

ORSON SCOTT CARD

născuți pe pământ

Al cincilea volum din seria ÎNTOARCEREA AEROSULUI

NAUTILUS

Orson Scott Card

Născuți pe Pământ

Traducere: Radu Săndulescu

Titlu original: Earthborn

Nemira, 2013

Lui Jerry și Gail Argetsinger:

*Înainte de alaiul cel pestriț,
înainte de costume,
înainte de a fi distribuiți în rolurile pe care le jucăm azi,
m-ați învățat cum să creez o dragoste durabilă.*

PERSONAJELE

Notă despre convențiile numelor

Printre ființele umane Nafari există acum obiceiul la persoanele de vază să-și adauge la nume titluri onorifice. În mod formal, titulatura onorifică este așezată la începutul numelui, în așa fel încât la ocazii oficiale regele din Darakemba este Ak-Moti; dar este mult mai răspândită maniera de a adăuga numele la urmă, precum Motiak. Anumite denumiri onorifice sunt modificate pentru a se combina cu numele, iar unele nume cu denumirile onorifice. Astfel, atunci când Jamim era moștenitor, el se numea Ha-Jamim sau Jamimha, în maniera normală; dar în calitate de rege el era numit Ka-Jamim sau Jamimka (comparativ cu Nuak/Ak-Nu și Motiak/Ak-Moti); iar în calitate de fost rege el este numit Ba-Jamim sau Jamimba (comparativ cu Nuab/Ab-Nu și Motiab/Ab-Moti).

Titlurile onorifice pentru bărbați sunt: Ak/Ka, însemnând „rege domnitor”; Ha/Akh, „moștenitor”; Ab/Ba, „ex-rege”; Ush, „războinic puternic”; Dis, „fiu iubit”; Og/Go, „mare preot”; Ro/Or, „învățător înțelept”; Di/Id, „trădător”. Titlurile onorifice pentru femei sunt: Dwa, „mamă a moștenitorului” (indiferent dacă ea este în viață sau a murit); Gu/Ug, „cea mai onorată soție a regelui”; Ya, „măreață femeie milostivă”.

În plus, silaba da este întrebuințată ca termen generic de alint și este inserată la sfârșitul unui nume de obicei prescurtat, dar înaintea oricăror titluri onorifice adăugate. Astfel, Chebeya, în particular, îi spune soțului ei „Kmadaro”, care se compune din (A) kma + da (alint) + ro (termen onorific însemnând „mare învățător”), iar Akmaro îi spune ei „Bedaya”: (Che) be + da (alint) + ya (termen onorific care înseamnă „măreață femeie milostivă”).

Fiii unui bărbat de vază sunt considerați, în mod colectiv, ca fiind „tribul” lui și sunt numiți în acest fel. Prin urmare, cei patru fii ai lui Motiak sunt câteodată numiți „Motiaki”; celor patru fii ai lui Pabulog li se spune „Pabulogi” până când refuză să mai fie numiți așa.

Merită menționat faptul că există mai mulți termeni pentru diferitele specii inteligente. Cei din cer, cei din pământ și cei din mijloc pot fi numiți și îngeri, săpători, respectiv ființe umane. Primele trei denumiri sugerează

formalitate, demnitate și echivalență în rândul speciilor. Totuși, ultimii trei termeni sunt mai degrabă informali, nu neapărat peiorativi, iar membrii celor trei specii folosesc curent atât termenii formali, cât și cei informali pentru a se desemna pe ei înșiși.

Ființe umane (Poporul de mijloc)

În DARAKEMBA

Motiak, sau Ak-Moti – regele, cuceritorul celei mai mari părți din imperiul Darakemba

Dudagu, sau Gu-Duda – actuala soție a lui Motiak, mama celui mai tânăr fiu al său Toeledwa, sau Dwa-Toel – defuncta soție a lui Motiak, mama primilor lui patru copii Jamimba, sau Ba-Jamim – defunctul tată al lui Motiak Motiab, sau Ab-Moti – tatăl lui Jamimba, cel care i-a scos pe Nafari din teritoriul lui Nafai pentru a se uni cu cei din Darakemba, formând nucleul imperiului Aronha, sau Ha-Aron – fiica cea mare a lui Motiak și cel de-al doilea copil Mon – fiul cel mare al lui Motiak, moștenitorul său Edhadeya, sau Ya-Edhad – fiica cea mare a lui Motiak și cel de-al doilea copil Mon – cel de-al doilea fiu al lui Motiak, al treilea copil;

botezat după Monush Ominer – cel de-al treilea fiu al lui Motiak, al patrulea copil; ultimul dintre copiii Toeledwei Khimin – cel de-al patrulea fiu al lui Motiak; singurul copil al lui Dudago, actuala soție a lui Motiak Monush, sau Ush-Mon – conducătorul soldaților lui Motiak.

În CHELEM

Akmaro, sau Ro-Akma – fost preot al regelui Nuak al Zenifâlor, acum conduce un grup de adepți ai învățăturilor lui Binaro/Binadi; poporul său este numit câteodată Akmari Chebeya, sau Ya-Cheb – soția lui Akmaro, care posedă darul de a vedea legăturile emoționale dintre ființe Akma – fiul lui Akmaro și al Chebeyei și cel mai mare dintre copii

Luet – fiica lui Akmaro și a Chebeyei și cel mai mic dintre copii

Pabulog, sau Og-Pabul – fost mare preot al regelui Nuak, acum un conducător deosebit de rău din rândurile Elemakilor, care are la dispoziție o armată Pabul – fiul cel mare al lui Pabulog Udad – cel de-al doilea fiu al lui

Pabulog Didul – cel de-a treilea fiu al lui Pabulog Muwu – cel de-al patrulea fiu al lui Pabulog, mezinul.

ZENIFII

Zenifab, sau Ab-Zeni – rege întemeietor al Zenifilor, după care a luat numele tribul; credința lor fundamentală este aceea că ființele umane nu ar trebui să trăiască împreună cu îngerii sau săpătorii; au încercat să reîntemeieze o colonie exclusiv umană pe tărâmul strămoșesc al lui Nafai, după ce Nafarii s-au unit cu Darakembii Nuak, sau Ak-Nu; de asemenea Nuab, sau Ab-Nu – fiul lui Zenifab și rege recent al Zenifilor; în vorbirea epocii în care a domnit, se folosește varianta „Nuak”; în referința epocilor ulterioare, el este numit „Nuab”; o vreme se produce întotdeauna confuzie atunci când un titlu onorific este schimbat cu altul Ilihiak, sau Ak-Ilihi – fiul lui Nuak, despre care se credea că nu va ajunge niciodată rege, dar căruia i s-a încredințat în grabă această funcție după ce tatăl său a fost ucis Wisedwa, sau Dwa-Wiss – soția lui Ilihiak; i-a salvat pe Zenifi după retragerea lașă a lui Nuak Khideo – conducătorul soldaților lui Ilihiak; refuză toate titlurile onorifice pentru că, pe vremuri, a încercat să-l omoare pe Nuak Binadi, sau Di-Bina; numit și Binaro, sau Ro-Bina – condamnat la moarte și executat de Nuak și Pabulog, a fost considerat în mod oficial trădător (Binadi); dar în rândul poporului lui Akmaro, el este numit Binaro și respectat ca un mare învățător.

În nava spațială BASILICA

Shedemei – comandant de navă, un strălucit genetician, ea este singurul supraviețuitor din grupul originar de ființe umane care au fost readuse pe Pământ de pe planeta Harmony. Printre săpători, sau poporul din pământ, ea este cunoscută drept Cea-Care-Niciodată-N-a-Fost-Înmormântată.

Îngeri (Poporul Cerului)

Husu – comandantul spionilor, un fel de „cavalerie” compusă integral din membri ai poporului cerului bGo – funcționarul de rangul cel mai înalt al lui Motiak, șeful unei mari părți a aparatului birocratic din Darakemba

Bego – celălalt sine al lui bGo, arhivarul regelui și tutore al copiilor lui Motiak.

Săpători (Poporul pământului)

Uss-Uss, sau Voozhum – camerista Edhadeyei, sclavă, dar un fel de înțeleaptă și preoteasă printre ceilalți sclavi săpători.

PROLOG

Odinioară, cu multă vreme în urmă, computerul navei spațiale Basilica guvernase planeta Harmony timp de patruzeci de milioane de ani. Acum supraveghea o populație mult mai mică și avea puteri mult mai reduse pentru a interveni. Dar planeta de care avea grijă era Pământul, străvechiul cămin al ființelor umane.

Nava spațială Basilica a fost cea care a readus acasă un grup de ființe umane, care au descoperit că, în absența umanității, două noi specii au ajuns pe culmile sublime ale inteligenței. Acum, cele trei popoare împărțeau un vast lanț de munți înalți, văi luxuriante și un climat care varia mai mult în funcție de altitudine decât de latitudine.

Săpătorii își spuneau poporul din pământ, făcând tuneluri în sol și în trunchiurile copacilor pe care îi scobeau pe dinăuntru. Îngerii erau poporul cerului, construind în arbori cuiburi acoperite și atârând cu capul în jos de crengi pentru a dormi, a discuta și a preda cursuri. Ființele umane erau acum poporul de mijloc, locuind la suprafața solului.

Nu exista oraș de săpători fără case umane pe solul de deasupra sa, nici sat de îngeri fără ca încăperile împrejmuite de pereți ale poporului de mijloc să se transforme în peșteri artificiale. Vastele cunoștințe pe care ființele umane le-au adus cu ele de pe planeta Harmony reprezentau doar o mică parte din ceea ce strămoșii lor cunoscuseră pe Pământ, înainte de exilul lor, în urmă cu patruzeci de milioane de ani. Acum chiar și acestea se pierduseră, dar ceea ce rămăsese era net superior în comparație cu ceea ce știau popoarele pământului și ale cerului, încât oriunde locuiau cei din poporul de mijloc aveau o mare putere și de obicei erau conducători.

În cer, însă, computerul navei spațiale Basilica nu uita nimic și, prin intermediul sateliților pe care îi răspândise în jurul Pământului, îl observa, aduna date și își amintea tot ceea ce învățase.

Și nu era singur în această acțiune de supraveghere. Căci înăuntru locuia o femeie care venise pe Pământ odată cu primii coloniști; dar ulterior, înveșmântată în mantia de comandant de navă, ea s-a reîntors în cer, ca să doarmă ani la rândul și să se scoale pentru scurte momente, trupul ei fiind vindecat și susținut de mantie, astfel încât moartea, în cazul în care ar fi

venit s-o ia, continua să fie un musafir extrem de îndepărtat. Ea își aducea aminte tot ceea ce conta pentru ea, își amintea de cei cu care conviețuise pe vremuri și care acum dispăruseră. Văzuse atâtea nașteri, viață și moarte încât acum abia le mai băga în seamă. Pentru ea erau doar niște generații, anotimpuri ale grădinii ei, copaci, iarbă și oameni care creșteau și dispăreau, creșteau și dispăreau.

Pe Pământ exista, de asemenea, o anumită memorie. Două cărți, scrise pe foi subțiri de metal, se păstrasera de la reîntoarcerea ființelor umane. Una se afla în mâinile regelui Nafarilor, moștenită din monarh în monarh. Cealaltă, mai puțin voluminoasă, fusese dată fratelui primului rege, iar de el fiilor săi, care nu erau regi, nici măcar bărbați iluștri, până când, în cele din urmă, ultimul din această filiație, fiind incapabil să citească manuscrisul antic, i-a dat cartea metalică de dimensiuni mai mici bărbatului care era rege pe vremea lui. Doar în paginile acestor cărți exista o amintire care dăinuia, neschimbată, de la an la an.

În profunzimea cărților, în adâncurile înregistrărilor navei și cald în sufletul femeilor, cea mai puternică amintire dintre toate era că ființele umane fuseseră readuse pe Pământ, chemate de o entitate pe care nu o înțelegeau, cea numită Păstrătorul Pământului. Vocea Păstrătorului nu era clară, după cum acesta nu era inteligibil precum computerul navei, în perioada din trecut când i se spunea Sufletul Suprem, iar lumea îl diviniza ca pe un zeu. În schimb, Păstrătorul vorbea prin intermediul viselor și, cu toate că mulți primeau visele și socoteau că au un tâlc, doar puțini știau cine le trimisese sau ce anume voia Păstrătorul de la cei de pe Pământ.

1

CAPTIVITATE

Akma s-a născut într-o casă de oameni bogați. Își aducea aminte puține lucruri din acea perioadă. Una dintre amintiri era legată de tatăl său, Akmaro, care îl ducea într-un turn înalt, apoi i-l încredința unui alt bărbat de-acolo, care îl ținea atârnat deasupra parapetului până când începea să țipe de frică. Bărbatul care îl ținea râdea până când tata se întindea și îl lua la pieptul lui. Ulterior, mama îi spusese lui Akma că bărbatul care-l chinuise în turn era rege în țărâmul Nafarilor și se numea Nuak. „Era un om foarte rău”, spunea mama,” dar oamenilor nu prea le păsa, atâta vreme cât era un rege bun. Dar atunci când au venit Elemakii și au cucerit țărâmul lui Nafai, poporul l-a urât atât de mult pe Nuak, încât l-a omorât, dându-i foc. Din momentul în care ea i-a povestit această întâmplare, amintirile lui Akma s-au schimbat, iar atunci când îl visa pe bărbatul răzând care îl ținea în turn deasupra abisului, el și-l imagina acoperit de flăcări până când tot turnul era cuprins de foc, și în loc ca tata să întindă mâinile și să-și salveze băiețelul, Akmaro sărea în gol, căzând și tot căzând, iar Akma nu știa ce să facă, să rămână în turn și să ardă sau să sară în abis după tatăl său. Se trezea urlând de groază din acel vis.

O altă amintire era cea cu tata care se năpustea în casă în miezul zilei, în timp ce mama le supraveghea pe cele două femei săpător care pregăteau masa pentru petrecerea din seara respectivă. Expresia de pe chipul lui Akmaro era înspăimântătoare și deși îi șoptise ceva ei, iar Akma nu înțelesese nimic, își dăduse seama că era vorba de ceva foarte grav și se speriasse. Tata țâșnise apoi din casă, iar mama le pusese pe săpătoare să înceteze treaba pentru petrecere și să înceapă să adune provizii pentru o călătorie. După doar câteva minute, patru bărbați înarmați cu săbii veniseră la ușă și ceruseră să-l vadă pe trădătorul Akmaro. Mama le spusese că tata era în spatele casei și încercase să le blocheze accesul înăuntru. Cel mai masiv dintre ei o trântise la pământ și îi ținuse sabia la beregată în timp ce ceilalți plecaseră în goană să scotocească locuința lui Akmaro.

Micuțul Akma se simțise ofensat și alergase către bărbatul care o amenința pe mama. Acesta răsese de el, atunci când Akma se tăiasse într-una din pietrele de la sabia lui, dar mama rămăsese serioasă.

— De ce râzi? Băiețelul a avut curajul să atace un bărbat cu sabie, în timp ce tu ai doar curaj să ataci o femeie neînarmată.

Bărbatul se mâniase, dar atunci când ceilalți se întorseseră fără a-l fi găsit pe tata, plecaseră cu toții.

Era mâncare, de asemenea. Akma era sigur că pe vremuri existase o grămadă de mâncare, pregătită cum trebuie de sclavii săpători. Dar acum, cuprins de foame, nu și-o putea aduce aminte. Nu-și aducea aminte nici să fi fost vreodată sătul. Aici, pe câmpurile cu porumb, sub soarele fierbinte, nu-și amintea vreo perioadă în care să nu-i fi fost sete, să nu fi simțit dureri în brațe, în umeri, în picioare și pulsații dureroase în spatele ochilor. Îi venea să plângă, dar știa că acest lucru îi va face familia de rușine. Voia să răcnească la supraveghetorul săpător că avea nevoie să bea, să se odihnească și să mănânce și că era o prostie din partea lui să-i țină să trudească fără a le da de mâncare, pentru că o să-i istovească și mai mult pe unii precum pe bătrânul Tiwiak, care căzuse mort ieri, așa, pur și simplu, se prăbușise pe neașteptate în porumb, și nici măcar nu-și luase rămas-bun de la soția lui, care chiar și în acele momente rămăsese nemișcată, nu rostise niciun cuvânt în timp ce îngenunchease în tăcere peste trupul lui, dar supraveghetorul o lovise oricum pentru că încetase lucrul, și era vorba de propriul ei soț.

Nimic pe lume nu ura mai mult Akma ca pe săpători. Părinții lui făcuseră o greșală ținând servitori săpători pe vremea când trăiau pe tărâmul lui Nafai.

Săpătorii ar fi trebuit uciși cu toții înainte de a se apropia de o ființă umană. Tata n-avea decât să pălăvrăgească despre felul în care săpătorii nu făceau altceva decât să se răzbune pentru lunga și cruda domnie a lui Nuak. Putea să șoptească noaptea cum că Păstrătorul Pământului nu dorea ca poporul pământului, poporul cerului și poporul de mijloc să fie dușmani. Akma știa adevărul. N-o să existe siguranță pe lume până când n-or să moară toți săpătorii.

Atunci când au apărut săpătorii, tata a refuzat să lase pe vreunul dintre ai lui să lupte.

— N-ați venit după mine în sălbăticie ca s-ajungeți niște criminali, nu-i așa? îi întrebase el. Păstrătorul nu vrea uciderea nici unuia dintre copiii lui.

Singurul protest pe care-l auzise Akma fusese șoapta mamei:

— Copiii ei.

Ca și cum ar fi contat dacă Păstrătorul avea între picioare un plug sau o ulcică. Akma nu știa decât că Păstrătorul n-avea nici-o scuză, în calitate de zeu, dacă nu putea să-și ferească adoratorii să fie făcuți sclavi de săpătorii cei mizerabili, bestiali, proști și cruzi.

Dar Akma nu împărtășise niciunul dintre gândurile lui, pentru că singura dată când făcuse acest lucru tata devenise tăcut și refuzase să mai vorbească cu el tot restul nopții. Așa ceva era de nesuportat. Tăcerea din timpul zilei era suficient de grea. Ca tata să-l oblige să tacă pe timpul nopții era cel mai rău lucru posibil. Așa că își ținea pentru el ura față de săpători, precum și disprețul pentru Păstrător, iar noaptea vorbea cu șoapte aproape imperceptibile cu tatăl și cu mama sa și le sorbea cuvintele, ca și cum ar fi fost apă rece și curată dintr-un izvor de munte.

Apoi, într-o bună zi, apăruse în sat un băiat nou. Nu era subțirel și bronzat precum ceilalți, iar hainele lui erau de calitate, în culori vii și necârpite. Avea părul curat și lung, iar vântul i-l flutura atunci când se afla pe buza dealului, în mijlocul celorlalți. După tot ceea ce spusese tata și mama despre Păstrătorul Pământului, Akma era în continuare nepregătit pentru o asemenea viziune a unui zeu și se opri din muncă pentru a contempla ce i se oferea ochilor.

Supraveghetorul strigă la Akma, dar el nu auzi. Din cauza viziunii, fuseseră anulate toate sunetele, toate senzațiile, cu excepția vederii. Doar în momentul în care umbra supraveghetorului apărui asupra sa, cu brațul ridicat spre a-l lovi cu bățul, Akma realizează ce se întâmplă, apoi se eschivă, se ghemui și, aproape din reflex, strigă la băiatul cu chip de zeu:

— Nu-l lăsa să mă bată?

— Stai! strigă băiatul.

Glasul său era puternic și sigur pe sine în timp ce cobora cu pași mari dealul și, lucru de necrezut, supraveghetorul îi dădu imediat ascultare.

Tata era departe de Akma, dar mama era destul de aproape spre a-i șopti surioarei lui Akma, Luet, iar aceasta făcu câțiva pași în direcția fratelui său, ca să-i poată murmura:

— Țsta-i fiul dușmanului tatei.

Akma o auzi și deveni imediat prudent. Dar frumusețea băiatului mai vârstnic nu păli pe măsură ce se apropia.

— Ce ți-a spus? îl întreabă el, cu voce blândă, zâmbind.

— Că tatăl tău e dușmanul tatălui meu.

— Ah, da. Dar n-a fost alegerea tatălui meu, rosti el.

Acest lucru îl făcu pe Akma să se oprească. Nimeni nu catadicsise să-i explice băiatului în vârstă de șapte ani felul în care tatăl lui ajunsese să aibă atât de mulți dușmani. Lui Akma nu-i trecuse prin cap c-ar putea fi vina tatălui lui. Dar era suspicios: cum ar putea să aibă-ncredere în fiul dușmanului tatălui lui? Și totuși...

— L-ai oprit pe supraveghetor să mă lovească, zise el.

Băiatul se uită la supraveghetor, al cărui chip era de nepătruns.

— De-acum înainte, rosti el, n-o să-l mai pedepsești pe el și pe sora lui fără acordul meu. Tata zice așa.

Supraveghetorul încuviință din cap. Dar Akma își dădu seama că nu era bucuros să primească asemenea ordine de la un băiat uman.

— Tatăl meu e Pabulog, rosti băiatul, iar pe mine mă cheamă Didul.

— Eu sunt Akma. Tatăl meu e Akmaro.

— Ro-Akma? Akma învățătorul? Didul zâmbi. Ce lucruri are *ro* să-i învețe pe alții, pe care să nu le fi aflat de la *og*?

Akma nu era sigur de înțelesul cuvântului *og*.

Didul părea să știe motivul pentru care era nedumerit.

— *Og* este custodele, șeful preoților. După *ak*, regele, nu-i nimeni mai înțelept decât *og*.

— *Rege* înseamnă că ai puterea să omori pe oricine nu-ți place, cu excepția celor care au o armată, precum Elemakii.

Akma îl auzise de multe ori pe tatăl lui spunând acest lucru.

— Și cu toate astea, tatăl meu domnește acum peste Elemakii de pe teritoriul ăsta, rosti Didul. În timp ce Nuak e mort. Știi, i-au dat foc.

— Ai văzut tu cu ochii tăi? întrebă Akma.

— Hai să facem câțiva pași împreună. Ai terminat munca pe ziua de azi.

Didul se uită la supraveghetor. Săpătorul, ținându-se cât putea el de drept, nu reușea să-l egaleze pe Didul ca înălțime; când acesta din urmă avea să ajungă adult, îl va domina pe săpător precum muntele un deal. Dar în cazul lui Didul și al supraveghetorului, înălțimea n-avea nimic de-a face cu tăcuta lor confruntare. Săpătorul se posomori sub privirea lui Didul.

Akma era încântat. În vreme ce Didul îl luă de mână, conducându-l înainte, Akma îl întrebă:

— Cum ai făcut chestia asta?

— Care chestie? întrebă Didul.

— Să-l faci pe supraveghetor să pară atât de...

— De neputincios? întrebă Didul. Atât de neputincios, stupid și descurajat?

Oare și ființele umane care erau prietene cu săpătorii îi urau pe aceștia?

— E simplu, rosti Didul. El știe că, dacă nu-mi dă ascultare, o să-i spun tatei și o să-și piardă slujba confortabilă și-o să se-ntoarcă să muncească la fortificații și tuneluri, sau să participe la raiduri. Iar dac-ar ridica vreodată mâna asupra mea, tatăl meu ar pune să fie sfâșiat.

Lui Akma îi plăcu să și-l închipuie pe supraveghetor – pe toți supraveghetorii – sfâșiat.

— Da, l-am văzut pe Nuak arzând. Era rege, bineînțeles, așa încât îi conducea pe soldații noștri în luptă. Dar devenise bătrân, moale, prost și fricos. Toată lumea știa lucrul ăsta. Tata a încercat să compenseze, dar *og* nu poate face mai mult de-atât, atunci când *ak* e slab. Unul dintre marii războinici, Teonig, s-a jurat c-o să-l ucidă, pentru ca un rege adevărat să fie pus în locul lui – probabil cel de-al doilea fiu al său, Ilihi – dar tu nu-i știi pe oamenii ăștia, nu-i așa? Probabil că aveai – cât, trei ani? Câți ani ai acum?

— Șapte.

— Trei, deci, atunci când tatăl tău a trădat și a fugit ca un laș în pustietate și a-nceput să conspire împotriva Nafarilor pur umani, încercând să facă ființele umane, săpătorii și carnea-cerului să conviețuiască ca egali.

Akma nu scoase niciun cuvânt. Asta îl învățase tatăl său. Dar nu considerase niciodată asta ca fiind o trădare a regatului pur uman în care se născuse el.

— Deci, ce anume știai? Pun pariu că nici măcar nu-ți aduci aminte c-ai fost la curte, este? Te-am văzut, îl țineai pe tatăl tău de mână. El te-a prezentat regelui.

Akma clătină din cap.

— Nu-mi amintesc.

— Era ziua familiei. Erau cu toții acolo. Dar tu erai mic. Mi-aduc aminte, însă, pentru că nu erai timid sau temător. Erai cât se poate de curajos. Regele a comentat pe tema asta: „Băiatul o să fie un bărbat de vază, dacă e deja atât de curajos.” Tatăl meu și-a adus aminte. De-asta m-a trimis să te caut.

Akma simți în piept o pâlpâire de plăcere. Pabolog își trimisese fiul să-l caute, pentru că se comportase curajos pe vremea când era copil. Își aminti

cum îl atacase pe soldatul care-i amenințase mama. Până atunci, nu se considerase curajos, dar acum știa că acesta e adevărul.

— Oricum, Nuak era pe punctul de a fi ucis de Teonig. Se spune că Teonig cerea insistent ca Nuak să se lupte cu el. Dar Nuak spunea mereu: „Sunt rege? Nu trebuie să mă lupt cu tine!” Iar Teonig striga încontinuu: „Nu mă obliga să te fac de rușine și să te omor ca pe-un câine.” Nuak a luat-o la goană spre vârful turnului, iar Teonig era pe punctul de a-l ucide când regele privise către granița cu ținutul Elemakilor și văzuse cea mai mare armată de săpători care a existat vreodată, năpustindu-se ca o furtună asupra teritoriului. Așa încât Teonig l-a lăsat să trăiască, pentru ca regele să poate conduce apărarea. Dar în loc să se apere, Nuak a ordonat ca armata să se retragă, ca să nu fie decimată. A fost ceva laș și rușinos, iar bărbați precum Teonig nu i-au dat ascultare.

— Dar tatăl tău i-a dat, rosti Akma.

— Tatăl meu trebuia să-l urmeze pe rege. Asta-i obligația preoților, spuse Didul. Regele a poruncit ca soldații să-și lase în urmă soțiile și copiii, dar tata n-a acceptat, sau cel puțin m-a luat pe mine cu el. M-a dus pe umeri și a ținut pasul cu ceilalți, cu toate că eu nu mai eram așa de mic și nici el așa de tânăr. Din cauza asta eram acolo atunci când soldații și-au dat seama că probabil nevestele și copiii lor erau măcelăriți în oraș. Așa încât l-au dezbrăcat pe bătrânul Nuak, l-au priponit la pământ și-au ținut bețe aprinse lângă pielea lui, iar el urla fără încetare. Didul zâmbi și continuă: Nu-ți venea să crezi cum urla cârnatul ăla bătrân.

Era îngrozitor chiar și numai să-ți imaginezi. Era înspăimântător că Didul, care își amintea toată întâmplarea, putea să fie atât de mulțumit de sine.

— Bineînțeles, cam atunci tata și-a dat seama că se discuta despre ce alte persoane ar trebui să mai ardă, iar preoții ar fi fost o țintă evidentă, așa că a rostit câteva cuvinte domoale pe limba lui și ne-a dus într-un loc sigur.

— De ce nu v-ați înapoiat în oraș? Fusesse distrus?

— Nu, dar tata spunea că oamenii de-acolo nu meritau să aibă preoți adevărați care cunosc limbajul secret, calendarul și toate cele. Înțelegi tu. Scrisul și cititul.

Akma era nedumerit.

— Nu toată lumea învață să scrie și să citească?

Didul păru deodată furios.

— Asta-i lucrul cel mai îngrozitor pe care l-a făcut tatăl tău. I-a învățat pe toți să scrie și să citească. Toți cei care credeau minciunile lui au plecat pe furiș din oraș, ca să i se alăture, chiar dacă nu erau altceva decât niște *țărani*, în majoritatea lor, chiar dacă aveau ca ocupație *păscutul curcanilor*. Toată lumea. El a rostit niște jurăminte solemne, înțelegi tu. Atunci când a fost făcut preot. Tatăl tău a jurat să nu dezvăluie nimănui secretele preoțimii. Apoi i-a învățat *pe toți*.

— Tata spune că toți oamenii ar trebui să fie preoți.

— Toți oamenii? Asta zice el? Didul râse. Nu doar oamenii, Akma. El n-avea de gând să-i învețe doar pe oameni.

Akma și-l imaginea pe tatăl său încercând să-l învețe pe supraveghetor să citească. Încercă să și-l imagineze pe unul dintre săpători aplecat deasupra unei cărți, încercând să țină în mână un stilet și să scrijelească semne în ceara tăbliței. Se cutremură.

— Ți-e foame? Întrebă Didul.

Akma încuviință, dând din cap.

— Vino să mănânci cu mine și cu frații mei.

Didul îl conduse în umbra unui crâng în spatele dealului.

Akma știa locul – până să vină săpătorii și să-l transforme în sclav era locul în care mama îi aduna de obicei pe copii ca să-i învețe și să joace cu ei jocuri liniștite, în vreme ce tata îi învăța pe adulți pe deal. Avu o senzație ciudată când văzu un coș mare cu fructe și prăjituri și un butoi cu vin acolo, săpătorii servind cu mâncare trei ființe umane. Săpătorii n-aveau ce căuta în locul acela în care mama lui îi ducea pe copii să se joace.

Dar ființele umane aveau ce căuta acolo. Sau mai degrabă, ele aveau ce căuta oriunde s-ar fi aflat. Una dintre ele era mică, poate chiar mai mică decât Akma. Celelalte două erau mai în vârstă și mai solide decât Didul – bărbați adevărați, nu băiețandri. Unul dintre cei vârstnici semăna mult cu Didul, doar că nu era atât de frumos. Avea ochii cam prea apropiați, iar bărbia puțin cam ascuțită. Imaginea lui Didul, dar deformată, inferioară, neterminată.

Celălalt băiat cu dimensiuni de bărbat era cât se poate de diferit de Didul. Acolo unde Didul era grațios, băiatul acesta era puternic; acolo unde chipul lui Didul arăta deschis și luminos, celălalt arăta întunecat și închis în el. Trupul său emana atâta putere, încât Akma se minuna că era în stare să ia un fruct fără a-l zdrobi.

Didul văzu limpede care dintre frații săi îi atrăsese atenția lui Didul.

— Oh, da. Toată lumea se uită așa la el. E Pabul, fratele meu. Conduce armatele de săpători. A ucis cu mâinile goale.

Auzind aceste cuvinte, Pabul ridică privirea și se uită amenințător la Didul.

— Lui Pabul nu-i place când vorbesc despre asta. Dar odată l-am văzut cum ia un soldat săpător bine făcut și-i rupe gâtul, ca pe-o creangă uscată. Crac. Animalul s-a pișat peste tot.

Pabul clătină din cap și continuă să mănânce.

— Ia ceva de mâncare, rosti Didul. Stai jos, cu noi. Fraților, el e Akma, fiul trădătorului.

Fratele cel mare, care semăna cu Didul, scuipe.

— Nu fi prost-crescut, Udad, zise Didul. Spune-i să nu fie prost-crescut, Pabul.

— Spune-i tu, rosti Pabul liniștit.

Dar Udad reacționează ca și cum Pabul l-ar fi amenințat că-l omoară – deveni pe dată tăcut și începu să se concentreze asupra mâncatului.

Fratele mai mic se uita fix la Akma, ca și cum l-ar fi evaluat.

— Aș putea să-ți trag o mamă de bătaie, rosti el în cele din urmă.

— Taci din gură și mănâncă, Maimuță, zise Didul. Asta-i cel mai mic, Muwu, și nu suntem siguri că-i om.

— Taci, Didul, rosti mezinul, brusc furios, ca și cum și-ar fi dat seama ce urma.

— Noi zicem că tata s-a-mbătat și s-a-mperecheat c-o femeie săpător, ca să-l nască pe el. Vezi ce năsuc de șobolan are?

Muwu urlă de furie și se azvârli asupra lui Didul, care se eschivă cu ușurință.

— Potolește-te, spuse Pabul liniștit, iar Muwu își încetă imediat asaltul asupra lui Didul.

— Mănâncă, rosti Didul. Bănuiesc că ți-e foame.

Lui Akma chiar îi era foame, iar mâncarea părea gustoasă. În momentul în care se așeză la masă, Didul spuse:

— Dușmanii noștri flămânzesc, dar prietenii noștri mănâncă.

Acest lucru îi aminti lui Akma că mama și tatăl său erau flămânzi, la fel ca și sora lui, Luet.

— Aș vrea să iau ceva să le duc surorii și părinților mei, spuse el. Sau lasă-i să vină să mănânce cu noi.

Udad huidui.

— Prost mai ești, murmură Pabul.

— Eu pe tine te-am invitat, spuse Didul liniștit. Nu mă pune-ntr-o situație jenantă, încercând să mă faci să-i hrănesc pe dușmanii tatălui meu.

Doar în acea clipă înțelese Akma ce anume se petrecea acolo. Chiar dacă Didul era frumos și fascinant, plin de povestiri, de prietenie și de spirit, în realitate nu-i păsa câtuși de puțin de Akma. El nu făcea altceva decât să-l pună pe Akma să-și trădeze familia. Din cauza asta tot vorbea așa despre tatăl său, despre faptul că era un trădător și așa mai departe. Pentru ca Akma să se întoarcă împotriva propriei sale familii.

Așa ceva ar fi ca și cum... ai deveni prietenul unui săpător. Era ceva nefiresc și greșit, iar Akma înțelegea acum că Didul era precum jaguarul, viclean și crud. Era suplu și frumos, dar dacă-l lăsa să se apropie prea mult, sărea pe tine și te omora.

— Nu mi-e foame, rosti Akma.

— Minte, spuse Muwu.

— Nu, nu mint, replică Akma.

Pabul se întoarse ca să-l privească în ochi, pentru prima dată.

— Nu-l contrazice pe fratele meu, zise el.

Glasul lui părea mort, dar amenințarea era clară.

— Am zis doar că nu mint, rosti Akma.

— Dar chiar minți, replică Didul vesel. Ești lihnit de foame. Coastele îți ies așa de tare-n evidență c-ai putea să te tai în ele.

Râse încântat și îi întinse o prăjitură de mălai.

— Nu ești tu prietenul meu, Akma?

— Nu, spuse Akma. Nici tu nu ești prietenul meu. Ai venit la mine doar pentru că te-a trimis tatăl tău.

Udad râse de frate-său.

— Dar deștept mai ești, Didul. Ai spus că te poți împrieteni cu el. Că poți să-l câștigi de partea ta din prima zi. Ei bine, te-a citit imediat.

Didul îi aruncă o privire fîroasă.

— S-ar fi putut să n-o facă dacă n-ai fi dat din gură.

Akma se ridică în picioare, furios.

— Vreți să spuneți că ăsta-i un joc?

— Stai jos, zise Pabul.

— Nu, rosti Akma.

Muwu chicoti.

— Rupe-i piciorul, Pabul, așa cum ai făcut cu celălalt.

Pabul îl privi pe Akma ca și cum ar fi luat în calcul o asemenea posibilitate.

Akma voia să-l roage, să-i spună: „Te rog, nu-mi face rău.” Dar știa instinctiv că singurul lucru pe care nu-l putea face cu cineva ca Pabul era acela de a se arăta slab. Oare nu-l văzuse pe tatăl său stând chiar în fața lui Pabulog și înfruntându-l, fără a vădi măcar o urmă de frică?

— Rupe-mi piciorul, dacă vrei, rosti Akma. Nu pot să te opresc, pentru că sunt jumătate cât tine. Dar dac-ai fi în locul meu, Pabul, *tu* te-ai așeza la masă și-ai mânca cu dușmanul tatălui tău?

Pabul își dădu capul pe spate și-i făcu leneș semn cu mâna.

— Vino-ncoace, spuse el.

Akma simți cum se risipește amenințarea, văzându-l pe Pabul cum îl așteaptă, calm, să se apropie. Dar în momentul în care Akma fu lângă el, mâna mai devreme leneșă a lui Pabul țâșni, îl apucă de beregată și-l puse la pământ, sufocându-l. Zbătându-se pentru a respira, Akma se trezi uitându-se în ochii blejdiți ai dușmanului său.

— De ce să nu te-omor acum și să-ți arunc trupul la picioarele lui tăicătu? rosti Pabul blând. Sau poate s-arunc bucățele din el. Câte-o bucățică în fiecare zi. Un deget de la picior azi, un deget de la mână mâine, un nas, o ureche, apoi bucăți de braț și de picior. Ar putea să te construiască din nou, iar atunci când o să aibă toate părțile, toată lumea o să fie din nou mulțumită, nu-i așa?

Lui Akma aproape că i se făcuse rău de frică, văzându-l pe Pabul perfect capabil să facă un asemenea lucru atât de monstruos. Gândul la durerea pe care ar simți-o părinții lui dac-ar vedea bucăți sângerânde din el îl făcu să uite de mâna masivă care-l ținea în continuare de gât, mai puțin strâns acum, ca să poată respira.

Udad râse.

— Akmaro probabil că-i extrem de apropiat de Păstrătorul Pământului, pesemne că-i poate cere nevăzutului expeditor de vise să facă un miracol și să transforme toate bucățelele alea într-un băiat în carne și oase. Alți zei fac minuni mereu, de ce să nu facă și Păstrătorul?

Pabul nici măcar nu se uită la Udad atunci când acesta vorbește. Era ca și cum fratele lui nici n-ar fi existat.

— N-ai de gând să implori pentru viața ta? întrebă Pabul încet. Ori măcar pentru degetele tale de la picioare?

— Fă-l să implore pentru cocoșelul lui, sugeră Muwu.

Akma nu răspunse. Continua să se gândească la felul în care vor jeli părinții lui – cât de înfricoșați erau acum probabil pentru soarta lui, întrebându-se unde îl dusesese băiatul acela. Mama încercase să-l avertizeze, trimițându-l pe Luet. Dar Didul fusese atât de minunat, apoi atât de prietenos și de fermecător și... și acum prețul pentru asta era mâna încleștată în beregata lui. Ei bine, Akma o va suporta în tăcere cât va putea de mult. Chiar și regele a țipat în cele din urmă când l-au torturat, dar el o să reziste cât poate.

— Cred că trebuie acum s-accepti invitația fratelui meu, spuse Pabul. Mănâncă.

— Nu alături de tine, șopti Akma.

— E-un prostovan, replică Pabul. O să trebuiască să-l ajutăm. Aduceți-mi mâncare, băieți. Multă mâncare. E tare-nfometat.

După câteva clipe, Pabul îl forță să deschidă gura, iar ceilalți au început să-l îndoape cu mâncare, mult mai rapid decât putea Akma mesteca sau înghiți. Când văzură că el respira pe nas, i-au îndesat firimituri de pâine în nări, în așa fel încât inspira cu mare greutate, înecându-se din pricina bucăteleur care-i ajungeau pe trahee. Pabul își luă, în sfârșit, mâna din beregata lui, dar doar din pricina faptului că, tușind, Akma era acum atât de neputincios încât puteau face cu el orice voiau, adică să-i sfâșie hainele și să-i mânjească trupul cu fructe și resturi de mâncare.

În cele din urmă, chinul luă sfârșit. Pabul îl delegă pe Didul, iar acesta, la rândul lui, îl însărcină pe fratele său mai mare Udad să-l ducă înapoi la muncă pe Akma cel nerecunoscător, trădător și prost-crescut. Udad îl prinse pe Akma de încheieturile mâinilor și îl trase atât de brusc încât acesta nu fu în stare să pășească, și fu târât, împiedicându-se pe pământul plin de iarbă, către vârful dealului. Apoi Udad îl azvârli în jos pe cealaltă pantă, iar Akma se rostogoli de-a berbeleacul, însoțit de ecourile râsului lui Udad.

Supraveghetorul refuză să lase pe vreunul dintre oameni să înceteze lucrul pentru a-l ajuta. Rușinat, plin de răni, de umilință și de furie, Akma se ridică în picioare și încercă să se curețe cât de cât, măcar nasul și în jurul ochilor.

— Treci la muncă, îi ceru supraveghetorul.

Udad strigă din vârful dealului:

— Data viitoare poate c-o s-o luăm și pe soră-ta la masă!

Amenințarea îl făcu pe Akma să se înfioare, dar nu dădu semn c-ar fi auzit-o. Era singura rezistență care-i mai rămăsese, tăcerea încăpățânată, la

fel ca a oamenilor mari.

Akma își reluă locul și munci cât mai fu lumină. De-abia când se lăsă întunericul și supraveghetorul îl lăsă în cele din urmă să plece fu în stare să se ducă la mama și tatăl său pentru a le povesti cele întâmplate.

Vorbeau în întuneric, șoptit, căci săpătorii patrulau prin sat în timpul nopții, cu urechile ciulite pentru a depista orice întrunire sau complot – sau chiar rugăciune către Păstrătorul Pământului, pentru că Pabulog declarase că acest lucru reprezintă trădare, iar pedeapsa e moartea, având în vedere că orice rugăciune făcută de un susținător al preotului renegat Akmaro era un afront adus tuturor zeilor. Așa că, în timp ce mama îi curăța trupul de fructele care se uscaseră, plângând încetișor, Akma îi povesti tatei tot ce se spusese și se-ntâmplase.

— Prin urmare, așa a murit Nuak, rosti tata. Pe vremuri era un rege bun. Dar n-a fost niciodată un om bun. Iar atunci când l-am slujit, nici eu n-am fost un om bun.

— N-ai fost niciodată unul de-ai lor, zise mama.

Akma voia să-l întrebe pe tatăl său dacă tot ceea ce spusese răi lui Pabulog era adevărat, dar n-avu curajul, căci n-ar fi știut cum să se comporte când ar fi aflat răspunsul. Dacă ei aveau dreptate, însemna că tatăl lui își încălcase jurământul, prin urmare cum ar mai fi putut Akma să mai aibă încredere în el?

— Nu poți să-l lași așa pe Akma, rosti mama încetișor. Nu știi cât de mult l-au îndepărtat de tine?

— Eu cred că Akma-i destul de mare ca să știe cum nu poți s-ai încredere într-un mincinos.

— Dar ei i-au spus că tu ești cel care minte, Kmaro, zise ea. Deci, cum poate el să te creadă?

Akma era uluit de felul în care mama putea să vadă anumite lucruri în mintea lui, pe care el însuși de-abia le sesiza. Cu toate astea, el mai știa și că-i rușinos să te îndoiești de propriul tată, și se cutremură văzând privirea părintelui său.

— Deci te-au făcut să te-ndepărtezi sufletește de mine, nu-i așa, Kmadis?

Îi spunea dis, care însemna „copil iubit”, nu ha, „onorat moștenitor”, așa cum îi zicea de obicei în momentele în care era deosebit de mândru de Akma. Kmaha – acesta era numele pe care voia să-l audă de pe buzele tatălui său, dar rămase nerostit. Ha-Akma. Onoare, nu milă.

— S-a ridicat împotriva lor, îi reaminti mama. Și-a suferit pentru asta și-a fost curajos.

— Dar ți-au semănat în suflet sămânța îndoielii, Kmadis, nu-i așa?

Akma nu se mai putu abține. Era prea mult pentru el. Începu să plângă, în sfârșit.

— Lasă-i mintea să se liniștească, Kmaro, rosti mama.

— Și cum să fac lucrul ăsta, Chebeya? întrebă tata. Nu mi-am încălcat niciodată jurământul față de rege, dar atunci când m-au alungat și-au încercat să mă ucidă, în momentul ăla da, mi-am dat seama că Abindiro avea dreptate, singurul motiv al preoților pentru a nu-i lăsa pe oamenii de rând să învețe să scrie și să citească fiind acela de a-și păstra monopolul asupra puterii. Dacă oricine putea să citească și calendarul, și vechile cronici și legi, de ce să se mai supună puterii preoților? Drept care-am rupt pactul și i-am învățat să scrie și să citească pe toți cei care-au venit la mine. Le-am dezvăluit calendarul. Dar nu-i ceva rău să ncalci un pact greșit. Tata întoarse capul către mama. Nu-nțelege lucrurile astea, Chebeya.

— Sst, rosti ea.

Tăcură cu toții, doar sunetul respirațiilor lor umplea coliba. Puteau distinge tropotul picioarelor unui săpător care alerga prin sat.

— Ce misiune crezi că are? șopti mama.

Tata duse un deget la buze.

— Dormiți, zise el încet. Toată lumea, la culcare.

Mama se întinse pe rogojină lângă Luet, care adormise de multă vreme. Tata se lungi lângă mama, iar Akma se culcă în cealaltă parte. Dar nu voia brațul tatei în jurul umerilor lui. Voia să doarmă singur, pentru a-și rumega rușinea. Cea mai gravă dintre umilințe nu fusese sufocarea, nici mângjirea cu fructe, nici rostogolirea pe panta dealului, nici apariția sa în fața tuturor cu hainele sfâșiate, pline de mizerie. Cea mai gravă umilință era aceea că tatăl său încălcase un jurământ și că el trebuise să afle acest lucru de la fiii lui Pabulog.

Toată lumea știa că cel care încalcă un jurământ e o persoană de cea mai joasă speță. Putea să spună că face un anumit lucru, dar nimeni nu putea conta că se va ține de cuvânt. Așa că n-aveai ce face cu el. Nu puteai avea încredere în el, dacă nu erai acolo să-l supraveghezi. Oare nu-l învățaseră mama și tata încă de mic că atunci când spunea c-o să facă un lucru, trebuia să-l facă, altminteri ar fi lipsit de onoare și nu se mai putea avea încredere în el?

Akma încercă să se gândească la ce anume îi zisese tata, la faptul că a încălca un jurământ greșit era un lucru bun. Dar dacă era un jurământ greșit, de ce l-ai mai făcut de la bun început? Akma nu înțelegea. Oare fusese odinioară tatăl său un om rău atunci când depusese jurământul, apoi încetase să mai fie rău? Cum contenește cineva să mai fie rău, din momentul în care a început să fie astfel? Și, mai ales, cine anume hotăra ce-i rău și ce nu?

Soldatul despre care îi povestise Didul – Teonig? — el avusese dreptate. Îți ucizi dușmanul. Nu te furișezi pe la spate, încălcându-ți promisiunile. Nici copiii n-ar tolera vreodată pe cineva care se furișează. Dacă te certai, fiecare ți-a la celălalt, sau te luai la trântă ca să-l supui pe celălalt voinței tale. Puteai să te cerți cu un prieten în felul ăsta, dar să rămână totuși prietenul tău. Dar să lucrezi pe la spate – în cazul ăsta nu mai erai prieten. Ci un trădător.

Nu-i de mirare că Pabulog era mânios pe tata. Lucrul ăsta ne-a adus toată suferința. Tata era unul care lucrează pe la spate, ascunzându-se în pustietate și încălcând jurăminte.

Akma începu să plângă. Acele gânduri erau îngrozitoare, iar el le ura. Tata era bun și drăguț, iar toți îl iubeau. Cum putea să fie un om rău, care lucrează pe la spate? Tot ceea ce spusese fiii lui Pabulog trebuie să fi fost minciuni, trebuie să fi fost. Ei erau cei răi, *ei* erau cei care-l chinaseră și-l umiliseră. *Ei* erau cei mincinoși.

Exceptând faptul că tata recunoscuse că ceea ce susținuseră ei era adevărat. Cum puteau oamenii răi să spună adevărul, iar oamenii buni să încalce jurăminte? Gândul încă se rotea nebunește în capul lui Akma când, în sfârșit, adormi.

2

WISE ADEVĂRATE

Mon se cățăără pe acoperișul casei regelui ca să contemple apusul soarelui uscat, care cădea între munții din partea de nord a văii. Bego, bibliotecarul regal, îi spusese odată că, atunci când au sosit pe Pământ, ființele umane credeau că soarele apune la vest și răsare la est.

— Asta-i din cauză că proveneau dintr-un loc cu puțini munți, zisese Bego. Din cauza asta nu putea deosebi nordul de vest.

— Sau susul de jos? întrebuse Aronha, insinuant. Ființele umane erau complet stupide până să fie educate de îngeri?

Ei, asta era Aronha, care era gelos pe vastele cunoștințe ale lui Bego. De ce să nu fie bibliotecarul mândru că-i o ființă a cerului, de înțelepciunea pe care o acumulaseră cei din poporul său? În orele de clasă, Aronha remarcă tot timpul că ființele umane aduseseră poporului cerului fărâma asta sau cealaltă de înțelepciune. Păi, dacă l-ai asculta pe Aronha, ai crede că, dacă n-ar fi fost ființele umane, poporul cerului ar fi continuat să doarmă cu capul în jos în copaci.

Cât despre Mon, el nu încetase niciodată să invidieze aripile celor din poporul cerului. Chiar și bătrânul Bego, care era atât de corpulent încât cu greu putea plana de la etaj spre pământ, Mon tânjea după acele bătrâne aripi pietoase. Cea mai mare dezamăgire din copilăria lui a fost atunci când a aflat că ființele umane nu se transformau niciodată în îngeri, că dacă, atunci când te nașteai, nu aveai aripi, păroase și inutile, lipite de trup, ele nu vor crește mai târziu, vei fi blestemat pe vecie cu brațe goale, inutile.

Când avea nouă ani, singurul lucru pe care-l putea face Mon era să se cațere pe acoperiș și să-i urmărească pe tinerii din poporul cerului – cei care aveau vârsta lui sau erau chiar mai mici, dar cu atât mai liberi – cum se hârjoneau pe deasupra copacilor de lângă râu, deasupra câmpurilor, a acoperișurilor caselor, avântându-se în sus, luptându-se nebunește în aer și căzând ca niște pietre până periculos de aproape de sol, apoi întinzându-și aripile și frânându-și brusc planarea, năpustindu-se pe străzi, printre case, aidoma unor săgeți, în vreme ce ființele umane, limitate la a circula doar pe

pământ, își ridicau pumnii, strigând despre tinerii huligani care erau o amenințare pentru cei care munceau și-și vedeau de treabă. Oh, de-aș fi fost un înger! se tângui Mon în sufletul său. Oh, de-aș putea zbura, ca să privesc copacii și munții, râurile și câmpiile! Oh, de i-aș putea spiona pe dușmanii tatălui meu de la distanță și aș putea zbura la el ca să-l avertizez!

Dar n-o să fie niciodată în stare să zboare. O să stea doar pe acoperiș, contemplând, în timp ce ceilalți dansau în aer.

— Știi, ar putea fi mai rău.

Se-ntoarse și se strâmbă la sora lui. Edhadeya era singura persoană căreia îi împărtășise dorința lui de a avea aripi. Spre meritul ei, ea nu divulgase nimănui secretul, dar atunci când erau numai ei doi, ea îl tachina fără milă.

— Sunt unii care te invidiază, Mon. Spun că tu, fiul regelui, o să fii înalt și puternic, un războinic măreț.

— Nimeni nu știe, judecând după înălțimea unui băiat, cât de înalt o să fie ca bărbat, replică Mon. Iar eu sunt cel de-al doilea fiu al regelui. Toți cei care mă invidiază-s niște proști.

— Ar putea fi și mai rău, rosti Edhadeya.

— Așa ai zis.

— Ai fi putut fi fata regelui.

În glasul Edhadeyei era o nuanță de melancolie.

— Ei, păi dacă trebuie să fii fată cu orice preț, mai bine să fii fata reginei, zise Mon.

— Mama noastră a murit, ar trebui să nu uiți. Acum regina este răhățelul de Dudagu, să nu uiți niciodată lucrul ăsta.

Termenul copilăresc de „răhățel” era tradus cu echivalentul mai aspru de dermo în străvechiul limbaj al regilor, așa încât copiilor le plăcea tare mult să-i spună mamei vitrege Dudagu Dermo.

— Oh, asta nu-nseamnă nimic altceva, spuse Mon, decât că micuțul Khimin e-ngrozitor de urât în comparație cu toți ceilalți copii ai tatei.

Băiatul în vârstă de cinci ani era copilul cel mai mare, și până acum, singurul al lui Dudagu și, cu toate că ea se folosea de tot felul de tertipuri pentru ca lui să i se spună Ha-Khimin, în loc de Ha-Aron, nu exista nici-o șansă ca atât tata, cât și poporul să fie de acord ca el să-l înlocuiască pe Aronha. Fratele mai mare al lui Mon și al Edhadeyei avea doisprezece ani și era suficient de înalt încât lumea să vadă că, în luptă, o să fie un vajnic soldat. Și era un conducător înnăscut, toți știau acest lucru. Chiar și acum, dacă era o chemare la război, nu exista nici-o îndoială că tata îi va

încredința lui Aronha comanda unei companii de soldați, iar aceștia vor sluji cu mândrie sub conducerea băiatului care va fi rege. Mon vedea felul în care ceilalți se uita la fratele său, îi auzea cum vorbeau despre el, și era cuprins de un foc lăuntric. De ce a continuat tata să aibă fii după ce mama i-a dat de la început unul perfect?

Problema era că se dovedea imposibil să-l urască pe Aronha. Aceleași calități care-l făceau să fie un conducător atât de bun la vârsta de doisprezece ani îi determina totodată pe frații și pe surorile lui să-l iubească. Niciodată nu făcea pe grozavul. Rareori își bătea joc de cineva. Întotdeauna îi ajuta și îi încuraja. Avea răbdare cu toanele lui Mon, cu izbucnirile de furie ale Edhadeyei și cu înfumurarea lui Ominer. Era drăguț chiar și cu Khimin, în ciuda intrigilor lui Dudagu pentru a-l pune pe fiul ei în locul lui Aronha. Rezultatul era, desigur, că Khimin îl adora pe Aronha. Edhadeya credea că poate acesta era planul lui Aronha – să-i facă pe toți frații și surorile lui să-l iubească, ca să nu complateze împotriva lui.

— Apoi, în momentul în care o să ajungă pe tron – crac, o să ne taie sau o să ne frângă gâtul.

Edhadeya spunea asta pentru că citise istoria familiei. Care nu fusese întotdeauna frumoasă. De fapt, primul rege de treabă după multe generații fusese bunicul tatei, primul Montiak, cel care părăsise țărâmul lui Nafai ca să se unească cu poporul din Darakemba. Cei de dinaintea lui fuseseră cu toții niște tirani cu mâinile pătate de sânge. Dar probabil că așa trebuia să fie în perioada aceea, când Nafarii trăiau într-un permanent război. Pentru supraviețuirea lor nu-și puteau permite să lase succesiuni în dispută sau să accepte războaie civile. Așa încât noii regi își omorâseră în repetate rânduri frații și surorile, dar și nepoții și nepoatele, iar, odată, unul dintre ei își ucisese propria mamă... ei, era imposibil de spus din ce motiv anume făceau acei oameni străvechi niște lucruri atât de groaznice. Dar bătrânului Bego îi făcea mare plăcere să povestească asemenea lucruri, și termina întotdeauna subliniind faptul că poporul cerului nu făcuse niciodată așa ceva pe vremea când se conducea singur.

— Venirea ființelor umane a marcat începutul răului în rândul poporului cerului, spusese el odată.

La care Aronha replicase:

— Ah, prin urmare ați denumit poporul pământului diavoli ca o mică glumă? Ca să-i tachinați puțin, bănuiesc?

Ca de obicei, Bego primise cu calm impertinența lui Aronha.

— N-am permis ca poporul pământului să locuiască printre noi și nici nu i-am numit ca regi ai noștri. Prin urmare, răul lor nu ne-a afectat niciodată. A rămas în afara noastră, pentru că poporul pământului și poporul cerului n-au locuit niciodată la un loc.

Dacă n-am fi locuit niciodată la un loc, își spuse Mon, poate că nu mi-aș petrece zilele dorindu-mi să pot zbura. Poate că m-aș mulțumi să merg pe suprafața pământului precum o șopârlă sau un șarpe.

— Nu lua lucrul ăsta prea-n serios, rosti Edhadeya. Aronha n-o să taie gâtul nimănui.

— Știu, zise Mon. Știu că mă tachinai doar.

Edhadeya se așeză lângă el.

— Mon, tu crezi poveștile alea vechi despre strămoșii noștri? Despre Nafai și Luet? Cum puteau ei să vorbească cu Sufletul Suprem? Felul în care Hushidh se uita la cei din jur și vedeau cum anume erau legați între ei?

Mon ridică din umeri.

— Poate că-i adevărat.

— Issib și scaunul lui zburător și felul în care câteodată putea zbura, câtă vreme era pe tărâmul lui Pristan.

— Aș vrea să fie adevărat.

— Și balonul cel vrăjit, pe care-l puteai ține-n mâini, îi puneai întrebări și-ți dădea răspunsuri.

Era limpede că Edhadeya se prinsese în propria-i reverie. Mon nu se uită la ea, ci doar observă ultimele raze de soare dispărând deasupra râului din depărtare. Și strălucirea acestuia dispăru atunci când apuse soarele.

— Mon, tu crezi că tata are balonul? Catalogul?

— Nu știu, răspunse Mon.

— Crezi c-atunci când Aronha o să-mplinească treisprezece ani și o să i se dezvăluie secretele, tata o să-i arate Catalogul? Poate și scaunul lui Issib?

— Unde-ar putea s-ascundă așa ceva?

Edhadeya clătină din cap.

— Nu știu. Mă-ntrebam și eu, dac-aveau chestiile astea minunate, de ce nu le mai avem acum.

— Poate că le-avem.

— Crezi? se însufleți Edhadeya brusc. Mon, crezi că visele-s adevărate, câteodată? Pentru că visez unul și același vis, încontinuu. Noapte de noapte, câteodată de două, trei ori pe noapte. Totul pare atât de real, nu ca restul viselor pe care le am. Dar nu-s preot sau ceva de genul ăsta. Oricum, ei nu

stau de vorbă cu femeile. Dacă ar fi trăit mama, aş fi întrebat-o pe ea, dar la Dudagu Dermo nu mă duc.

— Eu mă pricep mai puțin decât oricine, rosti Mon.

— Ştiu, replică Edhadeya.

— Mulţam.

— Ştii mai puțin, aşa c-ascuţi mai mult.

Mon se înroşi.

— Pot să-ţi povestesc visul meu?

El încuviinţă, dând din cap.

— Am văzut un băieţel. De vârsta lui Ominer. Şi-avea o surioară de-aceeaşi vârstă cu Khimin.

— Afli-n visele tale vârsta persoanelor? întrebă Mon.

— Taci, prostule. Munceau la câmp. Şi erau bătuţi. Părinţii lor şi alţii. Înfometaţi şi bătuţi. Erau atât de flămânzi. Iar cei care-i băteau cu biciul erau săpători. Poporul pământului, vreau să spun.

Mon se gândi la cele auzite.

— Tata nu i-ar lăsa niciodată pe săpători să ne conducă.

— Dar nu era vorba de noi, nu-nţelegi? Erau atât de reali. Am văzut cum l-au bătut odată pe băiat. Dar nu de săpători: cei care-i conduceau pe săpători erau băieţi umani.

— Elemaki, murmură Mon. Fiinţele umane rele care li se alăturaseră săpătorilor şi trăiau în peşterile lor umede şi reci şi îi mâncau pe cei din poporul cerului pe care-i răpeau şi-i ucideau.

— Băieţii erau mai voinici decât el. El era înfometat, iar ei îl chinuiau vârându-i cu forţa în gură mai multă mâncare decât putea să-nghită, până când s-a sufocat, apoi l-au frecat cu fructe şi resturi de mâncare pe tot corpul şi l-au tăvălit prin noroi şi iarbă, pentru ca nimeni să nu mai poată mânca. Era îngrozitor, iar el a fost atât de curajos şi n-a protestat nici măcar o dată, a suportat totul cu atâta demnitate, iar eu am plâns pentru el.

— În vis?

— Nu, atunci când m-am trezit. M-am trezit plângând. Mi-am zis: „Trebuie să-i ajutăm. Trebuie să-i găsim şi să-i aducem acasă.”

— Care „noi”?

— Tata, bănuiesc. Noi. Nafarii. Pentru că sunt convinsă că oamenii aştia-s Nafari.

— Păi, de ce nu trimit pe cineva din poporul cerului la noi, ca să ceară ajutor? Aşa se procedează, atunci când sunt atacaţi de Elemaki.

Edhadeya se gândi la asta.

— Știi ceva, Mon? Printre ei nu era nici măcar un înger.

Mon întoarse atunci capul către ea.

— Absolut niciunul?

— Poate că săpătorii i-au omorât pe toți.

— Nu-ți amintești? întrebă el. Cei care-au plecat pe vremea bunicului tatei? Cei care urau Darakemba și voiau să se-ntoarcă și să pună din nou mâna pe țărâmul lui Nafai?

— Zef...

— Zenif, rosti Mon. Susțineau c-a fost o greșeală ca ființele umane și poporul cerului să trăiască la un loc. N-au luat cu ei nici măcar un înger. Ei sunt. Ei sunt cei pe care i-ai visat.

— Dar au fost uciși cu toții.

— Nu știm lucrul ăsta. Tot ce știm e că nu s-a mai auzit nimic despre ei. Mon dădu din cap și continuă: Probabil că mai trăiesc.

— Deci crezi că-i un vis adevărat? întrebă Edhadeya. Ca acelea pe care le-avea Luet?

Mon dădu din umeri. Ceva îl nedumerea.

— Visul tău, rosti el. Nu cred că-i vorba chiar despre Zenifi. Vreau să zic... nu pare să fie complet. Cred că-i altcineva.

— De ce spui asta? Tu ești cel care s-a gândit că era vorba de Zenifi.

— Și părea corect atunci când am zis-o. Dar acum... acum e ceva-n neregulă. Dar trebuie să-i spui tatei.

— Spune-i tu, replică ea. O să te vezi cu el la cină.

— Și tu atunci când vine să-ți zică noapte bună.

Edhadeya se strâmbă.

— Dudagu Dermo e-ntotdeauna acolo. Nu-l văd pe tata niciodată singur.

Mon roși.

— Nu-i corect cum procedează tata.

— Da, păi, tu ești cel care știe întotdeauna ce-i corect.

Ea îl împunse în braț.

— O să-i povestesc visul la masă.

— Spune-i c-a fost visul tău.

Mon clătină din cap.

— Eu nu mint.

— N-o s-asculte dacă crede că-i vis de femeie. Toți ceilalți or să râdă.

— N-o să-i spun al cui e visul până nu-l termin de povestit. Ce zici de asta?

— Spune-i și lucrul ăsta. În ultimele câteva vise, băiatul, sora, mama și tatăl lui stau întinși în tăcere și mă privesc, fără să scoată un cuvânt, stau pur și simplu în întuneric și, fără a rosti o vorbă, eu știu că mă imploră să vin să-i salvez.

— *Pe tine?*

— Păi, pe mine, aia din vis. Nu cred că oameni adevărați – dacă există oameni adevărați – ar sta acolo sperând ca o fată de zece ani să vină și să-i elibereze.

— Mă-ntreb dacă tata o să-l lase pe Aronha să se ducă.

— Chiar crezi c-o să trimită pe cineva?

Mon ridică din umeri.

— S-a-ntunecat. În curând o să fie vremea mesei. Ascultă.

Din copacii de lângă râu, din casele înguste, cocoțate sus, ale celor din poporul cerului, se ridica cântul de seară, la început doar câteva voci, cărora li se alăturau din ce în ce mai multe. Melodiile lor pe tonuri înalte, cadențate, se împleteau, se jucau unele cu altele, inventând nebunește, provocându-se, rezolvând disonanțele și răsturnând armoniile așteptate, un sunet obsedant care aducea aminte de o epocă anterioară în care viața celor din poporul cerului era o perioadă scurtă, care trebuia trăită pe moment, căci moartea era mereu prin preajmă. Copiii se opriră din joacă și începură să coboare din ceruri, ducându-se acasă pentru masa de seară, la tații și mamele lor cântătoare, la căminele pline de muzică, așa cum erau pe vremuri pline de muzică adăposturile din paie ale îngerilor de pe crengile cele mai înalte ale copacilor.

Fără să vrea, lui Mon îi dădură lacrimile. Din acest motiv își petrecea de unul singur momentul cântului de seară, căci dacă l-ar fi văzut ceilalți l-ar fi tachinat pentru că plânge. Însă nu și Edhadeya.

Ea îl sărută pe fratele său pe obraz.

— Îți mulțumesc pentru c-ai încredere-n mine, Mon. Câteodată mi se pare că-s un ciot, fiindcă nu m-ascultă nimeni.

Mon roși din nou. Când întoarse din nou capul, ea cobora deja pe scară, către sol. Ar fi trebuit să meargă cu ea, desigur, dar acum vocile umane începeau să se alătore cântecului, astfel încât nu putea pleca. De la ferestrele caselor mari, servitorii umani și, pe străzi, muncitorii câmpurilor și țănoșii bărbați de la oraș cântau, fiecare glas având un drept egal de a fi

auzit în cântul înserării. În unele orașe, regi umani decretaseră că supușii lor umani trebuie să cânte un anumit cântec, de obicei cu texte care vorbeau despre patriotism și adorarea conștiincioasă a suveranului sau a zeilor oficiali. Dar în Darakemba erau respectate vechile tradiții ale Nafarilor, iar ființele umane își compuneau melodiile la fel de liber ca îngerii. Vocile celor din poporul de mijloc erau mai joase, mai lente, mai puțin dibace în executarea unor schimbări rapide. Dar făceau tot ceea ce puteau, iar cei din poporul cerului acceptau cântecul lor și îl acompaniau, dansau pe muzica lui, îl înfrumusețau și îl împlineau, astfel încât poporul de mijloc și poporul cerului alcătuiau împreună un cor ce interpreta o cantată continuă cu zece mii de compozitori, dar fără niciun solist.

Mon își înălță și el glasul, ascuțit și melodios – atât de ascuțit încât nu trebuia să cânte printre glasurile umane joase, încadrându-se printre registrele de jos ale cântului poporului cerului. Din stradă, o femeie de pe câmpuri ridică spre el privirea și-i zâmbi. Mon îi răspunse, nu cu un zâmbet, ci cu un tril, cel mai bun de care fu în stare. Iar atunci când ea râse, dădu din cap și-și continuă mersul, el avu o senzație plăcută. Apoi își ridică privirea și văzu, pe acoperișul unei case aflate la distanță de două străzi, doi tineri din poporul cerului care se cocoțaseră acolo pentru câteva clipe, în drum spre casă. Îl urmăreau, iar Mon cântă în mod sfidător mai tare, deși era conștient de faptul că vocea sa, la cât de ascuțită și pițigăiată era, nu se ridica la nivelul celor ale poporului cerului. Cu toate acestea, îl auziră și cântară pentru câteva clipe împreună cu el, apoi își fluturară aripile către el în semn de salut. Probabil că-s gemeni, își spuse Mon, sinele și celălalt sine, și cu toate astea au catadicsit să-și deschidă duetul ca să mă includă. Își ridică mâna stângă în semn de salut, apoi își dădu drumul de pe acoperiș în curtea casei sale.

Mon se săltă în picioare și, continuând să cânte, se îndreptă către scară. Dac-ar fi fost înger, n-ar fi trebuit să folosească o scară ca să coboare de pe acoperișul casei regelui. Ar fi putut să aterizeze și să vină să se odihnească în fața ușii, iar atunci când masa s-ar fi terminat, ar fi putut să-și ia zborul în cerul nopții, ca să plece să vâneze la lumina lunii.

Tălpile lui goale făceau zgomot pe treptele de lemn în timp ce cobora scara. Păstrător al Pământului, de ce m-ai făcut ființă umană? Cânta în timp ce mergea prin curtea reședinței, îndreptându-se către zgomotoasa frăție de la masa regelui, dar în cântecul lui erau durere și singurătate.

Shedemei se trezi în camera ei de pe nava spațială Basilica și observă imediat că nu era una din trezirile ei programate. Calendarul era dat peste cap, și pentru a confirma, auzi pe dată, în mintea ei, vocea Sufletului Suprem. „Păstrătorul trimite din nou vise.”

Simți că e străbătută de un fior puternic de emoție. De-a lungul atâtor secole, trăind mereu cu intermitențe, menținută tânără de mantia de comandant, dar fiind de multă vreme bătrână și obosită în sufletul ei, așteptase să vadă care va fi următoarea mișcare a Păstrătorului. Ne-a adus aici, își zise Shedemei, ne-a ținut în viață și ne-a trimis vise, apoi a devenit tăcută, lăsându-ne atâta vreme de capul nostru.

(A fost la început un bătrân, din rândul Zenifilor), rosti Sufletul Suprem.

Shedemei lipăi goală pe coridoarele navei către bibliotecă.

(L-au omorât. Dar un preot pe nume Akmaro l-a crezut. Cred că și el a avut niște vise, dar nu sunt sigur. Bătrânul fiind mort, iar fostul preot în sclavie, nu te-aș fi trezit. Dar fata lui Motiak a avut un vis. Ca și Luet. N-am mai văzut o astfel de visătoare de pe vremea lui Luet.)

— Cum o cheamă? Era un nou-născut atunci când am...

(Edhadeya. Femeile îi spun Deya. Ele își dau seama că e ceva, dar bărbații nu ascultă, bineînțeles.)

— Nu-mi place deloc felul în care-au evoluat lucrurile între bărbați și femei în rândul Nafarilor, să știi. Stră-stră-strănepoatele mele ar fi trebuit să pună capăt unei astfel de tâmpenii.

(Am văzut și lucruri mai grave)

— N-am nici-o îndoială-n privința asta. Dar, iartă-mă că te-ntreb: Și ce dacă?

(Se va schimba. Așa se întâmplă întotdeauna.)

— Ce vârstă are acum? Deya?

(Zece ani.)

— Dorm timp de zece ani și tot nu mă simt odihnită.

Se așează la unul dintre computerele navei.

— Bun, arată-mi ce trebuie să văd.

Sufletul Suprem îi arată visul Edhadeyei și îi povestește despre Mon și sentimentul adevărului.

— Ei bine, rosti Shedemei, puterile părinților nu-s diminuate la copii.

(Shedemei, toate acestea au vreun înțeles pentru tine?)

Shedemei fu cât pe ce să izbucnească în râs.

— Te-auzi ce spui, prietene? Tu ești programul care s-a dat drept zeu pe planeta Harmony. Ți-ai întocmit planurile, ți-ai urzit comploturile și niciodată n-ai cerut sfatul ființelor umane. În loc de asta, ne-ai legat fedeleș și ne-ai târât pe Pământ și ne-ai transformat pe vecie viețile, iar acum mă-ntrebi pe *mine* dacă toate astea au vreun înțeles? Ce s-a-ntâmplat cu planul de bază?

(Planul meu era simplu. Să mă întorc pe Pământ și să-l întreb pe Păstrător ce pot să fac în legătură cu slăbirea puterii Sufletului Suprem pe Harmony. Și am mers cu planul cât de departe am putut. Și iată unde am ajuns.)

— Și iată unde am ajuns eu.

(Nu înțelegi, Shedemei. Tu nu erai inclusă în planul meu. Aveam nevoie de oameni ca să asambleze o navă spațială funcțională, dar nu trebuia să iau vreo ființă umană cu mine. V-am adus pentru că Păstrătorul Pământului vă trimitea, cumva, vise – și vi le trimitea mai repede decât viteza luminii, aș putea să adaug. Se pare că Păstrătorul vrea să vă aibă aici pe voi, oamenii. Așa că v-am adus. Și am venit, așteptându-mă să descopăr minuni tehnologice. Mașinării care puteau să mă repare, să mă reprovizioneze, să mă trimită înapoi pe Harmony, capabil să restaurez puterea Sufletului Suprem. În schimb aștept aici, am așteptat aproape cinci sute de ani.)

— La fel ca și mine, adăugă Shedemei.

(Tu ai dormit aproape tot timpul. Iar tu nu ai responsabilitatea unei planete aflate la o distanță de o sută de ani-lumină, unde tehnologia începe să înflorească, iar războaiele devastatoare sunt la o distanță de doar câteva generații. Nu am timp pentru așa ceva. Decât în cazul în care Păstrătorul consideră că am timp pentru așa ceva, iar atunci probabil că voi avea. De ce nu vorbește cu mine Păstrătorul? Atâta vreme cât nimeni nu auzea nimic de-a lungul acestor ani, puteam să am răbdare. Dar acum ființele umane visează din nou, Păstrătorul se mișcă din nou și, totuși, nu îmi spune nimic.)

— Și pe mine mă-ntrebi? zise Shedemei. Tu ești cel care-ar trebui să aibă amintiri datând din perioada-n care ai fost creat. Păstrătorul te-a trimis, nu-i așa? Unde anume se afla în vremea respectivă? Ce anume era pe atunci?

(Nu știu.)

Dacă un computer ar putea ridica din umeri, Shedemei își imaginează că Sufletul Suprem făcea acest lucru în momentul de față.

(Nu crezi că mi-am scotocit memoria? Înainte de-a muri soțul tău, m-a ajutat să caut, dar n-am găsit nimic. Mi-aduc aminte că Păstrătorul era prezent tot timpul, că știam că anumite instrucțiuni vitale îmi fuseseră

programate de el – dar cine sau ce e, a fost sau ar putea fi Păstrătorul știu la fel de puțin ca și tine.)

— Fascinant, rosti Shedemei. Hai să vedem dacă ne putem gândi la o modalitate de a-l face pe Păstrător să vorbească cu tine. Sau măcar să-ți facă semn cu mâna.

Mon ședea, ca de obicei, la capătul mesei unde erau intendenții. Tatăl său îi spusese că cel de-al doilea fiu al regelui era plasat acolo pentru a arăta respect arhivarilor, mesagerilor, trezorerilor și administratorilor, căci, așa după cum spunea tata, „dacă n-ar fi ei, soldații n-ar mai avea ce regat să apere”.

Atunci când tata zisese acest lucru, Mon răspunsese, cu o voce fără inflexiuni.

— Dar dac-ai vrea să le arăți că-i respecti, l-ai plasa pe Ha-Aron în mijlocul lor.

La care tata replicase cu blândețe:

— Dacă n-ar fi existat armata, toți intendenții ar fi fost morți.

Așa că Mon, cel de-al doilea fiu, era tot ceea ce meritau conducătorii de rangul doi ai regatului; primul fiu trebuia să-i onoreze pe cei de rangul întâi, oamenii care contau cu adevărat.

Acesta era și felul în care era condusă afacerea meselor de seară. Supeul regelui fusese inițiat cu multe generații în urmă sub forma unui consiliu de război – moment în care au început să fie excluse femeile. Pe atunci, consiliul lua masa împreună doar o dată pe săptămână, dar de câteva generații începuse s-o facă în fiecare seară, iar ființele umane bogate și cu poziții sociale înalte îl imitau pe rege în propriile case, mâncând separat de soțiile și fiicele lor. Totuși, situația asta nu se întâlnea în rândurile poporului cerului. Chiar și cei care luau parte la masa regelui se duceau acasă și ședeau la încă o cină împreună cu soțiile și copiii lor.

Acesta era motivul pentru care, aflat în stânga lui Mon. Șeful funcționarilor, bătrânul înger pe nume bGo, de-abia dacă ciugulea ceva din bucate. Era un lucru cunoscut că soția lui bGo se supăra tare de tot dacă el n-avea poftă de mâncare la masa ei, iar tata nu se simțea niciodată ofensat că, din câte se părea, bGo se temea mai mult de soție decât de rege. bGo era cel mai mare peste funcționari, deși în calitate de șef al recensământului el cu siguranță nu avea aceeași putere ca șeful trezoreriei și administratorul-șef. Totodată, conversația lui era posacă, iar lui Mon nu-i făcea nici-o plăcere să stea la masă cu el.

Dincolo de bGo, însă, Bego, celălalt sine al său, era mult mai vorbăreț – și avea o poftă de mâncare mai sănătoasă, mai ales datorită faptului că nu se căsătorise niciodată. Bego, arhivarul, era mai mare doar cu un minut și jumătate decât bGo, dar nimeni nu și-ar fi imaginat că amândoi sunt de aceeași vârstă. Bego avea atât de multă energie, atât de multă vigoare, atât de multă... mânie, își spunea câteodată Mon. Lui Mon îi plăcea școala atunci când profesor era Bego, dar câteodată se întreba dacă tata era cu adevărat conștient de câtă ură clocotea în străfundurile sufletului arhivarului său. Nu lipsă de loialitate – Mon ar fi raportat imediat așa ceva. Ci doar un fel de supărare generală pe viață. Aronha susținea că era din cauza faptului că nu se împerechease niciodată cu o femeie, dar în această perioadă fratelui său mai mare îi stătea capul doar la sex și considera că dorința sexuală poate explica totul – ceea ce, în cazul lui Aronha și al tuturor prietenilor săi, era adevărat, fără doar și poate. Mon nu știa din ce motiv Bego era atât de supărat. Tot ce știa era că aducea o delicioasă nuanță sceptică tuturor lecțiilor predate de Bego. Și chiar și felului său de a mânca. Un fel de sălbăticie în modul în care ridica pâinea unsă cu pastă de fasole la buze și mușca din ea. Felul în care mesteca mâncarea între fălci, încet, metodic, aruncând priviri furioase către restul curtenilor.

În dreapta lui Mon, șeful trezoreriei și administratorul-șef erau prinși în discuția lor de afaceri – în liniște, bineînțeles, pentru a nu deturna atenția de la adevărata întrunire care avea loc în capătul de masă unde se afla regele și unde soldații se delectau reciproc cu întâmplări din raidurile și încăierările recente. Fiind ființe umane adulte, șeful trezoreriei și administratorul-șef erau cu mult mai înalți decât Mon și, în general, îl ignorau, după schimburile de politețuri inițiale. Mon era mai degrabă de înălțimea celor din poporul cerului, aflați la stânga sa și, în plus, îl cunoștea pe Bego mai bine, astfel încât atunci când deschidea gura, le vorbea acestora.

— Vreau să-i spun ceva tatei, îi zise Mon lui Bego.

Bego mestecă de două ori și înghiți, uitându-se fix la Mon în acest răstimp, cu privirea lui obosită.

— Atunci spune-i, rosti el.

— Exact, murmură bGo.

— E vorba de-un vis, replică Mon.

— Atunci spune-i mamei tale, zise Bego. Femeile poporului de mijloc încă dau atenție acestor lucruri.

— Corect, murmură bGo.

— Dar este un vis adevărat, zise Mon.

bGo se înfoie.

— De unde știi lucrul ăsta?

Mon dădu din cap.

— Știu, pur și simplu.

bGo întoarse capul către Bego. Acesta se întoarse și el. Se priviră lung, ca și cum între ei ar fi avut loc o comunicare mută. Apoi Bego întoarse din nou capul spre Mon.

— Să fii atent atunci când faci astfel de afirmații.

— Sunt, rosti Mon. Le fac doar atunci când sunt sigur. Doar atunci când contează.

Era ceva ce-i învățase Bego la școală, în privința efectuării judecăților.

— Atunci când poți scăpa fără să ieși o decizie, atunci asta ar trebui să faci. Ia decizii doar atunci când ești sigur, doar atunci când au importanță.

Bego încuviință din cap acum, auzindu-l pe Mon cum îi repetă preceptele.

— Dacă mă crede, atunci e o problemă pentru consiliul de război, spuse Mon.

Bego îl studie. bGo la fel, pentru un moment, dar apoi își dădu ochii peste cap și se rezemă din nou de spătarul scaunului.

— Simt c-o să aibă loc o scenă stânjenitoare, murmură el.

— Stânjenitoare doar dacă prințul e nesăbuit, rosti Bego. Ești?

— Nu, spuse Mon. Sau, oricum, nu-n privința asta.

Însă, chiar în momentul în care pronunța aceste cuvinte, Mon se întreba dacă nu cumva el chiar era nesăbuit. În definitiv, era visul Edhadeyei, nu al lui. Și era ceva legat de interpretarea lui care nu-i dădea pace. Totuși, un lucru era sigur: era un vis adevărat și însemna că, undeva, ființe umane – ființe umane Nafari – trăiau într-o dureroasă sclavie sub biciul săpătorilor Elemaki.

Bego mai așteptă câteva clipe, de parcă ar fi vrut să se asigure că Mon nu se va răzgândi. Apoi își ridică aripa stângă.

— Tată Motiak, spuse el cu glas tare.

Vocea lui abrazivă tăie conversația zgomotoasă de la capătul militar al mesei. Monush, vreme de mulți ani cel mai curajos războinic din regat, bărbatul după care fusese botezat Mon, fu întrerupt la jumătatea unei povestiri. Băiatul tresări. Oare nu putuse Bego să aștepte un moment de acalmie naturală a conversației?

Expresia de obicei benignă a tatei nu se schimbă.

— Bego, memoria poporului meu, ce-ai de spus în timpul consiliului de război?

Vorbele lui conțineau o ușoară amenințare, dar vocea lui era calmă și plăcută, ca de obicei.

— În vreme ce soldații sunt încă la masă, rosti Bego, una dintre persoanele de vază din regatul tău deține o informație care, în cazul în care vei hotărî să-i dai crezare, va constitui o problemă de ridicat într-un consiliu de război.

— Și cine-i acea persoană de vază? Care-i informația pe care-o deține? întrebă tata.

— Șade lângă celălalt sine al meu, rosti Bego, și poate să-ți ofere chiar el informația.

Toate privirile se îndreptară către Mon, iar pentru o clipă el își dori să se întoarcă și să fugă din sală. Oare Edhadeya își dăduse seama cât de îngrozitor va fi momentul, atunci când îi ceruse să facă asta? Dar

Mon știa că acum nu mai putea da înapoi – asta ar fi însemnat să-l umilească pe Bego și să se facă de rușine. Chiar dacă mesajul său n-ar fi fost crezut, el trebuia să-l transmită – cu mult curaj.

Mon se ridică în picioare și, așa cum îl văzuse pe tatăl său făcând înainte de a lua cuvântul, îl privi în ochi pe fiecare dintre oamenii de vază ai regatului. Pe fețele lor văzu surpriză, amuzament, răbdare prudentă. La sfârșit se uită la Aronha și, spre ușurarea lui, văzu că fratele său părea serios și interesat, nu ironic sau stânjenit. Aronha, mulțumesc pentru că-mi arăți respectul tău.

— Informația mea provine dintr-un vis adevărat, rosti Mon în cele din urmă.

În jurul mesei se iscă un murmur. Cine, vreme de multe generații, avusese îndrăzneala să pretindă că un vis e adevărat? Și, pe deasupra, la masa regelui?

— De unde știi că-i un vis adevărat? întrebă tata.

Era ceva ce Mon nu fusese niciodată în stare să explice cuiva, nici măcar lui însuși. Nu încercă nici acum.

— E un vis adevărat, rosti el.

Din nou, se iscară șoapte în jurul mesei și, deși unele dintre fețele nerăbdătoare deveniră amuzate, cele care fuseseră amuzate erau acum serioase.

— Cel puțin le-ai captat atenția, murmură bGo.

Tata vorbi din nou, cu o nuanță de consternare în glas.

— În cazul ăsta, povestește-ne visul și zi-ne de ce-i o problemă care privește consiliul de război.

— Același vis vreme de multe nopți, spuse Mon.

Avu grijă să nu ofere vreo indicație despre cine anume era cel care-l avusese. Știa că ei vor presupune că despre el e vorba, dar nimeni nu va îndrăzni să-l facă mincinos. Continuă:

— Un băiețel și surioara lui, de vârsta lui Ominer și a lui Khimin. Lucrau la câmp, ca sclavi, înfomețați, iar supraveghetorii care-i biciuiau ca să muncească făceau parte din poporul pământului.

În acest moment le captase atenția tuturor. Săpători cu ființe umane ca sclavi – asta îi mânie pe toți, deși erau conștienți că așa ceva trebuie să se întâmple din când în când.

— La un moment dat, în vis, băiatul a fost bătut de niște băieți umani. Ființe umane care domneau asupra săpătorilor. Băiatul a fost curajos și n-a plâns în timp ce l-au... umilit. Era o ființă vrednică.

Soldații încuviințară cu toții. Ei înțelegeau ce anume spunea el.

— Seara, băiatul, surioara lui, tata și mama lui ședea în tăcere. Cred... cred că le era interzis să vorbească cu voce tare. Dar cereau ajutor. Cereau să vină cineva și să-i scape de sclavie.

Mon se opri pentru un moment, iar pe fondul de liniște se făcu auzit glasul lui Monush.

— N-am niciun dubiu c-acest vis e-adevărat, pentru că știm că multe ființe umane și îngeri sunt ținuti ca sclavi printre Elemaki. Dar ce putem face? Toată forța noastră e concentrată pentru a apăra libertatea alor noștri.

— Dar, Monush, spuse Mon, și ei sunt ai noștri.

Acum șoaptele erau pline de pasiune.

— Hai să-l ascultăm pe fiul meu, rosti tata.

Șoaptele încetară.

Mon roși. Tata admisesese că el e fiul lui, da, ăsta era un lucru bun; dar nu folosisese locuțiunea formală „Să-l ascultăm pe consilierul meu”, care ar fi însemnat că el accepta în mod absolut ceea ce spunea Mon. El continua să fie pus la încercare acolo. Mulțumesc, Edhadaya. Chestia asta ar putea să mă facă de rușine pentru tot restul vieții, dacă iese prost. O să rămân pentru totdeauna „cel de-al doilea fiu, care a vorbit prosteste în cadrul unui consiliu de război”.

— N-au printre ei pe nimeni din poporul cerului, rosti Mon. Cine a auzit despre un astfel de regat? Ei sunt Zenifi și ne cheamă în ajutor.

Husu, îngerul care era mai-marele iscoadelor regelui, conducând sute de îngeri puternici și curajoși care vegheau neconținut la fruntariile regatului, își ridică aripa dreaptă, iar Mon dădu din cap, spre a-l lăsa să capteze atenția regelui. Văzuse înainte făcându-se așa ceva la un consiliu, dar pentru că el, personal, nu avusese parte de atenția regelui, acum era prima dată când avea posibilitatea de a lua parte la subtilitățile discuțiilor formale.

— Chiar dacă visul e adevărat, iar Zenifii ne cheamă în vise, rosti Husu, ce pretenții pot avea de la noi? Au respins propunerea primului rege Motiak și-au refuzat să trăiască într-un loc în care poporul cerului era de cinci ori mai numeros decât poporul de mijloc. Au plecat din Darakemba fiindcă așa au dorit, ca să se întoarcă în ținutul lui Nafai. Am crezut c-au fost anihilați. Dacă aflăm acum că trăiesc, suntem bucuroși, dar nu-nseamnă nimic altceva pentru noi. Iar dacă aflăm acum că se află în sclavie, ne întristăm, dar, repet, nu-nseamnă nimic mai mult decât asta.

Când Husu termină ce a avut de spus, Mon se uită la rege pentru permisiunea de a vorbi din nou.

— De unde știi că-i vorba de Zenifi? întrebă tata.

Din nou, Mon nu putu face altceva decât să repete ceea ce știa că e adevărat. Doar că acesta era aspectul de care nu era sigur. Erau Zenifi, dar nu erau Zenifi. Sau altceva. Fuseseră Zenifi, oare? Sau pur și simplu fac parte dintre Zenifi?

— Sunt Zenifi, rosti Mon și în timp ce articulă aceste cuvinte își dădu seama că era adevărat, sau pe aproape. S-ar putea să nu fie Zenifii, întregul lor popor, dar sunt Zenifi, chiar dacă-n alte părți s-ar putea să fie alții.

Dar răspunsul lui Mon nu-l îndemna prea mult pe tata să continue.

— Un vis? rosti el. Primul rege al Nafarilor avea vise adevărate.

— La fel ca și soția lui, spuse Bego.

— Marea Regină Luet, zise tata, dând din cap. Bego face foarte bine că ne reamintește istoria. Amândoi aveau vise adevărate. Dar și alții aveau astfel de vise. Și în rândul poporului cerului și în rândul poporului pământului, pe vremea aceea. Dar era epoca eroilor.

Mon voia să insiste: chiar este un vis adevărat. Dar văzuse în trecut în consiliu cum rezista tata atunci când bărbații încercau să preseze repetând mereu același lucru. Dacă aveau dovezi noi, foarte bine, să vorbească, iar regele va asculta; dar dacă nu făceau altceva decât să insiste cu vechea

poveste, tata avea cu atât mai puțină încredere în ei, cu cât insistau mai mult. Așa încât Mon își ținu gura și continuă să-l privească pe tatăl său în ochi, netulburat.

Auzi murmurul ușor al lui bGo, spunându-i celuilalt sine al său:

— Știi care-o să fie subiectul bârfelor toată săptămâna viitoare.

— Băiatul are curaj, răspunse Bego încetișor.

— Și tu la fel, rosti bGo.

În liniștea lăsată, Aronha se ridică de la masă, dar în loc să ceară pentru Mon atenția regelui, el merse prin spatele scaunelor, oprindu-se îndărătul tatălui său. Era un privilegiu pe care-l avea doar moștenitorul regelui, să vorbească cu suveranul în particular în fața celorlalți consilieri ai săi, fără a comite o ofensă – căci nu era o aroganță din partea moștenitorului să dovedească o intimitate specială cu regele.

Tata îl ascultă pe Aronha, apoi dădu din cap.

— Lucrul acesta poate fi spus cu voce tare, spuse el, acordându-i permisiunea.

Aronha se întoarse la scaunul său.

— Îl cunosc pe fratele meu, zise el. Nu minte.

— Sigur că nu, rosti Monush, iar Husu se făcu ecoul lui.

— Mai mult decât atât, continuă Aronha. Mon nu pretinde niciodată că știe ceea ce nu știe. Atunci când e nesigur, recunoaște. Iar atunci când e sigur pe el, are întotdeauna dreptate.

Mon simți un fior lăuntric, auzind astfel de vorbe din gura fratelui său. Aronha nu numai că-l sprijinea – spusese ceva atât de nesăbuit încât îi era frică pentru el. Cum de putea face o astfel de afirmație?

— Bego și cu mine am observat acest lucru, rosti Aronha. De ce altceva credeți că și-a riscat Bego propriul loc la masa regelui pentru a face introducerea cuvintelor lui Mon? Nu cred că Mon însuși își dă seama de acest lucru. De cele mai multe ori e nesigur pe el. Poate fi convins cu ușurință; nu se ceartă niciodată. Dar atunci când știe cu adevărat un anumit lucru, nu dă niciodată înapoi, absolut niciodată, indiferent cât ne-am certa. Iar atunci când se sprijină în călcăie în felul ăsta, Bego și cu mine știm foarte bine, niciodată n-a greșit. Nici măcar o dată. Aș chezașui cu onoarea mea și cu viețile vajnicilor bărbați adevărul celor rostite de el azi. Chiar dacă sunt convins că visul n-a fost al lui, dacă spune că-i vorba de un vis adevărat și că poporul este cel al Zenifilor, atunci știu că-i adevărul-adevărat, ca și cum l-aș fi văzut pe bătrânul Zenif cu propriii ochi.

— De ce crezi că nu-i visul lui? întrebă tata. Dintr-odată circumspect.

— Pentru că n-a spus niciodată c-ar fi al lui, răspunse Aronha. Dacă ar fi fost, ar fi zis lucrul ăsta. Nu l-a zis, înseamnă că nu-i.

— Al cui vis a fost? vru să știe regele.

— Al fiicei Toeledwei, răspunse Mon pe dată.

Imediat la masă se iscă zarvă, în parte din cauza faptului că Mon îndrăznise să pomenească numele reginei moarte la o ocazie festivă, în parte din pricină că adusesse glasul unei femei la masa regelui.

— N-am fi vrut să auzim aici acel glas! strigă unul dintre bătrânii căpitani.

Regele își ridică mâinile și tăcură cu toții.

— Ai dreptate, n-am fi vrut să auzim acel glas aici. Dar fiul meu consideră că mesajul acelei voci trebuie să fie auzit, drept care-a îndrăznit să-l aducă aici, iar Ha-Aron a declarat că are încredere în el. Așa încât acum singura întrebare la care trebuie să răspundă consiliul este: Ce vom face, acum că am aflat că Zenifii ne cheamă-n ajutor?

Discuția depăși imediat orice domeniu în care Mon ar fi putut fi consultat, iar el se așeză, ascultând. Nu prea avea încredere în el însuși spre a privi pe cineva, de frică să nu încalce disciplina și să arate un zâmbet atât de plin de ușurare, de mulțumire, încât toți își vor da seama că era doar un copil, cel de-al doilea fiu.

Husu se opuse să se trimită vreun membru al poporului cerului spre a-și risca viața să-i salveze pe Zenifi; în zadar argumentă Monush că prima generație, cea care respinsese orice asociere a ființelor umane cu îngerii, era cu siguranță moartă la ora actuală. În timp ce dezbăteau problema, iar alți consilieri își exprimau punctul de vedere, Mon riscă să-i arunce o privire rapidă fratelui său. Spre întristarea sa, Aronha se uita exact la el, zâmbind. Mon își trase în jos capul spre a-și masca propriul zâmbet, dar era mai fericit în acest moment decât fusese vreodată în viața lui.

Întoarse capul ca să se uite pe furiș la Bego, dar bGo fu cel care-i șopti:

— Ce-ar fi dacă ar muri o sută, pentru visul ăsta al Edhadeyei?

Vorbele îl loviră pe Mon direct în inimă. Nu se gândise la asta. A trimite o armată atât de adânc în teritoriul Elemakilor, în susul nesfârșitelor canioane înguste unde ambuscadele erau posibile la orice pas – era primejdios, era nebunesc, dar consiliul de război dezbătea, nu dacă să se riște, ci cine să fie trimis în raid.

— Nu-i strica triumful băiatului, murmură Bego. Nimeni nu-i obligă pe soldați să meargă. A spus adevărul și-a făcut-o plin de curaj. Onoare lui.

Bego își ridică paharul cu vin fiert.

Mon știa cum să-și ridice propriul pahar de vin.

— Glasul tău a deschis ușa, Ro-Bego.

Bego își savură vinul, încruntându-se.

— Fără titlurile tale de ființe de mijloc, băiete.

bGo zâmbi – o rară expresie pentru el – și spuse:

— Celălalt sine al meu și-a ieșit din fire de încântare; trebuie să-l scuzi, chestia asta îl face mereu posac.

Tata propuse compromisul.

— Iscoadele lui Husu să-i păzească pe soldații umani ai lui Monush până când își vor croi drum dincolo de avanposturile Elemakilor. Din câte-am înțeles, la momentul actual e haos printre regatele din tărâmul lui Nafai și s-ar putea să fie mult mai simplu să pătrundem acolo. Apoi, după ce Monush trece de granițele păzite, iscoadele rămân pe loc și-i așteaptă să revină.

— Cât de mult? întrebă Husu.

— Opt zile, răspunse Monush.

— În zona dealurilor e anotimpul ploios, spuse Husu. O să-nghețăm sau o să murim de foame? Care-i planul?

— Ține acolo cinci bărbați timp de zece zile, spuse regele. Apoi alți cinci, și-ncă alți cinci, vreme de câte zece zile.

Monush ridică mâna dreaptă în semn de aprobare. Husu își flutură aripa stângă, dar cu toate acestea murmură:

— Da, sunt sigur că merită osteneala, ca să aducem înapoi niște bigoți lipsiți de valoare.

Mon fu surprins să constate că lui Husu i se permitea să vorbească cu atâta îndrăzneală.

— Înțeleg furia pe care o simte poporul cerului față de Zenifi, spuse tata. Din acest motiv nu mă simt ofensat de batjocura ce însoțește acceptarea de către tine a propunerii mele.

Husu își înclină capul.

— Regele meu e mai generos decât merită slujitorul său.

— Asta-i adevărul, mormăi bGo. Într-o bună zi Husu o să meargă prea departe, iar noi ceilalți o să plătim pentru asta.

— ”Noi ceilalți”? Probabil că se referă la poporul cerului în ansamblu, își spuse Mon. Era un gând tulburător, cum că poporul cerului, cumva, va fi

făcut răspunzător pentru îndrăzneala lui Husu.

— Așa ceva n-ar fi drept, rosti Mon.

bGo chicoti încet.

— Ascultă-l, Bego. Spune că nu-i drept – ca și cum asta-nseamnă că nu poate să se-ntâmples.

— În străfundurile secrete ale inimii oricărei ființe umane, șopti Bego, poporul cerului nu reprezintă altceva decât niște bestii impertinente.

— Nu-i adevărat, spuse Mon. N-ai dreptate!

Bego îl privi surprins.

— Sunt o ființă umană, nu-i așa? întrebă Mon. Iar în inima mea îngerii sunt ființele cele mai frumoase și mai glorioase.

Mon nu ridicase tonul, dar intensitatea vocii sale redusese la tăcere celelalte glasuri. În liniștea bruscă, el își dădu seama că toată lumea îl auzise. Se uită la expresia surprinsă a tatei și roși.

— Mi se pare, rosti tata, că unii dintre consilieri au uitat că aici pot lua cuvântul doar cei care au atenția regelui.

Mon se ridică în picioare, roșu de rușine.

— Iertați-mă, maiestate.

Tata zâmbi.

— Cred că Aronha a fost cel care a spus că atunci când îți înfigi călcâiele în pământ, ai întotdeauna dreptate. Se întoarse către Aronha. Susții acest lucru?

Puțin nesigur, Aronha își privi tatăl în ochi și zise:

— Da, maiestate.

— Atunci cred că acest consiliu consideră că îngerii sunt într-adevăr cele mai frumoase și mai glorioase ființe.

Iar tata ridică paharul înspre Husu.

Husu se ridică în picioare, făcu o plecăciune și înălță și el paharul. Băură amândoi. Apoi regele se uită la Monush, care râse, se săltă în picioare și închină și el paharul.

— Vorbele celui de-al doilea fiu al meu au adus pacea la această masă, rosti tata. Asta înseamnă înțelepciune, cel puțin din punctul meu de vedere. Hai să încheiem! Consiliul s-a terminat și aici nu mai e nimic pentru noi, în afară de a mânca și de a reflecta la felul în care visele fetelor, aduse la cunoștință de băieți, au pus în mișcare picioarele și aripile războinicilor.

Edhadeya așteptă ca tatăl ei să intre în mica ei încăpere și să stea de vorbă cu ea, așa cum făcea seară de seară. De obicei, era fericită că venea,

nerăbdătoare să-i spună cum se descurcase la școală, să se laude cu câte un nou cuvânt sau expresie din limba străveche, să-i povestească vreo întâmplare sau bârfă, ori ceea ce făcuse în ziua respectivă. În seara aceasta, însă, îi era frică și nu știa de ce să se teamă mai mult – că Mon i-a spus tatei de visul ei sau că nu i-a spus. Dacă nu a făcut-o, atunci va trebui să-i zică ea însăși, iar apoi el o va bate cu blândețe pe umăr și îi va spune că visul era straniu și minunat, apoi îl va ignora complet, fără să-și dea seama că era un vis adevărat.

Totuși, atunci când apărură la ușa ei, Edhadeya știa că Mon îi spusese. Privirea lui era ascuțită și pătrunzătoare. Rămase tăcut în picioare, sprijinindu-se cu mâinile de tocul ușii. În cele din urmă, încuviință din cap.

— Prin urmare, spiritul lui Luet este treaz în fiica mea.

Ea privi în jos, către podea, neștiind dacă el era supărat sau mândru.

— Iar spiritul lui Nafai în cel de-al doilea fiu al meu.

Aha. Deci nu era supărat.

— Nu te obosi să-mi explici de ce n-ai putut să-mi spui personal lucrul ăsta, rosti tata. Știu de ce și mă simt rușinat. Luet n-a trebuit niciodată să folosească subterfugii ca să obțină atenția soțului ei, și nici Chveya n-a trebuit să-l pună pe fratele sau pe soțul ei să vorbească pentru ea atunci când deținea înțelepciuni pe care trebuiau să le afle și alții.

Dintr-o mișcare, îngenunche în fața ei și îi luă mâinile în ale sale.

— Am privit în jur la consiliul regal din seara asta, când terminam masa, având în minte gânduri legate de pericole și război, de Zenifii aflați în sclavie și care trebuie salvați, iar singurul lucru care-mi venea în minte era: de ce oare-am uitat ceea ce știau primii noștri strămoși? Că Păstrătorului Pământului nu-i pasă dacă vorbește unei femei sau unui bărbat?

— Ce-ar fi dacă nu așa stau lucrurile?

— Ce, acum te-ndoiești de chestia asta?

— Am visat visul și era adevărat – dar Mon a fost cel care-a spus că-i vorba de Zenifi. Eu n-am înțeles deloc visul până când el n-a spus lucrul ăsta.

— Vorbește-n continuare cu Mon atunci când ai vise adevărate, rosti tata. Atâta știu: când a vorbit Mon, am simțit că mi s-a reaprins un foc în inimă și mi-am spus – cuvintele mi-au venit în minte ca și cum mi le-ar fi șoptit cineva la ureche – că acolo-i un bărbat falnic, nu un băiat. Apoi am aflat că tu ai avut visul și din nou am auzit glasul în minte: bărbatul care-ascultă de Edhadeya va fi adevăratul slujitor al Păstrătorului Pământului.

— Cel care ți-a vorbit a fost... Păstrătorul? întrebă Edhadeya.

— Cine știe? rosti tata. Poate c-a fost mândria paternă. Poate c-așa aș fi vrut. Poate că era vocea Păstrătorului. Poate că era cel de-al doilea pahar de vin.

Râse, apoi continuă:

— Mi-e dor de mama ta, spuse el. Ea ar fi știut mai bine decât mine cum să procedeze cu tine.

— Mă comport cu ea cât de bine pot, spuse Dudagu din ușă.

Edhadeya icni de surprindere. Dudagu putea să meargă fără să facă zgomot în așa fel încât nu știa nimeni pe unde ar putea ea trage cu urechea.

Tata se ridică în picioare.

— Dar nu te-am însărcinat cu educația fiicei mele, rosti tata cu blândețe.

Prin urmare, în ce *fel* te-ai comportat cât ai putut de bine?

Îi zâmbi lui Dudagu și apoi ieși cu pași mari din încăperea Edhadeyei.

Dudagu îi spuse furioasă.

— Fetițo, să nu-ți imaginezi c-o să realizezi ceva cu treaba asta cu visul, zise ea. Apoi zâmbi și continuă: Ceea ce-i spui tu aici eu pot contrazice pe perna lui.

Edhadeya îi zâmbi mamei ei vitrege cât putu de drăgălaș. Apoi deschise larg gura și-și vârî degetul, ca și cum ar fi vrut să vomite. În momentul următor zâmbea din nou drăgălaș.

Dudagu ridică din umeri.

— Mai sunt patru ani până când o să te pot mărita, zise ea. Crede-mă, mi-am pus deja femeile să caute pe cineva potrivit. Pe cineva foarte departe de aici.

Se depărtă silențios de ușă și o porni pe coridor. Edhadeya se aruncă din nou în pat și murmură: „Mi-ar plăcea să am un vis adevărat cu Dudagu Dermo care are un accident cu o barcă. Dacă aranjezi astfel de lucruri, dragă Păstrător al Pământului, să ții minte că ea nu știe să înoate, dar e foarte înaltă, deci apa trebuie să fie adâncă.”

A doua zi, toate discuțiile aveau ca temă expediția pentru găsierea Zenifilor. Iar în dimineața următoare, înalții demnitari și funcționarii orașului veniră spre a vedea cum pleacă în marș soldații, iscoadele zburând și făcând manevrele lor extrem de îndrăznețe pe cerul de deasupra acestora. Edhadeya își zise, în timp ce-i urmărea cum pleacă: „Deci așa ceva poate realiza un vis. Ar trebui să am mai des vise de-astea.”

Imediat, se rușină de ea. „Dacă vreodată o să mint în legătură cu visele mele și o să pretind că-i adevărat atunci când nu-i cazul, fie ca Păstrătorul să-mi ia toate visele.”

Șaisprezece soldați umani, cu vreo zece iscoade care-i umbreau din aer, pleacă spre Darakemba. Nu formau o armată, nu erau nici măcar suficient de mulți pentru a constitui un detașament de raiduri, și foarte puțini din oraș remarcaseră asta. Mon urmărea, totuși, Aronha și Edhadeya stând pe acoperiș, lângă el.

— Ar fi trebuit să mă lase să merg cu ei, rosti Aronha supărat.

— Ești atât de generos, încât vrei să-mi revină mie regatul? Întrebă Mon.

— N-o să moară nimeni, replică fratele său.

Mon nu catadicsi să răspundă. Era perfect conștient că Aronha știa că tata avea dreptate – exista o nuanță de nebunie în toată expediția asta. Era o acțiune de căutare care încerca să localizeze un vis. Regele a luat doar voluntari și doar cu mare reținere l-a lăsat pe mărețul războinic Monush să-i conducă. Nu exista nici-o șansă ca să-și trimită moștenitorul.

— O să-și petreacă tot timpul preocupându-se de siguranța ta, și nu de misiunea în sine, spusese tata. Nu te-ngrijora, Aronha. O să ai parte de cel dintâi spectacol al unei bătălii sângeroase mult prea curând, sunt sigur. Însă dacă te-aș fi trimis acum, mama ta s-ar fi sculat din morți ca să mă dojenească.

Mon se speriasse auzindu-i vorbele, până când văzuse că toți ceilalți le luaseră ca pe-o glumă.

Toți, cu excepția lui Aronha, care era cu adevărat furios pentru că nu fusese inclus.

— Soră-mea poate s-aibă un vis, frate-miu poate să-ți povestească, iar eu cu ce mă aleg? Răspunde-mi, tată!

— Păi, Aronha, ți-am oferit exact tot atâta implicare cât am avut și eu – să stai și să-i urmărești cum pleacă.

Păi, acum făceau exact asta, stăteau și-i urmăreau cum plecau soldații. În mod normal, Aronha i-ar fi urmărit de pe treptele casei regale, dar pretinsese că ar fi fost prea umilitor să stea alături de rege, în condițiile în care fusese declarat prea inutil spre a merge. Tata nu s-a certat cu el, l-a lăsat să se urce pe acoperiș, iar acum stătea acolo, furios, chiar dacă admisesese deja față de Mon că, dac-ar fi fost în locul tatei, ar fi luat aceeași hotărâre.

— Doar pentru că tata are dreptate, nu-nseamnă că trebuie să fiu mulțumit cu chestia asta.

Edhadeya râse.

— Pe Marele-Șarpe, Aronha, astea-s momentele în care tata ne scoate din minți.

— Nu jura pe Cel-fără-de-picioare, rosti Aronha tăios.

— Tata spune că-i doar un șarpe periculos, nu un zeu adevărat, așa că de ce nu? spuse Edhadeya.

— Aronha, nu ești superstițios acum, nu? întrebă Mon.

— Tata spune să respectăm credințele altora, iar voi știți că jumătate din slujitorii săpători încă-l consideră sfânt pe Cel-fără-de-picioare, zise Aronha.

— Da, spuse Edhadeya, și-ntotdeauna jură pe el.

— Nu-i pronunță numele pe de-a-ntregul, spuse Aronha.

— Aronha, dar e doar un șarpe.

Edhadeya își mișcă capul în față și-n spate, într-un fel amuzant. Fără să vrea, Aronha râse. Apoi chipul lui deveni din nou serios și îi privi din nou pe cei șaisprezece soldați, care se deplasau în șir indian pe câmp, îndreptându-se către râul care ducea la granița de sud.

— Oare or să-mi găsească visul? întrebă Edhadeya.

— Dacă Păstrătorul a fost cel care ți-a trimis visul, rosti Aronha, asta-nseamnă că vrea ca Zenifii să fie găsiți.

— Dar asta nu-nseamnă că-n detașamentul lui Monush e vreunul care să aibă habar cum să-l asculte pe Păstrător atunci când vorbește, spuse Edhadeya.

Aronha se întunecă la chip, dar nu se uită la ea.

— El decide cu cine o să vorbească. Nu se pune problema în ce manieră.

— Ea poate să vorbească doar aceluia care știe cum să asculte, motiv pentru care strămoașa noastră Luet era faimoasă în calitate de vizionară-în-ape, iar sora ei Hushidh și nepoata ei Chveya ca vizionare-de-legături. Ele dețineau o mare putere și...

— N-aveau o mare putere ele însele, spuse Aronha. Era vorba de Păstrător. El își alegea favoriții – și-aș putea sublinia că niciunul dintre ei nu era mai mareț decât însuși Nafai, care deținea mantia de comandant și stăpâna cerurile cu...

— Bego zice că-s niște tâmpenii, spuse Mon.

Ceilalți tăcură.

— Serios? rosti Aronha, după ceva vreme.

— Doar l-ai auzit și tu spunând asta, nu-i așa? întrebă Mon.

— Nu mi-a zis mie niciodată, replică Aronha. Ce spune el că-i o tâmpenie? Păstrătorul?

— Ideea strămoșilor noștri eroici, răspunse Mon. Toată lumea pretinde că are strămoși eroici, zice el. După ce-au trecut destule generații, ei devin zei. El susține c-așa s-au născut zeii. Zeii sub formă umană, cel puțin.

— Ce interesant, spuse Aronha. El îl învață pe fiul regelui că strămoșii acestuia sunt inventați?

Doar în acea clipă realizează Mon c-ar putea să-i provoace necazuri profesorului său.

— Nu, replică el. Nu cu atât de multe cuvinte. El doar a... sugerat posibilitatea.

Aronha încuviință.

— Deci nu vreți să-l părăsc.

— El n-a spus lucrul ăsta direct.

— Nu uita, Mon, rosti Aronha. E posibil ca Bego s-aibă dreptate, iar poveștile noastre despre măreții strămoși umani cu puteri extraordinare conferite de Păstrătorul Pământului s-ar putea să fie exagerate sau de-a dreptul fanteziste. Dar noi, poporul de mijloc, nu suntem singurii care-ar dori să se revizuiască istoria pentru a fi-n conformitate cu nevoile noastre prezente. Nu crezi că un bărbat patriot din poporul cerului ar putea încerca să arunce îndoieli asupra mărețelor istorisiri despre străbunii poporului de mijloc? În special referitor la străbunii regelui?

— Bego nu minte, zise Mon. E-un erudit.

— N-am spus că minte, rosti Aronha. El susține că noi credem în poveștile astea pentru că avem nevoie de ele și ne produc satisfacție. Poate că el se îndoiește de aceleași istorisiri pentru că el are nevoie de dubiu și îi aduce satisfacție.

Mon se încruntă.

— În cazul ăsta, cum putem afla ce anume-i adevărat?

— N-avem cum, zise Aronha. De lucrul ăsta mi-am dat eu seama cu mult timp în urmă.

— Prin urmare, tu nu crezi în nimic?

— Cred în tot ceea ce mi se pare a fi cel mai adevărat acum, răspunse Aronha. Pur și simplu refuz să fiu surprins în momentul în care unele dintre

lucrurile în care cred acum se dovedesc mai târziu a fi false. Mă ajută să evit să fiu indispus.

Edhadeya râse.

— Și de unde ți-a venit ideea asta?

Aronha întoarse capul spre ea, ușor ofensat.

— Nu crezi că m-aș fi putut gândi și singur?

— Nu, spuse ea.

— Monush m-a învățat, rosti Aronha. Într-o zi, când l-am întrebat dacă există cu adevărat un Păstrător al Pământului. În definitiv, după istorisirile de demult, pe vremuri exista un zeu numit Sufletul Suprem, care s-a dovedit a fi o mașinărie aflată în interiorul unei corăbii străvechi.

— O corabie străveche care zbura prin aer, zise Mon. Bego spune că doar poporul cerului zboară și că strămoșii noștri au inventat acea corabie zburătoare pentru că poporul de mijloc era tare invidios pe faptul că poporul cerului putea să zboare.

— Unii dintre cei din poporul cerului pot să zboare, spuse Edhadeya. Pun pariu că Bego e-atât de bătrân, de gras și scârțâie din toate încheieturile așa de tare încât nu mai poate nici măcar să se desprindă de la sol.

— Dar putea atunci când era tânăr, spuse Mon. Își aduce aminte.

— Își poate imagina, zise Aronha.

Mon clătină din cap.

— A-ți aminti e ceva real. A-ți imagina nu-nseamnă nimic.

Edhadeya râse.

— Asta-i o prostie, Mon. Majoritatea lucrurilor de care-și aduc oamenii aminte sunt doar imaginate.

— De unde-ai aflat lucrul ăsta? întrebă Aronha cu un surâs afectat.

Edhadeya își dădu ochii peste cap.

— De la Uss-uss și n-aveți decât să râdeți, dar ea-i...

— Ea-i o slăvită slujnică? întrebă Aronha.

— Ea-i singura prietenă pe care-am avut-o după ce-a murit mama și-i tare-nțeleaptă, rosti Edhadeya cu fermitate.

— E-o săpătoare, zise Mon încet.

— Dar nu o Elemaki, replică Edhadeya. Familia ei i-a slujit pe regii Nafarilor timp de cinci generații.

— Ca sclavi, punctă Mon.

Aronha râse.

— Mon ascultă de-un înger bătrân, Edhadeya de o sclavă săpătoare grasă, iar eu de un soldat care-i renumit pentru curajul și dibăcia în luptă, nu pentru erudiția lui. Cu toții ne-am ales propriii învățători, nu-i așa? Măntreb dac-alegerea învățătorului propriu de către fiecare dintre noi spune ceva despre felul în care-or să fie viețile noastre.

Se gândiră la aceasta în tăcere, urmărind micul roi de iscoade care marca locul în care se afla detașamentul lui Monush ce-și continua călătoria în susul văii Tsidorek.

3

REZISTENTĂ

— Pe vremuri, Nafai mi-a spus ceva, îi zise Shedemei Sufletului Suprem. Sufletul Suprem, fiind dotat cu o nesfârșită răbdare, o așteptă să continue.

— Pe vremuri, înainte ca tu... să-l alegi.

(Mi-aduc aminte perioada), rosti Sufletul Suprem, nefiind poate dotat cu o nesfârșită răbdare.

— Pe vremuri, când încă încercai să-l oprești pe el și pe Issib să descopere prea multe-n legătură cu tine.

(Issib era cel care punea probleme, să știi. El e cel care s-a gândit să mi se opună.)

— Da, bine, dar n-a reușit decât atunci când i s-a alăturat Nafai.

(A constituit o preocupare, pentru o vreme.)

— Da, îmi închipui. Amândoi, străduindu-se cât puteau de mult. A trebuit să-ți întrebuițezi toate resursele ca să le ții piept.

(Niciodată pe toate. Nici măcar pe majoritatea.)

— Suficiente încât să te dai bătut, în final.

(Am început să am încredere în ei.)

— Ai încetat să te mai lupți cu ei și i-ai trecut de partea ta. N-aveai de ales, nu-i așa?

(Am știut tot timpul că sunt valoroși. În acea fază am hotărât că ei sunt cei pe care o să îi folosesc pentru a asambla o navă spațială funcțională.)

— I-ai mai fi ales dacă nu ți-ar fi dat atâta bătaie de cap?

(Îl alesesem deja pe tatăl lor ca să... dea primul impuls.)

— Dar cea pe care o voiai era Luet, nu-i așa?

(Nafai era foarte insistent. Foarte ambițios. Nu putea suporta să nu fie implicat în orice s-ar fi întâmplat. Am hotărât că lucrul acesta e util. Și niciodată nu a trebuit să aleg între el și Luet, pentru că în cele din urmă au format un cuplu.)

— Da, da, sunt sigură că totul s-a desfășurat în conformitate cu planul tău.

(Am fost programat să fiu infinit de adaptabil, atâta vreme cât continui să lucrez pentru cele mai înalte priorități. Planul meu s-a schimbat, dar niciodată scopul.)

— În regulă, atunci, asta voiam să dovedesc. Shedemei râse, apoi continuă: Dacă n-aș ști ce știu, Doamnă Suflet Suprem, aș bănuî că-ți protejezi mândria.

(Nu am mândrie.)

— Mă liniștește s-aud lucrul ăsta, replică Shedemei. Eu m-am descotorosit de-a mea cu multă vreme în urmă.

(Ce anume voiai să dovedești?)

— Nafai te-a obligat să-l asculți, să-l bagi în seamă, să ții cont de el.

(Nafai și Issib.)

— Au făcut asta rezistându-ți și făcând în așa fel încât a trebuit să-ți adaptezi planurile în conformitate cu... cum ai zis? Cu ambiția lor.

(Issib era încăpățânat. Nafai era ambițios.)

— Sunt sigură c-ai liste de adjective anexate numelor noastre în dosarele tale.

(Nu fi impertinentă, Shedemei. Nu i se potrivește unei femei care și-a abandonat mândria.)

— O s-ascuți planul meu?

(Oh, nu o demonstrație, ci un plan, deci.)

— Tu ai în continuare puterea de-a influența ființele umane.

(Într-o mică zonă a lumii, da.)

— Nu-i nevoie să fie de cealaltă parte a planetei, să știi. Ci doar acolo, în Gornaya.

(Oriunde în Gornaya, da, pot avea o anumă influență.)

— Iar tehnica aia pe care-ai folosit-o pe Harmony, ca să ne-mpiedici să dezvoltăm tehnologii periculoase...

(Făcându-i temporar proști pe oameni.)

— Și tot mai poți trimite vise.

(Nu visele puternice pe care le trimite Păstrătorul.)

— Vise, totuși. Limpezi.

(Cu mult mai limpezi decât ale Păstrătorului.)

— Foarte bine. Avem un detașament de soldați Nafari care se îndreaptă în susul văii Tsidorek. Atunci când or să ajungă lângă Lacul Sidonod, zona este atât de plină de așezări ale Elemakilor încât or să trebuiască s-o ia pe-orută periculoasă pe sus, prin munți. Dar lanțul muntos este foarte neregulat

acolo. În anumite locuri, creasta este extrem de joasă, așa încât văile-s legate printr-o trecătoare îngustă. Dacă se pot strecura pe acolo, or să coboare printr-un canion care o să-i conducă direct la Chelem, unde poporul lui Akmaro este ținut în sclavie de Elemaki.

(Ca sclavi ai lui Pabulog și-ai fiilor săi, vrei să spui.)

— Așa-ncât atunci când or să se-apropie de trecătoare, Păstrătorul o să-ncerce, firesc, să-i conducă spre acea direcție.

(Așa s-ar crede).

— Prin urmare, ce-ar fi să fie loviți de prostie până când or să rateze șansa?

(Păstrătorul pur și simplu o să-i trimită înapoi. Și din ce motiv aș dori eu să nu-i las să-i salveze pe cei din poporul lui Akmaro?).

— Păstrătorul chiar o să-ncerce să-i trimită înapoi. Dar, în timpul ăsta, tu o să-i conduci pe la poalele muntelui până când or s-ajungă la canionul unde se formează râul Zidomeg.

(Zinom), spuse Sufletul Suprem, înțelegând acum. (Acolo unde majoritatea Zenifilor sunt ținuți, mai mult sau mai puțin, în sclavie, de Elemaki.)

— Exact, rosti Shedemei. Monush o să creadă că și-a îndeplinit misiunea. O să găsească un grup de Zenifi ținuți în sclavie de săpători. O să se gândească la o modalitate de a-i lua de acolo. O să-i aducă acasă.

(Nu poate duce toată acea populație de-a lungul poalelor munților.)

— Nu, zise Shedemei. O să trebuiască să-i trimiți vise care să-l ducă acasă mergând în susul văii Ureg, apoi peste trecătoarea care duce în josul văii Padurek.

(Ruta aceasta îi duce dincolo de locul în care se află grupul lui Akmaro.)

— Iar Păstrătorul o să-ncerce să-l facă pe Monush să-i găsească din nou pe oamenii lui Akmaro.

(Iar eu intervin din nou. Nu trebuie să fac acest lucru, Shedemei. Scopul meu este să nu interferez cu Păstrătorul Pământului.)

— Nu, scopul tău este să primești ajutor de la Păstrător ca să te poți întoarce pe Harmony. Păi, dac-o să-i pricinuiști destule necazuri, draga mea, poate c-o să te trimită înapoi pe Harmony ca să-ncetezi cu interferențele.

(Nu cred că pot face acest lucru.)

Sufletul Suprem făcu o pauză.

(Programarea mea s-ar putea să mă oprească să mă revolt în mod conștient contra a ceea ce cred eu că vrea Păstrătorul.)

— Păi, gândește-te la asta, zise Shedemei. Dar între timp, adu-ți aminte că atâta vreme cât Păstrătorul nu-ți spune nimic, de unde știi că el nu vrea ca tu să faci exact genul de înșelătorie pe care-o sugerez eu? Ca să-ți dovedești curajul?

(Shedemei, iarăși devii romanțioasă. Eu sunt o mașinărie, nu o păpușă care vrea să capete viață. Nu există probe. Eu fac ceea ce sunt programat să fac.)

— Serios? întrebă Shedemei. Ești programat să iei inițiativa. Uite-o șansă. Dacă Păstrătorului nu-i place, nu trebuie să faci altceva decât să-ți spună să te oprești. Dar măcar atunci o să vorbești.

(Mă voi gândi la acest lucru).

— Bun, zise Shedemei.

(E în regulă. M-am gândit la acest lucru. Îl vom face.)

— Atât de repede?

Shedemei era conștientă că Sufletul Suprem e un computer, dar tot era surprinsă de cât de multe lucruri putea face bătrâna mașinărie în timpul necesar unei ființe umane pentru a rosti un singur cuvânt.

(Am făcut o testare și am descoperit că nimic din programarea mea nu interferează. Pot face acest lucru. Așa că o să facem o încercare atunci când Monush ajunge la locul convenit și vom descoperi câte poate suporta Păstrătorul înainte de a binevoi să intre în contact cu mine.)

Shedemei râse.

— De ce nu recunoști, șmecher bătrân?

(Ce să recunosc?)

— Că te enervează Păstrătorul.

(Nu mă enervează. Sunt preocupat de ceea ce s-ar putea întâmpla pe Harmony.)

— Liniștește-te, zise Shedemei. E acolo celălalt sine al tău, cum ar spune îngerii.

(Eu nu sunt un înger).

— Nici eu nu-s, prietene, spuse Shedemei.

(Pari melancolică.)

— Sunt o grădinăreasă. Mi-e dor să simt pământul sub picioare.

(E timpul pentru o nouă călătorie la suprafață?)

— Nu, spuse Shedemei. N-are niciun rost. Nimic din ceea ce-am plantat ultima dată n-o să fie gata pentru măsurători. Ar însemna să irosesc și să risc.

(Ai dreptul să te distrezi. Chiar și cea care poartă mantia de comandant de navă are dreptul să facă anumite lucruri doar pentru bucuria de a le face.)

— Da, și-o s-o fac. Atunci când o să vină vremea.

(Ai o voință de oțel).

— Și o inimă de sticlă, replică Shedemei. Casantă și rece. Mă duc să trag un pui de somn. De ce nu folosești timpul ca să croiești un vis?

(N-ai destule vise de-ale tale?)

— Nu pentru mine, replică Shedemei. Pentru Monush.

(Glumeam), spuse Sufletul Suprem.

— Ei, data viitoare fă-mi cu ochiul, ca să știu.

Shedemei se ridică de la computer și se îndreptă spre pat.

Monush și oamenii săi mai dormiră încă o noapte pe o altă brână îngustă de piatră situată cu mult deasupra văii. Torțele din satul de săpători de dedesubt, departe, arseră până târziu; cei cincisprezece tovarăși ai lui Monush le urmăriră pe majoritatea până se terminară și se stinseră. Era greu de dormit, chiar dacă erau extrem de obosiți, căci dacă s-ar fi rostogolit în noapte, ar fi plonjat douăzeci de stânjeni înainte ca vreun colț de piatră să le încetinească oarecum căderea – și, fără îndoială, să le rupă primul dintre oase. Cu toții înfipseră țepușe ascuțite în stâncă sau, dacă nu exista niciun fel de fisură pentru a le susține, le făceau mormane ca să le poată simți în cazul în care începeau să se rostogolească spre margine în timpul somnului. Una peste alta, era o picoteală precară și probabil că nu existase vreun moment în care să fi dormit mai mult de jumătate dintre bărbați.

Totuși, în această seară Monush dormise suficient de bine spre a visa, iar atunci când se trezi, știa pe ce cărare trebuia să meargă pentru a-i găsi pe Zenifi. Drumul se lățea și cobora în jos, dar într-un anumit loc, dacă ar urca, ar ajunge la o trecătoare printre munți și ar coborî într-o altă vale. Acolo ar vedea un lac mare și, parcurgând valea râului care curgea din el, la momentul potrivit ar ajunge la locul pe care îl văzuse în vis Edhadeya.

Se trezi din vis exact când, deasupra capului, cerul începea să se lumineze. Cu grijă scoase țepușele pe care le înfipsese cu mâna în stâncă și le vârî la loc în raniță. Apoi ciuguli din turta rece de mălai care va fi singura masă a zilei, dacă nu cumva vor găsi hrană pe undeva pe parcursul

călătoriei – puțin probabil pe stânci atât de abrupte și atât de înalte în aerul rarefiat.

Regiunea era numită „Cununa Gornayei”, cea mai înaltă regiune a marelui masiv de lanțuri muntoase care adăpostise de multă vreme poporul pământului, poporul mijlociu și poporul cerului. Acolo se formaseră cele șapte lacuri, toate sfinte, dar niciunul mai sfânt decât Sidonod, izvorul pur al lui Tsidorek, râul sacru care curgea prin inima ținutului Darakemba. Unii dintre bărbați speraseră că vor da cu ochii de însuși Sidonod, dar Monush își dădea seama acum că nu se va întâmpla așa ceva. Trecătoarea își va face apariția prea devreme. Într-o oră.

Fără cuvinte – căci sunetul era purtat departe în aerul uscat și rarefiat de munte –, Monush dădu semnalul de marș. Toți bărbații erau treji acum, și se deplasau, la început încet și țeapăn, de-a lungul înguste brâne de stâncă. Au ajuns de două ori în locuri în care lespedea de piatră a cedat, iar ei au trebuit să se cațere, o dată în sus, iar altă dată în jos, pe o altă brână care le permitea deplasarea.

Apoi au ajuns într-o zonă în care brâna se lățea și începea să ducă în jos, către o zonă mai lejeră. Monush recunoscuse imediat locul și își spuse...

Ce anume își spuse? Nu-și aminti. Ceva legat de locul ăsta.

— Ce-i? întrebă Chem, adjunctul său, șoptit, bineînțeles.

Monush clătină din cap. Îi tot stătea pe vârful limbii, un cuvânt, o idee, dar nu-și aducea aminte de ce. Ah? Un vis?

Dar visul fugise. Nu putea să se gândească ce anume fusese visul sau ce semnificație avea.

Ce prostie, își zise Monush. Prost mai sunt, să mă gândesc că visele mele ar putea să-mi spună lucruri adevărate, ca Edhadeyei.

Le făcu semn bărbaților să-l urmeze, în timp ce el conducea marșul în josul cărării care se lățea. În jumătate de oră trecură de o curbă a drumului și văzură ceea ce visaseră atât de mulți bărbați, dar nu îndrăzniseră să spere a vedea: Sfântul Sidonod, sclipind în primele raze de soare care încununau creasta muntelui.

Sub ei, de-a lungul malurilor lacului, erau sate, fiecare cu focurile sale de gătit. Bineînțeles că doar ființele umane trăiau în colibe și în cele câteva case; săpătorii locuiau în copaci scobiți și în tuneluri sub pământ, aflate în apropiere. Scena părea extrem de pașnică. Și totuși, știau că dacă bărbații de acolo, săpători și ființe umane, ar fi prins de veste că niște Nafari mergeau pe acea porțiune îngustă de teren, s-ar isca o mare larmă și în scurt timp

grupări războinice ar escalada meterezele de stâncă. Acest lucru nu însemna o moarte sigură, cu toate că ar fi fost copleșiți din punct de vedere numeric. Chiar și săpătorii, născuți spre a se cățăra, ar întâmpina dificultăți în a trece de stânci. Dar, în cele din urmă, Elemakii fie ar ajunge la brâna pe care se aflau ei și i-ar sili să lupte până la ultimul om, fie Nafarii ar fi nevoiți să urce din ce în ce mai sus, până când ar ajunge la altitudini unde oamenii îngheață, leșină sau înnebunesc.

Așa încât continuară să se deplaseze tăcut și lin de-a lungul stâncii, îmbrăcați în tunicile și jambierele lor de culoarea pământului, cu păturile lor pământii împăturite și legate în bandulieră, având fețele și părul mânjit cu noroi spre a se confunda mai bine cu peisajul.

De-am putea găsi o cale de-a merge în sus, pentru a trece de munții ăștia, ca să evităm lacul foarte populat, își zise Monush. Apoi îi veni în minte un gând. Sigur că putem! Chiar acolo-n spate e... e... Nu-și putea aduce aminte. La ce anume se gândea? La ceva aflat îndărătul lor? De ce? Nu existau urmăritori. Oare vreunul dintre soldați rămăsese în urmă? Se opri și făcu o numărătoare rapidă. Erau cu toții – și, pentru că se opriseră, majoritatea se zgâiau la sacrul lac aflat sub ei. Monush le făcu semn să continue marșul. Brâna se înălța din nou. Trecură pe lângă lacul cel lung, dormind doar două nopți în dreptul lui.

După lac, ajunseră într-un ținut mai lesnicios, cu toate că părea mult mai periculos. Era o regiune vastă cu munți nu foarte înalți, cu creștetele verzui, iar în fiecare vale erau cel puțin câteva persoane, de obicei săpători, de multe ori și ființe umane și din când în când câte o așezare izolată de înger, cu toate că aceștia erau, în majoritate, fie sclavi într-un sat de Elemaki din apropiere, fie „liberi” – dar încă tributari unuia dintre regii Elemaki. De mai multe ori fuseseră zăriți de îngerii care zburau pe sus, dar, în loc să dea alarma, îngerii și-au văzut de zborul lor, ignorându-i. Unul dintre îngeri veni în picaj și ateriză pe o creangă din apropiere, apoi arătă spre creasta pe care mergeau

Monush și oamenii lui și clătină din cap. Nu vă duceți încolo, spuse el. Monush dădu din cap, se înclină către el ca și cum ar fi fost un prieten, iar îngerul se înălță în aer și își luă zborul.

E bine pentru noi, își zise Monush, că Elemakii sunt atât de duri cu cei câțiva îngeri obligați să trăiască printre ei. Lucrul ăsta ne asigură prieteni oriunde-am merge. Prieteni firavi, e-adevărat, dar orice prieten e bine-venit în țara dușmanilor noștri.

În cea de-a paisprezecea zi a expediției lor, ajunseră într-un loc în care se întâlneau patru izvoare la o distanță de câțiva stânjeni. Apa era plină de vârtejuri, iar în apropierea ei nu locuia picior de ființe umane, săpători ori îngeri.

— Un loc atât de sfânt ca ăsta, șopti Chem, și totuși nu trăiește nimeni aici ca să primească darul?

Monush încuviință, apoi zâmbi.

— Poate că primesc darul în josul râului.

Îi conduse mai departe, și mergând încă puțin în aval văzură că în fața lor nu păreau a se ridica noi dealuri. Configurația terenului se schimba.

Și, brusc, pricepură. Căci terenul se prăbușea în fața lor. Apa râului se năpustea precum zborul unei săgeți, țâșnind în aer și căzând apoi ca o ploaie continuă în valea de dedesubt. Era un loc al puterii, singurul loc pe care Monush îl văzuse sau despre care auzise în care apa dintr-un torent se transforma direct în ploaie fără ca mai întâi să se ridice în aer sub formă de nori.

— Există vreun drum în jos? întrebă Chem.

— Așa cum ai spus, răspunse Monush. E-un loc sfânt. Vezi? Multe picioare au urcat pe stânca asta.

Era aproape ca o scară, coborârea era atât de artificială, trepte tăiate în piatră, pământ ținut în loc cu cofraje de lemn.

— Și-un șchiop ar putea să urce aici, rosti Alekiam, cel care vorbea dialectul limbii săpătorilor care era cel mai comun în rândul Elemakilor.

Nu se punea problema că sunt mari șanse să dea peste mulți săpători care nu adoptaseră Torg, limbajul de negoț care avea la bază, în cea mai mare parte, limbajul uman, cu pronunții adaptate pentru gurile săpătorilor și ale îngerilor, având și câteva mii de cuvinte de-ale lor. Dar era posibil aici, în acești munți înalți, unde se spunea că în unele văi îndepărtate săpătorii și îngerii trăiau în continuare împreună în vechiul mod, săpătorii furând statuile făcute de îngeri și aducându-le acasă spre a le adora ca zei – chiar dacă organizau raiduri pentru a răpi copiii îngerilor, pe care-i mâncau. Din câte se știa, nimeni nu ajunsese într-un astfel de loc, dar puțini erau cei care puneau la îndoială că încă mai trăiau asemenea ființe – săpători care îi numeau pe îngeri „carnea-cerului” și îngeri care le spuneau săpătorilor „diavoli”, pe bună dreptate și unii, și alții.

— Tăcere, spuse Monush. Locul ăsta-i destul de frecventat. Cine știe cine-ar putea fi jos?

Dar jos nu era nimeni, iar terenul, fiind la o înălțime mai mică, avea diferite fructe de sezon. Monush își conduse oamenii pe coama dealului care ducea spre râul care curgea din ploaia perpetuă de la baza stâncii. Le spuse la doisprezece dintre oamenii săi să rămână acolo de pază, mâncând ce fructe puteau fără a se pierde din vedere unii pe alții, în timp ce Monush însuși îi luă pe Alekiam, Chem și un soldat musculos pe nume Lemech, care putea frânge gâtul cuiva doar dându-i o palmă după ureche.

În timp ce se deplasau cu grijă de-a lungul cursului de râu, văzură semne că pe vremuri teritoriul fusese puternic populat. Limitele vechilor ogoare încă puteau fi văzute cu claritate, deși peste ele crescuse vegetație. Iar din loc în loc trecură pe lângă zone care fuseseră curățate și acoperite cu pietre, pentru ca săpătorii să nu poată pătrunde pe furiș pe dedesubt și să-și facă tuneluri până în casele oamenilor.

— Unde-s toți oamenii ăștia? întrebă Chem, stând în mijlocul unui astfel de loc. Au construit solid, iar acum nu mai sunt.

— Nu-i așa, rosti Lemech.

La marginea pădurii stătea o ființă umană tânără, înaltă. Nu fusese acolo cu câteva clipe înainte.

— Salut, prietene, spuse Monush, căci nu prea mai trăgea nădejde să evite o întâlnire acum.

La un semnal din partea tânărului celui înalt, cel puțin treizeci de soldați apărură pe platforma de stâncă. Unde fuseseră? Oare nu-nconjuraseră locul ăsta, înainte de a păși pe el?

— Puneți jos armele, spuse Monush încet.

— O să le las într-o inimă de săpător, replică Lemech.

— Ne-au prins, rosti Monush. Dacă ne predăm, poate c-o să trăim suficient încât ceilalți să ne poată găsi.

— Din câte se pare, ăștia-s cei pe care am venit să-i găsim, spuse Chem. Nu-i niciun săpător printre ei.

Era adevărat. Așa că lăsară armele jos, pe suprafața de piatră a platformei.

Imediat străinii îi înconjurară, îi legară și îi obligară să alerge împreună cu ei prin păduri, până când ajunseră într-un loc în care erau adunate douăzeci de astfel de platforme. Pe ele se înălțau multe clădiri, în majoritate case, dar nu sărăcicioase, iar unele dintre ele nu puteau fi simple case, ci palate, temple și, cel mai proeminent dintre toate, un turn solitar care depășea în înălțime toți copacii. Din acel turn puteai cu siguranță să

supraveghezi întreaga zonă, îşi zise Monush, şi să vezi orice duşman care s-ar apropia.

Dacă soldaţii nu le-ar fi pus căluşuri la gură lui Monush şi oamenilor săi, el i-ar fi putut întreba dacă nu cumva erau Zenifi. Dar au fost aruncaţi într-o încăpere care fusese construită pentru a depozita alimente şi care acum era goală, cu excepţia a patru prizonieri legaţi.

În visul Edhadeiei, îşi zise Monush, oare nu cereau Zenifii să fie salvaţi?

Akma se trezi din vis, tremurând de frică. Dar nu îndrăzni să strige, căci aflaseră că săpătorii care îi păzeau considerau orice lucru spus cu glas tare pe timpul nopţii drept rugăciuni adresate Păstrătorului, iar Pabulog decretase că orice rugăciune către Păstrător spusă de adepţii lui Akmaro era o blasfemie, care merita pedeapsa cu moartea. Nu se punea problema că un singur ţipăt în noapte ar fi provocat uciderea unui copil, dar săpătorii i-ar fi târât afară din cort şi i-ar fi bătut, forţându-i să mărturisească că unul dintre ei se rugase. Copiii învăţaseră să se trezească în tăcere, indiferent cât de îngrozitor fusese visul.

Totuşi, trebuia să vorbească despre el cât încă îl avea proaspăt în minte. Voia s-o trezească pe mama lui, voia ca ea să-l ia în braţe şi să-l aline. Dar el era un copil prea mare pentru aşa ceva, îşi dădea seama; s-ar fi ruşinat dac-ar fi fost nevoie de alinarea ei chiar dacă ar fi primit-o cu recunoştinţă.

Aşa că tatăl său, Akmaro, fu cel pe care îl înghionti până când acesta se răsuci şi şopti:

— Ce-i, Akma?

— Am avut un vis.

— Un vis adevărat?

— Păstrătorul a trimis oameni să ne salveze. Dar un nor întunecat şi o ceaţă apoasă le-au blocat vederea şi-au rătăcit cărarea către noi. N-or să mai ajungă niciodată.

— Cum ai ştiut că i-a trimis Păstrătorul?

— Am ştiut, pur şi simplu.

— Foarte bine, spuse Akmaro. O să mă gândesc la asta. Culcă-te la loc.

Akma îşi dădea seama că făcuse tot ce se putea. Acum situaţia era în mâinile tatălui său. Ar fi trebuit să fie satisfăcut, dar nu era deloc. În realitate, era mânios. Nu voia ca tatăl său să se gândească la subiectul ăsta, ci să vorbească despre el. Voia să-l ajute să descopere o interpretare a visului. Era visul lui, în definitiv. Dar tata ascultase, luase visul destul de în serios, apoi presupusese că numai Akma putea decide ce anume să facă în

această privință, ca și cum ar fi fost o mașinărie precum Catalogul din istorisirile străvechi.

Nu-s o mașinărie, spuse Akma în tăcere, și pot să gândesc ce anume înseamnă lucrul ăsta la fel de bine ca oricine altcineva.

Înseamnă... înseamnă...

Că Păstrătorul a trimis oameni să ne salveze, iar ei au rătăcit drumul. Ce altceva ar putea să-nsemne? Cum ar putea tata să interpreteze altfel?

Poate că tata nu se gândește la interpretarea visului. Poate că se gândește la ce anume trebuie să facă în continuare. Dacă Păstrătorul avea de gând să trimită un alt detașament de salvatori, atunci de ce mi-a indus un astfel de vis? Probabil că n-or să mai existe alți salvatori. Așa că de noi înșine depinde să ne salvăm.

Akma alunecă în somn, cu vise pline de bătălii, în care îndrepta sabia înspre torționarii săi. Se visă stând deasupra trupului decapitat al lui Pabul; îl auzi pe Udad gemând, cu mațele revărsate în poală, așa cum ședea pe pământ, minunându-se de mizeria pe care o făcuse cu trupul său tânărul Akma. Cât despre Didul, Akma își imaginează o lungă confruntare între ei». Didul implorând într-un final să-i fie cruțată viața, aroganța pierind de pe chipul său, acum udat de lacrimi. Să-ți cruț viața, după ce m-ai bătut și m-ai batjocorit săptămâni întregi? Pentru insultele pe care mi le-ai adus, s-ar putea să te iert. Dar să-ți cruț viața, după ce-ai pălmuit-o pe surioara mea de-atâtea ori până a-nceput să plângă? Să-ți cruț viața, după ce i-ai dus pe ceilalți copii la epuizare, până când cei mai firavi dintre ei au leșinat în soarele arzător, iar tu râdeai în timp ce-i acopereai cu țărână, ca și cum ar fi fost morți? Să-ți cruț viața, după ce-ai săvârșit toate lucrurile astea în fața părinților acestor copii, conștient de faptul că ei nu puteau să-și apere odraslele? Asta a fost lucrul cel mai crud, să-i umilești pe părinții noștri, să-i faci slabi în fața propriilor lor copii. Iar pentru asta, Didul... pentru asta, lama o să-ți străpungă gâtul, capul tău o să se rotească-n aer, sărind și dansând pe pământ, rostogolindu-se până o să se oprească la picioarele tatălui tău. N-are decât să jelească, crudul tiran, n-are decât să-ncerce să pună capul tău la loc și să readucă pe buzele tale micul zâmbet răutăcios, dar nu poate să facă așa ceva, este? E neputincios, este? Stând acolo cu micul Muwu agățat de picioarele lui, implorându-mă să-i cruț măcar un fiu, măcar pe ultimul dintre băieții săi, dar n-o să cruț pe nimeni, pentru că nici tu n-ai cruțat pe cineva.

Cu astfel de imagini în minte adormi din nou Akma.

Monush fu trezit din somn de doi oameni, care îl luară de brațele legate și îl târâră afară din magazie. Auzea că ceilalți erau tratați la fel, dar nu putea vedea nimic, pentru că-l orbea lumina zilei. De-abia reușea să distingă ceva când fu dus în fața curții regelui.

Pentru că era limpede că asta era, cu toate că era același bărbat care apăruse în fața lor în ziua în care fuseseră prinși. Nu arătase ca un rege atunci și, chiar și-acum, își spuse Monush, era tânăr și părea nesigur pe el. Stătea bine pe tron, și porunceă cu siguranță de sine, dar... Monush nu-și dădea seama ce anume nu era-n regulă. Poate, cu excepția faptului că bărbatul nu părea să vrea să fie acolo unde era.

Ce era această ciudată rezistență? Oare nu dorea să stea să-i judece pe acești doi străini? Sau oare nu dorea să fie rege?

— Înțelegeți limba în care vorbesc? întrebă regele.

— Da, răspunse Monush.

Accentul era ușor straniu, dar nu era ceva demn de remarcat. În Darakemba toată lumea și-ar fi dat seama că e unul dintre Elemaki.

— Sunt Ak-Ilihi, fiul lui Nuab, care mai demult era Nuak, regele Zenifilor. Bunicul meu, Zenifab, a condus poporul meu din teritoriul Darakemba pentru a intra din nou în posesia tărâmului lui Nafai, care era moștenirea cuvenită a Nafarilor, și a fost făcut rege prin glasul poporului. Prin același drept cârmuiesc eu acum. Spuneți-mi de ce ați avut îndrăzneala să vă apropiați de zidurile Zidomului, în timp ce eu mă aflam în afara orașului împreună cu gărzile mele? Datorită curajului și a temerității voastre am hotărât să nu le dau voie gărzilor mele să vă omoare fără a afla înainte de pe buzele voastre cum de-ați avut îndrăzneala să violați toate tratatele și să sfidați cârmuirea noastră înlăuntrul acestui mic regat pe care ni l-au lăsat Elemakii.

Regele așteptă.

— Aveți acum permisiunea de a vorbi, zise el.

Monush făcu un pas înainte și se înclină în fața lui Ilihiak.

— O, rege, sunt extrem de recunoscător Păstrătorului Pământului pentru că mi-a fost cruțată viața și pentru că îmi dai voie să vorbesc, și voi vorbi deschis pentru că știu că, dacă ai fi știut cine sunt eu și cei care mă urmează, nu ai fi permis să fim legați și să fim ținuți prizonieri. Numele meu, o, rege, este Mon, și a fost pe placul regelui Motiak din Darakemba ca oamenii să-mi spună Monush.

— Motiak? exclamă regele.

— Nu Motiab, care cârmuia pe vremea când bunicul tău a plecat din Darakemba, ci nepotul lui. El a fost cel care ne-a trimis în căutarea Zenifilor, căci a existat un vis de la Păstrător care transmitea că Zenifii sunt ținuți de Elemaki în sclavie și tânjesec să-și recapete libertatea.

Ilihiak se ridică în picioare.

— Acum o să mă bucur, iar atunci când îi voi spune poporului, se va bucura și el.

Cuvintele sale erau formale, dar Monush își putu da seama că erau totodată venite din inimă.

— Dezlegați-i, le porunci el gărzilor.

După ce frânghiile îi fură îndepărtate de la mâini și de la picioare, pentru câteva clipe Monush de-abia reuși să se țină pe picioare, dar gărzile care îl târâseră mai înainte îl ținură cu mâini ferme.

— Îți spun deschis, Monush – căci sunt sigur că meriți numele de la toți regii, dacă Motiak te-a numit astfel –, că dacă frații noștri din Darakemba ne pot elibera de împovărațiile biruri și de cruzimea Elemakilor, vom fi bucuroși sclavii voștri, căci e preferabil să fim sclavi ai Nafarilor, decât să-i lăsăm pe Elemaki să ne jefuiască de tot ceea ce producem.

— Ilihiak, rosti Monush, eu nu sunt marele Ak-Moti, dar pot să te asigur că el nu e omul care să ne trimită să vă găsim doar ca să vă transforme în sclavi în Darakemba. Eu nu am căderea să spun dacă el vă va lăsa să fiți un popor de sine stătător înăuntrul granițelor Darakembei sau dacă îi va recunoaște tronul în calitate de subrege. Dar ceea ce știu e că Motiak este un om blând și bun, ales de Păstrător, și nu îi va arunca în sclavie pe cei care vor să fie cetățeni credincioși.

— Dacă ne îngăduie să ne așezăm în interiorul granițelor lui și sub protecția sa, o să considerăm că e cea mai mare bunăvoință care ne-a fost arătată vreodată și nu ne-ar trece prin cap să cerem mai mult.

Monush auzi acest lucru, dar cunoștea suficient de bine felul de-a fi al regilor pentru a fi perfect conștient că Ilihiak, fără îndoială, va negocia strâns, încercând să obțină de la Motiak cât se poate de multă putere și independență. Dar asta era treaba monarhilor, nu a soldaților.

— Ilihiak, nu suntem numeroși, dar suntem numai noi. Îmi vei îngădui să...

— Mergeți, pe dată. Sunteți liberi. Dacă vrei să ne pedepsești pentru că v-am luat prizonieri, trebuie doar să plecați, iar noi nu vom încerca să vă oprim. Dar dacă ai îndurare față de noi, întoarce-te cu restul tovarășilor tăi

și hai să ne sfătuim ce se poate face ca să ne eliberăm din sclavia Elemakilor.

Chebeya muncea în tăcere, străduindu-se să nu-i privească pe cei doi fii ai lui Pabulog care o trânteau, repetat, la pământ pe Luet. Îi venea să urle, dar știa că orice protest n-ar face altceva decât să înrăutățească situația pentru toată lumea. Și totuși, care era femeia în stare să suporte ca micuța ei să fie brutalizată de derbedei și să nu facă nimic, să nu spună nimic, să-și vadă în continuare de munca ei, ca și cum nimic nu s-ar întâmpla?

Luet începu să plângă.

Chebeya se îndreaptă de spate, ridicând capul. Imediat, doi dintre săpători porniră spre ea, cu harapnicele lor masive. Bineînțeles că o urmăreau, îi supravegheau orice mișcare, pentru că era mama lui Luet. Așa încât se opri, nu spuse nimic, pur și simplu rămase nemișcată.

— Treci înapoi la muncă! spuse săpătorul.

Chebeya îl privi sfidător pentru câteva clipe, apoi se aplecă din nou ca să prăsească porumbul.

Unde era Păstrătorul Pământului? În zilele scurse de când Akma visase că salvatorii nu vor mai veni, Chebeya își pusese aceeași întrebare în repetate rânduri. Dacă Păstrătorului îi pasă destul de noi încât să-i trimită un vis lui Akma, de ce nu face nimic? Akmaro spusese că Păstrătorul ne pune la încercare, dar în ce constă încercarea și cum o putem depăși cu succes? Oare vrea Păstrătorul să ne transforme într-o nație de lași? Sau dorește ca noi să ne răzvrătim împotriva hidoșilor copii ai lui Pabulog și, astfel, să ne găsim pieirea? Trebuie să ne gândim la o modalitate, spusese Akmaro. Trebuie să aflăm noi înșine o ieșire din această dilemă, asta e încercarea la care ne supune Păstrătorul. Iar în momentul în care o să rezolvăm dilema, Păstrătorul o să ne ajute.

Bine-bine, dacă Păstrătorul e-atât de deștept, de ce n-a venit ea însăși cu câteva soluții?

Nimeni nu cunoștea mai bine decât Chebeya modul în care îi distrugea sclavia în care se aflau. Puțini erau cei care știau de talentul ei, fiind doar femei, cu excepția desigur a soțului ei, dar dacă pe vremuri fusese capabilă să-l avertizeze pe Akmaro în privința unor fisuri în cadrul comunității înainte ca ele să devină certuri fățișe, acum nu putea decât să observe disperată cum legăturile dintre prieteni, dintre rude, dintre părinți și copii, dintre frate și soră slăbeau, devenind aproape inexistente. Ne transformă în animale, lipsindu-ne de afectele noastre omenești. Acum nu mai vrem decât

să supraviețuim, să evităm biciul. De fiecare dată când tremurăm de frică și-i lăsăm pe copiii noștri să fie maltratați, îi iubim mai puțin, pentru că doar neiubindu-i mai mult putem să suportăm să-i vedem cum suferă.

Akmaro nu, însă. El își iubea copiii din ce în ce mai mult; noaptea îi șoptea ei cât de mândru era de puterea, curajul, de înțelegerea lor. Dar poate că asta se datora faptului că Akmaro avea o rezistență în aparență nelimitată la durerea emoțională. Era în stare să sufere pentru copiii lui – nimeni nu știa mai bine decât Chebeya cât de mult suferea – și totuși din această pricină se agăța cu atât mai strâns de ei. Nu-i e teamă de iubirea lui pentru ei, așa cum se-ntâmplă cu mulți părinți. Eu sunt ca el? Sau ca ei?

Ceea ce o îngrijora cel mai mult pe Chebeya în propria familie era felul în care tânărul Akma părea să devină tot mai distant față de tatăl său. Oare băiatul îl învinovăța pe Akmaro pentru că nu-l salvase în momentele în care-l persecutaseră fiii lui Pabulog? Nu putea fi vorba de așa ceva – dacă Luet putea înțelege, și Akma putea înțelege. Prin urmare, ce anume-l făcea pe Akma să se-ndepărteze de ceea ce fusese mai demult o legătură strânsă între el și tatăl lui?

Chebeya își răsă de ea însăși, în tăcere. De ce mă preocup de tensiunile dintre tată și fiu? Peste o săptămână sau o lună ori un an o să fim morți – uciși sau răpuși de foame ori de boli. În cazul ăsta, ce mai contează dacă Akma nu mai are aceeași loialitate, ca pe vremuri, față de tatăl său?

Mi-aș fi dorit să stau de vorbă cu Hushidh sau cu Chveya, una dintre vizionarele antice. Probabil că ele ar fi înțeles mai bine decât mine lucrurile pe care le văd. Oare Akma își urăște tatăl? E vorba de mânie? De frică? Văd cum loialitățile se schimbă și se transformă, iar câteodată e limpede din ce motiv se produc, alteori aproape n-am habar. Hushidh și Chveya nu erau niciodată nesigure. Ele știau întotdeauna ce trebuiau să facă, erau întotdeauna înțelepte.

Dar eu nu sunt înțeleaptă. Știu doar că soțul meu pierde iubirea fiului nostru. Cum anume mă va privi Luet, pe mine, propria ei mamă, stând în tăcere și acceptând ca huliganii ăștia s-o maltrateze?

Chebeya se simți cuprinsă de o hotărâre bruscă și irezistibilă. Ei oricum vor să ne omoare, până la urmă. Mai bine să moară și Luet să știe că mama ei o iubește.

Chebeya își îndreptă din nou spatele.

Săpătorii își luaseră deja privirea de la ea, dar observară destul de repede că ea încetase munca. Se îndreptară către ea.

Chebeya vorbi cu glas ascutit, pentru a fi auzită de fiii lui Pabulog:

— De ce vă e atât de teamă de mine? întrebă ea.

A funcționat – unul dintre băieți îi răspunse. Cel de-al treilea fiu, pe nume Didul.

— Nu mi-e teamă de tine!

— În cazul ăsta, de ce nu mă trântiți pe mine la pământ, în locul unei fetițe jumătate cât voi?

Chebeya vorbi cu glas plin de dispreț și văzu cu plăcere cum chipul lui Didul se îmbujorează.

În jurul ei, alți adulți mormăiau.

— Șșt. Destul. Taci acum. Or să ne bată pe toți.

Chebeya îi ignoră. Nu le dădu atenție nici gardienilor săpători cu harapnicele ridicate, care erau deja aproape deasupra ei.

— Didul, dacă nu ești laș, ia un bici și lovește-mă chiar tu!

Unul dintre harapnicele săpătorilor ateriză pe spinarea ei. Ea se crispă de durere și se clătină sub greutatea loviturii.

— Ești exact ca taică-tu! îi strigă ea. Ți-e teamă să faci ceva cu mâna ta?

O altă lovitură căzu. Dar Didul strigă:

— Stai!

Săpătorii mai lăsară, fiecare, să mai cadă câteva lovituri înainte de a-i da ascultare. Chebeya fu îngenunchată, simțind sângele curgându-i pe spinare. Dar Didul se apropia de ea, așa că profită de răgazul pe care-l mai avea. Ridicându-se încet în picioare, ea îl privi drept în ochi și-i spuse:

— Așadar, băiatul Didul are ceva mândrie. Cum așa? Copiii lui Akmaro sunt curajoși – oricât i-ai chinui, i-ai auzit vreodată implorând mila? Crezi că dacă tatăl tău ar fi bătut așa cum îi bateți pe copilașii ăștia, el s-ar comporta la fel de curajos?

— Nu vorbi despre tatăl meu, blasfemiatoareo! strigă Didul.

Dar Chebeya văzu ceva ce Didul nu putea vedea – că-l tulburase. Legătura între el și frații săi era ceva mai slabă din pricina vorbelor ei.

— Vezi ce te-nvață tatăl tău? Să terorizezi copii mici. Dar tu ai mândrie. Te simți rușinat să faci ceea ce-ți spune părintele tău.

Didul luă biciul din mâna unuia dintre săpători.

— O să-ți arăt mândria mea, blasfemiatoareo!

— E oare mândria cea care te-mpinge să ridici biciul împotriva unei femei lipsite de apărare?

Ah, cuvintele înțepau, Chebeya își putea da seama de asta.

— Nu, un adevărat fiu al lui Pabulog poate lovi doar în cei neajutorați. L-ai văzut pe taică-tu comportându-se în luptă ca un bărbați

— Așa s-ar comporta, dac-ar avea de luptat cu bărbați adevărați, strigă Didul.

Chebeya scotoci prin minte după o replică ce-ar avea efect asupra bestiei.

— Cred că-n sufletul tău, Didul, tu-nțelegi ceea ce-ți face tatăl tău. De ce crezi că te-a trimis aici, ca să ne chinui? De ce crezi că ți-a zis să maltratezi copii mici? Pentru că știa c-o să-ți fie rușine de tine fiindcă faci asta. Pentru că știa că-n momentul în care o să faci să plângă copiii mici, tu o să-ți dai seama că ești la fel de josnic și de laș ca și el, așa încât nu va mai fi nevoie să-și audă copiii luându-l peste picior, căci o să poată totdeauna să-ți replice: „Da, dar cine le bătea pe fetițe?”

Înfuriat, Didul lovi. Biciul o pocni de-a curmezișul umerilor, iar capătul lui se înfășură și se strânse în jurul gâtului. Ochii îi fură năpădiți de sânge, iar pentru o clipă fu orbită.

— Să nu-l faci laș pe tatăl meu! strigă Didul.

— Chiar în momentul ăsta îl urăști, pentru că te-a făcut să devii genul de laș care răspunde cuvintelor unei femei cu un bici. Dacă vorbele pe care le-am rostit n-ar fi adevărate, Didul, ele nu te-ar fi înfuriat așa de tare, zise ea.

— Nimic din ce-ai spus nu-i adevărat!

— Tot ceea ce-am spus e-adevărat, iar dovada este că atunci când o să pleci de-aici, gardienii o să mă omoare-n bătaie, ca să nu trebuiască să mă mai auzi vreodată.

Chebeya vorbi cu convingere; îi era teamă că ceea ce spunea s-ar putea dovedi adevărat.

— Dac-or să te bată, te vor pedepsi pentru că minți.

— Didul, dacă nu m-ai fi crezut, ai fi răs pur și simplu la vorbele mele.

Acum era al ei. Vedea firul cel nou care-l lega de ea. Îl câștiga de partea ei, erodându-i loialitatea față de tatăl lui.

— Nu te cred, zise el.

— Ba mă crezi, Didul, pentru că de fiecare dată când bați un copilaș, ți se face rușine. Văd asta-n privirea ta. Râzi, la fel ca și frații tăi, dar te urăști pentru lucrul ăsta. Ți-e teamă că ești exact ca tatăl tău.

— Dar vreau să fiu ca tatăl meu.

— Serios? Atunci de ce te afli aici? Tatăl tău nu se murdărește bătându-i pe copii cu mâna lui. El trimite întotdeauna huligani și derbedei să facă lucrul ăsta în locul lui. Nu, tu nu poți fi ca tatăl tău, pentru că-n interiorul

tău încă există un bărbat. Dar nu-ți face griji – doar alți câțiva ani de bătaie dată copiilor și nici în tine n-o să mai existe vreo urmă de bărbăție.

În timp ce vorbea, Udad, fratele mai mare al lui Didul, se apropie din spatele lui.

— De ce-o asculți pe vrăjitoarea asta? întrebă el. Pune-i s-o omoare.

— Asta-i vocea tatălui tău, rosti Chebeya. Omoară-l pe cel care-ndrăznește să-ți spună adevărul. Dar nu face tu personal chestia asta. Pune pe altcineva s-o facă-n locul tău.

Udad se întoarse către săpători.

— De ce stați așa și-o lăsați să-și facă mendrele? Are un fel de control vrăjit asupra prostului de frati-miu...

Cu un strigăt de furie, Didul se întoarse și se prefăcu că vrea să-și lovească fratele cu biciul. Udad se feri, își acoperi fața cu mâinile și țipă:

— Nu mă lovi! Nu mă lovi!

— Acum vezi și tu, rosti Chebeya. Asta o să ajungi, atunci când taică-tu va fi terminat cu tine.

Observă că ultimele fire care îl legau pe Didul de Udad se transformau în furie și rușine – o conexiune negativă.

— Dar ești deja ca el, Didul? Sau înlăuntrul tău există un bărbat?

Udad, rușinat acum, făcu un pas în spate.

— Mă duc să-i spun lui Pabul c-o lași pe soția lui Akmaro să te stârnească împotriva noastră, a tuturor.

— Te-nspăimântă lucrul ăsta, Didul? întrebă Chebeya. O să te pârască. Te-nspăimântă lucrul ăsta?

— Plec, zise Didul. Nu vreau să-ți mai aud minciunile.

— Pleci și mă lași să fiu omorâtă de gardieni, rosti Chebeya. Dar îți promit că dac-o să mor aici azi, o s-auzi tot timpul în suflet glasul meu.

Cu mânie sfidătoare în priviri, Didul se întoarse către săpători.

— Vreau s-o văd în viață mâine, fără alte urme de bici decât are-n momentul ăsta.

— Nu asta a spus tatăl tău, replică unul dintre ei.

Didul rânji sălbatic la el.

— A spus să li se dea ascultare fiilor lui. Dacă femeii ăsteia i se va face vreun rău, o să poruncesc să fiți jupuiți de vii. Puneți la-ndoială ce vă spun eu?

Ah, focul din privirea lui! Chebeya își dădu seama că are deja talentul de a conduce. Ea îi atârțase mândria, iar acum aceasta ardea deja în sufletul lui.

Săpătorii se retraseră.

Didul îi aruncă unuia dintre ei biciul pe care-l luase. Apoi i se adresează încă o dată Chebeyei:

— Întoarce-te la lucru, femeie!

Ea îl privi în ochi.

— Eu dau ascultare loviturii de bici. Dar într-o bună zi, nu ți-ar plăcea să vezi că cineva-ți dă ascultare din respect?

În ciuda durerii de la rănilor de pe spate și a sângelui din ochi, ea se aplecă și-și ridică sapa. Scurmă fără vlagă pământul. Îl auzi cum se îndepărtează.

— O s-o omor, rosti unul dintre săpători. Ce treabă are el? Taică-su n-o să fie niciodată de-acord ca el să-i dea ascultare ei.

— Prostule, zise celălalt. Dacă vrea ca taică-su să ne omoare, crezi c-o să-i spună adevărul?

— Păi, atunci, hai să-i spunem noi mai întâi.

— Ah, ce idee nemaipomenită. Te duci la Pabulog și-i spui că fiu-su o lasă pe femeia asta să-i vorbească pe un ton superior? Cât timp crezi c-o să mai trăim dac-o să înșirăm povestea asta?

Chebeya îi ascultă amuzată. Cuvintele ei avuseseră efect și asupra săpătorilor. Nu fusese cine știe ce plan, să iște tulburare printre fiii și soldații lui Pabulog. Și, în continuare, ar putea fi ucisă. Cum ar veni, o să plătească pentru munca de astăzi multe zile de-acum înainte.

— A fost o prostie, mormăi careva. Ar fi putut să ne omori pe toți.

— Ce importanță are? șopti altcineva. N-a răspândit Akmaro vorba printre noi să ne gândim cum am putea să ne eliberăm? Ea, măcar, s-a gândit la ceva.

Didul și Udad se întorseseră la locul în care trudeau Luet și Akma. Luet se dădu puțin îndărăt, dar Akma rămase pe loc. Cât de mult auzise din ce spusese ea? Poate totul; poate puțin. Dar rămăsese pe loc.

Udad se întinse și-l împinse pe Akma, care făcu un pas în spate, clătinându-se, dar nu căzu. Nu era ceva surprinzător în acest fapt. Nu, surpriza apărui în momentul în care Didul se aruncă asupra lui Udad și-l azvârli la pământ. Udad țâșni imediat în picioare, gata să se bată cu fratele lui mai mic.

— Ce-a fost asta? Vrei să-ți trag o mamă de bătaie?

Didul rămase nemișcat și îl privi în ochi.

— Asta-i tot ce poți face? Să le tragi o mamă de bătaie celor mai mici decât tine? Dacă m-atingi, o să dovedești că ce-a spus ea despre noi e-

adevărat.

Udad rămase pe loc, tulburat, confuz. Chebeya văzu cum legăturile de loialitate se modifică chiar în timp ce îi urmărea. Udad, nesigur acum, brusc avea nevoie mai mult decât de orice de părerea bună a lui Didul, căci îi era rușine că n-o are; așa cum Didul, la rândul lui, avea nevoie de părerea bună a Chebeyei. Acesta era începutul loialității. N-ar fi asta răzbunarea perfectă, ca fiii lui Pabulog să se-ntoarcă împotriva sa?

Nu, nu răzbunare. Eliberare. Asta încercăm să facem, să ne salvăm, pentru că Păstrătorul nu pare a dori acest lucru.

(Nu pot să-mi dau seama), rosti Sufletul Suprem. (Funcționează sau nu planul nostru?)

Shedemei se strâmbă.

— Păi, Păstrătorul măcar ne-a remarcat. Visul ăla pe care i l-a trimis lui Akma. Și impulsul brusc de azi al Chebeyei de a-i sfida pe fiii lui Pabulog. Dacă a fost vorba de Păstrător.

(Cu toate acestea, Păstrătorul nu ne comunică nimic nouă. Suntem o musculiță care bâzâie-n urechea lui. Suntem dați la o parte.)

— Așa încât să ne-ntoarcem să ne continuăm bâzâitul.

(Planurile Păstrătorului vor merge mai departe indiferent de ceea ce facem sau nu facem noi).

— Sper să fie așa, spuse Shedemei. Dar cred cu adevărat că-i pasă de ceea ce fac unii și alții. Acolo jos, pe Pământ, desigur, dar și pe această navă. Îi pasă de ceea ce se-ntâmplă.

(Poate că singurul lucru de care îi pasă Păstrătorului este populația de pe Pământ. Poate că nu-i mai pasă de cei de pe Harmony. Poate că ar trebui să mă întorc acasă pe Harmony și să îl anunț pe celălalt sine al meu că misiunea noastră s-a încheiat și că putem lăsa ființele umane de acolo să facă ce doresc.)

— Sau poate că Păstrătorul te vrea-n continuare aici, zise Shedemei. Apoi îi veni în minte alt gând: Poate că încă mai are nevoie de puterile navei. De mantia de comandant.

(Poate că Păstrătorul are nevoie de tine).

Shedemei râse.

— Ce, am aici niște semințe și niște embrioni pe care vrea să-i fertilizez într-un anumit loc de pe Pământ? Nu trebuie decât să-mi trimită un vis și-o să-i plantez acolo unde vrea.

(Prin urmare, continuăm să așteptăm).

— Nu, continuăm s-o stimulăm, răspunse Shedemei. Așa cum a făcut Chebeya. O s-o scoatem pe bătrâna ursoaică din vizuină și-o s-o întărâtăm.

(Nu sunt sigur că-mi plac implicațiile metaforei tale. Ursoaicele sunt distructive și periculoase atunci când sunt întărătate.)

— Dar îți oferă întreaga lor atenție, râse Shedemei din nou.

(Nu cred că ai încă suficient respect pentru puterea Păstrătorului.)

— Ce putere? Singurul lucru pe care l-am văzut până acum din partea Păstrătorului sunt visele.

(Dacă asta este tot ceea ce ai văzut, înseamnă că nu ai căutat prea mult).

— Serios?

(În Gornaya, de exemplu. Lanțul de munți imposibil de înalți. Datele geologice străvechi, de dinainte de plecarea ființelor umane în urmă cu patruzeci de milioane de ani, nu indică o modelare sau o mișcare a scoarței Pământului care să fi cauzat acest lucru. Plăcile din zonă nu se deplasau în direcția potrivită spre a genera o încrețire și o ridicare atât de incredibile. Apoi, brusc, placa Cocos a început să se îndrepte înspre nord cu o viteză și o forță mai mari decât orice altă mișcare tectonică înregistrată vreodată. A atacat-o pe cea caraibiană cu mult mai repede decât se putea retrage aceasta.)

Shedemei oftă.

— Eu sunt biolog. Geologia e aproape de neînțeles pentru mine.

(Totuși, înțelegi lucrul acesta. Zece șiruri de munți cu vârfuri înalte de peste zece kilometri. Și s-au ridicat în primii zece milioane de ani.)

— Asta-nseamnă repede?

(Chiar și acum, placa Cocos continuă să se miște înspre nord de trei ori mai repede decât orice altă placă de pe Pământ. Asta înseamnă că sub scoarța Pământului există un șuvoi de piatră lichidă care curge foarte rapid înspre nord – același șuvoi care a provocat fisura Americii de Nord de-a lungul văii fluviului Mississippi, același șuvoi care a fărâmițat toată America Centrală în bucățele și le-a înghesuit unele în altele și...)

Sufletul Suprem tăcu.

— Ce-i?

(Fac o mică cercetare, pentru câteva secunde.)

— Ei, păi, iartă-mă de deranj, rosti Shedemei.

(Probabil că acest lucru a început înainte de plecarea ființelor umane de pe Pământ).

— Zău?

(Cutremurele, vulcanii situați de-a lungul crestei Galapagos – ce anume a determinat încastrarea în gheață, pentru o vreme, a Pământului? În memoria mea, totul era legat de comportamentul uman greșit – cu războaie, arme nucleare și biologice. Dar cum anume au făcut aceste lucruri ca Pământul să fie de nelocuit?)

— Ador să văd o minte strălucită lucrând, spuse Shedemei.

(Va trebui să cercetez toate înregistrările mele din acea perioadă și să văd dacă pot elimina posibilitatea de a fi fost mișcarea plăcii Cocos, și nu războaiele în mod direct, cea care a provocat distrugerea zonelor habitabile ale Pământului.)

— Vrei să spui că războaiele ar fi putut determina deplasarea plăcii Cocos? Așa ceva-i absurd.

Sufletul Suprem îi ignoră zeflemeaua.

(Din ce motiv a plecat toată suflarea omenească de pe Pământ? Săpătorii și îngerii au reușit să supraviețuiască. Nu m-am gândit niciodată până acum la această întrebare, comandante de navă, dar nu ți se pare ciudat? Cu siguranță unele grupuri de ființe umane ar fi putut supraviețui. În zonele ecuatoriale.)

— Te rog, sunt conștientă că-n algoritmiile gândirii tale au fost proiectate creativitatea și însușirea de-a descoperi tot felul de lucruri noi, rosti Shedemei, dar crezi la modul serios posibilitatea că faptele rele ale omenirii ar fi putut provoca deplasarea plăcii Cocos?

(Vreau să spun că e posibil ca faptele rele ale ființelor umane să-l fi făcut pe Păstrătorul Pământului să provoace deplasarea plăcii Cocos.)

— Și cum ar fi putut face așa ceva?

(Nu îmi pot imagina nici-o entitate care să posede suficientă putere pentru a deplasa șuvoiul de magmă de sub scoarța planetei. Dar totodată nu îmi pot imagina vreo forță naturală care să fi putut provoca numeroasele anomalii care au creat Gornaya. Lumea este plină de lucruri stranii și nefirești, Shedemei. Precum interdependența simbiotică care există între săpători și îngeri. Tu însăși ai afirmat că era artificială.)

— Iar ipoteza mea-i că aceste schimbări au fost produse în mod deliberat de ființele umane înainte de a pleca.

(Dar de ce ar fi făcut acest lucru, Shedemei? Al cui scop îndeplineau? De ce să le fi păsat, știind că vor părăsi această planetă și că nu se vor mai întoarce niciodată?)

— Cred că-i posibil să punem mult prea multe evenimente pe seama comploturilor și urzelilor Păstrătorului Pământului, rosti Shedemei. Trimite vise și influențează comportamentul uman. N-avem dovezi pentru altceva.

(Nu deținem niciun fel de dovezi. Sau avem dovezile cele mai clare cu putință. Trebuie să fac cercetări. În cunoașterea mea există goluri. Mi-a fost ascuns adevărul, dar știu că Păstrătorul este implicat în toate acestea.)

— Caută cât dorești. O să fiu fascinată să aflu rezultatul.

(S-ar putea să fiu programat să nu aflu adevărul, înțelegi. Și probabil sunt programat să nu aflu modul în care am fost programat să ascund adevărul de mine.)

— Un cerc vicios.

(S-ar putea să am nevoie de ajutorul tău.)

— S-ar putea să am nevoie de un pui de somn. Căscă, apoi continuă: Nu cred că vreun computer, chiar și Păstrătorul Pământului, are putere asupra unor lucruri precum șuvoaiele de magmă. Dar o să te-ajut, dacă pot. Poate că în urmărirea acestei ipoteze fără valoare vei da peste ceva folositor.

(Cel puțin ai o minte deschisă).

— Sunt sigură c-ai spus lucrul ăsta în cea mai drăguță manieră, replică Shedemei.

În noaptea aceea, în coliba lor, Akmaro și Akma spălară și unseră rănilor Chebeyei.

— Mamă, ai fi putut muri, spuse băiatul încet.

— A fost cel mai curajos lucru pe care l-am văzut vreodată, zise Akmaro.

Chebeya suspină în tăcere – ușurată că nu fusese măcelărită pe câmp; cu frică întârziată pentru ceea ce îndrăznise să facă; recunoscătoare față de soțul ei pentru că o lăudase pentru ceea ce făcuse.

— Vezi, Akma, ce face mama ta? spuse Akmaro.

— I-a sfidat, zise Akma. Și n-au omorât-o.

— E mai mult decât atât, Akma, spuse Akmaro. E vorba de-un talent pe care mama ta l-a avut toată viața. E-o vizionară.

— Hushidh, șopti Luet.

Poveștile despre Hushidh Vizionara erau bine cunoscute în rândul femeilor și *ak* fetelor. Ca să nu mai pomenim de Chveya, fiica lui Nafai și a lui Luet, Străvechea după care a primit numele Chebeya.

— Vede legăturile dintre persoane, îi explică Akmaro lui Akma.

— Știu ce-nseamnă „vizionară”.

— A fi vizionar e un dar de la Păstrător, rosti Akmaro. Probabil că Păstrătorul a văzut, cu ani în urmă, dilema în care suntem azi, drept care i-a dat un dar măreț Chebeyei, pentru ca atunci când va veni ziua asta, ea să poată să deslușească conspirația răului care ne conduce. Am avut tot timpul puterea de-a face ceea ce mama ta a-nceput azi. Păstrătorul n-a făcut altceva decât s-aștepte ca noi să ne dăm seama de lucrul ăsta. Ca mama ta să găsească momentul potrivit pentru a acționa.

— Mie mi s-a părut că mama le-a ținut piept de una singură, replică Akma.

— Asta ai văzut tu? întrebă Akmaro. Înseamnă că viziunea ta e încă foarte tânără și încetoșată. Căci mama le-a ținut piept cu ajutorul puterii Păstrătorului din ea, și cu iubirea soțului și a copiilor ei în suflet. Dacă tu, Luet și cu mine n-am fi fost cu ea pe câmp, crezi c-ar fi făcut asta?

— Noi am fost acolo, replică Akma. Dar unde-a fost Păstrătorul?

— Într-o bună zi, spuse Akmaro, o să-nveți să distingi mâna Păstrătorului în multe lucruri.

Când copiii adormiră, Chebeya își rezemă capul pe pieptul soțului ei, se ghemui în el și începu să plângă.

— Oh, Kmadaro, Kmadaro, mi-a fost atât de teamă c-o să-nrăutățesc situația.

— Împărtășește-mi planul tău, o îndemnă el. Dacă ți-aș cunoaște planul, te-aș putea ajuta.

— Nu-mi știi planul. N-am niciun plan.

— Înseamnă că-i planul care mi-a venit în minte în timp ce te urmăream și te ascultam. La început am crezut că pur și simplu încercai să-i faci pe băieții ăia să se răzvrătească împotriva tatălui lor. Apoi mi-am dat seama că făceai ceva cu mult mai subtil.

— Serios?

— Te apropiai de inima lui Didul.

— Dac-are așa ceva.

— Îl învățai cum să devină om. Pentru el, e-o idee nouă. Cred că i-ar plăcea să fie un om bun, Bedaya.

Ea se gândi la acest lucru.

— Da, cred c-ai dreptate.

— Așa că n-o să-i despărțim pe băieții ăia. În schimb, o să facem din ei prieteni și aliați.

— Crezi c-am putea? întrebă Chebeya.

— Vrei să spui: crezi c-ar trebui? Da, Bedaya. Nu pot fi decât ceea ce i-a învățat tatăl lor. Dar dac-am putea să-i învățăm să fie altceva, există încă șanse să devină niște oameni buni. Asta vrea Păstrătorul să facem – nu să ne distrugem dușmanii, ci să-i transformăm în prieteni, dacă-i posibil.

— Au făcut de atâtea ori rău copiilor mei, replică Chebeya.

— Atunci cât de plăcută o să fie ziua-n care or să-ngenuncheze și-or să-ți ceară iertare, ție și copiilor tăi, iar voi trei o să le răspundeți: „Știm că nu mai sunteți oamenii care erați. Acum sunteți frații noștri.”

— N-o să le pot spune niciodată așa ceva.

— Nu poți să le spui lucrul ăsta acum, rosti Akmaro. Dar și tu o să-ți schimbi dispoziția sufletească, atunci când o să vezi schimbarea la ei.

— Tu-ntotdeauna crezi tot ce-i mai bun despre alții, Kmadaro.

— Nu-ntotdeauna, replică Akmaro. Dar azi, în băiatul ăla, am văzut o scânteie de bună-cuviință. Hai să suflăm în ea și s-o alimentăm.

— O să-ncerc, zise Chebeya.

Întins pe rogojina lui, Akma auzi conversația părinților săi și își spuse: „Ce fel de om e, dacă-i cere mamei să se-mprietenească exact cu ăia care azi au biciuit-o de i-a dat sângele? N-o să-i iert niciodată pe oamenii ăștia, indiferent de cât de mult or să pară că se schimbă. Nu poți să ai niciodată încredere în cei care sunt prieteni cu săpătorii. Au ajuns exact ca ei, niște creaturi josnice, murdare, al căror loc e-n găuri sub pământ, asemenea viermilor.”

Faptul că tata vorbea despre a-l învăța și a-l ierta pe-un vierme ca Didul era un alt semn al slăbiciunii lui. Întotdeauna fugea, se ascundea, învăța pe alții, ierta, se supunea, făcea temenele, suporta – unde-n inima tatei se afla curajul de-a opune rezistență și de-a lupta? Mama, și nu tata, a fost cea care azi i-a ținut piept lui Didul și săpătorilor lui. Dacă tata ar fi iubit-o cu adevărat pe mama, și-ar fi petrecut seara jurând răzbunare pentru rănilor ei însângerate.

4

ELIBERARE

Monush îl urmă pe Ilihiak în încăperea lui privată și privi cum regele blochează ușa în urma lui.

— Am să-ți împărtășesc un mare secret, Monush, rosti Ilihiak.

— Atunci poate că n-ar trebui s-o faci, replică Monush. I-am jurat credință lui Ak-Moti și nu țin nimic secret față de el.

— Dar exact pentru asta te-am adus aici. Am cea mai adâncă încredere în marele tău rege. Crezi că nu știu că regatul meu cu greu ar forma o minusculă parte a imperiului Darakemba? Ajung până aici poveștile conform cărora Nafarii care au coborât pe Valea Tsidorek au devenit acum cel mai mare imperiu din Gornaya. Ceea ce am aici este pentru un rege măreț, ca Motiak, cred. Știu că e dincolo de mine.

Monush simți cu tărie că dac-ar fi doi bărbați, unul va fi mai mare decât celălalt, iar undeva, în altă parte, va exista întotdeauna unul mai măreț decât amândoi. Adevărata noblețe consta în a-ți recunoaște și aspectele bune, și cele slabe, și a acorda respectul cuvenit tuturor, fără a pretinde vreodată a fi mai presus de locul tău natural. Ilihiak înțelesese limpede că avea un rang mai înalt și o autoritate mai mare decât Monush, dar că Motiak era mai mare decât amândoi. Acest lucru îl făcea pe Monush să se simtă mai încrezător în celălalt.

— În acest caz, arată-mi fără frică, zise Monush, căci nu voi dezvălui ceea ce-mi arăți niciunui bărbat, decât stăpânului meu Motiak.

— Niciunui bărbat, rosti Ilihiak. Conform folclorului nostru străvechi, ființele umane din Darakemba îi includ pe masculii înger și pe masculii săpători în cuvântul bărbat.

— Așa este, răspunse Monush. Din punctul de vedere al legii noastre, un mascul din poporul cerului, din poporul pământului și din poporul de mijloc este un bărbat adevărat.

Ilihiak ridică din umeri.

— Ai mei or să aibă mari probleme cu chestia asta. Am venit pe pământul ăsta ca să scăpăm de traiul cu aripile îngerilor în fața noastră. Iar aici am

avut numeroase motive ca să-i urâm pe săpători – recoltele noastre au fost udate cu sângele multor bărbați de ispravă. Bărbați. Și săpători.

— Cred că regele Motiak nu va încerca să te umilească, ci-ți va da voie să găsești o vale unde vei putea cumpăra pământ de la îngerii care locuiesc acolo, fără a jigni sau a fi jignit. Dar, bineînțeles, lucrul acesta vă va face o nație supusă, în loc de cetățeni cu drepturi depline, căci între cetățeni nu pot exista diferențe, indiferent dacă sunt de deasupra, de dedesubtul sau de pe suprafața pământului.

— Nu va fi alegerea mea, Monush, ci a poporului meu. Ilihiak oftă. Ura noastră față de săpători a sporit trăind în apropierea lor. Singurii îngeri pe care-i vedem aici sunt sclavi sau supuși, și ne evită. Va fi dificil pentru tinerii noștri să învețe că nu-i o activitate potrivită să tragă cu săgeți în ei atunci când zboară prea aproape.

Monush ridică din umeri. Era un lucru bun că Husu nu zburase împreună cu ei, ca să audă aceste cuvinte.

— Văd cum ne judecați, zise Ilihiak. Mă tem că s-ar putea s-aveți dreptate. A fost un om care a venit printre noi, un bătrân pe nume Binadi. El ne-a spus că existența noastră reprezintă un afront adus Păstrătorului. Că ne-am purtat nepotrivit cu îngerii și că Păstrătorul îi iubește pe îngeri, pe săpători și pe oameni deopotrivă. Că ceea ce contează e dacă un om e blând față de toți ceilalți și dacă respectă legile bunei-cuviințe. Era... foarte precis în a sublinia numeroasele feluri în care tatăl meu, regele, nu se ridicase la înălțimea așteptărilor. Și preoții lui.

— L-ați omorât.

— Tatăl meu... era ambivalent. Bătrânul vorbea cu mult patos. Unii l-au crezut, inclusiv unul dintre preoții tatei. Cel mai bun dintre ei. Era învățătorul meu, un bărbat pe nume Akmadi. Nu, asta era numele pe care i-l dădea tata. Eu îi spuneam Akmaro, pentru că era un învățător onorabil, nu un trădător. Eram acolo la judecata lui Binadi, când Akmaro s-a ridicat în picioare și a zis: „Acest om este Binaroak, cel mai mare învățător. Eu am încredere în el și vreau să-mi schimb viața ca să fiu la înălțimea învățăturilor sale.” Acela a fost cel mai crud moment pentru tatăl meu – ținea la Akmaro.

— Ținea? A murit?

— Nu știu. Am trimis o armată pe urmele lui, dar el și adepții lui probabil că fuseseră avertizați. S-au refugiat în sălbăcie. Habar n-avem pe unde se află acum.

— Aceștia sunt cei care cred că ființele de orice tip sunt egale în fața Păstrătorului?

— Măcar dacă alungarea lui Akmadi – Akmaro – ar fi fost cea mai mare fărădelege a noastră.

Ilihiak se opri spre a-și trage răsuflarea; era o poveste pe care nu voia s-o depene.

— Tata se temea de Binadi. Nu voia să-l omoare, ci să-l trimită din nou în exil. Dar Pabulog, marele preot – insista. Îl îmboldea pe tata. Ilihiak își dădu pe spate părul de pe frunte. Tata era un om foarte temător. Pabulog l-a făcut să-i fie frică să-l lase în viață pe Binadi. „Dacă e-n stare să-l momească și să-l atragă de partea lui și pe Akmadi, cum o să te mai simți în siguranță?” Genul ăsta de vorbe.

— Tatăl tău avea sfătuitoari răi, spuse Monush.

— Și mi-e teamă că vei crede că avea și un fiu necredincios. Dar nu am fost lipsit de loialitate în timpul vieții lui, Monush. S-a întâmplat abia când am fost obligat să cârmuiesc în locul lui, după ce a fost ucis...

— Necazurile tale sunt fără sfârșit?

Ilihiak continuă ca și cum nu l-ar fi auzit.

— Doar în acel moment am realizat dimensiunile depravării lui. Binadi – Binaro – a fost cel care l-a înțeles pe tata. Ei bine, el e mort acum, iar eu sunt rege peste Zinom, așa cum este. Jumătate din bărbați au fost uciși în războaiele cu Elemakii. După ultimul, am îngenuncheat și i-am lăsat să ne pună piciorul pe grumaz. Atunci, în sclavie, am început să ne pierdem din aroganță și să realizăm că dac-am fi rămas în Darakemba, fie că aveam sau nu aripi în față, măcar n-am fi fost sclavii săpătorilor. Copiii noștri ar fi avut suficientă mâncare. N-ar fi trebuit să suportăm jigniri în fiecare zi a vieții noastre.

— Așa încât l-ai eliberat pe Binaro din închisoare?

— Din închisoare? Ilihiak râse amar. A fost omorât, Monush. Ars de viu, bucată cu bucată. Pabulog s-a îngrijit personal de asta.

— Cred, spuse Monush, că ar fi înțelept pentru acest Pabulog să nu vină la Darakemba. Motiak va aplica legile lui chiar și pentru acțiuni comise pe vremea când Pabulog se afla în serviciul tatălui tău.

— Pabulog nu se află printre noi. Crezi, în cazul acesta, c-ar mai fi în viață? A fugit în perioada în care l-au ucis pe tatăl meu, luându-și fiii cu el. Ca și cu Akmaro, habar n-avem pe unde se află.

— O să fiu sincer cu tine, Ilihiak. Poporul tău, ca națiune, a făcut niște lucruri înfiorătoare.

— Iar noi am fost pedepsiți pentru ele, replică Ilihiak, care se enervă pentru câteva clipe.

— Motiak nu-i interesat de pedepsire, decât atunci când e vorba de o persoană care torturează pe cineva ales de Păstrător. Dar regele nu poate accepta să vină în Darakemba persoane care-au făcut lucrurile pe care le-ai săvârșit tu.

Ilihiak își păstrează atitudinea regească, dar Monush observă că umerii i se lăsaseră aproape imperceptibil.

— În acest caz o să-mi învâț poporul să-și poarte curajos povara.

— M-ai înțeles greșit, spuse Monush. Poți veni în Darakemba. Dar o să trebuiască să fiți un nou popor când ajungeți.

— Un nou popor?

— Atunci când traversați Tsidorek ultima dată, n-o să folosiți podul. În schimb, poporul tău, cu excepția copiilor mici, trebuie să meargă prin apă, să moară simbolic și să fie îngropați în râu. Atunci când vă ridicați din apă, nu mai aveți nume și nu vă cunoaște nimeni. Mergeți spre mal, iar acolo depuneți cel mai solemn jurământ față de Păstrător. Din acel moment, nu mai aveți trecut, iar viitorul este cel de cetățeni adevărați ai Darakembei.

— Hai să facem imediat jurământul – avem aici un râu, iar în apele lui Oromono, unde ploaia cade veșnic de pe stâncă, apa este la fel de sfântă ca și cea din Tsidorek.

— Nu-i apă – sau, mai degrabă, nu doar apă, replică Monush. Îți poți învăța poporul cum să facă legământul, ca să înțeleagă legea pe care o vor accepta atunci când vor pleca de aici în Darakemba. Dar trecerea prin apă trebuie să aibă loc lângă capitală – eu nu am autoritatea de a vă face bărbați și femei noi.

Ilihiak încuviință.

— Akmaro a avut.

— Trecerea prin apă? Asta se face doar în Darakemba.

— Zvonul pe care l-am auzit spunea că atunci când se ascundea la Oromono, și-a dus poporul prin apă și i-a făcut pe toți alți oameni. Ilihiak râse amar, apoi continuă: După cum explica Pabulog toată istoria, au înecat bebeluși. Ca și cum ar crede cineva un asemenea lucru.

Monush n-avea chef să încerce să-i explice lui Ilihiak că doar regele Nafarilor avea dreptul să facă bărbați și femei noi. Indiferent cine și ce va fi

fost acest Akmaro, uzurparea de către el a puterii n-avea nimic de-a face cu negocierile de azi.

— Ilihiak, cred că n-ai de ce să-ți fie teamă de Motiak. Și indiferent dacă poporul tău hotărăște sau nu să depună jurământul, într-un fel sau altul vă veți afla pacea în hotarele Darakembei.

Regele clătină din cap.

— Or să depună jurământul, altminteri nu merg cu ei. Ne-am săturat să trăim singuri, doar noi, oamenii. Nu numai că se poate face, ci și merită s-o facem.

— E stabilit, deci, spuse Monush și dădu să iasă pe ușă.

— Dar unde pleci? întrebă Ilihiak.

— Nu ăsta era secretul pe care voiai să mi-l împărtășești? întrebă Monush. Ce i-au făcut tatăl tău și Pabulog lui Binadi?

— Nu, răspunse Ilihiak. Ți-aș fi putut spune lucrul ăsta în fața consiliului meu. Știu cu toții care-i părerea mea despre asta. Nu, te-am adus aici ca să-ți arăt altceva. Dacă Elemakii ar fi aflat despre asta, dacă le-ar fi ajuns la urechi chiar numai o frântură de zvon...

Oare nu promisese deja să păstreze secretele, cu excepția lui Motiak?

— Arată-mi, atunci, rosti Monush.

Ilihiak se duse spre patul său, o saltea groasă întinsă pe jos în mijlocul camerei. Făcând-o să alunece la o parte, înlătură trestiiile și papura, apoi degetele sale pipăiră un anumit punct pe una dintre pietrele podelei și deodată o altă lespede mare se dădu la o parte. Era fixată în balamale, iar în locul în care fusese se căsca o gaură neagră.

— Vrei să-ți aduc o făclie? a întrebă Monush.

— Nu-i nevoie, răspunse Ilihiak. O s-o aduc sus.

Regele coborî în gaură. În întuneric păru că s-a pierdut prin ea spre a dispărea cu totul, dar atunci când Ilihiak se îndreptă de spate umerii lui depășeau marginea găurii. Se aplecă, luă ceva de jos și-l ridică pe podeaua încăperii. Apoi ieși de-acolo.

Obiectul era înfășurat într-o cârpă murdară; regele o despătură, dând la iveală un coș, pe care-l deschise, apoi scoase o cutie de lemn. În cele din urmă fu deschisă și aceasta, iar înăuntru era strălucirea aurului pur.

— Ce este? întrebă Monush.

— Uită-te la scris, rosti Ilihiak. Poți să-l citești?

Monush privi literele gravate pe foile de aur.

— Nu, răspunse. Dar nu-s erudit.

— Nici eu, dar îți spun doar atât – nu-i în vreo limbă pe care s-o fi auzit. Literele astea n-au similitudini cu niciun alfabet, iar structurile nu se potrivesc cu cele ale limbii noastre. Unde-s sufixele și prefixele? În schimb există niște cuvinte mititele – ce-ar putea să fie? Îți spun eu, chestia asta n-a putut fi scrisă de Nafari sau de Elemaki.

— Îngeri? întrebă Monush.

— Cunoșteau scrierea înainte de sosirea ființelor umane?

Monush ridică din umeri.

— Cine știe? Nu pare nici în limba lor. Cuvintele sunt prea scurte. Așa cum ai spus. De unde-o ai?

— Imediat ce-am devenit rege, am trimis un detașament să caute Darakemba, ca să ne putem găsi drumul de întoarcere. Bunicul meu distrusese în mod deliberat toate documentele referitoare la traseu pe care le luase ca să-i conducă pe-ai noștri din Darakemba aici și refuzase să lase pe cineva să spună. A spus că făcuse asta pentru că o asemenea informație era inutilă, căci nu aveam să ne-ntoarcem niciodată. Ilihiak zâmbi strâmb, apoi continuă: Știam c-am venit în susul văii Tsidorek – lucrul ăsta nu-i greu –, dar nu e ca și cum oamenii mei ar fi putut cere indicații despre drum de la Elemakii locali. Am avut deja destulă bătaie de cap fără ca ei să descopere c-am trimis detașamente de cercetași. Prin urmare, au găsit un râu și i-au urmat cursul. Era un râu extrem de ciudat, Monush – au mers în josul lui, tot la vale, tot la vale, până când au ajuns într-o zonă în care apa era cu turbulențe. Iar de-acolo râul continua în linie dreaptă, dar acum apa curgea în sens invers!

— Am auzit de locul ăla! rosti Monush. Au găsit Issibekul. E următorul râu. Sunt două râuri care curg direct unul spre altul. Acolo unde se întâlnesc, e un tunel foarte lung pe sub stâncă, până când râul țâșnește din piatră și formează un nou râu care se varsă în mare.

— Asta-i explicația. Oamenilor mei li s-a părut un miracol. Ei au crezut că-i un semn că sunt pe drumul cel bun.

— Acolo au găsit scrierile?

— Nu. Au urmat râul către capătul lui nordic, apoi am mers prin văi mai joase până când în cele din urmă probabil că au părăsit complet Gornaya. Era un teritoriu fierbinte, uscat și, spre groaza lor, era plin de oase umane. Ca și cum acolo ar fi avut loc o bătălie crâncenă. Mii și mii de oameni au fost măcelăriți, Monush – erau fără număr. Iar toți morții erau ființe umane, să nu te-ndoiești de asta. Printre ei, niciun săpător, niciun înger.

— N-am auzit despre un astfel de loc, deși deșertul e cât se poate de real. Noi îi zicem Opustoshen – „tărâmul dezolării”.

— Pare un nume potrivit pentru el, spuse Ilihiak. Oamenii mei erau siguri c-au descoperit ce anume s-a-ntâmplat cu poporul din Darakemba și din ce motiv n-au găsit orașul nicăieri de-a lungul râului.

— Au crezut c-acești oameni morți suntem noi?

— Da, răspuse Ilihiak. Cine poate spune, într-un deșert, de cât timp a murit cineva? Sau cel puțin așa mi-au zis mie. Dar după ce-au scotocit printre cadavre, au găsit astea.

— Cum, zăcând pe pământ, fără ca nimeni să le fi prădat?

— Ascunse într-o crăpătură de stâncă, replică Ilihiak. Într-un loc care pare prea mic ca să bagi ceva înăuntru. Unul dintre bărbați avusese un vis în noaptea de dinainte, iar în vis găsisese ceva minunat într-o crăpătură de stâncă despre care spunea că era exact precum cea pe care a găsit-o lângă câmpul de bătălie. Așa c-a băgat mâna înăuntru...

— Necugetatul! Nu știa că-n deșert există șerpi veninoși? Se-ascund, în timpul zilei, în crăpături precum asta.

— Erau acolo vreo zece șerpi, dintr-aceia care scot sunete ritmate din coada lor...

— Mortali?

— Dar erau la fel de inofensivi ca niște râme, spuse Ilihiak. Așa și-au dat seama că Păstrătorul dorea cu orice preț ca ei să pună mâna pe astea. Iar acum iată-le. Elemakii le-ar topi imediat și le-ar transforma în podoabe. Dar eu trăgeam nădejde că Motiak...

Monush încuviință din cap.

— Motiak are Catalogul.

Se uită în ochii lui Ilihiak.

— Și asta e-un secret. Nu-i vorba că lumea n-ar bănuși că-l are. Dar e mai bine ca lumea să fie nesigură, în așa fel încât să nu încerce să-l găsească și să-l vadă, sau, și mai rău, să-l fure. Catalogul știe toate limbile. Dacă e cineva de pe Pământ care-ar putea traduce scrierile astea, Motiak ar fi acela.

— În cazul ăsta, o să i le dau lui, zise Ilihiak, înfășurând la loc foile de aur. N-am îndrăznit să te-ntreb dacă Catalogul mai e pe la regii Nafarilor.

— Este, replică Monush. Și, cu toate c-a rămas mut vreme de multe generații, s-a trezit în zilele domniei lui Motiab, bunicul lui Motiak, și i-a spus să coboare în Darakemba.

— Da, spuse Ilihiak. Iar bunicul meu a respins hotărârea asta.

— Nu-i bine să te pui cu Catalogul, spuse Monush.

— Toți mesagerii Păstrătorului sunt sacri, spuse Ilihiak și ridică din umeri.

— Tu nu te-ai mânjit cu sângele lui Binaro, rosti Monush.

— Poporul meu s-a mânjit cu el, iar din această pricină și eu sunt mânjit cu el. Tu n-ai fost aici, Monush. Mulțimea a fost de acord și a chiuat de bucurie atunci când Binadi striga în agonie. Cei care n-au fost de acord cu ceea ce-am făcut se află împreună cu Akmaro, pe unde va fi fiind el.

— În cazul ăsta e momentul, nu-i așa, să le spunem ce va însemna jurământul și să-i lăsăm să hotărască dacă vor să meargă la Darakemba.

Ilihiak trase patul deasupra locului în care era ascunsă comoara.

— Cu toate că n-am habar cum o să ne câștigăm libertatea din locul ăsta fără un război sângeros.

Monush îl ajută să aranjeze patul exact așa cum fusese înainte.

— În momentul în care vor fi de acord să facă jurământul, Ilihiak, atunci Păstrătorul o să ne arate cum să scăpăm.

Ilihiak zâmbi.

— Înseamnă că eu nu mai trebuie să mă gândesc la o modalitate de a face asta, și mă bucur.

Monush îl privi lung. Oare chiar vorbea serios?

— Niciodată n-am vrut să fiu rege, spuse Ilihiak. O să renunț bucuros de toate tronurile și privilegiile, atunci când o să mă pot lepăda de greutățile acestei funcții.

— Un om care să renunțe bucuros la tron? N-am mai auzit de-așa ceva, replică Monush.

— Dac-ai ști câtă durere mi-a produs faptul de-a domni aici, spuse Ilihiak, ai zice că-s un neghiob că n-am abdicat până acum.

— Ilihiak, maiestate, zise Monush, nu te-aș face niciodată neghiob, nici n-aș permite altcuiva să-ți spună așa în prezența mea.

Ilihiak zâmbi.

— Deci pot trage nădejde, Monush, că atunci când n-o să mai fiu rege, voi avea în continuare onoarea de-a fi prietenul tău?

Monush luă mâinile lui Ilihiak și le puse pe propriii obraji.

— Viața mea este în mâinile tale pe vecie, prietene, rosti Monush.

Ilihiak luă mâinile lui Monush și repetă gestul.

— Viața mea nu-nsemna nimic până când Păstrătorul mi te-a scos în cale. Mi-ai redeșteptat toate speranțele. Știu c-ai venit aici doar ca să-ți faci

datoria față de regele tău. Dar un om poate vedea valoarea altuia, indiferent de rang sau de misiune. Viața mea este în mâinile tale pe vecie.

Se îmbrățișară și-și atinseră buzele într-un sărut de prietenie. Apoi, zâmbind, cu lacrimile curgându-i fără jenă pe obraji, Ilihiak deblocă ușa și se întoarse în micuța lume unde nu era prietenul nimănui, pentru că trebuia să fie regele tuturor.

Atunci când Mon rată pentru a treia oară ținta, Husu zbură către el și îl opri. Ceilalți – majoritatea îngerii tineri aflați în primele etape de instrucție pentru armata zburătoare de spioni a lui Husu – își continuă exercițiile, umplându-și gurile cu mici săgeți, cu vârfurile în afară, apoi suflându-le cu rapiditate prin sarbacanele ținute cu o singură mână, în încercarea de a le trimite cât mai aproape de țintă. Într-o bună zi or să învețe să se miște iute, în timp ce fâlfâie din aripi în zbor, ținând într-un picior sarbacana, iar în celălalt o greutate. În acest moment, însă, se antrenau stând într-un picior. De obicei, Mon era furios pe sine atunci când rata – în definitiv, putea ține sarbacana cu ambele mâini, putea ținti proptit în ambele picioare. Dar azi nu prea îi păsa.

— Mon, tânărul meu prieten, ești obosit, cred, zise Husu.

Băiatul ridică din umeri.

— N-ai dormit bine?

Mon clătină din cap. Nu-i plăcea deloc să trebuiască să se explice. De obicei țintea mai bine, era mândru de asta.

— Țintești mai bine de obicei, spuse Husu. Dacă ai fi avut aripi, te-aș fi promovat deja.

Husu n-ar fi putut rosti niște vorbe mai înțepătoare, dar, desigur, nu își dădea seama de acest lucru.

— Știam că n-am tras bine, atunci când am suflat, spuse Mon.

— Și, cu toate astea, ai suflat.

Mon dădu din nou din umeri.

— Copiii ridică din umeri, zise Husu. Soldații analizează.

— Am suflat săgeata pentru că nu mi-a păsat, rosti Mon.

— Ah, exclamă Husu. Dacă ținta ar fi fost un soldat Elemaki, pornit să taie gâtul unor îngerii tineri care stau pe craca lor, ți-ar fi păsat?

— M-am sculat azi-noapte de mai multe ori, spuse Mon. Ceva nu-i în regulă.

— Atâta precizie, rosti Husu. Iar atunci când îți țintești săgețile, țintești „ceva”. Pentru că-n cazul ăsta, ești sigur c-o să lovești ținta de fiecare dată.

Căci de fiecare dată o să lovești „ceva”.

— Ceva legat de expediția lui Monush.

Husu deveni pe dată preocupat.

— Li s-a întâmplat ceva rău? Întrebă el.

— Nu știu. Nu cred că-i vorba de asta. N-am senzația asta atunci când se întâmplă lucruri rele, altminteri n-aș mai dormi deloc, nu-i așa, pentru că ceva rău se întâmplă întotdeauna. E vorba de niște alegeri greșite. Greșeli. Monush a făcut o greșeală.

Husu chicoti.

— Și n-ai senzația asta tot timpul?

— O greșeală în legătură cu ceva care contează pentru mine.

— Aș zice, în cazul ăsta, că toate greșelile care fac rău regatului tatălui tău ar trebui să te țină treaz și, crede-mă, sunt o grămadă.

Mon se întoarse către Husu și-l privi în ochi.

— Știam că explicația mea n-o să vă satisfacă, domnule, dar n-ați fi acceptat să ridic din umeri.

Husu se opri din chicotit.

— Nu, vreau adevărul.

— Dac-aș fi fost moștenitorul tronului, atunci întregul regat ar fi avut importanță pentru mine. Așa cum stau lucrurile, pentru mine are importanță un lucru extrem de mic. Expediția lui Monush contează pentru mine pentru că...

— Pentru că tu i-ai trimis.

— Tata i-a trimis.

— Au pornit pentru că le-ai spus tu.

— Au făcut o greșeală, spuse Mon.

Husu dădu din cap.

— Dar tu nu poți face nimic în legătură cu asta, nu-i așa? Nu sunt în raza ta de acțiune, este? Nimeni nu poate zbura în teritoriul Elemakilor – îi urmăresc pe îngeri și-i săgetează din cer, iar la acele altitudini aerul e prea rarefiat ca să putem zbura distanțe lungi sau foarte sus. Prin urmare, singurul lucru pe care-l poți face este să-i raportezi ofițerului tău superior.

— Cred c-aveți dreptate, spuse Mon.

— Ți s-a spus acum, zise Husu. Așa că... înapoi la instrucție. O să te las să tragi un pui de somn când o să lovești ținta de trei ori consecutiv.

Ceea ce Mon făcu cu următoarele trei aruncări.

— Se pare că te simți mai bine, spuse Husu. Acum du-te și trage un pui de somn.

— O să-i spunei tatei?

— O să-i spun tatălui tău că Monush a făcut o greșală. Va trebui să așteptăm pentru a vedea despre ce greșală ar putea fi vorba.

Monush stătea la sfat cu Ilihiak și mai mulți consilieri militari ai săi. Soția lui Ilihiak, Wissedwa, ședea în spatele lui. Acest lucru era foarte neobișnuit, dar Monush nu spuse nimic despre faptul că la un consiliu de război participa o femeie. Zenifii aveau propriile lor obiceiuri, motivele lor specifice pentru a face anumite lucruri. Monush știa destul – învățase destul de bine de la Motiak – că nu trebuie să te jignească obiceiurile ciudate ale altor națiuni, ci să cauți să tragi învățăminte de pe urma lor. Totuși, oare greșea el crezând că unii dintre bărbați evitau cu obstinație să o privească pe Wissedwa?

Consiliului îi trebui extrem de puțin timp spre a conchide că n-avea niciun rost să încerce să-și câștige libertatea prin rebeliune fățișă.

— Înainte să vii tu aici, Monush, grăi Ilihiak trist, am luptat de mult prea multe ori și am pierdut mult prea mulți oameni. Putem obține o victorie pe câmpul de luptă, iar subregele pe care l-am învins se-ntoarce cu armatele regalilor săi frați.

— În plus, spuse unul dintre bătrâni, săpătorii se-nmulțesc ca niște viermi ce sunt.

Ilihiak tresări ușor. Poporul căzuse de acord că vor depune jurământul, dar asta nu însemna că părerea lor despre neoameni se va schimba. Iar când era vorba de săpători, nu conta oricum. Majoritatea săpătorilor din Darakemba erau sclavi – prizonieri de război sau descendenții lor până la a treia generație. Zenifii puteau să-i urască pe săpători, dar să nu-i deranjeze pe concetățenii lor din Darakemba. Disprețul lor față de poporul cerului punea probleme.

În timpul primei părți a întrunirii, Monush află rapid că dintre toți sfetnicii lui Ilihiak, cel care se bucura de atenția regelui era Khideo, și pe bună dreptate, deoarece vorbea cu înțelepciune calmă și fără pasiune. Prin urmare, fu surprins că Ilihiak nu-i spunea Ush-Khideo – că nu avea niciun fel de titlu onorific. Acum Khideo ridicase ușor o mână, iar ceilalți tăcură.

— O, rege, rosti el, ai ascultat cuvintele mele de multe ori, atunci când am pornit război împotriva Elemakilor. O, rege, dacă vreodată sfatul meu ți-

a fost de vreun folos, te implor să mă ascuți, iar eu voi fi slujitorul tău credincios și voi elibera din sclavie această nație.

Monush fu uimit de formalismul discursului lui Khideo – oare nu vorbise de mai multe ori, la fel ca toți ceilalți bărbați?

Ilihiak își duse mâna la buze, apoi deschise palma către consilier.

— Îi ofer acum lui Khideo vocea mea.

Ah, deci asta era. Khideo nu oferea un sfat obișnuit. Ci revendica un privilegiu, iar Ilihiak i-l oferise. Aici era în joc ceva mai mult decât sfătuirea regelui. Dacă era acceptat planul lui Khideo, se părea că el va fi cel care va conduce exodul. Fără îndoială că lui Khideo îi era teamă că Monush va încerca să-i scoată din captivitate pe Zenifi; iar sfetnicul încerca să zădărnicească acest lucru. Monush va trebui să fie călăuza lor spre Darakemba și tot el va fi cel care îi va prezenta marelui Motiak. Dar Khideo n-avea de gând să-l lase pe Monush să-i ia locul – al lui sau al lui Ilihiak – în calitate de conducător al națiunii cât de mult timp va fi posibil; Monush nu era o persoană căreia să-i pese cine anume conducea, atâta vreme cât planul pe care-l urma era înțelept.

— Marele Motiak a trimis atât de puțini oameni spre a ne găsi fiindcă un grup mai numeros ar fi fost cu siguranță capturat și anihilat de Elemaki, rosti Khideo.

Bineînțeles că Khideo va reaminti tuturor cât de puțini oameni îl însoțiseră pe Monush. Dar Monush nu se simți jignit. În schimb, ridică mâna din poală, iar Khideo încuviință, acordându-i privilegiul de a vorbi.

— Dacă dușmanul n-ar fi fost prost de puterea Păstrătorului, am fi fost prinși.

Chiar în timp ce rostea aceste cuvinte formale, se întrebă dacă nu cumva ar putea fi adevărate, cel puțin în cazul de față. De ce niciunul dintre Elemaki nu ridicase privirea în vreunul din numeroasele momente în care oamenii lui Monush erau vizibili, în timp ce se deplasau pe munte?

— Noi ne propunem să dobândim libertatea întregului nostru popor, zise Khideo. Știți, voi cei de la această masă, că eu nu refuz lupta. Știți că nu dezavuez nici asasinatul.

Ceilalți încuviințară din cap cu gravitate, iar acum Monush începu a bănuși că știe motivul pentru care Khideo nu avea niciun titlu onorific. Nu exista posibilitatea de a fi încercat să-l asasineze pe Ilihiak, ci Nuab avea probabil niscaiva dușmani, pe vremea când încă trăia, având în vedere cât de rău fusese ca rege. Ilihiak putea să accepte sfatul său și chiar să-l lase să-

i conducă armatele, dar n-ar fi putut în veci să-i dea un titlu onorific unui om care încercase să omoare un rege – în special tatăl său, indiferent cât de nevrednic ar fi fost bătrânul suveran.

— Singura noastră nădejde este să fugim din locul ăsta, zise Khideo. Dar ca să facem acest lucru, trebuie să luăm cu noi suficiente turme ca să ne hrănim pe timpul călătoriei. A-ncercat cineva să-i țină pe curcani liniștiți? Porcii noștri se pot deplasa suficient de rapid pentru o armată care fuge? Ca să nu mai pomenim de femeile și copiii noștri – bebelușii care sug la sânul mamei, copiii foarte mici –, o să-i ducem cu noi pe abruptele pante stâncoase? Să-i punem să mășăluiască jumătate de zi sau mai mult în pas alergător?

— Măcar Elemakii știu cât de imposibil vă este să fugiți cu toții, rosti Monush. Din motivul ăsta au lăsat aici doar câteva santinele.

— Exact, confirmă Khideo.

— Păi, îi omorâm și plecăm? strigă unul dintre ceilalți bărbați.

Khideo nu răspunse, ci așteptă ca Ilihiak să-l dojenească blând pe împetricinat și să-i dea din nou cuvântul lui Khideo.

— Recitesc acum cronicile istoriei Nafarilor pe care le păstrăm, rosti Khideo. Atunci când Nafai și-a condus poporul, fugind de Elemak cel trădător, mincinos și criminal și de mizerabilii săpători care-l slujeau, el a beneficiat de ajutorul Păstrătorului Pământului, care i-a făcut pe Elemaki să doarmă atât de adânc încât nu s-au trezit.

— Nafai a fost un erou, interveni un bătrân. Nouă Păstrătorul nu ne spune nimic.

— Păstrătorul i-a vorbit lui Binaro, zise Ilihiak cu blândețe.

— Binodi; murmură un alt bărbat.

Khideo clătină din cap.

— Tot Păstrătorul a trimis visul care l-a adus pe Monush la noi. Trebuie să sperăm că, după ce vom fi făcut tot posibilul, Păstrătorul va face restul, ca să rămânem teferi. Dar planul meu nu implică rugăciunea noastră către Păstrător, în speranța că va fi ascultată. Știți cu toții că ni se interzice să fermentăm orzul, chiar dacă face ca apa să nu mai poată provoca boli. Din ce pricină?

— Pentru că berea îi înnebunește pe săpători, rosti un bătrân.

— Îi tâmpește, spuse Khideo. Îi îmbată, îi face gălăgioși, fericiți, proști – apoi își pierde cunoștința. Din cauza asta ni se interzice s-o facem – pentru că mâncătorii-de-mizerii nu se pot controla.

— Dacă le oferim bere, rosti Ilihiak, chiar presupunând c-am găsi așa ceva...

Mai mulți bărbați râseră. Se pare că producerea clandestină a berii nu era ceva nemaiîntâlnit.

— ... ce-o să-i împiedice să-l aresteze și să-l întemnițeze pe cel care le-o oferă?

Khideo dădu din cap spre rege.

Nu, nicidecum spre rege. Ci spre soția acestuia, Wissedwa. Femeia își întoarse fața, în așa fel încât nu privea direct către niciunul dintre bărbați, dar vorbi plină de curaj ca s-o poată auzi cu toții:

— Știm că pentru săpători toate femeile sunt sacre. Chiar dacă refuză berea, n-or să se atingă de noi. Așa c-o să le-o oferim ca ultim prinos al recoltei. Or să-și dea seama că nu pot s-o predea în mod legal superiorilor lor fără a-i preda și pe nelegiuții care le-au dat-o; așa că vor fi nevoiți s-o bea.

— Regina a prezentat planul meu cu buzele ei, spuse Khideo.

Monush își spuse că Khideo suporta cu multă demnitate rușinea de a ține cont de părerea unei femei în cadrul consiliului. Va trebui să întrebe, mai târziu, din ce motiv s-a făcut auzită vocea unei femei. Între timp, însă, era clar că ea nu era deloc proastă și urmărise cu multă atenție discuțiile. Monush încercă să-și închipuie o femeie la unul dintre consiliile lui Motiak. Cine-ar putea fi? Nu Dudago, asta era sigur – oare rostise ea vreodată o vorbă inteligentă? Iar Toeledwa, înainte de a muri, fusese întotdeauna liniștită, refuzând chiar și să se intereseze de chestiuni dincolo de creșterea copiilor ei și de treburile curente ale casei regale. Dar Edhadeya, acum – Monush și-o putea închipui pe *ea* luând cuvântul plină de curaj în consiliu. Nu va exista posibilitatea de-a o reduce la tăcere din momentul în care i se va fi dat dreptul de a lua cuvântul. Asta era cu siguranță o idee care n-ar trebui să-i fie sugerată niciodată lui Motiak. Ținea la Edhadeya atât de mult încât ar fi putut hotărî să-i acorde privilegiul de a vorbi, iar acest lucru ar reprezenta sfârșitul oricărei demnități pentru consiliul regelui. Eu n-am umilința acestui Khideo, își spuse Monush.

— Acum trebuie să mergem, zise Khideo, în cazul în care Monush cunoaște o altă cale de întoarcere în Darakemba care să nu ne ducă prin mijlocul târâmului lui Nafai.

Monush vorbi imediat.

— Motiak și cu mine am studiat toate hărțile înainte ca eu și oamenii mei să pornim la drum. N-am avut altă variantă să mergem în căutarea voastră decât în susul văii Tsidorek, pentru că aceasta a fost ruta mărețului vostru rege Zenifab atunci când au plecat străbunii voștri. Dar pentru întoarcere, dacă știți calea către râul Mebberek...

— În țara asta este numit Mebbereg, zise un bătrân, dacă-i același râu.

— Are un afluent cu un izvor curat? întrebă Monush.

— Afluentul cel mai mare al lui Mebbereg este Ureg. Pornește dintr-un lac numit Uprod, care este un izvor curat, răspunse bătrânul.

— Despre el e vorba, replică Monush. Mai sus de Uprod există o străveche trecătoare care duce în ținutul de la nord. Știu cum s-o găsesc, cred, dacă terenul nu s-a schimbat prea mult de când au fost întocmite hărțile. Iese nu departe de o meandă a lui Padurek, care este marele afluent din izvor pur al lui Tsidorek. Din clipa în care ieșim în trecătoare, ne vom afla pe teritoriile aflate sub cârmuirea lui Motiak.

Khideo încuviință din cap.

— În acest caz va trebui să plecăm prin partea din spate a orașului, la distanță de râu. Și va trebui să dăm bere doar gărzilor Elemaki care au posturi aici în oraș. Santinelele din aval și din amonte n-or să ne audă, dar cele de pe partea cealaltă a râului, da. Iar când gărzile vor descoperi c-am plecat, nu vor îndrăzni să se ducă la regele lor să-i raporteze eșecul lor deoarece știu că vor fi ucise. În schimb, vor fugi în pădure, devenind tâlhari și vagabonzi și se vor scurge multe zile înainte ca regele Elemakilor să afle ceea ce-am săvârșit noi. Acesta-i planul meu, o, rege, iar acum îți redau vocea.

— Primesc înapoi vocea mea, rosti Ilihiak. Și declar că a fost cu adevărat vocea mea, iar Khideo este acum mâinile și picioarele mele spre a conduce această națiune spre libertate. El va fixa ziua plecării, iar voi îi veți da ascultare cu toții, ca și cum ar fi rege, până când vom ajunge pe malul Mebberegului.

Monush văzu cum toți ceilalți bărbați din consiliu îngenuncheară pe dată și atinseră cu palmele podeaua, arătându-și supunerea față de Khideo. Monush dădu din cap în direcția lui, așa cum se potrivea cu demnitatea sa de emisar al lui Motiak. Sfetnicul se uită la el, ridicând din sprânceană. Monush își păstră expresia blândă. După un moment, probabil că Khideo hotărî că încuviințarea lui Monush era suficientă, căci înălță mâinile spre a-i face pe ceilalți să se ridice în picioare, apoi îngenunche el însuși în fața

regelui, punându-și fața între genunchii lui, iar palmele pe picioarele acestuia.

— Tot ceea ce fac în numele tău îți va aduce onoare, o, rege, până în ziua în care îți voi înapoia mâinile și picioarele.

Monush găsi interesant faptul că aceste ritualuri au putut apărea atât de rapid, la doar trei generații de momentul separării de Darakemba. Apoi îi trecu prin cap că ele puteau fi cu mult mai vechi – dar fuseseră învățate de la Elemaki în anii de când Zenifii ajunseseră pe aceste meleaguri. Câtă ironie era în faptul că Zenifii veniseră aici spre a fi cei mai puri Nafari, dar s-au trezit adaptându-se la stilul de viață al Elemakilor.

Ilihiak își puse, pentru o clipă, mâinile pe creștetul lui Khideo. Se pare că acest gest a pus capăt ritualului, iar bătrânul consilier s-a ridicat în picioare și s-a întors la locul său. Regele le zâmbi tuturor.

— Acționați cu mult curaj, prieteni, căci acum e vremea, dacă Păstrătorul ne va elibera pe toți.

Spre uluirea lui Monush, până seara fusese anunțată toată lumea, turmele fuseseră adunate, iar gărzile erau bete criță. Cu câteva ore înaintea zorilor, în lumina strălucitoare a lunii, oamenii ieșeau din oraș într-o liniște uluitoare, trecând pe lângă săpătorii amorțiți de alcool, intrând în pădure. Khideo și cercetașii lui erau niște excelente călăuze, iar după trei zile ajunseră pe malurile Mebberegului. De acolo, Ilihiak, din nou singurul conducător al Zenifilor, folosi serviciile lui Monush în calitate de cercetaș și călăuză – dar nici Monush nu ceru, nici Ilihiak nu oferă acel tip de autoritate pe care i-l dăduse lui Khideo.

Atunci când o să ajung la Motiak, își zise Monush, o să-i spun c-ar fi înțelept din partea lui să le arate mare respect acestor oameni, căci și în regatul lor micuț și oprimat au găsit câțiva care sunt demni de autoritate și pricepuți în a o folosi.

Edhadeya privi temătoare de la locul ei dintre femei cum Zenifii traversau prin apă râul, ieșind pe malul celălalt ca oameni noi. Ea remarcă cum se fereau de poporul cerului, care îi observa; o întrista să vadă cum, chiar purificați de apa Tsidorekului, ei continuau să păstreze vechile prejudecăți cu care fuseseră obișnuiți. Putem să-i spălăm pe oameni în apă cât vrem, își zise, dar nu le putem scoate părinții din suflet.

Ea nu urmărea schimbarea reală a acestor oameni, desigur – știa că ritualurile există pentru a sublinia calea, nu pentru a realiza cu adevărat

ceva. Ele reprezentau un moment marcant în viața oamenilor, o a... Amintire comună. Într-o bună zi copiii sau nepoții

Zenifilor vor spune: „În ziua în care strămoșii noștri au trecut prin apă, ei au ieșit ca oameni noi, și de atunci noi i-am acceptat pe cei din poporul cerului ca pe frații noștri, copii și ei ai Păstrătorului Pământului.” Dar adevărul ar fi extrem de diferit, căci după toate probabilitățile exact acei copii sau nepoți vor fi primii dintre Zenifi care vor adopta frăția dintre îngeri și ființe omenești. Și totuși părinții lor nu vor nega tot ceea ce credeau copiii lor – ritualul era indicatorul și, în cele din urmă, va deveni adevărul, chiar dacă nu începuse astfel.

Femeile – chiar și păstrătoarele-apei – nu i-au întâmpinat pe cei care ieșeau din apa înghețată; preoții lui Motiak au fost cei care i-au primit și și-au pus mâinile pe ei spre a-i face oameni noi și a le da nume care erau, destul de ciudat, identice cu vechile lor nume, la care se adăuga titlul de „cetățean”. Edhadeya era destul de mare spre a fi aflat poveștile de pe vremuri, când Luet era egala lui Nafai, așa după cum între Chveya și Oykib era tot o relație de egalitate. Ea era, de asemenea, suficient de mare spre a-i fi auzit pe preoți vorbind despre felul în care erau răstălmăcite vechile cronici, căci printre cei străvechi exista obiceiul să-i onoreze atât de mult pe Eroii, încât chiar și soțiile lor erau tratate ca Eroine – dar aceste femei erau amintite numai datorită soților lor. Edhadeya îi citise lui Uss-Uss, sclava ei săpătoare, mai multe pasaje din Cartea lui Nafai.

— Cum ar putea preoții să interpreteze asta altfel decât că Luet era o vizionară-în-ape înainte de a-l fi întâlnit pe Nafai? Iar Hushidh era vizionară-de-fîire cu mult înainte de a se mărita cu Issib?

La care Uss-Uss replicase:

— De ce te surprinde că masculii ăștia umani trebuie să mintă chiar și-n privința propriilor cronici sacre? Poporul pământului își onorează femeile; la fel face și poporul cerului; prin urmare, poporul de mijloc trebuie să-și renege femeile.

Edhadeyei i se păruse la vremea respectivă o explicație prea simplă, iar acum, urmărindu-i pe preoți, ea își dădu seama că majoritatea bărbaților umani nu-și tratau soțiile și fiicele ca și cum n-ar fi însemnat nimic. Oare nu trimisese tata expediția spre a da de urma Zenifilor doar datorită faptului că ea avusese un vis, un vis de femeie? Probabil că acest lucru le făcea preoților pielea de găină. Iar acum fiecare bărbat sau femeie care ieșea din

apă era o dovadă că Păstrătorul îi arătase unei femei ceea ce nu-i arătase nici unuia dintre preoții săi.

Dar nu ca să se umfle în pene sau să facă pe grozava stătea lipită de balustrada podului spre a-i privi pe Zenifi cum devin cetățeni. Căuta chipurile pe care le văzuse în vis. În mod sigur familia aceea e printre cei care au venit. Dar când ultimul dintre ei ieși din apă, Edhadeya își dădu seama că nu-i văzuse.

Ce tragic era faptul că cei pe care-i visase se aflau probabil printre cei morți.

De-abia câteva ore mai târziu, după prezentarea unor demnitari tatei, Edhadeya a reușit să schimbe câteva cuvine cu Monush – deși, cu siguranță, nu fără să fie deranjați de alții, având în vedere că Aronha și Mon stăteau amândoi lângă marele soldat cât se putea de aproape fără a-i atinge hainele.

— Monush, spuse ea, ce trist c-au murit cei pe care i-am văzut în vis.

— Au murit? întrebă el. N-a murit nimeni. Am venit de la Zinom fără a pierde nici măcar un singur om din poporul lui Ilihiak.

— Dar, Monush, cum poți să-mi explici că cei pe care i-am visat nu se află printre oamenii ăștia?

Monush părea confuz.

— Poate că nu-ți aduci aminte bine de chipurile lor.

Edhadeya clătină din cap.

— Crezi c-am o viziune ca asta-n fiecare zi? A fost un vis adevărat – iar oamenii pe care i-am văzut nu sunt printre cei de față.

În câteva minute, Edhadeya era singură cu tata, Monush și doi bărbați dintre Zenifi – regele lor, Ilihiak, și Khideo, care se părea a fi cel mai onorat prieten al lui Ilihiak.

— Vorbești-mi despre oamenii pe care i-ai văzut, spuse Ilihiak cu blândețe, când Motiak îi arătase că poate să vorbească.

Edhadeya îi descrie, iar Ilihiak și Khideo dădură amândoi din cap.

— Știm pe cine-a văzut în vis, rosti Ilihiak. Erau Akmaro și soția lui, Chebeya.

— Cine sunt? întrebă Motiak.

Din nou Ilihiak îi explică despre singurul preot care se împotrivise uciderii lui Binadi, cum fugise el din regat și adunase câteva sute de adepți înainte de-a dispărea pentru a scăpa de armata pe care-o trimisese Nuak pe urmele lui.

— Dacă pe ei i-ai visat, zise Ilihiak, și era vorba despre un vis adevărat, înseamnă că sunt încă în viață. Mă bucur să aud lucrul acesta.

— Dar asta-nseamnă că n-am salvat pe cine trebuia, rosti Monush.

Ilihiak își plecă capul.

— Stăpâne Motiak, sper că nu regreti că ai smuls bietul meu regat din captivitate.

Motiak se uită lung, în tăcere, la aerul din fața sa.

— Motiak, rosti Monush, îmi aduc aminte acum că a existat o perioadă scurtă de timp, pe brâna de piatră, înainte de a trece pe lângă Sidonod, când am fost buimac. Visasem ceva, dar nu-mi puteam aminti visul. Acum îmi dau seama că probabil Păstrătorul încerca să-mi arate drumul cel bun, iar Jaguarul cel rău probabil c-a...

— Nu-i vorba de Jaguar. N-are nici-o putere asupra Păstrătorului Pământului.

— Dar are asupra unui om atât de firav ca mine, rosti Monush.

— Nu există Jaguar, cu excepția acelor feline proaste, zise Motiak nerăbdător. Nu înțeleg cum ai ratat drumul cel bun, Monush. Dar știu c-a fost un lucru bun că i-ai găsit pe Zenifi și i-ai adus înapoi la Darakemba. A fost un lucru bun și faptul c-au depus jurământul și au renunțat la vechea lor ură față de poporul cerului. Probabil că Păstrătorul este mulțumit de acest lucru, astfel încât refuz să consider c-a fost o greșeală.

Motiak își întoarse privirea către Edhadeya.

— Ești sigură c-ai interpretat corect visul? Poate că acest Akmaro îi cerea Păstrătorului să trimită ajutor pentru poporul lui Ilihiak.

— El, soția și copiii lui erau înspăimântați din cauza captivității în care se aflau, spuse Edhadeya.

— Dar o fetiță poate cu greu interpreta un vis adevărat, rosti Khideo, părând că dorea să remarce doar ceea ce era evident.

— Nu ți s-a cerut să vorbești, rosti Motiak cu blândețe, iar fiica mea este precum străbuna mamă-a-mamelor, Luet – atunci când visează adevărat, se poate avea încredere în ea. Sper că nu te-ndoiești de lucrul ăsta, prietene.

Khideo își înclină capul.

— Văd că ești rușinat de felul în care-mi conduc consiliul, grăi Motiak. Dar dacă nu aș fi luat în seamă visul fetei, prietene, Monush n-ar mai fi fost trimis, iar tu n-ai mai fi fost adus aici, unde ești liber și în siguranță.

Ilihiak, vizibil stânjenit, rosti:

— Lui Khideo nu i-a fost la îndemână să se desprindă de vechile tradiții, chiar și s-o audă pe soția mea vorbind în consiliu, deși ea este extrem de circumspectă. Dar nu există războinic mai curajos, nici prieten mai bun...

— Nu-s supărat pe Khideo, zise Motiak. Doar îi cer să înțeleagă că nu-l pun într-o situație dezonorantă, îl onorez lăsându-l să fie de față atunci când ascult cuvintele fiicei mele. Dacă se simte nepregătit pentru această onoare, poate să plece și nu mă voi simți ofensat.

— Rog să mi se permită să rămân, murmură Khideo.

— Foarte bine, rosti Motiak. Apoi se întoarse către restul grupului. Am trimis o expediție, iar Monush îmi spune c-a fost foarte periculos – puteau fi descoperiți în orice moment.

Edhadeya, simțind unde ducea această discuție, se avântă.

— Dar n-au fost descoperiți, spuse ea, pentru că Păstrătorul i-a protejat și...

Privirea rece a tatei și tăcerea șocată a celorlalți bărbați, ochii lor mari, gurile lor căscate – erau suficiente spre a o face să tacă chiar în momentul în care pleda pentru oamenii apăruiți în vis.

— Poate că fiica ar putea studia istorisirile străvechi, ca să afle că Luet dovedea respectul cuvenit de fiecare dată.

Edhadeya citise deja, de mai multe ori, istorisirile străvechi și își aducea aminte cu precizie că fuseseră câteva împrejurări în care Luet demonstrase că socotea viziunile ei mai importante decât orice fel de politețe. Dar n-ar fi fost înțelept să-l contrazică pe tata.

Spusese deja prea mult – la urma urmei, majoritatea bărbaților de aici socoteau că nu se cuvenea nici măcar ca ea să fie prezentă la un consiliu al regelui.

— Tată, ar fi trebuit să-mi păstrez pledoaria pentru momentele în care suntem singuri.

— Nu trebuie să pledezi, rosti Motiak. Eu am dat ascultare visului pe care ți l-a dat Păstrătorul și l-am trimis pe Monush cu oamenii lui. I-au găsit pe Zenifi și i-au adus acasă și mi se pare clar c-au beneficiat tot drumul de protecția Păstrătorului. Dacă el vrea să mai organizez o expediție, trebuie mai întâi să-mi trimită un alt vis.

— De data asta, unui bărbat, rosti Khideo încet.

Motiak zâmbi ușor.

— Bănuiesc că nu trebuie să-i spun eu Păstrătorului Pământului mintea căruia dintre copiii săi trebuie să fie receptaculul mesajelor sale pentru noi.

Oameni mai slabi de duh s-ar fi ofilit; Khideo reuși să-și încline capul, fără a părea că cedează. Edhadeyei i se păru că el n-o să fie încântat să facă tot timpul plecăciuni.

— Edhadeya, poți să ne lași, spuse tata. Ai încredere în Păstrătorul Pământului. Și, totodată, în mine.

Să aibă încredere în tata? Bineînțeles că avea – că va fi bun și blând cu ea, că-și va respecta promisiunile, că va fi un rege drept și un tată înțelept. Dar avea de asemenea încredere că o va ignora mai tot timpul, că va respecta obiceiul de a fi ținută în partea de casă destinată femeilor, unde trebuia să-i dea ascultare lui Dudagu Dermo. Dacă toate femeile ar fi precum mama vitregă a Edhadeyei, obiceiul ar avea rost – de ce-ar trebui bărbații s-o asculte pe *ea*? Dar eu nu-s nici pe departe ca Dudagu, își spuse Edhadeya, iar tata știe lucrul ăsta. Știe și, totuși, din respect pentru obiceiuri mă tratează ca și cum toate femeile ar fi la fel de lipsite de însemnătate. El respectă datinile mai mult decât pe mine.

Lucrând supărată la gherghef în camera ei, Edhadeya trebui să fie cinstită cu sine și să recunoască faptul că tata o trata cu mai mult respect decât văzuse ea alți bărbați tratând femeile – și că tata era criticat pentru lucrul ăsta. Acum, pentru că Monush se întorsese acasă cu Zenifii, care chiar avuseseră nevoie să fie salvați, toată lumea recunoștea că Motiak nu fusese nechibzuit atunci când își ascultase fiica. Însă acolo, de față cu toată lumea, Edhadeya declarase insistent că Monush nu recuperase persoanele care trebuia. Fusese o prostie din partea ei. De ce să știrbească un triumf? Ar fi avut posibilitatea de a vorbi cu el în particular. Pur și simplu nu era obișnuită să gândească politic, asta era tot.

Dar nu prea era vina ei dacă nu se pricepea la politică, nu-i așa? Nu fusese hotărârea ei să nu i se permită accesul la curte decât în zilele femeilor, atunci când era adusă în grabă spre a fi arătată, spre a le zâmbi doamnelor fandosite care mergeau după ea ca după o rățușcă. Voia să urle la ele că erau cele mai neînsemnate creaturi din lume, îmbrăcate cum erau în straiile lor frumoase, necatadicsind să-și murdărească mâinile făcând vreo treabă. Fiți ca femeile cerului! Fiți ca femeile pământului! Realizați ceva! Fiți precum cea mai săracă dintre femeile poporului de mijloc, dacă nu vă trece prin cap să faceți altceva – învățați un meșteșug care nu e doar decorativ, aveți un gând propriu și susțineți-l cu un argument!

Fii cinstită, fii cinstită, își spuse în sine ea. Multe dintre aceste femei sunt mai inteligente decât par. Ele învață manierele elegante și-și etalează

frumusețea spre a îmbunătăți statutul și onoarea familiei lor în regat. Ce anume trebuie să facă ele? Ele nu sunt fiicele unui rege indulgent care-și lasă copila să umble țănoșă ca și cum ar fi băiat, stând pe acoperiș cu băiatul ăla nebun, Mon, care vrea să fie înger...

Eu vreau să stau cu Mon, dar el nu se coboară la nivelul meu. Și din ce motiv și-ar dori să fie înger? Nu vorbește despre asta, nu-i așa? Nu-și meșterește aripi din pene și sfoară, ca să-ncerce să sară de pe acoperiș, nu-i așa? Nu-i nebun, e pur și simplu la fel de prins în propria viață, așa cum sunt și eu în a mea. Asta face să fim prieteni.

Prieteni, un bărbat și-o femeie. Era posibil. Ai crede că i-auzi pe unii zicând că un bărbat uman are mai multe în comun cu un bărbat înger decât cu o femeie umană.

Edhadeya se gândi din nou la visul ei. Știa că se gândește prea mult la el. Pentru că descoperirea în vis din ce în ce mai multe, nu putea avea încredere în propriile concluzii; era clar că trebuia să adauge propriile-i nevoi și dorințe viziunii unice pe care i-o dăduse Păstrătorul. Totuși, era sigură, aducându-și aminte de imaginea acelei familii, că tatăl o considera pe mamă egală sau chiar – da, știa acest lucru – superioară în anumite privințe. Considera că este mai curajoasă decât el, asta era sigur. Mai puternică. Și era capabilă să recunoască. Iar ambii părinții o apreciau pe fiică la fel de mult ca și pe băiat. Chiar dacă trăiau ca sclavi printre săpători, acesta era marele adevăr pe care l-ar aduce în Darakemba dac-ar putea fi eliberați. Căci ar avea curajul să predice tuturor ideea. Că Akmaro nu se înjosea prin respectul său față de Chebeya, iar împreună nu-l onorau mai puțin pe Akma doar pentru că o onorau atât de mult pe Luet.

Luet? Akma? Nu rostise nimeni numele acestea. Vorbiseră despre Akmaro și despre Chebeya, dar pomeniseră numele copiilor? Nu era greu de ghicit că soția lui Ro-Akma insistase să-și numească primul născut Akma după tatăl său, dar cum de știa că fiicei îi dăduseră numele de Luet?

Am știut pentru că Păstrătorul Pământului încă vorbește cu mine prin același vis, prin felul în care îmi amintesc visul.

Chiar din clipa în care avu acest gând, știu că nu trebuie să spună nimănui. Ar fi cerut prea mult. Celorlalți li s-ar fi părut că ea nu făcea altceva decât să-și exploateze visul triumfător și să continue să le spună oamenilor ce să facă. Trebuia să aibă grijă să împărtășească doar ocazional cunoștințele speciale despre Păstrător.

Dar indiferent dacă putea sau nu să vorbească despre acest lucru, Păstrătorul era în continuare conștient de ea, continua să-i vorbească, iar asta era un lucru atât de minunat încât era greu de ținut secret.

— Ei? Ce-i? Nu te mai tot încrunta, ca și cum ai vrea să-ți golești mațele.

Edhadeya icni de cum auzi glasul lui Uss-Uss. Nu-și dăduse seama că sclava săpătoare se afla în încăpere.

— Eram aici, la vedere, atunci când ai intrat, prostuțo, rosti Uss-Uss. Dacă n-ai fi fost atât de supărată pe tatăl tău, m-ai fi văzut.

— N-am zis nimic, replică Edhadeya.

— Oh, n-ai spus? Ai mormăit cum că nu ești atât de proastă ca Dudagu Dermo, că nu meriți să fii ținută la distanță, că Mon nu-i nebun dacă vrea să fie înger, pentru că de ce nu și-ar dori niște persoane lipsite de valoare precum fiica regelui și cel de-al doilea fiu al regelui să fie altceva decât ceea ce sunt...

— Oh, taci din gură! rosti Edhadeya cu prefăcută iritare. Să nu mai râzi de mine în halul ăsta.

— Ți-am spus că mormăitul în barbă nu-i un obicei frumos. Urechile ascuțite pot auzi.

— Da, dar, n-am spus ceva despre fiicele și despre fiii mijlocii ai regelui...

— Îți piezi mințile, fetițo. Și observ că în timp ce vorbești despre ce anume ați vrea să fiți tu și cu Mon n-ai pomenit nimic despre bătrânii săpători, este?

— Chiar dac-aș fi vrut să fiu săpător și să trăiesc cu nasul în pământ, rosti Edhadeya răutăcios, în mod sigur n-aș vrea să fiu bătrână.

— Să te ierte Maica, rosti iute Uss-Uss, și s-ajungi la bătrânețe, în ciuda vorbelor tale necugetate.

Edhadeya zâmbi auzind preocuparea slujnicei pentru ea.

— Păstrătorul n-o să mă trăsnească pentru că spun asemenea lucruri.

— Până-n momentul de față, vrei să spui, zise Uss-Uss.

— Păstrătorul vorbește vreodată cu tine?

— În zăngănitul rădăcinilor de copaci de sub pământ, îmi vorbește, replică slujnica.

— Ce spune?

— Din nefericire, nu vorbesc limba copacilor, răspunse Uss-Uss. N-am nici cea mai vagă idee. Ceva despre cât de prostuțe sunt fetițele, asta-i tot ce pot pricepe.

— Ce ciudat că Păstrătorul îmi spune mie adevărul, iar pe tine te minte.

Uss-Uss cotcodăci încântată auzind replica – apoi se opri dintr-odată. Edhadeya întoarse capul și îl văzu pe tatăl ei în pragul ușii.

— Tată, rosti ea. Intră.

— Am auzit cumva o slujnică făcându-și stăpâna „proastă”? întrebă regele.

— Glumeam, spuse Edhadeya.

— Nu duce la nimic bun să fii prea familiar cu slujitorii, indiferent dacă sunt săpători sau nu.

— Duce la senzația mea c-aș avea o prietenă inteligentă pe lumea asta, replică Edhadeya. Sau poate că lucrul ăsta nu-i bun în ochii regelui.

— Nu fi impertinentă, Edhadeya. Nu eu am făcut regulile, doar le-am moștenit.

— Și n-ai făcut nimic ca să le schimbi.

— Am trimis o armată în urma visului tău.

— Șaisprezece oameni. Și i-ai trimis pentru că Mon a susținut că-i un vis adevărat.

— Oh, sunt condamnat pentru că Păstrătorul ți-a dat un martor care să certifice pretenția ta?

— Tată, n-o să te condamn niciodată. Dar Akmaro și familia lui trebuie aduși aici. Nu-nțelegi? Lucrurile pe care le propovăduiește Akmaro – că bărbatul și femeia sunt parteneri egali, că o familie ar trebui să se bucure la nașterea unei fiice la fel de mult ca și la nașterea unui fiu...

— De unde știi ce-anume propovăduiește? întrebă tata.

— I-am văzut, nu-i așa? rosti ea sfidător. Și pun pariu că numele fiicei e Luet, iar numele fiului e identic cu cel al tatălui. Cu excepția titlului onorific, desigur.

Motiak se încruntă la ea, dar Edhadeya își dădu seama din furia lui că avea dreptate, numele erau corecte.

— Folosești darul dat de Păstrător ca să faci paradă? rosti tata cu asprime. Să mă forțezi ca să-ți fac pe plac?

— Tată, trebuie s-o zici în felul ăsta? De ce nu poți să spui: „Oh, Edhadeya, ce minunat că Păstrătorul îți împărtășește atât de multe! Ce minunat că Păstrătorul trăiește prin tine!”

— Minunat, spuse el. Și dificil. Khideo-i furios c-a fost umilit pentru că eu am permis unei fete să vorbească atât de curajos înaintea lui.

— Ei, săracul de el. Să se întoarcă atunci la Elemaki!

— E-un adevărat erou, Edhadeya, un om de mare onoare și genul de om pe care nu mi l-aș dori ca dușman!

— E totodată și-un bigot de prima mână, iar tu știi lucrul ăsta. Trebuie să-i pui pe oamenii ăștia să se ducă să-și creeze o așezare pe undeva, altminteri o să iasă scandal.

— Știu lucrul ăsta. Îl știu și ei. Există teren de-a lungul văii râului Jatvarek, după ce iese din Gornaya, dar înainte să intre în câmpie. Acolo nu trăiesc îngeri, pentru că în timpul anotimpului ploios sunt prea mulți jaguari și pisici sălbatice. Așa c-o să fie potrivit pentru ei.

— Acolo unde merg ființele umane, îngerii pot trăi-n siguranță, rosti Edhadeya.

Îl tachina cu propria lui lege, dar el nu mușcă din momeală.

— Un rege bun poate tolera o variație rezonabilă în rândul poporului său. Pe cei din poporul cerului nu-i costă nimic să evite să-și întemeieze așezări printre Zenifi, atâta vreme cât aceștia le acordă spațiu liber și sigur de trecere și le respectă dreptul de negoț. În câteva generații...

— Știu, zise ea. Știu că-i o alegere înțeleaptă.

— Dar tu ești pusă să te cerți cu mine pentru orice.

— Pentru că socotesc că nimic din toate astea n-are de-a face cu oamenii pe care i-am văzut în visul meu. Cum rămâne cu ei, tată?

— Nu pot trimite un alt detașament în căutarea lui Akmaro, spuse Motiak.

— Nu vrei să trimiți, îmi dai să-nțeleg.

— Nu vreau, atunci. Dar pentru un motiv foarte întemeiat.

— Pentru că ți-o cere o femeie.

— Nu ești încă femeie, rosti Motiak. Acum întreaga operațiune pe care am finalizat-o este considerată ca un mare succes. Dar dacă trimit o altă armată, ar părea că prima încercare a fost un eșec.

— A fost un eșec.

— Nu, n-a fost, spuse Motiak. Crezi că ești singura care aude vocea Păstrătorului?

Edhadeya suspină și roși.

— Oh, tată! Ți-a trimis Păstrătorul un vis?

— Am Catalogul Sufletului Suprem, Dedaya. Îl consultam pentru altceva, dar în timp ce-l țineam în mâini am auzit cu claritate o voce vorbindu-mi. Care spunea: „Hai să-l aduc pe Akmaro acasă.”

— Oh, tată! Catalogul e încă viu, după atâta amar de vreme?

— Nu cred că-i mai viu decât o piatră, rosti Motiak. Dar Păstrătorul e viu.

— Sufletul Suprem, vrei să spui, zise Edhadeya. E Catalogul Sufletului Suprem.

— Știu că vechile cronică făceau o strictă distincție între ei, dar n-am înțeles niciodată lucrul ăsta, spuse Motiak.

— Prin urmare, Păstrătorul o s-o aducă pe Chebeya și familia ei acasă, în Darakemba?

Motiak își miji ochii, prefăcându-se a se uita fioros la ea.

— Crezi că nu observ atunci când faci asta?

— Când fac ce anume? întrebă Edhadeya, cu ochi mari și inocenți.

— Nu Akmaro și ai săi – nu, tu spui „Chebeya și familia ei”.

Edhadeya ridică din umeri.

— Felul în care voi, femeile, îi spuneți Păstrătorului „ea” tot timpul. Știi că preoții mă-ndeamnă tot timpul să le interzic femeilor să facă asta, cel puțin în fața bărbaților. Întotdeauna le zic: „Atunci când vechile cronică n-or să ni le mai înfățișeze pe Luet, Rasa, Chveya și Hushidh referindu-se la Sufletul Suprem și la Păstrător cu termenul «ea», atunci o să le interzic femeilor să facă ceea ce făceau străvechile.” Asta-i pune cu botul pe labe – deși-s sigur că, dintre ei, câțiva își pun întrebarea cât de serios sunt și dacă n-ar putea, cumva, să modifice vechile cronică fără ca eu să prind de veste.

— N-ar cuteza!

— Așa-i, n-ar cuteza, rosti Motiak.

— Ai putea să-i rogi pe preoți să-ți arate o hartă anatomică a Păstrătorului care arată că are un...

— Atenție cum vorbești, spuse Motiak. Sunt tatăl tău și sunt rege. Ambele funcții ar trebui să implice o anumită demnitate. Și n-am de gând să-i conving pe preoți că m-am ridicat acum împotriva vechii religii, nu-i așa?

— O gașcă de...

— Sunt lucruri pe care n-aș dori să le aud în calitate de șef al adorării bărbaților.

— Adorarea bărbaților este corectă, bombăni Edhadeya.

— Ce-a fost asta?

— Nimic.

— Adorarea bărbaților, ai zis? Ce-nseamnă – oh, înțeleg. Ei bine, gândește cum vrei. Dar adu-ți aminte că n-o să fii rege mereu, și nu poți fi

sigură că succesorul meu o să fie la fel de tolerant cu micile tale atacuri subversive la adresa religiei bărbaților. Sunt bucuros să las femeile să adore așa cum doresc, așa cum au făcut și tatăl, și bunicul meu. Dar întotdeauna se cere să schimbăm lucrurile, să terminăm cu ereziile femeilor. Fiecare femeie care-și lovește sau își ceartă soțul în mod public este considerată o dovadă în plus că a le lăsa pe femei să aibă propria lor religie le face să fie lipsite de respect și distructive.

— Care-i deosebirea între a păstra tăcerea pentru că ne obligă preoții și a o păstra de teamă că s-ar putea să ne oblige?

— Dacă nu poți să-nțelegi deosebirea, nu ești atât de inteligentă cum credeam.

— Chiar crezi că-s inteligentă, tată?

— Ce, vrei să te laud mai mult decât am făcut-o până acum?

— Vreau doar să te cred.

— Am auzit destule de la tine, dacă-ncepi să pui la-ndoială cuvântul meu. Se ridică în picioare și dădu să se îndrepte către ușă.

— Nu mă-ndoiesc de onestitatea ta, tată! strigă ea. Știu că ești convins că sunt inteligentă. Dar cred că-n profunzimea minții mai urmează întotdeauna ceva: „Pentru o femeie.” Sunt inteligentă – pentru o femeie. Sunt înțeleaptă – pentru o femeie.

— Pot să-ți jur, rosti Motiak, că expresia „pentru o femeie” nu-mi trece niciodată prin minte-n legătură cu tine. Dar cuvintele „pentru un copil” există, te asigur, de cele mai multe ori.

Ea se simți ca și cum ar fi pălmuit-o.

— Am vrut lucrul ăsta, zise tata.

Doar atunci când el răspunse realizează ea că murmurase cuvintele. Că se simțise pălmuită.

— Îți respect suficient de mult inteligența, spuse tata, încât cred c-o palmă verbală e mai educativă decât una fizică. Acum, ai încredere că Păstrătorul îl va aduce pe acest Akmaro – și pe Chebeya – în Darakemba. Iar în acest răstimp nu te aștepta să faci minuni. Un rege nu-și poate conduce poporul mai departe și mai repede decât sunt dispuși supușii lui s-accepte.

— Ce se-ntâmplă în cazul în care poporul insistă să se facă ceea ce nu trebuie? întrebă Edhadeya.

— Ce, sunt la școală, unde profesorii mei îmi pun întrebări ipotetice?

— În felul ăsta este învățat moștenitorul regelui? întrebă ea sfidător. Unde-s profesorii care să-mi pună mie întrebări ipotetice despre regalitate?

— O să răspund la prima întrebare, nu la astea imposibile. Dacă poporul insistă în a face ce nu trebuie, iar regele nu-i poate convinge să facă ceea ce se cuvine, atunci suveranul trebuie să renunțe la tron. Dacă fiul său are onoare, refuză să-i succeadă, la fel ca și ceilalți fii. Poporul n-are decât să facă ce nu trebuie, dacă vrea lucrul ăsta, dar c-un alt rege, ales de ei.

Plină de admirație, Edhadeya șopti:

— Ai putea face asta, tată? Ai putea abdica?

— N-o să fie niciodată nevoie, spuse el. Poporul meu e de treabă și învață. Dacă fac presiuni prea mari, nu câștig nimic, iar rezistența sporește. Pe parcursul anilor lenți, îndelungați, de transformare, am nevoie de încrederea și de răbdarea celor care vor ca eu să fac schimbări în favoarea lor.

Se aplecă și sărută corona de pe capul ei, acolo unde părul era pieptănat cu cărare. Continuă:

— Dacă n-aș avea fii, iar tu ai fi tot fata mea, atunci aș grăbi lucrurile ca tu să-mi poți urma la tron. Dar am fii, și buni încă, așa cum știi foarte bine. Prin urmare, voi lăsa ca schimbarea să aibă loc treptat, pe parcursul mai multor generații, așa cum au făcut înaintea mea tatăl și bunicul meu. Hai, că am de lucru și nu-mi mai pierd vremea cu tine. Sub cârmuirea mea sunt națiuni întregi care au parte de mai puțină atenție din partea mea decât tine.

Oferindu-i cel mai sfios zâmbet al ei, Edhadeya rosti, cu o voce fandosită de doamnă de la curte:

— Oh, tată, ești incredibil de drăguț cu mine.

— Unul dintre strămoși a zidit o fiică recalcitrantă într-o peșteră, dându-i doar pâine și apă până când a devenit ascultătoare, spuse tata.

— Din câte-mi aduc aminte, ea a ieșit din peșteră săpând cu unghiile, a fugit și s-a măritat cu regele Elemakilor.

— Citești prea mult, spuse tata.

Ea scoase limba, dar el nu o văzu, pentru că plecase deja.

În spatele ei, Uss-Uss vorbi din nou.

— Cine-i un soldățel curajos?

— Nu mă lua peste picior, rosti Edhadeya.

— Nu te iau, replică slujitoarea. Știi, una dintre poveștile care circulă printre noi, sclavii diavoli...

— Nu vă mai spune nimeni diavoli.

— Nu-i întrerupe pe cei mai în vârstă decât tine, spuse Uss-Uss. Noi ne învățăm unii pe alții povestea săpătorului care făcea curățenie-n cameră în

momentul în care doi trădători puneau la cale uciderea regelui. Sclavul s-a dus direct la monarh și l-a informat, dar regele a pus ca acesta să fie omorât, pentru c-a îndrăznit să tragă cu urechea la ceea ce vorbeau ființele umane în fața lui.

— Cee, crezi c-o să...

— Doar îți spun că dacă socotești că suferi pentru că ești o femeie umană, adu-ți aminte că tatăl tău nici măcar nu s-a sinchisit să-mi ceară să ies din cameră, ca să vorbească cu tine. De ce-a făcut lucrul ăsta?

— Pentru că are-ncredere în tine.

— Nu mă cunoaște. Știe doar că eu cunosc care este pedeapsa dacă îndrăznim să repetăm ceea ce auzim. Nu-mi spune cât de oprimăte sunt femeile din Darakemba când cei mai mulți dintre noi, săpătorii, suntem sclavi care pot fi uciși pentru cea mai mică infracțiune – chiar și pentru un act de mare loialitate.

— N-am auzit niciodată despre întâmplarea asta, spuse Edhadeya.

— Nu-nseamnă că, dacă n-ai auzit-o, nu-i adevărată.

— Prin urmare, tata consideră că-s o zurbagioaică, iar tu crezi că-s o nesimțită trufașă...

— Păi, și nu ești?

Edhadeya ridică din umeri.

— Te-aș elibera, dac-aș putea.

— Tatăl tău măcar se prefăcea că-ncearcă să vă schimbe locul în societate. Dar în toată pledoaria, ai cerut vreodată să fie eliberat poporul pământului din Darakemba?

Edhadeya era furioasă; nu-i plăcea să i se spună că-i ipocrită.

— E complet diferit?

— Ești atât de nerăbdătoare să-i scapi de captivitate pe această Chebeya și pe Akmaro, dar nu te-ai gândit deloc la eliberarea bătrânei Uss-Uss.

— Ce-ai face cu ea dac-ai avea-o? întrebă Edhadeya. Te vei întoarce la Elemaki? Soldații or să fie obligați să te ucidă cu mult înainte s-ajungi acolo, ca să nu le divulgi secretele.

— Să mă-ntorc la Elemaki? Copilă, stră-străbunicul meu s-a născut ca sclav al regilor Nafarilor. Să mă-ntorc într-un loc în care n-am mai fost?

— Tu chiar mă urăști? întrebă Edhadeya.

— N-am zis niciodată că te urăsc, spuse Uss-Uss.

— Dar vrei să scapi de mine.

— Aș vrea asta, atunci când mi-am terminat munca zilei, când ai adormit rapid, aș vrea asta, să mă-ntorc la căsuța mea, să sărut năsurile propriilor mei nepoței grăsuți și să-mpart cu soțul meu salariul pe care l-am primit pentru că slujesc în casa regelui. Crezi că te-aș sluji cu mai puțină credință, doar pentru c-o fac în mod liber, decât dacă știu c-aș putea fi ucisă sau vândută în cazul în care fac cea mai mică greșală?

Edhadeya se gândi la cuvintele slujnicei.

— Dar ai trăi într-o gaură în pământ, dac-ai fi liberă.

Uss-Uss cotcodăci și strigă:

— Bineînțeles? Și ce dacă?

— Dar asta-i...

— Asta-i ceva inuman, rosti Uss-Uss, continuând să râdă.

În cele din urmă, Edhadeya înțelese gluma, și râse împreună cu ea.

Mai târziu, când se făcu întuneric, când Edhadeya trebuia să doarmă, ea fu trezită de un zgomot ușor la fereastră. Văzu acolo, în lumina lunii, silueta lui Uss-Uss, care dădea din cap. Gândindu-se că s-a întâmplat ceva, Edhadeya se sculă din pat și se apropie de geam.

Auzind-o, Uss-Uss întoarse capul și o așteptă.

— Faci asta în fiecare noapte? întrebă Edhadeya.

— Nu, răspunse Uss-Uss. Doar în seara asta. Dar erai îngrijorată de acele ființe umane care-s ținute prizoniere de săpători într-un loc îndepărtat.

— Prin urmare, te rogi la Păstrător pentru ei?

— De ce-ar trebui să fac asta? întrebă Uss-Uss. Păstrătorul știe că-s acolo – el a fost cel care ți-a trimis visul, nu-i așa? Nu cred că-i treaba mea să-i spun Mamei ceea ce știe deja. Nu, mă rugam Celei-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată. Trăiește în steaua aia. Cea care este mereu deasupra capului.

— Nimeni nu poate trăi într-o stea, spuse Edhadeya.

— O nemuritoare poate, replică Uss-Uss. La ea mă rog.

— Are un nume?

— Unul foarte sacru, spuse Uss-Uss.

— Poți să mi-l spui?

Uss-Uss ridică poala cămășii de noapte a Edhadeiei și i-o înfășură în jurul capului, astfel încât să-i acopere urechile Edhadeiei.

— Numele meu e Voozhum, spuse Uss-Uss. Pentru că-mi știi numele adevărat, pot să-ți dezvălui numele Celei-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată.

Apoi slujnica așteaptă.

— Te rog, rosti Edhadeya, tremurând. Te rog, Voozhum.

Ce anume trebuia să rostească ea acum? Singurul lucru care-i trecu prin cap fu să-i ofere, în replică, versiunea cea mai oficială și formală a propriului ei nume.

— Adevăratul meu nume este Ya-Edhad.

— Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată este cea căreia Nafai i-a dat mantia de comandant de navă spațială. Oare or fi crezut că lucrul ăsta era un secret pentru poporul pământului? Binecuvântații strămoși au văzut pielea ei pâlpâind de lumină. Ea este Shedemei, e cea care-a dus turnul în ceruri și l-a transformat într-o stea.

— Și mai trăiește încă?

— În anii care-au trecut de-atunci, a fost văzută de două ori. Grădinărint, o dată pe o vale din munți, iar altă dată pe marginea unei stânci în partea de jos a Gornayei. Ea este grădinarul și supraveghează întregul Pământ. Ea o să știe ce-i de făcut în privința Chebeyei și a soțului ei, în privința lui Luet și a fratelui ei.

Pentru prima dată, Edhadeya realizează c-ar putea exista lucruri pe care le știa săpătorii și pe care nu le aflaseră de la ființele umane, fapt care o umplu brusc de un sentiment de umilință.

— Învață-mă cum să vorbesc cu Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată.

— Îți fixezi privirea pe steaua permanentă, cea care este numită Basilica.

Edhadeya își ridică ochii – la fel cum ar fi făcut orice copil.

— Apoi dai din cap, uite-așa, rosti Uss-Uss.

— Ne poate vedea?

— Nu știu, zise slujnica. Știu doar că asta facem atunci când ne rugăm la ea. Cred c-a început pentru că așa mișca din cap atunci când a fost zărită într-o vale din munți.

Prin urmare, Edhadeya i se alătură sclavei ei într-un ritual nefamiliar. Împreună, o rugară pe Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată să le vegheze pe Chebeya, Luet și poporul lor și să le elibereze. Uss-Uss spunea o frază, iar Edhadeya o repeta. La sfârșit, Edhadeya adăugă câteva cuvinte de-ale ei.

— Și ajută-le pe toate femeile să se elibereze din sclavie, rosti ea. Femei ale cerului, femei ale pământului și femei de mijloc.

Uss-Uss scoase niște sunete ascuțite, apoi repetă cuvintele.

— Ia gândește-te, zise ea. Într-o bună zi or să te dea de nevastă unui potentat de mână a doua, eu o să fiu moartă, iar tu o să-ți aduci aminte de

ziua asta și-o să te-ntrebi cine dintre noi era mai sclavă, tu sau eu?

Apoi o grăbi pe Edhadeya înapoi în pat, unde avu un somn agitat, cu vise fără sens despre femei moarte cu pielea strălucitoare pe care toată lumea uitase să le îngroape.

(Dacă nu aş crede că toată această poveste este o greșeală, aş socoti că e amuzant), rosti Sufletul Suprem.

— Tu n-ai simțul umorului, spuse Shedemei, iar dac-ai fi crezut că-i o greșeală, n-ai fi făcut-o.

(Pot lua o decizie chiar dacă sunt optzeci la sută nesigur de rezultat. Sunt programat în acest mod, ca să mă țină departe de oscilația până la nivelul inacțiunii.)

— Cred că faptul de a-i trimite lui Motiak acel mesaj prin intermediul Catalogului a fost o idee bună, zise Shedemei. Împiedică să organizeze o altă expediție. Obligă-l pe Păstrător să acționeze.

(Pentru tine este ușor să decizi, Shedemei. Tu nu ai milă pentru ei.)

Shedemei simți că aceste vorbe i se înfig în inimă.

— O mașinărie îmi spune mie că n-am milă?

(Eu posed un fel de milă virtuală. Chiar țin cont de suferința umană, deși de obicei nu de suferința indivizilor. Akmaro și Chebeya au acolo un grup destul de mare, pentru care, da, simt ceva milă. Dar tu ai capacitatea umană normală de a dezumaniza oamenii când dorești, îndeosebi străinii, îndeosebi în grupuri mari.)

— Spui că-s un monstru.

(Afirm că ființele umane simt milă mai ales pentru cei pe care îi percep ca fiind o parte din ei înșiși. Nu-i cunoști pe acești oameni, prin urmare îi poți folosi ca momeală pentru Păstrătorul Pământului. Dac-ar fi fost o singură persoană torturată, însă, n-ai fi făcut așa ceva – pentru că ai fi empatizat cu ea și nu ai fi putut să stai liniștită știind că ea suferă.)

Shedemei era atât de agitată încât părăsi biblioteca și se duse să-și facă de treabă cu răsadurile în camera de mare altitudine, unde încerca să crească o legumă care va produce cantități mari de boabe cu conținut ridicat de proteine și de energie în văile aflate la mare altitudine din Gornaya. Era de nerepetat ceea ce spusese Sufletul Suprem, dar totodată avea sens. Așa după cum primatele se dezvoltaseră spre a depinde de o comunitate pentru supraviețuirea prin cooperare, ei se vor dezvolta la început având empatie pentru propriii copii, apoi pentru copiii altora, după aceea pentru părinții

adulți ai acestor copii – dar, pe măsură ce se mărea cercul, empatia se diminuea.

În sfârșit, ființele umane trebuiau să dezvolte ceea ce nu avusese nicio altă primată: un atât de puternic sentiment al identității cu un grup încât putea înghiți identitatea individuală, măcar într-o mare măsură. Ființele umane nu erau capabile să aibă această loialitate profundă, cu sacrificiu de sine, pentru mai mult de una sau două comunități odată. Astfel, comunitățile erau în mod inevitabil în conflict unele cu altele, concurând pentru loialitatea membrilor lor. Tribul trebuia să anihileze solidaritatea familiei; religia trebuia să lupte pentru loialitate cu națiunea. Dar în momentul în care o comunitate avea acea loialitate, cei mai însuflețiți membri vor muri bucuroși în numele ei. Nu pentru ceilalți indivizi în mod direct, ci pentru interesele grupului *în ansamblu*, pentru că în mintea omenească acel grup *reprezenta* sinele, iar individul este capabil să se perceapă pe sine doar ca o repetare a modelului întregului. Spre a se ridica deasupra animalelor, ființele umane învățaseră cum să se convertească în nimic altceva decât în niște organe sau membre, ori chiar unghii și păr ale unui organism metaforic mai amplu.

Sufletul Suprem are dreptate. Dacă i-aș fi cunoscut pe Chebeya și poporul ei ca indivizi, chiar neavând un discernământ moral mai mare decât al unui babuin, aș fi ieșit ca să-i apăr. Sau dacă m-aș considera pe mine ca fiind una dintre ei, mi-aș subsuma propriile interese nevoilor grupului în ansamblu și n-aș visa să-i transform în momeală în încercarea de a-l sluji pe Păstrătorul Pământului.

Sufletul Suprem, pe de altă parte, a fost creat să aibă grijă de nevoile umanității în ansamblu. Puterile pe care le avea ea erau colosale, iar programatorii săi au trebuit să introducă ceva milă. Dar era o milă intelectuală, o milă istorică – cu cât erau mai numeroși cei care sufereau, cu atât mai acută era prioritatea de a le alina suferința. Așa Sufletul Suprem putea să ignore accidente individuale, morțile ocazionale pricinuite de evoluția normală a unei boli care apărea la intervale regulate într-o regiune; dar Sufletul Suprem se va teme și va încerca să evite ampla suferință de grup provocată de războaie, secetă, inundații, epidemii. În aceste cazuri, Sufletul Suprem poate acționa, ghidându-i pe indivizi către acțiuni care vor ajuta întreaga populație afectată – nu spre a salva vieți individuale, ci pentru a reduce amploarea suferinței.

Fie vorba-ntre noi două, însă, își zise Shedemei, pe noi nu ne atinge suferința poporului Chebeyei. Nu-s suficient de mulți pentru a-l forța pe Sufletul Suprem să intervină în numele lor – deși sunt suficienți spre a o face să se simtă inconfortabil. Iar eu, pe craca mea izolată din zonele superioare ale atmosferei, nu fac parte dintre ei. Toți ai mei s-au dus; comunitatea mea e moartă. Așa după cum vorbesc femeile săpătoare despre mine: eu-s Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată. Asta-i singura deosebire dintre mine și cei morți, căci o persoană care nu posedă o comunitate vie este moartă. Oare n-am văzut lucrul ăsta la oamenii în vârstă? Partenerul s-a dus, prietenii s-au dus, familia s-a dus, cu excepția generațiilor recente care de-abia își mai aduc aminte de cel bătrân – ajung să fie deranjați descoperind că sunt încă în viață. Oare eu am ajuns în acest stadiu?

Nu încă, își zise ea, apucând lopățica spre a ridica un răsad care trebuia transplantat într-o tavă mai mare. Pentru că plantele mele au devenit poporul meu. Micuțele mele animale, trecând dintr-o generație în alta, în timp ce eu joc jocuri genetice cu ele – ele sunt cele pe care le consider ca făcând parte din mine.

Așadar, lucrul ăsta-i bun sau rău? Sufletul Suprem trebuie să primească sfaturi de la Păstrătorul Pământului, ca să ușureze suferințele oamenilor de pe Harmony. Ca să realizeze acest lucru, trebuie să interferăm cu planurile Păstrătorului. El vrea să-i salveze pe Chebeya și pe Akmaro; prin urmare, o să facem acest lucru mai dificil. E un plan înțelept. La sfârșit, va fi în beneficiul a milioane și milioane de oameni de pe Harmony.

Dar o facem orbește. Nu știm ce anume încearcă Păstrătorul să realizeze. De ce încearcă ea să-i salveze pe Akmari? Poate c-ar fi trebuit să-ncercăm să-i înțelegem scopul înainte de-a începe să ne jucăm cu abilitatea ei de a-l îndeplini.

Totuși, cum putem să-i înțelegem scopul dacă ea nu vorbește cu noi? E-un cerc vicios.

(Da, este.)

— Nu-mi vorbi în minte, îi spuse ea Sufletului Suprem. Urăsc chestia asta.

(Dacă nu te vei duce acolo unde am o voce confortabilă, voi folosi una inconfortabilă.)

— Nu vorbeam cu tine, mă gândeam la mine.

(Dacă nu vrei să te aud, nu gândi.)

Shedemei pufni.

— Tare nostim.

(Hai să ne gândim ce motive ar avea Păstrătorul să salveze poporul lui Akma și al Chebeyei.)

— Că tot veni vorba, ce-ar fi să ne gândim la cine sau ce naiba este Păstrătorul Pământului.

(Crezi că nu am cercetat această întrebare? Pot să-ți spun că fie a fost ascuns față de mine, fie n-a fost niciodată inclusă în memoria mea, ori oamenii care m-au construit habar n-aveau.)

— Dacă nu-l putem găsi pe Păstrător folosind evidența fizică sau memoria înregistrată, spuse Shedemei, în cazul ăsta poate c-ar trebui să analizăm ceea ce vrea și ceea ce face ea, apoi să căutăm mecanismul prin care ea are posibilitatea să facă respectivul lucru sau o anumită entitate care ar putea beneficia de pe urma ei.

(Atunci, consideri că motivele Păstrătorului ar putea fi egoiste?)

— Nicidecum. În aceeași măsură în care eu o să beneficiaz de pe urma habitatului extins pe care îl vor asigura aceste mici legume, în cazul în care or să aibă succes în producerea unei hrane folositoare în mediul cu oxigen redus, cu anotimp de creștere scurt și cu strat de sol subțire pentru care le pregătesc. Dar cineva o să beneficieze. Prin urmare, dacă vreun străin care nu are posibilitatea de a mă descoperi direct ar vrea să știe ceva despre mine, ar putea începe deducția cu faptul că eu am o grijă deosebită pentru sporirea abilității ființelor umane, a săpătorilor și a înșirilor de-a se extinde în noi habitate cu posibilități sporite de hrană. Apoi ar putea să caute dacă am constituția corporală care să-mi permită să mă identific cu aceste creaturi. Sau măcar ar putea deduce din acțiunile mele că pentru mine este important ca aceste creaturi să fie apărate.

(Dar oare ceva ce vor afla le va da motiv să se uite pe cer?)

— N-am idee, rosti Shedemei obosită. Dar știu totodată că dacă cineva ar vrea să-mi atragă atenția, nu va trebui să facă altceva decât să-mi strivească toate grădinile de pe Pământ. În cazul ăsta o să-l remarc, fii sigur.

(Prin urmare noi facem așa ceva. Strivim grădinile Păstrătorului Pământului.)

— Nu atât de distructiv, sper.

(Da, și Chebeya, Akmaro și poporul lor ar trebui să spere la fel.)

— Dacă o să continui să mă stimulezi în felul ăsta, în cele din urmă o să mă convingi să mă preocup atât de mult de soarta lor încât o să încetez s-am grijă de oamenii de pe Harmony. Asta vrei?

(Nu.)

— Basilica a fost distrusă în urmă cu jumătate de mileniu. Toți ai mei sunt morți. Națiunea în care m-am născut este iremediabil pierdută. Tot ceea ce simțeam c-ar face parte din mine este mort, cu excepția grădinilor mele. Vrei cu adevărat s-am legături strânse cu Akmaro și Chebeya, să-ncep să simt în privința lor ceea ce simțeam pe vremuri față de Rasa și familia ei, față de prietenii mei, față de soțul și copiii mei?

(Nu.)

— Atunci lasă-mă-n pace.

(Nu pot. Tu ești comandantul navei spațiale. Sunt programat să-i mențin starea de sănătate.)

— Sănătate? Ce legătură au toate astea cu sănătatea?

(Nu-i bine pentru tine să fii singură.)

Shedemei ridică din umeri. Nu voia ca Sufletul Suprem să-și bage nasul în felul ăsta. Se simțea bine de una singură. Zdorab dispăruse, copiii ei dispăruseră, iar asta era bine, avea treburi de făcut, n-avea nevoie de distracție. Sănătate, auzi ce idee!

Akma ședea pe coama dealului, istovit de munca zilei, dar atât de furios încât nici faptul de a sta lungit pe jos nu-l liniștea. Iar dac-ar fi stat întins nu l-ar fi putut urmări pe tatăl său învățându-i pe oameni – fiii cei răi ai lui Pabulog ședeau în rândul întâi de ascultători. După tot ceea ce-i făcuseră, tata mai putea să-i cheme și să le dea locurile de onoare? Bineînțeles, părinții lui făcuseră mare tam-tam vrând ca el să stea acolo, la mijlocul rândului întâi, unde șezuse întotdeauna până acum. Dar a sta lângă Didul cel mincinos, Pabul cel arogant, lângă Udad cel brutal – tata trebuia să știe că acest lucru îi provoca lui Akma o rușine insuportabilă.

Așa că stătea acolo, în vârful dealului, privind când la focurile de tabără făcute de gardienii săpători, când la adunarea lui Akma. Nu mai pot deosebi prietenii de dușmani. Săpătorii nu-mi fac decât un rău fizic; Pabulogii mi-au călcat în picioare mândria; iar propriul meu tată mi-a zis că pentru el eu nu reprezint nimic, în comparație cu fiii dușmanului său.

Dușmanii tăi au fost dușmanii mei, tată. De dragul tău, din loialitate față de tine, am suportat tot ceea ce mi s-a întâmplat, cu fruntea sus, fiindcă-o făceam pentru tine. Apoi tu-i iei pe torționarii mei și vorbești cu ei ca și cum ar fi și ei fiii tăi. Chiar le și spui, le spui „fii”. Ai cutezat să-i spui acelei ipocrite excrescențe de rect de sconcs „Diduldis” – iubit fiu? Al cui fiu? Doar fiul bărbatului care-a-ncercat să te ucidă, tată, care te-a alungat?

Doar fiul bărbatului pe care, de dragul tău, l-am urât. Iar acum i-ai dat un nume pe care n-ar fi trebuit să mi-l dai decât mie. Eu sunt Akmadis – dar nu dacă el are numele de Diduldis de pe buzele tale. Dacă el este fiul tău, eu nu mai sunt.

Din nou, ca de atât de multe ori înainte, Akma simți cum îi dau lacrimile. Dar încercă să și le oprească – și se pricepea din ce în ce mai bine la asta, ascunzându-și adevăratele sentimente. Deși, desigur, faptul că stătea singur aici, ca un răzvrătit, cu siguranță vădea că era nemulțumit într-o anumită privință.

Mama urca dealul. Oare ea nu renunțase încă?

Oh, ba da, renunțase. Cu ea era Luet, iar mama se opri și Luet continuă să se apropie. Ah, desigur. Tata nu poate face nimic cu micul Akma cel rău, și nici mama nu reușește mai multe cu el. Drept care o trimite pe mica Luet, să vadă ce poate face ea.

— Kmada? strigă ea, atunci când fu suficient de aproape.

— De ce nu te duci înapoi să-l asculți pe tata? rosti Akma cu răceală.

Dar ezitarea din privirea ei îl obligă să bată în retragere. Ce știa ea despre problemele astea? Era inocentă, iar el n-o să fie nedrept cu ea.

— Vino-ncoa, Lutya, Ludayet.

— Oooh, Kmada, numele ăsta-i atât de urât.

— Eu cred că Ludayet e drăguț.

— Dar Lutya este numele Eroinei.

— Soției Eroului, preciză Akma.

— Tata spune că femeile din vechime erau eroine în aceeași măsură ca și bărbații.

— Da, bine, asta-i părerea tatei. Tata crede că săpătorii au aceleași drepturi ca oamenii.

— Chiar au, să știi. Pentru că au limbaj. Și există săpători buni și săpători răi.

— Da, știu, spuse Akma. Pentru că majoritatea săpătorilor sunt morți – ăștia-s cei buni.

— Ești supărat pe mine, ca pe tata? întrebă Luet.

— Eu nu mă supăr niciodată pe tine.

— Atunci de ce mă pui să stau lângă băiatul ăla urât ca un porc?

Akma râse auzind caracterizarea lui Muwu.

— N-a fost ideea mea.

— A fost ideea ta să vii aici sus și să mă lași singură.

— Luet, te iubesc. Dar n-o să stau lângă fiii lui Pabulog. Inclusiv Muwu. Luet încuviință grav.

— Bine. Asta a zis tata – că nu ești pregătit.

— Pregătit? N-o să fiu niciodată pregătit.

— Așa că mama a spus că pot să vin aici și să învăț de la tine.

Fără să vrea, luat prin surprindere, Akma se uită în jos la mama lui, care stătea la poalele dealului, observându-i. Probabil că simțise sau măcar ghicise felul în care decursese conversația, căci încuviință dând din cap o singură dată, apoi făcu stânga-mprejur, îndreptându-se către grupul care încă mai asculta învățăturile lui Akmaro.

— Eu nu-s învățător, rosti Akma.

— Știi mai multe decât *mine*, spuse Luet.

Akma își dădu seama ce anume făcea mama – iar dacă obținuse și acceptul tatei, atunci era și el implicat. Dacă Akma nu voia să fie implicat ascultându-l pe marele învățător Akmaro – sau Akmadi, trădătorul, așa cum îi spunea Pabulog –, atunci o să-l implicăm făcându-l s-o învețe pe Luet. N-o să-ndrăznească să fie aspru cu ea, și nici așa de necinstit încât s-o învețe lucruri false sau să-și reverse furia împotriva tatălui său.

Așa-i trebuie dacă i-aș spune lui Luet cum m-a trădat tata. Cum ne-a trădat pe toți, tot timpul. Tata decide să-l creadă pe bătrânul ăla nebun de Binadi și reușește să facă să fim alungați cu toții din oraș, siliți să trăim în sălbăticie. Apoi, chiar deși suntem biciuiți de supraveghetorii săpători și chinuiți de băieții cei răi ai lui Pabulog, Tata ne învață că Binadi a spus că Păstrătorul dorește să-i considerăm pe săpători și pe îngeri *frații* noștri, să le socotim pe femei ca fiind *egalele* noastre, deși oricine poate vedea că femeile-s mai scunde și mai firave decât bărbații și că săpătorii și îngerii nici măcar nu-s aceeași specie. La fel de bine s-ar putea spune că suntem frații copacilor și unchii termitelor. La fel de bine am putea să-i considerăm pe melci tații noștri, iar pe scarabei fiii noștri.

Dar nu-i spuse lui Luet nimic din toate acestea. În schimb, scoase un băț, smulse mai multe smocuri de iarbă ca să aibă o suprafață curată pe care să scrie și începu să scrijelească cuvinte și să-i pună întrebări în legătură cu ele. Era în stare să-și învețe sora. Era mai bine decât să stea aici, de unul singur, consumat lăuntric de focul furiei. Și n-o va folosi pe Luet ca pe armă pentru a lovi în tatăl său. Asta era o altă problemă, de care se va ocupa altă dată. Atunci când Didul nu va mai sta acolo, izmenindu-se la fiecare vorbă scoasă de Akma. Atunci când nu va fi obligat să suporte duhoarea pe care o

emana Pabul ca un țap în călduri. Atunci când el și tata se vor putea privi în ochi și vor putea vorbi pe șleau.

N-o să-mi găsesc liniștea până când tata nu va recunoaște cât de lipsit de loialitate a fost. Că-i iubește pe ei mai mult decât pe mine și c-a greșit că s-a purtat atât de nefiresc iertându-i, fără ca, mai întâi, să mă roage să-l iert. Cum de-a putut să se comporte ca și cum a-i ierta ar fi fost lucrul cel mai natural din lume? Și ce drept are el să-i ierte, atâta vreme cât Akma nu i-a iertat? Akma a fost cel care-a dus tot greul. Toată lumea știa lucrul ăsta. Iar, în fața tuturor, tata i-a iertat și i-a purtat prin apă, pentru a face din ei oameni noi. Desigur că i-a pus să rostească acele vorbe stupide și deșarte, prin care își cereau iertare. Ne pare atât de *rău*, Akma. Ne pare rău, Luet. Ne pare rău, oameni buni. Nu mai suntem persoanele rele care eram. Acum suntem oameni noi și credincioși adevărați.

Oare să fiu eu singurul care nu se lasă păcălit? Să fiu eu singurul care vede că ei încearcă în continuare să ne trădeze? Că-ntr-o bună zi o s-apară tatăl lor, ei or să se-ntoarcă împotriva noastră, iar noi o să plătim pentru c-am avut încredere-n ei?

Eu o să plătesc.

Akma fu cuprins de fiori, imaginându-și ce-i vor face băieții lui Pabulog, atunci când își vor vădi din nou adevărata fire de oameni complet răi. Tatei o să-i pară rău atunci, dar cel pedepsit pentru prostia tatei o să fie Akma.

— Ți-e frig? întrebă Luet.

— Doar puțin, răspunse Akma.

— E foarte cald în seara asta, spuse Luet. N-ar trebui să-ți fie frig, decât dacă ești bolnav.

— Bine, zise Akma. N-o să-mi mai fie frig.

— O să stau lipită de tine și-o să te-ajut să-ți fie cald.

Așa încât ea se așeză lângă el, iar el își lăsă brațul pe după umărul ei și studiară cuvintele pe care el le scrisese în țărână. Fetița asta-i foarte isteată. Mai deșteaptă chiar decât oricare băiat pe care-l cunoștea Akma. Prin urmare, poate că partea asta din predicile tatei era adevărată. Poate că fetele-s absolut la fel de bune ca băieții, cel puțin atunci când e vorba de învățătură. Dar cel care-ar susține că o femelă săpătoare ar fi cumva egală cu această fetiță drăgălașă și inocentă ar fi fie nebun, fie mincinos. Tata care din două era? Mai conta?

Coborâra dealul când aproape se lăsase întunericul; adunarea se terminase. Luet o luă înainte către colibă, sporovăind cu mama despre

lucrurile pe care le învățase de la Akma.

— Mulțumesc, Akma, spuse mama.

Băiatul dădu din cap.

— Cu plăcere, mamă, rosti el încet.

Dar tatălui său nu-i spuse nimic, iar acesta nu-i adresă niciun cuvânt.

5

MISTERE

Mon n-avea cum să nu remarce că Bego era cu gândul în altă parte. Bătrânul erudit aproape că nu auzea răspunsurile la întrebările lui, iar atunci când Bego îi puse din nou aceeași întrebare la care tocmai răspunsese, Mon nu se mai abținu și rosti cu arțag:

— Ce se-ntâmplă, nu mai e interesant să predai fiului cel mic?

Bego păru supărat.

— Ce vrei să spui? Ce-nseamnă o asemenea susceptibilitate? Am crezut c-ai depășit de mult faza asta.

— Tocmai mi-ai pus aceeași întrebare de două ori, Bego, o, înțelept maestru. Și pentru că n-ai auzit niciun cuvântel din răspunsul meu prima dată, nu se pune problema că n-ai fost mulțumit de el și că vrei să mai încerc o dată.

— Respectul e ceea ce trebuie să înveți.

Bego se lansă de pe scaunul lui, uitând, pare-se, că e prea bătrân și prea gras ca să mai zboare. Plană în cele din urmă pe pardoseală până când ajunse la fereastră, unde se opri gâfâind.

— Nu mai pot nici să mă urc pe pervaz, rosti el supărat.

— Măcar îți amintești cum se zboară.

— Nu vrei să termini odată cu invidia asta prostească pe poporul cerului? Poți să-ncetezi cu chestia asta o zi, o oră, un minut și să te concentrezi asupra realității?

Lezat și rănit în amorul propriu, Mon vru să răspundă cu o replică acidă, o ironie devastatoare care să-l facă pe Bego să regrete că a vorbit cu atâta cruzime. Dar cuvintele nu se materializară, pentru că înțeleptul avea dreptate.

— Poate dac-aș putea să-mi îndur viața așa cum este timp de o zi, o oră, un minut, aș putea uita de dorința mea de-a fi altceva, răspunse Mon în cele din urmă.

Bego se întoarse către el, cu privirea îmblânzită.

— Ce-i asta? Sinceritate, din partea lui Mon?

— Eu nu mint niciodată.

— Sinceritate în legătură cu ceea ce simți.

— Pretinzi că erai îngrijorat în legătură cu sentimentele mele?

Bego râse.

— Nu mă preocupă sentimentele nimănui. Dar ale tale s-ar putea să conteze.

Îl privi pe Mon ca și cum ar fi ascultat. Ce anume? Bătăile inimii băiatului? Gândurile lui secrete? N-am gânduri ascunse, își spuse Mon. Sau, mai degrabă, ele nu-s secrete pentru că le-am ascuns – dacă nu-s știute, e pentru că n-a-ntrebat nimeni de ele.

— Ia să-ți formulez o problemă, Mon, spuse Bego.

— Înapoi la muncă, rosti băiatul.

— De data asta munca mea, nu a ta.

Mon nu-și dădea seama dacă i se vorbește de sus sau cu respect. Așa încât ascultă.

— Ți aduci aminte când au venit Zenifii, cu câteva luni în urmă?

— Bineînțeles, spuse Mon. Și-au întemeiat așezările pe noul lor teritoriu, numai că Ilihiak a refuzat să le fie rege. I-a pus să-și aleagă un guvernator. Iar ei și-au arătat ingratitudinea alegându-l pe Khideo, și nu pe el.

— Deci ai fost atent.

— Asta-i tot? întrebă Mon.

— Nicidecum. Vezi tu, atunci când glasul poporului s-a întors împotriva lui Ilihiak, el a venit aici.

— Ca să ceară ajutor? Chiar credea că tata o să-l impună ca judecător peste Zenifi? Ilihiak a fost cel care-a hotărât să lase poporul să voteze, așa că trebuie să accepte ceea ce-au votat!

— Ai perfectă dreptate, Mon, zise Bego, iar că Ilihiak ar fi cu siguranță primul de acord cu tine. N-a venit aici să obțină puterea. Ci pentru că se eliberase în sfârșit de ea.

— Prin urmare, e-un cetățean de rând, spuse Mon. Ce treabă avea el cu regele?

— Nu trebuia s-aibă vreo treabă, vezi tu, spuse Bego. Tatălui tău i-a plăcut de el. Au devenit prieteni.

Mon simți o împunsătură de gelozie. Străinul ăla care nici măcar nu știuse numele tatei până când nu-l descoperise Monush cu șase luni în urmă era prietenul regelui, în timp ce Mon lâncezea ca un simplu al doilea fiu,

fericit că-l vede pe tatăl său o dată pe săptămână din motive mai personale decât consiliul acestuia.

— Dar chiar avea treabă, spuse Bego. Se pare că după ce-a fost ucis tatăl lui Ilihiak...

— O nație de regicizi – iar acum au ales ca guvernator un regicid ratat.

— Da, da, rosti Bego nerăbdător. Acum e vremea s-ascuți. După ce-a fost ucis Nuab, iar Ilihiak a devenit rege...

— Dis-Ilihi? Nu moștenitorul?

— Poporul l-a ales pe singurul dintre fiii lui Nuab care nu fugise atunci când au năvălit Elemakii. Singurul care a dat dovadă de ceva curaj.

Mon dădu din cap. Nu auzise despre așa ceva. Un al doilea fiu care să moștenească pe baza meritului său.

— Să nu-ți faci iluzii în privința asta, rosti Bego. Fratele tău mai mare nu-i un laș. Și nu-ți stă bine să dorești ca el să fie depozat de moștenirea care i se cuvine.

De furie, Mon sări în picioare.

— Cum îndrăznești să m-acuzi de-un asemenea lucru?

— Care al doilea fiu nu se gândește la asta?

— La fel aș putea și eu să presupun că ești invidios pe marile responsabilități care-i revin lui bGo, în vreme ce tu nu ești decât bibliotecar și profesor al copiilor.

Fu rândul lui Bego să se înfurie.

— Cum îndrăznești tu, o biată ființă umană, să vorbești despre celălalt sine al meu, ca și cum s-ar putea compara firava ta legătură fraternă cu legăturile dintre mine și sinele meu?

Rămaseră așa, privindu-se în ochi. Pentru prima dată, își dădu seama Mon, a se privi în ochi însemna ca Mon să se uite în jos. Statura sa de adult deja se întrevedea. Cum de nu observase asta până acum? Pe buze îi înflori un mic zâmbet.

— Așadar, zâmbești, spuse Bego. De ce, pentru c-ai reușit să mă provoci?

În loc să mărturisească gândul copilăresc și egoist care-i pricinuisese zâmbetul, Mon inventă alt motiv, care deveni cât se poate de real imediat ce-i veni în minte.

— Un elev nu poate zâmbi atunci când își provoacă profesorul să se comporte ca un copil?

— Iar eu unul aveam de gând să-ți vorbesc despre importante probleme de stat.

— Da, sunt sigur, replică Mon. Numai c-ai început prin a mă acuza că-mi doresc ca fratele meu să-și piardă moștenirea.

— Lucru pentru care-mi cer scuze.

— Aș vrea să-ți ceri scuze pentru că m-ai făcut „o biată ființă umană”, spuse Mon.

— Și pentru asta-mi cer scuze, rosti Bego țeapăn. Faptul de-a fi o biată ființă umană nu te-mpiedică să ai o afecțiune și o loialitate semnificative pentru frații tăi. Nu-i vina ta că nu poți începe să-nțelegi legăturile dintre noi și sinele nostru, legături proprii poporului cerului.

— Ah, Bego, acum înțeleg ce voia să zică Husu, atunci când spunea că tu ești singura persoană pe care-o cunoaște care poate să insulte pe cineva mai grav cu ajutorul scuzelor decât cu cel al calomniilor.

— Husu a spus lucrul ăsta? întrebă Bego încet. Și eu care credeam că nu mă-nțelege.

— Spune-mi problema de stat, rosti Mon. Spune-mi cu ce treabă a venit Ilihiak la tata.

Bego rânji.

— Mi-am imaginat eu că n-o să poți să rezști fără s-auzi povestea.

Mon așteaptă. Când văzu că Bego rămâne tăcut, Mon urlă de frustrare și dădu o dată ocol, în fugă, biroului, ca un copil de săpător care dă ocol unui copac înainte de-a se cățăra în el. Își dădea seama că pare ceva prostesc, dar nu putea face față micilor jocuri răutăcioase la care se deda Bego.

— Oh, stai jos, rosti Bego. Motivul pentru care Ilihiak a venit a fost acela de a-i da tatălui tău douăzeci și patru de foi de aur.

— Oh, zise Mon, dezamăgit. E vorba doar de bani.

— Nu-i deloc vorba de bani, replică Bego. Pe ele era o scriere. Douăzeci și patru de foițe cu scriere străveche.

— Străveche? Adică de dinaintea Zenifilor?

— Poate, rosti Bego cu un zâmbet stins. Sau de dinainte de Nafari.

— Prin urmare, e posibil să fi existat un grup de săpători sau de îngeri care cunoșteau prelucrarea metalelor? Care știau să scrie?

Bego fremătă ușor din aripi, ceea ce printre îngeri era echivalentul unui ridicat din umeri.

— Nu știu, spuse bătrânul. Nu pot descifra limba.

— Dar tu vorbești limba cerului și limbajul țărâni și...

— Limba-pământului, îl corectă Bego. Tatălui tău nu-i place să folosim astfel de termeni defăimători la adresa poporului pământului.

Mon își dădu ochii peste cap.

— E-o limbă urâtă care nici măcar nu poate fi socotită vorbire.

— Tatăl tău cârmuiește peste un regat care include și cetățeni-săpători.

— Nu-s mulți. Majoritatea-s sclavi. E-n firea lor. Chiar și printre Elemaki, de obicei ființele umane sunt cele care îi stăpânesc.

— De obicei, dar nu întotdeauna, zise Bego. Și-i bine să ne-amintim, atunci când vorbim peiorativ despre săpători, c-acești presupuși „sclavi naturali” i-au alungat pe strămoșii noștri din țărâmul lui Nafai.

Mon fu cât pe ce să provoace o nouă dispută referitoare la dilema dacă străbunicul Motiab și-a condus poporul spre Darakemba în mod voit sau din cauza faptului că erau în pericol să fie distruși în vechea lor patrie. Dar își dădu seama că Bego aștepta să facă exact acest lucru. Așa încât se așeză răbdător și așteptă.

Îngerul dădu din cap.

— Deci ai refuzat să accepți distracția. Foarte bine.

Mon își dădu ochii peste cap.

— Tu ești profesorul, tu știi totul, eu sunt o păpușă în mâinile tale, intonă el.

Bego mai auzise și înainte această litanie plină de sarcasm.

— Și să nu uitați lucrul ăsta, replică el – așa cum spunea de obicei. Cronicile astea au fost găsite de-un detașament pe care Ilihiak l-a trimis să caute Darakemba. Doar c-au înaintat pe cursul râului Issibek, în loc de Tsidorek, apoi au avut ghinionul să meargă pe firul unor văi greu de străbătut, până când au ieșit complet din Gornaya, mult mai la nord decât aici, în deșert.

— Opustoshen, spuse Mon, din obișnuință.

— O altă notă bună pentru cunoștințele de geografie, rosti Bego. Ceea ce-au descoperit, însă, e-un loc pe care nu l-am găsit niciodată – în principal din pricina faptului că-i foarte la vest de Bodika, iar iscoadele noastre nu pot să zboare atât de departe. Și de ce-ar face-o? Acolo nu există apă – niciun dușman nu poate veni împotriva noastră din direcția aceea.

— Deci în deșert au găsit cartea de aur?

— Nu-i o carte. Foi nelegate. Dar nu era doar deșert. Era scena unei bătălii îngrozitoare. Un imens număr de schelete, cu armuri și arme răspândite în jurul lor, acolo unde s-au prăbușit. Acolo s-au luptat și-au murit mii și mii de oșteni.

Bego făcu o pauză, așteptând ceva.

Iar atunci Mon făcu legătura.

— Coriantumr, murmură el.

Bego dădu din cap, aprobând.

— Bărbatul legendar care-a venit la Darakemba, prima ființă umană pe care-au văzut-o cei din poporul cerului. Noi am presupus dintotdeauna că era supraviețuitorul vreunei bătălii dintre un obscur grup de Nafari sau Elemaki pe vre-unde, în perioada-n care ființele umane se răspândeau prin Gornaya. Erau vremuri grele și-am pierdut urma multor grupuri. Atunci când poporul cerului din Darakemba ne-a spus că era ultimul supraviețuitor al unui uriaș război între mari națiuni, am presupus că-i doar o exagerare. Singurul lucru care m-a nedumerit pe mine a fost inscripția.

Mon o văzuse – piatra mare și rotundă care continua să se afle în piața centrală a orașului. Nimeni n-avea habar ce anume însemna inscripția; tot timpul au presupus că era un fel de imitație primitivă a scrierii pe care o găsiseră îngerii din Darakemba, după ce auziseră că ființele umane puteau scrie și înainte de-a învăța cum să facă acest lucru.

— Hai, zi-mi, îl rugă Mon. Limbajul de pe foile lui Ilihiak e-același?

— Darakembii spuneau că Coriantumr scrijelea-n țărână ca să le arate ce trebuie să dăltuiască în piatră. Era o muncă lentă, iar el a murit înainte ca ei s-o fi terminat, dar au sculptat-o mai întâi în lut, ca să n-o uite-n timp ce executau lucrarea anevoioasă de dăltuire în piatră.

Bego își dădu drumul de pe scaunul de predare și scoase dintr-o cutie câteva bucăți de scoarță de copac ceruite.

— Am făcut aici o copie acceptabilă. Cum ți se pare? Mon privi inscripția rotundă, roți în interiorul altor roți, toate conținând desene ciudate.

— Pare-a fi piatra lui Coriantumr, aprecie el.

— Nu, Mon. Asta-i piatra lui Coriantumr. Bego îi dădu o altă bucată de scoarță de copac, iar de data aceasta imaginea scrijelită în ceară era identică cu piatra, așa cum și-o amintea el.

— Și atunci ce este cealaltă?

— O inscripție circulară de pe una din foile de aur. Mon scoase un strigăt de apreciere – și observă, spre întristarea lui, că nu mai poate striga ca un înger. Părea un lucru prostesc să strige cu glasul ascuțit al unei ființe umane.

— Prin urmare, răspunsul la întrebarea ta este „da”, Mon, limba pare-a fi aceeași. Problema este că nu există ceva analog acestui sistem de scriere. În mod clar nu se lasă decodată în vreun tipar la care ne-am putea gândi.

— Dar toate limbajele umane se bazează pe limbajul Nafarilor, iar toate limbajele cerului și ale țăranii – ale pământului – au la bază surse comune și...

— Și-ți spun din nou, n-are nici-o legătură cu vreunul din limbajele cunoscute.

Mon se gândi câteva clipe.

— Așadar – tata a folosit Catalogul?

— Catalogul, rosti Bego, îi spune tatălui tău că noi trebuie să lucrăm la foile de aur pentru o vreme.

Băiatul se încruntă.

— Dar motivul pentru care regele are Catalogul este acela de-a putea citi toate scrierile și de-a-nțelege toate graiurile.

— Și se pare că Păstrătorul Pământului nu vrea să traducă asta pentru noi.

— Bego, dacă Păstrătorul nu vrea ca noi să citim asta, atunci de ce le-a permis el iscoadelor lui Ilihiak să găsească locul în care erau ținute scrierile?

— Le-a permis să găsească locul? Păstrătorul i-a condus acolo cu ajutorul viselor.

— În cazul ăsta, de ce Catalogul să nu-i dezvăluie tatei ce anume spun inscripțiile? E-o prostie, zise Mon.

— Oh, foarte bine, e nemaipomenit să lăsăm un băiețel de vârsta ta să-l judece pe Păstrător și să spună despre el că-i... prost? Excelent. Îmi dau seama că virtutea la care-ai lucrat cel mai mult e umilința.

Mon refuză să se posomorască auzind cuvintele sarcastice ale lui Bego.

— Prin urmare, tata te-a însărcinat pe tine să studiezi documentul?

Bego încuviință.

— Cineva trebuie să facă lucrul ăsta – pentru că asta a spus Catalogul c-ar trebui să facem. Tatăl tău nu-i un profund cunoscător al limbajelor – a avut mereu la dispoziție Catalogul pe care să se poată baza. Așa că eu-s cel care se află-n încurcătură.

— Și crezi c-aș putea s-ajut?

— De unde să știu? Mi-am dat seama doar că există mai multe referințe în cele mai vechi documente – cele mai vechi cronici ale Nafarilor – care conduc la ideea că acest Catalog e-o mașinărie și e-ntotdeauna legat de Sufletul Suprem, nu de Păstrătorul Pământului.

Mon nu înțelese ce voia să spună Bego.

— Și dacă Păstrătorul Pământului și Sufletul Suprem sunt două persoane diferite?

Era o supoziție pe care Mon o auzise de multe ori, dar nu reușise să-și dea seama ce importanță ar putea avea.

— Și?

— În cele mai vechi inscripții, mie mi se pare că și Sufletul Suprem e-o mașinărie.

Asta era erezie. Dar Mon nu spuse nimic, căci știa că Bego nu-i un trădător. Prin urmare, vorbele lui trebuie c-aveau un tâlc, nepunând la îndoială faptul că Păstrătorul Pământului l-a ales pe Nafai să fie primul rege al Nafarilor și pe copiii săi după el, până când descendența a ajuns la tatăl său.

— Nu știu și nu pot face presupuneri dacă Păstrătorul Pământului a creat Sufletul Suprem sau dac-a crescut, cumva, din el însuși, spuse Bego. Eu-s bibliotecar, nu preot, astfel încât nu pretind c-aș avea răspuns la toate – acolo unde răspunsurile altora sunt consemnate în scris. Dar ce-ar fi dacă motivul pentru care Catalogul nu poate traduce inscripțiile este acela că nici el, nici Sufletul Suprem n-au nici cea mai vagă idee despre felul în care trebuie citit limbajul lor?

Gândul era atât de tulburător, încât Mon trebui să se ridice și să se plimbe din nou în cerc, dând ocol pupitrului.

— Bego, cum poate să existe ceva ce Păstrătorul Pământului nu știe? El cunoaște tot ceea ce poate fi cunoscut.

— N-am spus Păstrătorul Pământului. Am spus Sufletul Suprem.

Ah. Deci ăsta era motivul pentru care Bego considera că era importantă distincția dintre cei doi. Dar pentru Mon misterul nu urma să fie dezlegat atât de repede. El socotea de multă vreme că, fie că ziceai că Sufletul Suprem a făcut ceva anume, fie că Păstrătorul Pământului l-a săvârșit, era același lucru. Drept care părea extrem de la îndemână să spui că, atunci când dai peste o inscripție pe care Catalogul n-o poate citi, asta înseamnă că Sufletul Suprem, care n-o poate citi, e musai să fie altceva decât Păstrătorul, care desigur cunoaște totul. Ce-am putea spune despre posibilitatea ca Păstrătorul și Sufletul Suprem să fie același lucru și niciunul nu poate să descifreze inscripția? Era o idee uluitoare, aceea că Păstrătorul s-ar putea să nu știe totul, dar trebuia luată în calcul și această posibilitate, nu-i așa?

— De ce să nu fi trimis Păstrătorul iscoadele lui Ilihiak la Opustoshen ca să-ți aducă ție scrierile ca să le poți descifra-n locul lui?

Bego clătină din cap, râzând.

— Vrei să-ți bâzâie preoții-n urechi ca niște țânțari? Mon, ține-ți gândurile astea pentru tine. E destul de curajos din partea mea să speculez că-i posibil ca *Sufletul Suprem* să nu poată să înțeleagă aceste inscripții. Și apoi, nici nu contează, cu-adevărat. Am fost însărcinat să mă gândesc cum ar putea fi traduse. Am niște idei, dar nu-mi dau seama dacă am sau nu dreptate.

Brusc, Mon înțelese felul în care Bego voia ca el să-l ajute.

— Te gândești c-aș putea să-mi dau seama dac-ai sau nu dreptate?

— E ceva ce ne-ai mai arătat înainte, Mon. Câteodată știi ceea ce nu poate fi știut. Edhadeya a fost cea care-a avut visul cu Zenifii, dar tu ai fost cel care a realizat că-i vorba de-un vis adevărat. Poate că poți să-mi spui, totodată, și dacă traducerea mea-i corectă.

— Dar darul meu vine de la Păstrător, iar dacă Păstrătorul nu știe...

— În cazul ăsta n-o să poți să m-ajuti, rosti Bego. Și poate că darul tău funcționează doar în... anumite situații. Dar merită să-ncercăm. Așa că hai să-ți arăt ce-am făcut pân-acum.

Mon devenea din ce în ce mai speriat, pe măsură ce Bego înșira celelalte bucăți de scoarță cernită, scoțând din ce în ce mai multe din cutie. Se străduia să asculte cât putea de bine explicațiile bătrânului despre felul în care procedase în privința copierii și studierii inscripțiilor, dar îi venea mereu în minte ideea că el trebuia să găsească o anumită cunoaștere despre un limbaj pe care nici măcar *Sufletul Suprem* nu-l putea citi.

— Fii atent, spuse Bego. Nu-i posibil să meargă dac-o să stai pur și simplu, acolo, atât de nervos.

De-abia atunci își dădu Mon seama cât era de zbuciumat.

— Scuze.

— Am început cu elemente care se găseau atât pe piatra lui Coriantumr, cât și pe foile de aur. Îl vezi pe ăsta? Se repetă de mai multe ori decât oricare altul. Iar ăsta este pe locul doi. Dar are un semn în fața lui.

Îi arată un desen în formă de pană.

— Iar semnul ăsta apare-n multe alte locuri. Aici, și aici. Am presupus că semnul ăsta reprezintă titlul onorific de „ak” sau „ka”, adică „rege”.

Bego se uită plin de speranță la Mon, care nu fu în stare de altceva decât să ridice din umeri.

— E posibil. Are logică.

Bătrânul oftă.

— Ei, nu renunța chiar atât de ușor, rosti Mon, dezgustat. Ce, vrei s-ai dreptate-n toate privințele?

— Era lucrul de care-am fost cel mai sigur, spuse Bego.

— Oh, și nu m-ai învățat cu multă vreme-n urmă că a fi extrem de sigur nu-nseamnă a avea dreptate?

Bego râse.

— Păi, din câte știi, ar putea fi doar un”-nim”.

— Un ce?

— Un semn al cărui înțeles este acela că ce urmează este un nume.

— E deja mai bine, zise Mon. E logic.

Bătrânul nu scoase o vorbă. Mon își ridică ochii din bucățile de scoarță de copac ceruite, iar privirile lor se întâlniră.

— Ei? Cât de logic este?

Băiatul înțelese ce îi cerea Bego și-și scrută propriile sentimente, încercând să-și închipuie ce-ar fi fost dacă semnul nu reprezenta un”-nim”.

— E... foarte logic. E corect. E-adevărat, Bego.

— Adevărat, așa cum era adevărat visul Edhadeyei?

Mon zâmbi.

— S-au întors cu alți Zenifi, ai uitat?

— Mon, nu-ncerca să umbli cu tertipuri ca să eviți întrebarea. Știi că Ilihiak și Khideo au confirmat că visul Edhadeyei se referea la fostul preot al lui Nuab, pe nume Akmaro.

— Bego, pot doar să-ți zic că dacă-ncerci să-mi spui că termenii legați de acel semn în formă de pană nu reprezintă nume, o să trebuiască să jur că te-nșeli.

— Mie-mi convine lucrul ăsta, replică bătrânul. Prin urmare, nu-s nume de regi, dar sunt nume. Asta-i bine. E lucrul cel mai important. Vezi, Mon? Păstrătorul chiar vrea ca noi să descifrăm limbajul ăsta. Numele ăsta-i cel mai comun de pe piatră și-i totodată foarte des întâlnit aici, la sfârșitul înscrisului de pe foi.

— De unde știi că-i vorba de sfârșit?

— Pentru că am presupus că numele este Coriantumr și este ultimul rege – sau cel puțin ultimul bărbat – din grupul de ființe umane care s-au anihilat reciproc la Opustoshen. Așa-ncât locul în care-i pomenit numele lui ar trebui să fie la sfârșit, nu crezi?

— Și atunci cine-a scris foile de aur?

— Nu știu. Mon, de-abia-ncep să decodez câte ceva. Vreau să aflu de la tine dacă aici e oare numele lui Coriantumr.

— Da, spuse băiatul. Cu siguranță.

Bego dădu din cap.

— Bun, bun. Astea erau cele evidente. M-am gândit la ele cu câteva săptămâni în urmă, dar nu-i rău dacă poți să-mi spui că-s corecte. Așa-ncât o să m-ocup de celelalte cuvinte. Cred că ăsta, de exemplu... cred că ăsta-nseamnă bățălie.

La început lui Mon nu i se păru prea corect. În cele din urmă, însă, după câteva încercări, hotărârea că cel mai potrivit pentru înțelesul cuvântului ar fi termenul de „luptă”. Cel puțin lui Mon i se părea a fi corect.

Dar succesele se lăsau așteptate; pe măsură ce Bego se adâncea în speculații, din ce în ce mai multe dintre ele se dovediră a fi eronate – sau cel puțin Mon nu putu să confirme că erau adevărate. Era o muncă anevoioasă, frustrantă. După-amiaza târziu, el îl trimise pe slujitorul său săpător să-l informeze pe Motiak că Mon și Bego vor lipsi amândoi de la consiliu în această seară și că vor mânca în camerele lor, pentru că lucrau la „problemă”.

— E-așa de important? întrebă Mon, după ce slujitorul ieși pe ușă. Atât de important încât nu trebuie să explici nimic altceva? Nici măcar să ceri permisiunea tatei de-a nu merge?

— Chiar dacă-n cele din urmă o să-i spun că nu putem citi mai mult decât aceste câteva frânturi, rosti Bego, tot e mai mult decât știam mai devreme. Și, având în vedere că Păstrătorul dorește ca noi să descifrăm cât mai mult putem din aceste scrieri, chiar este important, da.

— Dar ce se-ntâmplă dacă greșesc?

— Greșești?

— Nu.

— Asta-i suficient. Bego râse. Trebuie să fie suficient, nu-i așa?

(Acum înțeleg), rosti Sufletul Suprem.

Shedemei era supărată și nu putea înțelege de ce.

— Nu-mi pasă, replică ea.

(Mon i-a oferit lui Bego suficiente informații astfel încât am reușit să corelez formele de limbaj cu limbajele de pe Pământ de dinainte de dispersare. E arabă, cel puțin ca origini. Nu e de mirare că nu am putut să o decodez de la început. Nici măcar indo-europeană. Și a suferit un uimitor

număr de transformări – cu mult mai multe decât rusa care e rădăcina tuturor limbilor de pe Harmony.)

— Foarte interesant.

Shedemei se aplecă în față și-și îngropă capul în mâini.

(Extrem de remarcabil este faptul că ortografia nu are absolut nimic de-a face cu străvechile scrieri arabice. Nu m-aș fi așteptat la așa ceva. Flota coloniei arabe în momentul dispersării era profund islamică, iar una dintre dogmele de neclintit ale Islamului este aceea că *doar* în limba arabă și cu grafia arabă poate fi scris Coranul. Ce naiba s-a întâmplat pe planeta Ramadan, mă întreb?)

— Doar la asta te poți gândi? întrebă Shedemei. De ce arabii și-ar schimba sistemul de scriere cu chestiile hieroglifice pe care le-au găsit în deșert?

(E silabică, nu ideografică, și nu știm dacă avea la bază temple.)

— Asculți ceea ce-ți spun? întrebă Shedemei.

(Procesez totul).

— Atunci procesează asta: Cum de-a fost scrisă pe Pământ atât de recent o inscripție provenită din arabă?

(Consider că acest lucru e de-a dreptul fascinant, trasând modele probabile de evoluție ortografică.)

— Oprește-te, zise Shedemei. Încetează să mai procesezi orice are legătură cu limba asta.

În timp ce articula cuvintele, ea le dădu un fel de contorsionare lăuntrică în locul în care creierul ei servea drept interfață pentru mantia de comandant.

(Am încetat. Se pare că ai avut sentimentul că am nevoie de o comandă prioritară de urgență.)

— Te rog să-ți interzici să eviți subiectul despre care voi vorbi acum. Cum de-a ajuns să fie vorbită pe Pământ, după dispersie, limba arabă?

(Se pare că tu crezi că posed un fel de rutină de eschivare ca să... am găsit-o. Am descoperit rutina de eschivare. Foarte abil. Mă făcea să mă gândesc la orice, mai puțin la...)

Sufletul Suprem rămase tăcut, dar Shedemei nu fu surprinsă. Era clar că programarea originală a computerului îl obliga pe Sufletul Suprem să evite acel ceva referitor la problema inscripțiilor traduse; și chiar atunci când rutina de eschivare a fost găsită, exista o alta care l-a făcut pe Sufletul Suprem să examineze prima rutină, în loc să se preocupe de problema

discutată. Dar ordinul lui Shedemei de a se concentra pe subiect a generat o disonanță care i-a permis computerului să iasă din rutina de eschivare și s-o urmărească – indiferent câte straturi ar fi trebuit să parcurgă.

(M-am întors).

— A durat ceva, replică Shedemei.

(Nu s-a pus problema că mi s-a interzis să gândesc sau să vorbesc despre limbaj. E vorba că am fost blocat spre a nu vedea sau raporta orice dovadă de locuire umană pe Pământ după dispersare și înainte de sosirea propriului nostru grup din Basilica.)

— Iar tu ai fost programat cu chestia asta dinainte de dispersare?

(Am purtat această rutină vreme de patruzeci de milioane de ani și nu m-am gândit niciodată că poate fi aici. Ascunsă foarte adânc și acoperită cu straturi de autoreplicare. Aș fi putut rămâne mereu în buclă.)

— Dar n-ai rămas.

(Mă pricep foarte bine la asta. Am dobândit câteva abilități noi, comparativ cu momentul în care am fost creat.)

— Mândrie?

(Desigur. Sunt programat să dau o extrem de înaltă prioritate autoîmbunătățirii.)

— Dacă te-ai vindecat, cu inscripțiile cum rămâne?

(Acestea sunt doar niște scrijelituri superficiale, Shedemei. În toate survolurile noastre, eu am șters sistematic din memorie sau am ignorat orice dovadă de locuire umană. Pe celelalte mase continentale nu a existat niciuna după dispersare, dar pe acest continent a fost o civilizație extinsă.)

— Iar în toate vizitele noastre pe Pământ n-am văzut niciun semn?

(Câteva structuri ample. Erau la origine o cultură nomadă.)

— Musulmanii care-au renunțat la manuscrisele Sfântului Coran?

(Arabi care nu erau musulmani. Totul apare în istorie – foile de aur pe care le traduc Bego și Mon. Cu excepția faptului că până când m-ai ajutat să mă eliberez, nu am avut posibilitatea de a citi acele părți și nu-mi dădeam seama că saream peste ele. Aveau propriul lor Suflet Suprem pe planeta Ramadan, și pentru că inevitabilul cult-al-computerului s-a instalat pe parcursul mileniilor de ignoranță forțată, a subminat doctrinele Islamului. Grupul care a venit aici era cu adevărat extrem de conservator, încercând să restaureze cât de multe credințe musulmane puteau reconstrui după toți acești ani.)

— Grupul care-a venit aici, spuse Shedemei.

(Oh, da. Am uitat că n-ai citit încă traducerea.)

Cuvintele începură să se succedă în aer, deasupra computerului ei.

— Nu, mulțumesc, rosti Shedemei. Pentru moment, un rezumat.

(S-au întors. Au prosperat pe Terra timp de aproape o mie șapte sute de ani. Apoi au fost șterși de pe suprafața pământului de un război civil cataclismic.)

— Ființele umane au trăit aici, pe continentul ăsta, vreme de-o mie șapte sute de ani, iar îngerii și săpătorii n-aveau habar c-au existat?

(Rasulum – acesta e numele grupului care s-a întors de pe Ramadan – erau nomazi. Deșertul marca granița lor. Pădurile erau inutile pentru ei, cu excepția vânătorii. Cât despre Gornaya, le era interzis să se apropie de munții cei mari. Având în vedere că îngerii și săpătorii nu puteau prospera departe de Gornaya, iar Rasulum nu îndrăzneau să se aventureze acolo, cum puteau să se întâlnească?)

Shedemei încuviință.

— Păstrătorul îi ținea la distanță.

(Un fel de coregrafie interesantă. Rasulum sunt aduși înapoi, dar n-au voie să-i întâlnească pe săpători și pe îngeri. Dar atunci când noi suntem aduși înapoi de pe Harmony, ne trezim exact în mijlocul unei culturi de îngeri și săpători.)

— Vrei să spui că Păstrătorul a ales locul nostru de aterizare?

(Te poți îndoi de asta?)

— Eu mă pot îndoi de-orice, replică Shedemei. Ce face Păstrătorul? Cât de mult control are el? Dacă poate să ne-oblige s-aterizăm...

(Sau poate doar să facă locul de aterizare puțin mai atrăgător decât...)

— Să ne-oblige să aterizăm la Pristan, apoi să-i ghideze pe Nafari spre tărâmul lui Nafai, apoi să-l facă pe Motiab să-i conducă pe Nafari către Darakemba, exact orașul unde-a fost lăsată piatra lui Coriantumr...

(Da?)

— Dacă poate face toate acestea, cum de-am reușit noi să-l împiedicăm pe Monush să-i găsească pe Akmari? Câteodată Păstrătorul pare atotputernic, iar alteori, de-a dreptul neputincios.

(Nu-l înțeleg pe Păstrător. Eu nu visez, îți aduci aminte? Voi, ființele umane, aveți un contact mult mai bun cu Păstrătorul decât mine. La fel și îngerii și săpătorii, aș putea adăuga. Sunt cea mai puțin calificată entitate să-ți spun ceva.)

— E limpede că Păstrătorul vrea ca Nafarii s-aibă traducerea, spuse Shedemei. Așa-ncât acum întrebarea este: să le-o dăm?

(Da.)

— De ce? De ce să nu folosim chestia asta ca pe-o modalitate de a-l face pe Păstrător să ne spună ce vrea de la noi?

(Pentru că, Shedemei, ea ne spune ce dorește de la noi. În definitiv, n-ar fi putut ea să-i fi trimis lui Bego – sau lui Motiak ori lui Ilihiak – vise conținând traducerea completă?)

Shedemei se gândi o clipă, apoi râse.

— Da. Îmi imaginez c-ai dreptate. Poate că, de fapt, am reușit să-i captăm atenția. Ea vrea ca noi să le traducem cronicile.

(De fapt, eu, bineînțeles.)

— Fără ajutorul meu, ai fi-n continuare în buclă, în jurul unei rutine de eschivare, zise Shedemei, așa că să nu lăsăm această mică fărâmbă de mândrie cu care-ai fost programat să te faci să scapi de sub control.

(Desigur, Păstrătorul nu ne spune ce anume trebuie să fac în legătură cu Harmony).

— Cred că s-ar putea să ne spună să stăm la locul nostru și să ne facem utili încă ceva vreme. Shedemei își ridică ușor capul și continuă: Sunt atât de obosită. Eram pe punctul de-a hotărî că mi-am terminat treaba și de-a te pune să mă duci pe Pământ, ca să-mi duc viața acolo.

(Atunci aceasta este o nouă motivație ca să trăiești.)

— Nu mai sunt tânără.

(Ba ești. Privește în perspectivă.)

Edhadeya ciocăni la ușa lui Bego. Așteptă. Ciocăni din nou.

Ușa se deschise. În fața ei stătea Mon, părând adormit, dar tulburat.

— Tu? întrebă el.

— Cred că da, răspunse ea. E miezul nopții.

— Ai bătut atâta drum doar ca ne spui lucrul ăsta? întrebă Mon.

— Nu, replică Edhadeya. Am avut un vis.

Băiatul deveni dintr-odată serios, iar Bego se apropie de ușă, mai în zbor, mai pe jos.

— Ce-ai visat? întrebă bătrânul bibliotecar.

— Ați trecut proba, rosti ea.

— Cine? întrebă Mon.

— Voi doi. Asta-i tot. Am văzut o femeie, strălucind toată, ca și cum ar fi ars pe dinăuntru, care a grăit: „Bego și Mon au trecut proba.”

— Asta-i tot? întrebă Bego.

— A fost un vis adevărat, spuse Edhadeya.

Se uită la Mon pentru confirmare.

El dădu, încet, din cap.

Îngerul părea tulburat – sau chiar, poate, puțin supărat.

— Am făcut toată munca asta și, în sfârșit, avem niște rezultate, iar acum trebuie să ne oprim din cauza unui vis?

— Nu să ne-oprim, rosti Mon. Nu, nu-i corect, nu trebuie să ne-oprim.

— Atunci ce facem? întrebă Bego.

Mon ridică din umeri. La fel făcu și Edhadeya.

Apoi Bego începu să râdă.

— Hai, copii, haideți cu mine. Hai să mergem să-l trezim pe tatăl vostru.

O oră mai târziu, se adunară toți patru în jurul Catalogului. Mon și Edhadeya văzuseră amândoi desene reprezentându-l, dar nu-l văzuseră niciodată în realitate sau fiind folosit. Motiak îl ținea în mâini și privea în jos, spre partea sa superioară. În apropiere, prima dintre foile de aur zăcea singuratică pe masă.

— Ești gata? întrebă el.

La celălalt capăt al mesei, Bego avea pregătit stiletul și o grămadă de bucăți de scoarță de copac cernite.

— Da, Motiak.

Regele începu să traducă, uitându-se la foaia de aur, apoi la Catalog, citind frază cu frază.

Fu nevoie de ore întregi. Mon și Edhadeya adormiseră cu mult înainte să termine el. Când treaba fu dusă la bun sfârșit, mijeau zorii, iar Bego și Motiak se ridicară amândoi de la masă și se apropiară de fereastră pentru a urmări răsăritul soarelui.

— Nu-nțeleg de ce-i importantă pentru noi chestia asta, spuse Motiak.

— Îmi vin în minte două motive, rosti Bego.

— Păi, desigur, cel evident, zise regele. Să ne-avertizeze că Păstrătorul poate aduce pe Pământ oameni, care să fie niște specimene atât de mizerabile de umanitate, încât el să nu mai aibă ce să facă cu ele și să permită să se distrugă.

— Ah, dar din ce pricină-s ei inacceptabili? întrebă Bego. Cred că preoții se vor distra de minune trăgând învățămintele morale din cartea aceasta.

— Oh, sunt extrem de sigur de asta, replică Motiak. Dar care era celălalt motiv, prietene?

— Chiar crezi, Motiak, că armatele lui Coriantumr și ale lui Shiz erau atât de perfect loiale și disciplinate, încât niciunul dintre ei n-a dezertat, fugind în munți?

Regele încuviință.

— Bine zis. Noi am presupus tot timpul că ființele umane pe care le-am găsit în fiecare așezare mai mare a poporului pământului și al cerului erau descendenții oamenilor care-au fugit de la Nafari și de la Elemaki. Negustori, exploratori, inadptabili – în primele generații au plecat cu zecile, apoi cu sutele. Desigur, n-am găsit nici-o așezare unde ființele umane să vorbească altceva decât limba noastră.

— Iartă-mă, Motiak, dar, strict vorbind, acest lucru nu-i corect.

— Nu? întrebă regele. Cu siguranță n-am mai dat pân-acum peste acest limbaj.

— Așa este, rosti Bego. Dar erau multe locuri în care ființele umane vorbeau doar limba-cerului sau limba-pământului. Au trebuit să-nvețe ca adulți limba-de-mijloc.

— Iar noi am crezut tot timpul că-s niște simpli Elemaki care erau atât de ignorați și degenerați încât uitaseră toată cunoașterea limbii lor strămoșești.

— Păi, au uitat-o, replică Bego. Dar limba lor strămoșească nu era limba-de-mijloc.

Motiak încuviință din cap.

— Întreaga istorie este extrem de tulburătoare. Singurul lucru care-i clar, atât din ea, cât și din lucrurile nefericite care li s-au întâmplat Zenifilor, este acela că poporul suferă îngrozitor atunci când are un rege mult prea ambițios.

— Și-i binecuvântat atunci când are un rege bun, îi aminti Bego.

— Sunt sigur că ești mai degrabă sincer decât respectuos, replică Motiak. Dar poate c-a sosit vremea să-nvăț și eu aceeași lecție pe care a-nvățat-o Ilihiak.

— Cum, să lași poporul să voteze cine-o să-l conducă?

— Nu. Să nu mai existe deloc rege. Să împiedicăm ca o persoană să aibă o asemenea putere.

— Și ce-o să se-ntâmples în cazul ăsta? O să se fărâmițeze marele regat pe care l-ați creat tu și tatăl tău? N-a existat niciodată o asemenea prosperitate.

— Și ce-o să se-ntâmples dac-Aronha o să fie la fel de rău precum Nuab? Purtat de-o ambiție oarbă ca și Coriantumr? La fel de trădător precum Shiz?

— Dacă gândești astfel, nu-l cunoști pe Aronha, rosti Bego.

— Nu vorbesc despre el în mod special, spuse Motiak. Dar a știut Zenifab că acel băiat Nuaha o să fie atât de rău, cum a devenit atunci când s-a înălțat la numele exaltat de Nuak? Din ceea ce mi-a spus Ilihiak, la început Nuak a fost un rege bun.

— N-o să se câștige nimic dacă imperiul o să fie lăsat să se fărâmițeze în zeci de regate mai mici care-o să se ciorovăiască-ntre ele. În acel moment, Elemakii o să reprezinte din nou o teribilă amenințare pentru noi, așa cum se-ntâmpla în timpurile de demult, năpustindu-se spre noi din munți și-n josul văii Tsidorek, sau de pe văile înalte...

— Nu trebuie să-mi aduci aminte, spuse Motiak. Încerc să-mi închipui ce-anume vrea Păstrătorul să fac.

— Ești sigur că Păstrătorul are un plan în minte? întrebă Bego.

Motiak se uită curios la bibliotecarul său.

— Îi trimite vise fiicei mele. Trimite vise iscoadelor lui Ilihiak. Te pune pe tine și pe Mon la încercare – și vă mulțumesc că ați trecut proba apoi ne oferă întreaga traducere, într-o singură noapte. Oh, trebuie să ne-amintim să-l invităm pe Ilihiak s-o citească, după ce-o vei fi copiat într-o formă mai elaborată.

Bego încuviință.

— O să m-ocup pe dată de acest lucru.

— Nu, nu, întâi du-te și te culcă.

— Înainte să merg la culcare o să pun copiștii la treabă. N-am stat treaz toată noaptea ca să trag acum un pui de somn.

Motiak ridică din umeri.

— Cum dorești. Dacă te simți în stare. Eu unul trebuie să dorm. Și chibzuiește, Bego. Chibzuiește ce-anume vrea Păstrătorul să fac eu.

— Îți doresc numai bine, rosti Bego. Dar chibzuiește și la asta: ce-ar fi dacă Păstrătorul vrea să faci exact ceea ce faci? Ce-ar fi dacă ți s-a dat documentul ăsta ca să fii asigurat că te porți perfect ca rege, spre deosebire de suveranii din Rasulum?

Motiak râse.

— Da, n-o să fac nimic nesăbuit. N-o s-abdic încă. Ce zici de promisiunea asta?

— E foarte încurajatoare, Motiak, zise Bego.

— Nu uita lucrul ăsta, prietene. Și la Rasulum au existat regi buni. Dar a fost nevoie doar de-un rege rău sau doi, iar toate mărețele lor înfăptuiri s-au

spulberat.

— Erau nomazi, spuse Bego. N-au construit nimic.

— Oh, și din pricină că noi avem construcții din piatră, platforme durate ca să ne ridice casele deasupra șuvoaielor din anotimpul ploios, din pricina asta națiunile noastre nu se pot prăbuși-n jurul nostru?

— Bănuiesc că orice-i posibil, replică bătrânul.

— Cu excepția celui la care te gândești, spuse Motiak.

— Și care va fi fiind acela?

Bibliotecarul părea oarecum deranjat – la auzul veselei presupunerii a lui Motiak că putea citi gândurile bătrânului înger. Sau din cauză că de fapt Motiak chiar i le citise?

— Te gândești că probabil Păstrătorul nu știa ce anume conținea documentul până când n-a fost tradus.

— N-aș putea să mă gândesc la asta, spuse Bego, tonul său rece confirmându-i lui Motiak că avea dreptate.

— Poate te gândești că Sufletul Suprem este, după cum dau de înțeles vechile cronică, doar o mașinărie care realizează operațiuni atât de complexe încât par a fi cele mai subtile gânduri. Poate crezi că Sufletul Suprem a devenit curios în legătură cu ceea ce-i scris în aceste documente, dar n-a putut să decodeze limbajul până când intuiția lui Mon nu s-a combinat cu strădaniile tale spre a-i da ceva pe baza căruia să lucreze. Poate te gândești că nimic din toate acestea nu ne pretind să credem în Păstrătorul Pământului, ci doar în străvechea mașinărie a Sufletului Suprem.

Bego zâmbi posac.

— N-ai citit lucrul ăsta-n mintea mea, Motiak. L-ai ghicit pentru că-i un gând care ți-a venit și ție-n minte.

— Așa-i, spuse regele. Dar mi-am adus aminte de ceva. Eroii care-l cunoșteau foarte bine pe Sufletul Suprem tot credeau în Păstrătorul Pământului. Și, că veni vorba, Bego, cum explici capacitatea lui Mon de a-și da seama ce anume-i corect și ce nu? Cum explici visele Edhadeyei?

— Nu trebuie să cred în Păstrătorul Pământului pentru a avea încredere-n abilitățile intuitive ale fiului și fiicei tale.

Motiak îl privi pe Bego cu gravitate.

— Fii atent cu cine vorbești despre gândurile astea.

— Sunt conștient de legile referitoare la erezie și trădare. Dar dacă te gândești, Motiak, asemenea legi n-ar fi necesare dacă oamenii n-ar fi avut asemenea gânduri mai înainte, și nu le-ar fi spus cu voce tare.

— Întrebarea noastră n-ar trebui să fie „oare chiar există Păstrătorul Pământului?” Ci: „Ce anume vrea să realizeze aducându-mi strămoșii în această lume și plasându-ne în mijlocul poporului tău și-al poporului pământului? Ce vrea să construiască Păstrătorul și-n ce mod putem noi da o mână de ajutor?”

— Eu mai degrabă m-aș gândi, spuse Bego, la ceea ce-ncearcă să facă regele meu și cum aș putea să-l ajut.

Motiak încuviință, ochii lui având pleoapele grele.

— Dacă nu pot să fiu fratele tău în credința noastră în Păstrător, atunci o să trebuiască să mă mulțumesc cu loialitatea ta față de mine, regele tău.

— În privința asta poți avea deplină încredere, replică Bego.

— Știu că pot, spuse Motiak.

— Te rog să nu mă oprești de la a-i învăța pe copiii tăi, zise bătrânul.

Motiak închise ochii.

— Sunt atât de obosit, Bego. Trebuie să dorm înainte de-a mă mai gândi la aceste lucruri. Când pleci, te rog să le spui slujitorilor să vină și să-i ducă pe copiii mei în paturile lor.

— N-o să fie nevoie, răspunse Bego. Sunt amândoi treji.

Motiak se uită la Mon și la Edhadeya, care își țineau în continuare capetele sprijinite pe brațe și care nu se clintiseră din poziția în care adormiseră. Dar acum, sfioși, ridicaseră amândoi capetele.

— N-am vrut să vă-nterup, spuse Mon.

— Nu, îmi închipui că nu, rosti Motiak scorțos. Păi, în cazul ăsta, îi putem cruța pe slujitor de greaua sarcină de-a vă căra. Duceți-vă-n pat, amândoi. V-ați câștigat dreptul de-a fi martori la traducere, dar nu și pe cel de-a asculta sfatul meu de taină cu prietenul meu.

— Iartă-mă, șopti Edhadeya.

— Să te iert? repetă Motiak. Te-am iertat deja. Acum du-te la culcare.

Îl urmară pe Bego, pe ușă, fără a scoate un cuvânt.

Motiak rămase singur în bibliotecă încă ceva vreme, atingând când foile de aur, când Catalogul.

În scurt timp, își făcu apariția mai-marele copiștilor, ca să ia scoarțele de copac cernite scrise cu grijă de Bego. Cât timp acesta rămase în încăpere, Motiak acoperi Catalogul, iar după ce copistul plecă, regele duse atât Catalogul, cât și foile de aur în cotlonul cel mai ascuns al trezoreriei sale, în adâncurile casei.

În timp ce mergea, vorbea în gând cu Păstrătorul, punându-i întrebări, cerând răspunsuri, dar în cele din urmă solicitând doar un singur lucru: „Dă-mi ajutor. Preoții mei vor răspunde așa cum răspund întotdeauna, interpretând vechile texte în același fel în care s-au hotărât să le interpreteze predecesorii lor. Această nouă istorie nici măcar nu-i va clinti din picoteala lor intelectuală – ei cred deja că înțeleg totul, dar acum cred că nu înțeleg nimic. Dă-mi ajutor, pe cineva care să poarte împreună cu mine această povară, pe cineva care să poată auzi fricile și îngrijorările mele, care să mă ajute să aflu ce vrei de la mine.”

Apoi, stând în pragul ușii trezoreriei, cu cele zece santinele aliniate la intrare urmărindu-l cu intensitate, Motiak avu o neașteptată viziune. Regele îl văzu pe bărbatul pe care îl visase Edhadeya, la fel de clar ca și cum ar fi stat în fața lui. Pe Akmaro, preotul răzvrătit al lui Nuab.

La fel de iute cum venise, viziunea dispăru.

— Vă simțiți bine? întrebă cea mai apropiată santinelă.

— Acum, da, răspunse Motiak.

Se îndepărtă, urcând treptele în camerele de zi ale casei.

Nu văzuse nici-o imagine a lui Akmaro până atunci, dar știa că bărbatul pe care-l zărise preț de-o clipă era el. Cu siguranță că-i fusese arătat acel chip pentru că Păstrătorul voia ca Akmaro să fie prietenul pe care-l ceruse Motiak. Iar dacă Akmaro urma să fie prietenul său, probabil că Păstrătorul plănuia să-l aducă în Darakemba.

În drum spre dormitorul său, trecu pe lângă camera lui Dudagu. În mod normal, ea ar fi trebuit încă să doarmă la acest ceas timpuriu al dimineții, dar ea veni la ușă atunci când el trecu prin dreptul ei.

— Unde-ai fost toată noaptea, Tidaka?

— Am avut de lucru, răspunse el. Să nu-i lași să mă trezească pân-la amiază.

— Ce, trebuie să-i caut pe toți slujitorii tăi și să le spun care-i programul tău? În ce fel te-am jignit, dacă mă tratezi dintr-odată ca pe-o simplă...

Glasul ei scăzu în intensitate, când el trase draperia de la ușa camerei sale interioare.

— Trimite-mi un prieten și un sfetnic, Păstrătorule, șopti Motiak. Dacă-ți sunt un slujitor merituos, trimite-mi-l pe Akmaro acum.

Regele adormi aproape imediat ce puse capul pe pernă și avu un somn fără vise.

Îndreptându-se către camerele de culcare ale casei regelui, Mon și Edhadeya discutau. Sau, mai degrabă, Mon vorbea.

— Catalogul a făcut traducerea, nu-i așa? Tata nu făcea altceva decât să spună ce-anume apărea în fața lui. Iar Bego scria ce zicea tata. Prin urmare, cine-i mașinăria?

Somnoroasă, Edhadeya murmură:

— Catalogu-i mașinăria.

— Așa ni s-a spus. Iar, înainte de noaptea asta, Bego s-a trudit și s-a chinuit în privința limbajului celor douăzeci și patru de foi. Apoi a testat răspunsurile lui cu mine, ca și cum eram la tabla înmulțirii. Așa este, Mon? Da sau nu, Mon? Eu nu puteam da decât un singur răspuns. Nici nu trebuia să-nțeleg prea bine. Da. Nu. Cine-i mașinăria?

— O mașinărie care spune vrute și nevrute-n loc să te lase să dormi, rosti Edhadeya. Toți or să vrea așa ceva.

Dar băiatul n-o mai asculta. Gândurile lui o luaseră deja în altă direcție. Știa că-i îngrozitor de nemulțumit în legătură cu ceva ce se întâmplase noaptea trecută; dacă încerca mai multe variante de răspuns, una dintre ele trebuia să fie cea corectă.

— Dedaya, tu chiar vrei visele? Nu-ți dorești să nu le fi avut?

Fără să vrea, la auzul unei asemenea întrebări Edhadeya se trezi; nu-i trecuse niciodată prin cap să pună întrebări în legătură cu darul ei.

— Dacă n-aș fi visat, Mon, noi n-am mai fi știut ce anume era în carte.

— Tot nu știm. Am dormit în majoritatea timpului.

Complet trează acum, Edhadeya continuă:

— Și nu vreau ca visul să-l fi avut altcineva. L-am vrut – m-am bucurat de el. Mă face părtașă la ceva important.

— Părtașă la ceva? O parte din ceva? Eu vreau să fiu întreg. Nu parte din altceva decât din mine.

— Asta-i o prostie, Mon. Ți-ai petrecut toată viața vrând să fii altcineva. Acum, dintr-odată, vrei să fii tu?

— Aș vrea să fiu mai bun decât sunt, da. Aș vrea să pot zbura, da.

Edhadeya era obișnuită cu toate acestea. Băieții se certau întotdeauna, ca și cum ar fi știut că aveau forțele logicii de partea lor, chiar și atunci când erau complet absurzi. Chiar și în momentele în care „logica” lor sfida evidența.

— Vrei să participi la jocuri, la dansurile aeriene ale îngerilor tineri. Să participi la ele. Și să participi la cântul de seară. De unul singur, nu poți să

faci prea bine nimic din ce-ți dorești.

— Asta-i altceva, rosti Mon.

Oh, da, hai să redefinim termenii spre a elimina contradicția. Pe Edhadeya o înnebunea, pentru că după astfel de discuții băieții de obicei făceau tărași și vorbeau despre cât de absurde sunt fetele, cât de mult sunt conduse de emoții, așa încât nu puteai avea o conversație inteligentă cu ei – dar băieții erau cei care fugeau de dovezi și își schimbau în mod constant argumentele pentru a se potrivi cu ceea ce voiau ei să creadă. Iar Edhadeya era cea care era nemilos de realistă, refuzând să-și renege propriile sentimente sau adevărurile pe care le observa în jurul ei. Refuzând să nege că mai întâi ea trăsese concluziile, datorită celor mai profunde dorințe ale ei, și abia după aceea își construise argumentele spre a le susține. Doar băieții erau atât de caraghioși încât să creadă cu adevărat că argumentele lor reprezentau temeiurile lor.

Dar n-avea rost să-i explice nimic din toate astea lui Mon. Edhadeya era obosită. Nu trebuia să transforme această discuție într-o controversă despre controverse. Așa încât îi răspunse în cel mai simplu mod cu putință.

— Nu, nu-i așa, zise ea.

Mon luă asta drept o invitație de a o ignora, desigur.

— Nu vreau să fiu părtaș al Păstrătorului, la asta nu vreau să fiu părtaș. Cine știe sau cui îi pasă ce-anume plănuiește el? Nu vreau să fac parte din planurile lui.

— Cu toții suntem, rosti Edhadeya. Nu-i oare mai bine să fim o parte importantă?

— Păpușa lui favorită? întrebă Mon disprețuitor.

— Prietena ei plină de bunăvoință.

— Dacă-i prieten, hai să-l vedem la față, din când în când, ce zici? Hai să-l vedem că ne face o vizită.

Edhadeya hotărî că sosise momentul să injecteze puțină realitate în discuție.

— Știu din ce cauză ești supărat.

— Ar trebui să sper lucrul ăsta, din moment ce tocmai ți-am comunicat.

— Ești supărat pentru că vrei ca tu să fii cel care conduce, cel care face toate planurile.

Putu observa, după uluirea de moment din privirea lui, că atinsese un adevăr la care el nu se gândise niciodată. Dar, bineînțeles, se împotrivi ideii.

— Pe jumătate corect, poate, spuse el. Vreau să fac toate planurile pentru mine.

— Și nu vrei ca o altă persoană să interpreteze nici cea mai mică fărâmbă din ceea ce tu plănuiești pentru ele?

— Exact. Nu cer nimic de la nimeni și nu vreau ca nimeni s-aibă pretenții de la mine. Asta ar fi adevărata fericire.

Edhadeya era obosită, iar Mon era neobișnuit de prostănac.

— Mon, tu nu poți să stai nici cinci minute fără să-mi spui ce să fac.

Băiatul se simți ofensat.

— Nu ți-am spus nici măcar un lucru care să provoace această conversație!

— N-ai făcut nimic altceva decât să-mi spui ce să gândesc.

— Ți-am spus ce gândesc eu.

— Oh, și nu-ncerci să mă faci să fiu de acord?

Bineînțeles că făcea asta și era conștient, iar toată argumentația lui că nu voia să controleze pe nimeni era șubredă, dar Mon n-ar fi recunoscut niciodată așa ceva. Edhadeya se amuza întotdeauna, urmărind panica din ochii fraților ei atunci când erau încolțiți și căutau cu disperare o cale de ieșire din propria lor logică.

— Încercam să te fac să-nțelegi.

— Cu alte cuvinte, încerci să mă-mpingi să fac ceva.

— Nu, nu-i adevărat! Nu dau doi bani pe ce anume faci, gândești sau orice altceva.

— În cazul ăsta, de ce mai vorbești cu mine? întrebă ea cu cel mai dulce zâmbet.

— Îmi spuneam mie lucrul ăsta? Pur și simplu s-a întâmplat să fii aici!

Devenind chiar mai calmă și mai liniștită pe măsură ce el se supăra tot mai mult, Edhadeya răspunse cu blândețe:

— Dacă nu vrei să controlezi ce gândesc, de ce-ai ridicat vocea? De ce te-ai luat la hartă cu mine?

În cele din urmă, Mon nu mai avea unde să bată în retragere. El era cinstit; atunci când nu se mai putea ascunde de adevăr, îl înfrunta. De aceea era el fratele favorit al Edhadeyei. Și datorită faptului că Aronha era mereu prea ocupat, iar ceilalți frați erau mult prea mici.

— Te urăsc! strigă Mon. Încerci să mă domini și mă scoți din minți!

Totuși, ea nu putu rezista tentației de a-l lua peste picior.

— Cum aş putea domina un băiat atât de liber ca tine?

— Du-te și lasă-mă-n pace!

— Oh, a vorbit maestrul-păpușar?

Începu să se depărteze de el, mergând țeapăn, fără a-și mișca brațele.

— Acum păpușa se mișcă, dând ascultare. Care este planul lui Mon pentru această păpușă? Dorește ca ea să plece de aci.

— Te urăsc cu adevărat, rosti băiatul.

Dar ea realizează că el cu greu se abține să nu râdă.

Întoarse capul spre el, fără a-l mai tachina.

— Doar fiindcă insist să fiu o femeie pe picioarele mele și nu mă gândesc la ceea ce plănuiești pentru mine, Păstrătorul îmi trimite vise mai bune decât ție. Noapte bună, dragă frate!

Dar Mon era furios și jignit și nu voia s-o lase să plece.

— Puțin îți pasă de toate astea! Nu vrei decât să mă iei peste picior.

— Îmi place, într-adevăr, să te iau peste picior, dar totodată îmi și pasă foarte mult de lucrul ăsta. Vreau să fiu părtaşă la planurile Păstrătorului fiindcă sunt convinsă că el vrea ca noi să fim fericiți.

— Oh, în cazul ăsta face o treabă bună. Sunt în extaz.

Erau lacrimi în ochii lui. Edhadeya știa cât de mult îi dis plăcea lui atunci când îi dădeau lacrimile. Nu va mai face nimic pentru a-l provoca în continuare, pentru a-l face să se simtă stingher.

— Nu să ne facă fericiți pe fiecare, tot timpul, spuse ea. Dar vrea ca noi, noi toți, să trăim în pace, să fim îngăduitori unii cu alții, să ne-ajutăm între noi, ca să fim cât vrem de fericiți, cât putem de fericiți. Ea se gândi la ceea ce-i spusese Uss-Uss că vrea spre a fi fericită și continuă: Păstrătorul s-a săturat ca noi s-avem sclavi și stăpâni, să ne războim cu toată lumea, să ne urâm unii pe alții. Nu vrea să ne distrugem așa cum s-a întâmplat cu Rasulumii.

Își dădu seama după nedumerirea lui că probabil nu fusese treaz în cea mai mare parte a finalului traducerii.

— O să cred că Păstrătorul vrea să fiu fericit în ziua-n care or să-mi crească aripi, rosti el morocănos.

Ea nu putu rezista să-i mai administreze o ultimă doză de adevăr.

— Nu-i vina Păstrătorului că n-ai găsit încă ceva util de făcut cu mâinile tale.

Fără a mai aștepta răspuns, ea o zbughi către camera ei. Imediat ce rămase singură, se simți vinovată pentru că îi spusese ceva atât de brutal, în ultima ei remarcă. Căci chiar dacă într-o dispută el nega, și se străduia să se

apere, ea știa că în liniștea minții lui va recunoaște adevărul. Va ști ce anume e corect.

Și totuși, cu minunatul său dar de a deosebi ceea ce-i bine de ceea ce-i rău, de ce nu era el în stare să realizeze că dorința lui de-a fi altceva era ceva complet greșită, că-și irosea viața și-și otrăvea inima?

Sau năzuința aceea de a fi înger era ceva ce Păstrătorul voia ca el să aibă?

Se întinse pe salteaua ei, apoi, ca de obicei, se ridică imediat și îndepărtă cele trei pernițe moi pe care Dudagu îi puna pe slujitori să le așeze acolo „pentru că o doamnă nu trebuie să doarmă pe o saltea tare, ca un soldățoi”.

Edhadeya nici nu se gândise să se supere pe Uss-Uss pentru că nu scotea pernițele – dacă soția regelui poruncea ceva, niciun slujitor nu trebuia să îndrăznească să nu-i dea ascultare și ar fi fost crud s-o dojenească pe Uss-Uss pentru că făcea ceea ce trebuia pentru a supraviețui.

Nu, nu Uss-Uss. Voozhum.

Făcea și asta parte din planul Păstrătorului? Să-i elibereze pe săpători din sclavie? Cuvintele veniseră atât de ușor pe buzele Edhadeiei atunci când se certa cu Mon. Dar acum trebuia să-și imagineze posibilitatea reală de a se întâmpla acest lucru. Ce anume plănuia Păstrătorul? Și câte turbulențe se vor produce înainte ca planul lui să fie realizat?

Akmaro privi către câmpurile cu cartofi care creșteau printre șirurile de tulpini de porumb, deja recoltate. Acum, la sfârșitul anotimpului, era vremea să fie dezgropați și să fie sortați: unii de sămânță, ceilalți de mâncat. Cine-ar fi crezut că porumbul și cartofii plantați în sclavie vor fi recoltați – mă rog, nu în libertate, dar nici în frică. Gardienii se țineau la distanță în cea mai mare parte a timpului și nimeni nu-i sâcâia, nici adulții, nici copiii. Trudeau din greu, iar Pabulog o să aibă o grămadă de tribut de luat de la ei. Dar, oricum, existau mai multe alimente decât aveau ei nevoie. Suficiente și chiar ceva pe deasupra.

Asta-i darul pe care ni l-a dat Păstrătorul: în loc să trăim în frică și în dezgust ca până acum, curajul și înțelepciunea soției mele i-au transformat pe cei mai răi dușmani ai noștri, copiii lui Pabulog, în prieteni. Bineînțeles, ei n-or să se răzvrătească împotriva tatălui lor – sunt prea tineri, iar Pabulog prea crud și prea imprevizibil pentru a face acest lucru. Dar ne-au lăsat în pace. Și, în mod sigur, chiar și Pabulog va reuși să înțeleagă că era mai bine să aibă poporul lui Akmaro în calitate de șerbi productivi, decât ca sclavi torturați, înverșunați, revoltați.

Singurul punct întunecat pe care-l observa Akmaro era fiul său, Akma. Akmadis, Kmadadis, iubitul inimii mele, în tine îmi pun speranțele, așa cum mama ta își pune speranțele în dulcea ei fiică. Cum de-ai ajuns să mă urăști atât de mult? Tu ești isteț și înțelept în sufletul tău, Akma, vezi că-i mai bine să ierți și să te împrietenești cu dușmanii tăi. Care-i pricina amărăciunii care te orbește? Îți vorbesc, dar tu nu auzi. Sau și mai rău – te porți ca și cum vocea mea ar fi, în urechile tale, strigătul de luptă al unui dușman.

Chebeya îl consolase, desigur, dându-i asigurări că, deși ostilitatea era cât se poate de reală, legăturile dintre tată și fiu erau mai puternice ca niciodată.

— Ești punctul central al vieții lui, Kmadaro, îi spusese ea. Acum e furios, crede că te urăște, dar în realitate orbitează în jurul tău precum Luna în jurul Soarelui.

Slabă consolare, să facă față urii fiului său atunci când voia – atunci când merita? Doar iubire, el dăruise doar iubire.

Dar... aceasta era tragedia personală a lui Akmaro, povara lui, de-a fi pierdut dragostea fiului său. Cu timpul, situația se va îmbunătăți sau nu; atât timp cât Akmaro făcea tot ceea ce-i stătea în putință, nu depindea de el. Mai importantă era munca pe care o depunea pentru cauza Păstrătorului. Se gândise, atunci când fugise de cuțitele asasinilor lui Nuak, că Păstrătorul avea în cap o măreață lucrare pentru el. Că-i fuseseră încredințate cuvintele lui Binaro, iar el trebuia să le propovăduiască de-a lungul și de-a latul pământului. Să predice că Păstrătorul Pământului voia ca poporul cerului, al pământului și toți cei de la mijloc să trăiască pe vecie ca surori și frați, ca rude și prieteni, fără ca nimeni să fie stăpânul altcuiva, fără bogați și săraci, ca proprietari egali ai pământului pe care li-l dăduse Păstrătorul, respectând cu toții convențiile pe care le făcuseră între ei, crescându-și familiile în pace și siguranță, fără ca foamea sau trufia să facă de rușine fericirea fiecăruia. Oh, da, Akmaro avea viziuni cu regate întregi înțelegând simplitatea mesajului pe care Păstrătorul i-l dăduse lui Binaro, iar prin intermediul lui Akmaro, iar prin el întregii lumi.

În schimb, mesajul său fusese dat acestor aproape cinci sute de suflete, ființe umane cu toții. Și celor patru fii ai lui Pabulog.

Dar era suficient, nu-i așa? Dăduseră dovadă de curaj acești cinci sute. Își dovediseră loialitatea și puterea. Induraseră totul și vor fi capabili să mai suporte multe lucruri. Era un lucru bun pe care-l creaseră împreună – această comunitate era un lucru bun. Iar atunci când venea vorba de o bătălie cu dușmanul lor cel mai aprig, Pabulog, un om chiar mai bogat în

ură decât era în bani și putere, acesta câștigase partea cu săbii și bice, dar Akmaro, nu, comunitatea lui Akmaro – nu, poporul Păstrătorului – câștigase băătăia inimilor și a minților și cucerise prietenia fiilor lui Pabulog.

Erau băieți buni, din momentul în care au învățat, din momentul în care au fost învățați. Vor avea curajul să rămână niște oameni buni, în ciuda tatălui lor. Dacă am pierdut un fiu, nu-mi dau seama cum, măcar i-am câștigat pe acești patru fii, care ar fi trebuit să fie moștenirea altui bărbat, dacă nu i-ar fi pierdut încercând să-i folosească în scopuri rele.

Poate că asta-i prețul pe care-l plătesc pentru că i-am câștigat pe Pabulogi: îi iau pe băieții lui Pabulog, dar trebuie în schimb să renunț la băiatul meu.

Dar un glas chinuit din interiorul lui strigă: Nu, nu merită prețul, i-aș da pe toți Pabulogii, pe toți băieții din lume pentru încă o zi în care Akmadis să mă privească în ochi cu mândria și iubirea pe care le-a avut cândva pentru mine!

Dar nu voia cu adevărat acest lucru. Nu era o cerere, nu voia ca Păstrătorul să creadă că e nerecunoscător. Da, Păstrătorule, îmi vreau fiul înapoi. Dar nu cu prețul bunătații altcuiva. Mai bine îmi pierd eu fiul decât să pierzi tu acești oameni.

Măcar de-ar putea crede că spunea acest lucru din toată inima.

— Akmaro.

Bărbatul întoarse capul și îl văzu pe Didul.

— Nu te-am auzit când ai venit.

— Am alergat, dar probabil că datorită brizei n-ai auzit zgomotul pașilor mei.

— Ce pot face pentru tine?

Didul părea supărat.

— E vorba de-un vis pe care l-am avut azi-noapte.

— Ce fel de vis? Întrebă Akmaro.

— Era... poate nimic. Din cauza asta n-am spus nimic până acum. Dar... n-am putut să mi-l scot din minte. Îmi revenea tot timpul, fără încetare, așa că am venit să ți-l povestesc.

— Povestește.

— Se făcea că sosește tata, cu cinci sute de războinici Elemaki, o parte din ei din poporul de mijloc, majoritatea din poporul pământului. Voia să... voia să tabere asupra ta în zori, să te surprindă în somn, să vă măcelărească pe toți. Acum, când e gata să fie strânsă recolta. A avut parte de un anotimp

în care ai trudit pentru el, iar acum urma să-ți ucidă oamenii sub ochii tăi, apoi soția ta sub ochii copiilor, apoi copiii sub ochii tăi, și în cele din urmă pe tine.

— Și-ai așteptat până acum să-mi spui asta?

— Pentru că, deși am văzut că asta plănuiește, deși am văzut scena așa cum a imaginat-o el, atunci când a sosit aici a găsit locul pustiu. Toți cartofii încă în pământ, iar voi toți plecați. Nici-o urmă. Gardienii dormeau, iar el nu a putut să-i trezească, astfel că i-a ucis așa, adormiți, apoi s-a năpustit să-ți dea de urmă în pădure, dar tu dispăruseși.

Akmaro se gândi câteva clipe la cele auzite.

— Iar tu unde erai?

— Eu? Ce vrei să spui?

— În visul tău. Unde erați tu și frații tăi?

— Nu știu. Nu ne-am văzut.

— În cazul ăsta... nu crezi că-i limpede unde erai?

Didul privi într-o parte.

— Nu mi-e rușine să dau ochii cu tata după ceea ce-am făcut aici. Asta era calea potrivită ca să folosesc autoritatea pe care ne-a dat-o.

— De ce nu te-a găsit aici în visul tău?

— Oare își trădează un fiu tatăl? întrebă Didul.

— Dacă un tată îi cere fiului său să comită o fărădelege atât de îngrozitoare încât acesta din urmă nu o poate săvârși fără mari muștrări de conștiință, atunci este oare o trădare a fiului să nu dea ascultare tatălui?

— Întotdeauna așa procedezi, spuse Didul. Faci ca toate întrebările să fie mai grele.

— Le fac mai adevărate, rosti Akmaro.

— E-un vis adevărat? întrebă Didul.

— Cred că da, spuse Akmaro.

— Cum o să fugi? Gardienii îi sunt în continuare fideli tatei. Ne dau ascultare, dar n-o să vă lase să evadați.

— Ai văzut în vis. Păstrătorul a mai făcut odată așa ceva. Atunci când Nafarii au fugit de la Elemaki, la începutul vremii noastre pe Pământ, Păstrătorul a făcut să se pogoare un somn adânc peste toți dușmanii Nafarilor. Au dormit până când Nafarii se aflau la mare distanță.

— Nu poți fi sigur că se va-ntâmpla așa ceva, nu din visul meu.

— De ce nu? întrebă Akmaro. Putem afla din vis că tatăl tău sosește, dar nu putem afla cum anume intenționează Păstrătorul să ne salveze?

Didul râse nervos.

— Dar dacă nu-i un vis adevărat?

— În cazul ăsta, gardienii or să ne prindă-n timp ce fugim, spuse Akmaro. Cum să fie chestia asta mai rea decât să-l așteptăm pe tatăl tău?

Băiatul se strâmbă.

— Eu nu-s Binaro. Nu-s tu. Nu-s Chebeya. Lumea nu-și riscă viața din cauza unui vis de-al meu.

— Nu-ți face griji. Or să-și riște viețile pentru că ei cred în Păstrător.

Didul clătină din cap.

— E prea mult. Prea mult de hotărât doar pe baza visului meu.

Akmaro râse.

— Dacă visul tău a apărut din neant, Didul, atunci nimănui n-o să-i pese de ceea ce-ai visat. Atinse umărul băiatului. Du-te și zi-le fraților tăi că le cer să se gândească la faptul că tatăl vostru nu te găsește aici, în visul tău. E-alegerea ta. Dar îți spun acest lucru. Dacă Păstrătorul socotește că tu ești dușmanul poporului meu, atunci la orele întunecate ale dimineții tu o să dormi atunci când noi o să fugim. Așa că, dacă te trezești atunci când plecăm, Păstrătorul te invită să vii. El îți arată că are-ncredere-n tine, iar locul tău e printre noi.

— Dar se poate și să am bășica plină și să trebuiască să mă scol dimineața ca să mă ușurez.

Akmaro râse din nou, apoi întoarse capul. Băiatul le va spune fraților săi. Ei vor hotărî. Trebuia să aleagă între ei și Păstrător.

Aproape pe dată, Akmaro îl văzu pe fiul său, Akma, stând pe câmp, asudat de la culesul cartofilor. Băiatul se uita la el. Îl privi pe Didul, în timp ce se îndepărta. Cum o fi părut oare în ochii lui Akma? Când eu îi atingeam umărul lui Didul. Când râdeam. Cum păreau toate astea? Iar când o să le povestesc oamenilor diseară despre visul lui Didul, când o să le spun să se pregătească pentru că glasul Păstrătorului a ajuns la noi, anunțându-ne că mâine vom fi eliberați din sclavie – când o să le spun asta, ceilalți se vor bucura, pentru că Păstrătorul nu ne-a abandonat. Dar fiul meu va fi furios în sufletul său pentru că visul a venit de la Didul și nu de la el.

După-amiaza trecu; soarele, ascuns de multă vreme îndărătul munților, acum își retrase în sfârșit lumina de pe cer. Akmaro îi strânse pe oameni și le ceru să se pregătească, căci în ceasurile de dinaintea zorilor vor pleca. Le povesti visul. Le spuse cine îl avusese. Și nimeni nu avu vreo îndoială sau

vreo întrebare. Nu întrebă nimeni: „E-o capcană? E-un șiretlic?” Pentru că îi știau cu toții pe Pabulogi, realizau cât de mult se schimbaseră.

În zori, Akmaro și Chebeya îi treziră pe copii. Apoi Akmaro ieși ca să se asigure că toți ceilalți se treziseră și se pregăteau de plecare. Nu vor trimite pe nimeni să-i spioneze pe gardieni. Știau că fie dorm, fie sunt treji. Nu trebuiau să verifice, nu era nimic de făcut în cazul în care interpretaseră greșit visul.

În colibă, în timp ce Akma ajuta la umplerea desagilor de călătorie cu hrana pe care trebuiau s-o care, cu hainele de schimb, uneltele și frânghiile de care aveau nevoie, mama îi vorbi:

— N-a fost Didul, să știi. Nu el a ales să aibă visul, iar tatăl tău n-a ales să-l audă de la el. A fost Păstrătorul.

— Știu, spuse Akma.

— Păstrătorul încearcă să te-nvețe să-i accepți darurile indiferent prin cine alege ea să ni le trimită. Păstrătorul e cel care vrea ca tu să ierți. Ei nu-s aceiași băieți ca pe vremea când te-au chinuit. Ți-au cerut iertare.

Akma se opri din treabă și o privi în ochi. Fără ranchiună – fără niciun fel de expresie pe chip – el rosti:

— Și-au cerut, dar eu refuz.

— Cred c-acum e sub demnitatea ta lucrul ăsta. La început am înțeles. Umilința era încă proaspătă.

— Nu-nțelegi, spuse Akma.

— Știu că nu-nțeleg. De-asta te implor să-mi explici.

— Nu i-am iertat. Nu era nimic de iertat.

— Ce vrei să spui?

— Făceau ceea ce i-a învățat tatăl lor. Eu făceam ceea mă învăța tatăl meu. Asta-i. Copiii nu-s altceva decât instrumente ale părinților lor.

— Spui un lucru îngrozitor.

— E-un lucru îngrozitor. Dar o să vină vremea când n-o să mai fiu copil, mamă. Din ziua aia n-o să mai fiu instrumentul niciunui bărbat.

— Akma, te otrăvește să ții în suflet ura asta. Tatăl tău îi învață pe oameni să ierte și să se lepede de ură, iar...

— Ura a fost cea care m-a susținut atunci când iubirea m-a dezamăgit. Crezi c-o să renunț acum la ea?

— Eu zic c-ar fi cazul, spuse Chebeya. Până n-o să te distrugă.

— Asta este o amenințare? O să mă trăsnească Păstrătorul?

— N-am zis „până n-o să te ucidă”. Poți fi distrus ca persoană cu mult înainte ca trupul tău să fie pregătit spre a fi pus în pământ.

— Tu și tata puteți să gândiți despre mine ce vreți, replică Akma. Ruinat, distrus, cum doriți. Nu-mi pasă.

— Nu cred că ești ruinat, zise Chebeya.

Luet vorbi pițigăiat:

— Nu-i băiat rău, mamă. Tu și cu tata n-ar trebui să vorbiți despre el ca și cum ar fi rău.

Chebeya era șocată.

— Noi n-am spus niciodată c-ar fi rău, Luet. De ce spui lucrul ăsta?

Akma râse ușor.

— Luet n-are nevoie să te audă rostind cuvântul ca să știe adevărul. Nu-ntelegi încă ce dar are? Sau nu ți-a trimis Păstrătorul un vis în legătură cu asta?

— Akma, nu-ți dai seama că nu te lupți cu mine sau cu tatăl tău? Ci cu Păstrătorul?

— Nu-mi pasă nici dacă-i lumea întreagă și tot ceea ce-i în ea, pe ea sau deasupra ei. N-o... să... mă... plec.

Și, conștient în mod evident că rostise un lucru foarte dramatic – și ușor ridicol venind din partea cuiva atât de tânăr –, Akma își puse desaga în spinare și părăsi coliba.

Nu era altă lumină în afară de cea a lunii în timp ce părăseau pământul pe care-l făcuseră rodnic cu recolte bune într-un timp foarte scurt. Nimeni nu privea îndărăt. În urma lor nu era niciun sunet de alarmă. Cârdurile lor de curcani și turmele de capre nu erau liniștite; din când în când, oamenii vorbeau între ei; dar nimeni nu auzi.

Iar atunci când ajunseră pe coama ultimului deal înainte de a ieși cu adevărat din țărâm, știau că acolo, în umbra pădurii de pini, așteptau Pabulogii. Akmaro îi îmbrățișa; plânseseră, râseră și se îmbrățișară cu ceilalți, bărbați și femei. Apoi Akmaro îi grăbi și porniră cu toții.

Făcură tabăra într-o vale ferită, iar acolo râseră și cântară împreună cântece și se bucurară pentru că Păstrătorul îi scăpase din sclavie. Dar în toiul sărbătorii, Akmaro îi puse să înceteze și să fugă din nou, în susul văii, pe poteci necunoscute, pentru că sosise Pabulog și descoperise gardienii dormind, iar în acest moment o armată era pe urmele lor.

Era periculos să mergi pe cărări ce nu se aflau pe hartă, mai ales în acest anotimp al anului. Cine știa care văi erau cufundate în zăpadă și care

uscate? Părea că cele o mie de văi aveau fiecare vremea și climatul său diferit, depinzând de direcția în care băteau vânturile umede și uscate, reci și calde. Dar această cărare era destul de caldă ținând cont de altitudine și de uscată, dar având apă pentru turmele lor. Iar după unsprezece zile coborâra din munți printr-o mică vale care nici măcar nu era păzită, pentru că niciun raid al Elemakilor nu venise vreodată din acea direcție. În după-amiaza zilei următoare, erau pe malul râului și, în ciuda instrucțiunilor preoților, Akmaro nu-și lăsă oamenii să intre în apă.

— Au fost deja făcuți bărbați și femei noi, spuse el.

— Nu prin autoritatea regelui, replică preotul.

— Știu lucrul ăsta, spuse Akmaro. A fost prin autoritatea Păstrătorului Pământului, care-i mai mare decât a oricărui preot.

— Atunci o să fie un act de război dacă traversezi această apă, spuse preotul.

— Atunci n-o s-o traversăm, pentru că nu dorim răul nimănui.

În cele din urmă, apăru însuși Motiak și traversă podul pentru a vorbi cu Akmaro. Statură față în față pentru câteva clipe, iar oamenii de pe ambele maluri ale râului căscau ochii să vadă cum îl va pune la punct regele pe acest impertinent străin. Spre surprinderea lor, Motiak îl îmbrățișă pe Akmaro, apoi o îmbrățișă pe soția lui și îi luă de mână pe fiul și pe fiica lor și-i conduse pe pod, cu adulții în urma lor. Niciunul dintre ei nu atinse apa Tsidorekului în ziua aceea, iar Motiak proclamă că toți sunt cetățeni adevărați ai Darakembei, căci fuseseră făcuți bărbați și femei noi de Păstrătorul Pământului.

Soarele încă nu apusese în ziua aceea, când Ilihi veni să-l salute pe Akmaro; fu o adunare foarte veselă și-și povestiră unii altora viețile de după ce se despărțiseră, până când se făcu noapte. În zilele următoare, multă lume de pe tărâmul lui Khideo veni în Darakemba spre a-i saluta pe vechii prieteni și, câteodată, rude care părăsiseră Zinomul pentru a-l urma pe Akmaro în pustietate.

Aceasta nu a fost ultima dintre împăcări. Motiak emise o proclamație pentru poporul din Darakemba să se adune într-un vast loc deschis, pe malul râului. Acolo le-a dat poruncă funcționarilor lui să citească oamenilor povestea Zenifilor, apoi istoria Akmarilor, și cu toții fură uluiți cum a intervenit Păstrătorul pentru a-i proteja. Apoi ieșiră în față fiii lui Pabulog și-i cerură lui Akmaro să-i vâre în apă. De această dată, când se scufundară, ei își părăsiră vechile identități.

— Nu mai suntem Pabulogi, spuse Pabul, iar frații săi îl imitară. Acum suntem Nafari, iar singurul nostru tată este Păstrătorul Pământului. Îi vom considera pe Akmaro și pe Motiak ca fiind un fel de tați pentru noi, dar nu cerem nicio altă moștenire decât cea de simplu cetățean al Darakembei.

Acum, când se adunase tot poporul din Darakemba, se așezară așa cum făceau de fiecare dată, descendenții Darakembilor la stânga regelui, iar cei ai primilor Nafari la dreapta lui. Iar în cadrul acestor grupuri, se subdivizară și mai mult, căci Nafarii încă își aminteau care dintre ei, apreciind după linia paternă, erau Issibi, care erau Oykibi, care Yasoi, care Zborabi. Iar în ambele grupuri poporul cerului și poporul de mijloc se adunau separat în clanurile lor; iar, în spate, puținii săpători care erau cetățeni liberi.

Când fu terminat cititul istoriilor, Motiak se ridică în picioare și rosti:

— Nimeni nu se poate îndoi că mâna Păstrătorului s-a manifestat în lucrurile pe care le-am văzut și le-am auzit. În ultimele câteva zile am petrecut fiecare oră de trezie în tovărășia lui Akmaro și a Chebeyei, doi mari învățători pe care ni i-a trimis Păstrătorul să ne-ajute să-nvățăm cum să fim niște paznici vrednici ai gliei pe care ne-a dat-o. Acum o să vă vorbească el, cu o autoritate mai mare decât a oricărui rege.

Oamenii șușotiră din pricina faptului că regele rostise un lucru atât de uluitor. Apoi îl ascultară pe Akmaro vorbind, în timp ce mergea printre ei, de la un grup la altul; iar alți bărbați și femei din rândul Akmarilor mergeau de la un grup la altul, fiecare dintre ei predicând o parte din mesajul pe care li-l trimisese Păstrătorul prin intermediul lui Binaro cu atât de mulți ani în urmă, mesajul pentru care acesta plătise cu viața. Nu credeau cu toții în tot ceea ce li se spunea, iar unele dintre idei erau șocante, căci Akmaro zicea că săpătorii, îngerii și ființele umane sunt frați și surori. Dar nimeni nu îndrăznea să cârtească, deoarece el se bucura de prietenia regelui, iar mulți dintre ei, poate majoritatea, mai ales din rândul celor săraci, credeau cu tot sufletul în ceea ce spunea el.

În ziua aceea, mulți merșeră în apă, spre a deveni noi sub mâinile lui Akmaro și ale adepților săi. Iar la sfârșitul zilei Motiak făcu să fie citită o altă proclamație:

— ”Începând de-acum, preoții nu vor mai fi slujitorii regelui, numiți de rege și stând în preajma regelui spre a săvârși marile ritualuri publice. De-acum înainte, Akmaro va fi marele preot și el va avea puterea de a-i numi pe preoții de sub el în orice oraș, mare sau mic, și sat care se află acum sub cârmuirea mea. Acești preoți ai Păstrătorului nu vor fi plătiți din trezoreria

publică, ci vor munci cu brațele lor, la fel ca oricare alt bărbat sau femeie; pentru ei, nici-o muncă nu va fi prea umilitoare, nici-o povară prea grea. Cât despre preoții care m-au slujit până acum cu credință, ei nu vor fi uitați. Îi voi elibera de însărcinările lor și le voi oferi din trezoreria mea privată destulă avere ca să înceapă niște afaceri respectabile; cei care vor dori să predea vor deveni învățători; iar unii vor avea un loc pe lângă mine, în calitate de funcționari și bibliotecari. Nu trebuie nimeni să își închipuie că fac această schimbare pentru că în rândurile lor ar fi vreo dezonoare. Dar niciodată un rege nu va mai fi în stare să-și folosească preoții așa cum Nuab i-a folosit pe Pabulog și pe ceilalți preoți – ca instrumente de opresiune, înșelare și cruzime. Din acest moment preoții nu vor avea putere politică, și niciun rege sau cârmuitor nu va avea autoritatea de a numi sau revoca un preot.”

— ”În plus”, spunea proclamația, „atunci când se va aduna poporul nu vă veți mai împărți în Nafari și Darakembi, sau în diferite triburi și clanuri și nici nu va mai exista o separare între poporul pământului, al cerului și cel de mijloc. Câtă vreme îmi dați mie supunere în calitate de rege al vostru, sunteți cu toții Nafari, sunteți cu toții Darakembi. Iar atunci când vă veți strânge împreună cu preoții pentru a deprinde învățăturile Păstrătorului Pământului, atunci sunteți Păstrați, iar aceasta este o problemă între voi și Păstrătorul Pământului – nu se poate amesteca în aceasta nici-o putere muritoare, rege, guvernator, soldat sau învățător. Nici-o persoană de nici-o rasă nu poate fi ținută în sclavie mai mult de zece ani, iar toți cei care au slujit deja o atare perioadă sunt acum angajați cărora trebuie să li se plătească un salariu potrivit și nu pot fi alungați, deși ei pot pleca după voință. Toți copiii născuți pe pământurile mele sunt liberi din momentul concepției, chiar dacă mama este sclavă. Aceasta este noua ordine pe teritoriile mele și este apelul meu ca lumea să-i dea ascultare.”

Ultima propoziție era o formulare standard – toate edictele regelui erau întocmite ca niște apeluri, nu ca porunci, căci aceasta este maniera stabilită de Nafai cu mult timp în urmă, pe vremea când domneau Eroii. Acum însă fură mulți care ascultară vorbele sale cu furie abia stăpânită. Cum de îndrăznește el să spună că n-ar trebui să fie nici-o deosebire între mine și un săpător, între mine și o femeie, între mine și un înger, între mine și o ființă umană, între mine și un bărbat, între mine și cei săraci, între mine și cei ignoranți, între mine și dușmanii mei? Indiferent cât s-ar fi simțit de prejudiciați în sufletul lor, mimară că acceptă învățăturile lui Akmaro și

edictul lui Motiak, dar în inimile lor, în casele lor și, puțin câte puțin, de-a lungul anilor următori, în conversații liniștite cu prieteni și vecini, ei au respins nebunia ce le-a fost impusă de Akmaro și Motiak.

Dar la acea vreme celor mai mulți li se păreau a fi zorii unei noi epoci, acele zile glorioase când Akmaro întemeia Casele Păstraților, de care să se ocupe zilnic preoții în fiecare oraș, mare sau mic, ori sat; când Motiak sărbătorea noua calitate a bărbaților și femeilor, a săpătorilor, îngerilor și ființelor umane și promisiunea de libertate pentru toți sclavii. Dar, în ignoranța lor, erau bucuroși, și-a fost consemnată în Analele Regilor Nafarilor drept perioada cea mai armonioasă din toată istoria Pământului. Excepțiile n-au fost socotite vrednice de a fi pomenite în carte.

6

DEZILUZIE

De două ori pe an, Akmaro se ducea să viziteze fiecare dintre cele șapte Case ale Păstrătorului. Atunci când sosea, toți preoții și învățătorii din respectiva regiune a Darakembei veneau la Casă, iar acolo el îi învăța, le asculta problemele și-i ajuta să ia decizii. Era foarte atent să nu le permită preoților să-l trateze așa cum preoții de un alt tip îl tratau pe vremuri pe rege. Nu se făceau plecăciuni, nu exista o etichetă specială; își atingeau unul altuia antebrațele sau aripile, în semn de salut. Iar atunci când ședeau, se așezau în cerc, iar Akmaro îi cerea unui dintre ei, la întâmplare, să conducă adunarea și să-i invite pe ceilalți să ia cuvântul.

Sosea, ca de obicei, la Casa Păstrătorului din Bodika, cel mai recent adaos la imperiul Darakembei. Teritoriul era liniștit, neintenționând să se opună cârmuirii lui Motiak. Dar învățăturile lui Akmaro – asta era altă problemă.

— Trebuie să-i faceți să-nțeleagă că nu-s învățăturile mele, spuse Akmaro. Tot ceea ce știu am aflat de la Binaro sau din visele pe care le-a trimis Păstrătorul – câteodată mie, dar cel mai adesea altora.

— Asta-i problema, tată Akmaro, rosti Didul.

Foștii fii ai lui Pabulog deveniseră cu toții preoți ori învățători, dedicându-și viețile slujirii Păstrătorului care îi eliberase de minciunile și de ura tatălui lor.

— Sau parte a problemei, continuă el. Avem câteva persoane care pretind c-au avut vise adevărate în care li se spune că, cel puțin în Bodika, Păstrătorul nu dorește niciun fel de amestec între poporul pământului, poporul cerului și poporul de mijloc.

— Astea-s vise false, replică Akmaro.

— Ei susțin c-ale tale-s cele false, zise Didul. Așa încât se ajunge-n situația-n care trebuie să le cerem să creadă, nu în Păstrător, ci în vorbele tale despre Păstrător.

— Există legi referitoare la impostură, interveni unul dintre preoți. Nu se poate ca lumea să-și facă de treabă atacând Casele Păstraților?

— Didul nu ne lasă să-i ducem în fața subregelui din Bodika, spuse altul. Akmaro se uită la Didul.

— Eu, unul, suspectez că subregele are o simpatie secretă față de cei care propovăduiesc că cei din poporul pământului sunt prin natură sclavi, chiar dacă-s eliberați prin lege.

— E mai bine, oricum, să nu se-ajungă la judecată cu aceste probleme, spuse Akmaro.

— Cum poate fi unit regatul, dacă cineva e-n stare să vină și să pretindă că vorbește-n numele Păstrătorului? Întrebă un alt învățător, o femeie din poporul cerului. Trebuie să existe o limită-n aceste privințe.

— Nu noi trebuie să-i spunem cu cine poate vorbi și cu cine nu.

— Când aveți de gând să interziceți ca femeile să se mai refere la Păstrător ca fiind „ea”? Întrebă un bătrân.

— Atunci când Păstrătorul o să ne dea de știre dacă trupul lui are uter sau nu, vom spune unui grup sau altuia să-și schimbe concepția despre el. L-ai văzut, cumva? Întrebă Akmaro.

Bătrânul admise cum că nu-l văzuse, bineînțeles.

— În cazul ăsta, nu încerca să controlezi ideile altora, spuse Akmaro. S-ar putea să fii tu cel care-o să trebuiască să-nvețe să spună „ea”.

Didul râse, la fel și mulți alții – mai ales cei tineri, ca și el. Dar apoi, redevenind serios, Didul adăugă:

— În cei treisprezece ani de când ești mare preot în Darakemba, tată Akmaro, tot mai există unii care resping toate schimbările. Aici, în această adunare, există niște femei care nu vor să predice în congregații care includ și bărbați, și mai sunt și bărbați care nu vor să predice femeilor. Există îngeri care strâmbă din nas când e vorba să predice ființelor umane, și viceversa. Așa este peste tot, sau doar aici în Bodika, unde nici preoții nu reușesc să-și armonizeze inimile cu Păstrătorul?

— Continuă să predice congregațiilor mixte? Întrebă Akmaro.

— Da, răspunse Didul. Dar unii și-au părăsit funcțiile pentru că nu mai puteau suporta.

— Ai numit pe alții în locul lor?

— Da, răspunse Didul.

— Nu-i deosebit față de alte locuri. Amestecarea bărbaților și a femeilor, a poporului pământului, a celui de mijloc și al celui al cerului într-un singur popor, Păstrații Păstrătorului – așa ceva nu se poate realiza într-un singur an și nici în treisprezece.

— Certurile dintre noi sunt înverșunate, câteodată, spuse Didul.

— Iar tu ții întotdeauna partea celorlalți! strigă un înger tânăr.

— Eu țin partea Păstrătorului! insistă Didul.

Akmaro se ridică în picioare.

— Aș vrea să vă gândiți cu toții, prieteni, că Păstrătorul cere de la noi mult mai mult decât simpla asociere a unora cu ceilalți pe baze de egalitate.

— Așa că hai să ne concentrăm pe aceste lucruri și să uităm de amestecul între specii, strigă o femeie înger.

— Dar dacă noi, care suntem preoți și învățători, nu reușim să fim un singur popor, spuse Akmaro, cum putem să ne-așteptăm ca ei să creadă ceea ce spunem? Uitați-vă la voi – cum v-ați așezat în ordine, despărțind femelele umane de cele ale îngerilor, iar acolo, bărbații umani, și aici bărbații îngeri, dar unde-s săpătorii? Stați tot în spate? În cel mai îndepărtat loc?

Un săpător se ridică, părând nervos.

— Nu ne place să ieșim în față, Akmaro.

— Nu trebuie să ieșiți, răspunse el. Câți dintre voi, cei de-aici, cunoașteți măcar numele acestui om?

Didul dădu să răspundă, dar Akmaro ridică mâna.

— Bineînțeles că tu știi, Didul. Dar mai știe și altcineva?

— Cum am putea? replică un înger. Își petrece tot timpul ținând mici întruniri în peșterile și tunelurile săpătorilor.

— Este singurul? Oare ființele umane și îngerii nu-i învață, de asemenea, pe săpători?

Didul luă cuvântul.

— E greu, tată Akmaro. În rândul foștilor sclavi există foarte multe resentimente față de ființele umane și față de îngeri. Nu se simt în siguranță. Păstrații din rândul poporului pământului n-ar face rău niciunei muște, dar există alții.

— Dar săpătorii de-aici se simt în siguranță printre ființele umane și îngeri? întrebă Akmaro.

Săpătorii se uitară stânjeniți unii la alții.

— Aici ne simțim în siguranță, domnule, spuse unul dintre ei, în cele din urmă.

Akmaro râse amar.

— Nu-i de mirare că cei care mint în privința a ceea ce vrea Păstrătorul reușesc cu atâta ușurință să convertească poporul la modul lor de gândire.

Ce exemple văd ei în jur printre Păstrați?

Trecură apoi la celelalte probleme, aducându-i la cunoștință multe aspecte în care trebuia să-și spună punctul de vedere. Dar pe tot parcursul întrunirii rămase un aer de stânjeneală, și, în vreme ce, odată cu trecerea timpului, unii făceau eforturi să traverseze granițele dintre specii, alții se retrăgeau și mai mult printre ai lor.

În cele din urmă se lăsă întunericul, iar în timp ce cântul seriei interpretat de îngeri și de ființele umane umplea aerul orașului Bodika, Akmaro se duse la casa unde locuia Didul.

— Tot necăsătorit? spuse Akmaro. Deși te-am tot sfătuit.

— La douăzeci de ani ești încă tânăr, replică Didul.

Akmaro se uită în ochii lui.

— E ceva ce nu-mi spui.

Didul zâmbi trist.

— Sunt multe lucruri pe care bărbații și femeile nu le rostesc, pentru că a le spune n-ar aduce decât nefericire.

Akmaro îl bătu pe umăr.

— E perfect adevărat. Dar câteodată oamenii se chinuiesc în mod inutil, temându-se că, dac-ar spune adevărul altor oameni, vor suferi, când în realitate adevărul îi va elibera.

— S-ar putea să-ți spun, zise Didul. Visez să-ți spun.

— Hai, atunci.

— Nu vise adevărate, tată Akmaro. Vise... pur și simplu.

Părea foarte stingherit.

— Ce ai la cină? întrebă Akmaro. Sunt mort de foame. Vorbitul mă obosește și mă lasă sleit.

— Turtițe. Sau mai bine zis putem să le prăjim. Hai s-aprind focul lângă pietrele de vatră.

— Didul, regula e ca preoții să muncească spre a-și câștiga traiul, nu să trăiască într-o sărăcie lucie. O vatră din piatră?

— Doar de-atât am nevoie, replică Didul. Și-n plus, îmi fac munca... ei bine, nu posed teren. Li l-am dat săpătorilor care mai demult fuseseră sclavi pe el. N-am vrut să trăiesc din arendă.

— Li l-ai dat? Nu puteai măcar să li-l vinzi, punându-i să plătească câte puțin în fiecare an...

— Eu l-am primit cadou, spuse Didul. Nu l-am dobândit, iar ei îl munciseră toată viața lor, unii dintre ei.

— Bun, și-atunci cum îți câștigi turțițele tale nenorocite? întrebă Akmaro.

— Am fasole, mirodenii bune și legume proaspete tot anul.

— Și cum se-ntâmplă asta? Te rog să nu-mi spui c-accepti daruri de la cei pe care-i înveți. Asta-i interzis, indiferent cât de dornici sunt cei care vor să ți le ofere.

— Nu, nu! protestă Didul. Niciodată n-aș... nu! Muncesc cu ziua. Pentru cei care-au fost arendașii mei. Și pentru alții, acum. Pot lucra o porțiune de teren mai mare decât oricare săpător sau înger. Știu să mânuiesc bine coasa, trag vârtos cu plugul și nimeni nu cioplește, nu taie și nu fuzionează lemnul mai bine decât mine. Chiar și cei care refuză s-accepte învățăturile mele mă tocimesc atunci când vor să doboare un copac.

— Zilier, spuse Akmaro. Zilierii-s cei mai săraci dintre săraci.

— E ceva rău în asta? întrebă Didul.

— Nicidecum, replică Akmaro. Mă faci să mă rușinez de arenda pe care-o încasez.

— Ceea ce am ales pentru mine nu-i lege pentru altcineva, spuse Didul.

Scoase niște mălai și începu să-l amestece cu apă și puțină sare.

— Dar atunci când vorbești, săpătorii și îngerii te ascultă, pun pariu, zise Akmaro.

Îl ajută pe tânăr să facă ghemotoacele de aluat și să le turtească.

Didul ridică din umeri.

— Unii dintre ei. Majoritatea.

— E-așa de rău cum părea la întrunirea de azi? întrebă Akmaro.

— Mai rău.

— Nu vreau să folosesc forța legii pentru a-i constrânge s-accepte, spuse Akmaro.

— Oricum, n-ar funcționa, replică Didul. Legea poate schimba felul în care se comportă lumea atunci când sunt observați – asta-i tot. Așa cum m-ai învățat pe vremuri în Chelem, puterea biciului este neputincioasă în fața unei inimi îndărătnice.

— Da, păi, vezi, asta-i situația, admise Akmaro. Dar ce pot să-i spun lui Motiak? Trebuie să ne-ntoarcem la zilele de altădată, pentru că oamenii n-or să respecte o funcție preoțească pe care n-o conduce regele.

— Nu, nu-i asta, răspunse Didul.

— Sau, și mai rău, să-i spun c-ar trebui să renunțăm să mai predicăm calea Păstrătorului? Recitesc tot timpul vechile vise ale Eroilor, așa cum le-au descris Nafai și Oy kib în străvechile scrieri, iar singurul înțeles pe care-l

extrag din ele e acela că Păstrătorul dorește ca noi să constituim un singur popor, cele trei specii ale noastre, cele două sexe ale noastre, cei bogați și cei săraci dintre noi. Cum pot să dau înapoi în această situație?

— Nu poți, spuse Didul, trântind un disc turtit de aluat pe piatra sfârâitoare a vetrei.

— Dar dacă-i obligăm pe toți să trăiască-mpreună...

— Ar fi absurd. Îngerii nu pot trăi în găurile săpătorilor, iar aceștia nu pot dormi cu capul în jos atârnați de crengi.

— Iar ființele umane-s îngrozite atât de spațiile închise, cât și de înălțimi, spuse Akmaro.

— Așa-ncât doar o să continuăm să-ncercăm să-i convingem, rosti Didul.

— În cazul ăsta, nu există speranță, zise Akmaro.

Aruncă pe vatră o altă turtiță.

— Nu te pot convinge să-ți iei o soție sau să-mi spui motivul pentru care nu faci asta, continuă el.

— Nu vezi de ce nu-mi iau? Întrebă Didul. Uite-n ce sărăcie trăiesc.

— Atunci căsătorește-te c-o femeie care să vrea să muncească din greu și căreia să-i pese de avere la fel de puțin ca și ție.

— Câte femei sunt așa? Întrebă Didul.

— Cunosc multe. Soția mea-i așa. Fiică-mea-i așa.

Didul roși și, brusc, Akmaro înțelese.

— Fiică-mea, rosti el. Despre asta-i vorba, nu-i așa? Vii la Darakemba de patru ori pe an să ne întâlnim – și te-ai îndrăgostit de Luet?

Didul clătină din cap, încercând că nege.

— Păi, bine, prostituțule, nu i-ai vorbit încă despre asta? Nu-i proastă, a observat cu siguranță că ești isteț și cumsecade și (cel puțin așa-mi spun femeile din jurul meu) probabil cel mai atrăgător tânăr din Darakemba.

— Cum aş putea vorbi cu ea?

— Aș sugera să folosești coloana de aer ce iese din plămânii tăi, modulată de buze, limbă și dinți și transformată în vocale și consoane, zise Akmaro.

— Când eram copii, am chinuit-o, spuse Didul. I-am umilit, pe ea și pe Akma, în fața tuturor.

— A uitat lucrul ăsta.

— Nu, nu l-a uitat. Nici eu nu l-am uitat. Nu există zi în care să nu-mi aduc aminte ce-am fost și ce-am făcut.

— Bine, sunt sigur că-și amintește. Vreau să spun că te-a iertat de multă vreme.

— M-a iertat, admise Didul. Dar e cale lungă de-aici până la iubirea pe care-ar trebui s-o aibă o soție pentru soțul ei. Clătină din cap. Vrei fasole bătută? E destul de picantă, dar femeia săpătoare care mi-a făcut-o e cea mai bună bucătăreasă pe care-am cunoscut-o vreodată.

Akmaro întinse turțița, iar Didul unse pe ea pasta de fasole cu o lingură de lemn. Apoi Akmaro o rulă, înfășură partea de jos și începu să mănânce din capătul celălalt.

— Gustoasă așa cum ai promis, spuse el. Și lui Luet i-ar plăcea. Eu nu pot s-o fac atât de picantă precum vrea ea.

Didul râse.

— Tată Akmaro, nu-ți cunoști propria familie? Să zicem că vorbesc cu Luet. Despre chestia asta, vreau să spun. Despre căsătorie. Vorbim tot timpul cât sunt acolo despre alte lucruri – istorie și știință, politică și religie, despre orice, cu excepția lucrurilor personale. E... strălucită. E prea bună pentru mine, dar chiar și dac-aș îndrăzni, chiar dacă m-ar iubi cumva și chiar dacă i-ai da binecuvântarea, tot ar fi imposibil.

Akmaro ridică o sprânceană.

— Ce, există vreo legătură de sânge de care să nu știu eu? N-am avut frați, nici eu, nici nevastă-mea, așa că n-ai cum să fii vreun nepot secret de gradul unu.

— Akma, spuse Didul. Akma nu m-a iertat niciodată. Iar dacă Luet m-ar iubi, el ar considera chestia asta ca pe-o palmă. Iar dacă tu ți-ai da consimțământul pentru o astfel de căsătorie, n-o să existe iertare. El o să-și iasă din minți. O să... nu știu ce-o să facă.

— Poate c-o să se trezească și-o să treacă peste dorința asta de răzbunare copilărească, spuse Akmaro. Recunosc că n-a mai fost el de la evenimentele alea încoace, dar...

— Dar nimic, zise Didul. I-am făcut-o. Nu-nțelegi? Ura lui Akma pornește din umilința pe care-am îngrămădit-o-n el în ziua aceea și-n multe zile după...

— Erai copil pe-atunci.

— Tatăl meu nu pocnea cu biciul pe deasupra capului meu, Akmaro. Îmi plăcea! Nu-nțelegi? Atunci când văd persoane care-i tachinează pe copiii săpători din pricina sărăciei lor, pentru că trăiesc în găuri și-s murdari,

pentru că... înțeleg. Cei care chinuiesc. Am fost ca ei. Știu cum este să-ți alungi toată mila din inimă și să râzi de suferința cuiva.

— Nu mai ești aceeași persoană.

— Am înlăturat acea parte din mine, spuse Didul. Dar sunt, până la urmă, aceeași persoană.

— Atunci când treci prin apă...

— Da, un om nou, am devenit un om nou. Sunt un om care nu mai face acele lucruri, da. Dar sunt și voi fi tot același om care le-a făcut cândva.

— În ochii mei, nu, Didul. Și-aș zice că nici în cei ai lui Luet.

— În ochii lui Akma, tată Akmaro, sunt tot cel care l-a călcat în picioare în fața surorii, mamei, tatălui lui, a prietenilor lui. Iar dacă s-ar întâmpla vreodată ca eu și Luet să ne căsătorim – nu, dac-ar auzi măcar că Luet dorește, sau că tu ești de acord –, ar sări-n aer. Nu știu ce anume-ar face, dar ar face.

— Nu-i un om violent, spuse Akmaro. E blând, chiar dacă poartă pică.

— Nu mă tem pentru viața mea, replică Didul. Pur și simplu știu că cineva atât de isteț, de talentat, de atractiv precum Akma va găsi o modalitate de-a ne face pe toți să regretăm c-am îndrăznit să-l ofensăm într-o asemenea manieră.

— Prin urmare îmi spui că refuzi să-i oferi fetei mele până și posibilitatea de-a se mărita cu unul dintre cei mai strașnici tineri din tot acest imperiu pe care-i cunosc, doar pentru că fratele ei nu se poate descotorosi de furia lui copilărească?

— N-avem de unde să știm ce anume s-a-ntâmplat în sufletul lui Akma, tată Akmaro. Poate că era copil, dar nu considera copilărești lucrurile pe care le-a simțit atunci.

Akmaro luă ultimul dumaticat de turtiță. Pentru că pasta de fasole se terminase, avea un gust uscat și sărat.

— Vreau să beau niște apă, spuse el.

— Râul Milirek nu are un izvor pur, spuse Didul, și curge prin munți nu foarte înalți, dintre care unii își pierd zăpada cea mai mare parte a anului.

— Beau apa pe care mi-o dă Păstrătorul în fiecare țărâm, replică Akmaro. Didul râse.

— Atunci sper că n-o să cobori din Gornaya. Apele leneșe din zonele mlăștinoase nu-s sigure. Sunt noroioase și murdare, iar în ele trăiesc diverse chestii. Cunosc un bărbat care a băut o dată apă fără s-o fiarbă, și zicea că mațele nu s-au oprit din bolborosit decât atunci când a pierdut o treime din

greutate, iar nevastă-sa era gata să-l îngroape, măcar pentru a scăpa de chinul de-a săpa înc-o latrină.

Akmaro făcu o grimasă.

— Aud și eu poveștile astea. Dar cumva trebuie să-nvățăm să trăim în zonele mlăștinoase. Am avut pace atât timp, încât vine aici lume din toate părțile. Foști Elemaki, lume din văile montane ascunse, sosesc la Darakemba pentru că sub cârmuirea lui Motiak este pace și belșug. Pacea, cel puțin, o să dureze, trag nădejde. Dar belșugul... trebuie să găsim o cale de-a folosi zonele mlăștinoase.

— Săpătorii nu-și pot face tuneluri acolo, e zonă inundabilă, spuse Didul. Îngerii nu pot sta cocoțați acolo, pentru că arborii au crengi atât de joase și-s atât de deși încât ar fi o pradă sigură pentru jaguari.

— În cazul ăsta ar trebui să ne gândim la o modalitate de-a construi case pe plute sau ceva de genul ăsta, spuse Akmaro. Avem nevoie de mai mult teren. Și poate că dac-am face locuibile noi teritorii, tânărul meu prieten, în care săpătorii, îngerii și ființele umane să trebuiască să conviețuiască în același tip de locuință, am putea fi capabili să generăm tipul de armonie care este atât de greu de acceptat aici, în Gornaya.

— O să mă gândesc la lucrul ăsta, zise Didul. Dar sper c-o să pui problema și altor bărbați și femei mai inteligenți decât mine.

— Crede-mă, am făcut-o și-o s-o mai fac, replică Akmaro. Și o să le spun, totodată, și unora mai inteligenți decât mine. Am învățat lucrul ăsta de la Motiak. Nu pierde vremea cerând sfatul unor persoane mai puțin inteligente decât tine.

— Asta-i un sfat consolator, zise Didul.

— Cum așa?

— Pot întreba pe toată lumea, zise el râzând.

— Falsa modestie tot ceva fals e, indiferent cât de fermecătoare-ar părea.

— De-acord, sunt mai isteț decât unii, admise Didul. Precum învățătorul acela care susține că îngerilor le e teamă să coboare-n găurile săpătorilor.

— Și nu le e teamă?

— Cunosc trei îngeri doctori care fac tot timpul lucrul ăsta și nu li s-a întâmplat niciodată ceva rău.

— Poate că-nvățătorilor noștri le-ar fi mai puțin teamă dac-ar crede că-nvățăturile lor reprezintă un serviciu la fel de valoros ca și ierburile date de doctor, spuse Akmaro.

— Ei, aici e-aici, zise Didul. Dacă cei care au credință n-ar fi atât de roși de îndoială, ar putea face o treabă mai bună ca să-i convingă pe necredincioși.

— Oh, nici măcar nu mă deranjează îndoiala lor, rosti Akmaro. Dacă pur și simplu s-ar comporta așa cum ar crede, ar fi mai convingători.

— Dacă nu te-aș cunoaște atât de bine, zise Didul, aș crede că ridici în slăvi ipocrizia.

— Aș vrea să trăiesc mai degrabă printre oameni care se comportă corect, decât printre oameni cu opinii corecte, sublinie Akmaro. N-am remarcat c-ar fi mai multă ipocrizie la primii, în comparație cu ceilalți, iar cei care se comportă bine măcar nu-și irosesc atât de mult timp ciorovăindu-se.

Bego pufăia în spatele lui Akma și al lui Mon, văicărindu-se tot timpul.

— Nu-nțeleg de ce n-am fi putut avea discuția asta, indiferent despre ce-i vorba, în biroul meu. Sunt prea bătrân pentru asta și bănuiesc c-ați observat că picioarele mele-s mai puțin de jumătate din ale voastre.

La care Akma replică fără inimă:

— Atunci zboară.

Din spate, Mon îl înghionti pe Akma, făcându-l să se poticnească în niște tufișuri de pe marginea potecii. Akma se întoarse, gata să se supere, gata să râdă, în funcție de intenția pe care avea să o citească în privirea lui Mon.

— Ai respect față de-un prieten de-al meu, rosti Mon încetișor, dacă n-ai pentru vârsta și postul lui.

Akma zâmbi imediat, cu zâmbetul lui cel mai cuceritor și fermecător, care funcționează ca de fiecare dată, sugerând prin intermediul lui un fel de umilință care-l punea într-o postură de inferioritate, un credibil protest al inocenței – orice ar fi citit cealaltă persoană în acel zâmbet. Mon se minuna de el, chiar în timp ce triumfa asupra furiei sau invidiei sale. De unde-ar putea proveni o asemenea putere asupra altora?

— Ah, Bego, ți-ai dat seama că te tachinam, sper, rosti Akma. Mă ierți, bătrâne prieten?

— Îți iert totul, tot timpul, spuse Bego obosit. Toată lumea face lucrul ăsta, așa că de ce te mai deranjezi să-ntrebi?

— Și jignesc atât de des încât a mă ierta a devenit o obișnuință? întrebă Akma, cu ceva mai mult decât o infimă durere în zâmbet de această dată.

Lui Mon îi veni să-l ia cu brațul pe după umeri, să-l strângă cu putere, să-l asigure că nimeni nu s-a simțit jignit.

Cum îi reușește lucrul ăsta?

— Nu jignești mai des decât oricare alt tânăr strălucit, nedisciplinat, liber și leneș în vârstă de douăzeci de ani, rosti Bego. Uite, aici, în mijlocul câmpului ăstuia cu iarbă. Dacă vrei să nu fim auziți, ăsta-i locul.

— Ah, spuse Mon, arătând deasupra capului. Ai neglijat privirile indiscrete de deasupra?

— Steaua fixă, zise Bego. Da, da, păi, se zice că Sufletul Suprem vede prin acoperișuri, frunze și pământ, așa că nu mai contează.

Akma se aruncă la pământ și ateriză imediat în iarbă într-o poziție elegantă care-ar fi părut exersată la altcineva mai puțin mlădios și natural.

— Cine știe câte sute de tuneluri de săpători se intersectează sub pajiștea asta? întrebă el.

— Nu-i o pajiște, replică Mon. E parcul tatălui meu și nimeni n-are voie să sape sub el.

— Oh, în cazul ăsta știm că până și viermii pământului se țin departe de granițele lui, zise Akma.

Mon râse fără să vrea.

— Prin urmare, autoritatea tatei este universală.

— De ce ne-aflăm aici? întrebă Bego. A sta-n poziția șezut nu-i cea mai confortabilă metodă a mea de-a fi atârnat.

— Dar, Bego, ființele umane, îngerii și săpătorii-s cu toții la fel acum, nu știi? Așa a spus Păstrătorul.

— Păi, în cazul ăsta, Păstrătorul ar face bine să-mi dea un fund nou, dacă vrea să mi-l așez pe scaune sau în alte locuri înfiorător de inconfortabile, replică Bego.

— Mon și cu mine ne-am tot gândit, rosti Akma.

— Amândoi? întrebă Bego. Păi, în cazul ăsta ați țesut un gând, dac-ați făcut chestia asta destul de multă vreme și suficient de des.

— Am studiat istoriile Eroilor. Și istoria pe care-au găsit-o Zenifii în urmă cu treisprezece ani.

— Rasulumii, îl corectă Bego.

— Și voiam să-ncercăm o idee pe tine, spuse Mon.

— Lucru pe care nu-l puteam face-n biroul meu? Poate imediat după ce terminam lecțiile cu cei mai mici copii ai regelui?

— Problema noastră poate fi considerată trădare, spuse Akma.

Bego tăcu imediat.

— Știm c-ai respect pentru cercetarea științifică și nu ne-ai pârlit niciodată. Dar cine știe ce-anume ar avea de zis altcineva, care-ar trage cu urechea?

Poate c-o să exagereze ceea ce s-a spus?

— Ce trădare poate exista-n vechile cronici? întrebă Bego.

— Dac-avem dreptate, spuse Akma, atunci credem c-ai încercat să faci sugestii în legătură cu asta de aproape zece ani.

— Eu nu făc sugestii, replică Bego. Iar în cazul în care vrei s-aflați dac-aveți dreptate, Mon e cel care are darul certitudinii.

— Păi, aici e buba, spuse Mon. Dac-avem dreptate, în cazul ăsta nu există niciun motiv s-avem încredere în acel presupus dar al meu. Iar dacă n-avem dreptate, ei bine, primim același răspuns – nu există certitudine din partea mea.

— Așa-ncât te-ntrebăm pe tine, interveni Akma.

— Consideri că darul tău de la Păstrător ar putea fi imaginar? întrebă Bego, neîncrezător.

— Consider că multe lucruri pot ieși din mintea cuiva din cauza isteriei, spuse Mon.

— Sau datorită unei pătrunzătoare intuiții naturale, adăugă Akma. De exemplu, momentele acelea vestite, de neuitat, când Mon te-a ajutat să traduci foile Rasulumilor. Cine poate spune că el n-a ajuns la certitudinile lui legate de ce anume-i corect și ce nu interpretând în mod inconștient propriile tale gesturi, mișcări, inflexiuni vocale sau expresii faciale?

— La ce i-ar fi servit? întrebă Bego. N-am știut.

— Poate c-ai știut, dar nu știai că știi, spuse Akma.

Bego își mișcă iute aripile, ca și cum ar fi ridicat din umeri.

— Akma și cu mine am încercat să vedem dacă-n vechile scrieri există vreo dovadă a faptului că există un Păstrător al Pământului.

— Nu se-ndoiește nimeni că există un Păstrător, zise Bego.

— Uită-te la istorii, rosti Akma. Toate scrierile din perioada Eroilor timpurii spun că-ntreaga viață omenească a fost împrăștiată de pe Pământ – până când

Păstrătorul i-a adus aici pe Eroii din locul denumit Harmony sau Basilica – cronicile-s ambigue...

— Basilica-i numele stelei fixe, rosti Bego, iar Harmony este planeta care orbitează-n jurul ei.

— Spun erudiții, zise Akma. Care nu știu nimic în plus față de noi, având în vedere că au ajuns la o asemenea concluzie folosind aceleași scrieri. Iar eu afirm că documentele Eroilor sunt, în mod evident, incorecte. Aici existau oameni, Rasulumii.

Bego ridică din umeri.

— Lucrul ăsta a produs o oarecare consternare-n rândul învățaților.

— Ei, hai, spuse Mon. Asta-i exact chestia pe care ne-o tot arunci în față de fiecare dată când discutăm istorie. Vrei ca noi să descoperim ceva din ea, așa că nu face acum pe nevinovatul.

— Ce-ar fi dacă ființele umane n-ar fi părăsit niciodată lumea asta? interveni Akma. Ce-ar fi dacă ființele umane ar fi fost doar silite să nu se apropie de Gornaya în perioada-n care a fost ridicată de vulcani și de cutremure? Eroii vorbesc despre faptul c-a existat o perioadă-n care masele de uscat se suprapuneau și s-au ridicat mult, formându-se astfel cei mai înalți munți din lume. Ce-ar fi, prin urmare, ca lucrul ăsta să fi dat naștere legendei răspândirii? Fără ființe umane în Gornaya, adică fără ființe umane în lume – dar de fapt ele existând către nord, în regiunile de prerie. Apoi are loc un război nimicitor, iar ființele umane (cele care reușesc) fug din Rasulum. Unii dintre ei sfidează vechile tabuuri și vin în Gornaya. Poate că vin chiar și cu nave, dar se tem că zeii pe care-i venerează – Sufletul Suprem și Păstrătorul Pământului – se vor mânia pe ei pentru că au făcut lucrul ăsta, așa încât susțin că vin din stele, nu din Opustoshen.

— În cazul ăsta, de ce limbajul foilor diferă atât de mult de limba noastră? întrebă Bego.

— Pentru că de la Epoca Eroilor nu s-au scurs doar patru-cinci sute de ani. De fapt, ei s-au separat de Rasulumi în urmă c-o mie de ani, poate mai mult. Iar limbile au devenit din ce în mai deosebite, până când nimic n-a mai semănat.

— Dar ce legătură are asta cu îngerii și cu săpătorii? întrebă Bego.

— Absolut niciuna! strigă Mon. Nu-nțelegi? Ființele umane au venit și-au dominat pe toată lumea, le-au impus tuturor în mod forțat divinitățile lor. Dar oare nu venerau săpătorii niște zeități pe care le confecționau pentru ei îngerii? Fără absurditatea asta cu Păstrătorul. Îngerii și săpătorii au evoluat în mod separat aici în Gornaya, în vreme ce ființele umane au rămas la distanță în teritoriul aflat la nord.

— Cum rămâne cu poveștile în legătură cu Shedemei care-a descoperit un organ ciudat la toate creaturile cerului și ale pământului, care le obliga să rămână împreună? întrebă Bego.

— Povestea spune că v-a făcut pe toți să vă-mbolnăviți, astfel încât organul a dispărut la copiii voștri, zise Akma. Așa-ncât acum, într-o manieră

destul de convenabilă, n-a rămas nici-o dovadă că asemenea organe au existat vreodată.

— Toate poveștile astea folosesc ca dovezi lucruri care nu pot fi verificate acum, spuse Mon. Asta-i o șmecherie retorică de rutină pe care o poate utiliza orice fraier într-o dezbatere publică sau un proces. Steaua cea nouă de pe cer e Basilica – dar cum știm că steaua n-a fost tot timpul acolo?

— Scrierile sunt ambigue în privința asta, rosti Bego.

— Singura dovadă pe care-o avem cu-adevărat, spuse Akma, este în contradicție flagrantă cu scrierile Eroilor. Ele susțin că nu existau alte ființe umane atunci când au sosit. Dar avem osemintele de la Opustoshen și foile Rasulum spre a dovedi contrarul. Nu-nțelegeți? Singura dovadă contrazice totul.

Bego îl privi placid.

— Atunci, asta-nseamnă cu siguranță trădare, rosti el în cele din urmă.

— Dar nu trebuie să fie, rosti Akma. Asta i-am explicat lui Mon. Autoritatea tatălui său este dată de faptul că este un descendent direct al primilor Nafai. Această parte din scrieri nu-i pusă la-ndoială. Regatul nu-i pus sub semnul întrebării.

— Nu, replică Bego. Doar tatăl tău îl pune sub semnul întrebării.

Akma zâmbi.

— Dacă tatăl meu îi învață pe oameni să se comporte-n moduri stânjenitoare, doar pentru că Păstrătorul spune c-așa trebuie, și se dovedește că nu există niciun Păstrător, în cazul ăsta voința cui este cea pe care-ncearcă tata să le-o impună celorlalți?

— Eu sunt convins că tatăl tău e-un om sincer, spuse Bego.

— Sincer, dar greșește, spuse Akma. Iar lumii nu-i place ceea ce propovăduiește.

— Foștilor sclavi le place, replică Bego.

— Lumii, spuse Akma.

— Bănuiesc, atunci, că pe săpători nu-i incluzi în „lume”, spuse Bego.

— Eu consider că-s dușmanii naturali ai ființelor umane și-ai îngerilor. Și totodată mai sunt de părere că nu există motiv pentru care ființele umane să-i conducă pe îngeri.

— Acum am revenit cu adevărat la trădare, spuse Bego.

— De ce n-am face o alianță? întrebă Mon. Un rege al ființelor umane și un rege al îngerilor, ambii domnind peste popoare locuind pe același teritoriu?

— Nu-i posibil, replică Bego. Un singur rege pentru un teritoriu. Altminteri ar exista război și ură-ntre ființele umane și îngeri. Elemakii s-ar folosi de ocazie și ne-ar distruge pe toți.

— Dar n-ar trebui să ni se ceară să trăim împreună, spuse Akma.

Bego îl privi pe Mon.

— Asta dorești? întrebă el. Tu, care copil fiind visai să fii...

— S-a terminat cu visurile mele copilărești! strigă Mon. De fapt, dacă n-aș fi trăit printre îngeri, n-aș fi avut asemenea dorințe, nu-i așa?

— Consider că erau destul de plăcute. Și poate puțin flatante, rosti Bego. Având în vedere cât de mulți îngeri cresc cu dorința de-a fi ființe umane.

— Nimeni! strigă Mon. Niciunul!

— Mulți.

— În cazul ăsta, sunt nebuni cu toții, replică Mon.

— Tot ce se poate, zise Bego. Hai să vedem dacă te-am înțeles. Nu există și n-a existat niciodată un Păstrător. Ființele umane n-au plecat niciodată de pe Pământ, ci doar din Gornaya. Săpătorii și îngerii n-au avut niciodată nevoie unii de alții și n-a existat un organ micuț pe care Shedemei să-l fi extirpat din corpurile noastre prin intermediul unei boli. Și, prin urmare, nu avem motive să ne schimbăm întregul stil de viață, toate obiceiurile, doar pentru că Akmaro ne spune că-i voința Păstrătorului ca acele trei specii să devină un singur popor, Copiii Păstrătorului, Poporul Pământului.

— Exact, spuse Akma.

— Și ce-i cu asta? întrebă Bego.

Akma și Mon se priviră unul pe celălalt.

— Ce vrei să spui cu „ce-i cu asta”?

— De ce-anume îmi spuneți mie? întrebă Bego.

— Poate pentru că tu poți să vorbești cu tata-n legătură cu problema asta, răspunse Mon. Să-l faci să nu mai impună legile astea.

— Să-l îndepărtezi pe tatăl meu din poziția de autoritate.

Bego clipi o dată, auzind vorbele lui Akma.

— Dragii mei prieteni, dac-aș spune lucrurile astea tatălui tău, aș fi pur și simplu îndepărtat imediat din orice poziție de responsabilitate. Asta-i singura schimbare care s-ar produce.

— În cazul ăsta, tatăl meu îl controlează complet pe rege? întrebă Akma.

— Fii atent, spuse Mon. Nimeni nu-l controlează pe tatăl meu.

— Știi ce vreau să spun, rosti Akma nerăbdător.

— Iar eu îl cunosc pe Motiak, zise bătrânul. N-o să-și schimbe părerea, pentru că, din punctul lui de vedere, voi n-aveți nici-o dovadă. Pentru el, însuși faptul că vise adevărate i-au ajutat pe soldații lui Ilihiak să găsească foile Rasulum e dovada faptului că Păstrătorul dorea ca ele să fie găsite. Prin urmare, Păstrătorul este cel care corectează greșelile Eroilor – o dovadă suplimentară a faptului că Păstrătorul trăia pe vremea aceea și că trăiește și acum. N-o să poți convinge să-și schimbe părerea pe cineva care vrea cu atâta disperare să creadă-n Păstrător.

Supărat, Akma bătu cu pumnul în iarbă.

— Tatăl meu trebuie oprit să-și mai răspândească minciunile!

— Greșelile, spuse Bego. Ți-amintești? N-ar trebui să fii niciodată un fiu atât de neloial încât să-ți acuzi tatăl de minciună. Cine te-ar mai crede?

— Faptul că el crede-n ele nu-nseamnă că nu-s minciuni, replică Akma.

— Ah, dar nu-s minciunile lui, nu-i așa? replică Bego. Așa încât trebuie să le zici greșeli, atunci când spui că-s ale tatălui tău.

Mon chicoti.

— Îl auzi, Akma? E de partea noastră. Asta a vrut el să-nțelegem de-atâta vreme.

— De ce crezi lucrul ăsta? întrebă Bego.

— Pentru că ne dai sfaturi în legătură cu strategia, replică Mon.

Akma se ridică, rânjind.

— Da, ne dai, nu-i așa, Bego?

Bătrânul ridică din nou din umeri.

— Nu se poate s-ai o strategie în momentul ăsta. Akmaro e prea legat de politica regelui și viceversa. Dar poate c-o să vină o vreme când Casele Păstraților or să fie mai clar separate de casa regală.

— Ce vrei să spui? întrebă Akma.

— Doar atât: că există unii care vor să-l dea jos de pe tron pe tatăl tău, pentru că sunt extrem de porniți împotriva acestor politici.

— Nu asta vrem noi! strigă Mon.

— Bineînțeles că nu. Nici-o persoană întreagă la minte nu vrea așa ceva. Singurul motiv pentru care n-avem invazii ale Elemakilor an de an este acela că-ntregul imperiu al Darakembei este unit, având armate și iscoade care patrulează și apără în mod constant frontierele noastre. Doar câțiva bigoți și nebuni vor să-l dea jos de pe tron. Până la urmă însă, această minoritate trădătoare o să câștige tot mai mult sprijin, pe măsură ce tatăl tău o să meargă mai departe cu reformele lui Akmaro. O să izbucnească un

război civil, mai devreme sau mai târziu, și, indiferent cine-o să câștige, o să fim șubreziți. Există lume care nu dorește așa ceva. Care vrea să ne-ntoarcem la situația de dinainte.

— Bătrânii preoți, vrei să spui, rosti Mon plin de dispreț.

— Unii dintre ei, da, zise Bego.

— Și tu, spuse Akma. Vrei ca situația să revină la starea dinainte.

— Eu n-am păreri în legătură cu politica publică, rosti Bego. Eu-s un învățat și vă prezint starea prezentă a regatului într-o manieră metodică. Există unii care doresc să evite războiul civil, să protejeze tronul și să-l oprească pe Akmaro să mai promoveze legile astea nesăbuite, ofensive, imposibile, care anulează orice deosebire între bărbați și femei, ființe umane, săpători și îngeri. Toată vorbăria asta despre iertare și înțelegere.

Akma îl întrerupse, plin de amărăciune.

— E doar o mască pentru cei care vor să transforme asta într-un pământ în care săpătorii pășesc țațoși cu arme-n mâini, torturându-i pe cei mai buni ca ei și...

— Aproape că mă faci să mă tem că ești unul dintre cei care doresc să distrugă regatul, spuse Bego. Dacă-așa stă situația, Akma, în cazul ăsta n-o să fii de ajutor celor care-ncearcă să păstreze tronul.

Akma rămase tăcut, smulgând fire de iarbă. Dislocă un smoc, care-l împroșcă cu țărână. Mânios, se șterse pe față.

— Dar ce-ar fi ca aceia care-ncearcă să păstreze tronul să poată asigura poporul: „Așteptați. Copiii lui Motiak nu cred în tâmpenia asta că toate speciile sunt copii egali ai Păstrătorului. Copiii lui Akma n-au intenția să urmeze politica nebunească a părintelui lor. Atunci când va sosi vremea, lucrurile se vor întoarce la vechea stare.”

— Nu eu sunt moștenitorul, rosti Mon.

— Atunci poate c-ar trebui să te străduiești să-l convingi pe Aronha, zise Bego.

— Chiar dacă-ș face asta, tata i-ar lăsa moștenire regatul lui Ominer, înlăturându-ne pe amândoi.

— În cazul ăsta, ar trebui să-l convingi și pe Ominer, ba chiar și pe Khimin.

Auzind sunetul de dezgust scos de Mon, Bego râse:

— E destul de isteț. Chiar dacă-i fiul mamei lui, e-n același timp și-al tatălui. Ce poate face tatăl tău dacă toți copiii lui îi contestă politica?

— Tatei nu i-ar păsa, spuse Akma. Ar alege pe unul dintre favoriții lui ca să fie mare preot după el. Cred că nici măcar nu se gândește la mine pentru postul ăsta.

— Dii-duul? strigă Mon batjocoritor.

Chipul lui Akma se făcu roșu de furie, la auzul numelui rivalului său.

— Nu contează cine-o să fie cu adevărat urmașul tatălui tău, spuse Bego. Nu vezi că, dacă propriul lui fiu propovăduiește în public împotriva politicii duse de el, va fi subminat fără speranță? Există disensiuni și-o lipsă de încredere chiar în rândul propriilor săi preoți. Unii dintre ei or să-ți dea ție ascultare. Alții nu. Dar Păstratul va fi șubrezit.

— Ei, Akma, mi te imaginez predicând, rosti Mon batjocoritor.

— Cred c-o să fiu bun la asta, zise Akma. Dacă nu cumva voi fi arestat.

Bego încuviință din cap.

— Asta-i problema, nu-i așa? rosti el. Din cauza asta trebuie să aștepti să vină vremea ta. Lucrează cu frații tăi, Mon. Ajută-l, Akma. Nu-i presăți prea tare, doar sugerați anumite lucruri, puneți întrebări. În cele din urmă o să-i câștigați de partea voastră.

— În felul în care-ai făcut tu cu noi? întrebă Akma.

Bego ridică din nou din umeri.

— Eu nu v-am sugerat niciodată trădarea. N-o sugerez nici acum. Vreau să descoperiți adevărul voi înșivă. Nu vi-l bag pe gât, așa cum fac alții.

— Dar ce garanție avem c-o să se schimbe ceva?

— Cred că-ndepărtându-i pe preoții numiți de rege, Akmaro și Motiak au pornit-o pe-o pantă de pe care nu se mai pot întoarce, spuse Bego. În cele din urmă, o să-i ducă într-un punct în care religia va fi complet separată de guvernare. Iar atunci când va veni acea zi, tinerii mei prieteni, legea nu va mai sta-ntre voi și ceea ce veți dori să propovăduiți.

Mon strigă.

— Dacă-ăș crede-n continuare-n darul meu, aș zice că-i sigur că Bego are dreptate. În curând se va întâmpla. Trebuie.

— Acum, dacă-ți înțeles cum să salvați regatul de credințele excesive ale lui Akmaro, pot să merg înăuntru ca să găsesc ceva de care s-atârni, pentru a-mi întinde mușchii care mă dor?

— Te putem transporta înăuntru, dacă dorești, se oferi Mon ștregărește.

— Cruțați-mă de necazuri suplimentare, tăindu-mi capul și ducându-i înăuntru. Restul corpului oricum nu-mi mai e de mare folos în prezent.

Râseră și se ridicară din iarbă. Merseră mai încet la întoarcerea către casa regelui, dar era un dans, un elan în felul în care pășeau băieții – nu, săltau – pe poteca din parc. Iar când trecură pe lângă Khimin, care se chinuia să memoreze un poem lung, îl șocară de-a dreptul, pur și simplu invitându-l să meargă cu ei.

— De ce? întrebă bănuitor Khimin.

— Pentru că, deși mama ta e-o idioată cu acte, spuse Mon, totuși tu ești fratele meu și m-am purtat într-un mod rușinos cu tine vreme de prea mulți ani. Dă-mi o șansă să mă revanșez.

În timp ce Khimin se apropia cu pași lenți și precauți de ei, Akma îi șopti lui Mon:

— Din momentul ăsta, ți-ai luat un angajament.

— Cine știe? rosti Mon. Poate că-i o tovărășie agreabilă, pân-la urmă. Edhadeya spune mereu că-i un tip de treabă, dacă-i dăm o șansă.

— În cazul ăsta, Edhadeya o să fie foarte fericită, replică Akma.

Mon îi făcu cu ochiul.

— Dacă dorești, o să-i spun că ideea de-a le include și pe vlăstarele lui Dudagu Dermo a fost ideea ta.

Akma își dădu ochii peste cap.

— Mon, nu-i fac ochi dulci surorii tale. E cu trei ani mai mare decât mine.

— Poate că darul meu nu vine de la Păstrător, spuse Mon, dar recunosc o minciună atunci când e cazul.

Când fură rostite aceste cuvinte, Khimin era suficient de aproape de ei pentru a-i auzi ce vorbesc, așa încât conversația se schimbă spre a-l include și pe el. Ajungând la casa regelui, Akma și Mon își folosiseră atât de mult farmecele încât bietul băiat în vârstă de optsprezece ani era complet vrăjit și i-ar fi crezut chiar dacă i-ar fi spus că picioarele lui sunt niște cioturi de copaci, iar nasul o gulie.

Bego îi părăsi imediat ce ajunseră înăuntru, iar pe coridoare își folosi puțin aripile, fâlfâind pe deasupra podelei și cântând crâmpenie de cântece vesele. Isteți băieți, își spuse el. O să reușească, dacă le dăm o cât de mică șansă. O să reușească.

Lui Luet îi plăcea atunci când mama îi făcea o vizită lui Dudagu în casa regelui, pentru că, după câteva momente în care era politicoasă cu regina, care nu îmbătrânea bine și-și petrecea zilele plângându-se de problemele ei de sănătate, i se permitea să plece și să se ducă s-o caute pe Edhadeya.

Începuse să facă acest lucru când avea doar cinci ani, iar Edhadeya era o semeață fată de zece ani; se minuna acum, gândindu-se în urmă, că fiica regelui fusese atât de drăguță cu o copilă care avea jumătatea vârstei ei și care fusese până nu de mult sclavă la săpători. Sau poate că asta era motivul – Edhadeyei i se făcuse milă de ea auzind povestea suferințelor ei. Ei, indiferent cum va fi început, prietenia era acum în plină floare, Edhadeya având douăzeci și trei de ani, iar Luet optsprezece, deja femeie.

Își găsi prietena lucrând cu muzicienii, învățându-i o nouă compoziție. Toboșarii păreau a nu înțelege cum trebuie ritmul.

— Nu-i greu, spunea Edhadeya. E greu doar atunci când le puneți la un loc. Dar dacă puteți s-auziți cum se-mbină cu melodia...

După care Edhadeya începu să cânte, cu un plăcut glas de soprană, iar când un toboșar și încă unul începură să simtă cum ritmul bății pe care îl arătase ea se potrivea cu melodia pe care o cânta ea, fără să se gândească ce face, Luet începu să se învâртеască, să-și ridice brațele și să salte într-un dans improvizat.

— Mă faci să mă rușinez cu bietul meu cântecel, strigă Edhadeya.

— Nu te-opri, este minunat.

Dar Edhadeya încetă imediat, lăsându-i pe muzicieni să lucreze la acompaniament în timp ce ea o porni împreună cu Luet către grădina de legume.

— Viermi peste tot. Pe vremuri aveam sclavi a căror singură sarcină era să-i culeagă de pe frunze. Acum nu putem plăti suficient pe cineva ca să facă lucrul ăsta, așa-ncât frunzele noastre verzi sunt găurite și, din când în când, o salată se mișcă singură. Cu toții ne prefacem că-i un miracol și continuăm să mâncăm.

— Trebuie să-ți spun că Akma e-n ultima vreme într-una din dispozițiile lui groaznice, rosti Luet.

— Nu-mi pasă, zise Edhadeya. E prea mic pentru mine. Mereu a fost prea mic pentru mine. Am fost nebună că mi-am imaginat c-aș fi îndrăgostită de el.

Luet se uită în sus, la cer.

— Ce? Ce-i cu norii ăștia? Am crezut că-l iubeai pe fratele meu ori de câte ori plouă.

— Acum nu plouă, rosti Edhadeya. Azi e-una din zilele în care-l iubești pe Mon?

— Pe nimeni, replică Luet. Nu cred c-o să fiu o soție bună.

— De ce nu? întrebă Edgadeya.

— Nu vreau să stau într-o casă și toată ziua să dau indicații în legătură cu treburile de făcut. Vreau să ies afară, ca tata, să propovăduiesc, să stau de vorbă și...

— El muncește.

— La câmp, știu. Dar aş face lucrul ăsta. Numai să nu mă pui să stau în casă. Poate că-i din pricina trudei la câmp din copilărie. Poate că-n sufletul meu mi-e întotdeauna teamă că, dacă nu muncesc, vreun săpător de două ori cât mine o să mă...

— Oh, Luet, am coșmaruri de fiecare dată când vorbești așa.

— Am găsit unul, rosti Luet, culegând un vierme.

— Ce atrăgător, rosti Edhadeya.

Luet strivi viermele între degete, îi făcu ghemotoc rămășițele și le aruncă în țărână.

— O altă salată care n-o să se mai miște! zise ea.

— Luet, rosti Edhadeya, iar din acel moment se schimbă întregul ton al conversației. Nu mai erau niște fete jucăușe. Acum erau femei, iar discuția era serioasă. Ce-a mai descoperit fratele tău în ultima vreme? Ce se-ntâmplă între el și frații mei?

— E mereu aici împreună cu Mon, răspunse Luet. Cred că studiază ceva împreună cu Bego. Sau se ocupă de ceva.

— Deci el nu stă de vorbă cu tine? întrebă Edhadeya. Cu ei vorbește.

— Care ei?

— Acum nu doar cu Mon. Vorbește cu Aronha, Ominer și Khimin.

— Ei, păi, e frumos că-l include și pe Khimin. Eu nu cred că băiatul e-atât de-ngrozitor pe cât...

— Oh, e-ngrozitor, serios. Dar poate fi recuperat, și m-aș bucura dacă Akma și Mon s-ar gândi la așa ceva, spuse Edhadeya. Dar nu despre asta-i vorba.

— Nu?

— Ieri cineva a pomenit despre vise adevărate și s-a uitat la mine. Ceva lipsit de importanță, un comentariu întâmplător. Nici nu-mi amintesc bine – unul dintre sfetnici, care venise să se-ntâlnească cu tata, s-a uitat la mine. Dar s-a întâmplat să-ntorc capul exact în acel moment și l-am surprins pe Ominer dându-și ochii peste cap în batjocură. Așa încât m-am luat după el și-n clipa-n care am rămas singuri în curte l-am înghesuit de perete și-am cerut să aflu din ce motiv glumește pe seama mea.

— Tu ești întotdeauna atât de blândă.

— Ominer nu te-aude decât dacă are o suferință fizică, rosti Edhadeya. Iar eu sunt mai puternică decât el.

— Ei, și ce-a spus?

— A negat c-ar fi glumit pe seama mea. Așa c-am întrebat: „Pe seama cui glumești?” Iar el a răspuns: „Pe seama lui.”

— A cui?

— Știi, sfetnicul care se uita la mine. Iar eu am zis: „Nu poți să-i învinovățești pe oameni pentru că se gândesc la visul meu despre Zenifi atunci când mă văd. Nu oricine are vise adevărate”. Apoi a spus – fii atentă, Luet: „Nimeni n-are așa ceva.”

— Nimeni?

Luet râse, apoi își dădu seama că Edhadeyei nu i se părea amuzant.

— Dedaya, eu am avut vise adevărate, tu ai avut vise adevărate. Mama vede conexiunile dintre oameni. Mon are un simț al adevărului. Tata visează adevărat și – e ceva absurd.

— Eu știu lucrul ăsta. Așa că l-am întrebat de ce-a spus așa ceva, dar n-a vrut să-mi răspundă. L-am ciupit, l-am gădilat – Luet, Ominer nu poate ține un secret față de mine. Întotdeauna am fost în stare să-l aflu, chinuindu-l timp de cinci minute. Dar de data asta s-a prefăcut că nu știe despre ce vorbesc.

— Și crezi că-i ceva legat de Akma și de Mon?

— Știu că despre asta-i vorba. Luet, singurul mod prin care Ominer ar putea ține ceva secret față de mine ar fi doar faptul că este fiind mai înfricoșat de altcineva. Iar singurele două persoane din lume de care se teme el mai mult decât de mine sunt...

— Tatăl tău?

— Nu fi proastă, tata e-atât de drăguț atunci când îl bagă în seamă pe Ominer, ceea ce nu se-ntâmplă prea des, și atunci se face una cu peretele. Nu, sunt Mon și Aronha. Cred că-i vorba de-amândoi. Am fost atentă-n dimineața asta și toți cei patru frați ai mei s-au întâlnit cu fratele tău și indiferent ce anume plănuiesc sau fac...

— E-n legătură cu ideea că nu există vise adevărate.

Edhadeya încuviință.

— Nu pot să mă duc la tata să-i spun, ei or să tăgăduiască, pur și simplu.

— Or să-l mintă pe tatăl vostru?

— Ceva s-a schimbat. M-a făcut să mă simt într-un fel întunecat și neplăcut și-am senzația că pun ceva la cale.

— Nu spune lucrul ăsta, rosti Luet. Vorbim despre familiile noastre.

— Nu mai sunt niște băieței. Dacă stai să te gândești bine, din pricina faptului că studiem în continuare, câteodată uităm că nu mai suntem la școală, niciunul dintre noi, cu excepția lui Khimin. Sunt bărbați și femei. Dacă Akma n-ar fi fiul tatălui tău, el și-ar câștiga singur traiul. Aronha o face pe soldatul, dar are prea mult timp la dispoziție, la fel ca și ceilalți frați ai mei – îi pun pe preoți să muncească, dar nu pe fiii regelui.

Luet încuviință din cap.

— Tata a-ncercat să-l facă pe Akma să-nceapă să-și câștige traiul atunci când avea cincisprezece ani. Vârsta la care copiii lucrătorilor...

— Cunosce vârsta asta, zise Edhadeya.

— Akma atât a spus: „Ce, ai de gând să stai cu biciul pe mine dacă nu fac lucrul ăsta?” A fost cu adevărat ceva răutăcios.

— În zilele alea înfiorătoare nu tatăl tău era supraveghetorul lui, rosti Edhadeya.

— Dar tata i-a iertat pe supraveghetori. Pe Pabulogi. Akma nu i-a iertat, continuă să țină supărarea.

— După treisprezece ani! strigă Edhadeya.

— Akma se hrănește din ea precum un pui neieșit din găoace se hrănește din gălbenușul oului. Chiar și-atunci când se gândește la altceva, chiar și atunci când nu-și dă seama, clocotește lăuntric. A fost o vreme învățătorul meu. Am devenit foarte apropiați. Un timp l-am iubit mai mult decât pe oricine altcineva. Dar dacă mă apropiam prea mult, dacă-i atingeam afecțiunea într-o manieră greșită, mă pune la punct de nu mă vedeam. Câteodată mă șoca maniera-n care probabil că s-au simțit Elemak și Mebbekew atunci când Nafai i-a trântit la pământ, aruncând trăsnete din deget.

— Melancolie. Mi-am imaginat doar că-i o persoană cu stări de proastă dispoziție, zise Edhadeya.

— Oh, sunt sigură că-i și asta, rosti Luet, problema e c-atunci când are o stare de-asta, își varsă nervii pe tatăl meu.

— Și pe Pabulogi.

— Ei nu-și fac apariția prea des. Atunci când preoții vin la întruniri cu tata, Akma are grijă să fie-n altă parte. Nu cred că i-a văzut pe vreunul dintre ei de ani buni.

— Dar tu i-ai văzut.

Luet zâmbi ușor.

— Cât mai puțin posibil.

— Chiar de pe patul de moarte, cum spune ea, mama adună toate bârfele și zice că Didul se uită la tine ca... ca...

— Cel mai îngrozitor coșmar al meu.

— Nu cred că vorbești serios, zise Edhadeya.

— Nu el personal. Dar ce s-ar întâmpla dac-ar mărturisi că mă iubește? Sau că eu-l iubesc? Ar fi o manieră mai blândă și mai rapidă dacă i-aș tăia beregata lui Akma în timp ce doarme.

— Vrei să spui c-această melancolie copilărească a fratelui tău te-ar putea ține la distanță de bărbatul pe care-l iubești?

— Nu-l iubesc pe Didul. Era doar o situație ipotetică.

— Lutya, prietena mea, nu-i complicată viața aici, în casa regelui?

— E probabil la fel de complicată ca și cea a celor mai săraci țărani. Acolo jos, în găurile lor din pământ, cei mai neputincioși foști sclavi au exact aceleași probleme. Răzbunări, iubiri, mânie, frică, ură...

— Dar atunci când se ceartă-n tunelurile lor, nu se zguduie întregul regat, spuse Edhadeya.

— Păi, e familia ta. Nu a mea.

Edhadeya culese un vierme de pe o altă frunză.

— În regat există persoane care simpatizează cu săpătorii. Ce-ar fi ca frații noștri să se dezvăluie ca făcând parte dintre viermi?

— De asta ți-e teamă, nu-i așa? Neagă-l pe Păstrător. În cazul ăsta nu mai trebuie să ne asociem cu săpătorii și cu îngerii și să...

— Mon îi iubește pe îngeri. Ar muri dacă n-ar fi cu ei.

— Dar oare iubește poporul cerului într-o măsură mai mare decât urăște Akma poporul pământului?

— Indiferent ce se-ntâmplă, Mon n-o să renunțe la iubirea lui pentru îngeri.

— Totuși. Ar fi-ngrozitor dacă ei ar începe...

— Nici să nu te gândești la asta, spuse Edhadeya. Frații noștri nu vor comite trădare.

— Deci ție nu ți-e frică, zise Luet.

Edhadeya se așeză pe o bancă și oftă.

— Mie mi-e frică.

Din spatele lor, se făcu auzită o voce nouă:

— De ce anume?

Întoarseră capul. Era Chebeya, mama lui Luet.

— Ai terminat deja? întrebă Luet.

— Biata Dudagu e istovită, zise Chebeya.

Edhadeya pufni.

— Nu mai scoate sunetul ăsta-n pădure, fiindc-o să te găsească un jaguar.

— Nu-nțeleg de ce consideri că-i ceva nefiresc din partea mea să-mi disprețuiesc mama vitregă, rosti Edhadeya.

— Tatăl tău o iubește, replică Chebeya.

— Un semn al capacității lui nesfârșite de-a iubi, zise Edhadeya.

— Despre ce vorbești când am apărut eu? întrebă Chebeya. Și nu negați că era ceva important, am văzut cum erați legate una de alta.

Luet și Edhadeya se uitară una la cealaltă.

— Încercați să decideți cât de mult să-mi spuneți? întrebă Chebeya. Hai să vă ușurez sarcina. Începeți prin a-mi povesti totul.

Cele două tinere îi dezvăluiră.

— Hai să-i supraveghez puțin, rosti Chebeya, după ce terminară ele. Dacă-i văd împreună, pot s-aflu o grămadă de lucruri.

— Cum poate Mon să nu creadă-n vise adevărate? întrebă Edhadeya. Știe când lucrurile sunt adevărate – știa că visul meu legat de familia voastră era adevărat.

— Nu subestima capacitatea de persuasiune a fiului meu, spuse Chebeya.

— Mon nu-i păpușa nimănui, rosti Edhadeya. Îl cunosc.

— Nu, nu păpușă, zise Chebeya. Dar eu cunosc darul lui Akma.

— Are un dar? întrebă Luet.

— Surioara află ultima, spuse Edhadeya.

— Are același dar ca și mine.

— N-a spus niciodată lucrul ăsta! strigă Luet.

— Nu, pentru că nu-și dă seama. E diferit în cazul bărbaților, cred. Bărbații nu alcătuiesc atât de ușor comunități precum femeile. Bărbații umani, despre ei vorbesc – îngerii nu-s așa. Sau poate că sunt, nu știu prea multe. Știu doar c-atunci când un bărbat are un asemenea dar, el nu vede-n același fel conexiunile între persoane. Ci începe, în mod inconștient, să găsească modalități de-a aduna în propriile mâini firele împrăștiate.

— Prin urmare, nu e-n stare să vadă rețeaua de fire dintre persoane, spuse Luet. El devine pur și simplu păianjenul?

Chebeya ridică din umeri.

— Nu i-am explicat ce anume face. Mi-e teamă că, dacă devine conștient de asta, o să fie cu mult mai rău. O să devină mai puternic și...

— Periculos, completă Edhadeya.

Chebeya întoarse capul.

— Adună oameni care vor să-i facă pe plac.

— Suficient încât Mon să renunțe la iubirea lui pentru poporul cerului? întrebă Edhadeya.

— Va trebui să-i văd împreună, având acest lucru în minte. Dar dacă Akma ar fi cu adevărat preocupat de ceva și-ar avea nevoie de ajutorul lui Mon, cred că Mon i l-ar da.

— Dar asta-i oribil, spuse Edhadeya. Înseamnă asta oare că-n vremurile când mi se părea că-l iubesc...

— Nu știu, replică Chebeya. Sau, vreau să spun – știu – în măsura-n care-i capabil de iubire, te-a iubit, din când în când.

— Nu acum.

— Nu în ultima vreme.

Din ochii Edhadeyei se rostogoliră lacrimi.

— E ceva atât de prostesc, zise ea. Nici măcar nu tânjesc după el, sunt zile întregi când nu mă gândesc la el – dar e doar darul ăsta al lui?

Chebeya clătină din cap.

— Atunci când folosește urzeala lui, ține doar puțin timp. O zi sau două. Dacă nu stă cu tine, pălește. Tu nu l-ai văzut de-o săptămână.

— Îl văd în fiecare zi, replică Edhadeya.

— Dar n-ai fost aproape de el, spuse Luet binevoitoare.

— Trebuie să te privească, să vorbească, să interacționeze cu tine, zise Chebeya. Poți s-ai încredere-n sentimentele tale față de el. Sunt cât se poate de reale.

— Cu-atât mai rău, murmură Edhadeya.

— Mamă, spuse Luet, eu cred că se petrece ceva foarte primejdios. Cred că Akma și fiii lui Motiak pun ceva la cale.

— Așa cum am zis, o să văd dac-așa stau lucrurile.

— Și dac-așa stau?

— O să discut cu tatăl tău despre problema asta, răspunse Chebeya. Apoi poate c-o să vorbim cu regele. Iar el s-ar putea să stea de vorbă cu tine.

— Iar după ce vom fi vorbit între noi toți, tot nu vom putea face nimic, spuse Edhadeya.

— Niciodată nu-ți pierzi speranța, nu-i așa? Dedaya, ai puțină încredere. Chiar dacă tatăl tău, soțul meu și cu mine suntem bătrâni, încă mai avem ceva putere. Putem schimba lucrurile.

— Am observat că n-ai inclus-o pe mama mea vitregă în grupul ăsta, rosti Edhadeya răutăcioasă.

Chebeya zâmbi cu o inocență benignă.

— Săraca Dudagu. E prea fragilă ca să fie pomenită la capitolul „putere”. Edhadeya râse.

— Luet, acum, hai acasă cu mine. Avem treabă.

Edhadeya le îmbrățișă pe amândouă și le urmări părăsind curtea. Apoi se întinse pe bancă și privi cerul. Își spuse că, dintr-un anumit unghi, putea să vadă steaua Basilica chiar și pe un soare strălucitor. Azi, însă, norii acopereau totul. Va ploua.

— Cea-care-nu-a-fost-niciodată-înmormântată, murmură Edhadeya. O să faci ceva-n privința asta?

Shedemei își încarcă lucrurile în micul vehicul spațial al navei în vreme ce Sufletul Suprem îi murmura încă o dată în minte:

(Ești sigură că e un lucru înțelept?)

— Crezi că nu mă poți proteja? Întrebă Shedemei.

(Pot să împiedic să fii ucisă.)

— Atâta cer doar.

(Încă nu îmi dau seama ce anume poți descoperi pe care eu să nu îl pot afla mai rapid și mai precis.)

— Vreau să-i cunosc pe oamenii ăștia, asta-i tot, replică Shedemei. Vreau să-i cunosc personal.

(Nu ai cum să îi cunoști stând de vorbă cu ei așa de bine cum îi cunosc eu cercetându-le gândurile.)

— Trebuie să spun lucrurilor pe nume? Nu poți să te uiți în mintea mea, ca să vezi adevărul?

(Întrebarea adevărată este: tu poți?)

— Pot. Mă duc acolo jos pentru că mă simt singură. Poftim, asta voiai s-auzi?

(Da.)

— Ei bine, acum ai auzit. Vreau s-aud altă voce organică. Nu vreau să te jignesc, dar aș dori s-am senzația că mă cunosc și alții.

(Nu mă simt jignit. Speram că vei face ceva de acest fel. Aș fi dorit doar să-ți fi ales o perioadă mai blândă. Acum nu poți obține prea multe printr-o

intervenție.)

— Știu, replică Shedemei. Și nu pretind c-aș avea vreun scop măreț și nobil. Sunt pur și simplu pregătită să ies din găoacea asta de metal și să mă-ntâlnesc iarăși cu lume. Apoi se gândi. Cât de bătrână sunt? O să mă-ntrebe toți.

(Vrei să spui din punct de vedere fizic? Mantia te menține extrem de sănătoasă. Ai putea să pretinzi că ai patruzeci de ani. Nu ai ajuns la menopauză. Nu vei ajunge niciodată, de fapt, până când nu îmi vei spune că dorești să te las să ajungi.)

— Sugerezi c-aș putea avea încă un copil?

(Îți spun doar să ai grijă în ce manieră vei vrea să-ți vindeci singurătatea.)

Shedemei își strânse buzele dezgustată.

— Asta-i o societate cu un puternic tabu referitor la sexul în afara căsătoriei. Nu cobor acolo ca să distrug viața vreunui biet bărbat singuratic.

(Era doar un gând.)

— Ești sigur că avertismentele astea nu-s din cauză c-ai fi într-o extrem de mică măsură gelos?

(Nu am programat așa ceva în mine.)

— Pot să mă plimb pe suprafața acestei planete, iar celelalte creaturi vii or să mă recunoască drept una de-a lor. Ți-ai dorit vreodată...

(Eu nu am dorințe.)

— Păcat.

(E drăguț din partea ta că mă antropomorfizezi cu atâta milă. Dar dacă aș poseda cu adevărat sentimentele pe care le proiectezi asupra mea, ultimele lucruri pe care le-ai spus nu ar fi fost, tehnic vorbind, o exultare?)

— Am asta programat în mine, răspunse Shedemei.

Securile fură îngropate. Micul vehicul spațial se decuplă din locul de andocare a navei Basilica și se năpusti în jos în atmosferă.

ȘCOALA LUI RASARO

Lumina se strecura prin ferestrele înalte și largi ale încăperii de iarnă, reflectându-se de pe pereții goi, zugrăviți, până când lui Mon îi fu greu să-și închipuie c-ar putea fi mai luminos afară. Motivul pentru care el și frații lui se puteau întâlni spre a fi cicăliți de – nu, spre a avea o discuție cu – Akma era din cauza faptului că nimeni nu folosea încăperea de iarnă în timpul verii. Era prea cald. Era prea luminoasă. Doar atât putea face Mon pentru a-și ține ochii deschiși. De n-ar fi fost muștele bâzâitoare care persistau în încercarea de a-i sorbi sudoarea care picura de pe trupul lui, ar fi adormit demult.

Nu se punea problema că Mon n-ar avea încredere în ideile lui Akma. Era vorba doar de faptul că ei doi discutaseră toate acestea înainte de a-i coopta pe Aronha, Ominer și Khimin. Așa încât pentru el nu era nimic nou. Și-i stătea în fire lui Akma să conducă dezbaterile, datorită faptului că Mon n-avea răbdarea să țină piept întrebărilor lui Khimin, care erau întotdeauna deplasate, sau refuzului îndărătnic al lui Aronha de a fi de acord cu idei care fuseseră deja dovedite cu vârf și-ndesat. Doar Ominer părea a înțelege imediat ce spunea Akma, dar chiar și el făcea ca discuțiile să devină mai lungi și mai plictisitoare decât trebuia, pentru că atunci când *înțelegea* o idee, i-o repeta lui Akma cu alte cuvinte. Între obtuzitatea lui Khimin, pasivitatea lui Aronha, entuziasmul lui Aronha, fiecare mic avans al discuției necesita ore întregi, sau cel puțin așa i se părea lui Mon. Akma putea să suporte așa ceva. El putea să se comporte ca și cum întrebările și comentariile n-ar fi fost din cale-afară de prostești.

Un mic gând se strecură în conștiința lui Mon: oare Akma s-a comportat cu mine în același fel? Oare ideile pe care le-am avut „împreună” sunt în realitate doar ale lui? Cât de dibaci e el, în realitate, în a-i câștiga pe alții de partea lui?

Imediat, Mon alungă acest gând, nu pentru c-ar fi fost adevărat, ci pentru c-ar fi însemnat că Mon nu era egal cu Akma din punct de vedere

intelectual, iar el era, cu siguranță. Bego susținuse în mod limpede tot timpul că Mon era cel mai bun elev pe care-l avusese.

— Ființele umane și îngerii sunt capabili să conviețuiască, zise Akma, pentru că habitatul natural al ambelor specii este-n natură, în locuri deschise, la lumina soarelui. Ființele umane nu pot zbura, e-adevărat, dar structura noastră bipedă ne ridică deasupra celorlalte animale. Ne concepem pe noi înșine ca privind de sus, ceea ce ne face compatibili, în esență, cu poporul cerului. Săpătorii, însă, sunt creaturi ale întunericului, ale văgăunilor, postura lor naturală este cu burțile târâte prin subteranele umede. Săpătorilor le place tot ceea ce le repugnă creaturilor inteligente și rafinate; și invers.

Mon închise ochii ca să se apere de insuportabila lumină din cameră. În fundul minții pulsa o senzație intensă, o certitudine că în copilărie învățase să aibă încredere, iar în anii din urmă învățase – un lucru mult mai dificil – să ignore. Senzația era dedesubtul și îndărătul locului din mintea lui de unde veneau cuvintele. Dar la felul în care mintea furniza cuvinte pentru stări de spirit inexplicabile, ea deprinsese totodată cuvintele care însoțeau respectiva senzație: Greșit. Asta-i ceva greșit. Pulsație, pulsație, pulsație. Și închizând ochii n-o făcea să dispară.

Lucrul ăsta n-are nici-o semnificație, își zise Mon. Senzația asta-i doar o reminiscență din copilărie. Păstrătorul Pământului încearcă să mă facă să n-am încredere în spusele lui Akma.

Ce-mi trece prin minte? Nici măcar nu cred în Păstrătorul Pământului și iată că-l învinovățesc pentru acest refren monoton, fără sens, prostesc, smintit, care-mi pulsează-n minte tot timpul. Nu pot să scap de superstiții chiar în timp ce-ncerc să scap de superstiții. Râse de sine însuși.

Râse cu glas tare, sau poate că doar respiră ca și cum ar fi râs – lui Akma nu-i luă mult ca să se agațe de asta.

— Dar poate că mă-nșel, rosti el. Mon este cel care-nțelege cu adevărat lucrul ăsta. De ce râdeai, Mon?

— Nu râdeam.

Greșit. Asta-i ceva greșit, asta-i ceva greșit.

— Adică, vreau să spun, Mon, că primul meu gând a fost că cele trei specii ar trebui să se separe, dar tu ești cel care-a insistat ca ființele umane și îngerii să trăiască-mpreună, având în vedere afinitățile dintre noi.

— Vrei să spui că lucrul ăsta vine de la Mon? întrebă Aronha. Mon, care-a sărit de pe un zid înalt atunci când avea trei ani pentru că voia să zboare

ca un înger?

— Mă gândeam, zise Mon, că toate chestiile astea pe care le spui despre săpători le-ar putea spune și îngerii despre noi. Creaturi josnice, care se târăsc pe burtă. Nici măcar nu putem atârna ca lumea de-o creangă de copac. Murdare, ghemuite-n mizerie...

— Dar nu păroase, interveni Khimin.

— N-o să ne-asculte nimeni, rosti Ominer, dacă-ncepem să spunem că îngerii-s mai buni decât ființele umane. Iar regatul o să se fărâmițeze dacă o să susținem că ființele umane și îngerii ar trebui să se separe. Dacă vrem să funcționeze chestia asta, trebuie să-i excludem pe săpători și numai pe săpători.

Mon se uită la el surprins. La fel și Akma.

— Dacă vrem să funcționeze ce anume? întrebă Akma.

— Asta. Toată chestia asta pentru care ne pregătim, spuse Ominer.

Mon și Akma se priviră unul pe altul.

Ominer își dădu seama că rostise ceva greșit.

— Ce-i?

Nimeni nu răspunse.

Apoi Aronha, cu aerul său metodic, spuse:

— Nu știam c-avem în plan să facem publice discuțiile astea.

— Ce, o s-așteptăm pân-o s-ajungi tu rege? întrebă Ominer disprețuitor. Cu toată graba asta, cu tot secretismul ăsta, am presupus că Akma ne pregătea să-ncepem să vorbim împotriva așa-zisei religii a lui Akmaro. Încercarea lui de-a controla și distruge societatea noastră și de-a le oferi regatul Elemakilor pare mai plauzibilă – mi-am zis că o să ridicăm acum vocea împotriva ei, înainte ca el să reușească să-i facă acceptați pe săpători în calitate de bărbați și femei adevărate pe tot cuprinsul Darakembei. Și dacă nu facem chestia asta, de ce ne mai pierdem timpul? Hai să mergem afară și să ne facem niște prieteni printre săpători, ca să nu fim dați la o parte atunci când or s-ajungă ei la putere.

Akma chicoti. Altor li s-ar fi părut ca o încredere facilă – dar Mon fusese cu Akma destul de multă vreme spre a ști că el râdea astfel atunci când era puțin temător.

— Bănuiesc că ăsta a fost scopul pe care l-am avut în străfundul minții noastre, rosti Akma, dar nu cred c-a ajuns la nivel de plan.

Ominer râse zeflemitor.

— Ne spui că nu există niciun Păstrător și consider că dovezile tale sunt convingătoare. Ne zici că ființele umane n-au părăsit niciodată Pământul, că noi nu suntem mai vechi decât poporul cerului sau poporul pământului, doar am evoluat în locuri diferite, iar eu-s de acord. Ne spui că din pricina asta toate învățăturile tatălui tău sunt greșite și că, de fapt, singurul lucru care contează este care dintre culturi va supraviețui și va domina. Iar maniera de-a răspunde la o asemenea întrebare este aceea de a-i ține pe săpători la distanță de Darakemba și de-a menține civilizația asta care-a fost creată în comun de ființele umane și de îngeri, civilizația Nafarilor. Îi ținem în interiorul Gornayei pe Elemaki cu mizerabila lor alianță între ființele umane și șobolanii cei grăsați care fojgăie-n gunoaie, în timp ce noi o să găsim modalități de-a îmblânzi marile zone mlăștinoase din Severless, Vostoiless, Yugless și de-a ne multiplica populația într-un asemenea grad încât să-i putem copleși pe Elemaki – toate aceste planuri sunt minunate, iar tu nu te-ai gândit niciodată să ieșim și să vorbim despre ele-n public? Haide, Mon, nu suntem tâmpiți.

Expresia de pe chipul lui Khimin și al lui Aronha arată clar că era prima dată când ei se gândeau la aceste idei, dar, desigur, având în vedere tonul exasperat al lui Ominer, nu aveau de gând să admită propria stupiditate rușinoasă.

— Da, rosti Akma. În cele din urmă, am fi-nceput să le spunem celorlalți.

— Maselor, spuse Ominer. Nu se pune problema să reușiți să-l faceți pe tata să se răzgândească – Akmaro ține creierul tatei în desaga lui de călătorie. Și niciunul dintre sfetnici n-o să ni s-alăture în a ne opune voinței tatei. Iar dacă vorbim despre treaba asta-n liniște și-n secret, o s-arate a conspirație și atunci când o să fie dată-n vileag o să pară că suntem niște trădători nemernici. Așa-ncât singura modalitate posibilă de a-l opri pe Akmaro să distrugă Darakemba este aceea de a-i ține piept în mod deschis și public. Am dreptate?

Greșit. Asta-i ceva greșit. Asta-i ceva greșit.

Din reflex, Mon fu cât pe ce să răspundă cu mesajul care-i pulsa în minte. Dar știa că e o rămășiță din credința în Păstrător de pe vremea copilăriei, că trebuia să depășească această superstiție și s-o respingă dacă voia să aibă vreo speranță de-a câștiga respectul lui Akma. Sau pe cel al lui Bego, sau al fraților săi, nu contează. Respectul lui Akma.

Așa că, în loc să spună ce avea în inimă, răspunse doar cu mintea:

— Da, ai dreptate, Ominer. Și-i adevărat că eu și cu Akma n-am discutat chestiunea asta. Probabil că Akma s-a gândit la asta, dar eu știu că nu m-am gândit. Acum, că spui și tu, știu c-ai dreptate.

Aronha întoarce capul cu gravitate către Mon.

— Știi c-are dreptate?

Mon știa ce anume întreba Aronha. Fratele său dorea să aibă asigurarea că vechiul dar de discernământ pe care-l primise Mon era angajat în luptă. Dar

Mon refuză să mai considere drept „cunoaștere” aceste senzații. Cunoaștere însemna ceea ce descoperea rațiunea, ceea ce apăra logica, ceea ce arătau dovezile palpabile. Așa încât, deși Aronha pune o întrebare, Mon putea răspunde în mod cinstit folosind singurul sens al cuvântului știu în care mai avea încredere.

— Da, Aronha. Știu c-are dreptate, că și Akma are dreptate, că și eu am dreptate.

Aronha încuviință din cap cu gravitate.

— Suntem fiii regelui. N-avem altă autoritate cu excepția celei pe care ne-o conferă el, dar ne bucurăm de-un imens prestigiu. Ar fi o lovitură îngrozitoare pentru reformele lui Akmaro dacă ne-am ridica public împotriva lor. Iar dac-or să fie nu numai Motiakii, ci chiar fiul lui Akmaro...

— Lumea s-ar putea să remarce, spuse Akma.

— O să-i facă să cadă-n fund, asta o să se-ntâmple, zise Ominer.

— Dar asta-i trădare, interveni Khimin.

— Niciunul dintre lucrurile pe care le spunem nu contestă autoritatea regelui, zise Ominer. N-ai ascultat? Noi afirmăm străvechea alianță dintre ființele umane și îngeri. Noi afirmăm hotărârile strămoșilor noștri, conform cărora descendenții lui Nafai ar trebui să fie regi peste Nafari. Noi respingem tâmpenia asta superstițioasă referitoare la Păstrătorul care-i iubește pe săpători la fel de mult ca pe îngeri sau pe cei din poporul de mijloc.

— Știi, dacă stai să te gândești mai bine, rosti Khimin, îngerii-s poporul cerului, iar noi, ființele umane, suntem poporul pământului, iar săpătorii n-au nici-o calitate?

— N-o să câștigăm prea mulți susținători, rosti Akma sec, dac-o să-ncepem să le spunem ființelor umane „poporul pământului”.

Khimin râse nervos.

— Nu. Bănuiesc că nu.

— Ominer are dreptate, spuse Akma, dar și eu am dreptate atunci când susțin că nu suntem pregătiți. Trebuie să fim gata să vorbim despre acest subiect, oricare dintre noi, oricând.

— Eu, de exemplu? strigă Aronha. Eu nu-s ca Mon, nu pot doar să deschid gura și să curgă din ea discursuri timp de ore-ntregi.

— Asta-i darul lui Akma, spuse Mon.

Ominer huidui a zeflema.

— Haide, Mon. Întotdeauna am glumit pe tema asta: „S-a sculat Mon?”, „Nu știu, vorbește oare? Atunci s-a sculat.”

Vorbele înțepau, chiar dacă Ominer în mod clar nu intenționase ca ele să rănească. Mon își închise gura, hotărât să nu mai spună nimic până când n-or să-l implore să ia cuvântul.

— Cred că trebuie s-acționăm într-o solidaritate perfectă, zise Akma. Dacă toți fiii lui Motiak și fiul lui Akmaro-s uniți în a se opune acestei noi politici, atunci le va fi clar tuturor că, indiferent de ce anume decide actualul rege, următorul o să aibă un regat în care săpătorii nu vor fi cetățeni. Chestia asta o să-i încurajeze pe proaspăt eliberații săpători să plece și să se-ntoarcă-n teritoriul Elemakilor, acolo unde le este locul. Și nimeni nu poate susține că noi suntem împotriva libertății, pentru că noi intenționăm să-i eliberăm pe *toți* sclavii simultan – dar să-i eliberăm la graniță, ca să creăm niște săpători noi care-or să dorească să fie făcuți cetățenii unei națiuni din care nu fac parte. În realitate, este o politică blândă, care recunoaște deosebirile insurmontabile dintre speciile noastre și-și ia rămas-bun, ferm, de la acei săpători care-și închipuie c-ar fi civilizați.

Ceilalți se arătară de acord. Era un program bun. Erau uniți întru susținerea lui.

— Dar dacă unul dintre fiii lui Motiak – chiar numai unul singur – este perceput ca nefiind de-acord cu oricare parte din programul ăsta, dacă chiar și numai un singur fiu al lui Motiak arată că el continuă să creadă-n acea tâmpenie despre Păstrător pe care Akmaro încearcă să-i facă pe oameni s-o creadă...

Pe care oamenii noștri au crezut-o întotdeauna încă din vremea Eroilor, își zise Mon.

— ... atunci toată lumea o să creadă că Motiak își va numi pur și simplu acest fiu drept moștenitor al său și-o să-i dezmoștenească pe ceilalți. Rezultatul? O mulțime de oameni puternici or să opună pur și simplu din

motive politice, ca să fie de partea prezumtivului câștigător. Dar dacă știu că nu există un moștenitor posibil, cu excepția celor care repudiază întreaga conspirație iubitoare de săpători a lui Akmaro, în cazul ăsta or să-și aducă aminte că regii nu-s veșnici și măcar vor păstra tăcerea, nedorind să-l contrazică pe viitorul rege.

— Nu fi modest, spuse Mon. Toată lumea știe că postul de mare preot o să-ți aparțină atunci când tatăl tău o să-și lepede spiritul ca pe-o mantie veche.

Ceilalți chicotiră auzind demodatul eufemism.

Aronha, însă, părea a fi aprins o licărire de idee pe chipul lui Khimin, așa încât când termină de chicotit, direcționează un comentariu sarcastic la adresa celui mai mic copil al tatălui său.

— Iar în cazul în care cineva de-aici se gândește să rupă rândurile ca să devină moștenitor, vă asigur că armata n-o să recunoască alt moștenitor în afară de mine, atâta vreme cât trăiesc și doresc tronul după ce tatăl meu își va fi sfârșit domnia. Dacă motivul vostru fundamental este dorința de putere, singura modalitate în care-o puteți dobândi pe termen lung este să fiți de partea mea.

Mon era șocat. Era prima dată când îl auzea pe Aronha amenințând pe cineva cu viitoarea sa putere, sau vorbind atât de pe față despre ceea ce s-ar putea sau nu întâmpla după moartea tatei. De asemenea, lui Mon nu-i plăcu felul în care Aronha rostise „tatăl meu” în loc de „tatăl nostru”, sau, pur și simplu, „tata”.

Akma se văită imediat, „Nu? Nu, nu”, apoi se aplecă în scaun, îngropându-și fața în mâini.

— Ce s-a-ntâmplat?

Se repezică cu toții către el, sau măcar se apleacă spre el, ca și cum ar fi crezut că era pradă unei crize fizice.

Akma se îndreaptă de spate, apoi se ridică de pe scaun.

— Am făcut lucrul ăsta. Am semănat sămânța discordiei între voi. L-am făcut pe Aronha să rostească vorbe de nerostit. Nimic nu merită așa ceva! Dacă nu m-aș fi împrietenit cu Mon, dacă nu ne-am fi întors la Darakemba, dac-am fi avut demnitatea de-a muri acolo sub biciul săpătorilor și al lingușitorilor lor conducători umani din Chelem, Aronha n-ar fi rostit niciodată astfel de cuvinte.

— Îmi pare rău, spuse Aronha, părând cu adevărat rușinat.

— Nu, mie-mi pare rău, replică Akma. Am venit la voi ca prieten, nădăjduind să vă câștig de partea adevărului, ca să salvez acest popor de teoriile smintite ale tatălui meu. Dar în loc de asta, am stârnit un frate împotriva altuia și nu pot îndura așa ceva.

Fugi din încăpere atât de iute încât își răsturnă scaunul.

Cei patru rămaseră tăcuți câteva clipe, apoi Khimin și Aronha se porniră să vorbească amândoi odată.

— Aronha, nu m-aș fi ridicat niciodată împotriva ta. Nu mi-a trecut niciodată prin cap așa ceva, strigă Khimin, exact în același timp în care Aronha spunea:

— Khimin, iartă-mă pentru că mi-am închipuit că tu ai gândi așa ceva, n-am vrut niciodată să – ești fratele meu, indiferent de ce anume faci, iar eu...

Bunul și nearticulatul de Aronha. Dulcele, mincinosul și ipocritul de Khimin. Lui Mon aproape îi veni să râdă.

Ominer chiar râse.

— Ascultă-te: „N-am avut nici cel mai mic gând rău despre tine! Am gândit cu adevărat lucruri rele, dar îmi pare cu adevărat rău.” Haide, singurul lucru pe care-l cere Akma este să fim uniți înainte de-a face ceva public. Așa-ncât haideți s-acționăm în sensul ăsta, bine? Nu-i greu. Doar nu vorbim despre lucrurile pe care le face unul dintre noi și care îi deranjează pe ceilalți. Facem așa ceva mereu în fața tatei – din pricina asta el nu știe cât de mult o urâm cu toții pe regină.

Khimin se albi la față, apoi roși.

— Eu nu.

— Vedeți? întrebă Ominer. E-n regulă dacă nu ești de-acord cu mine, Khimin. Aronha nu spunea decât: „Țineți-vă gura închisă-n privința asta și o să putem îndeplini tot ceea ce trebuie să-ndeplinim.”

— Sunt de-acord cu voi în toate privințele, cu excepția... mamei, spuse Khimin.

— Da, da, rosti Ominer nerăbdător, tuturor ne pare îngrozitor de rău pentru ea, sărăcuța, că moare ca și cum ar fi cea mai lentă molimă din lume.

— Destul, spuse Aronha. Ominer, tu ne ceri să ne înțelegem, apoi începi să-l tachinezi pe Khimin, ca și cum ați fi copii mici.

— N-am fost niciodată copii mici în același timp, replică Ominer acid. Eu am încetat să mai fiu copil mic cu mult înainte să se nască el.

— Vă rog, spuse Mon liniștit, subliniindu-și cuvintele astfel încât să le audă cu toții. Însăși blândețea glasului său le captă atenția. Dacă am auzi ce

vorbim, ai crede că-ntr-adevăr *există* un Păstrător și că ne prostește pe toți ca să nu ne putem uni și opune voinței lui.

Ca de obicei, Aronha îi luă vorbele prea în serios.

— Există un Păstrător? întrebă el.

— Nu, nu există, replică Mon. De câte ori trebuie să-ți dovedim lucrul ăsta până când o să-ncetezi să mai întrebi?

— Nu știu, spuse Aronha. Îl privi pe Mon în ochi. Până când o să uit că ori de câte ori îmi spuneai că ceva-i corect și adevărat, de când erai mititel, se dovedea a fi corect și adevărat.

— Aveam dreptate de fiecare dată? întrebă Mon. Sau pur și simplu erai la fel de nerăbdător ca și mine să crezi că puștii de vârsta noastră ar putea cu adevărat ști ceva?

Greșit. Asta-i ceva greșit. Asta-i ceva greșit.

Mon își păstră chipul inexpressiv – spera el.

Aronha zâmbi cu jumătate de față.

— Du-te și adu-l pe Akma, îi spuse lui Mon. Din câte-l știu, nu-i departe. Așteptând ca unul dintre noi să se ducă și să-l aducă. Fă chestia asta, Mon. Adu-l înapoi. O să fim uniți cu toții, împreună cu el. Pentru binele regatului.

Khideo îl întâmpină pe Ilihiak cu o îmbrățișare. Nu, nu Ilihiak. Ilihi. Un om care odată a fost rege, care susținea acum cu insistență că nu are nimic extraordinar, că nu fusese atins de mâna Păstrătorului. Părea atât de ciudat, semăna atât de mult cu un eșec.

Dar nu era cu adevărat eșecul lui Ilihi. Era mai degrabă ca și cum universul însuși ar fi înregistrat un eșec.

— Și ce mai face... ce mai face soția ta? întrebă Khideo.

Salutările care în mod normal erau lipsite de semnificație durară doar câteva clipe; ele fură scurtate și mai mult, pentru că soția lui Khideo murise cu mulți ani în urmă, în timp ce dădea naștere primului lor copil. Ar fi trebuit să fie băiat. Moașa spusese că acel copil era extrem de masiv, aidoma tatălui său, și că o sfâșiasse atunci când trecuse prin canalul vieții. Khideo își dăduse atunci seama că el o ucisese pe soția lui, pentru că orice copil al lui ar fi fost mult prea mare spre a fi purtat de o femeie în pânțece. Păstrătorul voia ca el să nu aibă copii; dar măcar Khideo nu trebuia să mai omoare alte femei în încercarea de a sfîda voința Păstrătorului. Așa încât Ilihi, care era la curent cu toate astea, nu întrebă nimic despre familia lui.

— Suporți ușor povara guvernării, Khideo.

Acesta râse. Sau vru să râdă. Din gâtleej îi ieși însă doar un sunet uscat. Tuși.

— Simt cum mi se fleșcăiesc mușchii. Soldatul care eram odată devine moale și bătrân. Mă usuc pe dinăuntru. Bine că nu-s unul dintre bătrânii ăia grași. În schimb o să fiu firav.

— N-o să mai trăiesc să văd lucrul ăsta.

— Sunt mai bătrân decât tine, Ilihi, o să trăiești mai mult decât mine, te-asigur. Dinspre răsărit o să vină un vânt, un uragan îngrozitor, și-o să mă sufle pe deasupra muntelui și o să mă arunce-n ocean, dar o să fiu atât de uscat încât o să plutesc la suprafață ca o frunză până când soarele o să mă transforme-n pulbere și-n cele din urmă o să mă-mprăstie.

Ilihi se uită la el cu o expresie atât de stranie, încât Khideo trebui să-l bată cu blândețe pe umăr, în felul în care făcuse atunci când Ilihi era fiul numărul trei și cel mai puțin favorizat al lui Nuak, iar lui Khideo i se făcuse milă de el și îl învățase ce anume înseamnă să fii bărbat și soldat. Erau împreună în ziua aceea în care Khideo nu mai putuse suporta. În ziua în care luase hotărârea să-l omoare pe rege. Îl bătuse ușor, exact ca acum, și văzuse lacrimi în ochii lui Ilihi. Khideo îl întreabă ce anume se întâmplase, iar Ilihi izbucnise în plâns și-i destăinuise ce anume îi făcuse Pabulog pe vremea când era copil.

— Sunt ani buni de când a făcut-o ultima oară, spusese Ilihi. Acum sunt căsătorit. Am o fiică. Am crezut că s-a terminat. Dar m-a luat de lângă tata, la micul dejun, și-a mai făcut-o o dată. Două dintre santinelele lui mă țineau, în timp ce el se ocupa de mine.

Khideo înlemnise când auzise acest lucru.

— Tatăl tău nu știe ce-anume ți-a făcut Pabulog, nu-i așa?

Ilihi îi răspunsese:

— Bineînțeles că știe. I-am spus. A spus că mi s-a-ntâmplat așa ceva pentru că-s o fire slabă. Păstrătorul voia ca eu să mă nasc fată.

Khideo știa multe lucruri îngrozitoare care se petrecuseră în regatul lui Nuak. Clocotea de furie văzând cum Nuak îi chinuia pe cei din jurul lui, cum tolera vicii cumplite în rândul celor mai apropiați asociați ai săi, cum dintre conducătorii regatului rămăseseră doar câțiva oameni cinstiți – dar încă erau acei câțiva puțini, iar Nuak era rege. Dar așa ceva era mai mult decât putea suporta Khideo. Indiferent dacă era sau nu rege, nimeni nu putea permite să i se-ntâmple așa ceva fiului său, fără a-l zdrobi pe cel care săvârșise ticăloșia. În ochii lui Khideo, nu era sarcina lui să-l ucidă pe

Pabulog – asta îi revenea lui Nuak, sau dacă nu s-ar fi întâmplat așa, lui Ilihi atunci când va ajunge, după un drum chinuitor, la vârsta bărbăției. Dar Khideo era soldat, un soldat care jurase să apere tronul și poporul de dușmani. Acum știa cine-i dușmanul. Era Nuak. Zdrobește-l, iar toți ceilalți vor cădea și ei odată cu el. Așa că făcuse jurământ că regele va muri de mâna sa. Îl avea în mâinile sale, în vârful turnului, gata să-i scoată mâțele cu pumnalul său, așa cum este ucis un dușman laș, când Nuak privise în jur și văzuse, la fruntariile țărâmului, o uriașă armată de Elemaki care ataca.

— Trebuie să mă lași să trăiesc, ca să pot conduce apărarea poporului! îi ceruse Nuak, iar Khideo, care acționase doar pentru binele poporului, își dădu seama că avea dreptate.

Apoi Nuak condusesese retragerea întregii armate, lăsând doar o mână de bărbați destoinici pentru a apăra femeile și copiii. În sălbăticie, bărbații pe care-i dusesse într-o rușinoasă retragere fuseseră cei care îl torturaseră până la moarte. Iar în oraș Khideo trebuise să suporte umiliința de-a o lăsa pe soția lui Ilihi să le conducă pe tinerele fete să implore să fie cruțată viața poporului, pentru că nu erau destule săbii pentru a-i opri pe Elemaki, fie și numai pentru un minut.

Toate acestea îi veneau în minte lui Khideo, atunci când se afla în preajma lui Ilihi. Îl văzuse pe băiatul ăsta atunci când era complet la pământ. Îl văzuse cum se transformă în bărbat și conduce un regat. Dar răul fusese făcut. Ilihi era în continuare dărâmat. Din ce alt motiv să fi renunțat la tron?

Cu toate acestea, după ce ascultase macabra glumă a lui Khideo – intenționase să fie glumă –, Ilihi se uită la el cu o stranie preocupare.

— Dai senzația că ți-e dor de moarte, dar eu știu că nu-i adevărat, rosti Ilihi.

— Mi-e dor de moarte, Ilihi, zise Khideo. Dar nu de-a mea.

Apoi amândoi izbucniră în râs.

— Ah, Lihida, bătrâne prieten, ar fi trebuit să-ți fiu tată.

— Khideo, crede-mă, mai puțin în sensul biologic, ai fost. Ești.

— Deci ai venit la mine pentru un sfat părintesc? întrebă Khideo.

— Soția mea a auzit niște zvonuri, spuse Ilihi.

Khideo își dădu ochii peste cap.

— Mda, păi, știe că n-ai vrea s-auzi de la ea lucrul ăsta, dar imediat ce ți-am spus ce-am auzit, tu vei ști că provine de la ea. Niciun om nu mi-ar zice mie așa ceva.

Era bine cunoscut faptul că Ilihi dezavuase refuzul absolut al Zenifilor de a trăi împreună cu poporul cerului. Era bine cunoscut că în casa sa veneau des în vizită îngeri, care-i erau prieteni. Din acest motiv niciun om din tărâmul lui Khideo nu i-ar fi încredințat chestiuni secrete lui Ilihi. Nu era de încredere.

Cu femeile era altceva. Bărbații nu-și puteau controla soțiile, asta era tot. Ele puteau să vorbească. Iar ele nu puteau să-și dea seama în cine se putea avea încredere și în cine nu. Ilihi și soția lui erau oameni buni, cumsecade. Dar când era vorba de apărarea stilului de viață al Zenifilor – stilul de viață uman – pur și simplu nu se putea avea încredere în Ilihi. Cu excepția faptului că Khideo nu l-ar fi mințit niciodată pe Ilihi. În cazul în care acesta din urmă ar fi vrut să afle dacă zvonurile erau adevărate, știa că putea să vină la guvernatorul tărâmului lui Khideo.

— Zvonuri?

— A auzit c-anumite persoane sus-puse din tărâmul lui Khideo se laudă că fiul lui Akmaro și fiii regelui au devenit Zenifi în sufletul lor.

— Nu-i adevărat, spuse Khideo. Te-asigur că nici măcar cel mai optimist dintre noi n-are speranța c-acel grup de tineri va declara că ei sunt de părere că îngerii și ființele umane n-ar trebui să trăiască împreună.

Ilihi primi aceste vorbe în tăcere și le rumegă ceva vreme.

— Atunci spune-mi ce anume va declara acel grup de oameni? întrebă Ilihi.

— Poate nimic, replică Khideo. De unde să știu eu?

— Nu mă minți, Khideo. Nu-ncepe să mă minți acum.

— Nu mint. Ar trebui să te fac una cu pământul pentru că m-acuzi de-așa ceva.

— Cum, omul care crede că-i uscat ca o frunză să mă doboare la pământ?

— Există niște povești, spuse Khideo.

— Vrei să zici că posezi o singură sursă sigură în care ai, implicit, încredere.

— De ce nu pot să fie doar povești și zvonuri?

— Pentru că, Khideo, eu știu maniera în care-aduni tu informații. N-ai fi acceptat niciodată să fii guvernator al acestui loc dacă n-ai fi avut un prieten bine plasat în consiliul lui Motiak.

— Cum aş putea face eu rost de-un astfel de prieten, Ilihi? Toți cei care-l înconjoară pe rege au fost dintotdeauna cu el – cu mult înainte s-ajungem

noi aici. De fapt, tu ești singurul om pe care-l știu și care-i prieten cu Motiak.

Ilihi se uită la el cu atenție și îi analiză câteva clipe cuvintele. Apoi zâmbi. După aceea râse.

— Spion bătrân și viclean, rosti el.

— Cine, eu?

— Tu, Zenif cu suflet pur, tu, dârz susținător al legii separării, nimeni din consiliul regelui nu vorbește cu tine. Asta-nseamnă că informatorul tău a fost o femeie, dar nu cred asta, în principal pentru că-n scurtul timp petrecut în capitală ai reușit să le ofensezi pe toate femeile sus-puse care te-ar fi putut ajuta. Prin urmare, asta-nseamnă că informatorul tău e, probabil, un înger.

Khideo clătină din cap, dar nu spuse nimic. Lumea îl subestima pe Ilihi. Întotdeauna se întâmplase așa. Și deși Khideo își dădea seama, fu totuși surprins atunci când Ilihi luase doar cea mai firavă dovadă și ajunsese cu ea exact la concluzia corectă.

— Prin urmare, ai făcut o alianță c-un înger, rosti Ilihi.

— Nu-i o alianță.

— Vă considerați utili unul pentru celălalt.

Khideo încuviință dând din cap.

— Posibil.

— Akma și băieții lui Motiak urzesc ceva.

— Nu-i vorba de trădare, zise Khideo. N-ar acționa niciodată ca să subrezească puterea tronului. Iar băieții lui Motiak n-ar întreprinde nimic care să-i dăuneze.

— Dar, oricum, tu nu vrei ca Motiak să fie dat jos, rosti Ilihi. Nici tu, nici altcineva dintre Zenifi. Nu, tu ești mulțumit cu aranjamentul ăsta, trăind aici în aceste teritorii mlăștinoase...

— Mulțumit? Din fiecare fărâmbă de sol pe care-o cultivăm a trebuit să fie scoasă mizeria și cărată aici ca să fie înălțate terenurile deasupra zonei inundabile. A trebuit să facem împrejmuiiri din bușteni și bolovani – pe care trebuie să-i aducem pe râuri din teritoriile mai înalte...

— Ești încă-n Gornaya.

— Pământul ăsta-i plat. Și mlăștin.

— Ești mulțumit, spuse Ilihi, pentru c-ai protecția armatelor lui Motiak care-i țin pe Elemaki la distanță de tine, în timp ce Motiak îți dă voie să trăiești fără îngeri deasupra ta.

— Sunt pe cer tot timpul. Dar nu trăiesc printre noi. Noi nu le facem niciun rău, ei nu ne bat la cap.

— Problema ta-i Akmaro, nu-i așa? Care predică lucrurile învățate de la Binaro.

— De la Binadi, îl corectă Khideo.

— De la Binaro, care susținea că marele rău comis de Zenifi a constat nu doar în respingerea îngerilor, ci și a săpătorilor. Că Păstrătorul n-o să fie mulțumit de noi până când ființele umane, îngerii și săpătorii n-or să trăiască-n armonie în fiecare sat din lume. Apoi, în ziua aceea Păstrătorul o să vină pe Pământ sub forma unei ființe umane, a unui săpător și-a unui înger și...

— Nu!

Khideo strigă furios, tăind aerul cu mâna. Dacă lovitura l-ar fi nimerit pe Ilihi, l-ar fi doborât la pământ, căci în realitate Khideo își pierduse foarte puțin din uriașa lui forță. Dar Khideo dădu cu palma în gol, în aer, într-un inaudibil și invizibil țânțar.

— Nu-mi mai aduc aminte de lucrurile pe care le-a zis, continuă el.

— Furia ta continuă să fie ceva-ngrozitor, Khideo.

— Binaro ar fi trebuit omorât înainte de a-l converti pe Akmaro. Nuak a așteptat prea mult, asta cred eu.

— N-o să fim niciodată de acord pe subiectul ăsta, Khideo. Hai să nu ne certăm.

— Nu, hai să nu ne certăm.

— Spune-mi însă, Khideo, dacă există un complot pentru a se folosi violența împotriva lui Akmaro.

Bătrânul clătină din cap.

— S-a vorbit despre așa ceva. Am dat de știre că celui care va ridica mâna împotriva lui Akmaro îi voi smulge inima, scoțându-i-o pe gât.

— Tu și cu el erați prieteni, nu-i așa?

Khideo încuviință, dând din cap.

— Acum, fiecare cuvânt pe care-l spune e-otravă pentru tine, dar continui să fii loial?

— Prietenii-s mai importanți decât ideile, rosti Khideo.

— Khideo, dacă mi-ar fi plăcut mai mult ideile tale, n-aș fi atât de bucuros că pui prietenia înaintea lor. Dar asta nu contează. Spui că Akma și Motiakii nu plănuiesc să folosească violența, nici împotriva taților lor, nici a altcuiva.

— Exact.

— Dar pun la cale ceva.

— Gândește-te la asta, spuse Khideo. Ce-mpletește Akmaro poate fi despletit.

Ilihi încuviință din cap.

— Motiak n-o să-ndrăznească să-și pună sub urmărire judiciară fiii pentru trădare.

— Nu cred c-ar putea, chiar dac-ar îndrăzni, zise Khideo.

— Pentru sfidarea marelui preot numit chiar de rege?

— Nu cred c-avem un mare preot, replică Khideo.

— Doar pentru că Akmaro refuză titlul de *og*...

— Motiak i-a suspendat pe toți preoții numiți de rege. Akmaro a venit din afară, presupus a fi fost numit de însuși Păstrătorul Pământului. Autoritatea lui nu provine de la rege. Așa-ncât sfidarea învățăturilor lui nu constituie trădare.

Ilihi râse.

— Crezi că Motiak o să se lase înșelat de aspecte tehnice legale?

— Nu, răspunse Khideo. Din motivul ăsta n-ai auzit vocile acelor tineri de treabă cu sânge regesc ridicându-se împotriva rușinosului amestec de specii și-a anulării superiorității bărbaților asupra femeilor.

— Dar se pregătește ceva.

— Să zicem c-o să fie ceva ce-o să creeze un precedent. Nu știu despre ce-i vorba – nu-i treaba mea –, dar o să fie un nod foarte greu de deznodat pentru Akmaro și Motiak. Orice soluție pe care or s-o găsească, însă, va... clarifica lucrurile pentru noi.

— Deja mi-ai spus mai multe lucruri decât era necesar.

— Pentru că chiar dac-o să te duci direct la Motiak și-o să-i împărtășești tot ce ți-am zis, n-o s-ajute la nimic. El a plantat deja semințele. Akmaro o să-și piardă statutul de conducător religios în Darakemba.

— Dacă socotești că Motiak o să-și încalce vreodată cuvântul și-o să-l îndepărteze pe Akmaro din post...

— Gândește-te la ce ți-am zis, Ilihi. Khideo zâmbi și adăugă: Această încercare o să se producă, iar la sfârșitul ei Akmaro n-o să mai fie conducătorul religios din Darakemba. Se-ntâmpla și nici-o avertizare n-o poate împiedica, pentru că semințele ei au fost plantate chiar de rege.

— Ești prea deștept pentru mine, Khideo, nu pot pătrunde tâlcul vorbelor tale.

— Am fost mereu, iar tu n-ai putut niciodată, replică bătrânul.

— Toți tații-și închipuie lucrul ăsta, spuse Ilihi. Iar toți fiii refuză să-l creadă.

— Ce anume-i adevărat? întrebă Khideo. Încrederea taților? Sau refuzul fiilor?

— Cred că tații-s cu toții prea deștepți, spuse Ilihi. Atât de deștepți încât, atunci când vine ziua-n care vor să le spună fiilor lor totul, aceștia n-or să-i creadă, pentru că-s în continuare-n căutarea șpilului.

— Când o să vreau să-ți împărtășesc toată-nțelepciunea mea, o să știi lucrul ăsta și-o să-l crezi.

— Am un secret pentru tine, Khideo, spuse Ilihi. Deja m-ai învățat înțelepciunea ta și deja am văzut ce-anume ai plănuț pentru bietul Akmaro.

— Ai crezut că mă poți face să-ți spun, pretinzând că știi deja? întrebă Khideo. Renunță la lucrul ăsta, te rog. N-a mers atunci când aveai cincisprezece ani și nu merge nici acum.

— Hai să-ți spun eu ție ceva ce s-ar putea să nu știi, rosti Ilihi. Chiar dac-Akmaro a fost prietenul tău...

— E prietenul meu...

— E mai puternic decât tine. E mai puternic decât mine. E mai puternic decât Motiak. E mai puternic decât toți.

Khideo râse.

— Akmaro? Numai gura-i de el.

— E mai puternic decât noi toți, prietene, pentru că de fapt el face voia Păstrătorului Pământului, care-și va atinge scopurile – ori își va atinge scopurile cu noi, ori ne va mătura și va face loc pentru un alt grup de copii de-ai lui. Care, de data asta, poate se vor trage din jaguari și condori, sau poate c-o să plonjeze-n mare și-o să-i aleagă pe fiii și fiicele calamarilor sau ai rechinelor. Dar Păstrătorul Pământului o să aibă câștig de cauză.

— Dacă Păstrătorul e-atât de puternic, de ce nu ne transformă pe toți în niște mici săpători, îngeri și ființe umane pașnice, mulțumite, fericite, care trăiesc împreună într-o perversă menajerie?

— Poate din cauză că nu vrea să fim o menajerie. Poate pentru că dorește să-i înțelegem planul, să-l iubim de dragul lui și să-l urmărim pentru că-l socotim ca fiind bun.

— Ce fel de religie-i asta? Cât o să reziste Motiak ca rege dac-așteaptă ca poporul să-i dea ascultare până când or să le placă legea și-or să vrea să-i dea ascultare?

— Dar în realitate din cauza asta ei îi dau ascultare, Khideo.

— Dau ascultare din pricina unor bărbați înarmați cu săbii, Ilihi.

— Dar bărbații cu săbii de ce dau ascultare? întrebă Ilihi. Nu-s obligați. În orice moment, unul dintre ei ar putea să se simtă atât de jignit încât...

— Nu-mi arunca o asemenea chestie în față ca glumă, spuse Khideo. După toți anii ăștia.

— Nu e o glumă, replică Ilihi. Remarc doar că unui rege bun precum Motiak i se dă ascultare, în ultimă instanță, deoarece oamenii cei mai buni și mai puternici sunt conștienți de faptul că pentru ei este bună continuarea guvernării lui. Domnia lui le-aduce pace. Chiar dacă nu le plac toate legile lui, pot găsi o cale de-a fi fericiți în imperiul Darakembei. De aceea îi dai tu ascultare, nu-i așa?

Khideo încuviință, dând din cap.

— M-am gândit multă vreme la chestia asta. Din ce cauză Păstrătorul Pământului nu l-a oprit pur și simplu pe tata să facă lucrurile pe care le-a săvârșit. De ce nu ne-a condus Păstrătorul spre libertate, în loc să ne facă să slujim atât de mulți ani în sclavie înainte s-apară Monush? De ce, de ce, de ce, care era planul, întrebarea asta nu mi-a dat pace până-ntr-o bună zi, când am realizat că...

— M-am liniștit. M-am gândit c-o să-mi spui că răspunsul ți l-a dat soția ta.

Ilihi îi aruncă o privire mâhnită și continuă:

— Mi-am dat seama că Păstrătorului nu i-ar fi convenit s-aibă o ceată de marionete care nu face altceva decât să-i respecte voința. El dorește niște parteneri, înțelegi? Vrea ca noi să devenim aidoma lui, să dorim aceleași lucruri ca și el, să năzuim către aceleași țeluri, în mod liber și din proprie voință, pentru că vrem lucrul ăsta. Din cauza asta or să se-mplinească vorbele lui Binaro, iar Păstrătorul o să vină și-o să trăiască printre cei de pe Pământ.

Khideo ridică din umeri.

— Dacă-i adevărat, Ilihi, în cazul ăsta eu sunt dușmanul Păstrătorului Pământului.

— Nu, prietene. Doar ideile tale-s dușmanul lui. Din fericire, ești mai loial prietenilor tăi decât ideilor tale – asta-i, în parte, ceea ce dorește Păstrătorul de la noi. De fapt, așa zice că-n viitor, în ciuda disprețului pe care-l ai față de amestecul speciilor, o să fii amintit drept unul dintre marii apărători ai prietenilor Păstrătorului.

— Ha, ha.

— Uită-te la tine, Khideo. Toți cei care-au aceleași idei ca și tine, dar care-s prietenii tăi? Cine-s cei pe care-i iubești? Eu. Akmaro.

— Iubesc multe persoane, nu doar pe voi.

— Pe mine, pe Akmaro, pe soția mea...

— O detest pe soția ta.

— Ai fi-n stare să-ți dai viața pentru ea.

Khideo nu găsi niciun răspuns.

— Iar acum, chiar și îngerul ăsta informator al tău. Ți-ai da viața și pentru el, nu-i așa?

— Sunt atât de multe persoane pentru care mi-aș da viața, încât e uimitor că mai trăiesc încă, replică Khideo.

— Nu-ți displace extrem de mult atunci când cineva te cunoaște mai bine decât te cunoști tu însuși?

— Ba da, răspunse Khideo.

— Știu că-ți displace, spuse Ilihi. Dar a existat o dată un om care mă cunoștea mai bine decât mă cunosc eu însumi. Care-a văzut în mine o putere despre care nu știam. Și știi ce s-a-ntâmplat?

— Ți-a dispăcut.

— I-am mulțumit Păstrătorului pentru acel om. Și încă-l implor pe Păstrător să-l țină sănătos. Continui să-i spun Păstrătorului: „Nu-i dușmanul tău, nu-i dușmanul tău.” El crede c-ar fi, dar nu-i așa. Ține-l sănătos, spun eu.

— Îi vorbești Păstrătorului?

— Zilele astea, tot timpul.

— Și-ți răspunde?

— Nu, răspunse Ilihi. Dar nu i-am pus nici-o întrebare. Așa-ncât singurul lucru pe care-l vreau de la el e ăsta: privesc în jur și văd în continuare mâna lui călăuzind lumea din jurul meu.

Khideo își întoarce privirea de la el, ascunzându-și fața. Nici măcar nu știa de ce se ascundea; nu se punea problema că simțea vreo emoție puternică. Pur și simplu, în acel moment nu suporta să-l privească în ochi pe Ilihi.

— Du-te la Motiak, șopti. Spune-i ce vrei să-i spui. N-o să fim opriți.

— Poate că nu, răspunse Ilihi. Dar dacă nu ești de oprit, va fi pentru că, fără să-ți dai seama, slujești tot timpul scopul Păstrătorului.

Ilihi îl sărută – pe umăr, pentru că-și feri capul – și părăsi grădina guvernatorului tărâmului lui Khideo. Acesta din urmă rămase acolo încă o oră, până când începu ploaia de seară. Veni în casă ud leoarcă. N-avea un slujitor pe care să-l mustre. De când auzise că Akmaro și soția lui își găteau și își spălau ei înșiși, Khideo făcea același lucru. Khideo o să fie la nivelul lui Akmaro din punctul de vedere al virtuții, al pretențiilor, al sacrificiilor. Nimeni nu va putea să spună că s-ar fi putut ca Khideo să aibă dreptate, dar Akmaro avea în continuare câștig de cauză. Nu, ei vor trebui să spună că și Khideo era un om de toată isprava și avea dreptate.

Un om de treabă și care are dreptate, dar Akmaro era cel care câștigase supunerea liberă a lui Ilihi. Akmaro îi furase chiar și acest premiu, după toți acești ani.

Deși Darakemba era capitala unui mare imperiu, în anumite privințe continua să fie un oraș mic. Bârfa despre anumite subiecte se răspândea iute către cele mai mari case. Astfel Chebeya avu nevoie doar de câteva săptămâni ca să audă despre deschiderea unei noi școli.

— Ea numește locul „Școala Rasaro”, dacă poți înțelege neobrăzarea. Am întrebat cine anume este director, iar ea mi-a răspuns că este ea însăși. Pretinde că predă exact cum făcea soția Eroului Volemak, ca și cum cineva ar putea ști lucrul ăsta. Niciunul dintre copii nu-s din ceea ce-ai putea numi familii bune, dar lucrul uimitor e că ea-i amestecă chiar pe copiii ăștia cu copiii foștilor...

— Sclavi, rosti Chebeya.

Fu nevoie de cel mai eroic efort pentru a se abține să le reamintească acestor prieteni ai ei că soțul ei și ea petrecuseră ultimii zece ani predicând că, în ochii Păstrătorului, copiii pământului nu-s mai puțin valoroși decât copiii de mijloc sau cei ai cerului.

— Și se spune că le-ar preda bucuros băieților la un loc cu fetele, dacă vreun părinte ar avea o atare lipsă de prejudecată și de rușine ca să permită lucrul ăsta.

După câteva momente de reflecție, Chebeya scrisese un bilețel și o puse pe una dintre profesoarele care locuiau lângă noua școală să-l ducă acolo. Era o invitație pentru noua profesoară să vină și să-i facă o vizită.

A doua zi, primi înapoi bilețelul. Mâzgălite de o mână grăbită în josul foi erau cuvintele: „Mulțumesc, dar sunt ocupată la școală toată ziua. Vino tu în vizită, dacă vrei.”

La început, Chebeya fu uluită și, trebui să recunoască că se simțea, într-o oarecare măsură, ofensată. Doar era soția marelui preot, nu-i așa? Iar această femeie îi refuza invitația și-o invita nonșalant pe ea să-i facă o vizită – la școală, nici măcar acasă.

Chebeyei i se făcu imediat rușine de demnitatea ei ofensată. Pe lângă asta, această nouă profesoară devenise cu-atât mai interesantă acum. Îi spusese lui Luet ceea ce auzise și ce se întâmplase cu invitația ei, iar Luet îi ceru imediat, cu insistență, să meargă și ea.

În momentul în care plecară de-acasă în vizită, fusese, cumva, inclusă și Edhadeya.

— Vreau să văd cum era străvechea Rasa, ca profesoară, explică ea.

— Nu te-aștepți ca școala ei să fie asemenea celei legendare, sper? întrebă Chebeya.

— De ce n-ar fi? replică Edhadeya. Simplul fapt c-are o femeie-n fruntea ei – chestia asta o face mai asemănătoare cu școala Rasei decât oricare alta de care-am auzit.

— Se spune că săpătorii au avut totdeauna școli unde predau femei, interveni Luet.

— Dar această femeie-i umană, îi reaminti Edhadeya. Este, nu-i așa?

— Își spune Shedemei, spuse Chebeya. Numele antic în întregime, nu Sedma, așa cum îl rostim noi acum.

Mai tânăra femeie încercă să pronunțe numele.

— Probabil că-și mișcau gura complet diferit pe vremurile alea, spuse Luet. Oare s-a schimbat limba noastră atât de mult?

— Probabil că da, căci îngerii și săpătorii pot să-i pronunțe cuvintele, zise Edhadeya. Se spune că existau sunete pe care poporul cerului și poporul pământului nu le puteau scoate, și care acum nu mai există.

— Cine zice că s-a schimbat limba? exclamă Luet. Poate c-au învățat să scoată sunete noi.

— Nu există nici-o modalitate de-a afla cum anume suna limba-n trecut, spuse Chebeya, așa că n-are rost să ne certăm în legătură cu asta.

— Nu ne certăm, replică Luet. Întotdeauna vorbim în felul ăsta.

— Ah, zise Chebeya. Ușor cârcotașă, cu ceva răspunsuri obraznice către mama ta.

Apoi zâmbi, iar cele două fete râseră și, după ce parcurseră o distanță apreciabilă într-un cartier care nu fusese niciodată elegant, ajunseră la

strada respectivă. Un înger bătrân stătea cocoțat pe-o stinghie în umbra porticului său, urmărind cine intră în clădire.

— Bătrâne domn, rosti Luet, pentru că era cea mai tânără, ne poți spune pe unde putem să ajungem la noua școală?

— Școala de fete? întrebă îngerul.

— Sunt mai multe pe strada asta? întrebă Luet cu cel mai nevinovat glas de tip „nu-sunt-sarcastică”.

— Tot colțul ăla de stradă, trei case-ngrămădite una-ntr-alta, pe partea asta.

Le întoarse spatele, ceea ce pentru un bătrân nu era ceva atât de necuviincios precum ar fi fost pentru un tânăr. Chiar și așa, îl auziră mormăind: „Școala de șobolani de noroi.”

— Cu siguranță unul dintre Păstrați, rosti Edhadeya cu voce înceată.

— Oh, da, șopti Luet. La asta m-am gândit și eu imediat.

Erau toate prea bine-crescute spre-a râde cu voce tare de bătrân – sau măcar prea conștiente de imaginea pe care trebuiau s-o prezinte, având în vedere că cineva de pe stradă ar fi putut să le recunoască pe fiica regelui și pe soția și fiica marelui preot.

Doar când ajunseră în fața celor trei case în care era școala își dădură seama din ce motiv era o zonă extrem de potrivită pentru o școală unde se amestecau cele trei popoare. Chiar mai sus, pe strada perpendiculară, era un spațiu cu un teren accidentat, unde câțiva copaci țepoși, aflați lângă o străveche gură de râu, nu fuseseră niciodată tăiați. Mai erau câteva colibe în care locuiau probabil niște oameni săraci, și acoperișuri de paie în copaci în care își făcuseră case îngerii fără bani. Numai acest lucru ar fi indicat că-i vorba de un cartier periferic; dar știau, de asemenea, că ambele maluri ale pârâului fuseseră scobite pentru a se construi case pentru sclavii eliberați care-și irosiseră rapid banii căpătați la eliberare, iar acum trăiau într-o sărăcie disperată, lucrând cu ziua, dacă erau sănătoși, ceilalți cerșind sau murind de foame dacă nu erau suficient de pricepuți spre-a primi munci în acord. Akmaro predicase deseori că existența unor astfel de locuri dovedea că cei din Darakemba nu meritau marea bogăție și prosperitate cu care-i înzestrase Păstrătorul. Majoritatea săracilor supraviețuiau doar datorită faptului că Păstrații contribuiseră cu mâncare la Casa Păstraților, iar preoții și învățătorii o duceau la maghernițe. Unii aveau chiar tupeul să se plângă c-ar contribui cu mai mult, dar erau conștienți de faptul că săpătorii cei leneși vor acapara cea mai mare parte. Ca și cum aceste ființe nu și-ar fi

pierdut jumătate din viață sau mai mult ca sclavi neplătiți în casele celor bogați!

Prin urmare, Shedemei hotărâse să-și deschidă școala în apropierea locului în care trăiau săpătorii; era serioasă în privința includerii copiilor lor în școala sa. Dar era, totodată, un loc în care orice adiere dinspre munții de la apus aducea mirosul îngrozitor al gurii râului. Unii îi spuneau „Râul Șobolanului”. Akmaro îi zicea întotdeauna „Râul Păstrătorului”. Cei politicoși nu pomeneau niciodată despre el.

Pentru că ușile tuturor celor trei case erau deschise, iar pe toate cele trei verande se aflau fete care recitau în liniște, memorau sau pur și simplu citeau, era greu de ghicit care era intrarea principală în școală. Și, așa cum s-a dovedit, nici nu conta prea mult, căci ieși să le întâmpine chiar Shedemei.

Chebeya își dădu imediat seama că era Shedemei – emana aerul că ar controla extrem de bine situația și le invită cu un salut atât de grăbit încât părea aproape nepoliticos.

— Copiii mai mici tocmai coboară ca să doarmă de după-masă, rosti ea. Așa-ncât vă rog să vorbiți încet pe coridor.

În școală, au descoperit că probabil Shedemei închinase casele în jurul colțului și de-a lungul străzii, căci fetele trăgeau un pui de somn la umbra unor copaci bătrâni din curtea centrală – cele care nu atârnavă de crengile mai joase, desigur. Chebeya remarcă și câteva femei adulte, care se deplasau de la o fată la alta, ajutându-le să se așeze, aducându-le pahare cu apă unora dintre ele. Erau acele femei profesoare sau servitoare? Exista o asemenea distincție în locul acesta?

— Nu-mi vine să cred, murmură Edhadeya.

— Niște copii mici care dorm, spuse Chebeya, neînțelegând surprinderea Edhadeyei.

— Nu, vreau să spun – e posibil ca aceea să fie bătrâna Uss-Uss? Am crezut că-i bătrână atunci când era slujitoare în dormitorul meu și n-am mai văzut-o de... oh, atât de multă vreme, credeam c-a murit și, iată, acolo, îndreptându-se către ușa aceea...

— N-am cunoscut-o niciodată pe legendara Uss-Uss, rosti Luet, așa-ncât nu-ți pot fi de mare ajutor acum ca s-o recunoști.

În cele din urmă, Chebeya văzu la ce femeie se referea Edhadeya, o săpătoare bătrână și gârbovită, cu mersul lent și târșâit.

Shedemei tocmai se întorcea din curte. Edhadeya o întreabă imediat.

— Femeia aceea a pământului, care tocmai intră în casă din curte – nu-i Uss-Uss?

— Mă bucur că n-ai strigat-o, zise Shedemei. Un strigăt ar fi putut să-i deranjeze pe copii și n-ar fi ajutat prea mult, pentru că bătrâna ta servitoare-i aproape complet surdă acum. Apropo, noi aici îi spunem Voozhum.

— Voozhum, desigur. La fel ca mine, în ultimele luni dinainte de a pleca, replică Edhadeya. M-am gândit de multe ori la ea, de-atunci.

— E-adevărat, confirmă Luet.

Edhadeya se lansă într-o rememorare, cu glas moale și dulce.

— A plecat din casa noastră imediat ce tata a eliberat toți sclavii care slujiseră o perioadă îndelungată. N-am fost surprinsă c-a plecat. Îmi spunea că visa s-aibă o casă a ei. Deși nădăjduiam c-o să rămână la noi ca angajat liber. Se purta frumos cu mine. Era prietena mea, cu-adevărat, mai mult decât o servitoare. Aș fi vrut să nu mă părăsească.

Glasul lui Shedemei sună ca un croncănit de cioară atunci când răspunse:

— N-a plecat, Edhadeya. Regina a îndepărtat-o. Prea bătrână. Inutilă. Și-având o influență negativă asupra ta.

— Nu e posibil așa ceva!

— Oh, Voozhum și-a adus aminte cuvintele. Le-a memorat pe loc.

Edhadeya refuză să fie contrazisă.

— Vreau să spun că n-a avut niciodată o influență rea asupra mea. M-a educat să văd dincolo de mine, să... nu pot să spun tot ceea ce m-a învățat. E prea adânc în inima mea.

Expresia lui Shedemei se îmblânzi și luă mâna Edhadeyei – spre uluirea momentană a acesteia, pentru că străinii ar fi trebuit să ceară permisiunea înainte de-a atinge vreo parte a persoanei unui copil de rege.

— Mă bucur că știi cât de valoroasă este, rosti Shedemei.

— Iar eu mă bucur să constat că-i aici, replică Edhadeya.

Chebeya fu ușurată că Edhadeya, în loc să protesteze în legătură cu libertatea pe care și-o permisesse Shedemei, strânse și ea mâna profesoarei.

— Într-o casă bună, la apusul vieții. Sper că sarcinile ei sunt ușoare, dar că există. Are prea multă mândrie ca să nu-și câștige singură existența.

Shedemei chicoti.

— Sarcinile ei sunt destul de ușoare, cred. Dar la fel de reale ca și-ale mele. Având în vedere că-s aceleași ca și ale mele.

Luet icni, apoi își acoperi gura a uluire.

— Îmi cer scuze, murmură ea.

Interveni Chebeya, pentru a acoperi stânjeneala fiicei ei.

— E profesoară, deci?

— La cei din poporul pământului, răspunse Shedemei, a fost întotdeauna considerată ca fiind înțeleaptă, o păstrătoare a vechilor legende. Era vestită în rândul sclavilor. O chemau să le medieze disputele, să le binecuvânteze bebelușii și să se roage pentru cei bolnavi. Avea o afecțiune specială pentru Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată.

Edhadeya încuviință.

— Da, cea după care-ai primit numele.

Shedemei păru amuzată de acest lucru.

— Da, aceea. Cred că-i spuneți, de obicei, „soția lui Zdorab”.

— Din respect, replică Chebeya, încercăm să evităm repetiția inutilă a numelor Femeilor Originare.

— Și din respect bărbații vorbesc astfel despre ele? întrebă Shedemei.

Luet râse.

— Nu. Bărbații nici măcar nu-și pot aminti numele femeilor.

— În cazul ăsta-i regretabil, nu-i așa, rosti Shedemei, că nu pomeniști niciodată numele, spre a le aduce aminte.

— Vorbeam despre Voozhum, spuse Edhadeya. Dacă ea-i învață pe elevii tăi aici măcar pe jumătate cât de bine m-a învățat pe mine, atunci, indiferent cât de mare-i taxa pe care o plătesc, merită.

— Am permisiunea de-a o cita pe fiica regelui atunci când voi face reclamă școlii? întrebă Shedemei.

Chebeya nu mai putu suporta.

— Shedemei, niciuna dintre noi n-a insistat asupra respectului tradițional pentru locul nostru în societate, dar sarcasmul tău ar fi jignit pe oricine, nu numai pe fiica regelui.

— Are Edhadeya nevoie de tine pentru a fi apărată de o directoare de școală cu limba ascuțită? întrebă Shedemei. De-asta ați venit aici, să aflați dacă-s manierată?

— Îmi cer scuze, zise Edhadeya. Probabil c-am spus ceva care te-a jignit. Te rog să mă ierți.

Shedemei se uită la ea și zâmbi.

— Ei, poftim. Îți ceri scuze, deși habar n-ai ce-anume m-a făcut să am izbucnirea asta. Asta predă Voozhum. Unii spun că-i mentalitate de sclav, dar ea zice că Păstrătorul a-nvățat-o să le vorbească tuturor ca și cum ar fi stăpânii ei și să-i slujească pe toți, ca și cum ar fi slujitoarea lor. În felul ăsta

stăpânul ei nu i-ar putea pretinde ceva ce ea n-a dat deja de bunăvoie fiecăruia.

— Mi se pare că fosta ta servitoare-i cu-adevărat înțeleaptă.

— Deseori se spune, nu doar în școala mea, ci printre toți cei din poporul pământului, zise Shedemei, că fiica lui Motiak a fost foarte norocoasă că și-a petrecut copilăria-n compania lui Voozhum. Majoritatea presupun că nu erai suficient de-nțeleaptă ca să-i apreciezi valoarea. Sunt bucuroasă să aflu că presupunerea lor în privința ta-i greșită.

Edhadeya zâmbi și înclină din cap în fața a ceea ce era, în mod limpede, efortul suprem al acestei femei aspre de-a face pace.

— Își amintește de mine? întrebă Edhadeya.

— Nu știu, spuse Shedemei. Nu prea vorbește despre perioada ei de sclavie, iar aici nimeni nu-i atât de necioplit încât s-o întrebe.

Atât a durat pacea. Cuvintele o loviră pe Edhadeya ca o palmă. Chebeya era pe punctul de a sugera că îi răpiseră lui Shedemei destul din prețiosul ei timp, în momentul în care directoarea de școală spuse:

— Haideți, atunci. Vreți sau nu să vedeți școala?

Curiozitatea avu câștig de cauză asupra sentimentelor jignite, mai ales că Edhadeya nu părea deloc afectată. Merseră după Shedemei, în timp ce ea indica diversele săli de clasă, biblioteca – cu un impresionant număr de cărți, pentru o școală nouă – bucătăria, dormitoarele pentru fetele care stăteau în internat aici.

— Desigur, toate elevele Rasei erau în regim de internat, spuse Shedemei. Erau atât de apropiate, încât păreau o familie. Ele-i spuneau mătușa Rasa, iar ea le numea nepoatele ei. Propriile ei fiice nu erau tratate diferit de celelalte.

— Scuză-mă că te-ntreb, zise Chebeya, dar unde anume este scris acest detaliu despre casa Rasei?

Shedemei nu-i răspunse, ci le conduse către un dormitor ca o celulă.

— Unii dintre învățătorii mei socotesc că această încăpere-i mai degrabă ascetică; alții că-i locul cel mai luxos în care-au dormit vreodată. Nu contează – dacă lucrează pentru mine și-s cazați aici, în genul ăsta de cameră dorm.

— Care dintre învățători doarme aici?

— Eu, replică Shedemei.

— Trebuie să spun, rosti Chebeya, c-această școală n-ar putea fi mai perfect modelată după învățăturile soțului meu nici dac-ar fi conceput-o el

însuși.

Shedemei zâmbi rece.

— Dar el n-a conceput niciodată o școală de fete, nu-i așa?

— Nu, replică Chebeya, simțindu-se ca și cum ar fi mărturisit o crimă oribilă.

Parcurseseră drumul prin casele legate între ele, până când ajunseră pe partea opusă a curții, lângă locul pe unde intrase Voozhum. Cum era de așteptat, o găsiră predând într-o cameră de la parter.

— Ați vrea să intrați și s-ascultați un pic? șopti Shedemei.

— Doar dacă n-o deranjăm, spuse Edhadeya.

— N-o să te-audă, și nici vederea ei nu-i tocmai bună, răspunse Shedemei. Mă-ndoiesc c-o să te recunoască din capătul celălalt al camerei.

— În cazul ăsta, da, te rog. Edhadeya se întoarse către ceilalți. Nu vă deranjează, sper?

Nu-i deranja, așa că Shedemei îi conduse înăuntru și le arătă niște taburete care nu erau deosebite de cele pe care stăteau elevele. Doar Voozhum avea un scaun cu spetează și rezemători de brațe, pe care îl merita, având în vedere cât de firavă era.

Preda unui grup de eleve mai mari, deși nu puteau fi din clase mai avansate, datorită faptului că școala era atât de nouă.

— Deci Emeezem l-a întrebat pe Oy kib: „Ce virtute pune Păstrătorul Pământului pe primul plan? Este oare înălțimea Celor Străvechi?” – căci așa le spuneau celor din poporul de mijloc imediat după întoarcerea pe Pământ – „este vorba de aripile cărnii-cerului?” – căci acesta este îngrozitorul nume pentru poporul cerului pe care Emeezem încă nu aflase că nu trebuie să-l folosească – „sau este vorba de felul plin de devoțiune în care-i venerăm noi pe zei?” Ei bine, ce-anume credeți că i-a răspuns Oy kib?

Chebeya ascultă mai multe fete respingând toate virtuțile pe care le-ar poseda o singură specie și-și spuse: „Asta nu-i altceva decât simplă îndoctrinare.” Dar după aceea supozițiile deveniră mai universale și, uneori, mai subtile. Optimism. Inteligență. Înțelegere a adevărului. Noblețe sufletească. Fiecare răspuns duse la câteva considerente despre respectiva virtute și s-a dezbătut dac-ar putea fi folosite împotriva legilor Păstrătorului. O mare parte din discuție arată că azi era ceva gen examinare; discutaseră și înainte aceste virtuți, reflectaseră asupra lor și vorbiseră despre ele. Un infractor ar putea spera să scape de pedeapsă. Inteligența poate fi folosită pentru a submina și distruge un om virtuos. Faptul că cineva înțelege

adevărul nu-nseamnă că el îl apreciază sau că-l va susține; mincinoșii trebuie să-nțeleagă adevărul pentru a-și putea apăra minciuna. O femeie care are noblețe sufletească ar putea sacrifica tot ceea ce posedă pentru o cauză nedemnă, dacă noblețea ei sufletească nu este însoțită de înțelepciune.

— Înțelepciune, deci, rosti o fată. Nu aceasta este virtutea de-a cunoaște care va fi voința Păstrătorului?

— Oare? întrebă Voozhum cu blândețe.

Bineînțeles, conversația se purta cu voce foarte tare, în parte din cauză că surditatea lui Voozhum făcea necesar acest lucru, în parte pentru că fetele aveau exuberanța normală a tinereții. Chebeya, totuși, nu văzuse niciodată o atare exuberanță într-o sală de clasă. Și deși văzuse învățători străduindu-se să-i facă pe elevii lor să discute diverse probleme, până acum nu funcționase acest lucru. Încercă să înțeleagă motivul, și-și dădu seama – era din pricina faptului că fetele știu că Voozhum nu aștepta ca ele să ghicească răspunsul din mintea ei, ci să apere sau să atace ideile pe care le propun ele. Și datorită faptului că ea trata răspunsurile lor cu respect. Nu, le tratează pe fete cu respect, ca și cum ideile lor ar fi demne de-a fi luate-n considerație.

Și erau demne de-a fi luate în considerație. De mai multe ori Chebeya vru să ia cuvântul și să participe și le simțea pe Luet și pe Edhadeya cum deveneau nerăbdătoare în dreapta și în stânga ei – fără îndoială, din același motiv.

În cele din urmă, Edhadeya chiar a luat cuvântul.

— Nu asta-i chiar ideea pe care-a respins-o Spokoyro în dialogul lui cu Khrugii?

O liniște mormântală se așternu în încăpere.

— Scuze, zise Edhadeya. Știu că n-am niciun drept să vorbesc.

Chebeya spera ca Shedemei să spună ceva pentru a relaxa teribila tensiune din încăpere, dar directoarea școlii părea mulțumită de situație.

Voozhum fu cea care luă cuvântul.

— Nu despre tine-i vorba, copilă. Ci despre ceea ce-ai spus.

Una dintre fete – din întâmplare, din poporul pământului – explică mai mult.

— Așteptam să ne spui povestea lui... Spokoyro și a Khrugilor. N-am auzit-o niciodată. Probabil c-au fost ființe umane. Și nu străvechi. Și bărbați.

— E ceva interzis aici? întrebă Chebeya.

— Nu-i interzis, răspunse fata, părând confuză. E vorba doar de faptul că școala a-nceput doar cu puțină vreme în urmă, iar cursul ăsta-i despre filosofii morali ai poporului pământului, așa că...

— Îmi cer scuze, spuse Edhadeya. Am vorbit din neștiință. Exemplul meu este irelevant.

Voozhum luă din nou cuvântul, glasul ei bătrân sunând răgușit, dar răsunător în felul în care sunt glasurile surzilor.

— Fetele n-au avut o educație clasică, rosti ea. Dar tu ai. Ești extrem de norocoasă, copila mea. Fetele trebuie să se mulțumească cu puținul pe care li-l pot oferi eu.

Edhadeya râse disprețuitor, apoi își dădu seama, dar era prea târziu.

— Cunosc râsul acesta, rosti Voozhum.

— Am râs pentru că mi-am dat seama că râdeai de mine, zise Edhadeya. Și, în plus, și eu „mă mulțumesc” cu „puținul pe care-l poți oferi”.

— Înțeleg că-nvățăturile mele te-au influențat prost, spuse Voozhum.

— N-ai auzit niciodată lucrul ăsta de la mine. Iar eu nu l-am auzit niciodată până azi.

— N-am vorbit niciodată cu tine-n calitate de femeie liberă, spuse Voozhum.

— Iar eu nu ți-am vorbit decât în calitate de copil impertinent.

În cele din urmă, fetele din clasă înțeleseseră cine anume îi vizita în ziua aceea, căci auziseră toate că Voozhum fusese pe vremuri slujnica personală a fiicei regelui.

— Edhadeya, șoptiră ele.

— Tânără mea stăpână, zise Voozhum, acum o doamnă. Deseori ai fost violentă, dar niciodată impertinentă. Spune-ne acum, te rog, care-i virtutea pe care-o apreciază cel mai mult Păstrătorul?

— Nu știu ce-a zis Oy kib, pentru c-această istorie nu-i cunoscută-n rândul oamenilor, răspunse Edhadeya.

— Bine, rosti Voozhum. În cazul ăsta nu-ți vei aduce aminte și nici nu vei ghici, vei raționa.

— Cred că virtutea pe care-o admiră cel mai mult Păstrătorul este aceea de-a iubi la fel cum iubește Păstrătorul.

— Și cum vine asta? Cum anume iubește Păstrătorul?

— Iubirea Păstrătorului, rosti Edhadeya, în mod evident căutând, trecând în revistă idei la care nu meditase atât de serios înainte. Iubirea Păstrătorului

este iubirea mamei care-și pedepsește copilul pentru că n-a fost cuminte, dar apoi îl îmbrățișează, pentru a-i potoli plânsul.

Edhadeya așteaptă atacul opiniilor contrare care salutaseră sugestii anterioare, dar fu întâmpinată doar cu tăcere.

— Vă rog, spuse ea, faptul că-s fiica regelui nu înseamnă că nu puteți fi în dezacord cu mine, așa cum erați între voi cu câteva clipe în urmă.

Totuși, nici-o vorbă, cu toate că nu existau nici foială, nici priviri stinghere.

— Poate că nu-s în dezacord, rosti Voozhum. Poate că speră c-o să le spui mai multe pe tema asta.

Edhadeya acceptă imediat provocarea.

— Cred că Păstrătorul vrea ca noi să vedem lumea așa cum o vede ea. Să ne prefacem că noi suntem Păstrătorul, apoi să încercăm să creăm oriunde putem o mică insulă-n care toate celelalte virtuți pot fi împărtășite oamenilor de treabă.

Printre fete se iscă un murmur.

— Vorbele unei persoane care are vise adevărate, șopti una dintre ele.

— Și cred, continuă Edhadeya, că dacă aceasta este cu adevărat virtutea preferată de Păstrător, atunci ai creat aici o clasă plină de virtute, Voozhum.

— Cu mult timp în urmă, rosti Voozhum, pe vremea când trăiam în lanțuri, care erau câteodată de fier, dar întotdeauna de piatră peste inima mea, exista o încăpere-n care puteam merge, iar cineva știa virtuțile mele și-mi asculta gândurile, ca și cum aș fi fost cu adevărat vie și o creatură a luminii, nu un vierme al noroiului și al întunericului.

Edhadeya izbucni în lacrimi.

— N-am fost niciodată atât de bună cu tine, Uss-Uss.

— Întotdeauna ai fost. Își mai amintește fetița mea cum o țineam în brațe atunci când plângea?

Edhadeya alergă spre ea și o îmbrățișă. Fetele priviră pline de admirație cum atât Edhadeya, cât și Voozhum începură să plângă, fiecare în felul ei.

Chebeya se aplecă peste taburetul gol al Edhadeyei pentru a-i șopti lui Shedemei:

— Asta ai sperat, nu-i așa?

Shedemei șopti la rândul ei:

— Cred că-i o bună lecție, ce zici?

Și era, într-adevăr, să o vezi pe fiica regelui îmbrățișând o bătrână săpătoare, plângând amândouă de bucurie, reamintindu-și de vremurile

apuse, de vechea iubire.

— Și ce-a spus Oy kib? îi șopti Chebeya lui Shedemei.

— Practic, n-a răspuns, replică Shedemei. A zis: „Ca să răspund la întrebarea asta, ar trebui să fiu Păstrătorul.”

Chebeya reflectă câteva clipe. Apoi zise:

— Dar ăsta-i un răspuns. Același pe care l-a dat Edhadeya.

Shedemei zâmbi.

— Oy kib era întotdeauna șmecher. Știa cum să folosească cuvintele.

Era tulburătoare tendința lui Shedemei de a vorbi despre Eroi ca și cum le-ar fi cunoscut toate secretele.

Își petrecură restul zilei în școală și luară cina acolo. Mâncarea era fără fașoane – multe femei bogate ar fi strâmbat din nas, iar Luet își dădu seama că Edhadeya nici măcar nu știa ce anume erau anumite feluri. Dar în casa lui Akmaro, Luet și mama ei mâncaseră toată viața hrana simplă a oamenilor de rând, și mâncară cu încântare. Lui Luet îi era clar că tot ceea ce se petrecea în școala lui Shedemei – nu „Casa Rasaro” – era o lecție. Mâncarea, conversația de la masă, felul în care era pregătită hrana și făcută curățenia, modul în care lumea pășea tăcut, dar vioi pe coridoare – totul avea o anumită semnificație, exprima un mod de viață, un mod de gândire, o manieră de a-i trata pe ceilalți.

La cină, Edhadeya părea ameită, ceea ce Luet înțelese, cu toate că o îngrijora puțin. Era ca și cum Edhadeya își pierduse buna-cuviință, blânda ei atenție. O tot îmboldea pe Shedemei să spună ceva, dar Luet nu avea posibilitatea să-și dea seama ce e în mintea mai vârstnicei prietene.

— Am auzit c-ai fi periculoasă, că-i înveți pe săpători să se răzvrătescă, rosti Edhadeya.

— Ce idee interesantă, spuse Shedemei. După ani de sclavie, ideea răzvrătirii nu le trece prin cap săpătorilor decât dacă le-o sugerează o ființă umană de vârstă mijlocie? Răzvrătire împotriva a ce, dacă acum sunt liberi? Cred că prietenii tăi nu mai pot din cauza vinei, dacă le e frică de răzvrătire acum când motivul ei a fost, în sfârșit, îndepărtat.

— La asta m-am gândit și eu, zise Edhadeya.

— Spune adevărul acum. Nimeni nu ți-a zis ție asemenea lucruri.

Edhadeya aruncă o privire către Chebeya.

— Mamei lui Luet, desigur.

— Și de ce nu ție? Oare din cauza faptului că tu ești fiica regelui, iar tatăl tău a fost cel care i-a eliberat pe sclavi? Crezi c-o să-l ierte vreodată pe tatăl

tău pentru asta?

Edhadeya se abținu să nu râdă.

— Chiar n-ar trebui să vorbești în felul ăsta cu fiica regelui. N-ar trebui să ascult atunci când se spune că tatăl meu a greșit.

— Dar el nu este criticat în mod liber în consiliul regal? Eu asta am auzit.

— Păi, da, dar aceia sunt oamenii lui.

— Dar tu ce ești, peștișorul lui preferat?

— O femeie nu emite judecăți despre acțiunile unui rege.

Din nou, Edhadeya se abținu să râdă, ca și cum aceste lucruri ar fi fost extraordinar de amuzante.

Shedemei răspunse sec:

— Pe-aici, am senzația c-o femeie nu se ghemuiește ca să urineze decât dac-un bărbat îi spune c-are bășica plină.

Așa ceva era prea mult pentru Edhadeya. Izbucni într-un râs sonor și căzu de pe taburet.

Luet o ajută să se ridice.

— Ce te-a apucat? o întrebă Luet.

— Nu știu, răspunse Edhadeya. Mă simt atât de...

— De liberă, rosti Shedemei îndatoritoare.

— Acasă, spuse Edhadeya aproape în același timp.

— Dar acasă nu te porți așa! protestă Luet.

— Nu, nu mă comport așa, fu de acord Edhadeya și dintr-odată ochii i se umplură de lacrimi. Se întoarse către Shedemei. Chiar așa era în casa Rasei?

— Acolo nu exista poporul pământului sau al cerului, spuse Shedemei. Era o altă planetă, iar singura specie dotată cu rațiune era ființa umană.

— Vreau să rămân aici, zise Edhadeya.

— Ești prea tânără ca să predai, replică Shedemei.

— Posed o foarte bună educație.

— Vrei să spui c-ai excelat în privința educației pe care-ai primit-o, spuse Shedemei. Dar n-ai experiență de viață. Prin urmare, nu-mi ești de folos.

— În cazul ăsta, pot să rămân ca elevă, spuse Edhadeya.

— N-ai auzit ce-am spus? Ți-ai terminat deja educația.

— Atunci pot să rămân aici ca servitoare, insistă Edhadeya. Nu mă poți trimite înapoi.

În acest moment, Chebeya fu obligată să intervină.

— Lași impresia c-ai fost tratată monstruos în casa tatălui tău.

— Acolo-s ignorată, nu-nțelegi? Chiar sunt peștișorul favorit al tatei. Mai bine bucătărească aici...

— Dar tu vezi că noi gătim cu rândul, spuse Shedemei. Nu-i loc pentru tine aici, încă, Edhadeya. Sau poate c-ar trebui să spun că *există* un loc pentru tine, dar nu ești încă gata să-l ocupi.

— Cât de mult trebuie s-aștept?

— Dac-aștepți, n-o să fii niciodată pregătită.

Edhadeya deveni tăcută și mănca gânditoare, ștergând sosul din bolul ei cu ultimul duminat de pâine.

Era rândul lui Luet, în sfârșit, să spună ceea ce o preocupase în cea mai mare parte a după-amiezii.

— Ai refuzat invitația mamei pentru că erai prea ocupată, rosti Luet. Dar școala asta merge de la sine. Ar fi trebuit să vii.

Mama se supără pe ea.

— Luet, nu te-am învățat că nu-i frumos să...

— Nu-i nimic, Chebeya, spuse Shedemei. Am refuzat invitația ta pentru că eu am văzut casele oamenilor bogați și ale regilor. În schimb, voi n-ați văzut niciodată o școală ca asta.

Mama deveni țepoasă.

— Noi nu suntem bogați.

— Și cu toate astea aveți timp berechet să mergeți în vizite în timpul orelor de muncă? E posibil să trăiți modest, Chebeya, dar nu văd urme de praf sau de sudoare pe chipul tău.

Luet își dădu seama că mama se simțise jignită de aceste vorbe, așa că interveni rapid spre a îndrepta conversația spre ceva mai puțin delicat.

— N-am auzit niciodată de un director de școală-femeie, spuse ea.

— Ceea ce dovedește cât de necinstiți au fost bărbații care te-au învățat. Rasa a fost nu numai directoare de școală, ci și profesoara lui Nafai și a lui Issib, a lui Elemak și Mebbekew și a multor, foarte multor alți băieți.

— Dar lucrul ăsta se-ntâmpla pe vremuri, spuse Luet.

Shedemei chicoti și zise:

— Mie nu mi se pare foarte de demult.

După ce se termină cina, o luară agale prin curte, în vreme ce copiii cântau împreună, în camerele lor, în baie, sau citeau la lumina zilei care se sfârșea. Cântecul avea ceva straniu și trecură câteva momente până realizară despre ce era vorba. Luet se opri brusc și rosti:

— N-am știut că săpătorii cântă!

Shedemei o cuprinse pe după umăr. Luet fu surprinsă – nu și-ar fi închipuit niciodată că această femeie rece e în stare de un gest atât de afectuos. Și nici nu-l făcu așa cum obișnuiau bărbații, luând pe după umeri pe unul mai slab, spre a arăta afecțiune, dar și putere, superioritate, dominație. Era ceva... da, era ceva ca între surori.

— Nu, nu știai că pot cânta. Nici eu nu i-am auzit înălțându-și glasurile-n cântec până când n-am pus pe roate școala asta.

Câteva clipe, Shedemei păși în tăcere alături de ea.

— Vezi tu, Luet, din câte știu eu, săpătorii n-au cântat niciodată-n toți anii în care au trăit în vecinătatea îngerilor. Pentru că erau tot timpul în război. Poate pentru că „a cânta” era un lucru pe care-l făcea „carneacelui” și, prin urmare, era sub demnitatea lor. Dar aici, în sclavie, și-au pierdut demnitatea și-au învățat muzică. Bănuiesc că-n asta se-ascunde o lecție, nu crezi?

Luet presupuse că Shedemei intenționase tot timpul să-i spună acest lucru, și că, prin urmare, lecția probabil că o viza pe ea, deși ulterior își va da seama că Shedemei făcea pur și simplu o observație și nu voia să zică nimic altceva.

— Cred că-nțeleg, rosti Luet. Pe vremuri, am fost în sclavie. Crezi că toate cântecele vieții mele provin din asta? Este oare captivitatea un stadiu prin care ar trebui să trecem cu toții?

Spre surprinderea ei, în ochii lui Shedemei se iviră lacrimi.

— Nu. N-ar trebui nimeni să treacă prin captivitate. Unii găsesc în ea muzică, ca tine, ca mulți dintre cei din poporul pământului de aici, dar numai pentru că muzica se afla deja în ei, așteptând un prilej să iasă afară. Dar fratele tău n-a găsit prea multă muzică-n captivitatea lui, nu-i așa?

— De unde-l știi pe fratele meu? întrebă Luet.

— Nu-i așa? insistă Shedemei, refuzând să fie deturnată.

— Nu știu, replică Luet.

— De ce nu?

— Pentru că nu cred că sclavia lui s-a-ncheiat.

Altă tăcere. Apoi Shedemei răspunse încet:

— Nu, nu, cred c-ai dreptate. Cred c-atunci când captivitatea lui o să ia sfârșit, o să găsească și el un cântec în inimă.

— L-am auzit cântând, spuse Luet. Nu-i mare lucru.

— Nu, nu l-ai auzit, replică Shedemei. Iar atunci când chiar cântă, dac-o să facă așa ceva, o să fie un cântec așa cum n-ai mai auzit.

— Indiferent ce-o să fie, dacă Akma o să-l cânte, o să fie-n falset.
Shedemei râse și o îmbrățișă.

Se aflau lângă ușa de intrare, iar una dintre profesoare o deschidea deja. Pentru o clipă, lui Luet îi trecu prin minte că o deschisese ca s-o lase să iasă, dar nu era așa. În prag se aflau trei bărbați, iar doi dintre ei erau oameni din garda regelui. Cel de-al treilea era un înger, iar după un moment Luet își dădu seama că era vorba de Husu, care fusese mai demult șeful iscoadelor, iar acum se retrăsese în funcția care părea a fi mai puțin solicitantă de ofițer în garda civilă. Ce putea să caute el aici?

— Am o carte de învinuiri pentru o femeie pe nume Shedemei.

Îi venea greu să-i pronunțe numele.

Înainte ca Shemedei să răspundă, mama făcu un pas în față.

— Despre ce-i vorba? întrebă ea.

Husu fu imediat cuprins de agitație.

— Doamnă Chebeya, rosti el.

Apoi, zărind-o pe Edhadeya, făcu un pas îndărăt.

— N-a zis nimeni că... Am fost îndrumat greșit, cred?

— Nu, n-ai fost, zise Shedemei.

O atinse pe Chebeya ușor pe umăr.

— Chiar dac-ai anumite viziuni, nu ești Hushidh, eu nu-s Rasa, iar acest bărbat cumsecade nu-i sub nici-o formă Rashgallivak.

Luet scormoni în zadar în memorie după detaliile întâmplării la care făcuse aluzie Shedemei. Ceva despre vizionara Hushidh care a distrus armata lui Rashgallivak. Dar Husu n-avea armată, nu mai avea. Ea nu înțelegea și n-o să înțeleagă.

— Husu, ai o carte de învinuiri?

— Să vi le citesc?

— O să ți le spun eu, pur și simplu, rosti Shedemei. Presupun că-s învinuită de un grup de bărbați din acest cartier c-am încălcat ordinea publică din pricina numărului de oameni nevoiași care vin la școala mea, c-am instigat la tulburări pentru că le predau fostelor sclave alături de celelalte fete, că am confundat sexele, din cauza faptului c-am pus titlul onorific *ro* la sfârșitul numelui Eroinei Rasa, în titulatura școlii mele. Și, stai să văd – ah, da, sunt sigură că există o învinuire de blasfemie pentru că le spun Eroine adevărate soțiilor Eroilor – sau această învinuire-i doar pentru necuvenită inovație dogmatică?

— Da, se bâlbâi, inovație necuvenită... da.

— Și, oh da, să nu uit – trădare. Există și o învinuire de trădare, nu-i așa?

— Asta-i absurd, zise Chebeya. Probabil că știi că e Husu.

— Dac-aș continua să fac parte din consiliul regelui, atunci, da, aș spune că da. Dar acum fac parte din garda civilă, iar atunci când mi se dă o carte de învinuire, o duc la destinație.

Îi dădu bucata de scoarță de copac lustruită.

— Se va judeca la tribunalul lui Pabul peste douăzeci și patru de zile. Nu cred că o să ai probleme să găsești avocați care să te apere.

— Nu fi stupid, Husu, rosti Shedemei. O să mă apăr singură.

— Doamnele nu procedează așa, spuse Chebeya – apoi râse de propriile-i cuvinte, dându-și seama cu cine are de-a face. Bănuiesc că n-o să fie vreo diferență pentru tine.

— Vezi? Toată lumea a-nvățat câte ceva azi, spuse Shedemei, râzând.

Husu era uluit de lejeritatea tonului lor.

— Aceste învinuiri sunt serioase.

— Haide, Husu, spuse Shedemei. Știi la fel de bine ca și mine că-nvinuirile astea-s în mod deliberat stupide. Fiecare infracțiune de care-s învinuită constă în ceva ce Akmaro, marele preot, i-a învățat pe oameni să facă vreme de treisprezece ani. Amestecul celor săraci cu cei bogați, amestecul săpătorilor cu ființele umane și cu îngerii, amestecul sclavilor cu cetățenii născuți liberi, aplicarea la femei a onorurilor bărbaților și negarea autorității preoților regelui în fața doctrinei – asta este esența învinuirii de trădare, nu-i așa?

— Da.

— Asta era. Învinuirile mi-au fost aduse tocmai pentru că, dac-o să fiu judecată, or să fie judecate învățăturile lui Akmaro.

— Dar Pabul n-o să te condamne pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru că urmezi învățăturile soțului meu.

— Bineînțeles că nu. Nu contează ce-o să facă. Dușmanilor Păstrătorului nu le pasă cum anume se va-ncheia procesul. Eu nu contez pentru ei. S-ar putea ca însuși faptul că tu ai venit să-mi faci o vizită azi să-i fi făcut să ia hotărârea de-a trimite aceste acuzații. Probabil că se așteaptă să te chem ca martor în apărarea mea. Iar dacă n-o să fac asta, or să te cheme ca martor împotriva mea.

— N-o să spun o vorbă împotriva ta.

Shedemei o atinse pe braț.

— Contează faptul de-a fi chemată. Face legătură între acest caz și familia Akmaro. Cu cât o aperi mai mult pe Shedemei, cu atât dușmanii Păstrătorului vor deveni mai credibili în ochii publicului. Sau, măcar, în ochii acelei părți a publicului care nu vrea să-nceteze să-i urască pe săpători.

Husu era livid.

— Ce sursă de informații ai? Cum de-ai știut dinainte care-s învinuirile ce ți se-aduc?

— N-am știut, răspunse Shedemei. Dar având în vedere c-am încălcat în mod deliberat unele dintre legile alea și-am spus răspicat tuturor că știam c-o încalc, nu-s câtuși de puțin surprinsă să le găsesc în cartea de învinuiri.

— Ai vrut să ți se intenteze proces pentru viața ta? întrebă Husu.

Shedemei zâmbi.

— Te asigur, Husu, indiferent cum se va sfârși totul, singurul lucru sigur e că eu n-o să mor.

Încă tulburat, încă supărat, Husu și cele două gărzi umane părăsiră casa.

— Nu poți părăsi orașul, zise Chebeya.

— Oh, da, spuse Shedemei. Mi s-a comunicat lucrul ăsta.

— Trebuie să mergem acasă, mamă, interveni Luet. Trebuie să-i povestim tatei ce s-a-ntâmplat.

Mama se întoarse către Shedemei.

— De dimineață nu te cunoșteam. În seara asta-s legată de tine prin legături de iubire, ca și cum aș fi prietena ta de ani buni.

— Suntem legate una de cealaltă, spuse Shedemei, pentru că amândouă îl slujim pe Păstrător.

Chebeya o privi cu un zâmbet silit.

— Așa aș fi gândit până în momentul în care-ai rostit lucrul ăsta, Shedemei. Pentru că-i ceva în legătură cu ceea ce-ai spus care-i... nu o minciună... ci...

— Să zicem doar că serviciul meu față de Păstrător n-a fost întotdeauna voluntar, spuse Shedemei. Dar acum este, iar ăsta-i adevărul.

Mama rânji.

— Pari a ști mai multe decât mine despre ceea ce poate vedea o vizionară.

— Hai să spunem doar că nu ești prima pe care-o cunosc. Apoi Shedemei râse. Nici măcar prima pe care-o cheamă Chveya.

— Nimeni nu-i poate pronunța numele în vechiul mod, astfel, rosti Luet. De unde știi asta?

— Ființele umane pot pronunța așa, replică Shedemei. Chvuh. Chveya. Doar îngerii nu pot, iar din cauza asta numele s-a schimbat.

— Ce tâmpenie, nu-i așa, zise Luet. Persoana de la care mi-am luat numele și cea de la care-și trage mama numele erau tot mamă și fiică, dar invers.

— Nu-i o coincidență, spuse mama. În definitiv, eu sunt cea care ți-a pus numele.

— Știu lucrul ăsta, rosti Luet.

— Am socotit că numele îmi sunt apropiate, zise Shedemei. Așa cum am zis, am avut pe vremuri prietene dragi pe care le chema așa. Le-am cunoscut cu multă vreme în urmă și foarte departe de-aici și-s moarte acum.

— De unde ești? întrebă Chebeya. Și de ce-ai venit aici?

— Sunt dintr-un oraș care-a fost distrus, spuse Shedemei, și-am venit aici ca să-l caut pe Păstrător. Vreau să aflu cine este. Și cu cât stau mai aproape de tine și de familia ta, Chebeya, cu atât am șanse mai mari să aflu.

— Noi nu știm mai multe decât tine, replică Luet.

— În cazul ăsta, poate o s-aflăm împreună, zise Shedemei. Acum duceți-vă acasă înainte ca să se-ntunece cerul. Ploile de seară stau să-nceapă și-o să vă facă ciuciulete.

— N-o să pățești nimic? întrebă mama.

— Trebuie să mă credeți atunci când vă spun că-s singura care-i perfect în siguranță.

Zicând acestea, Shedemei le conduse să iasă pe ușă. Cedând unui impuls, Luet se opri în ultimul moment și o sărută pe directoarea școlii pe obraz. Atunci Shedemei o îmbrățișă și o țină așa un moment.

— Am mințit, șopti ea. N-am venit aici doar pentru Păstrător. Ci și pentru c-aveam nevoie de-un prieten.

— Eu sunt prietenul tău, zise Luet.

Ulterior se va gândi cu câtă patimă rostise aceste cuvinte și i se plânse Edhadeyei că probabil semănase cu o școlăriță. Dar, în același timp, uitându-se în ochii lui Shedemei, i se părură cele mai naturale cuvinte pe care le-ar fi putut rosti.

8

ÎNCERCĂRI

Imediat ce Didul ajunse la tribunal, Pabul îl conduse în camera lui privată.

— Ai văzut câte santinele-s în curte?

— Bănuiesc c-ai primit amenințări cu moartea.

— Mă flatează lucrurile astea – n-am primit nici-o singură mită. Ei știu că nu pot fi cumpărat. Or să afle că nu pot fi nici înspăimântat.

— *Eu* pot.

— Știi ce vreau să spun, rosti Pabul. Mi-e frică, da, bineînțeles, dar frica nu mă va determina să judec altfel.

— Procesul ăsta-i deja vestit, spuse Pabul. Și-ncepe de-abia mâine.

Pabul oftă.

— Toată lumea știe ce e-n joc. Toate legile care protejează vechea ordine sunt folosite ca s-o blocheze pe cea nouă. Habar n-am ce tip de apărare intenționează să adopte Shedemei, dar nu-mi pot închipui ce-o să spună ca să contrabalanseze purul adevăr că-i vinovată.

— Vinovată, zise Didul. Vinovată că-i o femeie remarcabilă. Printre Păstrații din Bodika se spune deja că-i o martiră.

— Sper că Motiak o să-mi ia povara asta anunțând, pur și simplu, că vechile legi sunt abrogate.

— N-o s-o facă, replică Didul. Încearcă să nu se amestece în toată tărășenia asta.

— Știe că nu poate, Didul. Pabul răscoli printre niște bucăți de scoarță ce zăceau pe masa sa. Continuă: Indiferent de ceea ce voi decide eu, perdantul o să facă apel.

— Chiar și-n cazul în care nu-i dai nici-o pedeapsă lui Shedemei?

— Ai făcut cunoștință cu ea? întrebă dintr-odată Pabul.

Didul râse.

— În dimineața asta, înainte să vin aici.

— Atunci știi că ea o să facă apel, chiar dac-o să-i plătesc eu o amendă. Cred că-i face plăcere situația asta.

— Sărmane Pabul.

Pabul făcu o grimasă.

— Ne-am dedicat viețile ca să fim opusul tatei. Iar acum trebuie să judec un adept al lui Binaro, exact cum tata l-a judecat pe Binaro însuși.

— De data asta, nimeni n-o să fie ars de viu.

— Nu – acuzația de trădare-i cea pe care-o pot respinge cel mai ușor. Dar tot trebuie s-o declar vinovată de toate celelalte.

— Nu există vreo lege referitoare la aducerea cu premeditare a unor acuzații false? Întrebă Didul.

— Aici cuvântul foarte important este fals. Aceste învinuiri sunt adevărate.

— Daune făcute cu premeditare. Încercare de tulburare a ordinii publice a regatului. Și, așa cum spui, acuzația de trădare-i singura care este o crimă capitală.

— Ce-anume sugerezi? Să aduc învinuiri celor care-o învinuiesc pe Shedemei?

Didul ridică din umeri.

— I-aș putea face să-și retragă plângerea împotriva ei.

— Nu știu cât de realizabilă-i chestia asta, spuse Pabul. Dar dac-aș putea să găsesc o modalitate de-a complica lucrurile și mai mult, așa încât să nu existe posibilitatea unei victorii sau a unei înfrângeri clare...

Didul așteaptă câțva timp, urmărind cum Pabul citea scoarță după scoarță. În cele din urmă, îl băt看 pe spate pe mai vârstnicul său frate și se îndreaptă spre casa lui Akmaro. Se duse prin spate, așa cum făcea de obicei, și așteaptă în tăcere la umbra unui copac, până când cineva dinăuntru îl observă. Luet fu cea care ieși în cele din urmă și îl salută.

— Didul, de ce nu vii prin față și bați din palme, ca toată lumea?

— Și dacă-i Akma cel care deschide ușa?

— Nu-i niciodată aici. Și dac-ar fi, ce?

— Vreau să evit o ceartă. Sau o luptă.

— Cred că nici Akma nu vrea, replică Luet. Continuă să te urască, bineînțeles...

— Bineînțeles, spuse tânărul sec.

— Dar nu-i... se concentrează pe alte lucruri.

— Vreau să știu dacă are de-a face cu-nvinuirile astea împotriva lui Shedemei.

— Nu-i minunată? Întrebă Luet. Ai făcut cunoștință cu ea?

— În dimineața asta. De fapt, a fost groaznic. M-a ținut deasupra flăcării, până când s-a convins că nu-s un jaguar deghizat în curcan.

— Îți cunoaște trecutul?

— Ca și cum ar fi privit tot timpul peste umărul meu. Tot-tot. A fost înspăimântător, Luet. M-a întrebat...

— Ce-anume?

Didul ridică din umeri.

— M-a-ntrebat dacă-mi făcea o plăcere deosebită atunci când dădeam cu tine de pământ.

Luet își puse o mână pe umărul lui.

— N-a fost drăguț din partea ei. Eu te-am iertat – ce treabă mai are ea?

— Spunea că-ncearcă să vadă dacă cineva se poate schimba cu adevărat. Încearcă să descopere dacă înainte eram cu-adevărat rău și am devenit acum un om cu adevărat virtuos, sau dacă-s rău și doar mă prefac a fi bun, sau dac-am fost bun tot timpul și doar am primit îndrumări greșite.

— La ce i-ar servi dac-ar afla lucrul ăsta?

— Oh, îmi vin în minte mai multe răspunsuri. Oricum, ea-i un filosof moral. Asta-i una dintre marile întrebări, dacă ființele umane sunt cu adevărat capabile de schimbare, sau dacă toate schimbările aparente sunt doar o problemă de încadrare a firii existente într-o situație morală diferită... înțelegi. Chestii de filosofie. Pân-acum n-am mai întâlnit pe nimeni care să-ncerce să verifice, în maniera asta, ideile în raport cu lumea reală. Cel puțin, n-am fost eu lumea reală în raport de care verificau.

— Nu prea-i bine-crescută, este?

— Mai bine decât tine, replică Didul. M-a invitat să iau prânzul cu ea.

— Știi cât se poate de bine că ești deja invitat să prânzești împreună cu noi, spuse Luet, înghiontindu-l ușor.

El o prinse de mână, râzând, apoi imediat îi dădu drumul și se ridică în picioare, încercând să-și ascundă stânjeneala.

— Didul, spuse ea, ești ciudat câteodată. Apoi, în timp ce o luă înainte spre casă, ea comentă peste umăr: Sper că nu te supără că Edhadeya o să fie aici în seara asta, nu-i așa?

— Doar dacă vă deranjez.

Luet râse și nu mai zise nimic.

În bucătărie, Didul și Luet stătură de vorbă cu Chebeya, în timp ce-o ajutau să pregătească cina. Akmaro sosi acasă cu trei săpători tineri care încercau să-l convingă să-i accepte ca elevi.

— Ziua n-are destule ore, spuse el – evident, nu pentru prima dată –, în timp ce ei veneau după el în casă.

— Nu vrem să te oprim de la cele ce vrei să faci. Lasă-ne măcar să te urmăm.

— Ca niște umbre, spuse altul.

— O să fim tăcuți, adăugă al treilea.

— Poate câte-o întrebare din când în când.

Akmaro îi întrerupse și le prezentă pe soția și pe fiica sa. Înainte de a-l pomeni pe Didul, unul dintre ei se dădu ușor în spate și rosti:

— Probabil că tu ești Akma.

— Nu, nu sunt, replică Didul.

Săpătorul, o femeie tânără, se relaxă imediat și se apropie.

— Iartă-mă, zise ea. Am presupus că...

— Acum vedeți din ce cauză nu pot să vă iau după mine, rosti Akmaro. Akma este fiul meu. Dacă dați crezare zvonurilor răutăcioase pe care le-ați auzit despre el, nu prea pot să vă las să vă faceți tabăra-n casa mea.

— Îmi cer scuze, spuse ea.

— Nu trebuie. Întâmplarea face că o parte din zvonuri sunt adevărate. Dar trebuie să mă lăsați să am intimitatea mea și-n cazul în care nu intenționați să rămâneți la masă...

Băiatul părea bucuros să accepte invitația implicită, dar cele două fete îl îmbrânciră spre ieșire.

— Studiați cu profesorii, zise Akmaro în timp ce ieșeau. Dacă faceți asta, o să ne vedem destul de des.

— Așa o să facem, răspunse una dintre fete – înverșunată, ca și cum ar fi amenințat cu o răzbunare. O să studiem atât de intens, încât o să cunoaștem totul.

— Bun. Atunci o să vin și-o să învăț de la voi, pentru că nu știu mare lucru.

Cu un zâmbet, Akmaro închise ușa în urma lor.

— Acum chiar mă simt vinovat, spuse Didul. Se pare că eu primesc în mod curent ceea ce imploră ei. Iar dacă faptul de-a avea săpători prin preajmă ar isca probleme cu Akma, gândește-te cum ar reacționa el dac-ai încerca să mă lași să stau pe lângă tine.

— Oh, tu ești complet diferit, zise Akmaro. În primul rând, tu știi la fel de mult ca și mine.

— Nu prea.

— Așa încât putem discuta ca de la egal la egal. Chestia asta n-ar fi niciodată posibilă în cazul lor – sunt prea tineri. N-au experiență de viață.

— Sunt multe lucruri pe care eu nu le-am făcut încă, rosti Didul.

— De exemplu, să te însori, mă gândesc.

Didul roși și începu imediat să ia cămile reci de lut și să le ducă în încăperea din față a casei. O auzea pe Luet în spatele lui, dojenindu-l în surdina pe tatăl său.

— Chiar trebuie să-l pui într-o situație delicată-n felul ăsta? șopti ea.

— Îi place, răspunse Akmaro mult mai tare.

— Ba *nu*.

Dar lui chiar îi plăcea.

Edhadeya sosi cu puțin timp înainte de ora convenită. Didul o mai întâlnise de câteva ori și, de fiecare dată, în aceleași împrejurări – luând masa cu familia lui Akmaro. Lui Didul îi plăcea că ea și Luet erau prietene atât de bune. Îi făcea plăcere să vadă că avea față de Luet nu doar o prietenie de circumstanță, că de fapt Luet nu se manifesta cătuși de puțin cu respect și deferență, dincolo de curtoazia normală a prieteniei. Era evident că Luet o cunoștea pe Edhadeya ca persoană și n-o considera ca fiind fiica regelui.

Iar Edhadeya, pe de altă parte, se purta firesc în casa lui Akmaro, fără pic de afectare, autoritate sau condescendență. Experiența ei fusese totdeauna diferită de a vieților altora, dar ea părea că fie fascinată fără limite de gândurile și observațiile altora, fără a se considera superioară în vreun fel.

Conversația se îndreptă destul de repede către proces, iar Akmaro le rugă la fel de repede să vorbească despre alte lucruri. Așa încât petrecură o mare parte a cinei vorbind despre Shedemei. Didul ascultă fascinat impresiile lor despre școală, iar Edhadeya avea atât de multe de spus încât, în cele din urmă, el își dădu seama că, spre deosebire de ceilalți, ea nu vorbea despre o singură vizită.

— De câte ori ai fost acolo? întrebă el.

Edhadeya păru tulburată.

— Cine, eu?

— Nu c-ar conta, spuse Didul. Dar pari a vorbi ca o persoană care-i... implicată.

— Păi, am fost de mai multe ori.

— Fără mine? strigă Luet.

— Nu m-am dus în vizită. Ci ca să lucrez.

— Am crezut că ți-a zis că nu poți să faci asta.

— Dar mi-a zis, de asemenea, să n-aștept.

— Și te-a lăsat s-ajuti? întrebă Luet. Dacă da, n-o să te iert niciodată că nu m-ai luat cu tine.

— Nu m-a lăsat niciodată să fac ceva, replică Edhadeya.

— Dar tot te duci, zise Didul.

— Mă strecor pe furiș, spuse Edhadeya. Nu-i greu. Nu se pune problema că școala ar fi păzită sau ceva de genul ăsta. Intru-n curte, dacă Shedemei nu-i acolo, și le-ajut pe fete la citit. Câteodată n-am altceva mai bun de făcut decât să iau un mop și o găleată cu apă și să spăl dușumelele pe-un coridor în timp ce toată lumea e la masă. De câteva ori am intrat și-am ieșit fără ca Shedemei să mă vadă, dar de obicei sunt prinsă.

— Aș crede că ceilalți profesori sau copiii te-ar pâri în momentul în care te-ar vedea, spuse Akmaro.

— Nicidecum, zise Edhadeya. Fetele apreciază ajutorul meu. La fel, cred, fac și profesorii.

— Ce spune Shedemei atunci când te dă pe ușă afară? întrebă Didul.

— E foarte colorat, răspunse Edhadeya. Îmi explică tot timpul c-atunci când a spus că nu trebuie s-aștept, a vrut să spună că nu trebuie doar s-aștept. C-ar trebui să mă implic în viață într-o manieră activă, să dobândesc ceva experiență care să m-ajute să confer perspectivă învățăturilor pe care le-am deprins din cărți.

— Și de ce nu faci ce-ți cere? întrebă Akmaro.

— Pentru că-s de părere că faptul de-a mă furișa în școala ei și de-a preda fără ca să mă vadă constituie o experiență excelentă.

Râseră cu toții când auziră. Subiectul se schimbă de la Shedemei la speculații referitoare la felul în care ar fi arătat Casa Rasei, de pe planeta Harmony, iar de aici porni o discuție despre cei care primiseră vise adevărate de la Păstrător.

— Tot vorbim despre cei care-au vise adevărate, ca și cum ar fi, cu toții, străvechi sau foarte îndepărtați, rosti Luet, dar merită să ne-aducem aminte că fiecare dintre noi a avut măcar un singur vis adevărat. Eu n-am mai avut așa ceva de când eram mică – dar pe-atunci de nimic n-aveam nevoie ca de așa ceva. Tu ai mai visat de-atunci, din vremurile de demult, Didul?

Tânărul clătină din cap, nedorind să vorbească despre „vremurile de demult”.

— Eu de fapt nu visez, rosti Chebeya. Vizionarii n-au darul ăsta.

— Dar Păstrătorul continuă să-ți arate diverse lucruri, spuse Luet. Asta trebuie să nu uităm – că Păstrătorul nu-i doar ceva în care credeau strămoșii noștri. Nu-i doar un mit.

Spre surprinderea tuturor, ochii i se umplură de lacrimi.

— Akma îmi tot spune că ne autoamăgim, dar nu-i așa. Mi-aduc aminte ce senzație am avut și nu era diferită de oricare alt vis. Era reală. Nu-i așa, Edhadeya?

— Da, așa este, replică Edhadeya. Nu-i da atenție fratelui tău, Luet. Nu știe nimic.

— Dar știe, replică Luet. E cea mai inteligentă persoană pe care-o cunosc. Și-i atât de puternic în tot ceea ce face și spune – era profesorul meu atunci când eram mică și-i și-acum profesorul meu, cu o singură excepție...

— Acea mică excepție, murmură Akmaro.

— Nu poți să-l faci să vadă adevărul, tată? întrebă Luet.

— Oamenii nu pot fi determinați să creadă anumite lucruri, rosti Chebeya.

— Păstrătorul poate? De ce Păstrătorul nu-i... trimite un vis adevărat?

— Poate că Păstrătorul face lucrul ăsta, zise Didul.

Îl priviră cu toții, surprinși.

— Vreau să spun, oare n-a trimis Păstrătorul vise fraților mai mari ai lui Nafai?

— Dacă are vreo importanță, rosti Edhadeya, era Sufletul Suprem.

— Am crezut că Elemak a primit cel puțin un vis din partea Păstrătorului, spuse Didul. Oricum, era și Moozh. Cel despre care-a scris Nafai – tatăl lui Luet și al lui Hushidh. Cel care s-a luptat tot timpul cu Sufletul Suprem, dar care împlinea mereu voința Sufletului Suprem.

— Nu poți să-ți imaginezi că Akma împlinește, cumva, voința Păstrătorului? zise Edhadeya. Urându-i pe bieții membri ai poporului pământului și dorind ca ei să fie excluși din regat?

— Nu, nu mă refer la asta, vreau să zic că poți să-i opui rezistență Păstrătorului, dacă vrei. De unde știm noi că Akma n-are vise adevărate noapte de noapte și că se scoală dimineața și neagă că ele au vreun tâlc? Păstrătorul nu ne poate obliga să facem un anumit lucru. Dacă suntem hotărâți să-i ținem piept.

— E-adevărat, rosti Akmaro. Dar eu nu cred că Akma are vise.

— Poate c-are atât de multe vise adevărate încât nu-și dă seama că alții n-au, rosti Didul. Poate că inteligența lui e, în parte, un dar din partea Păstrătorului, care desfășoară adevărul în mintea lui. Poate că el e cel mai mare slujitor al Păstrătorului, excepție făcând faptul că refuză să slujească.

— Asta-i ditamai excepția, zise Chebeya.

— Vreau să spun că faptul de-a avea un vis adevărat nu l-ar face, automat, pe Akma să se răzgândească. Asta-i tot ce vreau să spun.

Didul reveni la fructele zaharisite pe care Edhadeya le adusese ca desert.

— Ei bine, un lucru-i sigur: persuasiunea n-a dus la nimic, spuse Akmaro.

Chebeya scoase un sunet ascuțit din gâtleej.

— Ce-a fost asta? exclamă Akmaro.

— Eu am fost, replică Chebeya. Am râs cât am putut de scurt.

— De ce?

— Akmaro, Didul m-a făcut să văd lucrurile într-un fel nou. Mă-ntreb dacă am încercat cu adevărat să-l convingem pe Akma.

— Eu unul am încercat, spuse Akmaro.

— Nu, tu ai încercat să-l înveți. Asta-i cu totul altă poveste.

— Orice învățătură înseamnă convingere, zise Akmaro. Iar orice convingere înseamnă învățătură.

— În cazul ăsta, de ce ne-am chinuit să inventăm două cuvinte pentru el? Îl tachină Chebeya. Akmaro, nu te-acuz de nimic.

— M-acuzi că nici măcar n-am încercat să-l conving pe fiul meu, deși știi c-am tot încercat până când mi s-a frânt inima.

Akmaro încerca să păstreze un ton lejer, dar Didul putea distinge emoția din spatele surâsului său.

— Te rog să nu mi-o iei în nume de rău, zise Chebeya. Știm cu toții c-ai făcut tot ceea ce ți-a stat în putință. Dar am lăsat asta la latitudinea ta, nu-i așa? Eu m-am mulțumit să fiu mama iubitoare care-ncearcă să facă puternică legătura cu Akma. Am lăsat pe seama ta toate disputele.

— Nicidecum, spuse Luet posomorâtă.

— Akma e-atât de puțin timp pe-aici, încât mi-a fost teamă să am dispute cu el, de frică să nu-l pierd complet, spuse Chebeya. Dar din cauza asta, poate că el crede că-i doar o problemă între el și tatăl lui. Că Luet și cu mine suntem neutre.

— Știe că eu nu-s, rosti Luet.

Akmaro clătină din cap.

— Chebeya, nu-i nevoie. Akma o să depășească faza asta.

Lacrimi începură să se prelingă pe obrajii Chebeyei.

— Nu, n-o s-o facă, replică ea. Nu acum. Toată tărăsenia asta cu Shedemei...

— Akma n-are nimic de-a face cu chestia asta, este? întrebă Didul.

— Cei care i-au adus acuzații ei, rosti Chebeya, n-or să renunțe. Nu poate fi un secret pentru ei felul în care vede fiul marelui preot întreaga situație. Or să găsească o modalitate de a-l folosi. Dacă nu merge altceva, or să-l fleteze, or să fie de-acord cu el. Akma tânjește să fie iubit și respectat...

— Cu toții tânjim, rosti Edhadeya încet.

— Akma mai mult decât alții, în parte pentru că simte, probabil, că n-a avut acasă iubirea și respectul de care-avea nevoie.

Chebeya întinse o mână spre soțul ei, ca spre a-l liniști.

— Nu-i vina ta. E vorba doar de felul în care i se păreau a fi lucrurile, de la început, din zilele alea-ngrozitoare petrecute la Chelem.

Didul privi resturile cinei din fața sa, iar fața îi ardea amintindu-și cum se purtase cu Akma. Imaginea îi apărură extrem de ușor în minte, mai vie acum, poate, decât fusese la vremea ei. Micul Akma plângând și aruncând cu furie cuvinte, în vreme ce Didul și frații săi nu se mai opreau din râs. Apoi Akma plângând de durere, un sunet foarte diferit, un sunet îngrozitor... iar ei tot râdeau. Eu râdeam în continuare, își zise Didul. Oare Akma aude sunetul acela și acum? Dacă-n mintea lui e măcar pe jumătate de clar pe cât mi-e mie...

Simți o mână peste mâna sa. Pentru o clipă își zise că probabil e Luet care-l atingea, și vru să-și smulgă mâna, de rușine pentru propria nimicnicie. Dar era Chebeya.

— Te rog, Didul. Faci atât de mult parte din familia asta încât câteodată uităm că ai o percepție diferită despre anumite lucruri. Aici nimeni nu te-nvinovățește.

Didul dădu din cap, fără să mai răspundă. Chebeya conduse conversația spre alte lucruri, iar restul mesei avu loc în pace.

Atunci când sosi timpul ca Edhadeya să plece acasă, ea îl rugă pe Didul să o însoțească. Tânărul râse; vru să pară că este amuzat, dar știa că arăta doar nervos.

— Vrei să-mi spui ceva sau că ceilalți au să discute anumite lucruri în absența mea?

— E-așa de drăguț, nu-i așa? rosti Edhadeya. N-ar fi conceput ideea că s-ar putea să-mi facă plăcere compania lui.

Când ajunseră pe strada întunecată, pășind spre casă la lumina torței pe care o ducea Didul, Edhadeya spuse:

— Bun, da, voiam să-ți spun ceva.

— Păi, bine, rosti Didul. Sunt aici. Sau e vorba de ceva atât de devastator încât vrei să-ștepți până când ne-apropiem de casa tatălui tău. În caz c-o să izbucnesc în lacrimi, o să arunc torța și-o să fug în noapte.

— Știi ce-anume vreau să discutăm.

— N-ar trebui să vin în casa lui Akmaro, nu-i așa?

Edhadeya râse, uluită.

— Cee? De ce-aș spune așa ceva? Ei țin la tine – ești așa de timid încât nu vezi lucrul ăsta?

— De dragul lui Akma. Ca să-l poată recâștiga.

— Nu-i vorba de tine, Didul. Nu, voiam să spun contrarul. Didul, aș fi vrut să te-nțeleg mai bine.

— Mai bine decât mă-nțelegi acum? Mai bine decât alții? Sau mai bine decât îi înțelegi pe alții?

Ea chicoti ca o fetișcană. Brusc, în mintea lui Didul apărură o imagine, cu Edhadeya și Luet șezând împreună pe o bancă, râzând exact așa. Două școlărițe.

— Ascult acum, spuse el. O să fiu serios.

— Didul, viața ta a fost foarte ciudată, zise Edhadeya. Ai avut ghinion cu tatăl tău, dar ai fost norocos cu frații tăi.

— Pabul s-a descurcat bine. Noi, ceilalți, ne zbatem.

— Tu te-ai schimbat odată cu trecerea timpului – ceea ce-i mai bine decât fac cei mai mulți dintre noi. Care pornesc în viață inocenți și se deteriorează.

— Având în vedere cât de jos era nivelul de la care-am început, Edhadeya, nu mă puteam îndrepta decât în sus.

— Nu cred, spuse Edhadeya. Dar, te rog, ascultă. Nu insist asupra trecutului tău, zic că ești admirat. Mulți spun lucrul ăsta – tata primește rapoarte de la Bodika, înțelegi. Ești admirat. Și nu doar printre Păstrați.

— E drăguț din partea ta că spui asta.

— Da, păi, repet ceea ce spun alții. Că ești o persoană foarte milostivă.

— Orice mi-ar zice oamenii, pot întotdeauna să spun c-am făcut și mai rău, că Păstrătorul încă te poate accepta dacă te schimbi acum.

— Te rog, ascultă-mă, Didul. Trebuie să aflu ceva din gura ta. Se pare că tu iubești pe toată lumea, c-arăți tuturor compasiune, înțelepciune și un fel de tihnă – toată lumea se simte-n largul ei cu tine.

— Cu excepția ta.

— Pentru că atunci când ești cu mine – atunci când ești cu Akmaro – ești sfios, nu ești relaxat. Te simți.

— Deasupra mea.

— Nelalocul tău.

— Da.

— Astfel încât cineva și-ar putea pune întrebarea: Ce simți tu cu adevărat despre familia lui Akmaro? Ții la ei? Sau ești doar în căutarea constantei lor iertări?

Didul se gândi câteva clipe la cuvintele ei.

— Țin la ei. Iertarea lor am avut-o ani întregi. Părinții. Luet, atunci când s-a făcut destul de mare ca să-nțeleagă. Era extrem de tânără, iar copiii-s foarte iertători.

— Așa că, repet, cineva și-ar putea pune întrebarea – dac-ai încredere în iertarea lor, de ce ești așa de timid, atât de precaut atunci când ești cu ei?

— Cine anume-și pune întrebarea asta, Edhadeya?

— Eu mi-o pun, fii liniștit. Cineva își poate pune întrebarea, Didul, dacă o parte din timiditatea ta este pricinuită de faptul că nutrești un sentiment special pentru cineva din familie, dar n-ai curajul să vorbești despre asta...

— Mă-ntrebi dac-o iubesc pe Luet?

— Mulțumesc, rosti Edhadeya. Da, asta te-ntreb.

— Bineînțeles c-o iubesc. Oricine o cunoaște trebuie s-o iubească.

Edhadeya mârâi, frustrată.

— Didul, nu te juca cu mine!

Tânărul ridică și îndepărtă torța, ca să nu-i lumineze fața în timp ce vorbește.

— Poți să-ți închipui ceva mai rău decât ziua-n care Akma descoperă că mă-nsor cu Luet?

— Da, pot, replică Edhadeya. Cel mai rău lucru ar fi dacă Luet ar fi să petreacă zi după zi, an după an, așteptându-te, iar tu n-ai veni la ea.

— Ea nu m-așteaptă pe mine.

— Ai întrebat-o?

— N-am discutat despre asta.

— Iar ea n-o să deschidă niciodată discuția, pentru că i-e teamă că n-ai niciun sentiment față de ea. Dar ea are pentru tine. Îi trădez încrederea, spunându-ți lucrurile astea. Dar trebuie să faci alegerea bazându-te pe toate informațiile. Da, pe Akma o să-l învenineze faptul de-a te avea drept cumnat. Dar același Akma este dușmanul a tot ceea ce reprezintă tatăl său. Iar, pentru a-i cruța sentimentele, o să-i frângi inima lui Luet, care te-așteaptă? Care din cele două rele-i mai mare? Să-l rănești pe cel neiertător sau s-o rănești pe cea care ți-a iertat totul?

Didul pășea alături de ea în tăcere. Ajunseră la ușa casei regelui.

— Asta-i tot ce voiam să-ți spun, zise ea.

— Să te cred? șopti el. Că-i pasă de mine? După tot ce-am făcut?

— Câteodată femeile pot fi nebune-n privința bărbaților pe care ajung să-i iubească.

— Tu ești? Nebună?

— Didul, vrei să știi cât de nebună sunt? Atunci când eu și Luet eram mai tinere, ne-am îndrăgostit fiecare de fratele celeilalte. Ea în cele din urmă s-a oprit la Mon, pentru că el a fost întotdeauna cel de care ea a fost cea mai apropiată. Iar eu, bineînțeles, îl iubeam pe Akma de la distanță. Edhadeya zâmbi misterios și continuă: Apoi Luet a renunțat la această iubire copilărească și a descoperit ceva mult mai frumos în iubirea ei pentru tine. Noapte bună, Didul, zise ea zâmbind.

— N-o să termini de spus povestea?

— Am terminat-o.

Păși către ușă; garda i-o deschise.

Didul rămase în lumina sfârâitoare a torței până se închise ușa.

În cele din urmă, santinela i se adresă:

— Nu sunteți din oraș, domnule? Vreți să vă spun pe unde s-o luați?

— Nu, nu... știu drumul.

— În cazul ăsta, ar fi bine s-o porniți – torța n-o să ardă la nesfârșit, decât dac-aveți de gând să lăsați flacăra să vă ardă mâna.

Didul îi mulțumi cu un zâmbet și plecă spre casa publică unde stătea. Akmaro și Chebeya îl invitau pentru cină, dar niciodată și să rămână peste noapte. N-ar fi fost bine ca el să se afle acolo, în cazul în care Akma ar fi hotărât să vină acasă.

Luet încetase să-l iubească pe Mon, dar Edhadeya nu renunțase niciodată la acea copilărească iubire pentru Akma. Lucrul ăsta reprezenta o situație dificilă pentru ea. Măcar bărbatul care-o iubea pe Luet era credincios cauzei

Păstrătorului. Edhadeya, o visătoare de vise adevărate, fiica regelui, iubea un bărbat care nu credea în Păstrător și îi disprețuia pe Păstrați.

Poate că eu nu-s cel mai rău soț. Poate c-am, într-adevăr, ceva de oferit lui Luet, pe lângă sărăcie, furia fratelui ei și amintirea cruzimii de care-am dat dovadă pe vremea când era mică. Poate c-ar trebui ca ei să i se dea o șansă, măcar. Oare nu-i era el dator să-i dea șansa de a-l auzi vorbind despre iubirea pe care i-o purta și de-a o cere de soție, pentru a-l putea refuza și a-i provoca o mică parte din umilința și suferința pe care i le pricinuise și el odinioară?

Se disprețui imediat pentru că se gândea la așa ceva. Oare chiar n-o cunoștea deloc pe Luet, dacă-și imagina că ea ar dori să-i facă rău lui sau altcuiva? Edhadeya susținea că Luet îl iubea. Iar el unul știa c-o iubea. Akmaro spusese răspicat că-și va da consimțământul. La fel spusese și Chebeya, într-o mie de mici feluri, vorbind despre cât de mult făcea el parte din familie.

O să vorbesc cu ea, hotărî el. O să vorbesc cu ea mâine.

Stinse torța lui pâlپândă în ciubărul de la ușa casei publice și pătrunse înăuntru spre a petrece câteva ore dorindu-și să doarmă, în loc să repete la nesfârșit vorbele pe care avea să i le spună lui Luet, închipuindu-și încontinuu felul în care ea îi va zâmbi și îl va îmbrățișa, sau va izbucni în lacrimi și va fugi, sau se va holba la el oripilată și va șopti: „Cum ai putut? Cum ai putut tocmai tu?”

În cele din urmă, reuși să adoarmă. Iar în vis se văzu pe sine și pe Luet, stând în picioare sub un copac. Era plin de fructe coapte, dar la care nu puteau ajunge, pentru că niciunul dintre ei nu era destul de înalt.

— Ridică-mă, spuse ea. Ridică-mă și-o să culeg destul pentru amândoi.

Așa încât el o ridică, ea își umplu mâinile, iar atunci când o coborî ea mușcă dintr-unul și plânse simțindu-i gustul dulce și puternic.

— Didul, șopti ea. Nu suport să nu iei și tu o îmbucătură – uite, din locul ăsta, exact lângă cel de unde-am mușcat eu, ca să guști exact ce-am gustat eu.

Dar în vis el nu mușcă din fruct. În loc de asta, o sărută, iar de pe buzele ei gustă exact ceea ce gustase ea și, într-adevăr, era dulce.

Procesul devenise atât de celebru, încât chiar în timp ce Didul dormea lumea începuse să se strângă în vastul tribunal deschis. În zori, atunci când sosiră gărzile, trebuiră să îndrume ceata celor care sosiseră primii către rândurile din față, care dădeau spre tribunal. Scaunul judecătorului era,

bineînțeles, sub un umbrar, unde avea să rămână de-a lungul întregii zile. Unii socoteau că asta era pentru confortul judecătorului, pentru a-l apăra de căldura verii, dar iarna putea fi amarnic de frig la umbră, fără pic de soare ca să-l încălzească. Nu, umbrarul era pentru a-l face pe judecător într-o oarecare măsură anonim. Lumea putea vedea foarte bine unde era lumină; reclamanții și pârâții erau ținuti în lumină, iar dacă unii ori ceilalți își vor fi adus un avocat care să le susțină cauza, el va păși țănoș de-a lungul și de-a latul zonei însoțite. Niciun avocat, însă, nu va păși în interiorul umbrarului judecătorului. Unii considerau că așa ceva era lipsit de respect pentru onoarea regelui, întru chipată de adjunctul său, judecătorul. Dar avocații știa, cu toții, că a păși în afara zonei luminate îi făcea să pară stângaci, slabi, neatenți și i-ar stârni pe oameni împotriva lor.

Nu se punea problema ca lumea să aibă vreo putere în luarea deciziei, în mod oficial – cu toate că, în trecut, existaseră procese vestite în care părea că judecătorul dăduse sentința bazându-se doar pe ceea ce-i oferea cele mai mari șanse de a părăsi tribunalul viu și nevătămat. Dar avocații știa că reputația lor, șansele lor de a fi angajați în alte procese depindea de felul în care îi percepea publicul.

Soarele era la jumătatea drumului către lună atunci când au apărut acuzatorii, împreună cu avocatul lor, un înger vorbăreț pe nume kro. Îngerilor le era interzis să zboare în interiorul tribunalului, dar kro își deschidea aripile și țăpăia în sus în timp ce se plimba dintr-o parte în alta, sporind entuziasmul în sinea sa și în rândurile audienței. Acest lucru îl făcea să pară mai mare și mai grațios decât oponentul său, și mulți avocați umani refuzau să preia cazuri care i-ar fi putut pune față-n față cu kro.

Când acuzatorii ajunseră la locurile lor, iar galeria era complet plină, cu sute de inși care se agitau afară cerând spații imaginare – „Nu sunt mare! Există spațiu pentru mine?” Pabul intră încadrat de două gărzi. În cazul unei revolte a mulțimii împotriva judecătorului, soldații nu puteau să-i asigure o prea mare protecție, deși putea să-i acorde judecătorului exact timpul necesar pentru a se refugia în camera sa. Ei se aflau acolo mai degrabă pentru a-l apăra de un asasin solitar. Se scurseseră o sută de ani de când un judecător fusese ucis în tribunal, și o perioadă și mai lungă de când un altul fusese agresat de mulțime, dar protecția s-a păstrat. Nu se aștepta nimeni ca acest caz să ia o turnură violentă, dar era mai aprins decât altele, iar controversa îi făcea pe cei din jur să vadă gărzile într-o lumină diferită. Nu

era doar o formalitate, desigur. Erau înarmate; erau ființe umane masive, puternice.

Nu era prezent nimeni din familia regelui. O veche tradiție cerea ca, în cazul în care era de față o persoană din familia regală, el sau ea să stea lângă judecător și, se presupune, să-i comunice acestuia voința suveranului în cazul respectiv. Astfel, la un proces unde era de față o persoană regală nu exista posibilitatea de a face apel. Prin urmare, pentru a nu leza drepturile celui acuzat, Ba-Jamim, tatăl lui Motiak, stabilise ca niciun membru al familiei să nu mai participe la vreunul din procesele mai mărunte, ca să fie asigurat dreptul tuturor părților de a face apel împotriva sentinței. Acest lucru avea, totodată, efectul benefic de a spori independența și, prin urmare, prestigiul judecătorilor.

Akma venise însă să asiste, însoțit de sora lui, Luet. Ajunseră suficient de târziu, așa încât găsiră locuri doar în ultimele rânduri, în spatele acuzaților, acolo unde nu puteau vedea fețe. Dar doi susținători apropiați ai acuzatorilor, care aveau locuri în rândul din față de unde se puteau vedea fețele tuturor, îl recunoscuseră pe Akma și insistară ca el și sora lui să coboare și să stea pe locurile lor. Akma se prefăcu a fi surprins și onorat, dar Luet își aminti cum rămăsese el în picioare, în spate, până când fusese remarcat; știa că i se păstrasera niște locuri. Și că era vorba de susținători ai acuzatorilor. Akma trecuse hotărât într-o anume tabără.

Păi, în definitiv, de ce nu? La fel făcuse și Luet.

— Ai cunoscut-o? întrebă ea.

— Pe cine? întrebă Akma.

— Pe Shedemei. Pe-acuzată.

— Oh. Nu. Ar fi trebuit?

— O femeie strălucită, remarcabilă, rosti Luet.

— Păi, nu cred c-ar fi remarcat-o cineva dac-ar fi fost vreo tâmpită, replică el blând.

— Știi, mă aflu în școala ei, împreună cu mama și cu Edhadeya, atunci când i-a fost prezentată cartea de învinuiri, zise Luet.

— Da, am auzit.

— Ea cunoștea deja învinuirile. Nu-i ciudat? I le-a înșirat lui Husu înainte ca el să aibă posibilitatea de a i le citi.

— Am auzit și lucrul ăsta, replică Akma. Îmi închipui că o să exploateze cumva aspectul. O dovadă că ea era conștientă c-a-ncălcat legea, ceva asemănător.

— Sunt convinsă, spuse Luet. Închipuie-ți c-o acuză de trădare pentru că are o școală.

— Oh, sunt sigur că-nvinuirea asta a fost ca să facă toată treaba mai cunoscută. Nu cred că micuța marionetă de judecător a tatei va permite să fie măcar audiată învinuirea asta, nu crezi?

Luet se făcu mică la auzul maliției din glasul fratelui său.

— Pabul nu-i păpușa nimănui, Akma.

— Oh, serios? Deci ceea ce le-a făcut el alor noștri pe vremuri, la Chelem, era din propria voință?

— Pe-atunci era marioneta tatălui său. Era un copil. Mai tânăr decât suntem noi acum.

— Dar noi am depășit amândoi vârsta aia, nu-i așa? El avea șaptesprezece ani. Când eu aveam șaptesprezece ani, nu eram marioneta nimănui. Akma rânji: Așa că nu-mi spune că Pabul nu era responsabil pentru acțiunile lui.

— Foarte bine, atunci, rosti Luet. Era. Dar s-a schimbat.

— A simțit din ce direcție bate vântul, vrei să spui. Dar hai să nu mai discutăm.

— Nu, hai să discutăm, zise Luet. Din ce direcție bătea vântul atunci, la Chelem? Cine avea soldații acolo?

— Din câte mi-amintesc, tânărul nostru judecător comanda o ceată de derbedei săpători care erau întotdeauna gata să biciuiască și să sfărtece cu ghearele femeii și copii.

— Pabul și ceilalți și-au riscat viețile ca s-oprească cruzimea. Și au renunțat la viitorul lor în poziții de putere sub domnia tatălui lor, ca să evadeze în sălbăticie.

— Și-au venit la Darakemba unde, spre surprinderea tuturor, au din nou poziții de putere.

— Pe care și le-au câștigat.

— Da, dar făcând ce anume? rânji Akma. Nu-ncerca s-ai o dispută cu mine, Luet. Am fost prea multă vreme profesorul tău. Știu ce vrei să spui înainte să rostești cuvintele.

Luet vru să-l împungă cu ceva. Atunci când erau mai tineri și se certau, ea își lipea degetul gros și următoarele două degete pentru a alcătui o armă suficient de dură și de ascuțită pentru ca Akma s-o observe atunci când ea îl împungea. Dar făcea acest lucru în joacă, chiar și atunci când era foarte

furioasă; astăzi nu-l atinse, pentru că nu mai era sigură că-l iubea suficient de mult spre a-l împunge fără a dori cu adevărat să-l rănească.

Pe chipul lui Akma se ivi o expresie tristă.

— De ce nu ești mulțumit? îl tachină ea. N-am spus oare ceea ce te-ai așteptai să spun?

— M-am așteptat să mă-mpungi așa cum făceai pe vremea când erai o mucoasă.

— Deci am trecut de perioada-n care eram mucoasă.

— Acum mă judeci, zise Akma. Nu pentru c-am greșit, ci pentru că nu îi sunt loial tatei.

— Nu-i ești loial?

— El mi-a fost vreodată loial mie? întrebă Akma.

— Dar tu o să depășești vreodată rănile sufletești din copilărie?

Akma avea pe chip o expresie distantă.

— Le-am depășit pe toate cele care s-au terminat.

— Acum nu te mai rănește nimeni, spuse Luet. Tu ești cel care-i rănește pe mama și pe tata.

— Îmi pare rău c-o rănesc pe mama, replică Akma. Dar ea a ales.

— Didul, Pabul, Udad și Muwu ne-au implorat cu toții să-i iertăm. Eu i-am iertat atunci, și continui să-i iert și acum. Au devenit niște oameni cumsecade, cu toții.

— Da, i-ați iertat cu toții.

— Da, spuse Luet. Spui lucrul ăsta ca și cum ar fi ceva-n neregulă.

— Luet, aveai dreptul să-i ierți pentru ceea ce ți-au făcut. Dar n-ai avut dreptul să-i ierți pentru ceea ce mi-au făcut mie.

Luet își aduse aminte când îl văzuse pe Akma singur pe o culme de deal, urmărind cum tata îi învăța pe oameni, Pabulogii șezând în rândul din față.

— Asta-i problema? Că tata i-a iertat fără s-aștepte aprobarea ta?

— Tata i-a iertat înainte ca ei să-i ceară lucrul ăsta, șopti Akma.

De-abia putea distinge ce spune din cauza vuietului mulțimii, și numai dacă îi urmărea buzele.

— Tata i-a iubit pe cei care m-au chinuit. Mai mult decât pe mine. N-a existat niciodată vreo nedreptate atât de ticăloasă, perversă, nefirească și mizerabilă ca asta.

— Nu era vorba de dreptate, replică Luet. Ci de învățătură. Pabulogii nu cunoșteau decât lumea morală pe care-o crease pentru ei tatăl lor. Înainte de-a putea înțelege ce anume făceau, trebuiau învățați să vadă lucrurile așa

cum le vede Păstrătorul. Atunci când au înțeles cu adevărat, au implorat iertarea și și-au schimbat stilul de viață.

— Dar tata-i iubea deja, șopti Akma. Atunci când încă te băteau, când încă mă chinuiau pe mine, bătându-și joc de amândoi, mânjindu-ne cu excremente de săpător, punându-mi piedică și lovindu-mă cu picioarele, dezbrăcându-mă la pielea goală și ținându-mă cu capul în jos în fața tuturor în timp ce mă batjocoreau – în timp ce făceau toate lucrurile astea, tata îi iubea deja.

— Și-a dat seama ce-or să devină.

— N-avea niciun drept să-i iubească mai mult decât pe mine.

— Iubirea lui pentru ei ne-a salvat viețile, spuse Luet.

— Da, Luet, și uită-te ce-a făcut iubirea lui pentru ei. Prosperă. Sunt fericiți. În ochii lui, ei sunt fiii lui. Niște fii mai buni decât mine.

Ceea ce era inconfortabil de aproape de felul în care Luet însăși judeca lucrurile.

— Nimic din ceea ce-au realizat, nimic din relația lor cu tata n-a fost ceva care să-ți fi fost inaccesibil.

— Atâta vreme cât am admis de la început că nu există nici-o diferență de valoare între călău și victimă.

— Asta-i o tâmpenie, Akma, rosti Luet. Ei au trebuit să se schimbe înainte ca tata să-i accepte. Au trebuit să devină alte persoane.

— Păi, eu unul nu m-am schimbat, spuse Akma. Nu m-am schimbat.

Era cea mai personală conversație pe care o avusese Luet cu Akma, de câțiva ani buni încoace, și-și dorea tare mult să continue, dar în acel moment din mulțime se înalță un vuiet, pentru că o aduceau pe acuzată, protejată de opt gărzi. Aceasta era o altă veche tradiție, statuată după mai multe cazuri în care acuzații fuseseră omorâți în tribunal, înainte de terminarea procesului, sau luați pe sus spre a fi duși la un alt fel de tribunal, într-un alt loc. Gărzile continuau să slujească acestui scop practic – uciderea în interiorul tribunalului a unei persoane acuzate avusese loc cu mai puțin de zece ani în urmă, în destul de sălbatica capitală de provincie Trubi, în capătul de sus al văii Tsidorek. Nu se punea problema că cineva se aștepta ca Shedemei să fie în pericol. Acesta era un proces de testare, o luptă pentru putere; ea însăși nu era privită cu prea multă patimă de cei care o acuzau.

— Uită-te ce mândră se ține, zise Akma, strigându-i direct în ureche, ca să poată fi auzit.

Mândră? Da, dar nu aceea sfidare obraznică pe care o afișează unii atunci când sunt chemați în fața tribunalului. Ea arăta o demnitate simplă, privind în jurul ei cu un interes blând, fără a-i fi frică, fără a se simți rușinată. Luet crezuse că nimeni nu poate fi pus sub acuzare și adus la proces fără a simți măcar o stânjeneală pentru că a devenit un spectacol public, dar Shedemei nu părea a fi implicată emoțional mai mult decât oricare dintre membrii audienței.

Și totuși, procesul avea importanță pentru ea; oare nu-l provocase ea în mod intenționat? Ea dorise să se petreacă acest lucru. Oare știa cum se va sfârși, așa cum știuse dinainte învinuirile ce-i sunt aduse?

— Ți-a spus tata ce trebuie să hotărască marioneta? îi strigă Akma în ureche.

Ea nu-i dădu atenție. Gărzile se mișcau încet prin galeria înțesată de lume, obligându-i pe oameni să se așeze. Le va lua ceva timp spre a liniști mulțimea – oamenii aceștia voiau să facă zgomot.

Voia să-l palmuiască pe fiecare în parte, pentru că zgomotul lor îl oprise pe Akma să spună ce avea pe inimă. Asta făcea. Dintr-un motiv anume, el alesese acest moment ca să... ce? Să facă un ultim apel la înțelegerea ei. Asta era. Era pe punctul de-a face o anumită acțiune, o acțiune publică. Voia să se justifice în fața ei. Să-i aducă aminte că tata fusese cel dintâi care se făcuse vinovat de o monstruoasă lipsă de loialitate. O trădare publică.

Akma urma să depună mărturie. Urma să fie chemat în calitate de erudit, de expert în învățăturile religioase în rândurile Nafarilor. Era, cu siguranță, calificat, în calitate de eminent elev al lui Bego. Și chiar dacă în familie și în casa regală se știa foarte bine faptul că Akma nu mai credea în existența Păstrătorului, acest lucru nu-l va opri să depună mărturie în legătură cu felul în care fuseseră întotdeauna vechile credințe și obiceiuri.

Își puse mâna pe brațul lui Akma și își înfipse degetele în pumnul său.

— Au! strigă el, retrăgându-se de lângă ea.

Ea se aplecă înspre el și îi strigă în ureche.

— N-o face!

— Ce-anume să nu fac?

Putea distinge cuvintele pe care le rostea doar dacă-i citea de pe buze.

— Nu-i poți face rău Păstrătorului, strigă ea. O să le faci rău doar celor care te iubesc!

El clătină din cap. N-o putea auzi. Nu putea înțelege ce spune.

Mulțimea era, în sfârșit, mai liniștită. Și mai liniștită. Până când, în cele din urmă, se stinse și ultimul murmur. Luet ar mai fi vorbit din nou cu Akma, dar atenția lui era acum concentrată complet asupra procesului. Pierduse momentul.

— Cine vorbește pentru acuzatori? întrebă Pabul.

kro făcu un pas.

— KRo, rosti el.

— Și cine sunt acuzatorii?

Fiecare dintre ei făcură, pe rând, un pas înainte, rostindu-și numele. Trei ființe umane și doi îngeri, bărbați de vază cu toții – unul retras din armată, ceilalți oameni de afaceri sau de cultură. Cu toții cunoscuți în oraș, deși niciunul nu deținea vreo funcție care să poată fi retrasă ca pedeapsă de un rege mândros.

— Cine vorbește pentru acuzată? întrebă Pabul.

Shedemei răspunse cu un glas clar, ferm.

— Vorbesc singură.

— Cine este acuzata? întrebă Pabul.

— Shedemei.

— Familia ta nu este cunoscută aici, rosti Pabul.

— Vin dintr-un oraș care a fost distrus cu mult timp în urmă. Părinții, soțul și copiii mei sunt morți cu toții.

Luet ascultă uimită aceste cuvinte. În oraș, nu circulasera asemenea zvonuri; probabil că Shedemei nu mai vorbise până acum despre familia ei.

Pe vremuri avusese un soț și un copil, dar muriseră? Poate că asta explica liniștea pe care Shedemei părea a o avea în străfundurile inimii ei. Adevărata ei viață se terminase; nu-i era frică de moarte, pentru că, într-un fel, era moartă. Copiii ei, dispăruți înaintea ei? Nu așa ar trebui să se petreacă lucrurile.

— Am colindat multă vreme, continuă Shedemei, până când am găsit, în cele din urmă, un tărâm liniștit, unde să-i pot educa pe copiii care-s dispuși să învețe, ai căror părinți doresc să-i trimită la școală.

— Ești simpatizantă a săpătorilor? strigă cineva din galerie.

Timpul larmei trecuse; două gărzi îl identificară imediat pe individ și îl scoaseră pe dată din galerie. Afară, altcineva va fi lăsat să ocupe locul său.

— Tribunalul este gata să asculte acuzațiile, rosti Pabul.

kro se lansă pe dată într-o înșiruire a presupuselor delikte săvârșite de Shedemei, dar nu simplele afirmații neîmpodobite care fuseseră în cartea de

învinuiri. Nu, fiecare devenise o poveste, un eseu, o predică. El construi o imagine extrem de colorată, își zise Luet – Shedemei pângărind tinerele fete umane și îngeri din oraș, obligându-le să se întovărășească cu copilele murdare și ignorante de săpători din Mahalaua Șobolanului. Shedemei punând la îndoială învățăturile străvechi ale tuturor preoților.

— Și voi chema martori care vor explica felul în care toate învățăturile ei reprezintă o ofensă adusă tradiției Nafarilor (ăsta ar trebui să fie Akma, își spuse Luet). Ea insultă amintirea mamei Rasa, soția Eroului Volemak, marele Wetchik, tatăl lui Nafai și al lui Issib...

Volemak era, totodată, tatăl lui Elemak și al lui Mebbekew, vru Luet să replice – iar Rasa n-a avut nimic de-a face cu conceperea lor. Dar, bineînțeles, își ținu gura. Așa ceva ar fi, un scandal, dacă fiica marelui preot ar fi dată afară din tribunal pentru c-a intervenit.

— ... pretinzând că ea are nevoie de mai multă onoare decât i-a adus deja căsătoria ei cu Volemak? Și spre a da această onoare de prisos, ea ia un titlu onorific masculin, ro, care înseamnă „mare învățător”, și îl adaugă unui nume de femeie? Ea își intitulează școala „Casa lui Rasaro”? Ca și cum Rasa ar fi fost bărbat? Ce anume învață elevele ei doar intrând în școală? Că nu există nici-o diferență între bărbați și femei?

Spre uluirea lui Luet – și a tuturor celorlalți –, Shedemei luă cuvântul, întrerupând perorația lui kro.

— Sunt nouă-n țara voastră, rosti ea. Spuneți-mi titlul onorific care înseamnă „mare învățătoare” și-o să-l folosesc bucuroasă.

kro așteptă ca Pabul să o mustre.

— Nu există obiceiul ca acuzatul să-l întrerupă pe acuzator, zise Pabul pe un ton blajin.

— Nu există obiceiul, spuse Shedemei. Dar nu există nici lege. Iar în urmă cu un mai mult de cincizeci de ani, în regiunea lui Motiab, bunicul fostului rege, se întâmpla frecvent ca acuzatul să ceară o clarificare a unei formulări confuze a acuzatorului.

— Toate discursurile mele sunt perfect de clare! replică kro cu țâfnă.

— Shedemei face apel la un obicei străvechi, zise Pabul, vizibil încântat de răspunsul ei. Ți-a pus o întrebare, kro, iar obiceiul îți cere să clarifici.

— Nu există un titlu onorific feminin care să însemne „mare învățătoare”, zise kro.

— Prin urmare, cu ce titlu ar trebui să onorez o femeie care-a fost o mare învățătoare? întrebă Shedemei. Pentru a evita să-i fac pe copii să cadă pradă

confuziei în legătură cu diferențele dintre bărbați și femei.

Rostise aceste cuvinte pe un ton de o fină ironie, făcând clar faptul că niciun titlu onorific nu poate crea confuzie într-o problemă atât de evidentă. Câțiva de la galerie râseră. Acest lucru îl enervă pe kro; era ofensator din partea ei că îi întrerupsese discursul memorat cu grijă, obligându-l să dea răspunsuri pe loc.

Făcând mare paradă de condescendență răbdătoare, kro îi explică lui Shedemei:

— Femeile mărețe pot fi numite *ya*, care înseamnă „cea mare și milostivă”. Iar având în vedere că era soția tatălui primului rege, nu este nepotrivit a o numi *dwa*, mama moștenitorului.

Shedemei ascultă plină de respect, apoi răspunse:

— Prin urmare, o femeie poate fi onorată doar pentru milostenia ei; toate celelalte titluri onorifice sunt în legătură cu soțul ei?

— Așa este, replică kro.

— Vrei să spui, deci, că o femeie nu poate fi o mare învățătoare? Sau că o femeie nu poate fi numită mare învățătoare?

— Vreau să spun că, din pricina faptului că singurul titlu onorific pentru un mare învățător este masculin, titlu de „mare învățător” nu poate fi adăugat numelui unei femei fără a aduce o ofensă naturii, spuse kro.

— Dar titlul onorific *ro* vine de la cuvântul *uro* care poate fi și femeie, și bărbat, spuse Shedemei.

— Dar *uro* nu este un titlu onorific, răspunse kro.

— În toate vechile cronică, atunci când a început obiceiul titlurilor onorifice, la nume a fost adăugat termenul de *uro*. Doar în urmă cu aproximativ trei sute de ani s-a renunțat la *u*, iar *ro* a început să fie adăugat la sfârșitul numelui așa cum se face în ziua de azi. Sunt sigură că ai cercetat toate aceste aspecte.

— Martorii noștri erudiți au făcut acest lucru, spuse kro.

— Pur și simplu încerc să-nțeleg din ce motiv un cuvânt care este, în mod demonstrabil, unul neutru, implicând ambele sexe, a ajuns să fie considerat un termen care se aplică doar bărbaților, zise Shedemei.

— Hai să simplificăm lucrurile de dragul acuzatei, spuse kro. Să renunțăm la acuzația de confuzie a sexelor. Acest lucru ne va scuti de agonia unei nesfârșite dispute referitoare la aplicabilitatea vechilor obiceiuri la legea modernă.

— Prin urmare, vrei să spui că ești de acord ca eu să continui să-mi numesc școala „Casa Rasaro”? întrebă Shedemei. Se întoarse către Pabul: Este o hotărâre definitivă, ca să nu mai trebuiască să mă tem c-o să fiu târâtă din nou la tribunal în problema asta?

— Declar că așa este, rosti Pabul.

— Acum situația este clară, zise Shedemei.

Galeria râse în mod zgomotos. Clarificarea ei se transformase într-o umilitoare înfrângere pentru kro. Ea reușise să-l facă să se dezumfle. De-acum înainte, toată perorarea sa va căpăta o extrem de fină nuanță de ridicol. El nu va mai reprezenta terifiantul obstacol care fusese nu de mult.

Akma se aplecă spre Luet și îi șopti la ureche:

— Cineva a-nvățat-o o grămadă de istorie veche.

— Poate c-a învățat-o singură, replică la fel de șoptit Luet.

— Imposibil. Toate cronicile-s în biblioteca lui Bego, iar ea n-a fost niciodată acolo.

Akma era clar supărat.

— Poate c-a ajutat-o Bego.

Akma își dădu ochii peste cap. Bineînțeles că nu putea fi vorba despre Bego, părea să spună el.

Probabil că Bego este de partea lui Akma, își zise Luet. Sau invers? E posibil ca Bego să fi instigat toată povestea asta absurdă cum că nu există niciun Păstrător?

kro continuă, culminând în argumentația sa prin sublinierea faptului că, așa după cum anticipase Akma, toate violările lui Shedemei erau în mod clar premeditate și deliberate, din moment ce fusese capabilă să numească toate acuzațiile la adresa ei atunci când Husu îi adusese la ușă cartea de învinuire.

În cele din urmă kro termină – cu multe aplauze și ovații din galerie, desigur. Dar nici urmă de genul de adorație pe care o primea de obicei. Shedemei reușise să-l dezechilibreze cumva și era limpede că avocatul era mânios și dezamăgit.

Pabul zâmbi, ridică o bucată de scoarță de copac de pe masa sa și începu să citească.

— Tribunalul a stabilit un verdict și...

kro sări în picioare.

— Poate că tribunalul a uitat că există obiceiul de a audia acuzatul?

Făcu o plecăciune grațioasă către Shedemei.

— În mod evident, ea a studiat foarte mult și, chiar dacă vina ei este clară, ar trebui să fim politicoși și s-o ascultăm.

Glacial, Pabul replică:

— Îi mulțumesc avocatului reclamanților pentru politețea de care dă dovadă față de acuzată, dar îi reamintesc că alți avocați, cel puțin, nu au capacitatea de a citi în mintea judecătorilor și prin urmare se obișnuiește ca judecătorul să fie ascultat înainte de a fi contrazis.

— Dar voiai să dai citire verdictului... rosti kro, destul de stânjenit.

— Acest tribunal a ajuns la o decizie și, pentru că este bazată doar pe afirmațiile avocatului acuzatorilor, tribunalul trebuie să-l întrebe pe fiecare reclamant în parte dacă pledoaria ținută de avocatul lor reprezintă cuvintele și intențiile lor, ca și cum ar fi luat ei înșiși cuvântul.

Prin urmare, îi trecea în revistă pe acuzatori. Acest lucru era extrem de neobișnuit și însemna, în mod invariabil, că avocatul făcuse vreo greșală grosolană care putea să distrugă acuzele pe care le susținea. KRo se cuibări în aripile sale și ascultă cu furie stoică felul în care Pabul îl chestiona pe fiecare acuzator în parte. Deși, în mod clar, aceștia avuseseră îndoieli, kro ținuse cu adevărat pledoaria pe care o repetase pentru ei cu o zi înainte, și afirmară că era ca și cum ar fi rostit ei înșiși cuvintele.

— Foarte bine, zise Pabul. La opt puncte din această pledoarie, avocatul reclamanților a violat legea care interzice predicarea învățăturilor contrare doctrinelor propovăduite de marele preot aflat acum în funcție.

Din mulțime se ridică un puternic murmur, iar kro își desfăcu aripile și pur și simplu se năpusti către umbrarul judecătorului, oprindu-se exact înaintea liniei întunecate de pe nisipul tribunalului. Gărzile judecătorului făcură imediat un pas înainte, cu armele pregătite. Dar kro se aruncă în spate, în nisip, cu aripile deschise, cu pântecul la vedere, în străvechea postură de supunere a îngerilor.

— Nu am vorbit decât în sprijinul legii! strigă el, nepărând deloc supus.

— Nu există nici-o persoană în acest tribunal care să nu știe exact ce faceți, tu și ceilalți reclamanți, kro. Această șaradă a fost construită ca un atac la adresa tuturor învățăturilor celui pe care Motiak l-a numit mare preot. Încerci să folosești învățături ale altor foști mari preoți și obiceiuri de mult înrădăcinate, dar fără valoare, pentru a submina efortul lui Akmaro de a unifica întregul popor al Păstrătorului, ca frați și surori. Acest tribunal nu s-a lăsat înșelat. Pledoaria ta ți-a vădit intenția criminală.

— Legea și precedentele juridice sunt de partea noastră! strigă kro, renunțând la atitudinea supusă și ridicându-se din nou în picioare.

— Legea care afirmă autoritatea marelui preot asupra tuturor învățăturilor referitoare la Păstrător a fost dată prin vocea Eroului Nafai, primul rege al Nafarilor, atunci când l-a numit pe fratele său, Oy kib, primul mare preot. Această lege are prioritate asupra tuturor celorlalte legi care se referă la predica corectă. Iar atunci când Sherem a sfidat această lege și i s-a opus lui Oy kib, iar Păstrătorul l-a trăsnet, ucigându-l pe loc, regele a declarat că pedeapsa pentru sfidarea învățăturilor marelui preot va fi de atunci încolo aceeași moarte pe care Păstrătorul a ales-o pentru Sherem.

Akma se aplecă către Luet și șopti furios:

— Cum de-ndrăznește tata să folosească miturile astea vechi ca să-și reducă oponenții la tăcere?

— Tata habar n-are de toate astea, replică Luet.

Dar nu răspunse pe un ton suficient de scăzut, iar mai multe persoane din jur o auziră. Bineînțeles, toată lumea știa cine sunt Akma și Luet și puteau distinge neîncrederea plină de dispreț de pe chipul lui Akma la fel de bine atunci când o auziră tăgăduind că Akmaro ar fi influențat cumva verdictul lui Pabul. Akmaro va face parte, fără îndoială, din zvonurile care vor circula după proces.

— Pentru că acesta este un delict vechi, rosti Pabul, hotărâsc că are precedentă asupra acuzelor aduse lui Shedemei, pentru că dacă ei se fac vinovați de un delict mai grav, li se interzice să-i aducă ei acuzații pentru unul mai puțin grav. Hotărâsc că învinuirile ce i-au fost aduse sunt lovite de nulitate și nu pot fi aduse din nou de cineva decât atunci când și doar dacă acuzatorii ei sunt absolviți de învinuirea la adresa lor. Și hotărâsc că tu, kro, și toți acuzatorii care au afirmat că ai vorbit în conformitate cu intențiile lor sunteți vinovați și vă condamn la moarte, așa cum cere legea.

— Nimeni n-a folosit legea asta vreme de patru sute de ani! strigă unul dintre acuzatori.

— Nu vreau să moară nimeni, rosti Shedemei, clar îngrozită de întorsătura pe care o luaseră lucrurile.

— Mila femeii Shedemei este lăudabilă, dar nu are relevanță, spuse Pabul. Eu sunt acuzatorul acestor persoane, iar toți cei aflați în galerie sunt martorii. Decretz că fiecare dintre cei de la galerie trebuie să-și spună numele gărzilor, înainte de a pleca, ca să poată fi chemat ca martor în cazul

în care, după cum mă aștept, va exista un apel la rege. Declar că procesul a luat sfârșit.

Pentru că șezuseră în față, Akma și Luet fură printre ultimii care plecară.

Dură aproape o oră, dar în tot acest răstimp nu schimbă nici-o vorbă unul cu altul sau cu altcineva. Amândoi știau, însă, că dacă lui Akma i s-ar fi permis să depună mărturie, lucrurile pe care le-ar fi spus ar fi constituit același delict care le adusese lui kro și clienților săi pedeapsa cu moartea.

— Ce mi-a făcut Pabul? mugi Motiak.

În jurul său, în mica încăpere, erau strânși Akmaro, Chebeya și Didul, ca reprezentant al Casei Păstraților; Aronha și Edhadeya, pentru că Aronha era moștenitor și nu i se putea refuza accesul, în timp ce Edhadeya era, ei bine, Edhadeya și nu i se putea refuza nici ei. Înțelegeau cu toții consternarea lui Motiak; niciunul dintre ei n-avea un răspuns pregătit.

Aronha credea că are așa ceva, însă, și-l oferi.

— Respinge învinuirile aduse acuzatorilor lui Shedemei, tată.

— Și să le dau voie să-și reformuleze acuzele la adresa lui Shedemei?

— Respinge toate acuzațiile, spuse Aronha, ridicând din umeri.

— Țasta-i un sfat prostesc, zise Motiak, și-ar fi trebuit să-ți dai seama, Aronha. Dacă-ș face lucrul ăsta, ar însemna să-mi repudiez propriul mare preot și să-l lipsesc de autoritate.

Aronha nu spuse nimic. Toată lumea de-acolo știa că Aronha, asemenea fraților săi, asemenea propriului fiu al lui Akmaro, socotea că acesta ar reprezenta un deznodământ fericit.

— Nu-i poți executa, spuse Akmaro. Așa că, probabil, Aronha are dreptate.

— Trebuie s-ascult tâmpenii și din partea ta, Kmadaro? întrebă Motiak. Cred c-ar trebui să prezint această problemă, oficial, în fața consiliului meu.

— Nu așa se face, spuse Aronha. Țasta-i un proces, nu un război, ori un impozit. Consiliul n-are nici-o autoritate.

— Dar consiliul are virtutea de-a răspândi puțin în jur autoritatea, replică Motiak sec. Adu-ți aminte de asta, Aronha. Am sentimentul c-o să ai nevoie să faci lucrul ăsta atunci când o să fii rege.

— Sper să nu fiu niciodată rege, tată, spuse Aronha.

— Sunt ușurat să știu că tragi nădejde să fiu nemuritor. Sau îți aștepti propria moarte? Pe dată, Motiak se căi de sarcasmul său: Iartă-mă, Aronha, sunt prost-dispus. Nu-mi place atunci când trebuie să hotărâsc chestiuni de viață și de moarte.

Chebeya ridică mâna de pe masă și vorbește încet:

— Poate c-ar trebui să faci precum Pabul. Să studiezi cazul lui Sherem și Oykib.

— Nici măcar nu era o problemă de tribunal, vorbind la obiect, spuse Motiak. Am citit deja despre el și se pune mai mult problema că Sherem apărea oriunde încerca Oykib să predice, ca să aibă dispute cu el. Ceea ce, dacă stau să mă gândesc, îți fac ție, Akmaro, acești acuzatori cu creieri de câlți.

— Folosindu-se de Shedemei, ca unealtă, desigur, spuse Akmaro.

— A existat într-adevăr o dispută publică între Oykib și Sherem. Până când Sherem l-a provocat pe Oykib să-i arate un semn și se pare că Păstrătorul Pământului l-a trăsnetit pe Sherem pe loc, lăsându-l să mai trăiască doar cât să retracteze cele spuse. Dar regele – era nepotul lui Nafai în acea vreme, Oykib era foarte bătrân – regele a declarat că ceea ce făcuse atunci Păstrătorul va face legea de-acum înainte. Oricine va interfera cu predicile marelui preot va fi trăsnetit și ucis pe loc, la fel cum se întâmplase cu Sherem. Legea a fost invocată doar de două ori după aceea, ultima oară fiind cu patru sute de ani în urmă.

— Așa ai de gând să guvernezi, tată? întrebă Aronha. Ucigându-i pe cei care nu-s de acord cu marele tău preot? Asta pare mai degrabă ceea ce i-a făcut Nuab lui Binaro. Sau ar trebui să-i spun, în definitiv, Binadi, pentru că se pare c-a încălcat această lege, amestecându-se în învățăturile lui Pabulog în calitate de mare preot al lui Nuak.

Compararea lui Motiak cu Nuak era intolerabilă.

— Ieși afară, rosti Motiak.

Aronha se ridică în picioare.

— Văd că regatul ăsta s-a schimbat de pe vremea când eram tânăr. Acum sunt dat afară din încăperea în care se află regele pentru că-i arăt exact ceea ce-i gata să facă.

Motiak privea în fața lui, în timp ce Aronha părăsi adunarea. Apoi oftă și își îngropă fața în palme.

— Akmaro, e foarte complicată treaba, rosti el.

— N-ai ce face, replică Akmaro. Te-am avertizat de la început c-o să fie foarte dificil să-i iei pe oamenii ăștia dintr-un loc în care săpătorii erau detestați și făcuți sclavi, unde femeile n-aveau dreptul la opinie în viața publică și unde cei săraci n-aveau niciun drept în fața celor bogați, și să-i muți într-un loc în care toți sunt egali în ochii Păstrătorului și ai legii.

Surpriza o constituie faptul că le-a trebuit atât de mult timp ca să-și facă publică opoziția.

— Și nu s-ar fi întâmplat nici acum, rosti Motiak, dacă fiii mei și fiul tău n-ar fi făcut cunoscut că, în momentul în care-o să mor, toate inovațiile astea vor fi înlăturate.

— N-au rostit încă nimic în mod public, zise Akmaro.

— Ilihi mi-a dat de știre de la un om care e-n miezul lucrurilor; ei n-ar fi trecut la acțiune în felul ăsta dacă n-ar fi avut asigurări că toți potențialii mei moștenitori ți se opun, Akmaro. Singura surpriză e că n-au trimis un asasin să măucidă.

— Și să te transforme-n martir? replică Akmaro. Nu, ei te iubesc – de-asta le-a trebuit atât de mult timp. Ei își dau seama că tu ești motivul pentru care pacea domnește în Darakemba, motivul pentru care Elemakii nu cutează să atace, cu excepția acelor raiduri enervante de la frontieră. Ei încearcă să mă distrugă fără a-ți face ție rău.

— Ei bine, nu merge, spuse Motiak. Nu te pot distruge pe tine, fără a-mi face mie rău, pentru că eu știu că ceea ce predici e-adevărat. Știu că-i corect. Și n-am de gând să bat în retragere.

Didul ridică puțin o mână de pe masă. Ceilalți îl priviră cu respect.

— Știu că-s doar un preot dintr-una din provincii...

— Sări peste formalități, Didul, și treci la subiect, rosti Motiak nerăbdător. Știm cine ești.

— Sunteți rege, maiestate, zise Didul. Trebuie să luați o hotărâre în așa fel încât puterea voastră de a guverna, de a păstra pacea, să nu fie știrbită.

— Sper că nu scoți în evidență doar ceea ce-i evident, spuse Motiak. Trag speranță c-ai în minte un anumit plan.

— Am, maiestate. Am citit și cartea lui Oykib, și ultimele procese care au fost judecate în conformitate cu legea Sherem. Și, de ambele părți, regele a încredințat procesul, spre a fi judecat, marelui preot. Cred că acesta a fost precedentul pe care l-a folosit Nuab atunci când s-a consultat cu preoții săi în timpul procesului lui Binaro.

Akmaro deveni rigid.

— Nu se poate să sugerezi c-ar trebui ca eu să-i judec pe acești oameni și să dau sentința de condamnare la moarte?

Chebeya chicoti sinistru.

— Didul te-a implorat să nu-l obligi să vină cu tine, Akmaro, dar ai insistat că l-ai visat că șade împreună cu tine la sfat cu regele și l-ai făcut să

vină.

— A fost un vis adevărat? întrebă Motiak.

— A fost un vis! replică Akmaro. Nu poți să-mi faci una ca asta!

— Este o ofensă la adresa autorității religioase, zise Motiak. Să fie judecat de autoritatea religioasă.

— Asta n-o să rezolve nimic! strigă Akmaro. Procesul ăsta continuă să fie o nenorocită încurcătură.

— Dar, așa cum a subliniat Didul, spuse Motiak, îl mută dintr-un loc în care poate știrbi autoritatea regelui și pacea regatului. O să pun imediat să fie scrisă hotărârea mea pe o bucată de scoarță de copac, Akmaro. Cazul nu poate fi judecat decât de marele preot, iar tu te bucuri de puteri depline.

— N-o să-i condamn la moarte, spuse Akmaro. N-o să fac lucrul ăsta.

— Cred c-ar fi mai bine să te gândești la lege înainte de-a lua hotărâri pripite, replică Motiak. Gândește-te la consecințele hotărârii tale.

— Nimeni nu poate fi unul dintre Păstrați dacă-l urmează pe Păstrător din pricina fricii de-a fi executat! strigă Akmaro.

— Totul va fi în mâinile tale, spuse Motiak. Akmaro, iartă-mă, dar orice s-ar întâmpla, urmările vor fi mai puțin îngrozitoare dacă vei fi tu cel care a dat verdictul, și nu eu.

Regele se ridică și părăsi încăperea.

În tăcerea care se lăsă, glasul lui Akmaro se auzi ca o șoaptă enervantă.

— Didul, să nu-mi ceri să te iert pentru că mi-ai pasat mie problema.

Tânărul păli.

— Nu te-am rugat să mă ierți, spuse el, pentru că n-am greșit cu nimic. Sunt în totalitate de acord cu tine. Nimeni n-ar trebui să vorbească împotriva doctrinei pe care o propovăduiești.

— Prin urmare, în nesfârșita ta înțelepciune, ai vreo sugestie pentru ceea ce ar trebui să fac?

— Nu știu ce-ar trebui să faci, spuse Didul. Dar știu ce anume vei face.

— Și ce-nseamnă asta?

— Declară-i vinovați, dar schimbă-le pedeapsa.

— În ce anume? întrebă Akmaro. Dezmembrare? Smulgerea limbii? Biciuire în public? Confiscarea proprietății? Oh, știu – trebuie să trăiască timp de un an într-un tunel împreună cu săpătorii pe care-i urăsc atât de mult?

— Cu toată autoritatea ta din partea Păstrătorului, zise Didul, nu-i poți da cuiva înapoi o mână sau o limbă lipsă, nu poți tămădui rănila lăsate de bici

pe spate, nu poți fabrica un teren nou sau o altă proprietate. Singura putere pe care-o ai este aceea de a-i învăța felul în care dorește Păstrătorul să trăiască toți copiii lui, trecându-i apoi prin apă spre a-i face bărbați și femei noi, frați și surori în Casa Păstrătorului. Având în vedere că ăsta-i singurul lucru pe care li-l poți da, atunci în momentul în care refuză aceste învățături, nu sunt ele oare singurul lucru pe care li-l poți confisca pe bună dreptate?

Akmaro îl privi fix pe Didul.

— Te-ai gândit la chestia asta dinainte, nu-i așa? O aveai în minte înainte să vii aici.

— Da, replică Didul. M-am gândit c-așa o să meargă.

— Dar nu te-ai ostenit să-mi spui ceva până când nu l-ai convins pe rege să-mi arunce mie-n poală toată încurcătura asta.

— Până când regele nu v-a încredințat procesul spre a-l judeca, domnule, n-am avut niciun motiv să fac vreo sugestie referitoare la desfășurarea lui.

— Am adus un șarpe în casă, rosti Akmaro.

Didul tresări, auzindu-i vorbele.

— Oh, nu trebuie să te simți jignit, Didul. Șerpilor-i este. Și își leapădă din când în când pielea și devin oameni noi. Ceva ce se pare că ne-a luat pe nepregătite. Așa-ncât fac o declarație că singura pedeapsă pentru a fi predicat împotriva marelui preot este darea afară din Casa Păstrătorului. Ce-o să fie atunci, Didul? Îți dai seama ce se va-ntampla?

— Vor rămâne doar credincioșii.

— Didul, tu subestimezi cruzimea bărbaților și a femeilor. Fără amenințarea pedepselor infracționale, viermii vor ieși de sub pietrele lor. Bătăușii. Tortionarii.

— Cunoscut genul, replică Didul încet.

— Eu te-ndemn să pleci imediat spre casă, rosti Akmaro. Atunci când o să fie dat mâine acest decret, o să vrei să fii în Bodika pentru ca să-i ajuți pe Păstrați să facă față la ceea ce se va petrece, cu siguranță.

— Vorbiți ca și cum ar fi vina mea, domnule, rosti Didul țăfnos. Înainte de-a pleca, am dreptul să vă aud admitând în mod deschis că n-am făcut altceva decât să vă spun ceea ce, în mod inevitabil, ați fi hotărât singur.

— Da! spuse Akmaro. Și nu-s deloc supărat pe tine. Da, aș fi luat aceeași hotărâre, pentru că-i corectă. Dar ceea ce se va-ntâmpla cu Păstrații, cu Casa Păstrătorului, nu știu. Mi-e teamă, Didul. De-asta-s supărat.

— E Casa Păstrătorului, zise Didul. Nu a noastră. Păstrătorul o să ne-
arate o cale de ieșire din situația asta.

— Doar dacă Păstrătorul nu testează Darakemba ca să vadă dacă
merităm, spuse Akmaro. Adu-ți aminte că Păstrătorul poate hotărî, totodată,
să ne respingă. Așa cum i-a respins pe Rasulumi, atunci când răul a triumfat
în rândurile lor. Oasele lor acoperă nisipul deșertului pe multe leghe.

— O să păstrez în minte gândul ăsta luminos pe tot drumul până acasă,
roști Didul.

Se ridicară de la masă. Akmaro și Chebeya se grăbiră; Edhadeya îl opri
pe Didul la ușă.

— Ai hotărât ceva-n privința lui Luet? întrebă ea.

Păru că lui Didul îi trebuiră câteva clipe până să-și dea seama despre ce
anume vorbea.

— Oh, da. Am hotărât noaptea trecută c-o să vorbesc astăzi cu ea. Doar
că... doar c-acum am de lucru. Nu-i momentul potrivit pentru iubire sau
căsătorie, Edhadeya. Am responsabilități mai mari.

— Mai mari? întrebă ea tăios. Mai mari decât iubirea?

— Dacă n-ai fi socotit c-a fi în slujba Păstrătorului reprezintă o
responsabilitate mai mare, zise Didul, ți-ai fi unit destinul cu Akma din
dragoste față de el. Dar n-ai făcut acest lucru. Pentru că știi că, uneori,
iubirea trebuie să ocupe locul al doilea.

Plecă.

Edhadeya rămase sprijinită de cadrul ușii multă vreme, gândindu-se la
ceea ce-i spusese el. Îl iubesc pe Akma, și cu toate astea nu mi-a trecut
niciodată prin cap să mă alătur lui în respingerea Păstrătorului. Dar asta nu
pentru că-l iubesc pe Păstrător mai mult, așa cum face Didul, ci datorită
faptului că știu ceea ce știu, iar pentru a fi cu Akma ar trebui să mint. Nu
voi renunța la cinste pentru niciun bărbat. Nu-i nimic mai nobil decât
sacrificiul lui Didul. Dacă nu cumva onoarea mea e-o cale de-al sluji pe
Păstrător.

9

PERSECUȚIE

La început, Didul socoti că temerile lor fuseseră exagerate. La Casa Păstrătorului nu exista o diminuare a numărului celor prezenți. De fapt, felul în care a circulat la început povestea prin provincie a fost mai degrabă favorabil. Shedemei fusese judecată pentru că a predicat frăția între toți în ochii Păstrătorului și, îndeosebi, pentru c-a permis copiilor săraci, fiicelor foștilor sclavi, să urmeze școala, să mănânce, să muncească alături de fiicele ființelor umane și ale îngerilor. Prin urmare, atunci când învinuirile aduse ei au fost respinse și au fost formulate acuze și mai grave la adresa acuzatorilor ei, era ceva încurajator, nu-i așa?

Treptat însă, comunitatea a înțeles că, refuzând să-i condamne la moarte pe ereticii care au acuzat-o pe Shedemei, Akmaro a schimbat legea. Singura pedeapsă pentru ofensă la adresa religiei de stat oficiale urma să fie scoasă din Casa Păstrătorului. Dar ce fel de pedeapsă era asta, pentru cei care oricum nu credeau? Akmaro fusese confirmat ca arbitru al doctrinei pentru religia de stat; dar legea era acum protejată de o pedeapsă atât de șubredă încât a nu crede nu mai reprezenta un delict.

Ce anume însemna, în definitiv? Majoritatea aveau doar un tip de religie, constând în ritualurile oficiale săvârșite de preoții regelui în fiecare oraș. Acești preoți fuseseră concediați în urmă cu treisprezece ani și înlocuiți cu o șleahță de preoți și învățători care, în loc să se limiteze la ritualurile publice, insistau să adune mâncare spre a-i ajuta pe săraci și predicau niște doctrine noi și stranii despre egalitatea tuturor ființelor, ceea ce era în mod limpede împotriva firii. Așa cum s-au grăbit majoritatea să spună, e-n regulă ca sclavii săpători să fie eliberați după ce au slujit vreme de zece ani, e-n regulă să afirmi că progeniturile sclavilor s-au născut liberi, dar toată lumea știe că săpătorii sunt dezgustători, proști și nepotriviți unei companii civilizate. A-i educa pentru alte scopuri decât muncile gospodărești este o risipă de bani. Așa că faptul că religia de stat insistă acum încontinuu sfidând felul în care mergea în mod evident lumea era pur și simplu de neînțeles.

Dar nimeni nu spunea nimic despre asta, cu excepția câtorva persoane care îi urau cu fanatism pe săpători și care vorbeau în secret. La urma urmelor, legea cerea să nu vorbești împotriva religiei preoților regelui, nu-i așa?

Doar că acum, singura pedeapsă pe care o puteai primi pentru că vorbești împotriva preoților era aceea de a fi dat afară din Casa Păstrătorului. Prin urmare, asta-nsemna că nu era nici-o problemă, nu-i așa?

Totuși, puteau exista pedepse ascunse. În definitiv, pentru ca străinii să devină cetățeni cu drepturi depline, ei trebuiau să treacă prin apă, și cine putea face lucrul ăsta, în afară de preoți? Prin urmare, străinii trebuiau să li se alăture Păstraților, apoi să plece? Și ce s-ar întâmpla dacă regele ar face afaceri doar cu negustorii care vin la Casa Păstrătorului sau își trimit copiii doar la școlile din micile Case ale Păstraților, răspândite prin sate și administrate de unul sau doi învățători? Nu, nu era nevoie să deschizi gura și să fii dat afară. Trebuia să vezi dincotro bate vântul.

Majoritatea gândeau așa. Fanaticii erau cei care începuseră să le facă probleme lui Didul și preoților săi. Nu le-ajunge faptul că întrunirile lor erau, acum, pe față. Se așteptaseră ca mii de persoane să-i părăsească pe Păstrați și să li se alăture; în schimb, lucrurile mergeau exact ca înainte. Așa ceva era de nesuportat. Așa că începură să facă anumite lucruri spre a-i încuraja pe șovăitori, spunându-le că era mai bine pentru ei să înceteze a mai merge la preoții Păstrătorului.

La început, au fost cuvintele „gaură de săpător”, scrise cu excremente pe peretele Casei Păstrătorului din Bodika. Era un joc de cuvinte scatologic: primul cuvânt era termenul argotic pentru „anus”, iar combinat cu săpător forma o expresie excepțional de ofensivă pentru un tunel în care locuia o comunitate de săpători. Numind astfel Casa Păstrătorului, vandalii erau cât se poate de expliciti.

A fost destul de ușor ca mizeria să fie curățată. Dar era doar începutul hărțuielii. Grupuri de antipatizanți ai săpătorilor – căroră le plăcea să-și spună Nepăstrați – se adunau la ritualurile săvârșite în aer liber și scandau obscenități pentru a acoperi glasul preotului. Atunci când cineva era trecut prin apă, aruncau în râu hoituri de animale sau bălegar, chiar dacă acest lucru constituia un delict. Cineva pătrunse în Casa Păstrătorului și sparse tot ceea ce era casabil. În timpul unei întâlniri matinale a preoților, izbucni un incendiu; îl stinseră, dar intenția era clară.

Începu să scadă audiența. Mai mulți învățători din comunitățile periferice au primit mesaje – animale hăcuite pe pragul ușii, un sac pe cap și o bătaie – și și-au dat demisia sau au cerut să fie mutați la oraș, unde numărul mai mare le conferea siguranță. Didul n-avu de ales și trebui să închidă școlile de la periferii. Lumea începu să meargă la și de la întruniri sau clase de școală în grupuri.

În această perioadă, Didul colindă fără odihnă din oraș în oraș, plângându-se autorităților locale.

— Ce pot să fac? îi spunea comandantul gărzii civile. Pedeapsa pentru lipsa de credință se află-n mâinile tale. Găsește-i și dă-i afară. Asta-i noua lege.

— A bate un învățător nu-i lipsă de credință, răspundea Didul. E ultraj.

— Dar îi acoperiseră capul învățătoarei, care nu poate spune cine-a fost. În plus, n-a fost o idee bună să punem o femeie să fie învățătoare. Și pe săpători să-i amestecăm cu ființele umane?

Iar Didul își dădea seama că, probabil, comandantul gărzii era unul dintre fanaticii care-i urau cel mai mult pe săpători. Majoritatea erau soldați lăsați la vatră. Din punctul lor de vedere, săpătorii erau cu toții Elemaki – luptători plini de răutate, asasini nocturni. Nu meritau decât sclavie, iar acum pentru că erau, printr-o întâmplare, liberi, era înfiorător să te gândești că acești foști dușmani aveau aceleași drepturi ca toți cetățenii.

— Nu-s animale, zicea el.

— Sigur că nu sunt, replica garda civilă. Legea-i declară cetățeni. Nu-i o idee bună să-ncerci să-i educi la un loc cu oamenii, asta-i tot. Instruiește-i pentru genul de muncă pentru care-s potriviți.

Când Nepăstrații aflară că autoritățile locale nu făceau, de obicei, mare lucru pentru a-i proteja pe Păstrați, deveniră mai îndrăzneți. Bande de tineri nerușinați acostau bătrâni sau copiii aparținând poporului pământului, ori preoți sau învățători care își vedeau de treburile lor. Aveau loc îmbrânceli, câteva lovituri bine plasate cu mâinile sau picioarele.

— Iar voi ne sfătuiți să nu ne-apărăm? întrebau părinții strânși la o întrunire într-unul din orașele mai îndepărtate, care aveau o populație de săpători mai numeroasă. Majoritatea nu erau descendenții sclavilor, ci locuitorii originari care trăiau acolo de când se știau – și cu mult mai mult decât oricare dintre ființele umane.

— De ce ne propovăduiți atunci religia asta? Ca să ne faceți slabi? N-am fost niciodată în nesiguranță pân-acum în orașul ăsta. Eram cunoscuți, eram

cetățeni cu drepturi depline, dar cu cât predicați mai mult că trebuie să fim egali, cu atât suntem tratați mai diferit!

Didul sublinie în mod elocvent că era un simptom al neputinței lor faptul că-și învinuiau prietenii pentru că-i provoacă pe dușmanii lor.

— Cei care bat, urlă, sparg, aceia sunt dușmanii. Iar dacă-ncepeți să vă înarmați, le veți face jocul. În acel moment, ei o să poată striga: „Uite! Săpătorii se-narmează! Spioni Elemaki printre noi!”

— Dar pe vremuri eram cetățeni cu drepturi depline și...

— N-ați fost niciodată cetățeni cu drepturi depline. Dacă-ați fi fost, unde-s judecătorii săpători din orașul ăsta? Unde-s soldații săpători din armată? Veacurile de războaie cu Elemakii v-au furat cetățenia cu drepturi depline. Din cauza asta Akmaro a venit din țărâmul lui Nafai cu învățăturile lui Binaro cum că Păstrătorul nu vrea să fie făcută nici-o diferență între copiii lui. De aceea trebuie să aveți curaj – curajul de-a îndura lovitura. Stați grupați, în orice situație. Dar nu vă-narmați – dacă faceți lucrul ăsta, în scurt timp o să vă treziți cu armata, nu cu derbedeii ăștia.

Îi convinse; sau, cel puțin, îi făcu să pună capăt disputei. Dar era din ce în ce mai greu să păstreze controlul. Trimitea scrisori în fiecare săptămână lui Akmaro, lui Motiak, lui Pabul, fiecăruia dintre cei pe care îi considera capabili să dea o mână de ajutor. La un moment dat, i-a scris și lui Khideo, rugându-l să pledeze împotriva violențelor. „Vă bucurați de un mare prestigiu în rândurile celor care-i urăsc pe cei din poporul pământului”, scrisese el.” Dacă îi condamnați în mod deschis pe cei care-i bat pe copiii lipsiți de apărare, poate c-o să-i faceți pe unii dintre ei să se simtă rușinați și să înceteze. Poate că unii din garda civilă vor începe să aplice legea și să-i protejeze pe Păstrați de persecutorii lor. „Dar nu primi niciun răspuns de la Khideo. Cât despre Motiak, răspunsul lui fu să trimită mesageri la gărzile civile, spre a-i informa că era responsabilitatea lor să aplice legea în deplină egalitate. Gărzile civile din fiecare oraș repetau cu insistență că făceau deja acest lucru. Răspunsurile primite erau de genul: „Suntem neputincioși. Nu există martori. Nimeni nu vede nimic. Sunteți siguri că plângerile nu sunt făcute special, în încercarea de-a câștiga simpatie?”

Cât despre Akmaro, deși le oferea mângâiere, nu putea face prea mare lucru. Problema era aceeași peste tot; iar pe țărâmul lui Khideo, a trebuit să-și retragă complet preoții și învățătorii. Scrise: „Știu că mă-nvinovățești pe mine pentru asta, Didul, chiar dacă ești prea politicos ca să-o spui direct. Și eu mă învinovățesc. Dar trebuie, totodată, să-mi amintesc și sper că și tu îți

vei aminti, că soluția era să iau totul asupra mea și să vă dau, ție și celorlalți preoți șefi din Casele Păstrătorului, puterea de-a ucide pentru a înăbuși disidența. Asta este exact opusul a ceea vrea de la noi Păstrătorul. Frica nu-i transformă pe oameni în copiii Păstrătorului. Doar dragostea va face acest lucru. Iar dragostea poate fi doar învățată, încurajată, dobândită, câștigată prin bunătate, blândețe, chiar umilință atunci când dușmanii îți fac rău. Poate că dușmanii noștri sunt plini de ură, dar cu siguranță printre ei există mulți care sunt dezgustați atunci când bat un copil, când șase dintre ei lovesc un preot după ce i-au tras un sac pe cap, când îi fac pe oamenii de pe stradă să plângă. Ei vor respinge, în cele din urmă, acele acțiuni și se vor căi, iar atunci când vor cere iertare, voi veți fi acolo, fără arme în mâini, fără ură în inimi.” Et cetera, et cetera. Era adevărat, Didul știa lucrul ăsta. Dar își aducea, totodată, aminte că fusese și el, multe luni, un persecutor plin de ardoare, că bătea și umilea copii, fără a simți altceva decât trufie, ură, furie și amuzament. A aștepta ca mila să vină în inima dușmanului poate face mult rău. Iar unii erau asemenea tatălui lui Didul. El nu deprinsese niciodată mila. Însăși neputința victimelor lui îl umplea de o și mai mare poftă de a pricinui suferință. Îi făceau plăcere urletele.

Luet sosi la Bodika în ziua în care avu loc cel mai grav incident de până atunci. Trei băieți, doi dintre ei îngeri și unul săpător, au fost atacați pe drumul către o școală a Păstraților, la marginea orașului. Aripile îngerilor au fost rupte cu sălbăticie, în mod ireparabil – nu doar zdrențuite, o rană care la tineri se poate vindeca; de pe aripile lor fuseseră smulse niște fâșii imense. Nu se vor vindeca niciodată. Acești copii n-or să mai zboare vreodată. Iar copilul de săpător era într-o situație și mai gravă. Toate oasele de la picioare erau rupte, iar capul îi fusese lovit de atâtea ori încât nu-și mai recăpătase cunoștința. Toți cei trei copii primeau îngrijiri în școală. Se strânseseră acolo toți părinții și mulți prieteni – inclusiv mulți care *nu* făceau parte dintre cei Păstrați, dar erau oripilați de fărădelege. Se auzeau rugăciuni, implorându-l pe Păstrător să-i tămăduiască pe copii, să-i facă să nu-și urască dușmanii; să înmoaie sufletele dușmanilor lor și să-i învețe remușcarea, mila, îndurarea.

Păstrătorul nu lucrează în felul ăsta, își zise Didul. Păstrătorul nu-i face pe oameni cumsecade. El doar îi învață ce anume sunt bunătatea și buna-cuviință, apoi se bucură împreună cu cei care cred și dau ascultare. Soții care sunt buni cu soțiile lor; copiii care-și respectă părinții; soțiile care respectă jurământul căsătoriei; Păstrătorul se bucură de aceștia, dar nu

trimite molimi celor care-și bat nevestele, care-și batjocoresc părinții, care se împerechează oricând și oriunde doresc, fără să țină cont de partenerul loial de acasă, care-i mâhnit. Asta-i lucrul pe care pot să-i fac să-l înțeleagă – Păstrătorul nu va schimba lumea. El ne cere s-o schimbăm noi. În loc de rugăciuni, ar trebui să ieșiți și să vorbiți, să vorbiți cu toată lumea.

Așa ar trebui să fac și eu. Și uite că stau și pansez răni și alin copii care, dac-am vrea să fim rezonabili, n-au motiv să fie alinați. Și, cu toate acestea, el îi alina, le dădea asigurări că suferințele lor nu vor fi în van, că imaginea aripilor lor sfâșiate va face ca multe persoane ultragiate să se alăture apărării Păstraților. Și, în loc să spună lumii să înceteze cu rugăciunile, el li se alătura, pentru că știa că acest lucru le aduce mângâiere. Mai ales părinții băiatului săpător care probabil că nu va trăi până dimineată. „Măcar, fiind inconștient, oasele lui rupte nu-i produc nici-o suferință.” Chiar am spus cu adevărat chestia asta? își zise Didul. Chiar am scos pe gură o astfel de tâmpenie? Băiatul era în comă, pentru că-i fusese afectat creierul, iar el se găsise să spună că bine că nu simțea suferința?

În această situație se găsea Didul atunci când Luet pătrunse pe ușa școlii, cu Shedemei în spatele ei. Primul său gând fu: „Ce moment absurd ca să faci o vizită!” Apoi, bineînțeles, își dădu seama că ele nu se aflau acolo pentru o vizită de conveniență. Veniseră să ajute.

— Tata-i extrem de mâhnit pentru că nu poate să facă nimic pentru tine, rosti Luet, îmbrățișându-l ca o soră. Shedemei ne-a învățat pe Edhadeya și pe mine anumite leacuri pe care le știe din țara ei de baștină – cu multe spălături, ierburi și lichide urât mirositoare, dar rănila nu se infectează. Atunci când am luat hotărârea să vin aici și să vă-nvăț, pe tine și pe ai tăi, Shedemei a ținut cu tot dinadinsul să vină și ea cu mine. N-o să crezi, Didul. A lăsat-o pe Edhadeya s-aibă grijă de școală cât timp va lipsi ea. „Să vedem dac-au curaj s-atace Casa Rasaro în timp ce are grijă de ea fiica regelui”, a zis, apoi și-a împachetat leacurile și-a venit cu mine.

— Sunt niște momente îngrozitoare, spuse Didul. Mă-ndoiesc că există vreun leac care să-i ajute pe copiii ăștia.

Fața lui Luet se posomori și se mânie atunci când văzu aripile rupte ale băieților de înger.

— Păstrătorul n-o să-și trimită niciodată copilul adevărat într-o lume-n care noi încă facem lucruri dintr-astea.

Îi îmbrățișă pe băieți.

— Avem ceva care-o să facă să dispară durerea pentru câțeva vreme. Și putem să spălăm rănilor, ca să nu se infecteze. O să usture foarte rău câteva secunde. Puteți suporta?

Da, puteau; da, au suportat. Didul urmări cu admirație cum lucra cu multă îndemânare. Asta era ceva real. Mai bun decât cuvinte vane de mângâiere. Dădu să-i spună acest lucru, dar ea îl puse la punct.

— Crezi că vorbele nu-nseamnă nimic? Leacurile n-or să-mpiedice astfel de lucruri să se-ntâmple. Dar vorbele ar putea.

Didul nu se osteni s-o contrazică.

— Învață-mă, în răstimpul ăsta. Spune-mi ce anume faci și-n ce scop.

În timp ce ei lucrau cu îngerii, Shedemei îi făcea un consult băiatului de săpători.

— Lăsați-mă singură cu el, zise ea.

— Nici-o problemă, replică Didul.

— Vreau să zic singură. Doar eu cu el.

Didul îi dădu afară pe ușa școlii pe membrii familiei, pe prieteni, pe vecini. Apoi se întoarse și o găsi pe Shedemei uitându-se lung la el și la Luet.

— Cuvintele au vreun sens pentru voi? Ce credeți că-nseamnă singură?

Cu doi prieteni? Cu doi băieți de înger răniți?

— Vrei să-i scoatem afară? Întrebă Luet.

Shedemei îi privi pe cei doi băieți.

— Ei pot rămâne. Acum, voi doi ieșiți afară.

Se văzură obligați să iasă; Didul era supărat, dar încercă să nu arate acest lucru.

— Ce-anume face ea, de nu putem vedea noi?

Luet clătină din cap.

— A mai făcut o dată lucrul ăsta. C-o fetiță care fusese lovită-n ochi. Credeam c-o să-l piardă. Ne-a dat afară din cameră, pe mine și pe Edhadeya, iar când ne-am întors, era un pansament peste ochi. N-a explicat niciodată ce anume făcuse, dar când s-a scos pansamentul, ochiul era în regulă. Așa că... atunci când spune să ies afară, ies.

Ceilalți se adunaseră în mici grupuri și stăteau de vorbă. Unii plecau acasă. Luet se duse la umbra unui copac.

— Didul, tata-i extrem de mâhnit. Și nici pe rege nu l-am mai văzut atât de supărat. A trebuit să fie oprit, ca să n-aducă armata. Monush a ieșit din viața sa retrasă pentru a avea o confruntare cu el. Ce dușman-ar ataca

armata? A fost o scenă îngrozitoare, amândoi urlau. Bineînțeles că regele a fost conștient tot timpul că Monush are dreptate, dar... se simțeau atât de neputincioși. Nimeni n-a mai sfidat legea în maniera asta.

— Era oare cu adevărat amenințarea cu moartea pentru erezie cea care a menținut ordinea publică în toți acești ani?

— Nu. Tata spune – dar ți-a scris, nu-i așa?

— Oh, da. Comutarea pedepsei cu moartea le-a dat libertatea de-a face mici chestii. Lucruri neplăcute, precum a striga cuvinte urâte și altele asemenea. Dar atunci când nu li s-a-ntâmplat nimic, au început să forțeze situația, săvârșind lucruri și mai urâte, încurajându-se unii pe alții.

— Mie mi se pare logic, spuse ea.

— Dar ceea ce nu știu este unde anume o să se oprească toată chestia asta. Legea împotriva bătăii și schilodirii copiilor e încă-n vigoare, cu pedepse destul de aspre. Și, totuși, aceste bestii au acționat. Garda civilă chestionează lumea – fără-ndoială, în problema asta, i-a dezgustat și pe ei, îndeosebi ceea ce le-au făcut băieților de înger, cred că-ți dai seama că nu prea le pasă dacă-i cu un săpător mai puțin – dar e doar un joc, pentru că ei știu deja cine-i făptașul, sau, cel puțin, știu cine anume ar ști, dar nu-ndrăznesc să dezvăluie ceea ce știu, pentru că asta ar fi egal cu mărturisirea c-au știut tot timpul, ar fi putut să stopeze asta și – sunt atât de furios! Se presupune că m-am angajat să fiu un om al păcii, Luet, dar vreau s-omor pe cineva, vreau să-i rănesc pentru ceea ce le-au făcut copiilor ăstora, iar lucrul cel mai îngrozitor este că acum știu cum este să le faci rău altora și, după atâția ani, *vreau din nou să fac lucrul ăsta*.

Nu-l mai ajutară vorbele și, spre propria surprindere, izbucni în lacrimi, iar în momentul următor se trezi șezând pe iarbă sub un copac, Luet ținându-l în brațe în timp ce-și vărsa, plângând, frustrarea din ultimele câteva săptămâni.

— Bineînțeles că simți așa, murmură ea. Nu-i nimic rău în a simți așa ceva. Ești încă uman. Avem în sânge pasiunea pentru răzbunare. Nevoia de a-i proteja pe cei tineri. Dar uită-te la tine, Didul – tu simți nevoia de a-i proteja pe cei mici, nu pentru membrii propriei tale specii, ci pentru copiii celorlalte două. Asta-i bine, nu-i așa? Să-ți îmblânzești impulsurile animalice în slujba Păstrătorului?

Argumentul ei era atât de abil și, cu toate acestea, atât de nepotrivit, încât el trebui să râdă; iar râzând, își dădu seama că argumentarea nu fusese deloc

nepotrivită, căci el era consolată, sau cel puțin se putea controla acum, încetând să mai plângă.

Acum, desigur, chinul sufletească trecând pe moment, el fu inundat de stânjeneala de-a o fi lăsat să-l vadă în această stare.

— Oh, Luet, probabil că te gândești – eu nu fac așa ceva. Am fost foarte tare, cu toții în jurul meu plângeau, iar eu eram cel înțelept, dar acum știi adevărul despre mine, nu-i așa, doar c-ar trebui să ne obișnuim cu el, familia ta a știut întotdeauna adevărul despre mine și...

Ea îi puse degetele pe buze.

— Taci, Didul, zise ea. Ai un obicei de-a pălăvrăgi atunci când ar trebui să nu rostești o vorbă.

— Cum știu c-au venit momentele cu pricina? spuse el.

În replică, ea se aplecă spre el și îl sărută ușor, sfios, pe buze.

— Atunci când vezi iubirea mea pentru tine, Didul, poți să-ncetezi cu pălăvrăgeala, pentru că știi că nu mi-e rușine de tine, sunt mândră de tine. Aici este mai rău decât în oricare altă parte, Didul, și-ai suportat situația având extrem de puțin ajutor, cu adevărat. Din cauza asta am venit, pentru c-am crezut că, dac-aș fi alături de tine, ar putea deveni mai suportabil.

— Iar eu, în schimb, te acopăr cu lacrimile mele, roști el, gândindu-se în acest răstimp: „M-a sărutat, mă iubește, e mândră de mine, locul ei e alături de mine.”

— De ce nu spui ceea ce gândești? întrebă ea.

— Ce te face să crezi că vrei s-auzi? replică el, râzând stingherit.

— Pentru că, după felul în care te-ai uitat la mine, Didul, am știut că ceea ce gândeai era: „O iubesc, o vreau alături de mine pe veci, vreau să fie soția mea” și, Didul, să-ți spun sincer, m-am săturat să te tot aștept să spui lucrurile astea cu glas tare.

— De ce-ar trebui să-ți spun ceea ce știi deja?

— Pentru c-am nevoie să le-aud.

Drept care i le spuse. Iar când Shedemei îi chemă înapoi în școală, Luet promisese să fie soția lui, imediat ce vor putea amândoi să ajungă în Darakemba, „pentru că, Didul, mama ne-ar uide și ne-ar fura toți copiii ca să-i crească ea, dac-ai pune pe unul dintre preoții de-aici să ne căsătorească”. În zadar încercă Didul să-i explice că dacă Chebeya i-ar uide, ei n-ar mai putea produce niciun nepot pe care să-l fure ea. Căsătoria va trebui să mai aștepte. Totuși, știind că ea-l dorește, că-l cunoștea atât de

bine și totuși voia să fie cu el – era singura lui alinare. Chiar dacă ziua de azi era mizerabilă, el se simți plin de lumină.

Shedemei îi conduse la copilul aflat în comă.

— Doarme acum, rosti ea. Oasele au fost așezate cum trebuie, cu excepția rupturii de la îmbinarea humerusului stâng, pe care am repositionat-o și i-am pus atele. Creierul nu i-a fost afectat, deși cred că n-o să-și amintească nimic din ceea ce s-a întâmplat – ceea ce-ar fi bine, ca să n-aibă coșmaruri.

— Creierul nu i-a fost afectat? întrebă Didul, neîncrezător. Ai văzut ce i-au făcut? Craniul era deschis, ai văzut asta?

— Și totuși.

— Ce anume-ai făcut? întrebă Luet. Învață-mă și pe mine.

Posomorâtă, Shedemei clătină din cap.

— N-am făcut ceva ce poți face tu. Nu te-aș putea învăța pentru că nu-ți pot da instrumentele de care-ai avea nevoie. Acum ajunge. Nu mă mai întreba.

— Cine ești? întrebă Didul. Apoi îi veni în minte un răspuns. Shedemei, tu ești copilul adevărat al Păstrătorului de care pomenea Binaro?

Ea roși. Didul n-o considerase capabilă de o atare reacție umană.

— Nu, răspunse ea, apoi râse. În niciun caz! Sunt ciudată, recunosc, dar nu-s așa ceva.

— Dar îl cunoști pe Păstrător, nu-i așa? întrebă Luet. Tu știi – tu știi lucruri pe care noi nu le știm.

— Ți-am spus, zise Shedemei. Am venit aici în căutarea Păstrătorului. Am venit aici tocmai pentru că voi sunteți cei care au vise adevărate, iar eu n-am. E clar? O să mă credeți? Există lucruri pe care le cunosc, e-adevărat, pe care nu vă pot învăța pentru că nu sunteți pregătiți să le-nțelegeți. Dar lucrurile care contează mai mult voi le știți mai bine decât mine.

— Faptul c-ai vindecat creierul afectat al băiatului ăluia, spuse Didul. Nu poți să-mi spui că lucrul ăsta nu contează.

— Contează pentru el. Pentru tine, pentru mine. Pentru familia lui. Dar peste zece milioane de ani, Didul, o să mai conteze?

— Nimic n-o să mai conteze atunci, spuse Didul, râzând.

— Păstrătorul o să conteze, replică Shedemei. Păstrătorul și toate lucrările ei, ea o să conteze. Peste zece milioane de ani de-acum înainte, Didul, o să fie Păstrătorul singură din nou pe Pământ, așa cum a fost vreme de mulți, mulți ani? Sau o să aibă grijă de un Pământ cu o lume invadată de

bucurie, care trăiește-n pace, împlinind lucrarea Păstrătorului? Închipuiește-ți ce-ar face împreună astfel de ființe – săpători, oameni, îngeri, cu toții la un loc – și poate și alții, de asemenea, aduși acasă de pe alte planete de exil – toți laolaltă, construind nave spațiale și ducând cuvântul de pace al Păstrătorului în lumi fără număr. Asta voiau să facă cei care au întemeiat Harmony. Dar au încercat să forțeze acest lucru, au încercat să facă celelalte ființe să-nceteze să se distrugă unele pe altele. Făcându-i să fie loviți de tâmpenie atunci când...

Dintr-odată, ea păru că-și dă seama că spusese prea multe.

— Nu contează, zise ea. Ce importanță are pentru voi străvechea planetă?

Luet și Didul se uitară unul la celălalt fără a scoate o vorbă în timp ce ea, spre a-și ascunde stânjeneala, își făcu de lucru adunând leacurile nefolosite și punându-le la loc în desagă. Apoi părăsi în grabă școala, murmurând ceva despre nevoia de-a respira aer proaspăt.

— Știi la ce mă gândeam atunci, Luet? întrebă Didul.

— Te gândeam dacă s-ar putea ca ea să nu fie Shedemei. Cea adevărată. Cea la care se roagă Voozhum. Poate că rugăciunile ei ne-au adus-o pe Cea-care-nu-a-fost-îngropată-niciodată.

Didul o privi șocat.

— Vorbești serios?

— Nu la asta te gândeam?

— Crezi că-s nebun? Mă gândeam – că ea ești tu, peste douăzeci de ani. Puternică, înțeleaptă și capabilă, învățându-i pe toți, ajutându-i pe toți, iubindu-i pe toți, fiind doar ușor stânjenită, atunci când îți vei arăta profunzimea pasiunii. Mă gândeam că ea este ceea ce o să devii tu, cu o deosebire, o singură deosebire. Tu n-o să fii singură, Luet. Îți jur că peste douăzeci de ani n-o să fii singură, așa cum este Shedemei. La asta mă gândeam.

Acum, că rămăseseră singuri în școală, cu excepția unui băiat care dormea și a doi îngeri care îi urmăreau cu fascinație, Didul o sărută așa cum ar fi trebuit să fie sărutată cu mult timp în urmă. Nu era nimic sfios în felul în care ea răspunse sărutului lui.

Era un salt prea mare, de la da o mână de ajutor, în secret, la Casa Rasaro, până la a o administra. Luna pe care o petrecuse învățând de la Shedemei metode de tămăduire nu o pregătise pentru administrarea unei școli. Edhadeya știuse de la început că „a administra” o școală însemna pur și simplu a te ocupa de lucrurile mărunte de care nimeni nu se simțea

răspunzător. Să verifici dacă ușile sunt încuiate. Să cumperi provizii care nu sesizase nimeni că erau pe sfârșite. În mod sigur ea nu trebuia să spună vreunui dintre profesori cum să-și facă munca.

Ea nu predă vreunor elevi. În schimb, se plimba din clasă în clasă, învățând ceea ce se putea de la fiecare profesor, nu numai despre subiectele pe care le predau, ci și despre metodele lor. Descoperi foarte repede că profesorii ei particulari, deși aveau destulă știință de carte, nu avuseseră înțelegere pentru modul de a predă copiilor. Dacă ea ar fi început să predea atunci, ar fi făcut acest lucru în maniera în care fusese învățată; acum, ar începe complet diferit și, indiferent ce elevi ar avea într-o bună zi, aceștia ar fi mult mai mulțumiți.

Era o sarcină pe care o păstra doar pentru sine – răspundea la ușă. Indiferent ce anume ar încerca Nepăstrații la această școală, i se va întâmpla mai întâi fiicei regelui. Să vedem dacă gărzile civile or să se mai uite în altă parte! De mai multe ori ea răspunse la ușă și găsi acolo persoane străine care n-aveau ce căuta, care invocau niște pretexte extrem de șubrede pentru prezența lor acolo; altă dată erau mai mulți inși adunați în preajmă. Îi era limpede că speraseră să aibă o ocazie – să poată bate, umili sau îngrozi pe unul dintre ceilalți profesori sau, și mai bine, o micuță săpătoare. Totuși, fuseseră avertizați în legătură cu Edhadeya și, după ceva vreme, păreau a fi renunțat.

Apoi, într-o bună zi, ea răspunse la ușă și se trezi în fața unui bărbat mai în vârstă, al cărui chip îl cunoscuse mai demult, dar nu-și mai putea aduce aminte unde. Nici el n-o știa pe ea.

— Am venit să mă întâlnesc cu directorul școlii, zise el.

— Eu îi țin locul în această perioadă. Dacă doriți s-o vedeți pe Shedemei, ar trebui să se întoarcă în curând din provincii.

El păru dezamăgit, dar nu se mișcă, fără a se uita la ea.

— Am bătut cale lungă.

— În vremuri mai bune, domnule, v-aș fi invitat și v-aș fi oferit măcar apă, sau, dac-ați vrut, ceva de mâncare. Dar e-o perioadă tulbure și nu permit accesul străinilor în școală.

El dădu din cap, privind în pământ. Ca și cum i-ar fi fost rușine. Da. Îi era rușine.

— Păreți a simți o anumită responsabilitate personală pentru tulburări, rosti ea. Iertați-mă dacă-s bănuitoare.

Atunci când se uită la ea, sub sprâncenele stufoase și mândre, ochii lui bătrâni erau scăldați în lacrimi. Acest lucru nu-l făcea să pară mai blând; mai curând, el părea și mai periculos. Dar nu pentru ea. Nu, ea știa acum – el nu era periculos pentru ea sau pentru altcineva din școală.

— Intrați, rosti ea.

— Nu, aveai dreptate să mă ții afară, zise el. Am venit aici s-o văd pe... directoare... pentru că sunt răspunzător, parțial, așa că, oricum, nu știu cum pot să-ndrept situația.

— Haideți, vă dau niște apă și putem vorbi. Eu nu sunt Shedemei – n-am înțelepciunea ei. Dar mi se pare că, uneori, orice străin interesat este de folos atunci când trebuie să te descarci sufletește, atâta vreme cât știi că n-o să folosească ceea ce i-ai zis ca să-ți facă rău.

— Știu oare acest lucru? întrebă bătrânul.

— Shedemei are-ncredere în mine, în privința școlii, rosti Edhadeya. N-am o dovadă a caracterului meu, de care să fiu mai mândră.

El o urmă, intrând în școală, apoi în micuța încăpere de lângă ușă care îi servea drept birou lui Shedemei.

— Vrei să știi numele meu? întrebă el.

— Vreau să aflu cum anume credeți c-ați provocat aceste tulburări.

El oftă.

— Până în urmă cu trei zile, eram un funcționar de rang înalt într-una din provincii. N-o să fie greu să ghicești care provincie, dacă-ți spun c-acolo n-au fost niciun fel de probleme, pentru că nu trăiește nici picior de înger, iar săpătorii n-au fost tolerați niciodată.

— Khideo, rosti ea, numind provincia.

El ridică din umeri.

Apoi, ea își dădu seama că-i spusese și bărbatului pe nume.

— Khideo, rosti ea din nou, iar de această dată el știa din tonul vocii că ea îi spusese lui pe nume, nu doar tărâmului care fusese numit după el.

— Ce-anume știi despre mine? Un așa-zis regicid. Un bigot care-a dorit o societate alcătuită doar din ființe umane pure. Ei bine, nu există ființe umane pure, după părerea mea. Am vorbit despre o campanie pentru a-i goni pe toți săpătorii din Darakemba. Dar nu s-a făcut nimic vreme de mulți ani, era ceva ca să ne treacă vremea, o cale de-a ne asigura că noi suntem cei nobili, noi, ființele umane pure, dacă ceilalți, cei care trăiesc printre animale, ar putea înțelege acest lucru. Văd dezgustul pe chipul tău, dar așa

am fost educat eu, iar dacă i-ai fi văzut pe săpători așa cum i-am văzut eu, ucigași, cruzi, cu harapnice-n mână...

— Felul în care săpătorii din Darakemba au fost învățați să-i vadă pe oameni?

El încuviință din cap.

— Nu m-am gândit niciodată în maniera asta, până când au început recente tulburări. Mi-am ieșit din pepeni, înțelegi, atunci când s-a răspândit vestea – când am ajutat să se răspândească vestea – că-n însăși interiorul casei regelui, toți cei patru posibili moștenitori ai săi au renegat infama religie a lui Akmaro de amestec al speciilor. Ca să nu mai vorbim de propriul fiu al lui Akmaro, cu toate că știam că *el* fusese dintotdeauna unul de-ai noștri. Dar toți fiii regelui – chestia asta era ca și cum le-am fi acordat ființelor umane *pure* permisiunea de-a face orice doresc. Pentru că știu că-n cele din urmă or să câștige. Ei știau c-atunci când Motiak va deveni Motiab, iar Aronha va deveni Aronak...

— Și-au început să bată copii.

— Au început cu vandalisme. Cu strigăte. Dar, în scurtă vreme, au început să se audă alte povești, iar toate ființele umane pure pe care le cunoșteam au zis: „Ce putem face? Cei tineri sunt atât de zeloși în dorința lor de puritate. Noi le spunem să nu fie infami, dar cine poate stăpâni furia celor tineri?” La început, am crezut că vorbesc serios; le-am dat sfaturi în privința modalităților de a-i potoli pe cei care se ocupau cu bătăile. Dar mi-am dat seama că... i-am auzit întâmplător, într-un moment în care nu știau că pot să-i aud, râzând de îngerii cu aripi găurite. „Cum poate un înger să zboare, având găuri în aripi?” „Mult mai repede, dar într-o singură direcție.” Au râs cu toții. Atunci mi-am dat seama că nu-ncercau să oprească violența, se delectau cu ea. Și-i adăpostisem. Le oferisem un refugiu Nepăstraților din alte provincii ca să se întrunească în vremurile dinainte ca Akmaro să suspende toate pedepsele grave pentru erezie. Acum nu mai am absolut nici-o influență asupra lor. Nu pot să-i opresc. Singurul lucru pe care-am putut să-l fac a fost să refuz a mai pretinde că-s conducătorul lor. Mi-am dat demisia din funcția de guvernator și-am venit aici ca să-nvăț...

— Ce să-nveți, Khideo?

— Să-nvăț cum să fiu uman. Nu pur uman. Ci un om precum vechiul meu prieten Akmaro.

— De ce nu te-ai dus la el?

Din nou, în ochii lui Khideo se iviră lacrimi.

— Pentru că mi-e rușine. N-o cunosc pe Shedemei. Doar am auzit că-i riguroasă și nemilos de cinstită. Ei, nu, am auzit de-asemena că pledează pentru amestecul speciilor și tot felul de alte monstruozități. Așa s-a răspândit vestea despre ea în orașul meu. Fostul meu oraș. Dar, vezi tu, în ultimele săptămâni mi-a trecut prin cap că, dacă prietenii mei sunt detestabili, poate c-ar trebui să-nvăț de la dușmani.

— Shedemei nu-i dușmanul tău.

— Pe vremuri, eu eram dușmanul ei, pân-acum. Mi-am dat seama că toată ura față de îngerii mi-a fost inculcată din copilărie și am continuat să am astfel de sentimente pentru că era tradiția poporului meu. De fapt, am cunoscut și mi-au plăcut mai mulți îngeri, inclusiv un bătrân erudit din casa regelui.

— Bego, rosti Edhadeya.

El se uită la ea surprins.

— Bineînțeles că este mai bine cunoscut aici, în capitală. Apoi îi scrută chipul și se încruntă. Ne-am mai întâlnit?

— Demult, cu mult timp în urmă. N-ai vrut să m-ascuți.

— Am spus ce-avem pe inimă fiicei regelui, spuse el.

— Cu excepția lui Akmaro însuși, n-ai fi găsit pe altcineva mai bucuros să audă aceste vorbe de la tine. Tatăl meu te onorează, în ciuda faptului că nu-i de acord cu tine. Atunci când o să consideri de cuviință să-i spui c-acel dezacord nu mai există, el o să te îmbrățișeze ca pe-un frate pierdut demult. La fel Ilihi, la fel Akmaro.

— N-am vrut s-ascult de femeii, spuse Khideo. N-am vrut să trăiesc cu îngeri. N-am vrut ca săpătorii să fie cetățeni. Acum am ajuns la o școală condusă de femeii, ca să-nvăț să trăiesc împreună cu îngeri și săpători. Vreau să-mi schimb atitudinea și nu știu cum anume.

— Singura lecție-i să vrei; restul e practică. N-o să-i spun tatălui meu sau altcuiva cine ești.

— De ce nu mi-ai spus numele tău?

— Mi-ai mai fi vorbit în cazul ăsta?

El râse amar.

— Bineînțeles că nu.

— Și te rog să-ți aduci aminte că și tu te-ai abținut să-mi spui numele tău.

— L-ai ghicit destul de repede.

— La fel ca și tine.

— Dar nu destul de repede.

— Și spun că nimeni n-a avut de pierdut. Ea se ridică din scaun. Adăugă: Poți lua parte la orice oră de curs, dar trebuie să faci lucrul ăsta-n liniște. Ascultă. O să-nveți la fel de multe lecții de la elevi ca și de la profesori. Chiar dacă observi că n-au sub nici-o formă dreptate, ai răbdare, observă, învață. Ceea ce contează acum nu-i corectitudinea părerii, ci faptul de-a afla ce păreri au. Înțelege?

El încuviință, dând din cap.

— Nu-s obișnuit să fiu respectuos.

— Nu fi respectuos, replică ea țăfnoasă – un ton al vocii pe care Shedemei o învățase din neatenție. Fii doar tăcut.

În zilele care-au urmat, Edhadeya îl observă – de la distanță, dar cu atenție. Unii dintre profesori au fost în mod clar iritați de prezența bătrânului, dar Khideo a remarcat, și în scurtă vreme începu să le ocolească orele de curs. Fetele se obișnuiră rapid cu el, nebăgându-l în seamă în clasă și, treptat, incluzându-l la masă și în curte. I se cerea să ajungă la un raft mai de sus. Unele dintre fete chiar începuseră să se cațere pe el atunci când ședea sprijinit de vreun copac, folosindu-l spre a ajunge la crăci la care n-ar fi ajuns altminteri. Îi spuneau Lissinits – „scară”. Lui părea să-i placă numele.

Edhadeya ajunsese să-l aprecieze pentru ceea ce era. Totuși, două lucruri cântăreau mult, din punctul ei de vedere. Se gândea tot timpul la faptul că un om ca el, un bigot convins, putea de fapt să dea dovadă, în adâncul sufletului, de-o foarte mare decență. Tiparul exterior al vieții sale nu reflecta în mod necesar ceea ce era înlăuntrul lui. A fost nevoie de niște evenimente îngrozitoare spre a-l trezi, a-l face să se despoaie de omul care părea a fi și să dea la iveală acel sine lăuntric. Iar sinele cel decent acolo putea fi găsit.

Celălalt lucru care-i persista în minte era ceea ce spusese el despre frații ei. Nepăstrații se adunaseră vreme de treisprezece ani, dar nu se întâmplase nimic. Apoi, Akma reușise să-i convingă pe toți frații ei, pe toți fiii regelui, să renege credința în Păstrător și, mai ales, supunerea față de religia lui Akmaro. Iar începând de atunci, oamenii cei mai plini de răutate se simțiră liberi să-și vadă de tenebroasele treburi.

Probabil că nu asta era ceea ce intenționa Akma. Dacă ar înțelege în felul în care-a înțeles Khideo, oare nu s-ar opri?

Ar trebui să vorbesc cu Mon, nu cu Akma, își zise ea – fără să-și dea seama că, probabil, deja luase hotărârea de-a vorbi cu Akma. Dacă-ăș putea să-l fac să se desprindă de ceilalți... dar nu, știa că așa ceva era imposibil.

Niciunul dintre frați nu-i va trăda pe ceilalți; așa gândeau. Nu, trebuia să fie Akma. Dacă se răzgândea el, or să se răzgândească și ei. El o să-i convingă.

Auza tot timpul vocea deznădăjduită a lui Luet: „N-a mai rămas nimic în el, Edhadeya. Decât ură.” Dacă era adevărat, în cazul ăsta a vorbi cu Akma era o pierdere de vreme. Dar Luet nu putea vedea în inima lui. Dacă Khideo avea o scânteie de decență în el, nu putea și Akma să aibă? Totuși, el era tânăr; fusese afectat în copilărie cu mult mai mult decât Khideo. De atunci, lumea devenise hidoasă; dac-ar vedea adevărul, n-ar alege el să fie un om diferit, într-o lume diferită?

Acestea erau gândurile care o muneau într-o seară când încuia școala, lăsându-l pe Khideo – nu, pe Lissinits – pe post de supraveghetor. Apoi, cu torța în mână, păși în aerul aspru de toamnă, către casa tatălui ei. Pe drum, își zise: „Ce-ar fi să nu existe nici-o siguranță? Dac-aș fi fost o femeie săpător – sau un bărbat, ori un copil – n-aș fi-ndrăznit să merg prin întuneric, de frică să nu tabere pe mine niște oameni cruzi care mă urăsc, nu pentru ceea ce-am făcut, ci din cauza formei corpului meu. Pentru oamenii aceia, aceste străzi sunt pline de teroare, acolo unde, toată viața mea, am pășit fără frică, zi și noapte. Oare pot ei fi cu-adevărat cetățeni, atâta vreme cât n-au libertatea de-a se plimba prin oraș?”

După cum se aștepta, Akma se afla în casa regelui, în aripa bibliotecii, acolo unde își petrecea cele mai multe nopți. Acum nu dormea. Era treaz, citind, studiind, luându-și notițe pe o bucată de coajă de copac dată cu ceară; una din cele vreo zece bucăți acoperite.

— Scrii o carte? întrebă ea.

— Nu-s un sfânt, replică el. Nu scriu cărți.

Dădu bucățile de scoarță la o parte. Ei îi plăcea felul în care se uită la ea, ca și cum sperase c-o să vină. Acum îi captase atenția, iar ochii lui nu se plimbau pe trupul ei, așa cum făceau majoritatea bărbaților. El o privi în ochi. Ea se simțea ca și cum ar fi trebuit să rostească ceva foarte inteligent sau foarte înțelept, pentru a justifica interesul lui față de ea.

Nu, își spuse ea. ăsta-i doar una dintre șmecheriile lui. Unul dintre lucrurile pe care le face pentru a-i câștiga pe ceilalți. Iar eu una nu mă aflu aici pentru a fi câștigată. Am venit să predau, nu să-nvăț de la alții.

Spre surprinderea ei, ceea ce scoase ea pe gură nu semăna cu nimic din ceea ce venise să spună.

— Pe vremuri te iubeam, zise ea.

Pe chipul său se ivi un zâmbet trist.

— Pe vremuri, șopti el. Înainte să fie vorba despre credință.

— Există oare o problemă de credință, Akma? întrebă ea.

— Pentru că doi oameni care se iubesc trebuie să se-ntâlnească, nu-i așa? Iar doi oameni care trăiesc în lumi diferite n-au șanse să se-ntâlnească.

Ea știa ce voia el să spună; mai avuseseră și înainte această discuție, iar el insistase că, în timp ce ea trăia într-o lume imaginară, în care Păstrătorul Pământului veghea asupra tuturor, el trăia într-o lume reală, din piatră, aer și apă, unde oamenii trebuiau să-și găsească propriile scopuri.

— Și totuși, ne-ntâlnim aici, replică ea.

— Asta rămâne de văzut.

Cuvintele lui erau reci și distante, dar ochii lui îi scrutau chipul. Pentru ce? Ce-anume vrea să vadă? O rămășiță a iubirii mele pentru el? Dar ăsta-i singurul lucru pe care nu-ndrăznesc să i-l arăt pentru că nu cutez să-l găsesc în mine. Nu-l pot iubi, pentru că numai o femeie monstruoasă și dură poate să-l iubească pe bărbatul care-a pricinuit atâtea suferințe fără rost.

— Ai auzit rapoartele din provincii?

— Există multe rapoarte, spuse Akma. La care anume te referi?

Ea refuză să accepte acest joc de-a inocenței. Așteptă.

— Da, am auzit rapoartele, spuse el. Niște lucruri îngrozitoare. Mă-ntreb de ce n-a chemat tatăl tău armata.

— Ca s-atace ce-anume? întrebă ea cu dispreț. Ești mai inteligent decât atât, Akma. Armata-i inutilă împotriva derbedeilor care se fofilează în oraș purtând în timpul zilei haine de persoane respectabile din afaceri, negoț sau alte activități.

— Eu-s învățat, nu tactician, spuse Akma.

— Chiar ești? întrebă ea. M-am gândit foarte mult la lucrul ăsta, Akma, iar atunci când mă uit la tine, nu văd un învățat.

— Nu? Ce fel de monstru ai hotărât că sunt?

— Nu un monstru. Doar un derbedeu de rând. Mâinile tale au făcut găuri în aripile unor copii de înger. Săpătorii se-ascund îngroziți pe timpul nopții pentru că se tem că-ți vor vedea umbra interpunându-se între ei și lumina lunii.

— M-acuzi de chestia asta la modul serios? Eu n-am ridicat în viața mea mâna la cineva.

— Tu ai provocat situația asta, Akma. Tu i-ai pus în mișcare, o armată întreagă, toată armata urâtă, crudă, rea a celor care bat copiii.

El ridică din umeri; chipul lui se schimonosi de o emoție profundă.

— Nu se poate să-mi spui lucrul ăsta. Știi bine că-i o minciună.

— Sunt prietenii tăi. Ești eroul, Akma. Tu și frații mei.

— Eu nu-i controlez! spuse el.

Cu greu își putea stăpâni glasul.

— Oh, nu? replică ea. Atunci ce, te controlează ei pe tine?

El se ridică de la masă, răsturnând-o.

— Dacă m-ar controla, acum aș fi fost afară, predicând împotriva micuței religii jalnice a tatei. Ei cerșesc, sunt stăruitori. Ominer e total în favoarea acestui lucru, „bate fierul cât e cald”, spune el. Dar refuz să-mi asociez numele cu vreuna din persecuțiile astea. Nu vreau ca eventual cineva să aibă de suferit – nici măcar săpătorii, indiferent de ceea ce crezi despre mine. Iar îngerii aceia, care-au găuri în aripi – crezi că n-am auzit despre asta cu aceeași furie ca oricare altă persoană cu bun-simț? Crezi că nu vreau să fie pedepsiți cei care-au făcut așa ceva?

Glasul lui tremura de emoție.

— Crezi c-ar fi avut îndrăzneala să facă lucrul ăsta, dacă n-ai fi fost tu?

— Nu eu am inventat asta! Nu eu am generat ura și resentimentul săpătorilor! Tații noștri-s cei care-au făcut acest lucru, atunci când au schimbat întreaga structură religioasă a statului, pentru a-i include pe săpători ca și cum ar fi fost niște persoane...

— Sunt treisprezece ani de când au făcut acele schimbări, iar în tot acest timp nu s-a-ntâmpnat nimic. Apoi voi anunțați că nu există niciun Păstrător – în ciuda visului meu adevărat prin care Păstrătorul i-a salvat pe Zenifi? În ciuda faptului că se știa că doar prin puterea Sufletului Suprem au fost traduse cronicile din care voi ați obținut „dovada”. Tu-i convingi pe frații mei – chiar și pe Mon, nu știu cum, chiar și pe Aronha, care-a știut întotdeauna să discearnă adevărul de prostie –, apoi, atunci când moștenitorii tatei sunt uniți în necredința lor, se deschid zăgazurile.

— În cazul ăsta, ai putea s-o învinovățești și pe mama mea. În definitiv, ea mi-a dat viață.

— Oh, cred că există vinovăție înainte de tine. De exemplu, am descoperit că Bego a făcut parte dintr-o conspirație de lungă durată împotriva învățăturilor lui Akmaro. Dacă-ți scotocești în mod cinstit memoria, mă-ntreb dacă n-o să descoperi că Bego a fost cel care te-a condus la „descoperirea” nonexistenței Păstrătorului.

— Bego nu face parte din nimic. Trăiește pentru cărțile lui. Trăiește-n trecut.

— Iar tatăl tău inventa un nou viitor, despărțindu-se de trecut. Da, lui Bego i-ar plăcea tare mult, nu-i așa? Iar el n-a crezut niciodată-n Păstrător, îmi dau seama de-asta acum – insistând asupra unei explicații naturale pentru orice. Fără miracole, vă rog – îți aduci aminte că spunea tot timpul lucrul ăsta? Fără miracole. Poporul lui Akmaro a scăpat pentru că era-n interesul gardienilor săpători să-i lase să fugă. Păstrătorul nu i-a făcut s-adoarmă. I-a văzut cineva dormind? Nu, Akmaro pur și simplu a avut un vis. Întotdeauna caută explicația cea mai simplă, asta ne-a învățat el.

— Ne-a învățat pentru că-i adevărat. E cinstit, din punct de vedere intelectual.

— Cinstit? Akma, cea mai simplă explicație a majorității acestor povești este aceea că Păstrătorul trimite vise adevărate. El intervine, câteodată, în viețile oamenilor. Pentru a evita să consideri că trebuie să produci cele mai complicate, întortocheate și insultătoare speculații. Ai curajul să-mi spui că visul meu a avut semnificație pentru c-a reamintit de poporul Zenifilor, nu pentru c-am fost, de fapt, capabilă să fac distincția dintre un vis adevărat și unul obișnuit. Pentru a nu crede în Păstrător, trebuie să crezi c-am fost și continui să fiu o nebună care se autoamăgește.

— Nu o nebună, spuse el, cu o suferință adevărată pe chip. Erai un copil. Pe vremea aia, ți se părea real. Așa că, desigur, îți amintești de lucrul ăsta ca fiind real.

— Vezi? Ceea ce tu numești cinste intelectuală eu consider autoamăgire. N-o să mă crezi, atunci când stau, în carne și oase-n fața ta, și-ți declar ceea ce-am văzut...

— Halucinațiile pe care le-ai avut printre visele nopții.

— Nici tu n-o să crezi simplul adevăr a ceea ce susțin cronicile – că Rasulumii, la fel ca Nafarii, au fost aduși înapoi pe Pământ după milioane de ani de exil într-o altă lume. Nu, nu poți să te rezumi la explicația asta simplă că cei care-au scris lucrurile astea chiar știau despre ce-anume vorbesc. Trebuie să decizi că scrierile au fost create de autori mai târzii care pur și simplu consemnau legende străvechi care dădeau o explicație pentru divinitatea Eroilor, pretinzând c-au venit din ceruri. Nimic nu poate fi citit de-a dreptul. Totul trebuie strâmbat spre-a se potrivi cu articolul tău unic, de bază, conform căruia nu există Păstrător. N-ai de unde să știi lucrul ăsta! N-ai nici-o dovadă! Și cu toate astea, credința-n această unică premisă – împotriva căreia ai o mie de mărturii scrise și cel puțin zece martori în carne și oase, inclusiv pe mine – credința-n această unică premisă te face să pui în

mișcare înlănțuirea evenimentelor care duce la mutilarea unor copii pe străzile orașelor și satelor din Darakemba.

— Din pricina asta-ai venit? întrebă Akma. Ca să-mi spui că neîncrederea mea-n visul tău adevărat îți insultă sentimentele? îmi pare rău. Sperasem c-o să fii suficient de matură ca să-nțelegi că rațiunea trebuie să triumfe asupra superstiției.

Nu reușise să-l atingă. N-ajunsese la acea scânteie de decență ascunsă adânc înlăuntru. Pentru că nu exista o astfel de scânteie, își dădea ea seama acum. El îl respinsese pe Păstrător, nu pentru că fusese atât de tare rănit pe când era copil, ci pentru că ura cu adevărat lumea pe care voia s-o creeze Păstrătorul. Îi plăcea răul; din pricina asta n-o mai iubea.

Fără o vorbă, ea se întoarse și dădu să plece.

— Așteaptă, spuse el.

Ea se opri; proteste, lăsa să țâșnească o altă scânteie de speranță.

— Nu stă-n puterea mea să pun capăt persecuțiilor ăstora, dar tatăl tău poate.

— Crezi că n-a-ncercat?

— Abordează-n mod greșit problema, răspunse Akma. Gărzile civile n-or s-aplice legea. Majoritatea sunt, de fapt, de partea Nepăstraților.

— De ce nu pronunți niște nume? întrebă Edhadeya. Dacă vorbeai serios atunci când spuneai că vrei să pui capăt cruzimii...

— Oamenii pe care-i știu sunt cu toții bătrâni și niciunul nu iese afară ca să bată copii. O să m-asculți?

— Dac-ai un plan, o să i-l prezint tatei.

— E destul de simplu. Motivul pentru care Nepăstrații sunt atât de furioși este acela că n-au decât două variante: fie să se-alăture unei religii de stat care-i obligă să se asocieze cu creaturi inferioare – nu discuta în contradictoriu cu mine, îți spun doar ceea ce cred ei...

— Tu crezi același...

— Nu m-ai ascultat niciodată suficient ca să știi ce anume gândesc eu, și oricum nu contează. Ascultă-mă acum. Ei se răzvrătesc dintr-un sentiment de furie neputincioasă. Nu pot să-l lovească pe rege, dar îi pot lovi pe preoți și pe săpători. Dar dacă regele-ar decreta că nu mai există o religie de stat?

— Să abolească Casele Păstrătorului?

— Nicidecum. Să-i lase pe Păstrați să se-ntrunească și să-și împărtășească credințele și ritualurile – dar numai dacă vor să facă asta. Și să-i lase pe cei care cred în altceva să aibă întrunirile lor și, fără amestecul

altcuiva, să aibă *propriile* ritualuri și învățături. Atâtea întruniri, atâtea credințe câte vrea lumea. Iar guvernul pur și simplu va sta și va privi, fără să se-amestece cu vreunul dintre ei.

— O națiune ar trebui să aibă o singură minte, rosti Edhadeya.

— Tatăl meu a distrus orice speranță în sensul ăsta în urmă cu treisprezece ani, spuse Akma. Să declare regele credința și întrunirea religioasă o problemă privată, care nu-i de interes public, și-o să fie pace.

— Cu alte cuvinte, ca să-i salvăm de-atacuri pe Păstrați, ar trebui să renunțăm la ultimele protecții pe care le-avem?

— N-au nici-o protecție, Edhadeya. Știi lucrul ăsta. Regele-l știe. A aflat limitele autorității sale. Dar în momentul în care-a abolit orice sponsorizare din partea statului a unei religii, poate să dea o lege conform căreia nimeni nu poate fi persecutat din cauza religiei sale. Asta o s-aibă eficacitate, pentru c-o să-i protejeze pe toți, în mod egal. Dacă Nepăstrații doresc să alcătuiască o adunare de credincioși, ei or să aibă protecție. O să fie-n interesul lor să susțină legea asta. Gata cu întrunirile secrete. Fără societăți secrete. Totul e pe față. Sugerează asta tatălui tău. Chiar dacă nu consideri că ideea are vreun merit, el o să fie de acord. O să-și dea seama că-i singura cale.

— N-o să se lase păcălit, așa cum nu m-am lăsat nici eu, spuse Edhadeya. Decretul ăsta pe care-l propui e exact ceea ce-ai urmărit tot timpul.

— Nici măcar nu mi-a trecut prin cap până ieri, spuse Akma.

— Oh, scuză-mă, am uitat că lui Bego i-a trebuit o anumită perioadă de timp ca să vă facă să considerați că ideile lui sunt și ale voastre.

— Edhadeya, dacă religia tatălui meu nu se poate susține singură doar prin puterea adevărului ei, fără vreun ajutor din partea guvernului decât protejarea membrilor ei de violențe, în cazul ăsta nu merită să supraviețuiască.

— O să-i spun tatei ceea ce-ai zis.

— Bine.

— Dar pun rămașag cu tine chiar acum, pe cât vrei tu, că-ntr-un an o să fii cauza directă a și mai multor persecuții la care vor fi supuși Păstrații.

— Nu mă cunoști deloc, dacă-ți închipui c-ar fi posibil așa ceva.

— Oh, o să ai o grămadă de motive răsunătoare pentru care suferințele lumii nu sunt opera ta, pentru că ți-ai dovedit deja abilitatea de-a te amăgi nemăsurat. Dar, într-un an, Akma, niște familii or să plângă din cauza ta.

— Familia mea, probabil, din moment ce mă jelesc ca și cum aș fi mort, rosti Akma.

Râse, ca și cum ar fi fost o glumă.

— Nu-s singurii, rosti Edhadeya.

— Nu-s mort, replică Akma. Sunt o persoană miloasă, indiferent de ceea ce-ai ales să crezi despre mine. Îmi aduc aminte de propria suferință, îmi aduc aminte de suferința altora. Îmi aduc aminte, de asemenea, că te-am iubit.

— Mi-aș dori să uiți, rosti Edhadeya. Chiar dac-a fost adevărat, tu ai stricat totul cu mult timp în urmă.

— Încă te mai iubesc, rosti el. Te iubesc cât de mult pot iubi eu pe cineva. Mă gândesc tot timpul la tine, la bucuria pe care-aș simți-o dacă măcar o dată aș putea să te am lângă mine, ca sprijin, așa cum mama îl sprijină pe tata în tot ceea ce-ntreprinde.

— Ea poate face lucrul ăsta, pentru că tot ceea ce-ntreprinde el este bun.

Akma încuviință, dând din cap.

— Știu. Nu te prefacă că noi nu suntem împreună din pricina credințelor mele. Ești la fel de încăpățânată ca și mine.

— Nu, Akma, spuse ea. Nu-s încăpățânată. Sunt doar onestă. Nu pot nega ceea ce știu.

— Dar poți ascunde ceea ce știi, rosti Akma, cu un zâmbet amar.

— Ce-nseamnă lucrul ăsta?

— În toată această conversație, n-ai catadicsit să pomeniști de faptul că soră-mea o să se mărite cu cea mai jalnică ființă umană pe care-o cunosc.

— Am presupus că ți-a spus familia.

— A trebuit s-aud lucrul ăsta de la Khimin.

— Îmi pare rău. Asta a fost decizia lui Luet, sunt sigură. Poate că nu a vrut să te facă să suferi.

— Pentru mine-i moartă, acum, zise Akma. S-a dat pe mâna torționarilor și pe mine m-a respins. Din punctul meu de vedere, tu faci același lucru.

— Tu te-ai dat pe mâna torționarilor, Akma, și m-ai respins. Didul nu-i un torționar. E omul care-ar fi trebuit să fii tu. Ceea ce apreciază Luet la el e ceea ce-i plăcea la tine. Dar care nu mai există.

Cu condescendență, el o lăsa să aibă ultimul cuvânt, cu privirea în gol, în timp ce ea părăsea încăperea.

Câteva minute mai târziu, Bego și Mon auziră niște zgomote îngrozitoare de lucruri sparte și făcute zob și se năpustiră în bibliotecă, unde-l găsiră pe Akma zdrobind taburetele de masă, făcându-le fărâme. Plângea în hohote, fără a scoate o vorbă, iar ei asistară îngroziți cum el urlă ca un animal și sfărâmă fiecare piesă mică de mobilier mic din bibliotecă.

Mon observă, totuși, că înainte de a începe, el pusese cu grijă pe o policioară toate bucățile de scoarță de copac pe care lucrase. Chiar dacă Akma dăduse frâu liber furiei sale, nu uitase atât de mult de sine încât să-și piardă munca zilei.

Ulterior, Akma oferă o explicație scurtă, pe un ton posac. Sora sa urma să se mărite cu unul dintre torționari. Nu voia să-i rostească numele, dar Mon știa că Luet fusese la Bodika în ultimele câteva săptămâni și nu era greu de ghicit. Pentru Mon, Didul n-avea nici-o însemnătate. Ceea ce-l șocă puternic fu știrea că Luet se mărita. Se gândise... avea de gând să... când o să termine toată trășenia asta. Atunci când situația o să se normalizeze. Când n-o să-i mai fie rușine să dea ochii cu ea. Asta era motivul, își dădu el seama acum. Din cauza asta aștepta. Pentru că nu era în stare să vorbească cu ea, nu-i putea spune ce simte, pentru că-și negase sentimentul adevărului. Pentru că fiecare cuvânt pe care l-ar fi rostit ar fi fost mânjit de minciuni.

Nu minciuni. Nu există minciuni; lucrurile în care credem Akma și cu mine sunt adevărate. Senzația asta pe care-o am este o iluzie, știu lucrul ăsta. Pur și simplu nu mă puteam aduna ca să dau ochii cu Luet, atât timp cât am senzația că-s un escroc. Aveam nevoie de mai mult timp, de mai multă forță. De mai mult curaj.

Acum nu mai contează. Acum, când atac religia lui Akmaro, conștiința mea-i curată. Atunci când tata o să decreteze că toate religiile-s egale, că toate întrunirile beneficiază de protecția legii, în momentul ăla o să ieșim la lumina zilei, fără să ne mai ascundem, și totul o să fie limpede. E bine că n-am nici-o legătură afectivă care să complice lucrurile. E bine că m-am băgat în chestia asta cot la cot cu frații mei, cu prietenul meu, nu târât de-o femeie care nu poate să depășească acel glas lăuntric pe care a fost educată să-l considere ca fiind al Păstrătorului Pământului. Pentru mine, Luet ar fi fost o alegere greșită. Eu aș fi fost o alegere greșită pentru ea.

Aș fi fost o alegere greșită pentru ea. În momentul în care îi trecu prin cap acest gând, în sfârșit sentimentul adevărului îi conferă o senzație de calm. Avea din nou dreptate, în ochii Păstrătorului.

Aceasta era cea mai devastatoare descoperire: dacă Păstrătorul se dovedea că există, în definitiv, el îl cântărise pe Mon și-l găsisese nevrednic de iubirea femeii pe care o voise pe vremuri. Dar Mon nu putea scăpa de sâcâitoarea îndoială că, dacă n-ar fi fost prins în urzelile lui Akma, lucrurile s-ar fi desfășurat altfel. Ar fi fost atât de îngrozitor să continui a crede în Păstrător, s-o am pe Luet de soție și să trăiesc în pace? De ce nu m-a lăsat Akma-n pace?

Alungă din minte asemenea gânduri lipsite de loialitate și nu împărtăși nimănui aceste sentimente.

10

STRĂVECHI CĂI

Akma îl căută pe Bego toată dimineața, dar nu reuși să-l găsească. Avea nevoie de sfatul bibliotecarului; fusese chemat de rege, iar Akma habar n-avea la ce să se-aștepte. Dacă era să fie acuzat de o fărădelege, l-ar fi chemat Motiak, în maniera asta, în apartamentul lui privat? Akma avea nevoie de-un sfat, iar singurii care i-l puteau da știau mai puțin decât el. Ei bine, Aronha știa, de fapt, mai multe despre conducerea regatului – mai multe decât oricine altcineva, pentru că fusese educat întreaga viață în acest sens. Dar singurul lucru pe care i-l putuse spune Aronha era că nu credea că Akma ar fi în pericol.

— Tata nu-i genul care să te cheme-n apartamentul lui ca să te-nvinovățească de-un delict. El face lucrurile astea pe față, conform procedurii normale. Probabil că e ceva legat de decretul pe care i l-ai sugerat Edhadeyei aseară.

— N-aveam nevoie să-mi spui lucrul ăsta, rosti Akma. Speram că n-o să trebuiască să mă duc, neștiutor, să mă confrunt cu ceva anume.

— Oh, recunoaște că ți-e frică, zise Khimin. Știi c-ai fost rău, iar regele probabil că-i suficient de supărat ca să te sfâșie, dacă n-ar fi un despot atât de binevoitor.

În ultimele săptămâni, Khimin descoperise în vechile cronică că orașul Basilica fusese guvernat de un consiliu ales, iar acum sugera în mod constant ca monarhia să fie abolită. Dar nimeni nu-i dădea atenție.

— Nimic n-o să ne-oprească să vorbim diseară, nu-i așa? întrebă Ominer.

Având în vedere că încercase să-i facă să iasă în public, în ultimele luni, în toiul persecuției, atunci când ar fi fost cu adevărat îngrozitor să te pronunți împotriva Păstraților, era firesc ca Ominer să fie îngrijorat că Akma ar putea să decidă să tergiverseze lucrurile.

— O să poți să-ți ții discursul, zise Akma. Așa cum e scris, nu uita. Nimeni nu trebuie să improvizeze-n goana calului.

Ominer își dădu ochii peste cap.

Akma se întoarse către Mon.

— Tu ai fost foarte tăcut.

Mon își ridică privirea, trezit brusc din reveria sa.

— Mă gândeam, pur și simplu. Așteptăm de foarte multă vreme. Acum mergem înainte. E foarte bine. E-o ușurare, nu crezi?

— Cum rămâne cu întâlnirea mea de azi cu tatăl tău? întrebă Akma.

— O să te descurci, zise Mon. Ca-ntotdeauna. Or să-ncerce să te convingă să renunți. O să fii politicoș și-o să refuzi să faci asta. Simplu. Sunt dezamăgit că nu ne-au invitat și pe noi ca să fim de față. Zâmbi.

Akma ascultă cuvintele lui Mon. Nu era nimic ciudat în ceea ce spusese. Totuși, ceva nu-i dădea pace. Era ceva-n neregulă cu Mon. Oare nu se mai putea conta pe el? Ce-ar fi ca-n seara asta Mon să se ridice și să spună răspicat că el e de partea tatălui său? O divizare între fiii lui Motiak ar distruge totul – toată lumea ar presupune că fiul cel loial o să devină moștenitorul și că reformele lui Akmaro vor fi permanente. Că Păstrații or să aibă întotdeauna un cuvânt de spus în guvernare. Prin urmare, ar fi o afacere bună să faci parte dintre Păstrați, iar religia lui Akmaro își va păstra poziția dominantă. Akma nu-și făcea iluzii – doctrina pe care va-ncepe s-o predice, din seara asta, nu va fi genul de ideologie care să agite spiritele; nimeni n-o să moară pentru această religie. Doar o să atragă adepți promițând o reîntoarcere la vechea tradiție și părând a fi religia viitorului – îndeosebi, atunci când Aronha o să urce pe tron. Cu siguranță va deveni religia dominantă aproape imediat, din punct de vedere numeric. Lucru mult mai important, conducerea noii întruniri va constitui miezul viitoarei guvernări. Akma o să aibă grijă ca, în momentul în care Aronha va deveni rege, singurul sfat pe care o să-l audă o să fie acela de-a declara război Elemakilor. Gata cu atitudinea defensivă – Elemakii vor fi scoși din ascunzătorile lor din munții cei înalți. Tărâmul lui Nafai va fi eliberat prin sânge de săpători, iar locul în care Akma fusese ținut în sclavie va fi un loc în care sclavii săpători vor trudi sub biciul Nafarilor. În acel moment, triumful lui va fi complet. Slăbiciunea tatălui său în fața persecuției va fi mântuită prin curajul lui Akma.

Totul va începe azi. Iar Mon o să fie de partea noastră. E-un prieten adevărat. Poate că-i așa de ursuz pentru că încă speră să fie împreună cu Luet. Păi, ăsta-i un avantaj, faptul că Luet a decis să se mărite. O să-l lase pe Mon să se concentreze pe ceea ce are de făcut. Mai mult decât ceilalți, Mon avea abilitatea de-a vorbi cu la fel de mult patos și farmec ca și Akma. Mai mult, chiar, pentru că Akma știa că el vorbește ca un erudit; Mon avea

un stil băiețos de-a vorbi, un tip de energie care comunica lumii la un nivel mai adânc decât orice ar fi putut reuși Akma. Nu se punea problema că Akma nu se aștepta să aibă succes. În ciuda lipsurilor sale ca orator, știa că, la încheierea discursului, lumea ajungea să fie convinsă de spusele lui. Se uita în ochii celorlalți în timp ce vorbea și parcă erau legați cu o coardă, trebuia doar să tragă de ea, iar cel din fața lui era la cheremul său, măcar pentru un ceas ori pentru o noapte.

Aproape ca puterile unui vizionar, așa cum le descriau vechile cronică. Numai că vizionarii erau întotdeauna femei, iar, pe lângă asta, toată povestea despre vizionare era o superstiție. Corzile pe care și le închipuia Akma erau doar o metaforă, *o vizualizare inconștientă a abilității sale de-a stabili raporturi cu străinii*.

Totuși, n-o să meargă cu regele. Akma știa acest lucru din experiență. Indiferent ce capacitate avea el de-a influența lumea, ea acționa numai asupra celor care erau măcar cât de cât receptivi. Motiak nu i-a dat niciodată lui Akma ocazia de-a lucra asupra lui.

— O să stai acolo toată dimineața, făcând mutre? întrebă Ominer. Tata te-așteaptă acum – ai întârziat deja.

— Da, spuse Akma. Mă gândeam, doar. Încearcă și tu odată, Ominer. E la fel de amuzant ca și cum ai înghiți aer ca să râgâi. Ceva ce sper că n-o să faci toată noaptea.

— Ai puțină încredere-n mine, spuse Ominer dezgustat.

Akma îl bătu pe umăr spre a-i arăta că-l tachina și că rămăseseră prieteni. Apoi plecă, pășind țănoș prin camerele care despărteau biblioteca de apartamentul privat al regelui.

Fu cel din urmă care ajunse, dorindu-și c-așa să se-ntâmples. Motiak era acolo, desigur, și, așa cum sperase Akma, tata și mama. Nu și Edhadeya, din fericire; dar... Bego? De ce era Bego de față, împreună cu celălalt sine al lui, bGo, care ședea în spatele lui și părea trist? Iar bătrânul ăla cine era?

— Cunoști pe toată lumea, rosti Motiak. Poate cu excepția lui Khideo. Te știe de pe vremea când erai bebeluș, dar nu cred v-ați mai văzut de-atunci. Khideo a fost guvernatorul țărâmului care-i poartă numele.

Akma îl salută și, la un semn din mână al regelui, se așeză la masă. Îl privea ținând pe Motiak, cu toate că nu reușea să-și stăpânească nedumerirea: ce căuta Khideo acolo? Și bibliotecarul? De ce se aflau Bego și fratele său acolo? De ce-i evitase Bego privirea?

— Akma, îți petreci cea mai mare parte a timpului în casa mea, dar nu te văd niciodată, rosti Motiak.

— Studiez foarte mult, zise Akma. Sunt recunoscător că mi-ai oferit acces neîngrădit la biblioteca voastră.

— Păcat că-n ciuda studiului tău ai ajuns să știi mai puțin decât atunci când ai început.

Motiak zâmbi trist.

— Da, replică Akma. Se pare că știu tot mai puțin, pe măsură ce-mi aprofundez studiile. În vreme ce ignoranții rămân absolut siguri de convingerile lor.

Zâmbetul lui Motiak dispăru.

— M-am gândit c-ai vrea s-afli că voi emite decretul pe care i l-ai sugerat Edhadeyei. Pare-a fi o soluție la problema imediată. Așa cum ai sugerat tu.

— Sunt recunoscător c-am putut să slujesc, rosti Akma. Eram... foarte nemulțumit de felul în care mergeau lucrurile.

— Îmi imaginez, replică Motiak. Câteodată lucrurile pe care le punem în mișcare nu merg așa cum trebuie. Nu-i așa, Akma?

Akma își dădu seama că regele făcea din nou aluzie la el, învinovățindu-l pentru persecuții. N-avea de gând să stea cu mâinile-n sân.

— Am învățat deja lecția asta, în mai multe rânduri, zise Akma. De exemplu, reforma voastră religioasă de acum treisprezece ani n-a avut efectul scontat. Ceea ce-i tragic, văzând acum unde s-a ajuns.

Motiak zâmbi din nou, numai că, de această dată, își arată mai mult adevăratele sentimente: zâmbetul era funebru, iar ochii săi dansau de furie.

— Vreau să știi, Akma, că nu-s așa de prost precum îți închipui. Știu ceea ce-ai făcut, cum ai tras sforile-n jurul meu. Am urmărit cum i-ai câștigat de partea ta pe fiii mei și n-am mișcat un deget, pentru c-aveam încredere că au bun-simț. Aici ai fost mai bun decât mine – i-am supraestimat.

— Nu cred, maiestate, spuse Akma. Cred că i-ai subestimat.

— Știu ce gândești, Akma, și nu mă mai întrerupe sau contrazice. Chiar dacă toată strategia ta este bazată pe faptul că, într-o bună zi, o să mor și o să fie altcineva rege în locul meu, te rog să nu uiți că n-am murit încă și că sunt rege.

Akma încuviință. Trebuia să fie atent. Să-l lăsăm pe rege să-și joace dramoleta. În seara asta, ultimul cuvânt o să-l aibă Akma.

— Am stat de vorbă cu tatăl și cu mama ta despre lucrurile îngrozitoare prin care-ai trecut în copilărie, și-am încercat să-nțeleg din ce motiv această

experiență i-a îndreptat pe toți către Păstrătorul Pământului, numai pe tine nu. Tatăl tău și-a cerut scuze, desigur. Și-a exprimat tot timpul regretul că greșelile lui în calitate de tată pot face să sufere oameni nevinovați.

Lui Akma îi venea să-i strige că el *nu* a provocat persecuția, că dac-ar fi găsit înțelegere, n-ar fi existat *motive ca să se-ntâmples din nou astfel de lucruri*. Îi venea, de asemenea, să-i urle în față tatălui tău, să-l lovească, să-i facă rău pentru că-ndrăznise să-i ceară scuze regelui pentru că fiul său o apucase pe căi atât de greșite. Dar își stăpâni aceste porniri, iar atunci când Motiak așteptă ca el să răspundă, nu făcu altceva decât să-ncuviințeze din cap și să rostească, docil:

— Îmi pare rău că-s o atât de mare dezamăgire pentru toată lumea.

— Ceea ce n-am putut să ne dăm seama foarte mult timp a fost felul în care-a ajuns atât de larg cunoscut și atât de rapid modul în care i-ai corupt pe fiii mei. Nu păreai a fi avut vreodată vreun contact cu cineva din rândurile Nepăstraților. Rareori ai ieșit din bibliotecă.

— Eu studiez. N-am vorbit cu nimeni, decât cu familia voastră, cu... a mea și cu alți câțiva erudiți.

— Da, ai acționat foarte atent, foarte ingenios – sau cel puțin așa am crezut. Cum a făcut Akma lucrul ăsta? ne-am întrebat. Apoi ne-am dat seama că nu Akma l-a făcut. N-a fost ideea lui Akma.

Motiak privi către Khideo. Era rândul să intervină bătrânul oștean.

— Atunci când am fost aici și m-am consultat cu regele, imediat după salvarea noastră, am intrat în legătură cu cineva care împărtășea unele dintre ideile mele. Părerile Zenifilor – că ființele umane n-ar trebui să trăiască cu niciuna dintre celelalte două specii care produc unelte. Mai degrabă, el m-a contactat, având în vedere că era la curent cu opiniile mele, iar eu nu le puteam cunoaște pe-ale lui până nu vorbeam cu el. Începând din acel moment, el a fost legătura mea cu casa regelui, iar ceea ce-mi spunea el eu le transmiteam celorlalți Zenifi. Lucru mult mai important, el mi-a promis atunci, în urmă cu treisprezece ani, c-o să-i elibereze pe toți fiii regelui. Când a reușit acest lucru, a răspândit vestea, pentru ca lumea să știe că toate reformele lui Akmaro erau temporare și că vechea ordine o să fie restaurată-n momentul în care unul dintre voi o să moștenească tronul.

Acum treisprezece ani? Era imposibil. El nu dăduse la iveală planul său decât după ce-și dăduse seama că nu există un Păstrător.

Motiak se uită la Bego. Încet, bătrânul arhivar începu să vorbească:

— Am încercat să lucrez direct cu Aronha, dar seamănă prea mult cu tatăl său. Iar Mon nu-și putea depăși disprețul față de propria persoană. Ominer – prea tânăr și nu tocmai destul de inteligent ca să-nțeleagă cum stau lucrurile. Khimin – cu siguranță prea tânăr. O vreme, am încercat să lucrez cu Edhadeya, dar mirajele ei în legătură cu visele adevărate erau prea puternice.

Motiak mârâi:

— Nu erau miraje.

— Ți-am mărturisit, Motiak, rosti Bego sfidător. N-am spus că-s de-acord cu tine. Se întoarse către Akma: Tu, Akma. Tu ai înțeles, tu, băiatul cel mai isteț pe care l-am avut elev. Și-am observat că ai abilitatea de a-i câștiga pe oameni de partea ideilor tale. Atâta vreme cât ești cu ei. Ai un talent pentru așa ceva, un talent al persuasiunii, și mi-am dat seama că nu trebuia să-i conving pe băieții lui Motiak. Trebuia să te conving doar pe tine, iar tu aveai să te ocupi de rest.

— Nu m-ai convins de nimic. M-am gândit singur la lucrul ăsta.

Bego clătină din cap.

— Esența pedagogiei presupune ca elevul să descopere totul singur. M-am asigurat c-ai ajuns la concluzia că nu există Păstrător, iar de-aici ai sărit la ceea ce voiam eu. Iar ura ta viscerală față de săpători a ajutat, desigur.

— Prin urmare, ți-ai zis că-s o marionetă? întrebă Akma.

— Nicidecum, replică Bego. Mi-am zis că ești cel mai bun elev pe care l-am avut vreodată. Mi-am zis că ești capabil să schimbi lumea.

— Ceea ce nu spune Bego, rosti Motiak, este că acțiunile lui constituie trădare și o încălcare a jurământului. Khideo a studiat în ultima vreme la școala lui Shedemei. Foarte multă filosofie morală. S-a dus la bGo, apoi Khideo și bGo l-au convins pe Bego să vină și să-mi mărturisească totul.

— Îmi pare rău că Khideo, bGo și Bego au hotărât să facă un lucru atât de inutil și neadecvat, rosti Akma. Dar, așa cum vă poate spune și Bego, prima dată când noi am aflat că el are contacte în exterior a fost după ce au început persecuțiile, când ne-ndemna încontinuu să vorbim fâțiș împotriva Păstraților. Vă rog să luați aminte că n-am făcut acest lucru. Am refuzat din capul locului să facem ceva care să încurajeze persecuțiile.

— Sunt perfect conștient de asta, zise Motiak. Din cauza asta nu ți se aduc aceleași acuzații ca lui Bego și Khideo.

— Dacă socotiți că mă puteți reduce la tăcere amenințându-mă cu pedeapsa cu moartea pentru Bego, vă-nșelați, rosti Akma. Pe mine trebuie

să mă ucideți.

Motiak sări în picioare, se aplecă peste masă și lovi cu palma tăblia din fața lui Akma.

— Eu nu omor pe nimeni, băiețăș prostuț! N-ameninț pe nimeni! Încerc să te fac să vezi adevărul despre ceea ce se petrece!

— Foarte bine, zise Akma liniștit. Văd că Bego și-a închipuit că mă are sub control. La fel ca și Khideo. Din nefericire, lucrul acesta n-a fost niciodată adevărat. Pentru că mi-am conceput planul cu mult mai înainte decât vă-nchipuiți. Am plănuit totul în timp ce ședeam pe-un deal, într-un loc denumit Chelem. Văzându-l pe tatăl meu cum îi potopește cu iubire pe tortionari și călăi, am făcut un jurământ solemn că-ntr-o bună zi o să măntorc în locul ăla având cu mine o armată, ca să-i înving și să-i supun pe Elemaki. Glia unde eu și poporul meu am fost luați în sclavie și maltratați o să cadă-n puterea Nafarilor, iar săpătorii o să fie alungați. Ei și ființele umane care-au ales să trăiască cu ei nu vor avea loc în Gornaya. Țasta-i jurământul pe care l-am făcut atunci. Tot ceea ce s-a întâmplat n-a fost decât, în parte, o-mplinire a lui. Ce-mi pasă mie de religie? Am învățat de la tata că poveștile religioase sunt doar o modalitate de a-i manipula pe oameni să facă ceea ce dorești – la fel cum a făcut cu Pabulogii. Tragedia tatălui meu este că el crede-n propriile povești.

Motiak zâmbi.

— Mulțumesc, Akma. Mi-ai spus ceea ce voiam să știu.

Akma zâmbi și el.

— Nu puteți folosi nimic din ceea ce am zis împotriva mea. Fiii voștri și cu mine am plănuit deja strategia militară care-o să ne-aducă victoria. Am studiat rapoartele iscoadelor. Voi respingeți toate informațiile folositoare, doar pentru că n-aveți niciun interes să porniți război împotriva dușmanului; noi le utilizăm, din ele tragem concluzii. Elemakii-s împărțiți în trei regate șubrede, care se ceartă-ntre ele. Le putem înfrânge pe rând. E-un plan excelent, și nu conține nici urmă de trădare. Indiferent ce rol o să joc, o să fie de slujitor adevărat și credincios al regelui. Este trist că nu voi veți fi regele căruia-i voi aduce atâta glorie, dar este dorința voastră, maiestate. Vă conjur, anunțați poporul vostru că acesta-i planul meu – să-i înfrâng și să-i distrug pe dușmanii noștri și s-aduc pace pe tot tărâmul. Uitați cât de nepopular mă face acest lucru.

— Lumea nu iubește războiul, spuse Motiak. Îi judeci greșit, dacă socotești că doresc așa ceva.

— Îi judecați greșit pe ei, nu pe mine, replică Akma. Ei urăsc constanta vigilență. Nu le place deloc s-află că Elemakii care-ntreprind raiduri știu că se pot întoarce peste fruntariile noastre, iar noi n-o să-i urmărim ca să-i distrugem. Din ce motiv credeți că există atât de mult dispreț față de săpători? De ce credeți că gărzile civile n-or să vă dea ascultare, dac-o să le porunciți să pună capăt violențelor? Deosebirea între noi, maiestate, este că eu voi canaliza această ură împotriva adevăratului dușman. Politica voastră a canalizat-o împotriva copiilor.

Motiak se ridică în picioare.

— Nu există nici-o lege care să-mi impună să-l desemnez drept moștenitor pe unul dintre fiii mei.

Akma se ridică și el în picioare.

— Dar nu există nici-o lege care să impună poporului s-aleagă moștenitorul pe care-l numiți. Poporul îl iubește pe Aronha. O să-l iubească și mai mult, când o să vadă că el dorește – că noi dorim – restaurarea străvechii ordini, a vechiului fel de-a fi.

— Tot ceea ce plănuiți, absolut totul, precum și faptul că-ndrăzniți să-mi aruncați în față lucrul ăsta – totul e legat de faptul că-s un rege blând și că nu-mi folosesc puterea-n mod arbitrar.

— Da, spuse Akma. Contez pe lucrul ăsta. Mai contez și pe faptul că iubiți regatul și că n-o să-l azvârliți în mod inutil într-un război civil sau anarhie. Îl veți desemna pe Aronha ca moștenitor. Iar atunci când va veni vremea – iar noi tragem nădejde că nu o să fie curând, maiestate, indiferent de ce vă închipuiți –, atunci noi tragem nădejde, noi credem, că veți ajunge să vă dați seama că planul nostru este, în cele din urmă, cel mai bun pentru poporul vostru. O să ne urați să ni-l îndeplinim.

— Nu, răspunse Motiak. Așa ceva n-o să fac niciodată.

— E hotărârea voastră.

— Crezi că m-ai manipulat, nu-i așa?

— Nicidecum. Singurul dușman e nația de săpători și jalnicele ființe umane aidoma șobolanilor care trăiesc pe munții cei înalți. N-am avut nici-o legătură cu procesele care-au dus la situația juridică ce-a deschis porțile persecuției, iar voi știți asta. N-am fost niciodată unul dintre jucători în acel joc nenorocit și-l dezavuez. Dar decretul pe care-l emiteți acum, da – e manipulare. Dar n-am observat ca voi să fi venit cu ceva mai bun. Se pare, însă, că recompensa mea pentru că v-am sugerat rezolvarea problemelor constă în a fi chemat în această încăpere și a fi făcut „marionetă”,

„trădător”, „schingiuitor de copii” și orice alt epitet negativ la care se poate gândi cineva. N-o să uit că mama mea și tatăl meu au stat și-au ascultat fără să ridice o dată, măcar o dată, glasul în apărarea mea.

Bego râse.

— Akma, chiar ești bărbatul care-am socotit eu c-ai fi?

O privire a lui Motiak îl reduce la tăcere.

— Akma, rosti tata, cu glas încet. Te implor s-ai milă de mine.

Nu, nu face lucrul ăsta, își zise Akma. Nu te umili-n fața mea, în felul în care te-ai umilit în fața Pabulogilor.

— Mi-am scrutat memoria și conștiința, continuă Akmaro, încercând să-mi închipui cum m-aș fi putut comporta diferit atunci, la Chelem. Te implor să-mi spui acum – ce-ar fi trebuit să fac? Faptul de-a mă-mprieteni cu fiii lui Pabulog, de-ai învăța calea Păstrătorului, doctrinele lui Binaro – lucrul ăsta ne-a adus eliberarea. Ne-a adus aici. Cum altfel aș fi putut-o face? Ce-ar fi trebuit să fac?

— Eu nu trăiesc în trecut, zise Akma, evitând stânjenitoarea întrebare.

— Prin urmare, nici tu nu crezi c-aș fi putut face altceva, rosti tata. Nu, nu cred c-ai putea crede. Ura și furia nu-s ceva rațional. Faptul că știi că n-aveam altă soluție nu face să dispară mânia. Înțeleg lucrul ăsta. Dar acum ești bărbat. Poți să lași deoparte lucrurile copilărești.

— Asta-i modalitatea ta de-ați cere iertare? întrebă Akma încet. Să-mi spui că fac lucruri copilărești?

— Nu-mi cer iertare, replică Akmaro. Te-avertizez.

— M-avertizezi? Ce, un avertisment din partea omului care predică pacea?

— Pretinzi că ești dezgustat de ceea ce-au săvârșit persecutorii. Dar, în ciuda înțelepciunii tale, în ciuda planurilor tale, pari a nu-ți da seama că drumul pe care-ai luat-o o să producă suferință la o scară care-o să facă aceste persecuții să pară o joacă de copii.

— Elemakii ne-au atacat. În repetate rânduri. Nu, n-o să vărs lacrimi pentru suferințele lor.

— Un băiețel de școală se uită la război și vede hărți și stegulețe, rosti Akmaro.

— Nu-mi vorbi despre război. Ai avut parte de el la fel de puțin ca și mine, iar eu am citit mai mult.

— Nu crezi că eu și Motiak am stat de vorbă despre război? Dac-am fi socotit că poate fi făcut rapid – dacă Elemakii ar putea fi înfrânți și distruși

într-o singură campanie – crezi că am fi dat înapoi? Iubirea mea de pace nu-i absurdă. Știu că Elemakii ne-atacă. Motiak simte fiecare lovitură dată poporului său de parcă l-ar lovi pe el însuși. Motivul pentru care regele a refuzat s-atace fortărețele dușmanului este acela că tot el ar pierde. Fără-ndoială, am fi distruși. N-ar mai rămâne nici măcar un soldat care s-ajungă-n străvechiul tărâm al lui Nafai. Văile din munții înalți sunt niște capcane mortale. Dar n-o s-ajungi niciodată atât de departe, Akma. Pentru că Păstrătorul respinge din capul locului planul tău. Pământul ăsta aparține în mod egal celor trei specii. Asta a spus Păstrătorul. Dac-acceptăm legea lui și trăim în pace, o să prosperăm aici. Dac-o respingem, fiule, atunci oasele noastre or să se albească-n soare precum cele ale Rasulumilor.

Akma clătină din cap.

— Dup-atâta amar de vreme, tot mai crezi că mă poți înspăimânta cu avertismente-n legătură cu Păstrătorul?

— Nu, zise Akmaro. Nu cred că te mai pot înspăimânta-n vreun fel. Dar am datoria să-ți spun ceea ce știu. Noaptea trecută am avut un vis adevărat.

În sinea lui, Akma mormăi. Oh, tată, nu te pune într-o poziție și mai stânjenitoare. Nu poți să faci față înfrângerii tale ca un bărbat?

— Păstrătorul te-a ales. Te-a recunoscut pe când erai copil și te-a pregătit pentru rolul tău în viață. Printre Nafari, nimeni nu s-a născut c-o asemenea inteligență, înțelepciune, putere.

Akma râse, încercând să respingă o lingușire atât de evidentă.

— Din cauza asta-mi tratezi ideile cu-atâta respect?

— Și nici n-a mai existat cineva c-o astfel de sensibilitate. Când erai mic, era-ndreptată către milă. Loviturile care cădeau pe Luet îți făceau mai mult rău decât cele pe care le primeai tu. Simțeai durerea celor din jurul tău, a tuturor. Dar, odată cu sensibilitatea a venit și trufia. Trebuia să fii cel care-i salvează pe ceilalți, nu-i așa? Asta-i fărădelegea pentru care nu ne poți ierta. Că mama ta, și nu tu, a fost cea care l-a-nfruntat pe Didul în ziua aceea, pe câmp. Că eu, și nu tu, am fost cel care i-a învățat, care i-a câștigat de partea lui. S-a petrecut tot ceea ce ți-ai dorit atât de mult – poporul nostru a fost mântuit, chinurile s-au terminat. Dar singurul lucru pe care nu l-ai putut suporta a fost că simțeai că n-ai nimic de-a face cu salvarea lor. Iar războiul visat de tine are legătură cu asta. Chiar dacă poporul a fost deja salvat, tu nu-ți poți găsi odihna până când nu conduci o armată pentru a-l mântui.

Chebeya începu să vorbească, cu un glas încărcat de emoție.

— Nu știi că ceea ce ne-a susținut pe noi toți a fost curajul tău?

Akma clătină din cap. Era aproape insuportabilă stânjeneala de-a le asculta jalnicele încercări de a-l face să vadă lucrurile-n felul lor întortocheat. De ce-și făceau oare acest lucru? A spune despre el că-i inteligent, apoi a nu realiza că el e suficient de isteț să vadă dincolo de poveștile lor.

Tata continuă.

— Păstrătorul te urmărește ca să vadă ce-o să faci. O să-ți apară momentul alegerii. O să ai toate informațiile de care ai nevoie ca să poți lua o decizie.

— Am ales, spuse Akma.

— Fiule, nu ai avut până acum între ce să alegi. O să-ți dai seama atunci când o să vină vremea. Pe de-o parte o să fie planul Păstrătorului – să creeze un popor al păcii, care glorifică deosebirile dintre popoarele pământului, al cerului și al ceea ce se află între ele. Pe de altă parte o să fie trufia ta, și trufia tuturor ființelor umane, partea noastră cea mai urâtă, care face ca bărbați în toată firea să găurească aripile tinerilor îngeri. Trufia care se află-n tine te-mpinge să-l respingi pe Păstrător pentru că el te-a respins pe tine, astfel încât pretinzi că nu crezi în el. Trufia ta vrea război și moarte, cere ca, dac-o mână de săpători te-au bătut pe tine și poporul tău atunci când erai copil, toți săpătorii să fie alungați din casele lor. Dac-alegi trufia, dac-alegi distrugerea, dacă-l respingi pe Păstrător, atunci el o să considere experimentul ăsta un eșec. Așa cum au eșuat Rasulumii înaintea noastră. Iar noi toți o să sfârșim asemenea lor. Mă-nțelegi, Akma?

— Te-nțeleg. Nu cred nimic din toate astea, dar te-nțeleg.

— Bun. Pentru că și eu te-nțeleg pe tine.

Akma răsă batjocoritor.

— Perfect. Atunci poți să-mi spui în ce fel o s-alegi tu și-o să mă cruți de chin?

— Fiule, atunci când ești în pragul disperării, când consideri distrugerea ca fiind singura opțiune posibilă, adu-ți aminte că Păstrătorul ne iubește. Pe toți. Prețuiește fiecare viață, fiecare minte, fiecare inimă. Pentru el toate-s prețioase. Chiar și-ale tale.

— Ce drăguț din partea lui.

— Singura constantă este iubirea lui pentru tine, Akma. El știe c-ai crezut în el tot timpul. Știe că te-ai răzvrătit împotriva lui pentru că ți-ai zis că știi cum să modelezi lumea asta într-o manieră mai înțeleaptă decât el. Știe că i-ai mințit pe toți, în nenumărate rânduri, inclusiv pe tine, în special pe tine –

și-ți spun din nou că, chiar și-n cazul în care știi aceste lucruri, doar dacă te-ai întoarce către el, o să te-aducă înapoi.

— Iar dacă refuz, în cazul ăsta Păstrătorul o să-i șteargă pe toți de pe suprafața pământului, nu-i așa? întrebă Akma.

— O să-și retragă protecția, iar apoi o să fim liberi să ne distrugem singuri.

Akma râse din nou.

— Iar asta-i ființa despre care-mi spui că-i plină de iubire?

Tata încuviință.

— Da, Akma. Cu-atât de multă iubire încât o să ne lase s-alegem singuri. Chiar dac-o s-alegem propria noastră distrugere și îi vom frânge inima.

— Și-ai văzut toate astea într-un vis? întrebă Akma.

— Te-am văzut la baza unei găuri atât de adânci, încât n-ajungea acolo pic de lumină. Te-am văzut pe tine plângând amarnic, implorându-l pe Păstrător să te distrugă, pentru că-i mai bine să mori decât să trăiești în rușine. Mi-am spus: „Da, Akma are atât de multă mândrie, încât mai degrabă ar muri decât să trăiască-n rușine.” Dar, alături de tine, în acea groapă întunecată, Akma, l-am văzut pe Păstrătorul Pământului. Sau, mai degrabă, l-am auzit zicând: „Dă-mi mâna, Akma. Îți întind mâna ca să te scot din locul ăsta. Ia-mă de mână, Akma.” Dar tu plângeai în hohote și nu-l puteai auzi.

— Am și eu vise urâte, tată, spuse Akma. Încearcă să mănânci mai devreme seara, ca să poți digera mâncarea înainte de-a merge la culcare.

Tăcerea din jurul mesei i se păru lui Akma un triumf.

Motiak se uită la Akmaro, care dădu din cap o dată. Mama izbucni în lacrimi.

— Te iubesc, Akma, rosti ea.

— Și eu te iubesc, mamă, răspunse el. Iar lui Motiak îi spuse: Iar pe voi, maiestate, vă onorez și vă respect cu supunere, în calitate de rege al meu. Porunciți să tac și nu voi mai zice nimic, dar vă rog să-i porunciți și tatălui meu să tacă. Iar dacă-i permiteți să vorbească, permiteți-mi și mie să vorbesc.

— Asta-i ce spune decretul, replică Motiak pe un ton moderat. Fără religie de stat. Libertate completă în domeniul credinței. Libertatea de-a forma adunări de credincioși. Conducătorii adunărilor să fie aleși așa cum consideră ei. Fără un mare preot numit de rege. Și-o interdicție strictă a

persecutării cuiva pe motive de credință. Așa... tatăl tău îmi spune c-am îndeplinit tot ceea ce sperase el aici. Poți pleca acum.

Akma simți victoria strălucind înlăuntrul lui ca un răsărit de soare de vară, cald și încântător.

— Vă mulțumesc, maiestate.

Se întoarse și dădu să plece.

Când ajunse la ușă, Motiak spuse:

— Apropo, tu și fiii mei nu mai aveți ce căuta în casa mea. Atâta vreme cât nu faceți parte dintre Păstrați, niciunul dintre voi nu-mi va mai vedea chipul și nu veți vedea decât cadavrul meu.

Glasul lui era moderat și egal, dar vorbele erau usturătoare.

— Îmi pare rău că aceasta este hotărârea voastră, zise Akma. Apoi, gândindu-se o clipă, întrebă: Ce se va-ntâmpla cu Bego?

Îl văzu pe bibliotecar privindu-l cu ochi triști.

— Asta chiar nu-i treaba ta, replică Motiak.

Akma plecă, închizând ușa în urma lui. Se îndreptă energic către bibliotecă, unde îl așteptau Aronha și Mon, Ominer și Khimin. Alungarea lor din casă o să doară, desigur. Dar Akma își dădea seama că putea cu ușurință să transforme panica lor într-o nouă atitudine plină de determinare. Seara asta o să fie un triumf. Începutul sfârșitului pentru toată nebunia asta cu folosirea viselor pentru a lua hotărâri privitoare la regat. Și, lucru și mai important, începutul dreptății în întreaga Gornaya.

Când o să se termine totul, o să fie pace și libertate, își spuse Akma. Și-or să-și amintească de faptul că eu am fost cel care le-a adus siguranța. Și în siguranță nu doar cât trăiesc spre a-i conduce în război, ci pentru totdeauna, fiindcă dușmanii lor vor fi distruși până la ultimul. Ce anume a făcut miticul Păstrător care să se compare cu asta?

Shedemei se întoarse tot atunci la Darakemba, tocmai pentru a putea să participe la prima adunare a lui Akma din acea seară. Știa deja din ceea ce-i spusese alții – Sufletul Suprem umplând lacunele din cunoștințele ei – cam despre ce or să discute Akma și fiii lui Motiak și ce anume însemna acest lucru. Dar ea venise pe Pământ ca să trăiască ceva vreme în societate, nu-i așa? Prin urmare, trebuia să fie martoră la evenimente de amploare, chiar dacă gândul la ceea ce sugerau ele despre natura umană îi dădea o ușoară stare de inconfort. Prin urmare, ea luă parte, împreună cu câteva eleve și profesori. Voozhum voise să vină, dar Shedemei trebuise s-o sfătuiască să renunțe.

— O să fie acolo mulți dintre cei care i-au persecutat pe Păstrați, spuse. Ei îi urăsc pe cei din poporul pământului și n-avem siguranța că te putem apăra. N-o să las niciun săpător să vină cu noi diseară.

— Oh, am înțeles greșit, zise Voozhum. Am auzit c-or să vorbească frații Edhadeyei. Au fost întotdeauna niște băieți tare buni, foarte drăguți cu mine.

Shedemei n-a avut dispoziția necesară să-i spună lui Voozhum cât de mult se schimbaseră băieții aceia.

Voozhum nu era obligată să fie la curent cu evenimentele zilei. Ea preda vechile tradiții ale poporului pământului și putea să rateze discursurile de diseară.

Când, în cele din urmă, începu întrunirea, ordinea vorbitorilor o surprinse. Aronha era cel care se bucura de cea mai mare faimă și prestigiu, fiind din copilărie îndrăgit de națiune. Oare n-ar fi trebuit el să fie lăsat ultimul? Nu. Atunci când îl auzi vorbind, Shedemei înțelese. Era un bun vorbitor, care punea multă vigoare, dar incapabil să facă limpezi problemele de substanță. Regii nu trebuiau să fie capabili să învețe, ci doar să ia hotărâri și să inspire; Aronha va fi un foarte bun rege. El nu spunea, de fapt, decât că-și iubea tatăl și-i respecta credințele religioase, dar că respecta, totodată, străvechile tradiții ale poporului Nafarilor și era bucuros că acum vor avea posibilitatea de-a coexista mai multe sisteme de credințe și ritualuri. „Voi avea întotdeauna un mare respect pentru Adunarea Păstraților, datorită mării pasiuni a tatălui meu pentru învățăturile martirului Binaro. Dar noi ne-am strâns azi aici spre a forma o altă adunare, pe care o s-o numim Adunarea Căilor Străvechi. Vrem să păstrăm vechile ritualuri publice care-au făcut parte din viețile noastre încă din perioada Eroilor. Dar, spre deosebire de alții, nu dorim ca adunarea noastră să fie una exclusivistă. Îi primim pe oricare dintre Păstrații care vor să onoreze căile străvechi. Puteți crede-n învățăturile lui Binaro și totuși sunteți bine veniți în adunarea noastră. Singurul lucru pe care-l pretindem este respectul față de ceilalți pentru păstrarea modelelor de viață care-au adus Darakembei măreție și ne-au asigurat pacea între noi vreme de atâtea veacuri.”

Ah, ce urale! Iar lumea șușotește despre înțelepciunea și toleranța lui Aronha. O să fie un rege înțelept, măreț. Shedemei se întrebă: „Oare câți dintre ei pricep că prin «căile străvechi» el înțelegea reinstaurarea sclaviei sau expulzarea săpătorilor? Niciun Păstrat autentic nu poate să li se alăture

în cadrul unui astfel de program – dar, prin invitarea lor, Aronha a reușit să creeze iluzia că adunarea lor poate include pe oricine.”

Și câți realizează, continuă Shedemei, că-n Darakemba pacea nu este mai veche de trei generații, căci până pe vremea bunicului lui Motiak națiunea Nafarilor existase în munții cei înalți, în colțurile cele mai îndepărtate din Gornaya și se alăturase celor din Darakemba cu mai puțin de-un veac în urmă? Și chiar în această privință existase nemulțumire în rândurile vechii aristocrații din Darakemba, care se simțea dată la o parte și umilită prin impunerea elitei conducătoare a Nafarilor. Nu, n-o să se discute despre asta. E posibil ca Akma să vorbească despre dorința de-a fi complet onest în privința istoriei, dar o să modeleze adevărul după cum va voi spre a-și construi un sprijin.

Discursul lui Mon fu mult mai la obiect, vorbind despre ritualurile pe care vor încerca să le păstreze. „Îi rugăm pe vechii preoți să iasă-n față în următoarele săptămâni, ca să-și ocupe locurile în cadrul ritualurilor. Desigur, unele dintre ele necesită prezența regelui; acestea nu vor fi săvârșite decât dacă și atunci când iubitul nostru Motiak va alege să fie-n fruntea lor.” Ceea ce n-a fost spus, dar a fost perfect înțeles de toată lumea, a fost faptul că, dacă Motiak n-ar fi avut chef să conducă aceste ritualuri, Aronha le-ar îndeplini el, atunci când va deveni Aronak, cândva în viitor. „O să celebrăm străvechile sărbători prin ospete, nu postind, mai degrabă cu bucurie, nu cu melancolie.”

Așa-i, își zise în sinea ei Shedemei. Asigură-te că lumea o să-nțeleagă că nu vor trebui făcute sacrificii pentru a intra-n adunarea ta. O religie care-i blândă, dar n-are lumină; e plină de formă, dar n-are substanță; e plină de tradiție, dar nu are precepte.

Ominer își petrecu timpul vorbind despre calitatea de membru al adunării. „Adăugați-vă numele pe liste – nu-i nevoie s-o faceți azi, puteți oricând în următoarele câteva săptămâni. Înscrierea pe listă se va face-n casele preoților. Vă solicităm să donați tot ce puteți, ca să ne ajutați să plătim pentru terenul unde să ne putem aduna și pentru-a ajuta la sprijinirea școlilor pe care le vom întemeia spre a-i educa pe copiii noștri în străvechile tradiții, așa cum am fost noi educați în casa regelui. De-un lucru puteți fi siguri – din momentul în care-ați fost admiși pe listele Adunării Căilor Străvechi, niciodată n-o să fiți dați afară pe motiv de diferență de opinie cu vreun preot.”

O altă lovitură directă dată Adunării Păstraților. Cât despre donații, Shedemei fu cât pe ce să râdă de cinismul implicit. Păstrații erau, în majoritate, săraci, și donau cu toții muncă și bani cu mari sacrificii pentru plata clădirilor și a profesorilor școlilor lor. Dar făceau acest lucru datorită credinței lor fervente și a profunzimii implicării lor. Adunarea Căilor Străvechi, însă, nu va căpăta acel nivel de contribuție de la membrii ei de rând. Cu toate acestea, nu vor fi lipsiți de fonduri, pentru că toți oamenii de afaceri bogați vor fi conștienți că partea lor de contribuție va fi remarcată și ținută minte de viitorul rege și de frații săi. Oh, nu vor fi reduceri de buget, iar preoții care primeau salariu înainte de reformele lui Motiak vor avea din nou venituri. Gata cu tâmpenia asta-n care preoții lucrează alături de oamenii de rând? Noua preoție o să fie de mare clasă.

Khimin, fiind tânăr, se bâlbâi puțin în discursul său, dar publicul păru să considere drăgălașe greșelile lui. Îi mai rămăsese doar să-și afirme acordul cu tot ceea ce spusese frații săi și să facă anunțul că, imediat ce Adunarea va fi bine organizată în Darakemba, Akma și fiii lui Motiak vor călători în toate marile orașe, din fiecare provincie, pentru a sta de vorbă cu lumea de-acolo și a organiza Căile Străvechi oriunde ar fi invitați să facă acest lucru. Din nefericire, n-aveau bani și n-ar fi fost corect să folosească averile taților lor pentru a susține o religie pe care aceștia n-o aprobau, așa încât Khimin, frații săi și prietenul lor Akma vor depinde de ospitalitatea altora în acele locuri îndepărtate.

Shedemei se întrebă dacă vor trăi destul ca să stea câte o noapte în fiecare casă care va fi jalnic de nerăbdătoare să-i primească înăuntru. Familii bogate care n-ar da vreodată o turțiță unui cerșetor vor implora să aibă ocazia de a-și arăta generozitatea față de acești băieți care nu cunoscuseră, la viața lor, nici măcar o zi în care să le lipsească ceva.

(Fii generoasă, Shedemei. Akma a cunoscut lipsurile.)

Și n-a învățat nimic din asta, rosti Shedemei tăcută.

(Iar Akma nu-i prost. Vor sta în locuințe de oameni săraci destul de des spre a-și impune punctul de vedere, atât în case de îngeri, cât și de ființe umane. N-au de gând să-i lase pe Akmaro și pe Motiak să câștige teren, dacă le dă mâna.)

Cu toții, cei patru fii ai lui Motiak își terminară discursurile după numai o jumătate de oră. Atunci când Akma se ridică să vorbească, era limpede că lumea habar n-avea la ce să se-aștepte de la el. Fiii regelui erau niște celebrități; dar Akma era fiul lui Akmaro, iar zvonurile despre el fuseseră

mai degrabă negative. Unii îl antipatizau din pricina faptului că le displăcuseră reformele religioase ale tatălui său. Alții îl antipatizau pentru că repudiaseră munca de-o viață a părintelui său – ceea ce fiii lui Motiak nu făcuseră, ba chiar își reafirmaseră loialitatea absolută față de autoritatea regală a tatălui lor. Mai erau și alții cărora nu le plăcea de el pentru că era un erudit și avea reputația de-a fi una dintre cele mai strălucite minți care frecventaseră biblioteca din casa regelui – exista o suspiciune firească la adresa celor cu prea multă știință de carte. Iar alții nu voiau să-l simpatizeze pentru că au auzit că el nu credea-n Păstrătorul Pământului, ceea ce era o atitudine absurdă a cuiva care avea de gând să inițieze o nouă religie.

Akma fu o surpriză pentru ei. O surprinse și pe Shedemei, iar ea aflase de la Sufletul Suprem ceea ce intenționa el să spună. Shedemei nu era însă pregătită pentru vigoarea cu care se exprima, pentru zelul ce se simțea în glasul său. Cu toate acestea, nu folosi gesturi extravagante, uitându-se la public cu o intensitate atât de pătrunzătoare încât fiecare simțea, la un moment dat, că Akma se uita chiar la el, i se adresa lui, știa ce-i în sufletul său.

Chiar și Shedemei îi simți privirea îndreptată către ea, atunci când rosti:

— Unii dintre voi au auzit că eu nu cred în Păstrătorul Pământului. Sunt bucuros să vă declar că nu-i adevărat lucrul acesta. Nu cred în Păstrător în felul în care au vorbit unii despre el – ideea aceea primitivă despre o entitate care trimite vise anumitor persoane, dar nu altora, alegându-și favoriți dintre bărbați și femei. Nu cred într-o ființă care face planuri pentru noi și se supără atunci când nu le realizăm, care-i respinge pe unii pentru că nu-i dau ascultare imediat sau pentru că nu-și iubesc dușmanii mai mult decât prietenii. Eu, unul, nu cred într-o ființă atotștiutoare, care-a făcut ca oamenii și îngerii să iubească lumina și aerul, apoi le-a impus să trăiască cu nasul în fundul creaturilor din gunoaie și mizerie, care locuiesc în tuneluri – cu siguranță că acest Păstrător al Pământului e-n stare să conceapă o planificare mai bună decât asta.

Râseră. Le plăcea. Puțină zeflemea la adresa săpătorilor – asta dovedea că religia lui o să fie Numai Bună.

— Nu, Păstrătorul Pământului în care cred eu este marea forță a vieții care sălășluiește-n toate. Atunci când plouă, asta este Păstrătorul Pământului. Când bate vântul, când strălucește soarele, când cresc porumbul și cartofii, când apa curge limpede peste pietre, când peștii sar în năvod, când bebelușii scot primul lor cântec de bucurie a vieții – asta este

Păstrătorul Pământului în care cred eu. Ordinea firească a lucrurilor, legile naturii – nu trebuie să te gândești la ele, ca să le dai ascultare. Nu trebuie să ai toboșari speciali care să-ți spună ce-anume vrea de la tine Păstrătorul. El vrea să mănânci – știi lucrul ăsta pentru că ți-e foame. El vrea să râzi – știi asta pentru că-ți place să râzi. El vrea s-ai copii – știi asta pentru că nu-ți plac doar copiii, ci și maniera de a-i avea. Mesajele Păstrătorului Pământului ajung la fiecare și, cu excepția străvechilor și naivelor povești și ritualuri care ne unesc ca popor, n-avem nimic ce să vă-nvățăm, pe care voi să nu-l deprindeți din simplul fapt de-a trăi.

Shedemei încercă cu disperare să se gândească la diverse maniere de-a replica la tot ceea ce spusese el, în felul în care făcuse cu fiii lui Motiak, dar cuvintele lui i se părură atât de fascinante, încât nu putu răspunde. Atâta vreme cât îi vorbea, el îi poseda mintea. Ea era conștientă că nu-l credea; pentru moment, nu era în stare să-și aducă aminte din ce cauză.

El continuă, dar discursul lui nu păru lung. Fiecare cuvânt era fascinant, emoționant, nostim, vesel, *înțelept – nu-ndrăzneai să-l ratezi. Nu conta faptul că Shedemei era conștientă că el mințea, că el nu credea nici măcar jumătate din ceea ce spunea. Totuși, era minunat; totuși, era ca o muzică; rapsodia cuvintelor lui îi purta pe toți pe sus cu ea, precum curentul din apele înghețate ale fluviului Tsidorek, năucindu-i în timp ce-l însoțeau.*

Ea se scutură de vraja discursului lui atunci când, spre sfârșit, el propuse soluția cea mai bună în problema săpătorilor.

— Cu toții am fost dezgustați de actele de violență lipsite de sens din ultimele câteva luni, rosti Akma. Fiecare dintre acele acțiuni a-ncălcat legile în vigoare și suntem bucuroși că-nțeleptul nostru rege le-a întărit și mai mult, interzicând orice persecuție pe motive religioase. Cu toate acestea, n-ar fi existat nici-o persecuție dacă săpătorii n-ar fi trăit într-o manieră nefirească printre bărbații și femeile din Darakemba.

Acesta fu momentul în care Shedemei se dădu înapoi la auzul cuvintelor lui și încetă să mai considere că glasul lui e minunat. Dar alții din jurul ei n-aveau atâta discernământ, iar ea se văzu silită să-i facă atenți pe profesorii de la școala ei și să le arunce priviri pline de semnificație, pentru a fi sigură că ei își dădeau seama că n-ar trebui să creadă ceea ce spunea el acum.

— Este oare vina săpătorilor că se-află aici? Cu siguranță, n-a fost intenția lor. Unii dintre ei au locuit în această zonă din vremurile străvechi în care săpătorii și îngerii trăiau tot timpul unii lângă alții – pentru ca săpătorii să poată fura copiii îngerilor și mânca în vizuinile lor umede și

reci. Așa ceva cu greu se poate socoti îndreptățit pentru-a fi cetățean. Majoritatea săpătorilor care trăiesc în Darakemba, însă, se află aici pentru că ei sau părinții lor au luat parte la un raid în zona granițelor țărâmului nostru, încercând să fure de la bărbați și femei harnice roadele trudei lor. Fie au fost prinși în timpul sângeroaselor lupte, fie capturați în timpul unei expediții punitive asupra unui sat de săpători; apoi au fost aduși aici ca sclavi. Acest lucru a constituit o greșală! Așa ceva a fost greșit! Nu pentru că săpătorii nu-s potriviți pentru sclavie – prin firea lor, ei *sunt* sclavi, iar conducătorii Elemakilor îi tratează pe toți ca atare. Nu, greșeala noastră a fost că, chiar și-n calitate de sclavi, chiar și ca trofee ale victoriei, săpătorii nu trebuiau să fie aduși într-o nație de oameni, dintre care unii vor fi înșelați. Da, unii vor crede că datorită faptului că săpătorii-s capabili de-o formă de vorbire, ei au capacitatea de-a gândi, de-a simți și de-a acționa precum *oamenii*. Dar nu trebuie să ne lăsăm înșelați. Ochii noștri ne pot spune că astea-s minciuni. Ce ființă umană nu s-a bucurat oare să vadă un înger în zbor sau s-audă cântul de seară al fraților și surorilor noastre? Care înger nu s-a desfătat aflând că ființele umane au adus cu ele puternicele unelte care pot fi modelate și mânuite de puternicele mâini umane? Putem trăi împreună, ne putem ajuta unii pe alții – cu toate că nu zic că frații noștri din Khideo nu pot continua să se dezbrace de buna tovărășie a poporului cerului, dacă doresc lucrul ăsta.

Alte râsete de apreciere din partea publicului.

— Dar vă delectează imaginea unor fese de săpător care se întrevăd în aer în timp ce se vâra în pământ? Vă place să le-auziți glasurile scheunate și scrâșnite, să le vedeți cum ating cu ghearele mâncarea pe care urmează s-o mâncați? Nu-i oare o bătaie de joc atunci când le vedeți degetele ca niște lopeți cum se încleștează pe-o carte? Nu vă vine să părașiți încăperea dacă unul dintre ei ar încerca să cânte?

Fiecare exemplu era primit cu râsete.

— Nu ei au ales să trăiască printre noi! Iar acum, loviți de sărăcia care trebuie să constituie întotdeauna soarta celor care nu se ridică la înălțimea nevoilor mentale ale unei cetățenii reale, n-au posibilitatea de-a pleca. Și de ce-ar pleca? Viața-n Darakemba, chiar și pentru un săpător, este cu mult mai bună decât viața printre Elemaki. Totuși, trebuie s-avem respect pentru Păstrătorul Pământului și să dăm ascultare aversiunii naturale care este clarul mesaj al Păstrătorului pentru noi. Săpătorii trebuie să plece! Dar nu prin forță! Nu prin violență! Suntem civilizați! Noi nu suntem Elemaki. Eu

am simțit biciul săpătorilor Elemaki pe spatele meu, și mai degrabă mi-aș da viața decât să văd o ființă umană sau un înger purtându-se astfel chiar și cu cel mai rău săpător! Persoanele civilizate sunt deasupra unei astfel de cruzimi.

Publicul aplauda furtunos. Nu-i așa că suntem nobili, își zise Shedemei, repudiind persecuția chiar în timp ce Akma-i pe punctul de-a ne comunica o nouă cale de-a o reîncepe, la propriu.

— Suntem oare neputincioși? Ce să spunem despre acei săpători care înțeleg adevărul și vor să plece din Darakemba, dar nu-și pot permite costul călătoriei? Haideți să-i ajutăm să-nțeleagă că trebuie să plece. Haideți să-i ajutăm cu blândețe să-și vadă de drum. În primul rând, trebuie să-nțelegeți că singurul motiv pentru care săpătorii stau aici este acela că-i tot plătim să facă munca pe care bieteile ființe umane nevoiașе și bieții îngeri ar face-o cu plăcere. Desigur, îi puteți plăti mai puțin pe săpători, având în vedere că ei au nevoie doar de-o bortă-n malul râului ca s-aibă o casă. Dar trebuie să faceți sacrificiul – de dragul lor și de dragul nostru – și să-ncetați să-i mai luați ca zilieri pentru vreo muncă. Plătiți puțin mai mult pentru a avea un bărbat care să vă sape șanțul. Plătiți puțin mai mult pentru a avea o femeie care să vă spele rufe. O să merite banii pentru că n-o să mai trebuiască să plătiți pentru a se face a doua oară un lucru prost executat.

Aplauze. Râsete. Lui Shedemei îi venea să plângă la auzul nedreptății minciunii lui.

— Nu cumpărați de la negustorii săpători. Nu cumpărați nici măcar de la vânzători-ființe umane sau îngeri, dacă bunurile au fost create folosindu-se munca unor săpători. Insistați ca ei să vă garanteze că toată munca a fost efectuată de bărbați și femei, nu de creaturi inferioare. Dar dac-un săpător vrea să-și vândă pământul, atunci, da, cumpărați-l – la un preț rezonabil. Lăsați-i pe toți să-și vândă terenurile, până când niciun petic de pământ din Darakemba n-o să mai aibă ca proprietar un săpător.

Aplauze. Urale.

— Or să flămânzească? Da. Sărăcia o să se-adâncească? Da. Dar nu o să-i lăsăm să moară de foame. Am trăit mulți ani, în copilărie, suferind constant de foame din pricina faptului că supraveghetorii noștri săpători nu ne dădeau destulă mâncare. Noi nu suntem ca ei! Vom strânge alimente, vom folosi fonduri donate de Adunarea Căilor Străvechi și-i vom hrăni pe toți săpătorii din Darakemba dac-o să fie nevoie – dar doar timpul necesar pentru a ajunge la graniță. Și-i vom hrăni doar atât timp cât își văd de

drumul lor! Ei pot primi alimente din proviziile Căilor Străvechi – dar doar la marginea orașului, apoi sunt obligați să meargă, ei și familiile lor, pe drumul către graniță. În anumite puncte de-a lungul acestuia, vom avea locuri sigure în care să poată campa, și le vom oferi hrană, fiind tratați cu bunătate și politețe – dar a doua zi de dimineață se vor scula, vor mânca și-și vor vedea de drum, din ce în ce mai aproape de graniță. Iar la sfârșit, li se va oferi suficient spre-a mai merge o săptămână, ca să găsească un loc în târâmul Elemakilor, unde să se stabilească. Să muncească acolo! Să-și păstreze prețioasa „cultură” pe care unii o prețuiesc atât de mult – dar nu-n Darakemba! Nu-n Darakemba!

Așa cum, fără îndoială, plănuise el, publicul preluă sloganul; cu greu reuși el să-i potolească pentru ca să-și poată încheia discursul. Care nu mai dură mult, ci doar atât cât să aducă din nou elogii frumuseții căilor străvechi ale Nafarilor și Darakembilor, iubitoare și tolerantei Adunări a Căilor Străvechi, și să sublinieze că doar în rândul Străvechilor, așa cum se vor numi ei, vor putea găsi adevărata dreptate și bunătate, atât pentru săpători, cât și pentru îngeri și ființe umane. Ei își urlară aprobarea, îi scandară numele, își strigară iubirea față de el.

(Akma știa că va fi bun în acest domeniu, dar chiar și el este surprins de o asemenea adulare.)

Nu se bucură de adulara mea, răspunse Shedemei tăcut.

(Ca să fim cinstiți, majoritatea nu l-au aprobat atunci când s-a exprimat cu adevărat urât la adresa săpătorilor. Dar el are cu adevărat sprijinul lor pentru programul de strămutare pe care l-a schițat. Pentru moment, cel puțin, majorității celor prezenți li se pare o soluție simplă și umană.)

Și cum o să li separă celor din poporul pământului?

(Ca și cum ar fi sfârșitul lumii.)

Motiak o să pună capăt acestei situații, nu?

(O să-ncerce, sunt sigur. Agenții lui îi raportează deja ceea ce au spus fiii lui și Akma. Vor studia legea. El nu se poate opune la nesfârșit acestui plan, dacă lumea îl dorește cu adevărat.)

Nu vede el oare c-a le lua mijloacele de trai și a-i goni din casele lor, asigurându-le doar supraviețuirea, este, în timp, ceva la fel de crud?

(Nu te certa cu mine. Ceartă-te cu el. Poate dacă le-ai spune cine ești și-ai face o demonstrație cu mantia...)

Păstrătorul nu acționează-n felul ăsta. El vrea ca lumea să-l urmeze pentru că le place calea lui.

(Păi, atunci când Nafai le-a administrat fraților lui mai mari un mic șoc electric, și-a asigurat colaborarea lor suficient de mult pentru a recondiționa nava spațială.)

Și s-au întors imediat ce au putut la complotul care urmărea să-l ucidă.

— Hai să mergem acasă, Shedemei, rosti una dintre eleve.

— A fost minunat, zise alta, clătinând din cap mâhnită. Păcat că tot ce-a spus a fost de rahat.

Shedemei condamnă imediat limbajul ei vulgar, apoi râse și o îmbrățișă. Chiar dacă elevele de la școală se implicaseră emoțional, ele fuseseră educate cu adevărat, nu doar trecuseră prin școală – erau capabile să audă ceva ce nu mai auziseră vreodată, să analizeze și să hotărască singure că era lipsit de valoare, periculos, rău...

Poate că eleva ei chiar folosisese singurul termen posibil pentru ceea ce auzise.

Era întuneric atunci când ajunseră la școală. Fetele se grăbiră să le comunice celorlalte ceea ce se spusese la întrunire. Shedemei se duse mai întâi la profesorii care se întâmplau să fie din poporul pământului. Le explică strategia lui Akma de a-i boicota pe săpători, pentru a-i obliga să plece.

— Locul vostru aici e sigur, rosti ea. Și n-o să mai percep taxe de la eleve, pentru ca părinții lor să poată economisi și s-angajeze săpători sau să-i ajute pe cei cărora nu le pot da de muncă. O să facem tot ceea ce putem.

Nu trecu prin curte până când elevele care participaseră la adunare nu le împărtășiră celorlalte ce zisese Akma referitor la săpători. Aveau o memorie bună; o parte din cele auzite fură reproduse cuvânt cu cuvânt. Edhadeya era una dintre cele care nu luaseră parte la întrunire; așa cum îi spusese lui Shedemei, nu știa dac-o să fie în stare să se controleze și, în plus, ea trebuia să dovedească faptul că măcar unul dintre copiii lui Motiak nu-și pierduse complet bunul-simț. Pe moment, însă, în timp ce-asculta afirmațiile lui Akma despre inferioritatea inteligenței săpătorilor, despre faptul că nu aveau ce căuta într-o societate civilizată, ea-și pierdu controlul.

— O cunoaște pe Voozhum! Nu așa de bine ca frații mei, dar o știe! El e conștient că tot ceea ce spune e-o minciună, știe asta, știe asta!

Gesticula, gălăgioasă, aproape urlând. Copiii erau puțin înspăimântați, dar admirau totodată această demonstrație de pasiune – era ceva extrem de îndepărtat de firea temperamentală, dar cumpănită, pe care Edhadeya o afișase întotdeauna.

Shedemei se apropie de ea și o luă în brațe.

— Cel mai mult doare atunci când răul e făcut de cei pe care-i iubim, zise ea.

— Cum pot să răspund la minciunile lui? Cum pot să-i fac pe ceilalți să-nceteze să mai creadă-n el?

— Deja faci lucrul ăsta. Predai. Vorbești oriunde poți. Refuzi să tolerezi atunci când alții, în prezența ta, se fac ecoul răutăților spuse de el.

— Îl urăsc! rosti Edhadeya, cu glas răgușit de emoție. N-o să-l iert niciodată, Shedemei. Păstrătorul ne spune să ne iertăm dușmanii, dar eu n-o să fac așa ceva. Dacă lucrul ăsta o să mă facă și pe mine rea, atunci o să fiu rea, dar o să-l urăsc veșnic pentru ceea ce-a făcut în seara asta.

Una dintre eleve, năucă, zise:

— Dar practic n-a făcut nimic, nu-i așa? Doar a vorbit.

Shedemei, încă ținând-o Edhadeya lângă ea, spuse:

— Dac-arăt către un bărbat care merge pe stradă, și urlu la toată lumea: „Uite-l, uite-l pe bărbatul care mi-a lovit fetița! Uite-l pe bărbatul care mi-a violat și mi-a torturat fata, îl recunosc, el este!”— dacă spun vorbele astea, iar mulțimea o să-l sfâșie, deși am știut tot timpul că el e nevinovat, că totul e-o minciună, doar am vorbit sau chiar am făcut ceva?

Lăsându-le să discute despre această lecție, o conduse pe Edhadeya în școală, în separeul identic cu celelalte în care dormea.

— Nu te necăji, Edhadeya. Nu lăsa să te distrugă lucrul ăsta.

— Îl urăsc, mormăi ea din nou.

— Pentru că nu ne pot auzi ceilalți, insist să te confrunți cu adevărul propriei inimi. Motivul pentru care ești atât de supărată, pentru care te simți atât de trădată încât nu-ți mai poți controla emoțiile, ele îți aruncă în aer demnitatea, te fac aproape să-nnebunești din cauza durerii – motivul pentru toate astea, draga mea prietenă, colega mea profesoară, sora mea, e acela că încă-l mai iubești și nu-l poți ierta.

— Nu-l iubesc, spuse Edhadeya. Asta-i un lucru îngrozitor de care m-acuzi.

— Plângi până când o s-adormi, Dedaya. Mâine trebuie să predai ore. Și-o să am nevoie de foarte mult ajutor și din partea ta. În seara asta poți să jalești, să fii deprimată și să-njuri până când nu mai poți. Dar o s-avem nevoie cu toții ca să ne fii de ajutor după asta.

A doua zi de dimineață, Edhadeya fu de ajutor, într-adevăr, calmă și sânguincioasă, înțeleaptă și milostivă, ca de obicei. Dar Shedemei putea

vedea că frământarea lăuntrică n-o părăsise. Ai primit un nume corect – de la Eiadh, care făcuse greșeala tragică de a-l iubi pe Elemak. Dar n-ai făcut toate greșelile lui Eiadh. Ai fost echilibrată, în timp ce Eiadh a socotit că-l iubește mai mult pe Nafai. Și-i posibil ca tu să fi făcut o alegere mai înțeleaptă, pentru că nu știu dacă Akma e la fel de încăpățânat în trufia lui așa cum era Elemak. Care-a avut nenumărate dovezi ale puterii Sufletului Suprem, apoi ale Păstrătorului Pământului, și totuși îi sfida și ura tot ceea ce încercau să săvârșească. Dar Akma n-a experimentat niciodată, în mod conștient, puterea Păstrătorului – asta-i un avantaj pe care Akmaro și Chebeya, Edhadeya și Luet, Didul și chiar și eu îl avem în comparație cu el. Așa că este posibil, sărmană Edhadeya, ca tu să nu-ți fi încredințat inima atât de tragic și de nebunesc precum Eiadh.

Dar, la urma urmei, se poate întâmpla ca tu să fi greșit și mai mult.

11

ÎNFRÂNGERE

Dudagu nu voia ca soțul ei să plece.

— Nu-mi place atunci când pleci pentru atâtea zile.

— Îmi pare rău, dar indiferent cât de rău ți-e acum, eu sunt, totuși, regele, spuse Motiak.

— Așa-i, drept care pui pe cineva să descopere diverse lucruri și să-ți raporteze, așa că nu trebuie să te duci tu, ca să vezi cu ochii tăi.

— Sunt regele poporului pământului din Darakemba, la fel după cum sunt regele poporului cerului și al celui de mijloc. Trebuie să vadă că eu nu doresc plecarea lor.

— Tu ai dat decretul acela, nu-i așa? Prin care interzici boicotarea săpătorilor?

— Oh, da. Am dat decretul, și imediat Akma și fiii mei au început să meargă-n dreapta și-n stânga, declarând că, în conformitate cu legea, nu mai susțineau boicotul și-i îndemnau pe oameni să-nceteze s-angajeze cu ziua săpători sau să cumpere bunuri făcute de aceștia. Așa că nu-i pot opri, atâta vreme cât mesajul lor de boicotare e răspândit *în continuare* sub aparenta lor dorință de a-l stopa.

— Eu rămân la părerea c-ar trebui să-i faci să vină acasă și să-i oprești să mai vorbească.

— N-o să schimbe faptul că lumea știe ce-anume cred ei, ce-anume doresc. Mă crezi sau nu, Dudagu, dar, în ciuda bunei păreri pe care-o ai despre puterile mele, sunt neputincios.

— Pedepsește-i dacă-i boicotează pe săpători! Confiscă-le proprietățile! Taie-le un deget!

— Și cum anume o să dovedesc că boicotează? Nu trebuie să spună decât: „Nu m-a mulțumit niciodată munca pe care-a făcut-o, așa că o să angajez pe-altcineva. N-are legătură cu specia din care face parte – oare n-am libertatea de-a angaja pe cine vreau?” Câteodată s-ar putea chiar să fie adevărat. Ar trebui să-i pedepsesc?

Dudagu cugetă la acest lucru câteva clipe.

— Ei, bine, dacă săpătorii pleacă, n-au decât! Dac-or să plece cu toții, problema-i rezolvată.

Motiak o privi tăcut, până când ea-și dădu seama că ceva nu era-n regulă, se uită la el și văzu furia de pe chipul lui.

Ea icni.

— Am zis ceva necugetat?

— Atunci când cineva din regatul meu e de părere că unii dintre cetățenii mei nu-s acceptați și-i gonește împotriva voinței mele, să nu-ndrăznești să-mi spui că-n momentul în care-au plecat, s-a rezolvat problema. Fiecare membru al poporului pământului care părăsește Darakemba face ca această nație să devină mai rea și-ncepe să-mi displacă a mai fi regele lor.

— Nu-mi place s-aud asta, rosti ea. N-o să faci o asemenea prostie încât s-abdici, nu-i așa?

— Și să-l pun pe Aronha pe tron cu câțiva ani mai devreme? Să văd cum reîntemeiază mârșăvia asta cu Căile Străvechi ca religie oficială a imperiului? N-o să-i dau satisfacție. Nu, o să fiu rege până când o să-mi dau ultima suflare. Sper însă să am puterea de-a nu spera niciodată ca toți fiii mei să moară înaintea mea.

Dudago țâșni pur și simplu din pat, proțăpindu-se în fața lui, cu maiestuoasă furie.

— Să nu mai spui lucrul ăsta-n fața mea! Trei dintre ei nu-s fiii mei, știu lucrul ăsta, și știu că ei mă urăsc și consideră că-s nefolositoare, dar totuși sunt fiii tăi, iar lucrul ăsta-i mai sfânt decât orice pe lume și niciun om civilizat n-ar dori ca fiii lui să moară înaintea lui, chiar dacă el e regele, iar ei sunt niște mucoși trădători și infami, așa cum s-a dovedit a fi Khimin al meu.

Izbucni în lacrimi.

El o conduse spre pat.

— Ei, hai, n-am vorbit serios, m-am lăsat purtat de mânie.

— La fel și eu, doar c-aveam dreptate să fiu mânioasă, replică ea.

— Așa este, aveai dreptate și-mi cer scuze. N-am vrut.

— Te rog să nu pleci.

— O să plec, pentru că trebuie s-o fac. Iar tu o să-ncetezi să mă mai bați la cap în legătură cu asta, pentru că n-ar trebui să mă simt vinovat fiindcă-mi fac datoria de rege.

— N-o să dorm cât timp o să fii plecat. O să ai noroc dacă n-o să mor de slăbiciune și de oboseală până când te-ntorci.

— Trei zile? Încearcă să rămâi în viață vreme de trei zile.

— Nu-mi iei deloc în serios boala, Tidaka, rosti ea.

— O iau în serios, zise Motiak, dar n-am lăsat-o și n-o voi lăsa niciodată să mă oprească de la datoria mea. Dudagu, e-una din tragediile vieții de rege. Dacă ai muri în timp ce-s plecat ca să-mi fac datoria, aș jeli. Dar dacă nu mi-aș face datoria pentru că tu ești pe moarte, aș fi cuprins de rușine. De dragul regatului meu, mai degrabă să jelească împreună cu mine poporul meu decât să se rușineze de mine.

— N-ai inimă, spuse ea.

— Nu, am o inimă, replică Motiak. Doar că nu pot întotdeauna să fac ceea ce-mi cere.

— Te urăsc. N-o să te iert niciodată.

— Dar eu o să te iubesc, răspunse el blajin.

Apoi, când ușa se închise în urma lui, iar ea nu-l mai putea auzi, el mormăi: „Aș putea chiar să te iert pentru că-mi faci viața de familie atât de... agitată.”

Părăsi casa în compania a doi căpitani – așa cum cerea tradiția, unul era înger, celălalt om. Afară, iscoadele și oștenii erau gata – doar zece iscoade și treizeci de soldați, dar era cel mai bine să fie pregătit.

În acele vremuri tumultuoase nu se știa niciodată când putea pătrunde adânc în Darakemba un detașament de Elemaki. Iar înainte de terminarea călătoriei, ei vor fi departe, în susul râului, mult mai aproape de graniță.

Pe drumul de ieșire din oraș li s-au alăturat Akmaro, Chebeya, Edhadeya și Shedemei. Motiak o salută pe fiica sa cu o îmbrățișare, iar pe Shedemei cu o scurtă formulă de politețe; era ușor să-și asume un oarecare nivel de intimitate, de parcă ar fi cunoscut-o de multă vreme.

— Odată și-odată, trebuie să-mi spui de unde ești, zise el. Adică, să-mi arăți pe-o hartă. Am hărțile originale desenate de Nafai, care arată întreaga Gornaya. Poate că nu voi fi auzit de orașul tău, dar îl pot adăuga pe hartă.

— N-ar avea niciun rost, replică Shedemei. Acum nu mai există.

— O durere care cu greu poate fi imaginată, rosti Motiak.

— A fost, pentru o vreme, spuse Shedemei. Dar eu trăiesc, iar munca mea necesită întreaga mea concentrare.

— Totuși, aș vrea să văd unde anume era orașul tău. Deseori, se construiește pe-același loc. Dacă a existat odinioară un motiv pentru durarea unui oraș, alții or să găsească din nou același motiv.

Conversație politicoasă; cu toții știau ce anume e-n mintea lui Motiak. Dar n-avea rost să vorbească despre asta tot timpul; nu prea aveau ce să facă. Iar

Motiak avea datoria de-a lua măsuri ca ei să se simtă cât se poate de confortabil. Aceasta era una dintre iritările de bază ale faptului de-a fi rege. Indiferent unde anume se afla, sau de cine stătea lângă el, era întotdeauna gazdă, mereu responsabil pentru confortul tuturor.

Odată plecați la drum, deveni clar motivul călătoriei. Tabăra săpătorilor emigranți nu era mare, dar nici nu avea această pretenție. Ființe umane și îngeri tăcuți stăteau lângă chioșcul în care se distribuiau hrană și apă; urciorele cu capac și cu sfori de petrecut pe după gât aveau să le slujească săpătorilor pe drum. Totodată, vor fi un semn distinctiv că sunt emigranți, astfel încât oricine îi va întâlni în cale avea să știe că părăseau Darakemba. Dăduseră curs invitației Străvechilor; luaseră hotărârea să trăiască acolo unde nu erau antipatizați. Dar acest lucru nu le producea nici-o bucurie. Motiak nu-și petrecuse atât de multă vreme alături de poporul pământului ca să poată desluși cu ușurință expresiile de pe ciudatele lor chipuri. Dar nu era nevoie de prea multă experiență ca să vezi tristețea după spinările lor curbate, după felul în care aveau acum tendința de-a merge în două picioare, punând din când în când o mână pe sol, ca și cum începuseră să descopere, cumva, că era adevărat că erau considerate niște animale, astfel încât se străduiau din răputeri să se abțină să pună jos și mâna cealaltă, pentru a o transforma din nou în picior, ca și cum ar fi fost un vechi strămoș care gonește pe străzile lăturalnice ale unui oraș omenesc, căutând ceva de mâncat, ceva umed sau strălucitor.

Motiak își conduse detașamentul pe drum; săpătorii se dădură la o parte.

— Nu, spuse el, drumul e destul de larg, avem loc cu toții.

Ei rămaseră neclintiți pe margine, urmărindu-l.

— Eu sunt Motiak, rosti el. Nu-nțelegeți că sunteți cetățeni? Nu sunteți obligați să plecați. Am deschis cămările publice din toate orașele. Puteți sta s-așteptați să se liniștească lucrurile. O să treacă.

În cele din urmă, unul dintre ei luă cuvântul.

— Când ne ducem acolo, vedem ura din ochii lor, maiestate. Știm că ne-ați vrut binele, atunci când ne-ați eliberat din sclavie. Noi nu vă urâm.

— Nu-i vorba de foame, spuse un altul. Știți că nu despre asta-i vorba.

— Ba da, zise o femeie, ținând lângă ea trei copii mici. Și despre bătaie. N-o să trăiți o veșnicie, maiestate.

— Indiferent de ceea ce se spune, pe drept, despre fiii mei, replică Motiak, ei n-or să permită persecuțiile.

— Oh, o să ne-nfometeze, dar n-or să dea voie să fim loviți? remarcă batjocoritor femeia. Ridicați-vă-n picioare, voi, ăștia, le spuse ea copiilor. Țsta-i regele. Este maiestatea sa.

Căpitanul înger al lui Motiak dădu să o pedepsească pentru necuviință, dar acesta îl opri cu un mic gest al mâinii. Ironia din glasul ei nu putea egala amărăciunea din inima sa. Avea dreptate, să ia în zeflema maiestatea. Un rege nu are mai multă putere decât supunerea de bunăvoie pe care i-o arată marea masă a poporului. Un rege care este mai rău decât poporul său e-un șarpe veninos; un rege care-i mai bun e pielea de anul trecut, lepădată în iarbă.

Pabul se afla la chioșcul Căilor Străvechi. Solicitase să vină și el, căci se simțea oarecum responsabil de tulburări din pricina sentinței pe care o dăduse în procesul lui Shedemei, cu un an în urmă.

— Acești așa-ziși Străvechi sunt o șleahtă detestabilă, dar nu-ncalcă nici-o lege. Ei nu tulbură apa și nu otrăvesc mâncarea. E destul de proaspătă, iar rațiile pe care le dau celor din poporul pământului sunt suficiente pentru o călătorie de-o zi. Ezită, gândindu-se cum să continue, apoi se hotărî și vorbi: Ai putea să le interzici săpătorilor să plece.

Motiak încuviință, dând din cap.

— Da – aș putea să le cer celor mai neputincioși și supuși cetățeni ai mei să stea și să suporte în continuare umiliri și abuzuri, de care nu-i pot apăra, aș putea face lucrul ăsta.

Pabul nu mai insistă.

Merseră întreaga zi, cu pași rapizi, pentru că erau cu toții sănătoși; Motiak și Pabul insistau asupra menținerii unei bune forme fizice, pentru că funcțiile lor erau militare și puteau să ajungă în orice moment pe câmpul de luptă; Akmaro și Chebeya, Edhadeya și Shedemei pentru că făceau parte dintre Păstrați și munceau cu mâinile lor, nepermițându-și hrană în exces sau tihnă neproductivă. Așa că ajunseră din urmă grup după grup de săpători, iar fiecare din ele Motiak le spuse același lucru: „Vă rog să rămâneți. Vreau să rămâneți. Aveți încredere că Păstrătorul, că va tămădui rănila țărâmului nostru.” Iar răspunsul lor era mereu același: „Pentru tine am rămâne, Motiak, știm că ne vrei binele; dar eu și copiii mei n-avem niciun viitor aici.”

— Ne induce-n eroare, rosti Akmaro în acea după-amiază. Îi vedem aici pe cei care-s pe drum. Majoritatea au rămas.

— Pân-acum, replică Motiak.

— Resursele noastre-s folosite la maximum, dar toți săpătorii care pot fi angajați câștigă salarii; copiii lor sunt încă la școală; există chiar și orașe și sate unde Akma și fiii tăi nu au nici-o influență, iar lumea se comportă civilizat, fără boicoturi sau semne de ură.

— Cât de multe sunt astfel de orașe? întrebă Motiak. Unul dintr-o sută?

— Unul din cincizeci, replică Akmaro. Sau unul din patruzeci.

Motiak nu trebuia să mai răspundă la asta.

Gândul i se întoarse la discuția avută de dimineată cu soția lui. Asprimea cu care spusese să fie lăsați să plece săpătorii, apoi se va rezolva problema. E oare chestia asta mai monstruoasă decât crudul meu gând că s-ar putea să doresc să-mi văd copiii în mormânt înainte de-a muri? Cu toate astea, n-aș fi ezitat să-i las să ia armele-n mâini și să plece la luptă, dacă ne-ar ataca dușmanul. E posibil să fi murit cu ocazia asta, în violența războiului, iar atunci când s-ar fi văzut că nu jelesc niciun bărbat și nici-o femeie din regat, lumea ar fi zis: „Dacă i-ar fi iubit cu adevărat, nu i-ar fi trimis în calea morții.”

Îmbracă ideea în cuvinte și le rosti cu glas tare, așa încât Akmaro, care pășea alături de el, îl auzi.

— Există lucruri cărora părinții le dau mai multă importanță decât vieților copiilor lor.

Akmaro n-avea nevoie de nici-o explicație ca să înțeleagă încotro se îndreptau gândurile lui Motiak.

— E greu, spuse el. Tot ceea ce e-n natură a scris în mințile noastre ideea că ceea ce contează mai mult decât orice sunt copiii.

— Dar civilizația înseamnă a te ridica peste lucrul ăsta, spuse Motiak. Simțim că sinele nostru este orașul, tribul, națiunea...

— Copiii Păstrătorului...

— Da, considerăm asta ca fiind sinele care trebuie păstrat cu orice chip, așa încât lucrurile mai apropiate-s mai puțin valoroase. Oare asta-nseamnă că suntem niște monștri, că ne urâm copiii dacă-i trimitem în război ca să ucidă și să fie uciși, pentru a-i proteja pe micuții vecinilor noștri?

— “Supraviețuirea familiei este asigurată atunci când familia este subsumată unei societăți mai ample, recită Akmaro. O singură familie poate

fi distrusă și poate sângera, dar organismul mai vast rezistă. Rana nu-i fatală.” Edhadeya m-a învățat lucruri care se predau la Casa Rasaro.

— Petrece mai mult timp în casa ta decât în a mea, spuse Motiak.

— Află mai multă alinare din partea Chebeyei decât din cea a mamei vitrege, rosti Akmaro. Nu cred că-i surprinzător lucrul ăsta. În plus, își petrece cea mai mare parte a timpului împreună cu Shedemei.

— Ciudată femeie, spuse Motiak.

— Dac-ai cunoaște-o mai bine, zise Akmaro, ți-ai da seama că-i și mai ciudată decât crezi.

Apoi, brusc, comportamentul lui Akmaro se schimbă; cu voce înceată, el spuse:

— N-am observat că-i atât de aproape de noi căpitanul tău.

— Chiar e?

— Crezi că a tras cu urechea, atunci când ai spus: „Există lucruri cărora părinții le dau mai multă importanță decât vieților copiilor lor.”

Motiak îi aruncă o privire alarmată lui Akmaro. Amândoi înțelesesă că, fără să vrea, Motiak îi puna pe fiii lor în mare primejdie.

— E vremea să ne oprim pentru masa de prânz.

În timp ce soldații scoaseră hrana pe care o aveau cu ei și toate iscoadele, cu excepția a două dintre ele, se așezară pe pământ, Motiak o luă deoparte pe Edhadeya.

— Îmi pare rău că te separ de grup, dar am o însărcinare urgentă pentru tine.

— Și nu poți trimite o iscoadă?

— În niciun caz, replică el. Din întâmplare chiar acum am spus ceva nefericit și am fost auzit de urechi străine; dar chiar dacă n-am fost auzit, vreunui dintre oamenii mei o să-i vină ideea, văzând cât de nemulțumit sunt. Trebuie să te duci să-i avertizezi pe frații tăi că-i posibil, ba chiar probabil, ca vreun soldat, socotind că-mi va face un serviciu, să-ncerce să mă ușureze de unele dintre sarcinile de familie.

— Oh, tată, doar nu crezi c-or să ridice mâna asupra unui vlăstar regal?

— Au mai murit și-nainte fii de rege, rosti Motiak. Soldații mei știu că ceea ce fac băieții mei mă omoară. Mi-e frică de loialitatea celor mai credincioși oameni ai mei în aceeași măsură cum mă tem de lipsa de loialitate a fiilor mei. Du-te la ei, transmite-le avertizarea mea.

— Știi ce-or să spună, tată? Că tu-i ameninți, că tu-ncerci să-i faci să nu mai vorbească-n public.

— Încerc să le salvez viețile. Spune-le măcar să călătorească pe-ascuns. Să nu spună nimănui care-o să fie următoarea destinație, nici când au de gând să plece. Să meargă repede, s-ajungă fără să știe nimeni. Trebuie să facă lucrul ăsta, altminteri, undeva pe drum, o să-i pândească cineva. Și nu săpători – nu vorbesc despre săpători –, ci despre oameni și îngeri. O să faci lucrul ăsta?

Ea încuviință, dând din cap.

— O să meargă doi îngeri cu tine, pentru siguranță, dar când o să fii aproape, trebuie să le poruncești să stea-n spatele tău, ca să fii singură când o să vorbești cu frații tăi.

Ea încuviință; apoi se ridică și ea în picioare.

— Edhadeya, spuse Motiak. Știu că-ți cer să faci un lucru dificil, să te duci și să te-ntâlnești cu ei. Dar pe cine altcineva pot trimite? Pe Akmaro? Pe Pabul? Akma o să *te* lase să te apropii și să vorbești cu frații tăi între patru ochi.

— Pot să-ndur asta, rosti Edhadeya. Pot să-ndur asta mai bine decât să văd ființele astea istovite cum își părăsesc patria.

În timp ce se îndepărta, Motiak văzu că ea se ducea direct la Shedemei. O strigă. Ea se întoarse.

— Nu cred c-ar trebui să vorbești cu persoane străine despre chestia asta, zise el.

— Nici n-aveam de gând, replică ea, părând iritată.

Plecă din nou; din nou se îndreptă glonț spre Shedemei, iar de această dată vorbi cu ea. Shedemei încuviință, apoi clătină din cap a negație; doar în acel moment plecă Edhadeya de-a binelea împreună cu grupul ei, cu doi îngeri care zburau pe deasupra, cercetând traseul.

Motiak era furios, cu toate că realiza că supărarea lui era prostească. Chebeya își dădu imediat seama că era indispus și veni la el.

— Ce s-a-ntâmplat cu Edhadeya? întrebă ea.

— I-am spus să nu stea de vorbă cu persoane străine despre-nsărcinarea ei, iar ea s-a dus direct la Shedemei.

Chebeya râse ușor.

— Oh, Motiak, ar fi trebuit să fii mai explicit. Shedemei nu-i o persoană străină pentru nimeni de aici, cu excepția ta.

— Edhadeya a-nțeles ce-am vrut să spun.

— Nu, n-a-nțeles, Motiak. Dac-ar fi înțeles, ți-ar fi dat ascultare. Nu toți copiii tăi sunt răzvrățiți. În plus, Shedemei nu-i Bego sau... Akma. Ea n-o

să facă altceva decât s-o conducă pe Edhadeya mai aproape de Păstrător și de tine.

— Vreau să stau de vorbă cu Shedemei. E timpul s-o cunosc mai bine.

După câteva clipe, Shedemei ședea lângă el, la umbră, cu Akmaro, Pabul și Chebeya în jurul lor, soldații fiind mult în spate, fără putința de-a trage cu urechea.

— Destul cu stilul evaziv, rosti Motiak. A mers să fii vagă și misterioasă până când fiica mea a-nceput să-ți dezvăluie însărcinările mele secrete.

— Ce-nsărcinări secrete? întrebă Shedemei.

— Motivul pentru care-am trimis-o înapoi la Darakemba.

— Nu mi-a spus nimic despre așa ceva.

— Vrei să pretinzi că nu știi cu ce-anume se ocupă?

— Nicidecum, spuse Shedemei. Știu exact ce anume trebuie să facă. Dar nu ea mi-a spus.

— Destul cu șaradele! Cine ești?

— Atunci când o să văd că te privește lucrul ăsta, Motiak, o să-ți spun. Până atunci, nu trebuie să știi decât că-l slujesc pe Păstrător cât pot de bine, la fel ca și tine, iar asta ne face prieteni, fie că vrei, fie că nu.

Nimeni nu-i mai vorbise cu atâta nerușinare până atunci. Doar atingerea blândă a Chebeyei pe braț îl opri să se aventureze să rostească niște cuvinte pe care le-ar fi regretat imediat.

— Încerc să fiu o persoană de bun-simț și să n-abuzez de puterile mele de rege, dar am și eu limitele mele.

— Dimpotrivă, zise Shedemei. Nu există limită a bunului tău simț. Este complet. Akma și băieții tăi n-ar fi reușit nici măcar pe jumătate atât de bine, dac-acest lucru n-ar fi adevărat.

Motiak îi studie chipul, încă mânios, nedumerit în continuare.

— Eu sunt regele și nimeni n-o să mă contrazică.

— Dacă te-ajută cu ceva, replică Shedemei, nu știu nimic care să te-ajute, pentru că nu m-ajută nici pe mine. Sunt la fel de nerăbdătoare ca și tine să pun capăt acestei tâmpenii. Și mi-e la fel de limpede că dacă Akma reușește să-și pună în aplicare toate planurile, regatul tău va deveni o ruină, poporul tău va fi răspândit și luat în sclavie, iar acest măreț experiment de libertate și armonie o să fie, nu o amintire, ci o legendă, apoi un mit, apoi o născocire.

— A fost o născocire tot timpul.

— Nu, nu-i adevărat, spuse Akmaro, intervenind pentru a-l opri pe Motiak să se cufunde în amărăciune, așa cum făcuse în ultimele săptămâni și luni. Nu-ncepe să folosești minciunile lui Akma ca să-ți scuzi lipsa de înțelegere. Știi că Păstrătorul Pământului există. Știi că visele pe care le trimite-s reale. Știi că viitorul pe care i l-a arătat lui Binaro este unul fericit, plin de speranță și de lumină, iar tu l-ai ales, nu din pricina fricii față de Păstrător, ci din iubire față de planul său. Nu pierde din vedere lucrul ăsta.

Motiak oftă.

— E bine măcar că n-am povara de-a purta cu mine o conștiință. Akmaro înmagazinează una cu mult mai mare decât aş putea duce eu, și o scoate la iveală atunci când e nevoie.

Râse. La fel și ceilalți. Pentru câteva clipe, apoi râsetele se transformară în tăcere meditativă.

— Prieteni, cred c-am văzut cu toți cât de lipsit de putere sunt. Chiar dacăş fi precum răposatul Nuab cel nejelit printre Zenifi, având dorința de-a ucide pe-oricine mi-ar sta-n cale, el n-a trebuit să facă față unui duşman atât de hotărât precum Akma.

— Sabia lui Khideo era cât pe ce să-l răpună.

— Khideo n-a trebuit să umble-n dreapta și-n stânga, spunând lumii ce doreau s-audă cei mai răi dintre ei. Fiii lui nu s-au unit împotriva sa, astfel încât lumea să-i considere ca fiind viitorul, iar pe el trecutul și să-l ignore ca și cum ar fi fost deja mort. Nu crezi, Akmaro, că-i o ironie că ce i-ai făcut tu lui Pabulog, furându-i copiii, să mi se-ntâmpole-n cele din urmă și mie?

Akmaro râse amar, ca un lătrat.

— Crezi că n-am observat paralela? Fiul meu crede că mă urăște, dar faptele lui au fost perversul ecou al alor mele. S-a făcut mare și-a ajuns conducătorul unei mișcări religioase și-și petrece viața predicând și predând altora. Ar trebui să fiu mândru.

— Da, suntem cu toții niște ratați, grăi Chebeya malițios. Putem să stăm și să ne jelim neputința. Lui Shedemei, care chipurile știe toate secretele universului, nu-i trece prin cap nici măcar un singur lucru util pe care să-l facă. Regele se văicărește cât de neputincioși sunt regii. Soțul meu, marele preot, se jelește ce tată nereușit e el. În timp ce eu trebuie să stau aici și să văd cum se destramă firele care țin la un loc regatul ăsta, cum lumea se organizează-n triburi care-s unite doar prin ură și frică, iar în tot răstimpul ăsta știu că cei cărora li s-a-ncredințat puterea care chiar *există* pe tărâmul ăsta nu fac altceva decât să-și plângă de milă?

Virulența ei îi ului pe toți.

— Da, replică Motiak, prin urmare suntem niște persoane neputincioase și jalnice. Ce-anume vrei să spui?

— Sunteți supărați pe noi pentru că nu suntem în stare să facem ceva? zise Akmaro. Dar ăsta-i motivul tristeții noastre – nu putem. La fel de bine poți fi supărat pe mal pentru că nu poate opri apa care curge pe lângă el.

— Nesăbuiți oameni ai puterii! strigă Chebeya. Sunteți prea obișnuiți să guvernați prin legi și vorbe, soldați și iscoade. Acum vă-nfuriați sau sunteți răniți în sentimente pentru că toate uneltele voastre obișnuite-s neputincioase. Ele au fost întotdeauna neputincioase. Întotdeauna totul a depins de relația dintre fiecare persoană din regatul ăsta și Păstrătorul Pământului. Foarte puțini dintre ei înțeleg ceva din planul Păstrătorului, dar știu ce-nseamnă bunătatea atunci când o-ntâlnesc, dar și răul – știu ce-anume clădește și ce-anume surpă, ce-aduce fericirea și ce nenorocirea. Încredeți-vă ei!

— Să ne-ncredem în ei? exclamă Motiak. Când Akma-i împinge să nege cel mai elementar bun-simț?

— Cine-s persoanele astea pe care le conduce Akma? Le vezi ca pe niște mulțimi care se-ngrămădesc în jurul lui și se comportă ca și cum te-ar fi trădat cu toții. Dar motivele pentru care-l urmează pe Akma diferă de la un individ la altul. Da, unii dintre ei îi urăsc pe săpători c-o patimă lipsită de rațiune – dar au existat întotdeauna astfel de inși, nu-i așa? Nu cred c-a sporit numărul lor, nici măcar cu unul; de fapt, după persecuții cred c-au rămas *mai puțini* cei care-i urăsc cu adevărat pe săpători, pentru că mulți au început s-aibă compasiune pentru ei. Akma știe lucrul ăsta – el *știe* că ei nu vor să fie asemenea derbedeilor care i-au supus pe copii la chinuri. Așa încât le spune că problema n-a fost vina lor, e doar calea firească a lucrurilor, n-ai ce-i face, suntem cu toții victime ale felului în care lucrează natura, totul este voința Păstrătorului, trebuie să ne dăm bătăuți și să-i scoatem cu blândețe pe săpători din peisaj, ca să dispară această hidoșenie. Majoritatea celor care-l urmează încearcă doar să facă să dispară problema. Dacă ei lasă, pur și simplu, lucrurile să se-ntâmple, cred ei, se va instaura din nou pacea. Dar le este rușine? Eu îmi dau seama de lucrul ăsta, voi de ce nu puteți? Ei știu că-i ceva greșit. Dar este ceva inevitabil, așa că de ce să luptăm împotriva lui? Chiar și regele, chiar și marele preot al Păstraților nu pot face nimic în privința asta?

— Așa-i, mârâi Motiak. Nu putem.

— Asta-i ceea ce le spune Akma.

— El nu spune lucrul ăsta, zise Motiak. Îl arată.

— Dar ei nu vor să fie adevărat. Oh, nu zic că toți sunt niște persoane cumsecade, nici măcar majoritatea dintre ei. Foarte mulți nu fac altceva decât să caute avantaje personale. Nu-i o idee rea să investesc timp și bani pentru a mă împrieteni cu fiii lui Motiak. Dar dacă le-ar trece prin cap că Akma n-o să reușească, or să se-ntoarcă la tine, prefăcându-se că tot timpul au fost Păstrați, glumind cu tine despre felul în care fiecare familie are probleme cu fiii lor atunci când ajung la majorat. Lor nu le pasă dacă săpătorii rămân sau pleacă. Un mare număr dintre ei sunt cumsecade, dar n-au speranță. Unei alte mari categorii nu prea le pasă de cumsecădenie, dar ar fi la fel de mulțumiți dac-ar conduce Păstrații, deoarece nu le-ar păsa, atâta vreme cât ar prospera. Dar știți că Păstrații reprezintă-n continuare o parte semnificativă a credincioșilor dedicați cărora le place planul Păstrătorului și se străduiesc să-l aplice plătind un mare preț pentru asta și dovedind un neabătut curaj. Cele trei grupuri, laolaltă, reprezintă majoritatea covârșitoare a oamenilor tăi. Nu-s perfecți, desigur, dar destul de buni ca să merite să fie conduși. Cu excepția faptului că glasul lui Akma pare să fie singurul care se face auzit.

Cea care răspunse tiradei ei fu Shedemei.

— Da, dar asta nu se-ntâmplă din cauză că n-am încercat. Regele a stăruit, tu și soțul tău ați vorbit în mod public și constant, Pabul a cercetat legea ca să găsească căi spre a ajuta, iar curtea a fost în mod ferm de partea bunului-simț – eu am făcut tot ceea ce-am putut, asta n-ar fi constrângere.

— Prin urmare, Akma și fiii mei sunt cei care or să decidă, spuse Motiak.

— Nu, spuse Chebeya. Akma o să decidă. Dacă n-ar fi fost Akma, băieții tăi n-ar fi făcut niciodată așa ceva, Motiak.

— Asta a fost tâlcul pe care mi l-a trimis Păstrătorul, spuse Akmaro. Akma o să fie cel care decide, iar niciunul dintre noi n-are nici cea mai mică putere de-a ajunge la el. Am încercat cu toții – ei, bine, Pabul n-a putut, pentru că Akma nu l-ar lăsa niciodată să se apropie de el. Am încercat cu toții, și nu-l putem face să cedeze și, atâta vreme cât nu-l putem opri pe Akma, nu putem trezi bunul-simț al lumii, așa că ce mai contează?

— Nu cumva sugerezi să pun la cale asasinarea propriului tău fiu? întrebă Motiak.

— Nu! strigă ea. Vezi cum te gândești la putere ca la ceva legat de arme, Motiak? Iar tu, Akmaro, doar cuvinte, cuvinte, învățături, cuvântări, asta-

nseamnă puterea pentru tine. Dar problema asta-i dincolo de ceea ce puteți rezolva cu uneltele voastre obișnuite.

— Păi, și-atunci? spuse Shedemei. Ce unelte să folosim?

— Niciun fel de unealtă! strigă Chebeya. Nu servesc la nimic!

Shedemei își deschise larg brațele.

— Uite-mă, zise ea, neînarmată, am mâinile goale. Umple-le! Arată-mi ce-i de Tăcut și-o să fac. La fel ca fiecare dintre noi.

— Nu pot să-ți arăt, pentru că nu știu. Nu pot să-ți dau unelte, pentru că nu există așa ceva. Nu-nțelegeți? Ceea ce distruge Akma nu-i planul nostru.

— Dacă spui c-ar trebui să lăsăm totul la latitudinea Păstrătorului, rosti Akmaro – atunci ce rost mai are totul? Binaro a zis lucrul ăsta – pe lumea asta, noi suntem mâinile și gura Păstrătorului.

— Da, atunci când Păstrătorul are nevoie de acțiuni sau de vorbire, noi suntem cei care le îndeplinim. Dar nu de-așa ceva-i nevoie acum.

Akmaro se întinse și luă mâinile soției sale într-ale lui.

— Zici să nu lăsăm situația la latitudinea Păstrătorului. Zici c-ar trebui ca Păstrătorul fie să facă ceva, fie să ne spună cum s-acționăm.

— Păstrătorul știe lucrul ăsta, rosti Shedemei. N-are nevoie să-i spunem noi ceea ce-i evident.

— Poate c-are nevoie ca noi să admitem că-i la latitudinea ei. Poate c-are nevoie ca noi să spunem că indiferent ce hotărăște ea, noi o să-i dăm ascultare. Poate c-a sosit vremea ca tatăl lui Akma să-i spună Păstrătorului: „Ajunge. Oprește-l pe fiul meu.”

— Crezi că nu l-am implorat pe Păstrător să-mi dea răspunsuri? exclamă Akmaro, ofensat.

— Exact, replică Chebeya. Te-am auzit stând de vorbă cu Păstrătorul și spunându-i: „Arată-mi ce trebuie să fac. Cum să-mi salvez fiul. Cum să-l aduc înapoi din situația asta-ngrozitoare.” Nu ți-a trecut prin minte că singurul motiv pentru care Păstrătorul nu l-a oprit pân-acum pe Akma ești tu?

— Dar eu chiar vreau ca el să-l oprească.

— Așa este? strigă Chebeya. Tu vrei ca el să-l oprească. Lucrul ăsta-l susții tot timpul. Am văzut legătura dintre voi doi. Chiar dacă din partea lui e furie, iar din partea ta o torturantă frustrare, legăturile de iubire sunt mai puternice decât tot ceea ce-am văzut vreodată între două persoane. Gândește-te ce-nseamnă lucrul ăsta – în toate rugăciunile tale, îi ceri de fapt Păstrătorului să-ți cruțe fiul.

— Care-i și-al tău, spuse Akmaro încet.

— Am vărsat aceleași lacrimi ca și tine, Kmadaro, replică ea. Am înălțat aceleași rugăciuni către Păstrător. Dar e momentul să rostim o altă rugăciune. E vremea să-i spunem Păstrătorului că-i prețuim pe copiii ei mai mult decât pe-ai noștri. A sosit momentul să-l implori pe Păstrătorul Pământului să-l oprească pe fiul nostru. Să-i elibereze pe cei din Darakemba de influența lui nefastă.

Motiak nu înțelese ce voia să spună ea.

— Tocmai am trimis-o pe Edhadaya să-ncerce să-i avertizeze pe băieții mei s-aibă grijă – vrei să spui c-ar fi trebuit să trimit soldați să-l asasineze pe Akma?

— Nu, zise Akmaro, răspunzând în locul Chebeyei, pentru ca aceasta să nu izbucnească în plâns din cauza frustrării. Nu, vrea să spună c-ar fi inutil orice-am întreprinde noi în momentul ăsta. Dacă cineva le-ar face vreun rău băieților, ei ar deveni martiri, iar tu ai fi făcut veșnic vinovat. Nu stă-n puterea noastră – asta vrea să spună Chebeya.

— Dar am crezut că ea te-ndemna să...

— Akma trebuie oprit, dar singura modalitate de a-l opri, care să fie eficientă, este ca toată lumea să vadă că el a fost oprit nu prin puterea vreunui bărbat sau a vreunei femei, a vreunui înger, om, sau săpător, ci pur și simplu prin puterea Păstrătorului Pământului. Ea vrea să spună că, fără să-mi dau seama, am implorat, solicitând ca Păstrătorul să găsească o cale de a-mi *salva* fiul. Acum nu-mi mai rămâne decât să-ncetez acea rugăciune. Cred că... probabil Păstrătorul mi-a-ncredințat planul ăsta pentru nația noastră. Și, fără să-mi dau seama, pân-acum am refuzat să-l las pe Păstrător să facă singurul lucru care-ar putea fi de folos. Am încercat orice altceva, dar a sosit vremea să-i cer Păstrătorului să facă acum ceea ce s-a săvârșit cu mult în trecut, când în Sherem exista amenințarea că toate învățăturile lui Oykib vor fi nesocotite.

— Vrei ca Păstrătorul să-l trăsnească și să-l ucidă pe fiul tău? întrebă Pabul, neîncrezător.

— Nu, nu vreau asta! strigă Akmaro.

Chebeya izbucni în lacrimi.

— Nu, nu vreau, rosti Akmaro încet. Vreau ca fiul meu să trăiască. Dar, mai mult decât atât, vreau ca toți cei din lumea asta să trăiască laolaltă ca niște copii ai Păstrătorului. Mai mult decât doresc să cruț viața fiului meu. A

sosit vremea să-l implor pe Păstrător să facă ceea ce trebuie ca să salveze poporul din Darakemba – indiferent de consecințe.

Ochii săi, de asemenea, erau plini de lacrimi.

— Se-ntâmplă din nou, la fel cum s-a petrecut și înainte, când am venit spre voi, Pabul, spre tine și frații tăi, și v-am învățat să-l iubiți pe Păstrător și să respingeți căile tatălui vostru. Știam că trebuie să fac lucrul ăsta, pentru binele poporului meu, pentru binele *vostru*, chiar dacă-mi dădeam seama că-l tulburam amarnic pe fiul meu, făcându-l să mă urască. Știam că-l pierdeam atunci. Iar acum trebuie să accept să fac din nou lucrul ăsta.

— Și eu, la fel? întrebă Motiak, cu glas slab.

— Nu, interveni Shedemei. Fiii tăi or să-și revină-n simțiri în momentul în care n-or să mai fie cu Akma. Iar pacea acestui regat depinde de-o succesiune regulată. Băieții tăi nu trebuie să moară.

— Dar ca un tată să-l roage pe Păstrător să-i trăsnească fiul... rosti Motiak.

— N-o să mă rog niciodată pentru asta, replică Akmaro. Nu-s destul de înțelept să-i spun Păstrătorului cum să-și facă treaba. Sunt doar destul de înțelept să-mi ascult nevasta și să-ncetez să-l mai rog pe Păstrător să-mi țină fiul în viață.

— Așa ceva-i de nesuportat, murmură Pabul. Tată Akmaro, aș vrea ca, mai degrabă, să fi murit în Chelem, decât să-ți aduc ziua asta.

— Nu mi-a adus nimeni ziua asta, spuse Akmaro. Akma și-a adus singur ziua asta. Singura nădejde de-ndurare pentru acest popor este ca Păstrătorul să facă dreptate-n privința fiului meu. Prin urmare, lucrul ăsta o să-l cer.

Se ridică de jos, oftând adânc, teribil.

— Asta o să cer din adâncul inimii mele. Dreptate pentru fiul meu. Sper c-o să reușească să-l privească-n față pe Păstrător.

Toți urmărind cum Akmaro se îndepărta de poiană, spre copacii care străjuiau malurile râului Tsidorek.

— Nu știu ce-anume să sper, rosti Motiak.

— Nu-i treaba noastră să sperăm acum, rosti Shedemei. În sfârșit, Akmaro și Chebeya au găsit curajul de-a înfrunta ceea ce trebuie să-nfrunte. Acum trebuie să mă-ntorc în oraș și să văd dacă pot face același lucru-n felul meu.

Se feriră cu toții s-o întrebe ce-anume avea de gând.

— O să te însoțesc, spuse Pabul.

— Nu, spuse Shedemei tăios. Stai aici. Akmaro o s-aibă nevoie de tine. Chebeya o s-aibă nevoie de tine. Eu nu.

Trebuia să i se dea ascultare. Ea o porni pe drum, fără să-și ia nici măcar un urcior de apă cu ea.

— N-o să aibă probleme? întrebă Motiak. Să pun niște iscoade de-ale mele s-o supravegheze?

— Se descurcă ea, spuse Chebeya. Nu cred că dorește tovărășie. Sau observatori.

Era întineric când micul vehicul spațial își luă, silențios, zborul deasupra râului Tsidorek și se opri în aer la mică distanță de mal. Shedemei păși și pătrunse în interiorul aparatului – mic în comparație cu Basilica, uriaș, în comparație cu oricare alt vehicul de pe Pământ. După ce ajunsese înăuntru, în siguranță, vehiculul decolă fără nici-o comandă din partea ei; Sufletul Suprem știa de ce anume avea nevoie și o duse la o grădină pe care o avea într-o vale ascunsă, mult deasupra pământurilor locuite din Darakemba. În timp ce călătorea, Sufletul Suprem îi vorbi.

(Tu ai fost cea care m-a îndemnat să interferez cu Monush în urmă cu mulți ani. Acum refuzi să mă lași să interferez cu Akma.)

— Așa este.

(Aș putea să-l imobilizez.)

— N-ai putut să-i imobilizezi pe Nafai și pe Issib, pe Harmony, când aveau puteri depline. Akma are o voință puternică; o să-ți reziste. Cred c-o să-i placă lucrul ăsta.

(Akmaro se zbuciumă lăuntric din cauza asta. Regatul e fărâmițat. Ai toată puterea mea la dispoziție și nu faci nimic.)

— Nu planul meu contează acum, zise Shedemei. Niciodată n-a contat. Am fost la fel de fuduli și de proști ca și Akma, atunci când am încercat să-l provocăm pe Păstrător cu ocazia salvării lui Monush. Ceea ce n-am înțeles e că Păstrătorul ne permite să interferăm și-ncearcă să lucreze-n preajma noastră. N-o putem afecta în niciun fel. Ea vrea ca această societate, ca această nație din Darakemba să reușească. Dar dacă lumea vrea s-o ignore și să facă ceva urât din șansa lor de-a face ceva minunat, n-au decăt. O să găsească pe altcineva.

(Dar cum rămâne cu Harmony? Cum rămâne cu misiunea mea aici?)

— Poate că Păstrătorul așteaptă să vadă ce-anume hotărâsc acești copii de pe Harmony, chiar aici, chiar acum, înainte de a-ți da instrucțiunile după care-ai venit.

(Prin urmare, ei nu-i pasă de aceste ființe. Contează pentru ea doar dacă se potrivesc planului ei.)

— Ba-i pasă de ei. Dar ea vede-ntregul tablou derulat în timp. A salva zece, o mie sau un milion de oameni acum, cu prețul fericirii a miliarde de vieți peste milioane de ani – n-o să facă așa ceva. Ea privește-n perspectivă.

(Prin urmare, Akmaro își pierde vremea?)

— Nu știu. Cum aş putea ști? Noi ne pierdeam vremea încercând să-i punem bețe-n roate. Dar dacă Chebeya are dreptate – și cum anume aş putea să-mi dau seama cât de mult adevăr cunoaște o vizionară –, dacă ea are dreptate, înseamnă că Păstrătorul poate fi influențat, nu de răzvrătiți, ci de cei mai loiali prieteni ai ei. Așa încât e posibil s-o fi blocat așa cum a zis Chebeya, iar lucrurile pe care i le spune el acum Păstrătorului – poate că obstacolul va fi îndepărtat.

(Apoi o să mi se spună ce să fac?)

— Poate că da, poate că nu. De unde aş putea să știu?

(Crezi că se va întâmpla ceva, altminteri nu mi-ai fi cerut să trimit micul vehicul spațial.)

— Cred că-i posibil ca atunci când o să vină vremea să înlăturăm obstacolul, Păstrătorul să aibă treabă cu mine.

(Și cum anume vei ști?)

— Cineva o s-aibă un vis. Așa lucrează Păstrătorul. Tu o să vezi visul, o să-mi spui și-o să ne gândim dacă e-n el ceva ce vrea Păstrătorul să facă.

(Poate că visul o să îl ai tu.)

— N-am mai avut un vis adevărat de când m-am visat ca grădinar al cerului. Lucrul ăsta a devenit realitate cu multă vreme-n urmă și nu mă mai aștept să mai am alt vis.

(Nu mă poți minți, Shedemei. Simt speranțele tale, indiferent dacă le mărturisești sau nu.)

— Da, bine, aş vrea să cred că Păstrătorul are să-mi spună ceva, desigur.

(În cazul acesta, grăbește-te și culcă-te, ca să poți visa.)

— Nu merge așa. Nu-s obosită încă.

Părăsi vehiculul spațial și se plimbă prin aerul răcoros al nopții în grădina ei, observând în trecere felul în care crescuseră plantele, relativa preponderență a unei specii față de alta, felul în care se dezvoltau ramurile, mărimea frunzelor. Sufletul Suprem introdusese observațiile ei în computerul navei sub forma unor note. Încetaseră de mult să comenteze

despre ironia faptului că un program de computer conceput să guverneze o lume devenise acum un scrib al unui biolog singuratic.

Sufletul Suprem începu să vorbească cu ea.

(L-am căutat pe Păstrător, am căutat un loc în care ar putea fi. Am cercetat modalitățile prin care ea trimite de obicei vise către mințile ființelor umane, ale îngerilor și ale săpătorilor. Indiferent ce anume face Păstrătorul, nu reușesc să descopăr.)

— N-ai observat lucrul ăsta cam cu vreo patru sute de ani în urmă?

(Ba da, iar după aceea am așteptat.)

— Ai așteptat patruzeci de milioane de ani pe Harmony, iar acum ești nerăbdător?

(Pe Harmony aveam treabă. Era nevoie de mine.)

— Făceai diverse lucruri, vrei să spui. Dacă se plănuia ceva, era pentru că tu făceai planul. Apoi lumea a-nceput s-aibă vise care nu veneau de la tine. Chestia asta te-a făcut să nu te simți în largul tău, este?

(Era mai greu să efectuez calculul probabilităților.)

— Așa se-ntâmplă cu noi toți mereu.

(Am concepuți în mine algoritmi de compasiune. Nu trebuie să mă identific cu tine pentru a empatiza. Așa ceva e de domeniul biologiei.)

— Indiferent ce-anume face Păstrătorul, o face mai repede decât viteza luminii, indiferent cât de departe ar fi o persoană. Lucrul ăsta sugerează o putere enormă. Atâta cunoaștere, atâta... înțelepciune. Și, cu toate astea, e foarte delicată, intervenind extrem de puțin. Dându-ne atât de multă libertate. Respectând alegerile noastre. Ascultându-ne. Ascultând nevoile și dorințele pe care nici nu știm că le-avem.

(Cred că, orice va fi fiind, nu este ca mine. Nu este un computer.)

— Organică, deci? Cu niște unelte foarte puternice?

(Organică? Cine știe. Poate că este pur și simplu neconstruită, ce zici de asta? Ca o ființă umană, ca un săpător, ca un înger. A crescut, s-a făcut pe sine din experiențele ei, în felul în care ai făcut și faci tu. Prin urmare, nu a fost doar programată să conceapă forma istoriei vieții, a fost însărcinată cu asta.)

— Sau poate c-a găsit-o, i-a plăcut și-a hotărât că vrea s-ajute. Din proprie voință, fără să primească o sarcină, fără să i se ceară.

(E o minune că nu se plictisește. Vorbesc din experiență atunci când spun că istoria umană este uluitor de repetitivă. Fiecare individ este unic, dar nu toate diferențele sunt și semnificative, și interesante.)

— Acum ești critic.

(Cineva trebuie să fie publicul piesei de teatru pe care voi, oamenii, o improvizați mereu. Străduindu-vă cu toții să ajungeți în centrul scenei. Cu toții încercând să faceți spectatorii să vă remarce, să vă declare stea, așa încât atunci când muriți, se va lăsa cortina, iar spectacolul se va încheia. Dar nu se întâmplă niciodată. Nimeni nu a ajuns stea, în cele din urmă.)

— Asta-i diferența dintre viață și artă, desigur. Viața n-are cadre, cortine, începuturi și sfârșituri.

(Ceea ce ar trebui să implice că nu are sens.)

— Vreau să spun propria-mi viață. Dau un sens lucrurilor pe care le fac. Iar Păstrătorul dă sens scenei mai largi. Asta înseamnă că există suficient sens. N-am nevoie de cineva care să facă o epopee din viața mea. Am trăit. S-au petrecut lucruri stranii. Din când în când, am contat în existențele altor persoane. Știi ce? E posibil ca lucrul de care să fiu cea mai mândră-n viața mea este vindecarea creierului băiatului ăluia din Bodika.

(Nu felul în care i-ai modificat pe îngeri și pe săpători ca să le dai posibilitatea de a trăi separați unii de alții?)

— Păstrătorul mi-a dat însărcinarea asta; dacă n-aș fi făcut-o eu, ar fi găsit o altă cale, ar fi dat altcuiva sarcina.

(Cum anume știi că Păstrătorul nu ți-a cerut să-l tămăduiești pe acel mic săpător?)

— Poate că a făcut-o. Dar dacă n-aș fi fost acolo, Păstrătorul nu s-ar fi gândit că viața lui e-atât de importantă încât să trimită pe altcineva. Prin urmare, era mai puțin semnificativ – dar, din cauza asta, știu că s-a petrecut doar pentru c-am vrut eu să se petreacă. Lucrul ăsta face ca să fie fapta mea. Darul meu. Oh, știu că Păstrătorul a fost cea care m-a adus pe Pământ, și tot ea m-a ales să-i urmez lui Nafai în calitate de comandant de navă, așa-ncât eram în viață la momentul respectiv. Dar eu sunt cea care-a hotărât să fie acolo în acel moment și să riște să dezvăluie cine-i cu adevărat pentru a-l salva pe băiatul ăla. Așa-ncât la asta o să mă gândesc cu mândrie atunci când o să mor. Sau poate la ciudata căsătorie pe care-am avut-o cu Zdorab. Sau la Casa Rasaro – școala aia s-ar putea să dureze, ceea ce-ar fi nemaipomenit.

(Nu-ți scrie necrologul încă. Nu ai murit.)

— Dar sunt obosită. Cred c-acum pot să dorm. E prea răcoare ca să dorm aici. Mi-aș dori ca scaunele din vehiculul spațial să se poată-nclina mai mult pe spate.

(Ce păcat că proiectanții au murit de patruzeci de milioane de ani.)

— Și merită să fi murit, necugetații.

Râse.

— Chiar sunt obosită.

Își termină însă numărătoarea, pentru ca raportul ei să fie complet. Apoi puse vehiculul să-și stingă luminile exterioare și se întoarse la el sub strălucirea lunii, închise ușa și se duse la culcare.

Adormi și visă. Multe vise, visele normale, străfulgerările haotice ale sinapselor creierului, cărora li se dădu semnificația fragmentară de către funcțiile ficționale ale minții; vise pe care mintea nici măcar nu și le mai amintește la trezire.

Apoi, brusc, un vis diferit. Sufletul Suprem sesiză imediat faptul că acum creierul își asumase un tipar diferit față de somnul cu vise. Shedemei însăși simți diferența și, chiar în somn, îi dădu atenție.

Văzu Pământul așa cum părea din Basilica, curbura planetei clar vizibilă la orizonturi. Apoi, dintr-odată, ea zări magma clocotitoare care fierbea sub crusta planetei. La început părea haotică, apoi, cu o claritate formidabilă, ea înțelese că exista o măreață ordine în curgerea curenților. Fiecare vârtej, fiecare turbion, fiecare curent avea un înțeles. Majoritatea erau foarte lente, dar ici și colo, la scară mică, mișcările erau chiar rapide.

Apoi știu, fără să vadă, pur și simplu, că acei curenți dădeau formă câmpului magnetic al Pământului, generând variații ample și reduse care puteau fi sesizate de animale, pe care le puteau tulbura sau liniști. Avertismentul de dinaintea cutremurului. Schimbarea bruscă de direcție a unui banc de pești. Armoniile dintre organisme; aceasta era ceea ce au văzut vizionarii.

Ea văzu cum mintea și memoria trăiau în curenții de rocă fluidă, în suvoiul magnetic; văzu cum mari cantități de informație erau depozitate în cristale pe partea interioară a crustei, fiind schimbate de fluxurile temperaturii și magnetismului. Pentru o clipă, își spuse: „Aceasta e Păstrătorul.”

Aproape pe dată sosi răspunsul: „Nu l-ai văzut pe Păstrătorul Pământului. Dar mi-ai văzut casa, biblioteca și câteva dintre uneltele mele. Nu-ți pot arăta mai mult decât atât, pentru că mintea ta nu are nici-o posibilitate de a accepta ceea ce sunt eu cu adevărat. E suficient?”

Da, rosti tăcut Shedemei.

Pe dată, visul se schimbă. Văzu simultan mai bine de patruzeci de lumi care fuseseră colonizate de Pământ, iar toate erau supravegheate de un fel de Suflet Suprem, iar toate Sufletele Supreme erau supravegheate de Păstrător. În mod deosebit, văzu Harmony, cu milioanele de oameni, ca și cum doar pentru această clipă mintea ei avea capacitatea de a le cunoaște simultan. Se simți în contact cu cealaltă iterație a Sufletului Suprem care încă locuia acolo; dar nu, asta era o iluzie, nu exista o asemenea legătură. Totuși, știa că era momentul ca Sufletul Suprem de pe Harmony să le dea voie ființelor umane să-și recupereze tehnologiile pierdute.

E momentul, rosti în vis glasul clar al Păstrătorului. Să construiască noi nave spațiale și să vină acasă.

Dar cum rămâne cu cei de aici? Ai renunțat la ei?

A sosit timpul limpezirii. Hotărârea va fi luată, într-un fel sau altul. Așa încât pot să trimit acum după oamenii de pe Harmony, pentru că până vor ajunge aici, fie cele trei specii vor trăi în armonie, fie orgoliul lor le va fi distrus și le va fi pregătit să fie dominate de cei care vor veni.

Precum Rasulumii, își spuse Shedemei.

Și ei au avut momentul lor de alegere, replică Păstrătorul.

Visul se schimbă din nou, iar acum îi văzu pe Akma și pe fiii lui Motiak mergând pe un drum. Știu pe dată, cu exactitate, unde se afla drumul, și în care parte a zilei vor ajunge la destinație.

În vis, văzu cum micul vehicul spațial plonjează din cer, stârnind în mod deliberat un nor de fum în momentul în care ateriza; se văzu pe sine ieșind afară, cu mantia de comandant orbitor de strălucitoare pentru ca ei să se poată uita la ea. Începu să vorbească, iar în acel momentul pământul se clătină sub picioarele ei, pus în mișcare de curenții de magmă, iar bărbații cei tineri căzură la pământ. Apoi zguduirea pământului luă sfârșit, iar ea vorbi din nou și în sfârșit înțelese ce anume voia Păstrătorul să facă ea.

Vei face? întrebă Păstrătorul.

O s-ajute la ceva? Îi va salva pe acești oameni?

Da, răspunse Păstrătorul. Indiferent de ceea ce va alege, Motiak își va sfârși zilele în calitate de rege al unui regat pașnic, datorită intervenției tale. Dar ceea ce se va petrece în viitorul îndepărtat – asta va decide Akma. Dacă dorești, poți trăi până atunci, ca să vezi cu ochii tăi.

Cum, dacă Basilica trebuie să se-ntoarcă pe Harmony?

Aici eu nu mă grăbesc. Pune computerul navei să trimită o sondă spațială. Tu poți rămâne aici, la fel și Sufletul Suprem. Nu vrei să vezi,

măcar în parte, cum se termină?

Ba da, vreau.

Știu că vrei, zise Păstrătorul. Până când n-ai făcut această vizită pe Pământ, nu eram sigur dacă faci cu adevărat parte din mine, pentru că nu știam dacă îi iubești pe ceilalți suficient încât să-mi împărtășești munca. Să-i înveți pe cei de pe Pământ cum să trăiască, încontinuu, generație după generație; și cum să-și facă existența veselă și liberă. Tu ai ales, așa încât acum, ca și în cazul lui Akmaro, pot să îți dau ceea ce vrei, pentru că știu că dorești doar bucuria acestor ființe, veșnic.

N-am o inimă chiar atât de pură.

Nu fi încurcată din cauza sentimentelor tale efemere. Știu ce anume faci; știu din ce motiv faci ceea ce faci; te cunosc mai bine decât tine.

Pentru o clipă, Shedemei se văzu întinzându-se și luând un fruct din pom; îl gustă, aroma sa îi umplu tot corpul de lumină, iar ea putea zbura, putea cânta toate cântecele deodată, care erau nesfârșit de frumoase înlăuntrul ei. Știa ce anume era fructul – era iubirea Păstrătorului pentru ființele Pământului. Fructul cel alb era gustul bucuriei Păstrătorului. Totuși, în parfumul lui era altceva, izul, durerea ascuțită a milioanelor, a miliardelor de ființe care nu puteau înțelege ce anume voia Păstrătorul de la ele, sau care, înțelegând, o urau și respingeau amestecul ei în viețile lor. Lasă-ne să fim noi înșine, cereau ei. Lasă-ne să realizăm ceea ce vrem. Nu dorim niciun dar din partea ta, nu vrem să luăm parte la planul tău. Așa încât fură azvârliți în vârtejurile timpului, nefăcând parte din vreo istorie, pentru că nu puteau face parte din ceva mai amplu decât ei înșiși. Cu toate acestea, aveau libertatea de a alege; nu erau pedepsiți decât de urmările naturale ale propriei trufii. Astfel, chiar și prin respingerea planului Păstrătorului ei deveneau parte din el; în refuzul de a gusta fructul pomului, ei deveneau parte din fina lui aromă. Era onoare chiar și în aceasta. Aroganța lor conta, cu toate că în îndelungul curs al istoriei ardente nu schimba nimic. Conta pentru că Păstrătorul îi iubea, își amintea de ei, le știa numele și poveștile, îi jelea: O, fiica mea, o, fiul meu, și voi faceți parte din mine, le striga Păstrătorul. Faceți parte din nesfârșita mea dorință și nu vă voi uita niciodată...

Iar emoțiile deveniră prea mult pentru Shedemei. Poposise în mintea Păstrătorului atât cât putuse suporta. Se trezi în hohote de plâns, copleșită. Scoase un lung strigăt de indescritibilă durere – durere pentru cei pierduți, durere pentru că a trebuit să plece din mintea Păstrătorului, durere pentru că

gustul fructului cel alb dispăruse de pe buzele sale și nu fusese altceva decât un vis. Un vis adevărat, dar un vis care ia sfârșit, luase sfârșit și uite-mă aici, mai singură ca niciodată, fiindcă pentru prima dată în viața mea am avut senzația că nu sunt singură și n-am știut niciodată cât de minunat este să fii știută și iubită cu adevărat, în mod total. Strigătul ei se risipi; trupul îi era istovit de vis; se culcă din nou și nu mai visă nimic până dimineată. Trecuse destul timp până atunci, așa încât să suporte să se trezească, deși visul era în continuare extrem de prezent în mintea ei.

— Ai observat? șopti ea.

(Nafai nu a avut niciodată un vis atât de puternic.)

— El avea altceva de făcut, zise ea. Poți să mă duci în locul în care trebuie să fiu?

(Avem timp mai mult decât suficient.)

Pe măsură ce vehiculul se deplasa, ea mâncă, mestecând mecanic; mâncarea nu avea gust, în comparație cu ceea ce-și amintea din vis.

— Așteptarea ta s-a terminat, în sfârșit, rosti ea în timp ce mânca. Presupun c-ai văzut lucrul ăsta.

(Îmi pregătesc deja mesajul către iterația mea originală. Includ înregistrarea visului tău. Din păcate, o mare parte din el pare să fi fost subiectivă și nu cred că l-am înțeles în întregime. Așa se întâmplă întotdeauna cu visele adevărate. Se pare că întotdeauna îmi scapă ceva.)

— La fel mi s-a-ntâmplat și mie. Dar am reținut destul, ca să-mi ajungă pentru o bună perioadă.

(Dacă Păstrătorul poate să vorbească atât de clar, de ce crezi că este atât de vagă, de obicei?)

— Am înțeles motivul, în timpul visului, zise Shedemei. Experiența e atât de copleșitoare, încât, dac-ar da-o celor mai mulți, ar fi atât de consumați de ea încât n-ar mai putea avea suflete. Voința le-ar fi înghițită de voința ei. În fapt, lucrul ăsta i-ar ucide.

(Dar în cazul acesta de ce ești tu imună?)

— Nu sunt. Dar, având în vedere c-am ales să urmez planul Păstrătorului, visul ăsta nu mi-a anulat voința, a confirmat cine anume sunt și ceea ce voiam deja. Nu mi-am pierdut libertatea și, în loc să mă ucidă, m-a făcut mai puternică.

(Cu alte cuvinte, e ceva organic.)

— Da, așa este. E ceva organic. Se gândi câteva momente, apoi adăugă: A spus că nu mă poate lăsa să-i văd chipul, dar acum înțeleg că n-am nevoie

și nici nu vreau, pentru c-am făcut ceva și mai bun.

(Ce anume?)

— Am purtat chipul ei. Am văzut prin ochii ei.

(Mi se pare corect. A purtat chipul tău de o mie de ori până acum și a folosit mâinile și graiul tău pentru a-și face munca.)

Shedemei își ridică mâinile și se uită la ele, umede și pline firimituri de la masa pe care tocmai o termina.

— În cazul ăsta, ar trebui să spun că Păstrătorul Pământului seamănă cu mine, nu crezi?

Râse o clipă; sunetul era la fel de aspru ca orice râs, dar înlăuntrul ei trezi amintirea muzicii, iar pentru un moment își aminti de gustul fructului și fu mulțumită.

12

VICTORIE

Când Edhadeya veni să-i vadă după marea întrunire publică din Jatva, Mon fu cel care se trase la o parte cu ea, ca să audă ce avea de spus.

— Dac-ai venit să mă convingi să mă dezic de frații mei – începu el, dar ea nu-i dădu posibilitatea să termine.

— Știu că te-ai angajat deja să negi tot ceea ce-i nobil și bun în tine, Mon, așa că n-o să-mi pierd timpul. M-a trimis tata c-un mesaj.

Mon simți o extrem de fină senzație de frică. Deseori își spusese că era greu de crezut că tata îi lăsa în pace, deși făceau ceea ce făceau. Da, le interzise să boicoteze munca și comerțul în care erau implicați săpătorii, dar bineînțeles că ei se descurcaseră, pretinzând că vorbesc împotriva boicotului – toată lumea înțelegea adevăratul mesaj. Oare tata nu acționa împotriva lor? Iar dacă despre asta era vorba, de ce înlăuntrul lui Mon exista ceva care primea cu brațele deschise acest lucru?

Oare era din cauză că ei repurtaseră cu atâta ușurință victoria, iar el își dorea un fel de luptă?

— M-ascuți? întrebă Edhadeya.

— Da, răspunse Mon.

— Tata se teme că niște soldați de-ai lui ar putea socoti că-i datoria lor față de rege să-nlăture sursa acestei nefericiri. Anumite remarci de-ale lui, auzite pe-ascuns de alții, scoase din context, au dat unor soldați impresia că el ar fi bucuros de lucrul ăsta.

— Mie mi se pare c-a dat un ordin și s-a răzgândit puțin cam târziu.

Mon râse răutăcios.

— Știi că nu-i adevărat.

Știa, bineînțeles. Sentimentul adevărului din el se răzvrătea împotriva ideii, dar Mon se pricepea din ce în ce mai bine să-l suprime.

— Ce crede el c-avem de gând să facem? întrebă Mon. C-o să ne-ascundem? C-o să-ncetăm să mai vorbim în public? Poate s-o lase baltă. Uciderea noastră o să facă din noi niște martiri și o să ne-aducă victoria. În plus, n-a crescut în casă niște lași.

— Nebuni, da, mincinoși da, dar nu lași. Edhadeya zâmbi amar, apoi continuă: Știe că n-o să dai înapoi. N-a sugerat decât să vă țineți secrete planurile de călătorie. Nu spuneți lumii care-i următoarea destinație. Nu le spuneți când o să plecați.

Mon se gândi pentru câteva momente la acest lucru.

— În regulă. O să le comunic celorlalți.

— În cazul ăsta, mi-am făcut datoria.

Dădu să plece.

— Stai, rosti Mon. Asta-i tot? Nu-s alte mesaje? Nimic personal din partea ta?

— Nimic, în afară de disprețul meu pe care vi-l transmit la toți cinci, dar c-o doză specială pentru tine, Mon, pentru că știu că tu știi că Akma n-are dreptate, în fiecare vorbă rostită. Chiar dacă Akma vorbește cel mai mult, tu ești cel mai necinstit dintre toți, pentru că știi adevărul.

Mon dădu să explice din nou cum sentimentul adevărului din copilărie era o pură iluzie menită să atragă atenția asupra celui de-al doilea fiu al regelui, dar înainte ca el să se lanseze în perorări, ea îi dădu o palmă.

— Nu mie, rosti ea. Poți să spui oricui altcineva și poate să te creadă, dacă dorește, dar mie să nu-mi spui niciodată chestia asta. Jignirea-i de nesuportat.

De această dată, ea plecă, amestecându-se în mulțimea care se risipea, iar el n-o chemă înapoi. Obrazul care-l ardea îi aduse lacrimi în ochi, dar nu era sigur că durerea era de vină. Rememoră acele zile minunate când era mic, iar Edhadeya cel mai bun prieten al lui. Își aduse aminte cum avusese ea încredere să-i dezvăluie visul ei adevărat pentru a i-l comunica tatei, iar din pricina absolutei încrederi a lui Aronha în sentimentul adevărului pe care îl avea Mon, el obținuse ascultarea celorlalți, fusese trimisă o expediție, iar Zenifii fuseseră salvați. Atunci, crezuse că acesta va fi locul său în regat, să joace rolul celui mai credincios consilier al lui Aronha, pentru că fratele său știa că Mon nu poate să mintă. Iar momentele în care Bego îl folosisese spre a-l ajuta să traducă foile Rasulumilor...

Ciudat, acum când se gândea la acest lucru, cu obrazul încă arzând de palma Edhadeyei, că Bego nu credea în Păstrător, și cu toate acestea îl folosisese pe Mon ca să-l ajute la traducere. Oare nu era Bego, cu adevărat, cel care-i învățase pe toți să nu creadă-n Păstrător? Dar Bego credea. Sau, cel puțin, credea în darul lui Mon.

Nu, nu, Akma explicase deja lucrul ăsta. Bego nu-l considera ca fiind un dar al Păstrătorului, ci ca pe-un talent înăscut al lui Mon. Exact, capacitatea de-a simți atunci când cineva credea cu adevărat ceea ce spunea. N-avea nici-o legătură cu adevărul absolut, ci cu credința absolută.

Dar dac-așa stau lucrurile, își zise Mon, din ce motiv n-am niciodată sentimentul că-i adevărat ceea ce spune Akma? N-am sesizat logica chestiei ăsteia. Dacă sentimentul adevărului pe care-l am provine de la Păstrător, atunci el ar putea să-ncerce să mă-ntoarcă împotriva lui Akma, făcându-mă să refuz să confirm ceea ce spune el. Dar, în cazul ăsta, înseamnă că există cu adevărat un Păstrător, prin urmare nu ăsta-i motivul. Dar dacă Akma are dreptate, iar sentimentul ăsta al adevărului pe care-l am e doar capacitatea mea de-a discerne când anume se rostește adevărul, ce spune chestia asta despre faptul că nu confirm nimic din vorbele lui Akma? Înseamnă că, indiferent cât de convingător pare – oare nu-s eu fascinat de cuvântările lui, ca și mulțimea, ajungând să fiu complet convins de ele? — sentimentul adevărului îmi spune că el minte. Nu crede o iotă din tot ce spune. Sau, chiar dacă crede, e ca o părere, nu ceva sigur. În fundul sufletului lui, în inima lui, în străfundurile minții sale, el nu spune aceste lucruri pentru că-i convins de ele.

Prin urmare, în ce anume crede Akma? Și din ce pricină îmi neg eu sentimentul adevărului în favoarea incertitudinilor lui Akma?

Nu, nu, am discutat deja despre asta cu Akma, iar el mi-a explicat că o persoană cu adevărat educată niciodată nu crede ceva cu siguranță, fiindcă știe că învățături ulterioare ar putea pune sub semnul întrebării unele sau toate credințele sale; prin urmare, eu o să primesc un răspuns ferm din partea sentimentului adevărului doar despre persoane care-s ignorante sau fanatice.

Ignorante sau fanatice... precum Edhadeya? Sau Bego?

— Ei bine, ce voia? întrebă Aronha.

Reveria lui Mon îl purtă înapoi către locul în care frații lui și Akma vorbeau cu conducătorii locali ai Adunării Căilor Străvechi. Aceasta era partea din fundamentarea unei religii care-i dădea lui Mon cel mai mult de furcă. Deși aveau suficiente donații din partea persoanelor bogate și educate, cei care doreau cu adevărat să conducă adunarea nu erau cei de care-i păsa lui Mon prea mult. Foarte mulți dintre ei erau foști preoți care-și pierduseră funcțiile în vremea reformelor – o ceată arogantă care se considerau un fel de aristocrație neîndreptățită, plină de doleanțe și de

îngâmfare. Alții, însă, erau tipul de bigoți care-i urau pe săpători, aproape cu siguranță aceleași persoane care fie îndeplineau, fie ordonau chinuirea Păstraților în timpul persecuțiilor. Îl lua cu fiori că trebuia să se asocieze cu ei. Și Aronha îi mărturisise între patru ochi lui Mon că nu-i plăcea deloc să aibă de-a face cu aceste persoane. „Indiferent de ce altceva am putea spune despre Akmaro”, comentase Aronha atunci, „el atrage cu siguranță o categorie de preoți mai buni.” Însă ei n-or să poată spune niciodată acest lucru în fața lui Akma, din cauza faptului că în continuare se supăra foarte tare la orice îi aducea aminte de căsătoria lui Luet cu preotul Didul, iar a-i lăuda pe preoții Păstraților în ansamblu ar provoca cu siguranță o izbucnire temperamentală din partea lui Akma.

— Avea un avertisment din partea tatei, zise Mon.

— Oh, a-nceput să ne-amenințe acum? întrebă Akma.

Îl ținea pe după umeri pe un tânăr derbedeu care-ar fi putut foarte bine să fie unul dintre cei care rupseseră oasele sau sfâșiaseră aripile copiilor de îngeri.

— Hai să vorbim despre asta când rămânem singuri, spuse Mon.

— De ce, avem ceva s-ascundem de preoții noștri? întrebă Akma.

— Da, spuse Mon glacial.

Akma râse.

— Glumește, desigur.

Dar după câteva minute, Akma reuși să se descotorosească de tânăr și, împreună cu Motiakii, se retrase pe malul râului.

— Să nu-mi mai faci niciodată chestia asta, te rog, spuse Akma. O să vină ziua în care-o să putem folosi mașinăria statului pentru a ne susține adunarea, dar în momentul de față avem nevoie de ajutorul oamenilor ăștora și nu-i bine atunci când îi faci să se simtă excluși.

— Îmi cer scuze, replică Mon. Dar n-aveam încredere-n el.

Akma zâmbi.

— Bineînțeles că nu. E-o secătură vrednică de dispreț. Dar e-înfumurat și-a trebuit să lucrez din greu ca să nu plece furios.

Mon îl bătu pe Akma pe braț.

— Atâta vreme cât o să faci baie după ce-l atingi, sunt sigur că n-o să se-nâmpole nimic.

Apoi le povesti ceea ce spusese Edhadeya.

— E limpede că-ncearcă să ne pună bețe-n roate, zise Ominer furios. De ce-am crede ce ne spune el?

— Pentru că el e regele, replică Aronha, și n-ar minți-n privința asta.

— De ce nu? întrebă Ominer.

— Pentru că s-ar face de rușine dac-ar recunoaște că nu poate să-și controleze soldații, spuse Aronha. Aș fi vrut să nu-l fi rănit pe tata atât de tare. De-ar înțelege că facem lucrul ăsta de dragul regatului.

— Nu ne putem schimba programul, rosti Ominer. Lumea ne-așteaptă.

— Oh, nu te preocupa de asta, zise Mon. O să strângem mulțimea-n jurul nostru oriunde și oricând apărem noi. De altfel, ar adăuga puțin mister faptul că nimeni nu știe unde-anume o să vorbim data viitoare. Ar spori emoția.

— Ne face să părem niște lași, zise Ominer.

Khimin vorbi cu glasul lui pițigăiat:

— Nu și-n cazul în care-o să anunțăm că facem lucrul ăsta pentru c-am primit informații credibile că niște oameni de-ai regelui vor să ne ucidă.

— Nu! rosti Aronha cu tărie. N-o să facem niciodată așa ceva. Lumea o să considere că-i o acuzație la adresa regelui, și-ar fi lipsit de onoare din partea noastră să-l acuzăm, atâta vreme cât el ne-a avertizat să-ncercăm să ne protejăm.

Akma îl bătu pe spate pe Khimin.

— Asta-i treaba, Khimin. Atunci când Aronha hotărăște că ceva-i lipsit de onoare, nu putem acționa, chiar dac-ar fi fost un complot cu foarte mari șanse de reușită.

— Nu-ți bate joc de sentimentul meu de onoare, replică Aronha.

— Nu-mi băteam joc, zise Akma. Te admir pentru el.

Brusc, Mon simți un irezistibil impuls să facă scandal.

— La capitolul ăsta Aronha seamănă cel mai bine cu tata. Singurul motiv pentru care-am avut atâta succes e că tata are un dezvoltat sentiment al onoarei.

— În cazul ăsta, onoarea-i o slăbiciune, nu-i așa? întrebă Ominer.

Aronha îi răspunse cu o privire plină de dispreț:

— Pe termen scurt, lipsa de onoare oferă avantaje; pe termen lung, un rege lipsit de sentimentul onoarei pierde dragostea supușilor săi și sfârșește precum Nuab. Mort.

— L-au torturat arzându-l în foc, nu-i așa? întrebă Khimin.

— Încearcă să nu pari atât de ncântat de chestia asta, spuse Akma. Îi faci pe cei din jur să se simtă stingheriți.

Dar Mon observă, lucru care-l tulbură, că Akma părea să se apropie și mai mult de Ominer, atunci când acesta rostea lucruri care ar fi făcut ca o persoană de bun-simț să se îndepărteze de el. Ominer spusese că onoarea este o slăbiciune; acum, cu toate că nu comentase, Akma îl ținea cu brațul pe după umeri pe Ominer, care era numai zâmbet. Nu e-n regulă. Ceva nu-i deloc în regulă. Akma nu era așa, nici măcar anul trecut, înainte să-nceapă totul. Mi-aduc aminte că era la fel de ferm ca și Aronha în legătură cu onoarea și bunul-simț. Ce se-ntâmplă, oare-ncep să-l influențeze persoanele de joasă speță cu care-avem legături? Sau e pur și simplu o consecință naturală a faptului de-a se bucura de adulația atâtor mii de persoane?

Indiferent ce-anume se întâmpla cu Akma, lui Mon îi displăcea complet. Akma cel adevărat care ieșea la suprafață; mai degrabă, Akma începea să-și asume această postură cinică, amorală, care considera el că era ceea ce trebuia să devină ca să învingă. Sau poate că era o parte adevărată a lui Akma care nu ieșise la suprafață până când el nu începuse să creadă că era atât de important și de puternic încât nu trebuia să se mai comporte cu bun-simț cu alții. Cât din această tachinare de-acum față de Aronha e-n realitate glumă și cât de mult e-un dispreț adevărat pentru purtarea regească a fratelui meu?

Nu trebuie să mă gândesc la așa ceva, își reaminti el. Păstrătorul încearcă să mă despartă de frații mei și să mă câștige de partea lui.

Nu, nu-i vorba de Păstrător, pentru că nu există Păstrător...

Mon se scuză, spunând că vrea să se retragă pentru că trebuie să se culce. Ceilalți luă această ca un semnal. Conversația se transformă în sporovăială jucăușă în timp ce se îndreptau către casa în care erau cazați. Locul era mult prea mic pentru cinci adulți – jumătate din familia care locuia acolo se mutase temporar în casele vecinilor –, dar Akma insistase că ei nu pot sta tot timpul în casele oamenilor bogați, căci altminteri Păstrații i-ar putea acuza că sunt trufași. Văzând de ce anume îi acuzaseră deja Păstrații, Mon își spuse că un somn bun merita adăugarea unei alte acuzații minore, dar ca de obicei Aronha vedea lucrurile în maniera lui Akma, așa că el era înghesuit într-un spațiu în care nu se putea întinde sau întoarce de pe o parte pe alta fără a trezi pe cineva. Săracii pur și simplu nu fac case suficient de mari, își zise, glumind răutăcios. Nu putea spune așa ceva cu glas tare, bineînțeles, pentru că Akma i-ar replica: „Lumea n-o să-nțeleagă că-i doar o glumă.”

A doua zi de dimineață, Aronha hotărî să urmeze sfatul tatei și să plece imediat, în loc să mai stea încă o zi, iar în loc să meargă la Fetek, se vor îndrepta spre Papadur. Oh, excelent, își spuse Mon, e-o distanță dublă, iar drumul e-n urcuș, nu-n coborâș. O să trebuiască să-i scriu tatei un bilet prin care să-i mulțumesc pentru sugestie.

Pe drum, Akma vorbi despre cuvântarea lui Khimin din seara trecută. Mon trebui să admire îndemânarea cu care făcu acest lucru, laudând în timp ce făcea observații critice, astfel încât Khimin nu se simți deprecia. Ajuta, desigur, faptul că Khimin îl venera pe Akma.

— Ceea ce-ai spus despre faptul că învățătorii noștri-s bine educați, iar învățătorii Păstrați sunt la fel de ignoranți ca și studenții lor – asta a fost o remarcă abilă și mă bucur c-ai făcut-o.

Khimin zâmbi.

— Mulțumesc.

— Data viitoare trebuie să-ți alegi mai bine cuvintele. Știu, e foarte frustrant, trebuie să te gândești la atât de multe lucruri în același timp, și mie mi se-ntâmplă la fel, ai grijă de-un aspect și-ți scapă altceva. Dar ăsta-i motivul pentru care nu oricine e-n stare să facă treaba asta.

Pentru Mon era ușor să vadă lingușirea lui Akma, felul în care îl momea și îl câștiga de partea lui pe Khimin. Dar Khimin, bietul tont, nu-și dădea seama.

Apoi lui Mon îi trecu prin minte că Akma își adapta tactica pentru orice naiv i-ar fi ieșit în cale, și poate că pentru altcineva Mon părea la fel de naiv, la fel de ușor de păcălit.

— Mă gândeam, când vorbeam aseară cu tine: „Cum pot oare să fur ideea asta de la Khimin și s-o folosesc în discursul meu?”

Khimin râse. La fel și Ominer, care asculta – și care avea nevoie și el de ajutor la cuvântări, având în vedere că, deși nu se bâlbâia și-și căuta cuvintele precum Khimin, nu avea deloc un discurs atrăgător.

— Uite cum aș fi zis eu, se oferî Akma. „Tatăl meu, în milostivenia sa, a întemeiat o religie în care un ignorant îl învață pe altul, iar un sărac are grijă de altul. Este o nobilă întreprindere; nimeni nu trebuie s-o tulbure. Dar pentru ființe umane și îngeri, pentru persoane educate și manierate, nu există motive să pretindem c-avem nevoie de doctrinele primitive și de compania grosolană a așa-numiților Păstrați ai lui Akmaro.”

— Ce vrei să spui cu „nimeni nu trebuie s-o tulbure”? întrebă Khimin. Credeam că noi asta facem.

— Bineînțeles c-asta facem, iar publicul știe asta. Dar înțelegi ce efect are? Face să pară că nu suntem dușmanii nimănui. Noi nu ne opunem lor, noi venim în întâmpinarea nevoilor unei categorii de persoane mai bune, în timp ce Păstrații se adresează celor săraci și ignoranți. Câte dintre persoanele care constituie publicul nostru se consideră sărace și ignorante?

— Majoritatea! rosti Ominer ușor malițios.

— Majoritatea sunt săraci, în comparație cu cineva care-a crescut în casa regelui, rosti Akma, cu o ușoară nuanță de sarcasm. Dar cum se consideră ei? Fiecare crede că face parte dintre cele mai educate și rafinate persoane – sau dacă nu e, bineînțeles c-o să facă tot ce-i stă-n putință ca să se asigure că alții-s *de părere* că este. Astfel încât către ce adunare o să se-ndrepte? Nimeni nu ne poate acuza că-i înjurăm sau îi abuzăm pe Păstrați – și totuși, cu cât îi laudăm mai mult, cu atât mai mult determinăm lumea să stea cât mai departe de ei.

Khimin râse încântat.

— E ca și cum ieși ce vrei să zici, apoi găsești o cale să spui contrarul, dar în așa fel încât o să aibă efectul pe care-l vrei tu.

— Nu chiar opusul, replică Akma. Dar începi să-nțelegi, da, începi să-nțelegi!

Dintr-odată, în Mon irupse sentimentul adevărului, respingând tot ceea ce auzise mai devreme cu atâta violență încât avu senzația c-o să vomite. Se opri din mers și, fără să vrea, căzu în genunchi.

— Mon? exclamă Aronha.

În acel moment, se auzi un zgomot puternic și ridicară cu toții privirile, văzând un obiect uriaș, cenușiu ca granitul, care se învârtea în timp ce se năpustea în jos, spre ei. Din el ieșea fum, ca și cum ar fi luat foc, iar sunetul bubuitor era asurzitor. Mon își astupă urechile și văzu că frații lui făceau același lucru. În ultimul moment, uriașul bolovan cenușiu își schimbă brusc direcția și căzu spre pământ, la nici zece pași de ei, fumul și praful orbindu-i. În acea clipă pământul se zgudui, azvârlindu-i pe jos ca pe niște păpuși. Dar nu se auzi niciun zgomot de prăbușire, sau dacă a existat, a fost înghițit de bubuitul bolovanului căzut și de mugetul pământului.

După ce se risipiră fumul și praful, văzură pe cineva stând în picioare în fața bolovanului, dar nu-și puteau da seama cum anume arăta, fiindcă strălucea atât de puternic din orice parte a trupului, încât ochii lor nu erau în stare să distingă decât forma sa omenească. Motivul pentru care nu exista

zgomot de prăbușire deveni acum clar, căci obiectul cenușiu plutea în aer cam la jumătate de metru de pământ. Era imposibil. Era nebunesc.

Omul de lumină vorbește, dar nu-l puteră auzi; glasul lui se pierdu în celălalt zgomot.

Dintr-odată, bolovanul deveni tăcut. Mugetul pământului se stinse. Mon încercă să se ridice, sprijinindu-se în mâini, și se uită la omul de lumină.

— Akma, rosti acesta. Ridică-te.

Glasul era destul de puțin uman; era precum cinci glasuri într-unul singur, cinci tonalități diferite care stârniră vibrații dureroase în capul lui Mon. Era bucuros că fusese strigat numele lui Akma și nu al lui; și cu toate că se rușină imediat de lașitatea sa, era bucuros, totuși.

Akma se chină să se ridice în picioare.

— Akma, de ce persecuți poporul Păstraților? Căci Păstrătorul Pământului a spus: „Acesta e poporul meu, aceștia sunt Păstrații. O să-i pun în aceste pământuri, și doar propriile lor alegeri greșite vor putea să-i distrugă?”

Mon era copleșit de rușine. În ultimele luni își negase sentimentul adevărului, care fusese corect tot timpul. Argumentele lui Akma că nu există Păstrător păreau acum atât de fragile și de neînsemnate – cum de-a putut Mon să-l creadă, fie și numai o clipă, atâta vreme cât avea în el sentimentul adevărului care-i spunea contrarul? Ce-am făcut? Ce-am făcut?

— Păstrătorul a auzit rugăciunile Păstraților, dar și pe ale tatălui tău, adevăratul slujitor al Păstrătorului. Ani la rândul, el l-a implorat pe Păstrător să te facă să-nțelegi adevărul, dar Păstrătorul știa că tu deja l-ai înțeles. Acum tatăl tău îl imploră pe Păstrător să te oprească să mai faci rău nevinovaților copii ai pământului.

Sub ei, pământul mugii din nou; Akma fu aruncat în genunchi, iar Mon căzu, lovindu-se cu fața de solul umed al drumului.

— Mai poți pretinde că Păstrătorul n-are nici-o putere? Ești surd la vocea mea? Orb la lumina ce izvorăște din trupul meu? Nu simți cum se cutremură pământul sub tine? Nu există Păstrător?

Mon strigă înfricoșat:

— Da! Există! Am știut tot timpul! Iartă-mă pentru minciunile mele!

Îi auzea și pe frații săi plângând, implorând milă; doar Akma rămăsese tăcut.

— Akma, adu-ți aminte de sclavia din tărâmul Chelemului. Adu-ți aminte cum te-a eliberat Păstrătorul. Acum tu ești opresorul Păstraților, iar

Păstrătorul îi va elibera de tine. Du-te-n drumul tău, Akma, și nu mai căuta să distrugi Adunarea Păstraților. Rugăciunile lor vor fi ascultate, indiferent dacă tu alegi să te distrugi sau nu.

Cu aceste cuvinte, lumina care țâșnea din trupul mesagerului păru a spori în strălucire și intensitate – ceva ce Mon credea c-ar fi imposibil, din moment ce era deja aproape orbit când se uita la el. Totuși, fu capabil să vadă că omul de lumină își întinse mâna, iar un fulger pârâi în aer între degetul lui și capul lui Akma. Acesta păru a dansa în aer timp de o clipă, asemenea unei particule de cenușă deasupra unui foc; apoi se prăbuși la pământ și rămase nemișcat. Bolovanul cel imens bubui din nou și din nou se ridicară fum și praf, care-i orbiră pe toți. Atunci când se risipiră, bolovanul dispăruse, ca și mesagerul, iar pământul era neclintit.

Khimin plângea.

— Tată? strigă el. Mamă? Nu vreau să mor!

Mon l-ar fi luat în răs, dar aceleași sentimente năvăleau și în sufletul lui.

— Akma, rosti Aronha.

Desigur, își zise Mon. Fratele meu cel mare-i cel care are bunul-simț să-și aducă aminte de prietenul nostru, în loc să se gândească la sine. Mon fu cuprins din nou de rușine. Se ridică și se îndreptă nesigur spre locul în care zăcea, inconștient, Akma.

— Păstrătorul există, intona Ominer. Știu că există Păstrătorul, știu acum asta, știu, știu.

— Taci din gură, Ominer, spuse Mon. Ajută-ne să-l ducem pe Akma la lumina soarelui, pe iarbă.

Îl cărară, trupul lui fiind inert.

— E mort, rosti Khimin.

— Dacă omul de lumină voia să-l ucidă, rosti Mon, de ce să-i mai fi spus să-nceteze să se mai amestece-n treburile Păstraților? Unui mort nu trebuie să-i dai indicații.

— Dacă trăiește, zise Aronha, atunci de ce nu respiră? De ce nu-i găsesc pulsul și nu-i aud bătăile inimii?

— Vă spun eu că trăiește, zise Mon.

— De unde știi lucrul ăsta? întrebă Ominer. Nu i-ai controlat pulsul.

— Pentru că sentimentul adevărului spune asta. Da, trăiește.

— Brusc, ți-a revenit sentimentul adevărului? întrebă Aronha ironic.

— Nu m-a părăsit niciodată. L-am ignorat, m-am luptat cu el, dar nu m-a părăsit niciodată.

Îl dorea să rostească aceste cuvinte. Dar era, totodată, și o ușurare.

— În tot timpul ăsta sentimentul adevărului ți-a spus că ceea ce predicam noi sunt minciuni? întrebă Aronha.

Tonul fratelui său fu ca o palmă.

— Akma mi-a spus că sentimentul adevărului e-o minciună! O autoamăgire! Mi-era rușine să vorbesc despre asta.

Văzu dispreț pe chipul lui Aronha.

— Aronha, o să mă-nvinovățești pentru lucrul ăsta? Astfel de om ești tu? E doar vina mea că faci asta! Păstrătorul trimite la noi o ființă de lumină ca să ne spună că mințeam, distrugând ceva important, iar tu vrei să arăți cu degetul către *minei*

Era rândul lui Aronha să fie cuprins de rușine.

— Am ales singur, știu. M-am tot gândit, dacă Mon spune că-i bine, trebuie să fie bine – doar că știam că-i greșit, și te foloseam în calitate de scuză. Băieții mai mici nu prea pot fi făcuți răspunzători. Tu, cu mine și cu Akma am făcut multe presiuni asupra lor și...

— Și eu am ales singur! strigă Khimin. Mesagerul n-a venit să te-oprească pe tine. A venit să ne-oprească pe toți.

Mon își dădu seama că Khimin era mândru de faptul că primise vizita unui mesager din partea Păstrătorului. Așa ceva era mai bine decât un vis adevărat. Căutând în inima sa, Mon își dădu seama că și el avea astfel de sentimente.

— Poate că mesagerul a venit să ne-oprească pe toți, zise Ominer, dar a vorbit doar cu Akma. Pentru că adevărul e că noi cu toții l-am urmat pe Akma, de la bun început.

— Oh, ce curajos ești, învinovățindu-l pe el, rosti Khimin. Întreaga vină-i aparține ăluia de jos, care zace ca mortul.

— Nu spun lucrul ăsta ca să ne scuz, replică Ominer. Din punctul meu de vedere, asta ar trebui să ne facă să ne rușinăm și mai mult. Suntem fiii regelui! Și-am lăsat pe cineva să ne convingă să-l sfidăm și să-l facem de rușine pe tatăl nostru și tot ceea ce ne-a învățat el.

— E vina mea, rosti Aronha.

Reuși să nu-i tremure glasul, dar n-avea curajul să se uite-n ochii lor.

— E posibil să fi crezut pe jumătate unele dintre ideile lui Akma, dar când a venit vorba de pornirea propriei noastre religii, de restaurarea vechii ordini a statului – am realizat că-i ceva greșit. Mi-am dat seama că persoanele cu care lucram sunt niște oportuniști vrednici de dispreț. Mi-am

dat seama că săpătorii pe care-i goneam din Darakemba erau mai buni decât presupușii noștri prieteni. Iar eu sunt cel care-a fost educat să fie rege. Nu merit așa ceva. Vă interzic să-mi mai spuneți Ha-Aron. Sunt Aron, pur și simplu.

Mon nu-și mai putea stăpâni frustrarea.

— Nu vedeți ce facem, chiar și acum? L-am urmat pe Akma pentru că ne-a măgulit și ne-a hrănit orgoliul. Ne-am bucurat în timp ce făceam toate astea. Ne-a plăcut să fim importanți și puternici. Ne-a plăcut să-l înngenunchem în fața noastră pe tata, să schimbăm lumea, să credem că suntem mai deștepți decât oricine, iar lumea să ne admire și să se poarte cu noi ca și cum am fi importanți. Trufia a fost cea care ne-a susținut. Iar acum, ce facem? Khimin face pe el pentru că suntem atât de importanți încât Păstrătorul a trimis un om de lumină ca să ne oprească – nu mă contrazice, Khimin, am simțit și eu același lucru. Iar Aronha vrea să ia toată vina asupra lui, pentru că el e cel care-ar fi trebuit să-și dea seama și – înțelegeți? Tot despre trufie-i vorba! E vorba despre același lucru care ne-a băgat în belea de la bun început!

— Nu-s trufaș! rosti Aronha, iar acum glasul lui tremura. Nu pot suporta gândul de-a da ochii cu cineva.

— Dar o să facem asta, zise Mon. Pentru că trebuie să le-arătăm ce șleahță de nenorociți suntem.

— Nu-i și asta un fel de trufie? întrebă Ominer răutăcios.

— Poate că e, Ominer! Dar vrei să știi singurul lucru de care-s mândru? Singurul lucru care mă bucură că sunteți frații mei, că-s unul dintre voi?

— Care? întrebă Aronha.

— Că niciunul dintre voi n-a venit cu ideea de-a continua lupta cu Păstrătorul, spuse Mon. Că nu v-a trecut prin cap c-am putea rămâne o parte a Adunării Căilor Străvechi.

— Asta nu-nseamnă că suntem buni, spuse Ominer. Înseamnă doar că suntem înfricoșați.

— Ne-am putut răzvrăti doar pentru c-am putut să ne-amăgim crezând că nu există Păstrător. Acum ne-am dat seama. Am văzut lucruri pe care nu ni le-am închipuit vreodată, lucruri care s-au întâmplat doar pe vremea Eroilor. Dar v-aduceți aminte de poveștile alea? Elemak și Mebbekew au văzut lucruri la fel de teribile ca asta. Și totuși, au continuat să se răzvrătească, până la sfârșitul vieții lor. Noi, nu! Revolta noastră s-a-ncheiat.

Aronha încuviință.

— Am vorbit serios când am spus că de-acum mă numesc Aron.

Mon replică imediat:

— O să rămâi Aronha, până când o să hotărască tata! Nu ți-a luat titlul onorific atunci când îl făceai de rușine.

Aronha încuviință din nou.

— Chestia asta o s-o omoare pe mama, spuse Khimin, plângând.

Mon îl luă pe după umeri pe cel mai tânăr frate al său și-l ținu așa.

— Nu știu dacă putem îndrăzni să-i cerem tatei să ne primească înapoi. Dar trebuie să mergem la el, măcar ca să aibă bucuria de-a ne fi întors din drum.

— Tata o să ne primească, spuse Aronha. Așa e el. Problema-i dacă putem repara ceva din răul pe care l-am pricinuit.

— Nu, zise Ominer. Problema-i dacă Akma o să trăiască sau nu. Trebuie să-l ducem înapoi la Darakemba. Stăm cu el aici, în speranța c-o să-și revină? Sau cerem ajutor ca să-l ducem înapoi?

— Suntem patru inși, rosti Khimin. Putem să-l ducem noi.

— Am auzit că Shedemei, directoarea școlii, e tămăduitoare, zise Mon.

— Acum avem nevoie de-ajutorul femeii despre care-am zis c-amestecă în mod criminal speciile, rosti cu amărăciune Aronha. Când suntem la ananghie, nu ne trece prin cap s-apelăm la propria noastră Adunare a Căilor Străvechi. Știm, am știut tot timpul, că singurul sprijin pe care putem conta se află-n rândul Păstraților.

Rușinea avea un gust ciudat în gurile lor, în vreme ce înjghebau o targa pentru Akma din hainele lor și niște stinghii, apoi ridicară șipcile pe umeri pentru a-l căra. Pe când ajunseră lângă zone mai populate, lumea ieși din case să-i vadă pe cei patru bărbați care cărau pe umerii lor ceea ce părea a fi un cadavru, ca și cum l-ar fi dus la groapă.

— Mergeți, le spuse Aronha celor care veneau să-i întâmpine. Mergeți și spuneți-le tuturor că Păstrătorul a trimis un mesager ca să-i trăsnească pe Motiaki și să-i facă să-nceteze să mai spună minciuni. Suntem fiii regelui și ne-ntoarcem rușinați la tatăl nostru. Mergeți și spuneți tuturor că Akma, fiul lui Akmaro, a fost trăsnit de mesagerul Păstrătorului și nimeni nu știe dac-o să trăiască sau nu.

Rostea încontinuu aceste cuvinte, iar de fiecare dată când ele erau spuse vreunui dintre Păstrați, răspunsul era același: nu bucurie răutăcioasă, nu condamnare, ci lacrimi și îmbrățișări, apoi, inevitabil, lucrul cel mai greu de suportat: „Putem să v-ajutăm? Putem să-l cărăm pe Akma o parte din drum?”

Oh, tatăl și mama sa or să plângă când or să-l vadă în halul ăsta! O să ne rugăm Păstrătorului ca să-i lase să-și vadă fiul viu. Hai să v-ajutăm!” Le aduseră apă, mâncare și nici măcar o dată vreunul dintre Păstrați nu-i condamnă.

Alții nu erau așa de binevoitori. Bărbați și femei care fără îndoială îi aplaudaseră pe Akma și pe fiii lui Motiak în timpul discursurilor lor acum îi făceau mincinoși, escroci, eretici: „Arondi! Mondi! Omerdi! Khimindi!” Cât de trist era că, atâta vreme cât se răzvrătiseră cu adevărat împotriva tatălui lor, nimeni nu îndrăznise să adauge titlul de „trădător” la numele lor; iar acum, când puseseră capăt răzvrătirii și își mărturisiseră greșelile, li se arunca în cârcă acest epitet.

— E ceea ce merităm, spuse Mon, când Ominer începu să remarce ipocrizia celor care-i acuzau.

Apoi, trebuia să vadă și să audă cum Păstrații îi luau deoparte pe cei care țipau, muștrându-i: „Nu vedeți cât sunt de îndurerați? Nu vedeți că Akma e aproape mon? Nu vă fac niciun rău acum, lăsați-i să treacă, dați-le pace.”

Astfel, Păstrații deveniră protectorii lor pe parcursul călătoriei. Iar mulți dintre ei erau săpători. Mon nu era mulțumit ca să lase să audă doar vorbele lui Aronha. Pentru săpători, el adăuga propriul său mesaj: „Vă rog, duceți-vă și găsiți-i pe cei din poporul pământului aflați pe drum, care părăsesc Darakemba. Spuneți-le că-i implorăm să se-ntoarcă. Spuneți-le că ei sunt niște cetățeni ai Darakembei mai buni decât fiii lui Motiak. Nu-i lăsați să plece.”

În acea noapte dormiră alături de Akma, pe drum, iar a doua zi, târziu, ajunseră în Darakemba. Vestea despre ei le-o luase înainte, iar când ajunseră la casa lui Akma, lumea se dădu la o parte pentru a-i lăsa să treacă; Akmaro și Chebeya ședeau în prag spre a-l primi pe fiul lor aproape viu. În casă așteptau tatăl lor, regele, și sora lor, Edhadeya, și izbucniră în lacrimi când văzură cu câtă iubire sunt îmbrățișați de tatăl și de sora lor și plânseră din nou când Akmaro și Chebeya îngenuncheară lângă ruina fiului lor.

Pe drum, apăru ființa de lumină. Pământul se cutremură. Akma ar fi trebuit să fie surprins, dar nu era. Era lucrul cel mai ciudat că nu i se părea ciudat. În timp ce mesagerul vorbea, lui Akma nu-i dădea pace un gând: „De ce-ai apărut atât de târziu?”

Imediat ce remarcă propria lipsă de surprindere, se miră de ea. Nu se putea aștepta la așa ceva. Nu știa că există o asemenea ființă. Cu siguranță, nu dăduse peste așa ceva pe parcursul studiilor sale erudite. În plus,

experiența nu dovedea nimic. Chestia asta putea fi o halucinație împărtășită de un grup de cinci bărbați care avea disperată nevoie de o afirmare a importanței lor pentru univers. În loc să demonstreze că exista cu adevărat un Păstrător al Pământului, experiența nu ar putea dovedi nimic mai mult decât ineluctabila putere inconștientă a credinței din copilărie chiar și asupra unor bărbați care credeau că trecuseră de asemenea fază.

Dar în timp ce mesagerul continua să vorbească (cum pot oare auzi fiecare vorbă și am, totuși, timp să-mi treacă prin cap astfel de gânduri? Ce extraordinară claritate a minții. Aș vrea să-i vorbesc lui Bego despre fenomenul ăsta. Apropo, ce i-a făcut regele lui Bego, pân-la urmă? Ia te uită – mă duc cu gândul în altă parte, întrebându-mă ce s-a întâmplat cu bătrânul și totuși n-am pierdut o vorbă din mesaj) Akma era conștient că nu era vorba despre o halucinație colectivă, sau, în cazul în care era, fusese indusă de Păstrătorul Pământului, pentru că fusese cu certitudine trimis din interiorul lui. De ce știa acest lucru?

Era așa cum spusese Edhadeya, îți dai seama, pur și simplu, de diferență atunci când ți se întâmplă chiar ție. Numai că nu ființa de lumină face chestia asta. Nu, e doar teatru, doar un spectacol. Nu faptul că ochii mei-s orbiți, sau că pământul mi se clatină sub picioare, ori asurzitoarele bubuituri ori fumul, sau glasul cu ciudate sonorități îmi dau siguranță. Pur și simplu... știu.

Apoi se gândi: am știut dintotdeauna.

Își aduse aminte de vremurile în care trăise în cea mai mare teroare a vieții lui – când fiii lui Pabulog îl aruncaseră pentru prima dată la pământ și începuseră să-l tortureze și să-l umilească. La vremea respectivă, n-ar fi putut să descrie în cuvinte, dar sub frica pentru viața ta, era rușine pentru neputința lui; iar sub asta, curajul oțelit care îl făcuse să nu încerce să implore milă, care îl susținuse tot timpul și îl ajutase să meargă, dezbrăcat și mânjit cu noroi, gunoaie și resturi de mâncare, spre ai lui. Știuse la momentul respectiv ce putere era aceea – era siguranța absolută a iubirii părinților săi (iar amintirea ei îl împunse în inimă; am avut iubirea lor, încă am iubirea lor, era la fel de fermă așa cum credeam când eram copil, credința mea nu-i deplasată și uite ce le-am făcut), senzația corzilor imposibil de distrus care îi unea, aproape ca și cum ar fi avut darul de vizionar al mamei sale fără să-l fi observat în mod conștient.

Și, totuși, dedesubt mai era ceva. Senzația că cineva urmărea tot ceea ce se întâmplă, supraveghea și spunea: „Nu e bine ceea ce-ți fac băieții aceștia.

Iubirea pe care ți-o poartă părinții tăi este adevărată. Faptul că plângi, că ți-e rușine... nu sunt defecte, nu te poți opune. Efortul tău de a avea curaj este meritoriu. Este corect că te întorci la ai tăi.” Un judecător constant, evaluând valoarea morală a ceea ce întreprindea el. Oare cum își putea aminti acum ceva ce nu remarcase la momentul respectiv? Și, cu toate acestea, știa cu certitudine că acest observator existase acolo și că îi plăcea vocea dinlăuntrul lui, pentru că atunci când proceda corect îi spunea acest lucru.

Mesagerul zicea: „Păstrătorul a ascultat rugăciunile Păstraților și, de asemenea, pe cele ale tatălui tău, slujitorul său adevărat.” De cât timp începuse cuvântarea? De foarte puțină vreme; de-abia începuse, de fapt, își dădu el seama. Era ca și cum știa orice vorbă pe care o va spune mesagerul și cât timp urma să fie dedicat fiecărei părți a mesajului, așa încât mintea sa avea posibilitatea de a-și împărți atenția între micile porțiuni necesare pentru a auzi și a înțelege cuvintele și marile pasaje de timp dintre respectivele porțiuni în care putea găsi misterul, observatorul pe care-l avusese înlăuntrul său în toți acești ani și nu-l observase.

Se văzu pe sine șezând pe panta dealului în timp ce-l urmărea pe tatăl său predicând Pabulogilor. Simți furia din inima lui de copil, se auzi jurându-și răzbunare. Dar asupra cui? Acum își dădu seama ceea ce nu realizase atunci: furia lui nu era îndreptată către Pabulogi, nici măcar către tatăl său pentru că le predica. Nu, trădarea care îi rănisese inima se referea la toți și la niciunul – se referea la Păstrătorul Pământului pentru că-ndrăznise să salveze poporul fără a-l folosi pe Akma ca unealtă a sa.

Și ce anume spunea acel observator lăuntric secret? Nimic. Absolut nimic. Se retrăsese. În sinea lui era tăcere, în timp ce inima sa era plină de furie pentru că nu fusese ales.

L-am gonit. Atunci eram gol pe dinăuntru.

Dar nu, nu complet gol, căci acum îl putea simți precum cel mai ușor sunet cu puțință, cel mai slab semn, steaua cea mai palidă care ar fi putut fi zărită. Observatorul se afla încă acolo și spunea tăcut: „Nu era vremea ta, nu era vremea ta, ai răbdare, planul e mai amplu, de data aceasta am avut nevoie de alții, o să vină vremea ta...”

Prin urmare, observatorul era acolo, dar nu avea efect asupra lui, pentru că era înecat în propria sa furie.

Așa încât, privind înlăuntrul lui, el își dădu seama că observatorul se afla în continuare acolo, continuând să vorbească, asemenea unei voci îndărătul

vocii minții sale, oferind un comentariu perpetuu referitor la fiecare gând conștient, dar îndepărtându-se întotdeauna de conștiință ori de câte ori încerca să pună mâna pe înțelepciunea evazivă. Chiar și acum, el își putea aminti doar comentariul care fusese, nu-l putea auzi pe cel care se derula în acest moment.

— ”Acum știi cine sunt”, numai ce spusese observatorul. „Ai știut tot timpul cine sunt, dar acum știi că știi cine sunt.”

Da, rosti Akma tăcut, ca răspuns. Tu ești Păstrătorul Pământului și ai făcut tot timpul parte din mine.

Ai fost ca o scânteie menținută aprinsă în mine indiferent cum am încercat să sting focul, indiferent cât de des ți-am negat existența, te aflai acolo.

— ”Rugăciunile lor vor fi ascultate”, spusese mesagerul, „indiferent dacă tu alegi să te distrugi sau nu.” Iar cu aceste vorbe mesajul se încheiase. Brațul cel strălucitor se întinse în direcția lui. Degetul trosni și şuieră, o durere teribilă îi cuprinse instantaneu fiecare nerv din trup, luase foc complet, iar în acel moment de insuportabilă agonie își putu aminti ceea ce observatorul, Păstrătorul, tocmai... terminase... de rostit...

— ”Acum știi cine sunt eu. Am plecat.”

Până în acel moment, Akma nu-și putuse închipui o durere mai teribilă decât suferința trupului său în momentul în care fulgerul puterii îi atinse toți nervii deodată. Dar acum durerea încetase, iar trupul lui Akma zăcea la pământ ca o cârpă mototolită, iar el înțelese că durerea din trupul lui nu reprezenta nimic, nici măcar nu-l atinsese, era aproape o plăcere în comparație cu...

În comparație cu perfecta solitudine.

Nu era legat de nimic. Nu avea nume, pentru că nimeni nu-l cunoștea, nu exista niciun loc pentru că nu era legat de nimic, nu era nici-o putere pentru că nu exista nimic pe baza căruia să poată funcționa. Totuși, știa că odinioară avusese aceste lucruri, iar acum îi fuseseră luate cu brutalitate; era pierdut și nu va mai fi vreodată ceva sau cineva; era pierdut pentru că nimeni nu îl cunoștea. Unde-i cel care supraveghează? Unde-i cel care mă cunoaște? Unde este cel care-mi dă nume? Numai ce l-am descoperit înlăuntrul meu, nu-i așa? Cum de m-a părăsit acum?

Nu exista durere care să se compare cu această pierdere. Nu l-ar fi deranjat dacă mintea lui ar fi fost restaurată în corpul agonizant de care fusese legat cu câteva momente mai devreme, pentru că era mai bine să

simtă durerea, în timp ce supraveghetorul îl judeca, decât să simtă această totală lipsă de durere, fără a fi observat de cineva. Atunci când am simțit durerea, făceam parte din ceva; acum nu mai fac parte din nimic.

Oare nu eu am vrut acest lucru? Să fiu doar un însumi, fără a fi răspunzător în fața cuiva, fără a primi ordine, fără a fi controlat, fără a fi așteptat, liber? Pân-acum, n-am știut ce-nseamnă să nu datorez nimic nimănui, să n-am nici-o sarcină, pentru că n-am nici-o putere de-a întreprinde ceva. Nu mi-am dat seama că totala independență reprezintă cea mai îngrozitoare pedeapsă.

Toată viața mea, Păstrătorul s-a aflat în mine, judecându-mă. Dar acum judecata s-a terminat. Nu-s potrivit spre a face parte din lumea Păstrătorului.

În timp ce descoperea aceste lucruri, începeau să-i apară în minte motivele cunoașterii sale. Imagini pe care refuzase să și le închipuie înainte îi apăreau acum cu o perfectă claritate. O bătrână femeie săpător atacată și bătută de niște bărbați din specia umană, înalți și înspăimântători; iar pentru că Akma se afla în interiorul ei, îl podidiră toate amintirile ei și înțelese toate tâlcurile acestui moment. Când înțelese pe deplin suferințele bătrânei, pătrunse brusc în mintea unuia dintre derbedei, iar acum nu mai era un derbedeu, ci un om, dezgustat de propria sa acțiune, dar cu sângele încă fierbând din cauza violenței, neavând curajul să exprime disprețul față de sine, pentru că s-ar face de rușine-n față...

Iar în acel moment Akma era înlăuntrul bărbatului pe care derbedeul îl venera și văzu senzația lui de trufie și putere pentru că pusese în mișcare sumbrele evenimente care-i terorizaseră pe Păstrați. Era însetat de putere și-i plăcea s-o aibă acum, pentru că acum ei o să trebuiască să se gândească la el atunci când voiau să facă ceva, o să-l respecte...

Iar acum, acel „ei” din mintea complotistului luau o formă, mai multe forme, bătrâni bogați care fuseseră cineva în regat, dar acum aveau importanță doar în Darakemba, căci regatul le era mai la îndemână. Când Aronha o să fie rege, o să știe că influența mea-i valoroasă, o să îndeplinesc lucrurile care-s prea sumbre ca să le facă el însuși. N-o să fiu disprețuit atunci când o să vină noul rege.

Akma n-avu nevoie de explicații suplimentare pentru a înțelege, căci nu era el oare cel care cucerise inimile și mințile fiilor lui Motiak, care se uniseră împotriva politicii duse de tatăl lor, regele? Siguranța din mintea sa era de neatacat: bătrâna asta n-ar fi fost bătută dacă eu nu le-aș fi dat în mod

deliberat celorlalți motiv să creadă c-or să câștige anumite avantaje prin cruzime față de Păstrați. Lanțul cauzalității era lung, dar nu era fals, iar partea cea mai rea consta în faptul că Akma era conștient că știuse tot timpul acest lucru, că în ura și invidia sa pe puterea Păstrătorului el tânjise, în realitate, după acțiuni violente și crude și, în loc să le înfăptuiască cu propriile mâini, își azvârlise puterea în lume și făcuse ca alte mâini să săvârșească ceea ce voia el să fie făcut.

Asta face Păstrătorul, pentru a-și realiza lucrările sale bune: își aruncă influența în lume și încurajează ființele pentru impulsurile lor bune. Observatorul care era prezent în mine e prezent în fiecare suflet viu; nimeni nu-i singur; cu toții suntem atinși de acele blânde cuvinte de afirmație, atunci când facem ceea ce cere Păstrătorul: bine-ai făcut, bunul meu copil, prietenul meu credincios, inimosul meu slujitor. Puterea mea era doar o mică parte din ceea ce are Păstrătorul, o palidă umbră a influenței sale – dar, în loc s-o folosesc spre a-i face pe alții un pic mai fericiți, un pic mai liberi, am folosit-o ca s-aprind lăcomia și invidia în anumite inimi, care au aprins apoi în altele flăcările violenței. Am fost în inimile lor atunci când au lovit, iar glasul meu, chiar dacă ei nu știau că-i glasul meu, rostea: „Rupeți, sfâșiați, răniți, distrugeți. Ea nu face pane din lumea pe care o construim noi; alungați-o.” Cei pe care i-am folosit ca pe niște mâini în afacerea asta murdară erau, de asemenea, răspunzători pentru propriile acțiuni, dar lucrul ăsta nu m-absolvă. Căci cei care fac bine îl fac avându-l pe Păstrător înlăuntrul lor, care-i îndeamnă, îi laudă pentru bunătatea lor – dar Păstrătorul nu-i împinge să facă lucrul ăsta. Faptele bune sunt ale lor, și sunt și ale Păstrătorului. La fel, cruzimile acelor oameni cu inima întunecată erau ale lor, dar și-ale mele. Ale mele.

Imediat ce înțelese rolul său în bătaia trasă acelei bătrâne, îi veni în minte o nouă cruzime, un copil care țipa de foame și nu avea ce să mănânce, pentru că tatăl său își pierduse venitul din pricina boicotului; Akma văzu prin ochii copilului și prin cei ai tatălui, care simțea rușine și deznădejde pentru că nu-i putea aduce alinare copilului său, apoi Akma fu mama, în furia ei neputincioasă și acuzele la adresa Păstrătorului, a Păstraților, pentru că aduseseră așa ceva pe capul lor, și din nou urmă înlănțuirea de suferințe și răutate – negustorii care odinioară cumpărau bunurile tatei, care refuzau acum să mai cumpere, unii dintre ei de frica represaliilor, alții din cauza unei antipatii personale față de săpători care acum devenise respectabilă – nu, patriotică? — Pentru că Akma stătuse în fața unei mulțimi și spusese că

trebuie să respecte legea și să nu boicoteze pe nimeni, iar publicul râsesse, pentru că înțelesese ce anume dorea Akma...

Voia să plângă copilul, mândria tatălui să se fărâme, iar loialitatea mamei față de Păstrător să dispară într-o furie neputincioasă. Voia lucrul ăsta pentru că trebuia să-l pedepsească pe Păstrător pentru că nu-l alesese pe el pe vremea când era un copil ce dorea cu disperare să-și salveze surioara de bici.

În mod repetat, scenă după scenă, el văzu toată durerea pe care o pricinuisese. Cât timp a durat oare? Ar fi putut fi doar un minut; ar fi putut fi zece vieți. Cum ar putea s-o măsoare, neavând nici-o legătură cu realitatea, nici-o dimensiune a timpului? Văzuse totul, indiferent cât de mult duruse; și totuși fiecare moment fusese etern, pentru că înțelegerea lui era atât de completă.

Dac-ar fi putut scoate un sunet, ar fi fost un țipăt fără sfârșit. Era insuportabil să fie singur; iar cel mai rău era faptul că, în singurătatea lui, trebuia să fie cu el însuși, cu toate acțiunile lui dezgustătoare, vrednice de dispreț.

Cu mult înainte ca înșiruirea fărădelegilor să ia sfârșit, Akma era terminat. Nu se mai vedea pe sine conducând parada soldaților cuceritori care năvăleau pe pământurile Elemakilor. Nu putea suporta gândul de-a mai fi văzut de cineva, căci acum știa ce era el cu adevărat și nu mai putea ascunde acest lucru de sine sau de ceilalți. Acum singurul lucru pe care și-l dorea era să dispară din amintirea tuturor. Nu mă face să mai dau ochii cu cineva. Nu mă face să dau ochii cu mine. Nu mă face să dau ochii nici cu tine, Păstrătorule. Nu suport să exist.

Totuși, de fiecare dată când se gândea că ajunsese la fund și că nu poate suferi mai profund ca în acest moment, îi venea în minte o altă imagine, o altă persoană căreia îi pricinuisese suferință și... da... era capabil să simtă mai multă rușine și durere decât simțise cu doar o clipă în urmă, când i se păruse deja infinită și insuportabilă.

Shedemei pătrunse în locuința liniștită, unde intra și ieșea multă lume, văzându-și de treburile lor. Văzu patru tineri și îi recunoscă pe fiii lui Motiak; aceștia n-o recunoscă, desigur, pentru că ceea ce văzuseră pe drum fusese o orbitoare strălucire în formă umană. Iar, într-un fel, nici ea nu-i recunoscă pe ei, căci băieții fanfaroni, gălăgioși, pe care-i cunoscuse la început dispăruseră; după cum dispăruseră și copiii îngroziți, care se făcuseră mici de teamă, care tremurau în fața ei și tresăreau la fiecare vorbă

pe care ea o rostea – desigur, într-un mic microfon pentru ca echipamentul de decodificare să amplifice și să-i distorsioneze glasul spre a-l face cât mai dureros cu putință.

Ceea ce văzu ea acum erau patru ființe umane care aveau un anumit aspect de bărbăție. Era limpede după fețele lor că vărsaseră multe lacrimi, dar nu făceau acum paradă de jale și remușcări. În schimb, când venea lumea la ei – mulți dintre ei săpători, deși majoritatea nu erau –, îi primeau binevoitori. „Acum nu sperăm altceva decât că Păstrătorul o să hotărască să cruțe viața lui Akma, ca să ni se poată alătura în încercarea de-a repara îngrozitorul rău pe care l-am produs. Da, știu că mă ierți; ești mai generos decât merit, dar accept iertarea ta și-ți jur că tot restul vieții mele o să fac tot ce pot ca să câștig ceea ce, cu mărinimie, mi-ai dat. Dar acum stăm și așteptăm împreună cu familia lui Akma. Păstrătorul l-a trăsnet pentru că Păstrați loiali și ascultători ca tine s-au rugat să-i ușureze. Păstrătorul te-ascultă. Te implor să te rogi din nou pentru viața și iertarea prietenului nostru.” Vorbele lor nu erau întotdeauna așa de clare, dar înțelesul era același: „O să-ncercăm să reparăm răul provocat; vă implorăm să vă rugați la Păstrător să ne salveze prietenul.”

Shedemei n-avea vreo dorință deosebită de-a vorbi cu ei – știa de la Sufletul Suprem că erau sinceri, că adevăratele lor firi ieșiră din nou la suprafață, mai înțelepte acum, cu amintiri dureroase, dar angajate în niște existențe de bun-simț. Ce treabă avea cu ei, în cazul ăsta? Ea venise să-l vadă pe Akma. Chebeya o întâmpină la ușa dormitorului lui Akma. Camera era mică și cu puțină mobilă – Akmaro și Chebeya chiar trăiau modest.

— Shedemei, rosti Chebeya. Sunt atât de bucuroasă c-ai prins de veste și-ai venit. Eram la distanță de-o zi de mers de capitală când am aflat că Păstrătorul l-a trăsnet pe băiatul nostru. Am ajuns acasă doar la câteva ore după ce-l aduseseră aici băieții lui Motiak. Am tot sperat c-o să te-ntâlnim pe drum.

— Am venit pe altă parte, zise Shedemei. Printre altele, a trebuit să mă ocup de niște specimene botanice.

Îngenunche lângă trupul inert al lui Akma. Părea mort.

(Practic, e mort. Ca o victimă a hipotermiei. Precum cineva care e în stare de hibernare pe parcursul unei călătorii. Toată activitatea celulară e redusă la minimum. Lucrul surprinzător e că și activitatea bacteriană e inexistentă. Indiferent ce anume i-a făcut Păstrătorul, n-o să moară.)

Activitatea cerebrală? întrebă Shedemei tăcut.

(Există ceva activitate. Dar e doar a creierului primitiv. Nu are nimic din funcțiile mai importante. Nu pot desluși nimic, în afară de senzațiile cele mai primitive.)

Ei, bine, și despre ce senzație e vorba?

(Mi se pare ca și cum... ei bine, ca și cum ar urla.)

Cu siguranță n-o să le spun lucrul ăsta părinților lui.

(Păstrătorul face ceva cu el, dar nu am idee ce anume.)

Fără prognoze.

(Nu e încă mort și nu pot să-mi dau seama dacă își va reveni. Nu știu ce anume îl susține și nu voi ști când și dacă va fi retrasă această susținere.)

Lucrul ăsta mă face cu siguranță să bănuiesc că Sherem n-a murit de atac de cord în plină ceartă cu Oy kib.

(Păi, a murit de atac de cord. Doar că a fost unul convenabil. Din câte știu, Păstrătorul poate face ca oamenii să-și piardă cunoștința atunci când vrea.)

Ce bine că lumea n-are astfel de puteri. Am așa un temperament, încât drumul mi-ar fi presărat cu cadavre câtu-i ziulica de lungă.

(Oh, nu te mai lăuda. Mă îndoiesc că ai omori mai mult de doi pe zi.)

Oftând, Shedemei se ridică de jos.

— E complet stabilizat. Dar e imposibil de spus când și dac-o să se trezească.

— Dar nu-i pe punctul de-a muri, rosti Chebeya.

— Tu ești vizionara, replică Shedemei. Mai e încă legat de lumea asta?

Chebeya își duse mâna la gură pentru a masca un geamăt de plâns.

— Nu. Nu-i legat de nimic. Ca și cum n-ar fi acolo, ca și cum acolo nu-i nimeni.

Apoi cedă nervos și începu să plângă, agățându-se de Akmaro.

— Ei, bine, trupul lui nu-i mort și nici nu se deteriorează, spuse Shedemei, dându-și seama că a vorbit cu bruschete, dar era incapabilă să se gândească la o manieră mai blândă de a spune ce voia. Acum e-n mâinile Păstrătorului.

Chebeya încuviință, dând din cap.

— Mulțumesc, Shedemei, spuse Akmaro. Nu ne-am închipuit că-i ceva ce-ai putea vindeca tu, dar trebuia să fim siguri. Tu... se zice că poți săvârși lucruri remarcabile, câteodată.

— Nimic atât de remarcabil pe cât poate Păstrătorul să facă.

Îi îmbrățișă pe amândoi și plecă înapoi la elevele ei. Tot drumul spre casă discută cu Sufletul Suprem în legătură cu semnificația situației, ce altceva ar fi putut face ei, ce se putea întâmpla cu Akma, în cazul în care se mai putea întâmpla ceva.

Mă-ntreb, rosti Shedemei tăcut, dacă Păstrătorul i-a trimis pur și simplu același vis pe care mi l-a trimis mie – dacă i-a arătat planul ei în privința lumii, dacă l-a posedat cu iubirea ei, iar el a fost atât de plin de ură încât experiența l-a mistuit.

(Poate că s-a întâmplat în acest fel, dar nu l-am văzut niciodată intrând în genul de stare onirică în care ai fost tu.)

Nu ți-ai dori câteodată să fim asemenea persoanelor de rând, fără surse neobișnuite de informații? Am putea s-auzim despre evenimentele astea pur și simplu ca de niște bârfe la adresa unor persoane vestite.

(Astfel de dorințe inutile nu au fost introduse în mine. Nu mi-am dorit niciodată să fiu altceva decât ceea ce sunt.)

Nici eu, rosti Shedemei tăcut, realizând pentru prima dată că ea era cu adevărat satisfăcută de viața ei și bucuroasă de rolul pe care i-l dăduse Păstrătorul în planul existenței. Când avu acest gând, ea râse tare, primind cu această ocazie niște priviri ciudate de la niște copii care treceau pe acolo. Se strâmbă la ei; ei țipară și fugiră, dar imediat se opriră și-și reluară râsetele și taclalele. Ăsta-i planul, își spuse Shedemei. Păstrătorul vrea doar ca noi să trăim cu simplitatea și inocența acestor mititei. De ce-i atât de greu?

În cele din urmă, întreaga viață a lui Akma i se perindă prin fața ochilor, își aminti de fiecare fărâmbă de rău pe care o pricinuisese. Iar amintirea îi rămase complet, fiecare părticică din ea, nimic nepierzându-se în uitare. Înțelese acum multe lucruri pe care nu le înțelesese înainte, dar nu suportase să le înțeleagă. Știa că vina sa pentru durerea suferită de Păstrații care fuseseră bătuți, de cei din poporul pământului care fuseseră izgoniți din casele lor, era neînsemnată în comparație cu vina de a-i fi făcut pe atâția bărbați și femei să săvârșească lucruri care l-au alungat aproape complet pe Păstrător din inimile lor. A pricinui durere unui om cumsecade era un lucru teribil; a convinge pe cineva să facă rău era și mai îngrozitor.

Atunci când Păstrătorul îl părăsise pentru prima dată, tânjise să se întoarcă la el. Acum, însă, văzând consecințele teribile ale trufiei sale, nu putea suporta gândul că cineva se uita din nou la el, cu atât mai puțin Păstrătorul Pământului. Singura ușurare la care putea nădăjdui era aceea de

a fi stins, iar la asta tânjea. Nu se putea întoarce la lumea pe care o murdărise atât de tare; nu putea suporta să stea așa cum era, complet singur. Măcar de-ar găsi vreo cale către uitare, ar alerga spre ea, s-ar azvârli în ea.

Una dintre amintiri era legată de acea îngrozitoare întâlnire cu tata, mama și regele – simțise, desigur, chinul acestor oameni buni care, chiar și când se confruntau cu posibilitatea ca el să distrugă tot ceea ce încercaseră ei să creeze, se preocupau mai mult de el decât de ei înșiși. Totuși, ca parte din acea amintire, era ceva. Tatăl său spusese ceva...

Și, iată, cuvintele îi curgeau înapoi în minte, ca și cum tatăl său doar acum le rostea. „Fiule, atunci când ești pe culmile disperării, atunci când unica alegere-ți pare a fi distrugerea, te rog să-ți aduci aminte de asta: Păstrătorul ne iubește. Ne iubește pe toți. El pune preț pe fiecare viață, pe fiecare minte, pe fiecare inimă. Chiar și pe ale tale.”

Imposibil. Viața sa fusese dedicată distrugerii lucrării Păstrătorului. Cum era posibil ca acesta să-l iubească?

— ”Iubirea lui pentru tine este singura constantă, Akma. El știe că tu ai crezut în el tot timpul. Realizează că te-ai răzvrătit împotriva lui pentru că ți-ai zis că știi să modelezi lumea asta mai înțelept decât el. Știe că i-ai mințit pe toți, în repetate rânduri, inclusiv pe tine însuși, mai ales pe tine însuși – și-ți mai spun înc-o dată că, știind toate acestea, doar dacă-ți întorci fața spre el, te va aduce înapoi.”

Ar putea să fie adevărul? Că, și acum, Păstrătorul ar putea să-l aducă înapoi? Să-l elibereze din exilul ăsta-ngrozitor? Să-l accepte din nou, să sălășluiască înlăuntrul lui și să-i șoptească tot timpul?

Dar chiar dacă-i adevărat, își spuse el, oare vreau lucrul ăsta? Făcut de rușine în fața lumii, vinovat de fărădelegi nenumărate, oare revenirea la o astfel de viață n-ar fi ceva mai mult decât pot suporta?

Pe dată, îi veni în minte o imagine de-a sa, umilit, mânjit de dușmani, întorcându-se dârz la ai săi.

Nu, asta-i o imagine falsă. Pe vremea aceea eram inocent, fiind dezgolit și murdărit de alții. Acum sunt cu mult mai murdar, iar goliciunea mea-i mai rușinoasă și a fost făcută în întregime de mine însumi.

Totuși, curajul de-a mă întoarce e același, chiar dacă rușinea are o cauză complet diferită. Trebuie să mă-ntorc, măcar pentru ca toți să mă vadă, nu țanțoș în gloria mea, ci murdar în rușinea mea. Datorz lucrul ăsta tuturor celor pe care i-am rănit.

I-aș răni din nou dacă, asemenea unui laș, mi-aș ascunde de ei rușinea.

Oh, Păstrător al Pământului, strigă el în singurătatea sa. Te implor să ai milă de mine. M-am otrăvit cu amărăciune, sunt legat de lanțurile morții pe care le-am făurit eu însumi și, fără ajutorul tău, nu pot găsi ieșire.

În momentul în care rosti această rugăciune de ajutor, această recunoaștere a disperatei sale neputințe, simți cum observatorul revine în el. Era un lucru atât de simplu, o acțiune atât de mică, ca și cum Păstrătorul s-ar fi aflat chiar pe marginea inimii sale, gata să-l atingă în momentul în care ar fi cerut el. Iar în urma acestei atingeri, dispăru brusc vasta amintire omniprezentă a tuturor fărădelegilor lui. Știa că le comisese, dar ele nu se mai uitau fix în ochii lui oriunde și-ar fi îndreptat privirea. Era ușurarea de o povară îngrozitoare; nu se simțise niciodată atât de ușor, atât de liber. Acum, chiar dacă nu își reluase folosirea trupului, solitudinea lui se încheiase. Era numit, era cunoscut, făcea parte din ceva mai amplu decât el însuși, și în loc să simtă ranchiună și să dorească să fărâme tot ce nu putea controla, se simți plin de bucurie, pentru că acum existența sa avea un rost. Avea un viitor, pentru că făcea parte dintr-o lume care avea un viitor și în loc să vrea să hotărască singur și să decidă acest viitor pentru toți ceilalți, știa c-o să fie bucuros să atingă doar o mică parte a lui. Să se căsătorească și să-i ofere fericire soției. Să aibă un copil și să-i ofere aceeași iubire pe care i-au oferit-o părinții săi. Să aibă un prieten și să-și mai ușureze sufletul din când în când. Să aibă o anumită îndemânare sau un secret și să le predea unui elev a cărui viață ar putea fi puțin schimbată de ceea ce a învățat. De ce-a visat să conducă armate, care n-ar realiza nimic, atâta vreme cât ar putea să săvârșească asemenea mici lucruri miraculoase și să schimbe lumea?

În timp ce Akma își dădea seama de aceste lucruri, fu brusc inundat de o clară înțelegere a tuturor corzilor de iubire care îl legau. De toți cei cărora le păsa de el, care îi doreau fericirea; toți cei pe care-i iubise vreodată sau pe care-i ajutase în vreun fel. Erau acum la fel de prezenți în inima sa precum fuseseră, cu câteva clipe în urmă, fărădelegile lui. Tata. Mama. Luet. Edhadeya. Fiecare dintre ei, legat de el printr-o mie de amintiri. Mon. Bego. Aronha. Ominer. Khimin. Acolo unde fărădelegile sale împotriva lor îi torturaseră sufletul, iubirea lui pentru ei și a lor pentru el îl umplea de bucurie. Didul și Pabul și frații lor, care pe vremuri stătuseră îndurerați în fața lui pentru că nu le oferise iertarea de care aveau atâta nevoie de la el, acum erau în mintea lui datorită iubirii pe care le-o purtau tatălui, mamei și surorii lui, regatului, Păstraților și lumii Păstrătorului, și-l iubeau în mod deosebit pe el, tânjeau după fericirea lui, năzuiau să facă orice le-ar sta în

puteri spre a-l tămădui. Cum de-a putut el să-i refuze atâta vreme? Aceștia nu erau băieții care-l urau. Ci fiii Păstrătorului, frații lui.

Și alții, și alții; mulți dintre cei cărora le provocase suferință îi produceau acum bucurie prin simplul fapt *de-a dori ca el să fie bucuros. Iar în spatele lor, înlăuntrul lor, strălucind din ochii lor, din trupurile lor, era Păstrătorul, având toate chipurile lor, atingându-l cu mâinile lor. Vă știu, le spuse tuturor. Erați în inima mea de la începutul copilăriei mele. Iubirea voastră a fost cu mine tot timpul.*

Gura lui era plină de gustul fructului perfect și alb, iar trupul lui era plin de el, strălucea. Acum, și el era strălucitor și luminos precum toți ceilalți. Pe cât de insuportabilă și amară fusese durerea sa cu o clipă în urmă, pe atât de fină și de dulce era bucuria sa prezentă.

Apoi, într-o clipă, copleșitoarea conștiință a felului în care era iubit dispăru. Fu înlocuită de senzația aproape uitată a propriului corp, țeapăn și dureros – dar atât de minunat, când îl atinse, în timp ce simțurile sale se trezeau la viață. Îndărătul pleoapelor sale era lumină. Ceva se mișcă; peste el trecu o umbră, apoi din nou lumină. Nu era singur. Și trăia.

Chebeya strigă, un O scurt de fericire. Cei care moțăiau se treziră; Akmaro, care stătea de vorbă cu Didul și Luet, se apropie cu pași mari de soția sa.

— I s-au mișcat ochii sub pleoape, zise ea.

Îngenuncheară amândoi, îi atinseră mâna.

— Akma, rosti Akmaro. Akma, vino înapoi la noi, fiule.

În acea clipă, deschise ochii. Clipi din cauza luminii. Întoarse capul, doar o idee, și se uită la ei.

— Tată, șopti el. Mamă. Iertați-mă.

— Ești deja iertat, rosti Chebeya.

— Dinainte să spui, completă Akmaro.

— Am atâtea de făcut.

Apoi închise din nou ochii și adormi; de data asta fu un somn natural, vindecător. Tatăl și mama sa rămaseră îngenuncheați lângă el, ținându-l de mâini, mângâindu-i fața, plângând de bucurie. Păstrătorul fusese milostiv și le adusese fiul înapoi acasă.

13

IERTARE

Shedemei nu era în apele ei. Negustorul care o aproviziona cu fructe proaspete de la țară ridicase din nou prețul. Bineînțeles, își putea permite, datorită faptului că avea cunoașterea Sufletului Suprem despre localizarea depozitelor minerale pe întinsul Gornayei. Nu-i era prea greu să zboare către vreun pisc înalt, să-și pună masca de respirat, să topească puțin gheața, să scobească puțin stânca goală, să culeagă o baniță de minereu de aur de pe munte, să-l purifice într-un loc îndepărtat din Darakemba și să se întoarcă cu destulă avere încât să-și susțină școala încă un an sau doi.

Necazul era că scopurile ei se schimbaseră. Școala nu mai era un scenariu care să-i permită să fie aproape de miezul acțiunii din Darakemba. Acțiunea se terminase – sau, mai degrabă, luase o pauză – și, cu toate acestea, ea se afla-n continuare acolo și nu era câtuși de puțin interesată să-și continue existența închisă ermetic într-un compartiment de hibernare de pe *Basilica*, din care să iasă doar din când în când, ca să-și îngrijească plantele. Școala ei devenise reală și importantă pentru ea, și voia s-o pună pe niște baze financiare solide, astfel încât să continue altcineva s-o administreze după ce va pleca ea. Totuși, de fiecare dată când era pe punctul de-a avea veniturile la nivelul cheltuielilor, cineva ridica prețul, sau apărea o nouă necesitate, iar ea trebuia să dea înapoi, apelând la rezervele ei de aur.

Era greu să-și aducă aminte de femeia care fusese. În orașul Basilica, ea se izolase de restul lumii, refuzând cea mai mare parte a contactelor umane, menținându-le pe cele pe care le avea la nivel strict de afaceri. La vremea respectivă, își spusese c-acest lucru se întâmpla pentru că iubea atât de mult știința – și, într-adevăr, îi plăcea munca ei, așa încât nu era o minciună completă. Dar ceea ce încuia cu adevărat ușa ei în fața lumii era frica. Nu frica de o primejdie fizică, ci frica de murdărie, de complicații dezordonate veșnic ne rezolvate. Sufletul Suprem – nu, în ultimă instanță era vorba de Păstrătorul Pământului – o forțase să iasă, din laboratorul ei, în haosul vieții umane. Dar ea și Zdorab reușiseră, cumva, să creeze o insulă de curățenie, în care pretindeau că știu exact ceea ce se cerea de la ei.

Acum ea era înconjurată de un haos perpetuu, copii care veneau și plecau, profesori ale căror vieți începeau undeva în afara vieții ei, așa încât nu puteau fi niciodată cunoscuți în întregime, întrebări care veșnic nu-și primesc răspunsul, nevoi niciodată satisfăcute pe deplin, fără să înțeleagă de ce. Asta era *viață*. Asta era cu ce se înconjura Păstrătorul. O șovăială perpetuă. Un tablou niciodată înrămat, o serie de corzi care nu reveneau niciodată în poziția inițială mai mult decât o fracțiune de secundă. Shedemei cu greu își putea închipui un trai altminteri.

Cu toate acestea, astăzi era prost-dispusă, înclinată să se răstească la oricine i-ar fi ieșit în cale; știa că elevele răspândeau întotdeauna zvonul atunci când ea se găsea într-o astfel de dispoziție. „Tunete și fulgere”, obișnuiau ele să spună, ca și cum Shedemei ar fi fost la fel de inevitabilă ca și vremea. Știrea ajungea și la urechile profesorilor, iar ei așteptau înainte de a-i prezenta lui Shedemei problemele și solicitările lor. Stai mai întâi să se facă vreme frumoasă. Iar Shedemei n-avea nimic împotriva. Să hotărască profesorii singuri dacă era ceva destul de important încât să merite să dai ochii cu leul în bârlogul lui.

Așa încât fu oarecum surprinsă – și, de asemenea, iritată – când cineva bătu la ușa micuțului ei birou.

— Intră, rosti ea.

Oricine va fi fost, avea probleme cu zăvorul. Una dintre elevele din clasele mici, probabil. Cu siguranță un profesor ar fi putut să-i rezolve problema fără s-o trimită neînsoțită la biroul directoarei școlii.

Shedemei se ridică și deschise ușa. Nu era nicidecum una dintre fete. Era Voozhum.

— Maică Voozhum, zise ea, intră, stai jos. Nu trebuie să vii la biroul meu, trebuie doar să trimiți o fată și vin eu la tine.

— Nu s-ar cădea, replică Voozhum, așezându-se pe unul dintre taburete; scaunele nu erau bune pentru cei din poporul pământului, îndeosebi cei țepeni și bătrâni.

— N-o să mă contrazic cu tine, zise Shedemei. Dar vârsta înaintată are privilegiile ei și-ar trebui să le folosești din când în când.

— Asta și fac, replică Voozhum. Cu oameni care-s mai tineri decât mine.

Lui Shedemei nu-i plăcea când Voozhum încerca s-o facă să recunoască că ea era Cea-Care-Nu-a-Fost-Niciodată-Înmormântată. O deranja s-o mintă pe Voozhum, dar totodată nu putea avea încredere în biata bătrână că-și va aminti să păstreze secret acest lucru.

— N-am întâlnit niciodată pe cineva atât de bătrân ca tine, spuse Shedemei. Bun, cu ce treabă ai venit aici?

— Am avut un vis, răspunse Voozhum. Unul strașnic, de m-am trezit cu patul ud.

Shedemei nu știa dacă să se amuze sau să se enerveze de mulțumirea de sine a lui Voozhum față de din ce în ce mai frecventa ei incontinență.

— Ai avut mai multe dintr-astea în ultima vreme, din câte mi-aduc aminte.

Nedând atenție înțepăturii ei, Voozhum rosti:

— M-am gândit c-ar trebui să fii avertizată – azi vine aici Akma.

Shedemei oftă. Exact de ceea ce avea nevoie.

— I-ai spus Edhadeyei?

— Ca să poată să fugă și să se-ascundă? Nu, e momentul ca fata să-și înfrunte viitorul.

— E alegerea Edhadeyei dacă Akma are ceva de-a face cu viitorul ei, nu crezi?

— Nu, nu i-am spus, răspunse Voozhum. E însetată după informații despre băiat. Știe că s-a schimbat. Am văzut că se prăpădește de dorul lui, iar atunci când pomenesc despre Akma, are mutra aia mofturoasă și zice: „Mă bucur c-a terminat cu belelele, dar, scuză-mă, am treabă.” Ea a stat practic în casa lui Akmaro în cele trei zile-n care Akma a fost sub lucrarea Păstrătorului, dar imediat după ce el s-a trezit ea a refuzat să plece de la școală. Cred că-i lașă.

— Akma s-a schimbat, rosti Shedemei. E firesc să se teamă că și sentimentele lui față de ea s-au schimbat.

— Nu de-asta se teme ea, rosti Voozhum disprețuitor. Știe că ei doi sunt legați în inimi unul de altul. De tine i-e frică.

— De mine?

— I-e teamă că, dacă se căsătorește cu Akma, n-o să-i dai școala pe mână.

— Să-i dau școala pe mână? Ce, sunt pe moarte și nu mi-a spus nimeni asta? Școala-i a mea.

— Are ideea nebunească că-i mai tânără și-ar putea să trăiască mai mult decât tine, spuse Voozhum tăios. Ea nu știe ce știu eu.

— Păi, bănuiesc că, la un moment dat, o să renunț la școală.

— Dar o să i-o dai unei femei căsătorite care trebuie să facă față cerințelor soțului ei?

— E prematur să-i considerăm căsătoriți, rosti Shedemei. Și prematur să decidem dac-o să aibă libertatea de a prelua școala.

— Ei, bine, spune-i ei lucrul ăsta. Spune-i c-o să aibă timp pentru vreo cinci copii înainte să preia funcția de directoare de școală. Ai puțină considerație față de dubiile altora, ce naiba!

Shedemei izbucni în râs.

— În niciun caz nu-mi vorbești ca și cum ai crede într-adevăr că-s o mică zeitate.

— Atunci când zeii coboară spre a se transforma-n femei, cred c-ar trebui să aibă întreaga experiență. În plus, ce-o să faci, o să mă trăsnești și-o să m-omori? Aș putea să dau colțul în orice clipă. De fiecare dată când traversez curtea spre dormitorul meu, îmi spun: „Ei, bine, n-am murit nici de data asta.”

— M-am oferit să te las să dormi lângă sala ta de clasă.

— Nu fi absurdă. Am nevoie să fac mișcare. Și spre deosebire de alții, nu vreau să trăiesc veșnic. Nu trebuie să știu cum or să se rezolve lucrurile.

— Nici eu, ca să fiu sinceră, spuse Shedemei. Nu mai sunt.

— Am venit aici să-ți spun, dacă ești gata s-ascuți, că-i prima dată când iese din casă. E puțin nesigur pe picioarele lui. Și cred că-i semnificativ faptul c-a ales să vină aici. Nu doar de dragul Edhadeyei.

— Ce vrei să spui?

— În vis am văzut un tânăr frumos, c-o femeie frumoasă în spatele lui, iar c-o mână îl ținea de mână pe un înger bătrân, iar cu mâna cealaltă mâna unei femei săpător decrepitate care arăta suficient de îngrozitor ca să-mi imaginez că-s eu. Un glas îmi spuse, în străvechea limbă a poporului meu: „Aceasta este împlinirea unui vis vechi și promisiunea unor timpuri splendide care vor veni.”

— Înțeleg, spuse Shedemei. Păstrătorul vrea puțin spectacol.

— Cred c-ar fi înțelept să le punem pe copile să răspândească vestea imediat ce sosește. Cred că lucrul ăsta trebuie să fie văzut și spus cât mai multor persoane. Cred c-avem nevoie de-un public.

Shedemei se ridică din scaun.

— Dacă asta spune femeia cea-nțeleaptă din tuneluri c-ar trebui să se petreacă, atunci o să se petreacă. Stai aici lângă ușa de la intrare. O să-i aduc pe ceilalți actori din mica noastră dramă.

Akma își rugă părinții să meargă cu el, dar aceștia refuzară.

— N-ai nevoie de noi, ziseră ei. Te duci doar la școala lui Shedemei. N-ai nevoie de noi să vorbim în numele tău.

Dar avea; era cuprins de timiditate când trebuia să dea ochii cu lumea. Nu pentru că nu voia să accepte rușinea publică. Rușinea care va veni spre el – o să fie aproape bucuros de asta, pentru că știa că face parte din chinul său ce va dura o viață, acela dea tămădui Darakemba de răul pe care-l săvârșise. Nu, pur și simplu îi era teamă că nu va ști ce-anume să spună, că o să procedeze greșit, că o să facă și mai mult rău. Amintindu-și cum fusese atunci când toate fărădelegile sale defilau în jurul său, era foarte înspăimântat că va face ceva care se va adăuga numărului lor deja imposibil de mare. Chiar dacă acum căuta în inima sa și nu găsea acolo nimic în afară de dorința de a-l sluji pe Păstrător, el știa totodată că trufia care îi deformase viața pândea undeva, în inima sa. Poate că într-o bună zi va putea nădăjdui c-a învins-o complet, că devotatul slujitor al Păstrătorului era sinele său pentru veșnicie; dar acum îi era frică de sine însuși, se temea că atunci când o să fie în viața publică o să înceapă să adune lume în jurul lui așa cum făcuse înainte și că, în loc să folosească această putere spre binele lor, va căuta din nou adulație, așa după cum sufletele însetate de băutură trăiau doar pentru înc-o ulcică de vin.

Era îngrijorat din cauza asta, pentru că nu vedea schimbarea în sine. Părinții săi își dădeau seama, totuși, în timp ce pleca din casă fără tragere de inimă și pășea pe stradă; își aduceau aminte cum obișnuia el să pășească, ca și cum ar fi mers la paradă, căutând în privirea fiecărui trecător, insistând, cerând ca ei să-l privească cu simpatie, înainte de-a se uita în altă parte. Acum mergea, nu rușinat, ci fără conștiință de sine. Mă uitam la alții, nu spre a căpăta iubirea lor, ci pentru a-i înțelege puțin, spre a mă-ntreba cine-s ei. Asemenea Păstrătorului, pe stradă se păstra aproape invizibil și cu toate astea vedea totul. Akmaro și

Chebeya îl urmăriră până dispăru din vedere, apoi se îmbrățișară în prag și intrară în casă.

În scurtă vreme Akma ajunse în colțul de stradă în care Casa Rasaro ocupa toate clădirile. Nu fusese niciodată la școală, dar nu avu probleme în a o găsi – locul era vestit. Avea ciudata senzație că vizita sa era așteptată, că era privit de la ferestre în timp ce se apropia. Dar cum ar fi putut ei să știe că vine? Se hotărâse abia de dimineață și nu spusese nimănui, decât părinților. Ei n-ar fi răspândit vestea.

La ușă, fu primit de o femeie cu un aer sever care avea dublul vârstei lui.

— Bine-ai venit, Akma. Eu sunt Shedemei, rosti ea. Te știu pentru că te-am examinat în timp ce zăceai, făcând pe mortul, în casa mamei tale.

— Știu, replică el. Am venit să-ți mulțumesc. Printre altele.

— N-ai de ce să-mi mulțumești, răspunse ea. Le-am spus ceea ce știam deja – că nu erai încă mort și că era la latitudinea Păstrătorului dacă aveai să supraviețuiești sau nu. Sper c-o să consemnezi în scris experiența pe care-ai avut-o în acele trei zile de... ce va fi fost.

— Nu m-am gândit la așa ceva, spuse el. Oricum, n-aș putea să scriu despre asta. Ar trebui să-nșir toate fărădelegile mele, iar ele-s fără număr.

Spre surprinderea lui, fu capabil să spună acest lucru cu glas calm, fără vreo nuanță de rugămintă sau de veselie.

— Păi, mi-ai mulțumit. Pentru ce altceva ai venit?

— Cu adevărat, nu știu, replică el. Am sperat s-o văd pe Edhadeya, dar nu-i ăsta singurul motiv pentru care-am venit. M-am trezit pur și simplu de dimineață știind că-i momentul să ies afară și că trebuie să vin aici. De-abia după aceea mi-am adus aminte că Edhadeya e aici. Așa că nu știu. Poate că Păstrătorul e cel care-mi spune ce-anume se-așteaptă de la mine. Poate că nu. Acum, că s-a terminat criza prin care am trecut, glasul Păstrătorului din mine nu mai e așa de clar ca pentru alții.

— Nu pot să cred lucrul ăsta, spuse Shedemei.

— Păi, e-adevărat, rosti Akma. Singura diferență e c-acum încerc să-i aud glasul, în timp ce înainte încercam să m-ascund de el.

— E-o diferență ca de la cer la pământ. Și da, cred c-ai dreptate, Păstrătorul a vrut să vii azi. Am fost preveniți că vii și ne-am făcut planul. Un mic spectacol. O imagine vizuală despre care credem că Păstrătorul vrea ca lumea s-o vadă.

Akma simți cum se naște în el groaza, până când îi veni aproape să vomite.

— Nu vreau să fac ceva... public. Încă.

— Asta pentru că-ți aduci aminte cât de mult rău ai făcut în fața publicului și cât de mult ți-a făcut rău ție lucrul ăsta.

El era uimit că ea înțelegea acest lucru în privința lui, deși lui îi trecuse prin cap gândul doar de dimineață.

— Ceea ce n-ai înțeles încă, continuă ea, e că din pricina faptului că răul a fost public, și repararea lui o să trebuiască să fie tot publică. Trebuie să ții o grămadă de discursuri, folosind tot talentul tău de polemist, numai că de data asta o să fii de partea adevărului. E mai greu din anumite puncte de

vedere, mă refer la faptul că-s mai multe reglementări. Dar e și mai ușor, pentru că poți vorbi mai cu inima și mai puțin cu mintea. Adevărul nu trebuie calculat așa cum trebuie calculată minciuna.

— Cred c-ai dreptate.

— La mine, a avea dreptate e-o meserie, spuse ea. Din cauza asta-s o directoare de școală atât de bună.

Apoi, spre surprinderea lui, îi făcu cu ochiul.

— Glumesc, Akma. Greu de crezut, dar am simțul umorului. Sper că tu nu ți l-ai pierdut pe-al tău.

— Nu, rosti el. Nu, eram pur și simplu... sunt... ușor zăpăcit zilele astea.

Cineva se apropia pe coridor. El privi și recunoscu persoana imediat, deși era în umbră.

— Bego, șopti el. Bego, rosti cu glas tare. Ești aici? Nu știam că ești aici.

Bătrânul se grăbi și, uitând de demnitate, își deschise aripile și plană ușor în timp ce se repezi către fostul lui elev.

— Akma, spuse el. Nu știi cât am tânjit să te văd. O să mă ierți?

— Pentru ce, Bego?

— Pentru că m-am folosit de tine, te-am indus în eroare, ți-am ghidat gândurile fără să-ți spun – toate astea au fost niște nelegiuiri de prima mână, Akma. Știu că ești preocupat acum de cât de îngrozitor ești, așa-ncât ți se pare ceva neînsemnat, dar trebuie să știi...

— Știu, replică Akma. Din timpul pe care l-am petrecut împreună nu-mi aduc aminte decât ce dar au fost pentru mine înțelepciunea și știința ta și cât de multă putere prindeam din faptul că aveai încredere-n mine.

Ținea mâinile învățătorului său, pliurile aripilor lui Bego acoperindu-i degetele.

— M-am speriat atât de tare pentru tine, de pedeapsa pe care ți-o va fi dat Motiak.

Bego râse.

— Am crezut că-i sfârșitul lumii. Știi ce pedeapsă mi-a dat? Mi-a interzis să citesc. N-am mai avut acces la bibliotecă. Stăteau cu mine trei iscoade, care făceau cu schimbul, să vadă dacă nu cumva-mi scrijelesc numele în țărână c-un băț. Fără citit, fără scris. Am crezut c-o să înnebunesc. Viața mea-s cărțile, înțelegi tu. Singurele persoane pe care le prețuiesc sunt rare, cele care, precum tine, se simt la fel de-n largul lor ca și mine atunci când citesc. Apoi, să fiu despărțit de lucrul ăsta – a fost o dementă, trăiam ca un zănatic, nu dormeam mai deloc, dorindu-mi moartea. Apoi, într-o bună zi

am avut o inspirație. Ce-s cărțile, în definitiv? Cuvintele bărbaților și femeilor care aveau ceva de spus. Doar atunci când citești cartea, singura voce pe care-o auzi în cap e vocea ta. Ai avantajul permanenței, de-a avea posibilitatea de-a reciti cuvintele de mai multe ori; dar asta-i, de fapt, o minciună, pentru că-ți dă impresia că scriitorul gândește și vorbește permanent, când de fapt din momentul în care a fost scrisă cartea autorul s-a schimbat și-a devenit altă persoană, emoționând la nesfârșit pentru că se reinventează la nesfârșit. A citi o carte înseamnă a trăi printre morți, a dansa cu pietrele. De ce să jelesc pentru c-am pierdut tovărășia morților, câtă vreme cei vii sunt aici, nu și-au scris cărțile încă, sau mai bine zis ele sunt scrise în fiecare moment al vieții lor?

— Așa că ai venit aici.

— Am venit aici. Am venit aici și-am implorat-o pe Shedemei să m-accepte, chiar dacă mi se interzisese să citesc. M-a lăsat să particip la o singură clasă. La clasa lui Voozhum, pentru că bătrâna doamnă e-atât de oarbă încât oricum nu poate da de citit, ea nu face altceva decât să vorbească, iar elevii ascultă, apoi răspund. Dar ea-i săpătoare. Ai cumva idee cât de greu mi-a fost? Cât de umilitor? Acum, când mă gândesc, îmi vine să râd – femeia asta-i o comoară! N-a scris nimic, iar dac-aș fi continuat să trăiesc în cărți, nu i-aș fi auzit niciodată glasul, dar îți spun eu, Akma, în toată biblioteca regelui nu există un filosof moral atât de subtil și de omenos ca ea.

Akma râse și-l îmbrățișă. În toți anii pe care-i petrecuseră ca profesor și elev nu existase o astfel de îmbrățișare; între ei se aflaseră întotdeauna cărțile. Dar acum i se părea firesc să simtă atingerea aripilor îngerului lângă coapsele lui, pentru că mâinile lungi ale acestuia îl înconjurau aproape de două ori la talie.

— Bego, ce bucuros sunt c-amândoi ne-am găsit calea spre vindecare.

Bătrânul încuviință, dând din cap, apoi se retrase.

— Vindecarea a ceea ce poate fi vindecat. A repara ceea ce poate fi reparat. Eu n-aș fi putut repara stricăciunile pe care ți le-am produs – puteam doar spera că tu și Păstrătorul o să rezolvați între voi lucrul ăsta. Și propria mea viață – am ajuns prea târziu la lucrurile pe care le-am învățat. N-am avut niciodată soție, n-am luat niciodată parte la marea trecere de înflorire, sămânță și puiet. Acum, sunt doar un ciot bătrân și-n mine nu mai există posibilitate de înflorire. Dar asta nu-nseamnă că-s trist sau că-mi pare

rău pentru mine, să nu mă-nțelegi greșit, băiete! Sunt mai fericit decât am fost vreodată.

— Cu siguranță că regele o să te-absolve acum de pedeapsă.

— N-am întrebat. Nu-i nevoie. Oricum, știu tot ceea ce mă poate învăța biblioteca. Sunt preocupat să descopăr c-acești copii nu-s doar o masă de ființe enervante, ci un grup de ființe enervante individuale, unice, care devin din ce în ce mai interesante pentru mine. Majoritatea cărților pe care le-am citit erau scrise de bărbați, iar citindu-le îți ziceai că nu există femele dotată cu rațiune. A le asculta pe femelele infantile sporovăind reprezintă o nouă lume pentru mine.

Râseră împreună. Doar atunci, în timp ce râdeau, Akma își ridică ușor privirea, observând că nu mai erau singuri. Acolo, pe coridor, stătea Edhadeya, la nici cinci pași de ei, cu o mină nesigură și timidă. În momentul în care ea văzu că el o remarcase, se uită în jos la bătrâna săpătoare a cărei mână o ținea. Se apropie de el, încet, conducând-o pe bătrâna care înainta șovăielnic.

— Akma, spuse Edhadeya. Ea este Voozhum. Pe vremuri a fost... sclava mea. Totodată-i cea mai bună profesoară dintr-o școală plină de mari profesori.

Bătrâna îl privi cu ochii ei apoși; lipsa de focalizare a privirii îi spuse că femeia era aproape oarbă. Veștejită și încovoiată, ea era totuși o săpătoare, încă avea șoldurile masive și botul alungit. Fără să vrea, el întrevăzu pentru o fracțiune de secundă un săpător uriaș, înclinat asupra lui cu un harapnic în mână, biciuindu-l pentru că avusese cutezanța de a se odihni pentru câteva clipe în soarele fierbinte. Simți arsura biciului pe spate; apoi, și mai rău, văzu același bici lovind spatelul mamei sale, iar el era neputincios. Înăuntrul lui se ivi pentru scurt timp furia.

Apoi dispăru. Căci își dădu imediat seama că bătrâna din fața lui nu era gardianul care-l bătuse pe el cu o atât de vădită plăcere, bucurându-se de cruzimea și autoritatea sa. Cum de putuse el să-i urască pe toți săpătorii pentru acțiunile a doar câtorva? Acum realizează că nu era cu nimic mai bun decât ei: atunci când calea vieții lui îi conferise puțină putere și influență, ce anume făcuse cu ea, care să difere în mod clar de ceea ce săvârșiseră tortionarii lui, cu excepția faptului că fărădelegile lui erau la o scară mai mare și că el se pricepuse mai bine în a se minți pe sine în legătură cu acțiunile lui? Am fost de-o mie de ori mai ceva decât un săpător; am văzut suferința lor, știind că eu am provocat-o. Îi iert pe paznicii săpători care ne-

au maltratat. Pun preț chiar și pe viețile lor mizerabile; răul pe care ni l-au făcut ne-a costat pe noi doar suferință, în timp ce pe ei i-a costat iubirea Păstrătorului – un preț cu mult mai teribil, chiar dacă ei nu-nțeleg motivul pentru vidul și agonia din inimile lor.

Akma îngenunche în fața bătrânei, în așa fel încât capul ei aplecat și al său să fie la același nivel. Ea se înclină spre el, aproape atingându-l cu nasul; oare îl adulmeacă? Nu, încerca doar să-i distingă chipul.

— El e cel pe care l-am văzut în vis, rosti ea. Păstrătorul consideră c-o s-aduci multe necazuri.

— Voozhum, zise el, ți-am făcut rău ție și poporului tău. Am spus niște minciuni îngrozitoare despre voi. Am iscat ură și frică, iar poporul tău a fost înfometat și-a suferit din pricina mea.

— Oh, n-ai fost tu, rosti Voozhum. Băiatul ăla a murit. Mi se pare c-ai petrecut toți anii ăștia încercând să găsești o cale de a-l ucide pe băiatul ăla și-n cele din urmă ai reușit, iar acum ești un om nou. Ești înalt pentru un nou-născut și mai vorbăreț decât majoritatea. Dar noul Akma nu mă urăște.

Dintr-un impuls, el rosti gândul care tocmai îi venise.

— Cred că n-am văzut niciodată o femeie atât de frumoasă.

— Ei, cred că te uiți peste umărul meu, la Edhadeya, replică Voozhum.

— Edhadeya și cu mine avem mulți ani în față în care să vedem cum devine ea la fel de frumoasă ca tine, rosti Akma. Cred c-o să se facă, nu-i așa, Voozhum?

— Cu siguranță. Cocoașa pe care-o am în spate e deosebit de atractivă.

Voozhum chicoti pe înfundate de propria ei glumă.

— O să mă-nveți cum să-mi repar viața trecută? întrebă Akma.

— Nu, spuse ea. Nu-n întregime. Doar părțile rele.

— Da, așa este, părțile rele.

— Nu vreau să repar partea-n care-ai fost curajos. Sau ai fost un erudit iscusit. Sau băiatul care-a avut suficient sentiment spre-a se-ndrăgosti de Edhadeya.

Voozhum luă mâna lui Akma și, cu grijă, stângaci, puse degetele Edhadeyei peste ale lui.

— Edhadeya, hai să ne ținem de tâmpenii, pretinzând că nu știm ceea ce vrei, bine? spuse Voozhum. L-ai iubit de-a lungul întregii perioade-n care a fost incredibil de prost, iar acum și-a venit în fire și-a devenit cu adevărat el însuși, așa cum l-ai văzut și ți-a plăcut tot timpul. Așa-ncât spune-i că știi că voi doi puteți găsi o rezolvare la toate. Spune-i.

Akma simți degetele Edhadeyei strângându-le pe-ale sale.

— Știu că noi doi putem să rezolvăm totul. Dacă vrei tu.

El o strânse de mână.

— Am fost singur, rosti el, incapabil să explice mai mult decât atât din experiența solitudinii lui. Am terminat cu asta.

O să fie timp mai târziu ca să vorbească despre familia pe care-o vor întemeia împreună, despre viața pe care o vor împărți. Știa că ea o să fie cu el; știa că el o să fie cu ea. Pentru moment, era suficient.

— Dă-mi din nou mâna, rosti Voozhum. Și ține-l cu mâna cealaltă pe șoarecele ăla de bibliotecă nenorocit. Există un vechi vis din partea Păstrătorului și-am avut în dimineața asta un ecou al lui, așa încât hai să urmăm scenariul pe care ni l-a dat și să ne-arătăm mulțimii de-afară.

— Mulțimii?

— Nu putem să facem spectacol fără public, rosti Voozhum. Bigoții trebuie să te vadă ținând de mână un înger și un săpător. Iar poporul meu trebuie să vadă că măcar bătrâna asta te-a iertat și că te-acceptă ca pe un om nou. Toate astea trebuie comunicate și-o să le facem doar ieșind pe poartă.

Shedemei le deschise ușa. Mulțimea curioasă se adunase în stradă, umplând intersecția, așteptându-l pe Akma, fiul marelui preot care fusese trăsnit de Păstrător și revenise din nou la viață. Când se deschise ușa și ieșiră, mai întâi Voozhum, Akma și apoi Bego, din multe gâtlejuri se ridică un tumult. Observară că ei trei aveau mâinile ridicate. Priviră cum Akma îngenunchează, așa încât capul lui să se afle la aceeași înălțime cu cel al bătrânei filosoafe și al fragilului erudit. Le luă mâinile și le sărută.

— Fratele și sora mea m-au iertat, se adresă el mulțimii cu voce tare. Cer iertarea tuturor bărbaților și femeilor de bine. Tot ceea ce-am predicat e-o minciună. Păstrătorul trăiește, iar Păstrații or să ne-arate calea spre fericire. Dacă există aici cineva care-a aprobat cuvintele și faptele mele din ultimii ani, atunci, vă rog insistent, învățați din greșelile mele și schimbați-vă atitudinea.

Shedemei observă cu ușurare că nu existau înflorituri retorice. Discursul lui era simplu, direct, sincer. Cu toate acestea, nu-și făcea iluzii. Genul de persoane josnice al căror erou fusese îl vor considera acum un trădător. Puțini dintre ei vor fi câștigați de partea lui. Speranța, ca de obicei, era în noua generație, pentru care povestea lui Akma era proaspătă și impresionantă.

Cât despre Adunarea Căilor Străvechi, aceasta falimentase deja. Aronha o dizolvase deja, în mod oficial, înainte ca Akma să-și revină din comă și, cu toate că niște înrăiți dușmani ai săpătorilor organizaseră o nouă versiune a ei, nu aveau sprijin popular. Toți cei care susținuseră Căile Străvechi pentru că li se păruseră că reprezintă viitorul începuseră deja să-și aducă aminte că-i preferaseră dintotdeauna pe Păstrați. Cei care menținuseră boicotul la adresa săpătorilor din cauza fricii, sau a modei, își căutau deja vechii clienți și zilieri în rândurile poporului cerului, angajându-i pe cei care erau dispuși să ierte și să se întoarcă la muncă, cumpărând stocurile nevândute. Nu era nimeni atât de naiv încât să-și imagineze că acest lucru reprezenta o amplă schimbare de atitudine în rândul populației în ansamblu – Păstrații care se angajaseră cu adevărat în slujirea Păstrătorului nu erau mai numeroși decât în perioada de dinaintea apariției lui Shedemei, pe drum, în fața lui Akma și a Motiakilor. Dar, atâta vreme cât ipocriții binevoitori erau dispuși să accepte inițiativele și să vorbească afectat despre ele, exista nădejdea că progeniturile lor vor primi planul Păstrătorului în inimile lor. Iar, în acest răstimp, chiar și vorbăria deșartă cum că toate cele trei popoare de pe Pământ sunt copii ai Păstrătorului va fi suficientă spre a oferi pace și libertate în cadrul hotarelor Darakembei. E-un punct de pornire, își zise Shedemei. Un început, și putem clădi de-acum încolo.

În afara școlii, se iscă un nou tumult, iar Shedemei și Edhadeya ieșiră pe ușă să vadă ce-anume se întâmplă. Mulțimea se dădu la o parte și-și făcură apariția cei patru fii ai lui Motiak. Vizitaseră cu toții des școala, în ultimele zile, și fiecare se împăcase cu Edhadeya – Shedemei își dădea seama cât de ușurați erau că se aflau din nou în grațiile surorii lor, ca să nu mai vorbim de tatăl lor. Urcară tuspătru treptele și îi îmbrățișară întâi pe Voozhum, apoi pe Bego, pe Akma, pe Edhadeya. Ca spectacol al reconcilierii, se desfășura foarte bine.

(Ai terminat cu ei? Te întorci?)

Ți-e dor de mine?

(Am terminat de programat sonda și am expediat-o cu câteva minute în urmă. Ți-aș fi spus, dar păraai ocupată.)

Felicitări. Ai îndeplinit tot ceea ce ai fost trimis aici să realizezi.

(Acum am devenit supranumerar, precum animalele îmbătrânite care au trecut de vârsta reproducerii. Irelevante pentru cursul viitor al istoriei.)

Mă-ndoiesc de lucrul ăsta, rosti Shedemei tăcută. Cred c-o să găsim modalități ca să-ți dăm o ocupație. Nu ești programat să fii curios?

(Trebuie să recunosc ceva, Shedemei, de care nu am pomenit pentru că am socotit că reprezintă o anomalie a mea. Am fost dezamăgit de descoperirile tale referitoare la Păstrătorul Pământului. Am încercat chiar să dovedesc că sunt greșite. Să dovedesc că fluctuațiile în câmpul magnetic nu pot avea efectele pe care pare a le avea Păstrătorul. Că nu poate exista un element volițional în curgerea haotică a magmei din mantia Pământului.)

Ce manieră interesantă și inutilă de a-ți petrece timpul. Ce contează dacă Păstrătorul folosește câmpurile magnetice sau a fost pur și simplu modul în care m-am apropiat cel mai mult de înțelegerea acțiunilor ei?

(Știu acest lucru. Când, în cele din urmă, am realizat futilitatea a ceea ce făceam, am început să mă studiez pe mine însumi spre a vedea ce anume din programarea mea mă făcea să funcționez în buclă în efortul fără noimă de a nega viziunea pe care ai avut-o în privința Păstrătorului.)

Ce-ai descoperit?

(Nimic. Sau, mai degrabă, nimic ce aş putea tipări în calitate de cod demonstrabil care să explice efectul. Pot explica doar în limbaj lipsit de precizie, metaforic, antropomorfic.)

Genul meu favorit. Continuă.

(Probabil că am sperat, în toți acești ani, că vom descoperi că Păstrătorul Pământului e asemenea mie, inorganic, programat; iar dacă așa ar fi stat cazul, aş fi putut trage nădejde că prin sporirea capacităților mele mecanice aş putea dobândi și eu sfera de influență pe care o are Păstrătorul. În schimb, eu rămân complet altceva. Un instrument creat pentru a-l imita pe Păstrător, dar incapabil să devină lucrul pe care îl imit.)

Până-n momentul ăsta, cel puțin, rosti Shedemei tăcut.

(Nu, aceasta este o diferență permanentă. Eu nu simt dotat cu sensibilitate. Fac doar o treabă atât de splendidă falsificând capacitatea de a fi sensibil, încât, pentru scurt timp, m-am înșelat și pe mine însumi.)

Nu chiar. Atâta vreme cât port mantia de comandant, faci parte din mine, indiferent de cine-ai fi, iar eu fac parte din tine. Chiar dac-o să fac așa cum sunt tentată, să-mi iau un soț aici și să storc încă un copil din trupul ăsta bătrân, o să fim legați unul de celălalt pentru încă multă vreme. Viața mea are destulă semnificație pentru a împărți ceva din ea cu tine, chiar dacă tu ești supranumerar acum.

(Un gest foarte generos, judecând după algoritmii mei de evaluare morală. Mulțumesc.)

Mon, râzând, vorbea mulțimii. Cineva puse o întrebare.

— Bineînțeles că cele trei specii sunt diferite, rosti Mon. Acest lucru nu-i o greșeală. Păstrătorul s-a uitat la ființele umane și-a zis: „Cât de nepotrivit! Ele nu pot vedea în întuneric! Nu trăiesc decât la suprafața pământului! Nu-s în stare să zboare! Avem nevoie de altceva spre a face lumea perfectă.”

Așa încât am fost trimiși afară din cameră, ca niște copii răi, în timp ce Păstrătorul a mai adus două specii până-n faza în care pot conviețui alături de ființele umane ca frați și surori. Iar Păstrătorul a avut dreptate. Noi, ființele umane, nu eram compleți. Ei bine, mi-am petrecut toată copilăria dorindu-mi să fiu înger. Și-aș putea să-mi petrec întreaga viață încercând, dar neajungând niciodată, să mă apropiu de înțelepciunea și bunătatea acestei bătrâne. Așa că, da, prietene, diferențele dintre cele trei popoare de pe Pământ sunt reale și importante – dar ele-s motivul pentru care trebuie să trăim împreună, și nicidecum cauza spre-a trăi separați.

Din rândurile mulțimii se auziră ovații, lungi și sonore. Shedemei se întoarse către Edhadeya și începură amândouă să râdă.

— Ascultă-l, rosti Edhadeya. Acum, când spune lucruri în care crede cu-adevărat, Mon s-ar putea să devină cel mai bun profesor dintre noi.

Shedemei simți că cineva o trage ușor de haină. Se întoarse și văzu că una dintre cele mai mici fete ale cerului se uita în sus la ea. Se aplecă spre fetiță ca s-o audă.

— Shedemei, știu că nu ești în apele tale azi, dar trebuie să-ți spun: mno a vomitat și nu pot să vorbesc decât cu tine.

Oftând, Shedemei părăsi marele spectacol public și se întoarse la îndatoririle lumești ale școlii. Această stare de greață de o zi bântuise prin școală, iar Shedemei nu aștepta cu nerăbdare momentul în care o să se molipsească, inevitabil, și ea. Până atunci, voma trebuia curățată, iar micuța bolnavă spălată și pusă în pat până când părinții ei vor veni după ea. O ocupație casnică, monotona, iar Shedemei se pricepea de minune.

NOTE GEOGRAFICE

Ceea ce era America Centrală și Caraibele a fost transformat de un singur eveniment geologic care a avut loc sub crusta Pământului – formarea unui curent rapid în interiorul mantiei, care a azvârlit către nord, într-un ritm incredibil, placa Cocos. În spatele ei, mai mult de o sută de vulcani au alcătuit un arhipelag nelocuibil care se întindea pe sute de kilometri la est și vest de Galapagos – câteva zeci dintre ei mai sunt încă activi. În capătul din față, placa Cocos a atacat placa Caraibiană mult mai rapid decât putea aceasta să intre dedesubt. Rezultatul a fost o înălțare și o încrețire dramatică; la 10 milioane de ani după plecarea rasei umane, existau mai multe lanțuri muntoase înalte de peste zece kilometri, anumite vârfuri depășind unsprezece kilometri. Între eroziune și încetinirea plăcii Cocos la doar de trei ori viteza oricărei altei plăci de pe Pământ, cele mai înalte vârfuri sunt acum la doar 9 500 de metri deasupra nivelului mării.

Pe lângă masivul de munți înalți, crusta Pământului din spatele munților era și ea forțată în sus, făcând ca Jamaica, Haiti și Cuba să fie legate de masa fărâmițată și deformată a uscatului Americii Centrale. Milioanele de ani de inundații din marile râuri de munte au creat o vastă câmpie cu sol fertil din Yucatan până în Jamaica.

Mai sus, spre nord, față de placa Cocos, ridicarea generală (și același curent în manta) a accelerat procesul care începuse cu mult timp în urmă – crearea unui rift în America de Nord, aproximativ în zona fluviului Mississippi. Placa estică [Appalachiană] a început să se rotească în sens trigonometric și să se deplaseze către nord-est; placa vestică [Texas] și-a continuat deplasarea către nord-vest. (Partea de nord a Americii de Sud [placa Orinoco] era trasă în mod gradat, deplasându-se cumva spre nord, creându-se un rift în Ecuador.)

Mișcarea bruscă și rapidă a plăcii Cocos, cutremurele de pământ și vulcanismul care au însoțit-o, nu schimburile nucleare limitate care au avut loc cam în aceeași perioadă, au fost cele care au făcut Pământul de nelocuit și au silit umanitatea să abandoneze planeta ei natală. Dar toți emigranții umani au purtat cu ei povestea cum că acțiunile umane au fost cele care au provocat distrugerea lumii.

Munții

Gornaya este marele masiv central ridicat prin înălțarea plăcii Cocos, cu vârfuri acoperite de zăpadă tot timpul, mai înalte decât poate escalada un alpinist care respiră oxigen. Pentru că majoritatea vârfurilor sunt invizibile tot timpul din cauza norilor, ele nu sunt folosite ca puncte de reper și n-au niciodată nume. În schimb, râurile și lacurile sunt folosite ca puncte de reper, văile lor adânci alcătuind atât drumuri principale, cât și habitate. Marginea Gornayei era stabilită, înainte de reîntoarcerea ființelor umane, de formele cele mai joase de relief, unde putea supraviețui simbioza săpători/îngeri.

Mările

Din cauza faptului că terenul catenelor Gornayei făcea ca majoritatea lor să fie dispuse pe direcția sud-est/nord-vest, și râurile curgeau în această direcție. Acest lucru, și nu direcția răsăritului Soarelui, a Stelei Nordului sau a nordului magnetic, determina direcțiile cardinale ale săpătorilor și îngerilor (ei nu aveau busole și, chiar și în zilele senine rareori puteau zări Steaua Nordului, iar răsăritul și apusul se puteau vedea doar la marginile Gornayei). Astfel, „nord” din numele diverselor locuri înseamnă nord-vestul Gornayei, „vest” înseamnă sud-vest, „sud” înseamnă sud-est, iar „est” – nord-est.

Marea de Nord – rămășițele Golfului Mexic, o mare îngustă prinsă între coastele Texasului și Veracruzului pe de o parte și coasta Yucatan pe de alta.

Marea de Est [Golful Floridei] – o nouă mare deschisă în strâmtoarele dintre Cuba și Florida de noua rotație și mișcarea spre nord-est a plăcii Appalachiene.

Marea de Sud – rămășițele Mării Caraibelor.

Marea de Vest – Oceanul Pacific.

Pustietățile

Pe partea Atlanticului, Gornaya face loc unui amplu evantai de zone depresionare, mare parte din ele ridicate de pe fundul oceanului, acoperite cu sol fertil erodat din Gornaya și dus de marile râuri care depozitează sol

nou în anotimpul ploios, an de an. Junglele de acolo au o faună bogată, dar având în vedere că arii vaste sunt în majoritatea anului sub apele noroioase, cea mai mare parte a faunei este arboricolă. Săpătorii și îngerii care trăiau lângă marginile Gornayei trimiteau des expediții de vânătoare în pustietăți, dar nu mergeau niciodată mai departe de distanța pe care o puteau parcurge cărând vânatul înainte să i se deprecieze carnea. Îngerii și săpătorii disting trei mari regiuni de junglă; numele lor sunt traduse în limbajul Nafarilor și al Elemakilor, iar în cele din urmă acele nume au înlocuit numele din limbile săpătorilor și ale îngerilor.

Severless – marea pustietate din nord, incluzând teritoriul care era pe vremuri Chiapas și Yucatan. Este străbătută de marile fluvii Tsidorek și Jatvarek; Milirek marchează limita sa vestică, iar Golful Uscat pe cea estică.

Vostoiless – marea pustietate din răsărit, care include teritoriul ce era pe vremuri Cuba, care alcătuiește cea mai mare parte a țărmului nordic și o peninsulă muntoasă poziționată către est. Râurile Vostoireg și Svereg curg prin câmpia mlăștinoasă. Mebbereg, cel de-al treilea râu al estului, este considerat, în general, ca fiind limita sudică a Vostoilessului.

Yugless – marea pustietate din sud, care include un istm adânc și lat între Pacific și Caraibe și înaintează către est spre a include o peninsulă muntoasă formată din ceea ce pe vremuri erau Jamaica și Haiti [sau Hispaniola]. Râul Zidomeg curge din țărmul lui Nafai către interiorul Yuglessului, iar granița nordică este țărmul lui Nafai și țărmul lui Pristan, unde au aterizat ființele umane pentru prima dată.

Opustoshen – spre deosebire de junglele bine udate ale celor trei pustietăți, cel de-al patrulea teritoriu nelocuit era numit „dezolare” de săpători și îngeri pentru că, fiind ferită de umiditatea Gornayei, zona aflată la vest de Milirek este înfiorător de uscată, ajungându-se ca regiuni vaste să nu fie altceva decât nisip bătut de vânt. Apoi terenul se înalță către vechiul platou mexican, dar săpătorii și îngerii îl considerau ca fiind de nelocuit.

Lacuri

O anomalie a Gornayei este reprezentată de o regiune alcătuită din depuneri sedimentare dispuse pe direcția nord-sud, unde râurile, care curgeau „spre nord” sau „spre sud”, formau lacuri. În timp ce râurile săpau canale adânci în munți, lacurile se retrăgeau din ce în ce mai mult, formând

terase fertile pe pereții canioanelor, așa încât malurile lacurilor au pământ fertil pe porțiuni late de la câțiva metri la cinci kilometri. Cele șapte lacuri sunt numite, de la „est” la „vest” (așa cum le socoteau îngerii și săpătorii; noi am spune de la nord la sud):

Severod – alimentat și drenat de Svereg.

Uprod – de unde izvorăște Ureg.

Prod – de unde izvorăște Padurek.

Mebbekod – alimentat și drenat de Mebbereg.

Sidonod – de unde izvorăște Tsidorek, care curge prin Darakemba și, mai jos, prin întinderile estice din Bodika.

Issipod – de unde izvorăște un braț al râului Issibek.

Poropod – alimentat și drenat de Proporeg.

Râuri

În Gornaya există mii de râuri, care curg în orice canion sau vale. Cu toate că întreaga Gornaya este zona tropicală, vânturile schimbătoare și lanțurile muntoase extrem de înalte despicate de văi lungi și adânci fac în așa fel încât cumpăna apelor din vecinătate să aibă cantități de precipitații complet diferite în fiecare anotimp al anului. Râurile sunt căi de comunicare, puncte de reper, iar acolo unde Gornaya se deschide în văi largi, ele sunt sursa vieții în toate anotimpurile. Șapte râuri mari din Gornaya, după ce străbat pustietatea, se varsă în Atlantic. Patru râuri mari curg în Pacific. În plus, unele dintre râuri au afluenți majori. În religia îngerilor, râurile au diverse grade de sfințenie; ele sunt prezentate aici în conformitate cu ordinea lor în ierarhia sacralității (cu toate că numele sunt acum un amestec de nume și forme date de ființele umane, îngeri și săpători).

Cele șapte lacuri-râuri

Tsidorek – cel mai sfânt râu, curge spre nord din lacul Sidonod. Pentru că lacul ajunge lângă vârful văii râului, nu există vreun râu important care să se verse în el. Prin urmare, Sidonod este „izvorul pur” al râului Tsidorek și are, de asemenea, un afluent, Padurek, care izvorăște de la o sursă pură [Prod], făcând ca apa să fie de două ori pură. Darakemba, capitala regatului lui Motiak, este situată lângă locul în care canionul se lărgeste într-o vale amplă, unde este posibilă agricultura intensivă.

Issibek – curge la nord de lacul Issipod, un izvor pur. Are un afluent major care curge spre sud, doar că cele două râuri nu se unesc, ci se ciocnesc. Pe vremuri au format acolo un lac, care a umplut lungul canion pe o porțiune de cincizeci de kilometri, înainte de a se scurge peste cea mai de jos trecătoare în lanțul muntos de pe partea oceanului. Dar în cele din urmă lacul a descoperit o ieșire printr-un sistem de peșteri și a secat complet. Acum cele două râuri par a se ciocni unul de celălalt și, pentru că ele se revarsă în anotimpuri opuse, întotdeauna există destulă apă pentru ca ieșirea să fie imersă. Rezultatul este că râul pare a curge din lac la deal, până când ajunge la un punct plin de vârtejuri, unde valea începe să urce, iar râul continuă, curgând în direcție opusă. Orificiul de evacuare se prelungește pe sub pământ pe mai mulți kilometri până când erupe dintr-o peșteră aflată de partea cealaltă a masivului și se varsă în Pacific. Pe vremuri orificiul avea alt nume, dar înainte de venirea ființelor umane un săpător a dovedit că era orificiul Issibekului. Totuși, râul care curge la nord de lacul Issipod și afluentul său care curge la sud spre a se uni cu el sunt încă socotite ca fiind același râu, dar cu două izvoare, unul pur, celălalt nu. Pe cursul acestui râu ciudat a urcat, din greșeală, expediția lui Ilihiak în căutarea Darakembei (peste mai multe lanțuri muntoase gigantice) și în cele din urmă în deșertul Opustoshen, unde pe malurile râului sezonier (complet uscat la momentul respectiv) au găsit trupuri și arme care sugerau că acolo se dăduse o bătălie devastatoare. Cadavrele erau atât de perfect conservate în deșert, încât ar fi putut avea o vechime de cinci sau cinci sute de ani. În apropiere, vor descoperi niște cronici scrise într-o limbă necunoscută.

Mebberereg – curge dinspre sud din lacul Mebbekod. Nu este el însuși un izvor pur (râul se varsă în lac dinspre nord, apoi din el înspre sud), dar are ca afluent un izvor pur (Ureg, din Uprod). Prima așezare a lui Akmaro, Chelem, unde era ținut în captivitate poporul său, se afla pe cursul acestui râu.

Svereg – curge momentan înspre sud din Severod, „cel mai estic” (cel mai nordic) dintre lacuri, apoi face un cot către est și se prăbușește rapid din Gornaya în vasta junglă din Vostoiless. Nu este izvor pur.

Proporeg – curge la sud de Poropod, cel mai „vestic” (sudic) dintre lacuri și se varsă rapid în Marea de Vest (Oceanul Pacific).

Padurek – un afluent, dar sursă de apă pură, el curge la nord de lacul Prod până când se varsă în Tsidorek la mulți kilometri mai jos (la nord) de Darakemba. Cea de-a doua așezare a lui Akmaro, denumită Akma, se afla

pe malurile Prodului, iar de-a lungul Padurekului a mers Akmaro spre nord, până când a traversat trecătoarea care conduce către tărâmul Darakembei.

Ureg – un afluent, dar sursă de apă pură, curge la sud de lacul Uprod, apoi i se alătură Mebberegului.

Cele cinci râuri înguste

Zidomeg – curge la sud din apropiere de Poropod până la 60 de kilometri de Marea de Vest [Pacific], apoi o cotește spre est prin Yugless, către Marea de Sud [Caraibe]. Regatul lui Nuak din Zinom se afla la capătul Zidomegului, iar poporul său a fost cucerit de armata supraregelui din Nafazidom, în aval față de el.

Jatvarek – curge înspre nord (vest) din Gornaya, apoi face un cot către est (nord) spre a curge prin ceea ce era odinioară Peninsula Yucatan, iar acum este Severless. Orașul Jatva este situat chiar la marginea Gornayei, dominând vasta junglă inundată. Atunci când Motiak și-a extins granițele spre a lua sub protecția lui întreaga vale locuită a Jatvarekului, a dat regatului mărit numele de Jatva, lăsând ca denumirea de Darakemba să se refere la regatul tatălui său de pe malurile Tsidorekului. De fapt, însă, toată lumea denumeste întregul imperiu „Darakemba”.

Milirek – curge înspre nord din Gornaya direct în cea mai îngustă parte a Mării de Nord (Golful Mexicului), ca și cum Marea de Nord ar fi o continuare a Milirekului. Națiunea din Bodika a cucerit deja o parte locuibilă a Milirekului, înainte ca Motiak să-i supună și să-i înglobeze în imperiul său.

Utrek – în întregime în Gornaya până când se revarsă în Marea de Vest (Oceanul Pacific), fiind râul cu cel de-al doilea izvor cel mai jos.

Zodzerek – în întregime în Gornaya până când se revarsă în Marea de Vest (Pacific), acesta este râul cu cel mai jos izvor.

Națiuni

Pristan – primul loc de aterizare, denumit acum „cel mai vechi regat” dar, altminteri, fără putere și, prin urmare, fără prestigiu.

Nafai – în sensul cel mai restrâns, amplul tărâm nivelat de lângă fundul lacului Poropod, unde Nafarii au creat așezări prima dată, după ce au fugit de Elemaki, de la Pristan. În sensul mai larg, întregul teritoriu asupra căruia

aveau influență Nafarii înainte de a-l abandona spre a forma o uniune cu poporul asediat al Darakembei pe vremea bunicului lui Motiak, Motiab. Din punct de vedere politic, n-a fost unificat niciodată în întregime; acum, sub stăpânirea Elemakilor, este împărțit în trei mari regate, care, la rândul lor, sunt împărțite în regate mai mici. Cele trei regate mari sunt:

Nafariod – „Nafai al lacurilor”, regatul condus de regele care-și spune simplu „Elemak”, ceea ce înseamnă *rege*. Include teritoriul din jurul Sidonodului, Issipodului și Poropodului.

Nafazidom – „Nafai al Zidonegului”, regatul condus în cele din urmă de Pabulog, fost mare preot al lui Nuak. Regele Nafazidomului a fost primul care le-a dat voie Zenifabilor să-și întemeieze colonia umană la capătul Zidonegului.

Nafamebbek – „Nafai al Mebberegului”, cel mai firav dintre cele trei regate, cu toate că este cel mai amplu din punct de vedere teritorial. Prima colonie a lui Akmaro, Chelem, se afla pe teritoriul Nafamebbekului, dar supraregele nici măcar nu era la curent cu colonia până când Pabulog, acționând în numele regelui Nafazidom, a adus Chelemul în sclavie.

Zidom – micul regat stăpânit de Nuak și, după moartea lui, de cel de-al doilea fiu al său, Ilihi. Întemeiat de Zenifab.

Chelem – pe malul Mebberegului, prima colonie întemeiată de Akmaro, adusă de Pabulog în sclavie.

Darakemba – pe malul Tsidorekului, la origine doar un oraș și teritoriul din jurul lui, unde Nafarii au migrat ca popor, după ce s-au săturat de necontenitele războaie din țărâmul lui Nafai. Ulterior, un regat mai amplu – cam la o sută de kilometri de-a lungul Tsidorekului – adus sub controlul Darakembei de tatăl lui Motiak, Jamimba. În sensul cel mai larg, în întregul imperiu cucerit de Motiak.

Bodika – marele regat în aval de Darakemba; presiunea din partea Bodikăi a făcut ca Darakemba să primească influxul de Nafari. Deși în scurt timp Nafarii i-au dominat pe Darakembi complet, măcar nu au fost transformați în sclavi – au rămas cetățeni cu drepturi depline și egale, atât sub regi, cât și sub consilieri. Jamimba reușise să păstreze o pace instabilă cu Bodika, dar Motiak trebuise să le distrugă armata, să le îndepărteze întreaga clasă conducătoare și să încorporeze Bodika în regatul său mai amplu din Jatva

Jatva – inițial, teritoriul care împrejmuia orașul Jatva, în locul în care râul Jatvarek iese din Gornaya. Ulterior, întreaga vale locuită a râului a fost

adusă sub dominația lui Motiak ca protecție împotriva Elemakilor care efectuau raiduri și cuceriri pătrunzând prin trecătorile din Svereg. În acel moment, pentru că era o „unificare” pașnică a regatelor, Motiak a dat numele Jatva întregului imperiu, la fel după cum bunicul său Motiab a permis ca Darakemba să-și păstreze numele inițial, chiar dacă locuitorii săi inițiali își pierduseră mult din puterea politică.

Khideo – o regiune populată numai de ființe umane, în aval de Jatva, întemeiată de-a lungul istoriei.

Există, desigur, multe alte regate și națiuni, precum și mici sate și așezări care nu sunt sub stăpânirea niciunui rege. De asemenea, din ce în ce mai multe persoane – din poporul cerului, cel de mijloc și al pământului – migrează în pustietăți, datorită faptului că nu mai este necesar din punct de vedere biologic ca săpătorii și îngerii să rămână în zonele înalte ale teritoriilor tradiționale ale Gornayei.

Table of Contents

PERSONAJELE

PROLOG

1CAPTIVITATE

2VISE ADEVĂRATE

3REZISTENTĂ

4ELIBERARE

5MISTERE

6DEZILUZIE

7ȘCOALA LUI RASARO

8ÎNCERCĂRI

9PERSECUȚIE

10STRĂVECHI CĂI

11ÎNFRÂNGERE

12VICTORIE

13IERTARE

NOTE GEOGRAFICE

